

ΒΕΡΟΙΑΣ

8

Βεροιας

ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

31978

Περὶ τῆς ἀναλύσεως

GRVLR - 00661

Δυνάμεις
1888

ΟΙ

ΤΡΕΙΣ ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΙ

ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

σχολιασθέντες, ῥητορικῶς ἀναλυθέντες, καὶ μεταφρασθέντες εἰς τὴν καθομι-
λουμένην γλῶσσαν κατὰ λέξιν, καὶ οὐχὶ κατ' ἔννοιαν ἀφηρημένως, πρὸς
εὐχερεστέραν κατάληψιν τῆς σπουδαζούσης Ἑλληνικῆς νεολαίας μετὰ
τῆς κατὰ Σύνταξιν ῥυθμίσσεως τοῦ κειμένου κατὰ νεωτέραν Μέθοδον,
ἐν ᾗ προσετέθησαν ἐν παρενθέσει, ὅσα εἶναι δυνατόν νὰ ἐπαναλαμ-
βάνωνται ἀπὸ κοινοῦ, ἢ ἐξῶθεν νὰ ἐννοῶνται πρὸς μείζονα εὐκο-
λίαν τῶν Σπουδαστῶν εἰς τὴν Σύνταξιν, εἴτε Συντακτικὴν
τοῦ λόγου ἀνάλυσιν· ὡς δ' ἐπίμετρον προσετέθησαν καὶ
ὁδηγίαι τινὲς περὶ τοῦ τρόπου τῆς Συμπτύξεως καὶ
Ἀναλύσεως τῶν λόγων

ΥΠΟ

Χ. Κ. ΚΟΚΚΙΝΑΚΗ

Διδασκάλου τοῦ κατὰ Φανάριον Ἀγιοταφίτικοῦ Παρθεναγωγείου.

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

ΤΥΠΟΓΡ. Ι. Α. ΒΡΕΤΟΥ.

1870.

ΔΩΡΕΑ
ΝΙΚ. ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ
1977

*παιδ. αλληλεγγύης μετ' αφορμής των εορτασμών της 1ης Μαΐου 1977
μεταβιβάζει εις το σπουδαίον Χ.Κ. Κοιμητήριο*

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

*Αριθμός Εισαγωγής: 31978

*Ημερ/νία Εισαγωγής: 24-5-78

Ταξινομικός *Αριθμός: 090

*Αριθμ. ελσυν. _____
Ετος _____

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ.

§. 1. Ἡ ἐξαίσιος ὑπεροχή, τὴν ὁποίαν ἀποδίδουσιν εἰς τὰ ἔξοχα πνεύματα τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων τῆς Ἀρχαιότητος οἱ ἐπισημότεροι ἐπὶ παιδείᾳ καὶ κρίσει τῶν πρὸ' ἐκάστῳ ἔθνει τῆς ἐσπερίας Εὐρώπης, οὔτε κολακεία νὰ ἐκληφθῇ δύναται πρὸς τοὺς ἀπογόνους ἐκείνων, οὔτε πρό-ληψις ἄλογος. Πρὸ ἱκανῶν ἐτῶν, ὅτε οἱ ἐξ Ἀγγλίας σοφοὶ ἀπέστειλάν τινα τῶν ἑαυτῶν σοφῶν ἀρτιτόκων Συγγραμμάτων πρὸς τὴν σύμω πά-νυ πρῶην ἀναγγελθεῖσαν καὶ πολιτικῶς ἐλευθερωθεῖσαν Ἑλλάδα, ἔ-γραφον πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον τῆς παιδείας, ὅτι ὁ παρ' ἐκείνοις Τάμεις ἐφιλοτιμεῖτο νὰ ἐνώσῃ τὰ ἑαυτοῦ ρεῖθρα πρὸς τὰ νήματα τοῦ παρ' αὐ-τοῖς Κηρισοῦ, οὗτινος τὰ ὑδάτια παντελῶς εἶχον ἀποξηρανθῇ διὰ τὴν ἐπὶ τοσοῦτον ἐπικρατήσασαν ἀνομιρίαν καὶ αὐχμὸν, καὶ παροτρύνοντες οἶονε διὰ τούτου τοὺς ἀπογόνους τῶν ἐνδόξων ἐκείνων ἀνδρῶν εἰς μέμνησιν τῆς προγονικῆς ἀρετῆς καὶ μεγαλοφυΐας, ἐκήρυττον, ὅτι παρ' ἡμῖν (τοῖς Ἀγγλοῖς δηλονότι) ἵνα τις κατασταθῇ ποιητὴς μὲν, νὰ παραδοθῇ πρῶ-τον ὀφείλει τὸν πατέρα τῆς Ἑποποιΐας Ὅμηρον, καὶ νὰ ἐγκύψῃ στα-θερῶς καὶ μετ' ἐπιστάσις εἰς τὰ ἀθάνατα αὐτοῦ ποιήματα. Ἱστορικὸς δέ, τὸν φιλαληθέστατον, ἀμερόληπτον, καὶ κριτικώτατον ἀπάντων τῶν ἱστοριογράφων Θουκυδίδην, καὶ ῥήτωρ, τὸν δαιμόνιον ἐκείνον ἄνδρα, καὶ Κορυφαῖον ἀπάντων τῶν ῥητόρων Δημοσθένην τὸν Δημοσθένους. Τὰ αὐ-τὰ σχεδὸν ἐπανάλαβε καὶ ὁ πρῶην Πρωθυπουργὸς τῆς Ἀγγλίας Πάλ-μεστρων πρὸς τὴν νεολαίαν τῆς ἑαυτοῦ πατρίδος, ὅποτε αὕτη Πρύτανιν τοῦ ἑαυτῆς Πανεπιστημίου ἐν Σικωτίᾳ προεχειρίσατο.

§. 2. Ἄν λοιπὸν ὑπολάβῃ τις, ὅτι οἱ ἐξ Ἀγγλίας σοφοὶ ὑπ' εὐγνω-μοσύνης ὠθοῦμενοι ἔγραφον ταῦτα πρὸς τοὺς ἀπογόνους τῶν ἑαυτῶν Διδασκάλων, πῶς δύναται τις νὰ ἐξηγήσῃ τοὺς λόγους τοῦ Πρωθυπουρ-γοῦ, τοὺς ἀπευθυνομένους πρὸς τὴν σπουδάζουσαν νεολαίαν τῆς ἑαυτοῦ πατρίδος; Ὅποτε λοιπὸν ξένοι τοσοῦτον ἐκτιμῶσι τὰ κειμήλια τοῦ προ-γονικοῦ ἡμῶν θησαυροῦ τῆς μεγαλοφυΐας, εἶνε λυπηρὸν, λυπηρότατον ἡμεῖς οἱ ἄμεισοι καὶ νόμιμοι κληρονόμοι ἐκείνων νὰ περιφρονῶμεν, ἢ ὀ-λίγον καὶ φροντίζωμεν περὶ τῆς κατοχῆς τῆς κληρονομίας ταύτης, καὶ τὰ ὀθνεῖα καὶ ἀλλότρια ζήλω τοσοῦτω νὰ ἐπιδιώκωμεν. Ἀλλὰ ταῦτα

λέγοντες, μηδείς ὑπολάβῃ, ὅτι ἀποδοκιμάζομεν ὅλως καὶ τὴν ἐκμάθησιν τῶν ξένων γλώσσων, καὶ τὴν ἀπ' αὐτῶν δυνατὴν καὶ ἐνδεχομένην ὠφέλειαν τῶν νεωτέρων ἰδεῶν, τὰς ὁποίας δυνάμεθα νὰ μετςχετεύωμεν καὶ εἰς τὰς αὐλακάς τῆς ἡμετέρας ἀρούρης· κατὰ τὴν εἰκόνα ὅμως πάντοτε τῶν μελίσσων ἀπαγε! ὁ λόγος ἀφορᾷ εἰς τὸ νὰ ὑποκινήσῃ καὶ νὰ ὑποθίξῃ τὸ φιλότιμον τῆς Ἑλληνικῆς νεολαίας εἰς τὴν ἐκμάθησιν πρώτισα τῆς προγονικῆς ἡμῶν γλώσσης, δι' ἣς καὶ μόνῃς δύναται νὰ ἐπιτύχῃ τὴν διανοητικὴν αὐτῆς, ἠθικὴν τε καὶ κοινωνικὴν μόρφωσιν, καὶ διὰ πλάσιν τῆς καρδίας, καθὼς διὰ τῆς μεγαλωνύμου Θεολογίας, καὶ σπουδῆς τῶν Ἱερῶν λογίων τῆς τε Ἀγίας Γραφῆς, καὶ τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας τὴν χριστιανικὴν μόρφωσιν. Ἐθνικότης γάρ Ἑλληνική, καὶ χριστιανισμὸς ὀρθόδοξος συμφυέντα ἀναβλαστήσουσιν ἀφυεκτὰ δένδρον μέγα, ἀειθαλές, καὶ ἀγλαόκαρπον. Καὶ προσέτι νὰ ἐξυπνήσῃ ἀπὸ τὸν λήθαργον τοῦς ἐτι ἐπτοημένους περὶ τ' ἀλλότρια· καὶ ὡς ὑπὸ Μανδραγόραν καθεύδοντας.

§. 3. Καὶ δύναται ἀλλαχοῦ ἡ κρίσις τοῦ Ἑλληνος νὰ γυμναθῇ λογικώτερον εἰς τὴν συνάρτησιν καὶ ἀκριβῆ ἐκφρασιν τῶν ἰδεῶν αὐτοῦ, καθὼς τις ἐκ τῶν ἡμετέρων τοῦ αἰῶνος ἡμῶν σοφῶν ἀποφαίνεται καὶ αὐτῇ ἡ φύσις μετὰ τῶν πραγμάτων μαρτυρεῖ; Ὁ Ἕλλην συλλαμβάνεται, κυοφορεῖται, γεννᾶται, σπαρογανοῦται, γαλουχεῖται καὶ ἐκτρέφεται ἐν ταύτῃ τῇ θείᾳ καὶ ἐκφρασιτικῇ γλώσσῃ τῶν ἑαυτοῦ Προγόνων, ἃν καὶ παρεφθαρμένη ἐν πολλοῖς, τὰ οὐσιώδη ὅμως αὐτῆς στοιχεῖα μένουσι πάντοτε ἀνεξάλειπτα καὶ ἀδιάφθορα ὑπὸ τῶν διαφορῶν γλωσσικῶν παραφθορῶν· πού ἡ φαντασία αὐτοῦ δύναται μᾶλλον νὰ ἀναπτειρωθῇ, ἢ ἡ αἴσθησις τοῦ καλοῦ νὰ κρατυνθῇ; Τὸν Ἕλληνα ὁ Ἕλλην πρῶτον δικαιοῦται νὰ παραλαβάνῃ, καὶ νὰ πλαστοουργῇ ἑλληνικῶς, ἐκτρέφων αὐτὸν μὲ τὸ οὐράνιον μάννα καὶ τὴν ἀμβροσίαν τῆς προγονικῆς ἀρετῆς, τῆς μεγαλοφυΐας, φιλοκαλίας, καὶ φιλολογίας, καὶ ποτιζων μὲ τὸ ἀθάνατον νέκταρ τῶν Δημοσθενῶν, Πλατῶνων, Θουκυδίδων, Ἡροδότων, Σοφοκλέων, Εὐριπίδων, Ὀμήρων, καὶ πάσης τῆς χορείας τῶν ἐνδόξων Ποιητῶν καὶ Συγγραφέων, καὶ τοῦτον ἔπειτα οὕτω κατάρτισαντα τὸν Ἑλληνόπαιδα ὡς διαδέχονται Γάλλοι, Ἰταλοὶ, καὶ Γερμανοί. Ἐκεῖνοι πρέπει νὰ ἦνε αἱ βάσεις καὶ τὰ θεμέλια τῆς σπουδῆς τοῦ Ἑλληνος, οὗτοι δὲ τὰ κοσμήματα· «ὥσπερ γάρ, κατὰ Δημοσθένην φάναι μικρὸν παρῴδῃσαντα, » οἰκίας καὶ πλοίου καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων τὰ κάτωθεν ἰσχυρὰ » ταῦτα εἶναι δεῖ, οὕτω καὶ τῆς Ἑλληνικῆς ἀναπλάσεως καὶ μορφώσεως » τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ὑποθέσεις Ἑλληνικὰς εἶναι προσήκει.» Ταῦτα τὰ θεμέλια πρῶτον καταβάλλων ὁ Ἑλληνόπαις, ὡς ἐποικοδομῇ μετὰ ταῦτα καὶ ὅ,τι ἄλλο ἐκ τῶν ξένων ἐρίεται γλώσσων, ἀλλὰ προσεκτέον, ἵνα ἢ ἐποικοδομῇ χόρτον, καὶ καλάμην, καὶ τότε μάλιστα καὶ ταχύτερα

καὶ ἐντελέστερα μαθηθάνων θέλει ἐποικοδομῆ ἐπὶ θεμελίων οἰκείων καὶ στερεῶν, Πύργον οὐρανομήκη ἀνυψῶν οὐ τῆς Χαλάνης καὶ τῆς Βαβέλ. Πόσον λυπηρὸν καὶ γελοῖον ἰσθ' ὄντι νὰ βλέπῃ τις Ἑλληνόπαιδα νὰ ψιτακίζῃ γλῶσσάν τινα ξένην, καὶ νὰ μὴ δύναται νὰ ἐννοῇ, ἢ ν' ἀγνοῇ παντάπασι τοὺς Συγγραφεῖς τῶν ἑαυτοῦ Προγόνων, δι' οὓς καυχᾶται. Ἀλλ' ἵνα ἐπιτευχθῇ ὁ σκοπὸς καὶ Μέθοδος ἀπαιτεῖται κατάλληλος.

§. 4. Δὲν ἀρνεῖται οὐδὲ δύναται ν' ἀρνηθῇ τις τὰς ὑψηλὰς, καὶ πλουσίας γνώσεις τοῦ σοφοῦ Διδασκάλου, τοῦ ἀοιδίου λέγω Φαρμακίδου· ἀλλὰ δὲν ἀρκεῖ τις, νομίζω, νὰ ὑπάρχῃ μόνον βαθύπλουτος καὶ πολυτάλαντος Κροῖσος, ὅταν δὲν ἔχῃ καὶ τὴν καλὴν διάθεσιν καὶ θέλησιν τοῦ μεταδιδόναι ἐκ τοῦ ἑαυτοῦ θησαυροῦ καὶ εἰς τοὺς μὴ ἔχοντας ἀπόρους, καὶ παντοδαπῶς νὰ γίνηται τῷ πλησίον ὠφέλιμος· τὸ αὐτὸ δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ καὶ ἡθικῶς ἐπὶ τῶν ἐχόντων μὲν πλουσίας τε καὶ βαθείας γνώσεις, μὴ ἐχόντων ὅμως καὶ τὸν τρόπον καὶ Μέθοδον τοῦ μεταδιδόναι ταύτας. Σέβωμαι ἀληθῶς τὴν ἱερὰν κόριν τοῦ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει γενομένου ἀνδρός, ἀλλὰ συγχρόνως ἐπίσης καὶ τὴν ἀληθειαν· ὅσω φίλος καὶ ἀν' ἧ ὁ Πλάτων, φιλάττη ὅμως ἡ ἀλήθεια. Ὁ μακαρίτης ἐξέδωκε τετράτομον Ἐγκυκλοπαιδείαν μετὰ σχολίων οὐ τοσοῦτον εὐκταφρονήτων, ἥς τινος ἐπίσης ἡ ἐκλογή τῆς ὕλης τῶν Συγγραφείων καὶ ποιητῶν ἀναντιρρήτως ἀναμφισβήτητος· ἡ μόνη δὲ ἑλλειψίς αὐτῆς ὑπάρχει οἱ κεκωλοβημένοι Συγγραφεῖς καὶ Ποιηταί, ὧν οἱ μὲν εἰσὶν ἡκρωτηριασμένοι ἐκ τῆς ἀρχῆς, οἱ δὲ ἐκ τοῦ τέλους, ὥστε ὁ μαθητὴς ξεναγούμενος οἰοῖται ἀπὸ Συγγραφῆς εἰς Συγγραφέα, καὶ μεταπερόμενον τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἀπὸ τεμάχια μικρὰ εἰς ἄλλα τεμάχια διαφόρων Συγγραφῶν, οὔτε τὸ σύνολον τῶν ἐννοιῶν τοῦ Συγγραφῆς, ἢ Ποιητοῦ νὰ εἰσαγάγῃ εἰς τὸ ταμεῖον τοῦ νοῦς αὐτοῦ δύναται, οὔτε πρὸς τὴν γλῶσσαν καὶ τὰς ἰδέας αὐτοῦ νὰ συμφκειωθῇ, σισύρειον ὑφιστάμενος δίκην καὶ τιμωρίαν. Ἡ αὐτὴ ἑλλειψίς καθορᾶται καὶ εἰς τὴν ἐκδοσιν τοῦ Παππῆ Εὐθυμίου.

§. 5. Πόσον ἐτι ἐπιβλαβὲς καθίσταται καὶ τὸ νὰ ἐπιβαρύνηται τὸ πνεῦμα τῶν οἰοῦναι ἐτι ἀπτήνων νεοσσῶν ὡς πρὸς τὰς δυνάμεις τῆς γλώσσης μαθητῶν διὰ τῶν συγχρόνως πολυειδῶν καὶ ποικίλων μαθημάτων, ὥστε φιλοτιμούμενοι, ἵνα πολλὰ ταῦτοχρόνως μάθωμεν, ἐν ἁπασιν ἀτελέστατοι διαμένομεν. Μέθοδος καὶ αὕτη προφανέστατα ἐπιβλαβὲς σωματικῶς τε καὶ ψυχικῶς, ὡς ἀντιβαίνουσα εἰς τὴν φύσιν τῶν ψυχικῶν δυνάμεων, καὶ τὴν σωματικὴν ἀνάπτυξιν· κἀνταῦθα, νομίζω, λίαν ἐφαρμοστέον ὑπάρχει τὸ τῆς παρομοίας «ἀφθόνως μὲ διδάσκεις διὰ » φθόνον, ἵνα πολλὰ ἀκούσας μὴδὲ ἐν μάθῃ». Σοφὸν ὄντως τὸ ταῦ Ἀχιλλέως «ἐγὼ δ' ὀλίγον τι, φίλον τε κτλ.» Ὀμήρ· Ἰλιάδ. Α. σίχ. καὶ τὸ τοῦ Ἡσιόδου «εἰ γάρ κεν καὶ σμικρὸν ἐπὶ σμικρῷ καταθεῖο, καὶ

» θαμὰ τοῦ θ' ἔρδοις, τάχα κεν μέγα καὶ τὸ γένοιτο». Ἐργ. καὶ Ἡμέρ. Καὶ μὴ μοι ἀντικρούσῃ τις τὸ «ὁ βίος βραχύς, ἡ τέχνη μακρά» εὐαρεστούμενος νὰ ὑπερασπισθῇ τὴν ἰδέαν αὐτήν, ὡς οἰοεῖ ἤδη καθιερωθεῖσαν, καὶ ἐπικρατήσασαν. Καὶ ἐπιτραπήτω μοι νὰ εἰπῶ, τοιαῦτα ἀλευροτειλίγματα καλῆτερον νὰ λείπωσι, «κρείττον γὰρ εἶναι ἀμαθῆ, ἢ ἡμιμαθῆ». Ὁ ἄνθρωπος ὀφείλει, ἵνα ἐν πᾶσι τὴν φύσιν αὐτὴν ἐχῇ ὁδηγὸν καὶ διδάσκαλον, ἥτις οὐχὶ ἅπαξ οὐδὲ ἀθρόως τὰ διάφορα τῶν ὄντων δημιουργεῖ καὶ παράγει, ἀλλὰ βαθμηδὸν καὶ κατὰ μικρὸν ἀπὸ τῶν ἀτελῶν εἰς τὰ τελεώτερα βελτίζουσα. Ἀμα προχωρήσωσιν ἱκανῶς εἰς τὴν γλῶσσαν οἱ μαθηταί, καὶ τοῦ λογικοῦ συγχρόνως ἀναπτυχθέντος, καὶ ἡ κρίσις αὐτῶν ἐνδυναμωθῇ, τότε δύνανται καὶ ὑψηλοτέρων ἀψαῖσθαι μαθημάτων, ἀλλὰ καὶ τότε φειδωμένως· καὶ τότε στοιχειωθέντες ἱκανῶς, καὶ ἀνδρωθέντες ἐν τῇ γλώσσῃ δύνανται καὶ πλεονα νὰ φέρωσιν· καὶ τούτων μὲν ἄλις.

§. 6. Τὸν ὀργασμὸν δὲ ἤδη τῆς Ἑλληνικῆς πανταχοῦ σχεδὸν νεολαίας πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν παιδείαν καὶ μαθησιν ἀφ' ἐνὸς καθαρῶν, ὑπὸ πολλῶν δὲ μαθητιῶντων ἀφ' ἐτέρου καὶ τινων καὶ φίλων μοι διδασκάλων τὸ ἐνδόξιμον λαθὼν, παροτρυνάντων με εἰς τὸ νὰ τοῖς διευκολύνω πρὸς τὴν μελέτην καὶ κατάληψιν τῶν ὀλυνθιακῶν καὶ τοῦ περὶ Στεφάνου τοῦ Κορυφαίου τῶν ῥητόρων Δημοσθένους, οἵτινες ἐκ τινων εἰς τὸν περὶ Στεφάνου σημειώσεών μου τὴν ἀφορμὴν ἔλαβον, παρατηρήσας δὲ πρὸς αὐτοὺς, ὧντινων οὐκ ὀλίγοι ἐκ τῶν φοιτητῶν εἰσὶ τῆς μεγάλης τοῦ Γένους Σχολῆς, οἱ ἀπέναντι τῆς ἀρίστης ἐκδόσεως τούτων ὑπὸ τοῦ Κυρίου Κ. Προκλέους Βασιάδου καὶ ἄλλων, τί δύναμαι ἐγὼ ὁ πολλοστός ἐν λογίοις νὰ συνεισφέρω πρὸ τὸν διακαῆ ὑμῶν ἔρωτα, ὃν ἔχετε συλλαβόντες πρὸς τὴν μελέτην καὶ κατάληψιν τῶν λόγων τούτων, ἤκουσα παρὰ πάντων, ὅτι ἀρίστη μὲν ἡ ἐκδοσις ἐκείνη, ἀλλὰ δυστυχῶς ἐξηντλήθη παντάπασι, διὰ ταῦτα ἐτόλμῃσα νὰ ἀναρρίψω τὸν κῦβον, ὥστε μεταξὺ τῶν πολλῶν ἄλλων ἀσχολιῶν μου τῶν ἐκ τῶν καθηκόντων τοῦ διδασκαλικοῦ μοι ἐπαγγέλματος, καὶ τῶν ἀλλεπαλλήλων περιπετειῶν, καὶ οἰκογενειακῶν μοι τυρβῶν καὶ φροντίδων ἐρανισθεὶς σημειώσεις τινὰς ἐκ δύο μόνων τῶν ἡμετέρων μετὰ τῶν ἐκ τῆς πολυχρονίου μοι πείρας, ἐκδίδωμι σήμερον εἰς φῶς πρὸς χάριν τῆς φίλης μοι νεολαίας, τῆς τοσοῦτον περισπουδάστου μοι, ἐφ' ἧς ἡ πατρίς σαλεύει πάσας αὐτῆς τὰς χρηστὰς ἐλπίδας, καὶ πρὸς μὀρφωσιν τῆς ὁποίας τοσαῦτα ἤδη ἔτη ἐμόχθησα, καὶ εἰσέτι μοχθῶ, ἐνταῦθά τε καὶ πολλαχοῦ.

§. 7. Μὴ δυνάμενος δὲ ὅλως νὰ εἰσέλθω καὶ εἰς τοὺς λειμῶνας τῶν Εὐρωπαϊκῶν Μουσῶν, ὅθεν τὸ παρ' αὐτοῖς ἄνωγον νὰ συλλέξω, καὶ τὸν χυμὸν τῶν ἐν αὐτοῖς ἀνθέων νὰ ἐκχυζήσω πρὸς τὸν σκοπὸν, περιω-

ρίσθην νὰ περιέλθω μόνον τοὺς κήπους τοῦ Κυρίου Η. Βασιάδου, καὶ Κυρίου Ν. Βάμβα, ἐξ ὧν οὐ ὀλίγα ἐδρεψάμην, ὁμολογῶ, καὶ ἐπὶ τῶν βάσεων τούτων στηριζόμενος, καὶ παραβάλλων τινα πρὸς ἄλληλα, τὸ δοκοῦν μοι ὀρθότερον, καὶ τῇ ἀληθείᾳ ἱσορία σύμφωνον μᾶλλον προηρούμην μετὰ τοῦ πνεύματος τοῦ ῥήτορος. Κείμενον δὲ μετεχειρίσθην ἐκ τῶν ἀρίστων νεωτέρων ἐκδόσεων, ἀλλ' ἔντισι χωρίοις παρήλλαξα παραδεχθεὶς ἄλλην γραφὴν κατὰ τὴν ἐμὴν κρίσιν, πρὸς ἣν συμφώνως καὶ τὰ τῆς Συντάξεως ἐτρεψα, καὶ τὴν ἐνοίαν τῶν χωρίων ἀνέπτυξα· πρὸς μείζονα δευχολίαν τῆς φίλης μοι νεολαίας, ἥς χάριν καὶ τὸν τοσοῦτον ἀνέλαβον ἀγῶνα, μετὰ τῆς κατὰ Συνταξιν ρυθμίσεως τοῦ κειμένου κατὰ τὴν νεωτέραν Μέθοδον, ἐν ᾗ καὶ τὰ ἐλλείποντα ἐν παρενθέσεσι προσέθηκα περιπλέον, καὶ τὴν μετάφρασιν, εἴτε ἐξήγησιν τοῦ κειμένου κατὰ λέξιν μεταφράσας εἰς τρίτην στήλην κατεχώρησα. Καὶ εἰ μὲν κατὰ σκοποῦ ἔβαλον, καὶ ἡ φιλομαθὴς νεολαία μικράν τινα ὠφέλειαν τῆς ἐπὶ τὰ κρεῖττω προόδου ἀπ' αὐτῶν ἀρύσεται, καὶ διάφορόν τι τῶν ἐν ἄλλαις ἐκδόσεσι, τοῦτο καὶ ἐπὶ ἐπόθουν, καὶ οἱ ἄτρυτοι, οὓς κατέβαλον πόνους, ἀκλειεῖς καὶ αἰδηλοὶ ὑπὸ νεφέεσιν οὐ σχεδασθήσονται· εἰ δὲ μὴ, ἐκ τῶν πολλῶν πρὸς τὸ ἔθνος χρεῶν μου μικράν τι ἀπέτισα ὅση δύναμις· τὸ γὰρ κατὰ δύναμιν καὶ Θεῷ φίλον.

Ἐγγραφον ἐν Κωνσταντινουπόλει τῇ 21 Φεβρουαρίου 1870.

Ὁδηγίαι περὶ τοῦ τρόπου τῆς Συντάξεως.

§. 1. Ἡ συνήθως λεγομένη Σύνταξις, εἴτε Ἀνάλυσις περιόδου τινὸς κατὰ τοὺς κανόνας τῆς γλώσσης, πρέπει νὰ γίνηται μετὰ τῆς τελείας ἐφαρμογῆς τῶν κανόνων τοῦ Συντακτικοῦ, τὸ ὅποιον ἕκαστος τῶν Διδασκάλων κατὰ τὸ Σύστημα, τὸ ὅποιον ἀκολουθεῖ, διδάσκει· εἶδον οὐκ ὀλίγους τῶν Διδασκάλων, οἵτινες παρὰδιδόντες τὸ Συντακτικὸν τοῦ σοφοῦ Ἀσωπίου, ἐπὶ τῆς λεγομένης Συντάξεως ἄλλων Γραμματικῶν ὅρους μεταχειρίζονται· ἤτοι ἄλλα μὲν θεωρητικῶς διδάσκουσιν, ἄλλα δὲ πρακτικῶς ἐφαρμόζουσι. Π. Χ. α τῶν μαθητῶν οἱ μὲν εἰσιν ἐπιμελεῖς, οἱ δὲ ἀμελεῖς· τοῦ λόγου τούτου τὴν Σύνταξιν ποιοῦντες λέγουσι τό: οἱ μὲν εἶνε ὑποκειμένον τοῦ εἰσίν, ἡ δὲ γενικὴ μαθητῶν, εἶνε, λέγουσι, γενικὴ διαιρετικὴ κατὰ τοὺς ἀρχαίους· τὸ δὲ ἐπιμελεῖς: κατηγορούμενον τοῦ: εἰσίν· καὶ τίνες οὗτοι; ἐκεῖνοι, οἵτινες ἔχουσιν ἀνά χεῖρας τῶν μαθητῶν αὐτῶν τὸ τοῦ Ἀσωπίου Συντακτικόν, ὅστις διαρρήδην ἀποφαίνεται λέγων: τὸ κατηγορούμενον ἐξηγεῖ τὴν ιδιότητα τοῦ ὑποκειμένου, καὶ ὅστις οὐδὲ γενικὴν διαιρετικὴν ἀποκαλεῖ τὴν γενικὴν μαθητῶν (ἥτις καὶ οὕτως ἔπρεπε νὰ καλεῖται μᾶλλον διαιρουμένη, ὡς πᾶσχουσα διαίρειν, καὶ οὐχὶ ἐνεργούσα αὐτήν), ἀλλὰ γενικὴν προσδιορισμὸν τοῦ οἱ μὲν, καὶ οἱ δὲ, ἐμφαίνουσιν τὴν σχέσιν τοῦ ὅλου πρὸς τὰ μέρη.

§. 2. Τὸ ἴδιον ἀμαρτάνουσι καὶ ἐν ταῖς λεγομέναις γενικαῖς κτητικαῖς, ἐν ᾗ πάλιν ὁ αὐτὸς σοφὸς ἀποκαλεῖ προσδιορισμοὺς διὰ πλαγίων πτώσεων προσδιορίζοντας τὴν σχέσιν τοῦ Κτήτορος πρὸς τὸ κτῆμα, καὶ τ' ἀνάπαλιν τοῦ κτήματος πρὸς τὸν Κτήτορα, καὶ τὰς μὲν καλεῖ Κτητορολογικὰς, καθὼς, ἀγρὸς Περικλέους, τὰς ἐμφαινούσας δηλαδὴ τὸν Κτήτορα, τὰς δὲ δηλούσας τὸ κτῆμα Κτηματολογικὰς, καθὼς, δεσπότης ἡ κτήτωρ οἰκίας. Καὶ ἐν ᾗ ὁ ἴδιος ῥητῶς λέγει περὶ τῶν ὀνομάτων καὶ ῥημάτων, ὅτι ὅσα τῶν ὀνομάτων καὶ ῥημάτων ἀπαιτοῦσι μίαν τινὰ τῶν πλαγίων πτώσεων, ταῦτα μὲν λέγονται, ὅτι συντάσσονται γενικῇ, δοτικῇ, αἰτιατικῇ, οὐχὶ δὲ καὶ αὐτὴ ἡ πλαγία πτῶσις καλεῖται Συντακτικὴ, ἀλλ' ἐπὶ μὲν τῶν ῥημάτων γενικῶς λέγει, ὅτι αὐτὴ καλεῖται Ἀντικείμενον (καὶ αὐτοὶ καλοῦσι συντακτικὴν)· ἐπὶ δὲ τῶν ὀνομάτων Προσδιορισμὸς διὰ πλαγίας πτώσεως σημαίνων τὴν δεῖνα ἢ δεῖνα σχέσιν· αὐτοὶ δὲ ἄλλας μὲν συντακτικὰς, ἄλλας δὲ κτητικὰς, καὶ ἄλλας διαιρετικὰς ἀποκαλοῦσι.

§. 3. Εἰς τίνα λαβύρινθον ἄρα γε ἀδιεξίτητον δὲν εἰσέρχεται ὁ ἄθλιος μαθητής, ἄλλα μανθάνων θεωρητικῶς, καὶ ἄλλα γυμναζόμενος πρακτικῶς; Διὸ τούτων οὕτως ἔχοντων, δυσὶν θάτερον, ἢ τὸν σοφὸν Ἀσωπίον ν' ἀφήσωσι νὰ ἐρησυχάζῃ ἐν γήραος οὐδῶ ὄντα, καὶ τὴν ἀνεπιστρεπτὴ παροιχομένην ἑωλὸν Μέθοδον ν' ἀνακαλέσωσιν, ἢ κατὰ γράμμα καὶ δεσποτικῶς ταῖς τοῦ ἡμετέρου Σοφοῦ διδασκαλίαις ν' ἀκολουθήσωσι μετὰ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν ἐκείνου ὅρων καὶ κανόνων, καὶ τῆς ἀκριβοῦς ἐξετάσεως τῶν διαφορῶν σχέσεων τῶν Γενικῶν, καὶ τῶν

εἶνε, ἐπιθετικαί εἶνε, ἢ Παραθετικαί· ἐπεὶ δὲ εἶνε πολυειδεῖς, πότε συμπλέκονται πρὸς ἀλλήλας, καὶ πότε οὐχί. Διὸ πρὸς κατάληψιν τῶν λεγομένων ἐπὶ τοῦ τρόπου τούτου ὡς συνταχθῇ ἡ περίοδος αὕτη τοῦ Δημοσθένους καθ' ὃν λέγω τρόπον.

§. 6. Ἡ περίοδος αὕτη λέγω, ὅτι πρῶτον σύγκειται ἀπὸ ἐξ προτάσεις, πέντε κειμένας καὶ μίαν ἀπὸ κοινοῦ ἐννοουμένην, ὅλον, ἢ κομμεν, παρῆσαν, παρειχόμεθα, ἢνπερ (παρέσχομεν), εἴχετ' ἄν, καὶ ἦτε ἄν· ὡς κύριαι ἐξ αὐτῶν εἶνε δύο ἢ εἴχετ' ἄν, καὶ ἦτε ἄν, αἵτινες συνδέονται πρὸς ἀλλήλας ἐξωτερικῶς καὶ τυχαίως διὰ τοῦ συμπλεκτικοῦ Κ α ἰ. Ἐξαρτώμεναι δὲ τρεῖς, ἢ ὅθ' ἢ κομμεν, καὶ παρῆσαν (διότι ἐφέλκεται διὰ τοῦ καὶ τὸ ὅτε), αἵτινες καὶ αὗται ἐξωτερικῶς συνδέονται πρὸς ἀλλήλας μερικώτερον, ἐν ᾧ ἐσωτερικῶς συνδέονται μετὰ τὴν εἰ παρειχόμεθα τὸ τε, ὅθ' ἢ κομμεν καὶ (ὅτε) παρῆσαν κτλ. καὶ τρίτη ἢ ἀναλόγως ἀπὸ κοινοῦ ἐννοουμένη (ἢνπερ παρέσχομεν)· δεῦτερον σύγκειται συγχρόνως καὶ ἀπὸ αἰτιολογίαν καὶ ὑπόθεσιν. Καὶ ὁ μὲν γὰρ μεθ' ὅλης τῆς προτάσεώς του, ἥτις εἶνε τὸ εἴχετ' ἄν Ἀμφίπολιν, καὶ πάντων τῶν μετὰ ταῦτα ἄν ἦτε ἀπηλλογμένονοι πραγματῶν αἰτιολογεῖ· τὸ ἀνωτέρω κ οὐ δεῖ δὲ ἀφεῖναι τοιοῦτον. . . καιρὸν, καὶ τὸ αὐτὸ δεῖ παθεῖν ταῦτον, ὅπερ καὶ πρότερον πολλάκις πεπόνθατε· καθότι τὰ αἰτιολογικά μέρη ἄλλοτε μὲν αἰτιολογοῦσι μέρος τῆς αἰτιολογουμένης προτάσεως, καὶ ἄλλοτε ὁλόκληρον· τὸ δὲ ῥῆμα τοῦ γὰρ, ὅπερ πάντοτε ἀπαιτεῖ ὡς ὀρθοτικῆς λόγου, εἴτε ὁλόκληρος ἢ πρότασις αὐτοῦ, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει μετὰ προηγουμένου μορίου ὑποθέσεως, ἢ ἀναφορᾶς, ἢ χρόνου, εἶνε αὐτὸ τὸ ῥῆμα τῆς ἀποδόσεως, τούτεστι τὸ εἴχετ' ἄν καὶ ἦτε ἄν ἐδῶ. Τὰ δὲ κῶλα τοῦ ὑποθετικοῦ λόγου εἶνε τὸ εἰ παρειχόμεθα, ὅπερ περιέχει τὴν ὑπόθεσιν, καὶ τὸ εἴχετ' ἄν, καὶ ἦτε ἄν, ὅπερ περιέχουσι τὴν συνέπειαν. Καὶ ἡ μὲν ὑπόθεσις εἶνε μὲν ἐκ τῶν δυνατῶν, ἀλλ' ἐνταῦθα εἶνε προφανῶς μὴ ἐπαληθεύουσα, ἥτοι ψευδής· οὐ γὰρ παρέσχοντο· διὰ τί; διότι ὁ ὑποθετικὸς εἰ φέρεται πρὸς παρωχημένον ὀριστικῆς· Ἡ δὲ συνέπεια θεωρεῖται ὡς ἐνδεχομένη, καὶ δευτικῇ ἐπαληθεύσεως· ἐάν τὸ πρῶτον ἐγίνετο, καὶ τὸ δεῦτερον ἀφεύκτως· καὶ διὰ τί ἡ συνέπεια νὰ ᾖ τοιαύτη; διότι φέρεται καὶ αὕτη πρὸς παρωχημένον ὀριστικῆς μετὰ τοῦ ἄν.

§. 7. Ἐν ἐνὶ λόγῳ νὰ μὴ ἀφίνωσιν οἱ διδάσκαλοι ἀνεξέταστον καὶ ἀόριστον οὐδὲν, κοσκινίζοντες τὸν λόγον ὁλόκληρον μετὰ τὸ πυκνὸν κόσκινον τῆς ἐξετάσεως, ἐξηγούντες συγχρόνως οὐ μόνον τὰ διάφορα σημαίνόμενα τῶν Ὀνοματικῶν καὶ Ἐπιρρηματικῶν Προσδιορισμῶν, ἀλλὰ καὶ τὰ σημαίνόμενα ὅλων τῶν συνδεδεμένων ἐσωτερικῶς τε καὶ ἐξωτερικῶς λόγων μετὰ τῶν σημασιμένων τῶν διαφορῶν Μετοχῶν, ἐξηγούντες ἐκαστὴν αὐτῶν μετὰ τὸ κατάλληλον ἀναλυτικὸν μῶριον τῆς σημασίας αὐτῶν, μεθόδως τὴν κομψότητα καὶ χάριν ἐπιδιώκοντες· καθὼς ὅμως τῶρα ποιοῦσι πολλοὶ τῶν Διδασκάλων ἐξηγούντες τὰς Μετοχὰς πάλιν μετὰ Μετοχὴν, ἀδύνατον σχεδὸν ἀποβαίνει νὰ δυνηθῶσι νὰ διακρίνωσι τοὺς διαφορὰς τρόπους τῶν Μετοχῶν, τῶν ὁποίων οἱ μαθηταὶ ἔχουσι κατ' ἀρχὰς τὴν ἀνάγκην τῆς γνώσεως· καθότι αὗται, ὡς γινώσκουσιν, εἶνε πολύτροποι καὶ πολυειδεῖς, ἀλλὰ μὲν ἐξηγουσάσι τὸν τρόπον ἄλλαι δὲ τὴν αἰτιολογίαν, ἄλλαι Ἐναντιωματικαί, ἄλλαι Ὑποθετικαί, ἄλλαι Τελικαί ἢ Εἰδικαί, καὶ μονολεκτικῶς Κατηγορηματικαί, Ὑστερόχρονοι, ἢ Προτερόχρονοι, Χρονικαί. κτλ. Ταῦτα ὁ μαθητὴς ἀγνοῶν πῶς

θά δυνήθη νὰ εἰσδύσῃ εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ Συγγραφέως, ἡ Παιητοῦ ; ὡσαύτως ἀπὸ τοῦ νὰ συνήθισῃ νὰ εὐρίσκη τὸ ὑποκείμενον, τὸ κατηγορούμενον, τὸ ἀντικείμενον τοῦ λόγου μόνον, χωρὶς νὰ μάθῃ τὴν ἀλληλουχίαν καὶ τὴν σύνδεσιν τῶν διαφόρων λόγων καὶ προτάσεων, πῶς δύναται νὰ κατανοήσῃ τὸ βάθος καὶ ὕψος τῶν ἐννοιῶν καὶ ἰδεῶν ; οὐδὲν ἄλλο, εἰμὴ αὐτόχρημα ψιττακός· διὰ τοῦτο καὶ ἐν ἡμῖν πολλοὶ ἀρῶσται, καὶ κοιμῶνται ἱκανοί.

§. 8. Παραδείγματος χάριν, εἰς τὸ προκείμενον χωρίον τοῦ Δημοσθένους ὑπάρχουσι Μετοχαί, ἐξ ὧν ἡ πρώτη β ε θ ο η κ ὀ τ ε ς ἐκλαμβάνεται ἤδη ἐνταῦθα ὑστερόχρονος, καίτοι σπανίως εἰς τὸν Παρακείμενον εἶνε ταυῦτη, ὡς συνήθως χώραν ἔχοντος ἐν τοιαύτῃ περιστάσει τοῦ Ἀόριστου· ἡ δευτέρα ἡ κ ε λ ε ὕ ο ν τ ε ς διαφορεῖται· καθότι καὶ ὡς τροπικὴ νὰ ἐκληφθῇ δύναται, καὶ ὡς ἀναφορικὴ, εὐδοκούμενης τῆς ἐννοίας κατ' ἀμφω· διότι τινὲς ὡς ἐκ τῆς ἐννοίας τοῦ λόγου ἀμφιταλαντεύονται διττὴν σημασίαν δεχόμεναι. Διὸ ὡς τροπικὴ ἡ Μετοχὴ κ ε λ ε ὕ ο ν τ ε ς πρέπει νὰ ἐξηγηθῇ μὲ τὸ μῦριον τῆς καθομιλουμένης (μὲ τὸ νὰ), ὡς δ' Ἀναφορικὴ μὲ ἀναφορικὴν Ἀντινυμίαν (οἷτινες, οἱ ὅποιοι), καίτοι ἡ κυρίως Ἀναφορικὴ εἶνε ἡ ἐναρθρος, καὶ ἡ Ἀριστολογικὴ, ἥτις διαφέρει τῆς Ἀναφορικῆς κατὰ τοῦτο· ἡ μὲν Ἀναφορικὴ ἐξηγεῖ ἐννοίαν θετικὴν, ἡ δὲ Ἀόριστον καὶ ἀνέμβαιον, καὶ ἐξηγεῖται εἰς τὴν γλῶσσάν μας διὰ τοῦ μωρίου (ἤθελε) καὶ τινος ἀναφορικῆς, καθὼς, ὁ ποιήσας καὶ διδάξας = ὅστις ἤθελε ποιῆσαι καὶ διδάξαι· εἰς δὲ τὴν ἀρχαίαν δι' Ἀναφορικῆς τινος καὶ τοῦ ἀριστολογικοῦ ἀν, οἷον, ὃς ἂν ποιῇσῃ καὶ διδάξῃ. Προσέτι· πρέπει νὰ ἀναπληρώσῃ ἀπὸ κοινοῦ τὰ ἐλλείποντα, ἡ ἔξωθεν· καθὼς, ἀπὸ κοινοῦ μὲν τὸ, ἥνπερ (παρέσχομεν προθυμίαν) ἔξωθεν δὲ τὸ, εἰ παρ εἰ χ ὀ μ ε θ α (τότε), ὅτε ἤκομεν· ταῦτα γὰρ ὡς συγγετικά ἀπαιτοῦσι θάτερον τὸ ἕτερον, ἡγούμενα καὶ ἐπόμενα ἀλλήλων ἐν τῇ συντάξει· ὥστε κατὰ ταύτην τὴν ἀνάλυσιν τὸ χωρίον τοῦτο ῥυθμικῶς οὕτως· α· Εἰ γὰρ τὴν αὐτὴν προθυμίαν (ἐκείνη) ἥνπερ (παρέσχομεν) ὑπὲρ τῆς τῶν Εὐδοκῶν σωτηρίας, ἡ παρ εἰ χ ὀ μ ε θ α (τότε), ὅθ' ἤκομεν Εὐδοκοῦσι βοηθητικοί, καὶ (ὅτε) παρήσαν » Ἀμφιπολιτῶν Ἰέραξ καὶ Στρατοκλῆς ἐπὶ ταυτὶ τὸ βῆμα, κελεύοντες ἡμᾶς πλεῖν » καὶ παραλαμβάνειν τὴν πόλιν, εἴχεται ἂν Ἀμφίπολιν τότε, καὶ πάντων τῶν μετὰ ταῦτα ἂν ἦτε ἀπηλλαγμένοι πραγμάτων· καὶ ἡ μὲν δοτικὴ Ε ὕ β ο ε ὕ ο ι ν εἶνε ἀντικείμενον τοῦ β ε θ ο η κ ὀ τ ε ς· διότι τὰ βοηθητικὰ δοτικῇ συντάσσονται· ἡ δὲ γενικὴ Ἀ μ φ ι π ο λ ι τ ῶ ν προσδιορισμός διὰ πλαγίως πτώσεως τοῦ Ἰ έ ρ α ξ καὶ Σ τ ρ α τ ο κ λ ῆ ς σημαίνων τὴν σχέσιν τοῦ ὅλου πρὸς τὸ μέρος· τὸ δὲ ἐμπρόθετον ἐπὶ τ ρ ο υ τ ῖ τὸ β ῆ μ α μερικῶς αἱ αἰτιατικαὶ εἶνε προσδιορισμοὶ τῆς προθέσεως ἐπὶ, ὅλον δὲ ὁμοῦ τὸ ἐμπρόθετον προσδιορίζει τὴν διὰ βραχυλογίαν παραλειφθεῖσαν κατάλληλον εἰς τὴν ἐννοίαν Μετοχὴν (παραγενόμενοι)· διότι τὰ τοιαῦτα ἐμπρόθετα κυρίως ἀρμόζουσιν ἐπὶ τῶν κινήσεως σημαντικῶν, καὶ οὐχὶ ἐπὶ τῶν ἡρεμίας, ὡς εἶνε τὸ παρήσαν· σημαίνει δὲ ἡ ἐπὶ κίνησιν εἰς τι· τὸ δὲ ἡ μ ᾶ ς ὑποκείμενον τῶν τελικῶν λεγομένων Ἀπαρμεράτων (διότι κυρίως εἶνε ἀντικείμενα τοῦ κ ε λ ε ὕ ο ν τ ε ς, τὰ ὅποια καὶ μεταθετικά διὰ τοῦτο ἀποκαλεῖ ὁ σοφὸς Ἀσώπιος)· ἅπερ καὶ οὕτως ἐξαρτῶνται ἐκ τοῦ κ ε λ ε ὕ ο ν τ ε ς· ἡδυνάτο δὲ καὶ ὡς ἀντικείμενον τοῦ κ ε λ ε ὕ ο ν τ ε ς νὰ ἐκληφθῇ τὸ ἡ μ ᾶ ς, ἂν συνετάσσοντο μὲ αἰτιατικὴν προσώπου, ἀλλὰ τὰ κλευστικά συντάσσονται αἰτιατικῇ πρόςματος καὶ δοτικῇ προσώπου· αἱ δὲ μετὰ γενικῆς Προ-

θέσεις σημαίνουσαι υπεράσπισιν προσδιορίζουσι τὰ ῥήματα παρειχόμεθα, καὶ παρέρχουμεν· ἡ δὲ διὰ βραχυλογίαν παραλειφθεῖσα καὶ ἐννοηθεῖσα δεικτική ἐκείνη εἶνε προσδιορισμὸς τῆς ἐνάρθρου ὀριστικῆς Ἀντωνυμίας τὴν αὐτὴν· καθότι αὕτη ὅταν προσλάβῃ τὸ ἄρθρον, λαμβάνει τὸν χαρακτήρα τῶν ὁμοιωματικῶν, ἅπερ συντάσσονται δοτικῇ· ἡ δὲ Ἀναφορικὴ ἥν περ κυρίως μὲν ἀναφέρεται εἰς τὴν ἐννοηθεῖσαν δεικτικὴν, ἥν καὶ προσδιορίζει, ὡς ὀρθωτικὴ ὅμως λόγου ἀπαιτεῖ ῥῆμά ὀρθόν, ὅπερ εἶνε τὸ ἀπὸ κοινοῦ ἀναλόγως ἐννοηθὲν παρέρχουμεν, πρὸς δὲ καὶ συντακτικῶς ἀποδίδεται ὡς ἀντικείμενον· ὁ δὲ ἄν δυνητικός, φερόμενος πρὸς παρωχήμενον Ὀριστικῆς διὰ τὴν ἀμφίβολον συνέπειαν τῆς ὑποθέσεως· ἡ δὲ γενικὴ πᾶντων... εἶνε ἀντικείμενον τῆς Μετοχῆς ἀπὴλ λαγμένη· καθότι τὰ χωρισμοῦ, ἀπομακρύνσεως, καὶ ἀποστάσεως σημαντικὰ γενικῇ συντάσσονται· τὸ δὲ ἐμπρόθετον μετὰ ταῦτα σημαίνει τὸ ὕστερον τοῦ χρόνου προσδιορίζει τὴν ἐξωθεν ἐννοουμένην Μετοχὴν συμβάντων· ἐπειδὴ τὰ ἄρθρα, ὅταν κείνται πρὸ Προθέσεων καὶ Ἐπιρρήματων ἐννοοῦσιν ἐξωθεν κατάλληλόν τινα Μετοχὴν. Καὶ οἱ μὲν δύο λόγοι, ὁ Ὑποθετικός δηλονότι καὶ ὁ Χρονικός, ἦτοι ὁ, εἰ παρειχόμεθα, εἴχετ' ἄν, καὶ ὁ, (εἰ) παρειχόμεθα τότε, ὅτε ἤκομεν, εἶνε ἀμφοτέρω συνδεδεμένοι ἐσωτερικῶς· ἐπειδὴ ὁ ἕτερος τῶν λόγων πηγάζει καὶ γένεται ἀπὸ τὰ σπλάγχνα τοῦ ἑτέρου· τὸ μὲν εἴχετ' ἄν Ἀμφίπολιν ἀφεύκτως ἤθελε προκύψῃ ἐκ τοῦ εἰ παρειχόμεθα, εἴπερ ἐγίνετο· τὸ δὲ ὅτε ἤκομεν ἐκ τοῦ (εἰ) παρειχόμεθα (τότε)· ὁ δὲ, ὅτε ἤκομεν πρὸς τὸν παρῆσαν συνδέονται ἐξωτερικῶς καὶ τυχαίως, καθὼς καὶ ὁ εἴχετ' ἄν πρὸς τὸν ἦτε ἄν· διότι ἐνταῦθα δὲν ἀκολουθεῖ ἐξ ἀνάγκης ὁ ἕτερος τὸν ἕτερον, καθὼς ἐν τῇ ἐσωτερικῇ· διότι οἱ πρέσβεις τῶν Ἀμφιπολιτῶν δὲν ἠκολούθησαν τὴν ἐπ' ἀνάδοσιν τῶν Ἀθηναίων ἐξ ἀνάγκης, ἀλλὰ τυχαίως πῶς καὶ κατὰ σύμβαμα. Ταῦτα περὶ Συντάξεως.

§. 9. Ἄν δὲ πρέπη τὸ αὐτὸ χωρίον καὶ πῇ μὲν νὰ συμπτυχθῇ, πῇ δὲ νὰ ἀναλυθῇ, κατὰ δύο τρόπους δύναται νὰ γείνη· ὁ πρῶτος χωρὶς νὰ συμπτυχθῇ ἡ πρότασις τοῦ γάρ ὁ δεύτερος, ἐκ συμπτυχθῇ καὶ αὐτὴ καὶ κατὰ μὲν τὸν πρῶτον οὕτω· α' Ἐπ'—ἀνήκοντες γάρ (ἐκ τῆς Εὐβοίας) μετὰ τὸ βοηθηθέναι α' Εὐβοεῦσι, καὶ παρόντων Ἀμφιπολιτῶν Ἰέρακος καὶ Στρατοκλέους ἐπὶ τοῦτ' ὅτι βῆμα, ὅπερ ἐκέλευον (ἐάν ἡ Μετοχὴ ἐκληφθῇ Ἀναφορικῇ), ἐν τῷ κελεύειν α' (ἐάν Τροπικῇ), ἵνα πλένιμεν ἡμεῖς καὶ παραλαμβάνομεν τὴν πόλιν, τὴν αὐτὴν α' τῇ παρασχομένῃ ὑπὲρ τῆς τῶν Εὐβοέων σωτηρίας προθυμίαν παρεχόμενοι, α' εἴχετ' ἄν Ἀμφίπολιν τότε, καὶ πάντων τῶν, ἅπερ μετὰ ταῦτα συνέβη, ἦτε ἄν α' ἀπῆλλαγμένοι πραγμάτων· κατὰ δὲ τὸν δεύτερον οὕτω· α' Ἐπ'—ἀνήκοντες α' (ἐκ τῆς Εὐβοίας) μετὰ τὴν βοήθειαν τῶν Εὐβοέων, καὶ παρόντων Ἀμφιπολιτῶν Ἰέρ. καὶ Στρατοκλ. ἐπὶ τοῦτ' ὅτι βῆμα, ὅστινες ἐκέλευον, ἐν ἡμεῖς πλέοντες α' παραλαμβάνομεν τὴν πόλιν, τὴν αὐτὴν ἐκείνη τῇ ὕψ' ἡμῶν παρασχομένῃ προθυμίαν ὑπὲρ τῆς τῶν Εὐβοέων σωτηρίας, ἥ ἕνεκα τοῦ σώσαι τοὺς Εὐβοεῖς, παρεχόμενοι, ἔχοντες ἄν Ἀμφίπολιν τότε, καὶ πάντων, ἅπερ μετὰ ταῦτα συνέβη α' πράγματα, ὅστις ἄν ἀπῆλλαγμένοι· καὶ οὕτως αἱ Μετοχαὶ Παρεχόμενοι, ἔχοντες, καὶ ὄντες ἀποδοθήσονται ὡς Παραθετικά· εἰς τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἀνωτέρω ῥήματος πεπὸνθατε· δύνανται ἄλλ' οὖν αἱ Μετοχαὶ νὰ τραπῶσι καὶ εἰς Λιγιστικὴν ὁμοσυντάξιν πρὸς τὰ ὑποκείμενα τῶν Ἀπαρεμφάτων, ἀφεί-

ναι καὶ παθεῖν. Ἀλλὰ διὰ τὸ δύνανται οἱ πρωτόπειροι μαθηταὶ τὰ προσδεύσῃ καὶ εἰς τοῦτο τὸ εἶδος τῆς γυμνάσεως πρὸς κατάληψιν τῶν ἐννοιῶν τοῦ Συγγραφέως, πρέπει νὰ ἔχωσι καὶ ἐνταῦθα χειραγωγόν, ὅστις ἀναντιρρήτως θὰ εἴνε κανόνες τινὲς καὶ οὐχὶ ἀκανονίστως, ὡς ποιοῦσι τινὲς τῶν διδασκάλων, αὐτοὶ μόνον συμπτύσσοντες καὶ ἀναλύνοντες, χωρὶς νὰ ὁδηγήσωσι καὶ εἰς τοὺς μαθητὰς αὐτῶν τὸν τρόπον καὶ τοὺς κανόνας, καὶ ἔπειτα ἀπαιτοῦντες παρὰ τῶν μαθητῶν σύμπτυξιν καὶ ἀνάλυσιν ἀγνωσόντων ὅπως τί ἐστὶ τοῦτο καὶ πῶς πρέπει νὰ γίνηται. Διὰ παραθέτομεν καὶ ἐνταῦθα κανόνας τινάς πρὸς μικρὰν τινα ὁδηγίαν καὶ χειραγωγίαν.

ΚΑΝΟΝΕΣ ΓΕΝΙΚΩΣ ΣΥΜΠΤΥΞΕΩΣ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΕΩΣ.

§. 10. Καὶ πρῶτον Σύμπτυξις μὲν λέγεται, ὅταν οἱ ἀναλελυμένοι διὰ διαφορῶν μορίων καὶ πτωτικῶν λόγοι συμπτύσσονται καὶ μερικῶς μὲν τοιοῦτοι τῆς Συμπτύξεως εἴνε οἱ ἀκόλουθοι.

α. Συμπτύσσεται ὁ Ἀναφορικὸς λόγος, ὃς ἐπιμελεῖται, μαθάνει, εἰς τὸ, ὃ ἐπιμελούμενος μαθάνει—ὁ νέος, ὅστις ἐλληνίζει, καλεῖται ἐλληνιστῆς εἰς τὸ—ὁ νέος ὁ ἐλληνίζων καλεῖται ἐλληνιστῆς ἐνταῦθα, ὡς ὅρας, ὁ ἀναλελυμένος Ἀναφορικὸς συνεπτύχθη εἰς τὸν ἐπίσης συνεπτυγμένον Ἀναφορικὸν διὰ τῆς Ἀναφορικῆς Μετοχῆς.

β. Ὁ Ἀριστολογικὸς—ὃς ἂν ποιήσῃ καὶ διδάξῃ εἰς τὸ—ὁ ποιήσας καὶ διδάξας διὰ τῆς Ἀριστολογικῆς Μετοχῆς.

γ. Ὁ Χρονικὸς—ὅτε ἦλθε τὸ πληρῶμα τοῦ χρόνου εἰς τὸν συνεπτυγμένον—ἐλθόντος τοῦ πληρώματος κ τ λ.

δ. Ὁ ὑποθετικὸς—ἐὰν ἐπιμελῶνται οἱ μαθηταί, προκόπτουσιν εἰς τὸ, ἐπιμελούμενοι προκόπτουσιν ὅταν ὅμως τὰ ῥήματα ἦναι ἑτεροπρόσωπα, τὸ τῆς προηγουμένης ἐνεργείας μεταβάλλεται εἰς γενικὴν Ἀπόλυτον—καθώς, ὅταν ὁ Διδάσκαλος διδάσκη, οἱ μαθηταὶ μαθάνουσι, τοῦ Διδασκάλου διδάσκοντος, οἱ μαθηταὶ μαθάνουσι.

ε. Ὁ Τελικὸς—παρεγενόμεν, ἵνα διδάξω εἰς τὸ παρεγενόμεν διδάξων, ἢ ἕνεκα τοῦ διδάξει—ἐφ' ᾧ διδάξει, πρὸς τὸ διδάξει, πρὸς διδασκαλίαν με τελικὴν ὅμως Μετοχὴν ἐπὶ τῶν κινήσεως σημαντικῶν.

στ. Ὁ Εἰδικὸς—σὲ βλέπω, ὅτι ἐπιμελήσῃς—ὁρᾷ σε ἐπιμελούμενον, δι' εἰδικῆς, ἢ κατηγορηματικῆς Μετοχῆς, ὅπερ κοινὸν εἰς τὰ δράσεως, αἰσθήσεως, γνώσεως, τοῦ ὅπλως εἶμι καὶ φανερῶς καὶ ἐν γένει πάντων τῶν δηλωτικῶν δι' εἰδικῶν δὲ Ἀπαρεμφάτων, ὅταν ἐξαρτῶνται ἐκ τῶν ἐξῆς ἐξ εἰδῶν τῶν ῥημάτων, τῶν Δοξαστικῶν, ἢ ἀμφιβολίας σημαντικῶν, ὡς, δοκῶ, ἡγοῦμαι, νομίζω, οἶμαι, ὑπολαμβάνω, κ τ λ. Ἀπειλητικά, Ὀμοτικά, Ἐπαγγελτικά,—ὑποσχομαι, ὑπόσχομαι, ἐπαγγέλλομαι κ τ λ. Ἐλπιστικά—ἐλπίζω κ τ λ. καὶ Ἀετικά ἐν γένει—καθώς—λέγουσιν, ὅτι ἦλθε—λέγουσιν, ἐλθεῖν—ἐλπίζω, ὅτι θὰ τὸν ἴδω—ἐλπίζω ὀφείσθαι—καὶ τὰ μὲν Ἐλπιστικά, Ἀπειλητικά, Ὀμοτικά, καὶ Ἐπαγγελτικά κατὰ μέλλοντα τοῦ Ἀπαρεμφάτου, ἢ Ἀόριστον-πρόσκειμένου, ἢ ἐννοουμένου τοῦ Ἀν' τὰ δὲ λοιπὰ, κατὰ τὸ τριμερές τοῦ χρόνου.

Ζ'. Ὁ Αἰτιολογικός — ἐπειδὴ ἐπιμελῆ, προκόπτεις = ἐπιμελούμενος προκόπτεις, κτλ.

§. 11. Ἀνάλυσιν δὲ λέγεται, ὅταν τοὺς διαφόρως συνεπτυγμένους λόγους τοὺς ἀναλύωμεν διὰ τῶν καταλλήλων μορίων, ἀντιστρέφως, δηλαδὴ τῶν ἀνωτέρων καθὼς, τὴν ἀναφορικὴν Μετοχὴν ἀναλύωμεν διὰ τῆς ἀναφορικῆς Ἀντωνυμίας — ὁ νέος ὁ ἐλληνίζων = ὁ νέος, ὅστις ἐλληνίζει τὴν Ἀοριστολογικὴν διὰ τῆς ἀναφορικῆς καὶ τοῦ Ἀοριστολογικοῦ Ἀντι-ὁ ποιήσας καὶ διδάξας = ὅς ἂν ποιήσῃ καὶ διδάξῃ τὴν χρονικὴν διὰ τῶν χρονικῶν μορίων, ὅτε, ὅταν, ἡνίκα κτλ — τοῦ πληρώματος ἐλθόντος = ὅτε, ἡνίκα ἦλθε τὸ πλήρωμα, καὶ τῶν καταλλήλων ῥημάτων τὴν ὑποθετικὴν διὰ τῶν ὑποθετικῶν μορίων καὶ τοῦ καταλλήλου ῥήματος — οἱ μαθηταὶ ἐπιμελούμενοι μαθάνουσιν εἰς τὸ, ἐὰν ἐπιμελῶνται, μαθάνουσι. Τοὺς τελικοὺς Ἀπαρεμφατικούς τε καὶ Μετοχικοὺς διὰ τῶν τελικῶν μορίων, ἵνα, ὅπως, ὡς, κτλ. — ὀφείλουσιν οἱ μαθηταὶ ἐπιμελῆσθαι = ὀφείλουσιν . . . ἵνα ἐπιμελῶνται. . . ἦλθον ἐγὼ παύσασα τὸν μένος = ἦλθον ἐγὼ, ὅπως παύσω τὸ σὸν μένος τοὺς Βιδικοὺς Ἀπαρεμφατικούς τε καὶ Μετοχικοὺς διὰ τῶν μορίων ὡς καὶ ὅτι — ὥρως ἐπιμελούμενον = ὥρως, ὅτι ἐπιμελῆσαι, καὶ, ἐλπίζω μαθόντας τοὺς μαθητὰς τούτους τοὺς κανόνας πολὺ ὠφελήσονται = ἐλπίζω, ὅτι ἐὰν μάθωσι . . . πολὺ ὠφελήσονται κτλ.

§. 12. Ἐτε γίνεται Σύμπτυξις καὶ Ἀνάλυσιν,

Α'. Ὅταν ὁ ἀπρόσωπος λόγος μεταβάλληται εἰς προσωπικόν — καθὼς, δεῖ τοὺς μαθητὰς ἐπιμελῆσθαι τῶν μαθημάτων, εἰς τὸ ὀφείλουσιν οἱ μαθηταί, ἵνα τῶν ἑαυτῶν ἐπιμελῶνται μαθημάτων, καὶ τὰνάπαλιν.

Β'. Ὅταν ὁ Διαλογικός εἰς τὸν Διηγηματικόν, καὶ τὰνάπαλιν — οὐκοῦν, ἔφη ὁ Σωκράτης ἔστιν ἐν ἀνθρώποις ψεύδεσθαι, ἔστιν, ἔφη ὁ Εὐθύδημος, εἰς τὸ, λέγεται τὸν Σωκράτην εἰπεῖν, οὐκοῦν ἔστιν ἐν ἀνθρώποις ψεύδεσθαι καὶ τὸν Εὐθύδημον εἰπεῖν, ἔστι, κτλ.

Γ'. Ὅταν ὁ Ἐνεργητικός εἰς Παθητικόν, καὶ τὰνάπαλιν — καθὼς — τιμωρῶ τὸν ἀμελῆ μαθητὴν, εἰς τὸ, τιμωρεῖται ὑπ' ἐμοῦ ὁ ἀμελὴς τῶν μαθητῶν ἂν ὅμως, τοῦ ῥήματος ὄντος οὐδετέρου, δὲν ὑπάρχῃ ἀντίστοιχον Παθητικόν, τότε γίνεται ἡ σύμπτυξις περιγραφικῶς, ἢ περιφραστικῶς — καθὼς, διὰ τὴν μέθην ἀλγῶ τὴν κεφαλὴν· ἢ μέθη πρόξενος ἄλγους τῆς κεφαλῆς μοι γέγονεν, ἢ ἀλγεῖν μοι τὴν κεφαλὴν.

Δ'. Ὅταν ὁ Ἀφρημένος εἰς τὸν Συγκεκριμένον καὶ τὰνάπαλιν — καθὼς, ἡ διαδοχὴ τῆς πρόσθεν φυλακῆς ἔρχεται ἐκ τῆς πόλεως, εἰς τὸ, οἱ διάδοχοι τῶν πρόσθεν φυλάκων ἔρχονται ἐκ τῆς πόλεως.

Ε'. Ὅταν οἱ προσδιορισμοὶ ἐκφράζωνται ποικίλως, καὶ διὰ Μετοχῆς, καὶ δι' Ἀπαρεμφάτου, καὶ διὰ Προθέσεων, καὶ διὰ Συνδέσμων — καθὼς, ὠφελῶ τοὺς μαθητὰς διδάσκων, ὠφελῶ τοὺς μαθητὰς τῷ διδάσκειν, ὠφελῶ τοὺς μαθητὰς διὰ διδασκαλίας, καὶ ἀπροθέτως, τῇ διδασκαλίᾳ, καὶ ὠφελῶ . . . ἐπειδὴ, διότι διδάσκω.

ΣΤ'. Τὸ ὀνομαστικόν λεγόμενον Ἀπαρέμφατον ἐπὶ μὲν βεβαίῳ καὶ θετικῶν ἐνομιῶν ἀναλύεται διὰ τοῦ ὅτι καὶ ὡς καὶ τῆς Ὀριστικῆς Ἐγκλίσεως, καὶ εἰς ὄνομα, καθὼς τὸ ἐπιμελῆσθαι ὠφέλιμον = ἡ ἐπιμελεια ὠφέλιμον — τὸ ἐπιμελῆσθαι λίαν ὠφέλησε τοὺς μαθητὰς = ὅτι ἐπεμέλοντο . . . ὠφέλησε . . . καὶ διὰ τοῦ

ὅταν καὶ τῆς ὑποτακτικῆς, καθὼς δούλοϊ γὰρ ἄνδρα, κἂν θρασύπλαγχνός τις ᾖ, ὅταν συνειδῇ πατὴρ ἢ μητὴρ, κακὰ, = τὸ συνειδέναι δούλοϊ ἐπὶ δὲ ἀμφιβαλλομένων διὰ τῶν ὑποθετικῶν μορίων, εἰ, ἐὰν, ἂν, ἤν· καθὼς ἀμφιβάλλω, ἂν θὰ ὠφελήσῃ τὸ φάρμακον αὐτὸ = ἀμφιβάλλω ὠφελήσῃ κτλ. Ἐπὶ δὲ Ὁρισμοῦ καὶ Προαναφωνήσεως, εἴτε Προαγγέλεως διὰ τοῦ τελικοῦ μορίου ἵνα, καθὼς, αὕτη ἐστὶν ἡ αἰώνιος ζωὴ, ἵνα γινώσκωσί σε τὸν μόνον ἀληθινὸν θεόν, καὶ διὰ ἀπέστειλε Ἰησοῦν Χριστὸν = αὕτη ἐστὶν ἡ αἰώνιος ζωὴ τὸ γινώσκῃ σε κτλ. — καὶ, Ταῦτα ἐντέλλομαι ὑμῖν, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους = τὸ ἀγαπᾶν ἀλλήλους.

§. 13. Καὶ ὁρισμὸς μὲν λέγεται ἡ ἐξήγησις ὑποιοιδήποτε ἀντικειμένου, καθὼς, εἰς τὸ πρῶτον παράδειγμα· αὕτη ἐστὶν ἡ αἰώνιος ζωὴ κτλ. διότι ἐξηγεῖ καὶ σαφηνίζει τὸ τί ἐστὶν ἡ αἰώνιος ζωὴ διὰ τοῦ ἵνα γινώσκωσί σε κτλ. Προάγγελσις δὲ λέγεται ὅταν διὰ τῆς προτασσομένης δεικτικῆς, ἥτις καὶ προπαρασκευαστικὴ διὰ τοῦτο ἀκούει, προλαμβάνει καὶ προειδοποιεῖ, ὅπερ ἔχει νὰ εἴπῃ παρρηθὺς· ἔχει καὶ ὁ Ὁρισμὸς προτεταγμένην δεικτικὴν ἁντωνυμίαν, ἀλλ' αὐτὸς μὲν διακρίνεται ἐκείνης, ὅταν ἔχῃ κείμενον, ἢ ἐννοούμενον τὸ συνδετικόν ἐστίν, ὅπερ εἶνε τὸ κυρίως χαρακτηριστικόν τοῦ Ὁρισμοῦ, ἐν ᾧ ἡ Προάγγελσις δέχεται πάντα τὰ ῥήματα, πλὴν τῶν συνδετικῶν, ἅπερ εἶνε τὰ διακριτικὰ σημεῖα τοῦ Ὁρισμοῦ καὶ τῆς Προαγγέλεως.

Ζ'. Ὅταν ὑπάρχωσι δύο ῥήματα κατὰ συμπλοκὴν, θάτερον μεταβάλλεται εἰς Μετοχὴν ἐπὶ μὲν ταῦταπροσωπίας εἰς ὀνομαστικὴν, ἐπὶ δὲ ἑτεροπροσωπίας εἰς ἄλλην πλάγιαν καὶ μάλιστα εἰς γενικὴν ἀπόλυτον· μεταβάλλεται δὲ πάντοτε τὸ ῥῆμα τῆς προηγουμένης ἐνεργείας· καθὼς, ὁ μαθητὴς ἐπιμελεῖται καὶ προκόπτει = ὁ μαθητὴς ἐπιμελούμενος προκόπτει· καθότι προηγείται ἡ ἐπιμέλεια καὶ ἔπεται ἡ προκοπή· ὡσαύτως καὶ ἐπὶ ἑτεροπροσωπίας, οἷον, ὁ διδάσκαλος διδάσκει, καὶ ὁ μαθητὴς μανθάνει = τοῦ διδασκάλου διδάσκοντας, ὁ μαθητὴς μανθάνει, οὐχὶ δὲ καὶ τἀνάπαλιν τοῦ μαθητοῦ μανθάνοντος, ὁ διδάσκαλος διδάσκει· διότι καὶ ἐδῶ προηγείται ἡ διδασκαλίᾳ τῆς μαθήσεως· ἄλλις καὶ τούτων.

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ

ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΥΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ.

ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΠΟΛΙΤΕΥΜΑ.

§. 1. Ἡ Ἑλλὰς ἅπασα καὶ τοι εἰς πολλὰς ἀνεξαρτήτους πολιτείας διηρεῖτο πολιτικῶς, ἢ συγγένεια ὅμως, ἢ γλῶσσα, τὰ ἦθη καὶ ἔθιμα, ἢ ἐκ Πελασγῶν καταγωγῇ, ἢ θρησκεία, τὸ κοινὸν συμφέρον, ἢ ἐλευθερία συνεκέντρον πάντας τοὺς Ἕλληνας, καὶ ἔθνος ἐν ἀπετέλουν. Τρεῖς πόλεις μεταξὺ αὐτῶν ἐφιλονείκουν πρὸς ἀλλήλας περὶ τῆς γενικῆς ἡγεμονίας τῶν Ἑλλήνων. Αἱ Ἀθῆναι, ἡ Λακεδαιμῶν, καὶ αἱ Θῆβαι. Καὶ ἡ μὲν Λακεδαιμῶν διὰ τὸ σοφὸν πολίτευμα, τὸ ὁποῖον εἶχε δῶση πρὸς αὐτὴν ὁ σοφὸς Νομοθέτης αὐτῆς καὶ βασιλεὺς Λυκοῦργος, κατέστη ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας διαιτήτρια τῆς Ἑλλάδος, καὶ διὰ τῶν ἀρετῶν αὐτῆς καὶ τῆς πολεμικῆς ἀνδρίας εἶχε τὰ πρῶτα πάντα. Ἡ ἠθικὴ ὅμως αὐτῆς αὐστηρότης καὶ πολεμικὴ μετέβαλε τὴν ἡγεμονίαν αὐτῆς εἰς σκληρὰν δεσποτείαν, ὥστε οἱ λαοὶ τῆς Ἑλλάδος ἀπεχθανόμενοι ἔτρεψαν τὰ βλέμματα αὐτῶν πρὸς τὴν ἀντίζηλον αὐτῆς πόλιν τὰς Ἀθῆνας.

§. 2. Αἱ δὲ Ἀθῆναι μετὰ τὴν ἐν Μαραθῶνι λαμπροτάτην αὐτῶν νικὴν κατὰ τῶν Περσῶν, καὶ τὴν ἐν Σαλαμῖνι καὶ Πλαταιαῖς καταστροφὴν τῶν βαρβάρων ἐλκύσασα τὴν εὐνοίαν τοῦ πλείστου μέρους τῶν συμμάχων, καὶ μάλιστα διὰ τὸ Πausanίου μῖσος, ἀναλαμβάνει τὴν ἡγεμονίαν τῶν Ἑλλήνων, ἀντικαθιστᾷ τὴν Σπάρτην, γίνεται αὐτὴ τῶρα διαιτήτρια τῶν Ἑλλήνων, ἡγεμονεῦει ἐπ' αὐτῶν τεσσαράκοντα καὶ πέντε ἔτη ἀρξαμένης δὲ καὶ αὐτῆς νὰ φέρηται πρὸς τοὺς Ἕλληνας σκληρότερα, καὶ νὰ καταχρᾷται τὴν ἡγεμονίαν, τότε ἐξυπνεῖ πάλιν ἀπὸ τοῦ ληθάργου τῆς ἀδρανείας ἡ Σπάρτη ὑπὸ πολλῶν πόλεων κεντουμένη, μεμφομένων τὴν ἀναλγησίαν καὶ ἀδράνειάν της κατὰ τῆς τυραννικῆς ἡγεμονίας τῶν Ἀθηναίων, καὶ ἐπιχειρεῖ τὸν περιβόητον ἐκείνον πελοποννησιακὸν πόλεμον, ἐν ᾧ ἐπὶ τέλους νικητὴς ἐξεληθούσα ἐπανέλαβε μετὰ θριάμβου τὴν προτέραν αὐτῆς ὑπεροχὴν κατὰ τε τῶν Ἀθηναίων καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων· ὀλιγοχρόνιος ὅμως ὑπῆρξεν ἡ δευτέρα αὕτη ἡγεμονία τῶν Λακεδαιμονίων ἐνεκα τῶν ἑαυτῆς αὐθις καταχρήσεων, ὅπερ παρῴξυνε πάλιν κατ' αὐτῆς καὶ ἐπανεστῆσε πάντας τοὺς Ἕλληνας ἀναλαβοῦσα

πάλιν ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν ὑπὸ τὴν προστασίαν αὐτῆς τοὺς δυσηγεστῆ-
μένους λαοὺς, ἐτόλμησε καὶ τοὶ ἀδύνατος νὰ καταβάλῃ τὴν ἀντίκλη-
σιν αὐτῆς Λακεδαιμόνα διὰ τῆς βοήθειας αὐτῶν ἐκείνων τῶν Περσῶν, οἵτι-
νες ἄλλοτε εἶχον βοηθήσῃ τοὺς Λακεδαιμονίους κατ' αὐτῆς, ὡς ὁ ρήτωρ
τούτων μνησθῆναι ποιεῖται ἐν τε τῷ πρώτῳ κατὰ Φιλίππου, καὶ τῷ δευτέ-
ρῳ Ὀλυμπιακῷ. Ἡ ἰσορροπία τούτων τῶν δύο μεγάλων δυνάμεων διε-
τῆρει τὴν Ἑλλάδα ἐν εἰρήνῃ· ἀλλ' ὕστερον διεταράξαν αὐτὴν αἱ Θηβαίαι,
ὅτε ἀπελλοχθεῖσαι τῆς καταπίεσεως τῶν Λακεδαιμονίων ἐτόλμησαν καὶ
νὰ ἡγεμονεύσωσιν ἐπὶ τῶν Ἑλλήνων.

§. 3. Οἱ Θηβαῖοι ἄλλοτε συμμαχοῦντες μὲν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους,
ἄλλοτε δὲ πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους νῦν χαρίζονται νὰ ἔχωσι τὰ δευτερεῖα.
Ἀπὸ τοῦ πελοποννησιακοῦ ὅμως πολέμου ἔχοντες πάντοτε τὰ ὅπλα εἰς
χεῖρας, καὶ ἐξησχημένοι καλλίστα εἰς τὰ τοῦ πολέμου, συνέλαβον τὴν
ιδεάν καὶ τοῦ νὰ πρωτεύσωσιν ἐν τοῖς Ἑλλησι· καταλλήλου δὲ πρὸς
τοῦτο ἐδράξαντο ἀφορμῆς τῆς ἀρνήσεως τῆς ἐκ μέρους αὐτῶν ὑπογρα-
φῆς τῆς συνθήκης, ἣν τινα ἐνήργησαν οἱ Ἀθηναῖοι, ἀπαιτοῦντες οἱ Θη-
βαῖοι νὰ ἀναγνωρίσωσιν αὐτοὺς ἐν ταύτῃ ἄρχοντας ἀπάσης τῆς Βοιω-
τίας, ὅπερ εἰς τὸν κατ' αὐτῶν πόλεμον ἔληξεν, εἰς δὲν ἀντέσχον ἀνδρείως·
στρατηγούμενοι δὲ ὑπὸ τοῦ Ἐπαμινώνδου, ἀνδρὸς μεγάλου φιλοσόφου,
μεγάλου δὲ καὶ στρατηγοῦ καὶ πολιτικοῦ, ἐνίκησαν ἐν Λεύκτροις τοὺς
Λακεδαιμονίους, ἀλλ' ὅστις καὶ μετ' ὀλίγον ἐτελεύτησεν ἐν ταῖς ἀγκυ-
λαῖς τῆς ἐν Μαντινείᾳ νίκης.

§. 4. Ἐκ τῆς συναπτικωτάτης λοιπὸν ταύτης περιγραφῆς καταδεικνυ-
ται, ὅτι εἰς τρεῖς μεγάλας φατρίας ἡ Ἑλλὰς εὕρισκετο διηρημένη. Αἱ
Θηβαὶ ἐζήτουν νὰ ὑψωθῶσιν ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῆς Σπάρτης. Αὕτη διε-
λογίετο νὰ ἀγορευθῇ. Αἱ Ἀθηναίαι, ἂν καὶ ἐκλιναν φανερά πρὸς τοὺς
Σπαρτιάτας, ἵνα ταπεινώσωσι τὴν ὄφρυν τῶν Θηβαίων, οὐχ ἥττον ὁ-
μως ἐπεθύμουν νὰ βλέπωσιν ἀμφοτέρας ταύτας νὰ μάχωνται πρὸς ἀλ-
λήλας, θέλοντες, εἰ δυνατόν, νὰ καταβέλωσιν ἀμφοτέρας. Τοιαυτὴ ἦτο
ἡ κατάστασις τῆς Ἑλλάδος, ὅποτε ἐξαίφνης ἀνεφάνη ὁ Φίλιππος, βα-
σιλεὺς ἀκάματος περὶ τοὺς πολεμικοὺς ἀγῶνας, καὶ δεινότερος εἰς τὴν
πολιτικὴν, ὅστις συνέλαβε τὸν τολμηρὸν σκοπὸν τοῦ νὰ καταστῇ κύριος
τῆς Ἑλλάδος, ὅπερ καὶ ἐσχάτως ἐπέτυχε διὰ τὴν ἀλληλομαχίαν τῶν
Ἑλλήνων, καὶ τὴν διαφθοράν τῶν Ἀθηναίων, καὶ νὰ ἀρπάσῃ τὴν ἡγε-
μονίαν τῆς Ἑλλάδος, ὑπὲρ ἧς λυσσῶδως ἐμάχοντο πρὸς ἀλλήλους.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΘΗΝΑΙΩΝ ΙΔΙΩΣ.

§. 5. Οἱ Ἀθηναῖοι μετὰ τὴν ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τῆς τυραννίας τῶν
πεισιστρατιδῶν, καὶ ἀνάκτησιν τῆς πολιτείας τοῦ Σόλωνα, τὴν ὁποίαν

ὀρησκευτικῶς διατηροῦντες διήγον σωφρόνως, πειθαρχοῦντες μὲν τοῖς ἀρχοῦσι, πρὸς ἀλλήλους δὲ ἐν ἁρμονίᾳ καὶ ὁμονοίᾳ διακείμενοι, μετὰ τοὺς Μηδικούς πολέμους πλουτίσαντες ἐκ τῶν πλουσιωτάτων λαφύρων, καὶ διαρθρέντες ἠθικῶς, εἰς πολλὰ ἤρχισαν νὰ ἐξοκεῖλλωσιν ἄτοπα. Ἀφ' ἐνὸς μὲν ὁ δῆμος ἐπαρθείς ἐπὶ τῷ μεγέθει τῶν κατορθωμάτων, δυσκόλως ἠνείχετο νὰ πειθαρχῇ κατὰ τοὺς νόμους εἰς τοὺς ἀρχοντας, νὰ ἀρχῇ μᾶλλον αὐτὸς ἐπιθυμῶν· ἀφ' ἑτέρου δὲ οἱ ἀριστοὶ ἀναφινέντες εἰς τοὺς Μηδικούς πολέμους στρατηγοί, μὴ θέλοντες τοῦ λοιποῦ καὶ τῶν ἰδίων πολιτῶν νὰ γίνωνται ὁδηγοὶ συνετοί, καὶ παιδαγωγοὶ φρόνιμοι, κατεδραπάνων τὰς πολυτίμους σιγμάς τῆς ζωῆς αὐτῶν εἰς τὰς πρὸς ἀλλήλους περὶ τῶν ἐν τῇ πόλει πρωτείων μικροφιλοτίμους ἀμίλλας, καὶ ὑποθάλποντες καλαχείαις τὰς ἀτόπους ἐπιθυμίας τοῦ δήμου, ἠνείχοντο μετὰ μεγίστης ἀναλγησίας νὰ πράττωνται ἐν τῇ πόλει πολλὰ καὶ αἰσχρά.

§. 6. Ἦν ἀσύγνωστον τοῦ δήμου ταύτην διαγωγὴν ὁ περικλεῆς ἐκεῖνος Περικλῆς ἀντὶ νὰ συστῇ ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς ἠθικῆς, τῆς πειθαρχίας, τῆς ὁμονοίας καὶ ἀγάπης, καὶ τῶν λοιπῶν ἠθικῶν ἀρετῶν, νὰ ἀφηνιάσῃ μᾶλλον ἀνέκεν, ὑπνιόξας αὐτῷ πᾶσαν ἀναρχίαν ὁδόν, ἥ τις ἔφερεν αὐτὸν εἰς τὸ χεῖλος τοῦ βαράθρου, κατασταθέντα ἀργόν, δειλόν, λάλον, καὶ φιλογοῦντα. Οἱ δὲ ἀμαθεῖς καὶ ἀγοραῖοι διάδοχοι αὐτοῦ, οἷοι ὁ τοῦ Ἀλλαντοποιοῦ Κλέων ἐκεῖνος, Ἰπέρβολος, Εὐβουλος, καὶ οἱ τοιοῦτοι, ἀνθρώποι ἀσελγεῖς καὶ ἀκολαστοί, οὐδὲν ἱερὸν, οὐδὲν ὁσιον ἔχοντες, ἐτι μᾶλλον ἐξηχρεώσαν· καὶ ἵνα προμνηστεύωσιν εἰς ἑαυτοὺς τὰ πρωτεῖα, καὶ πράττωσι πρὸς ἰδιοτέλειαν τὰ ἀρέσκοντα ἑαυτοῖς, ἀνίκανοι πάντῃ πρὸς τὸ διοικεῖν τὰ κοινὰ, καὶ εἰς τὴν ἀλογον τοῦ δήμου νὰ ἀνθίστανται ὀρμῇ, εἰς ἐν καὶ μόνον τὴν προσοχὴν αὐτῶν ἐφίστων, ὅπως λεγῶσιν ἰδιοτελῶς καὶ πράττωσι πάντα πρὸς ἡδονὴν τοῦ δήμου.

§. 7. Συνεπεῖα λοιπὸν τοιούτων προστατῶν οὐδὲν ἄλλο προσεδόκατο, εἰμὴ ἡ ἀπώλεια τῆς προτέρας αὐτῶν εὐδαιμονίας, ἥτις καὶ δὲν ἐδράδυνεν ἐπὶ τέλους τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου. Μηδὲ ὑπολάβῃ τις, ὅτι ἡ πολεμικὴ τῶν Λακεδαιμονίων ἐμπειρία, οὐδὲ ἡ στρατηγικὴ ἱκανότης τοῦ Ἀρχιναυάρχου αὐτῶν Λυσάνδρου κατέβαλεν αὐτοὺς, ἀλλ' ἡ πολιτικὴ διαίρεσις αὐτῶν καὶ ἀκολασία. Ἀλλὰ καίτοι τοιοῦτοι, μόλα ταῦτα μέχρι τῆς τελευτῆς τούτου τοῦ πολέμου, καὶ ὀλίγον μετ' αὐτὸν διετήρουν ὅπωςδὴ ποτε τὴν πολεμικὴν αὐτῶν ἀρετὴν, αὐτοὶ οἱ ἴδιοι στρατευόμενοι, καὶ πρὸς τοὺς κινδύνους τολμηροὶ ὄντες· ὕστερον ὁμῶς καὶ τοῦτο ἀπώλεσαν τ' ἀγαθόν, καὶ εἰς τοσαύτην ἀσύγνωστον ῥαθυμίαν καὶ ἀμέλειαν κατέστησαν, ὥστε ὅποτε ἡ Σάλπιγξ τοῦ Ἀρεως ἀπήχει προσκαλοῦσα αὐτοὺς εἰς τὰ πεδία τῆς μάχης, ξενικὰ ἀπέστελλον οἱ Γεγ-

νάδαι στρατεύματα, αὐτοὶ δὲ ὡς τσελεπήδες οἰκοὶ μένοντες, ἐκάθηντο ἄργοι, περιφερόμενοι εἰς τὰς ἀγυῖας τῆς πόλεως, καὶ κατὰ τὴν ἀγορὰν περιερχόμενοι ἐπλαστολόγουν, προσηλωμένοι ὅλως εἰς τὸ νὰ πυνθά-
νῳνται ἀλλήλους διὰ τὰ καινότερα τῆς ἡμέρας, καὶ ἀκούοντες τοὺς ῥή-
τορας λοιδορομένους ἀλλήλους, ὡς αὐτὸς ὁ ῥήτωρ ἐλέγχων αὐτοὺς ἐν
τῷ πρώτῳ Φιλιππικῷ κατχμέμεται, νὰ εὐφραίνωνται, πολλὰ μὲν διὰ
τῶν ψηφισμάτων ὑποσχόμενοι, διὰ δὲ τῶν πραγμάτων οὐδὲ τὰ μικρὰ
ποιοῦντες, τὰ δὲ δημόσια στρατιωτικὰ χρήματα νὰ κατασπαταλῶσιν εἰς
ἐορτὰς, πανηγύρεις, καὶ θεάς.

§. 8. Διὸ καὶ μετὰ τὸν πελοποννησιακὸν πόλεμον τοσαύτας ἔχοντες
δυνάμεις, καὶ στρατηγούς οὐκ εὐκαταφρονήτους, οἷον τὸν Χαθρίαν ἐκεί-
νον, Ἰφικράτην, καὶ τὸν Κόνωνος Τιμόθεον, δὲν ἐδυνήθησαν μὴ ταῦ-
τα οὔτε τὴν ἀνακτηθεῖσαν ἡγεμονίαν ἐπὶ πολὺ νὰ διατηρήσωσιν, οὔτε
τὰς ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ κτήσεις τῆς πόλεως νὰ διαφυλάξωσι. Ἐν τοιαύτῃ
λοιπὸν κατὰστάσει εὐρίσκοντο οἱ Ἀθηναῖοι, ὅτε ὁ Φίλιππος ἐπιχειρήσας
νὰ καταλύσῃ τὴν αὐτονομίαν τῶν Ἑλλήνων, καὶ τὴν ἑαυτοῦ νὰ ἀνυψώ-
σῃ ἀρχήν, ἐπολέμει ἀκαταπαύστως ἄλλοτε πρὸς τοὺτους, καὶ ἄλλοτε
πρὸς ἐκείνους, φενακίζων καὶ ἀπατῶν τοὺς κόφους Ἀθηναίους διὰ προ-
ποιητῆς εἰρήνης, συνθηκῶν, καὶ ὀρκων, καὶ ὑποσχέσεων, ἀποκοιμίζων
αὐτοὺς, οὕς ἐθεώρει ὡς τὸ μέγιστον κώλυμα τῶν φιλοδόξων αὐτοῦ σχε-
δίων, καὶ κατακτητικῶν σκοπῶν αὐτοῦ. Καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι τοιοῦτοι,
ὁποῖος δὲ ὁ ἄσπονδος καὶ ἀδιάλλακτος αὐτῶν ἐχθρὸς Φίλιππος ἴδωμεν.

ΠΕΡΙ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ.

§. 9. Ἡ Μακεδονία τότε περιωρίζετο ἐκ μὲν δυσμῶν ἀπὸ τὴν παρα-
λίαν τοῦ Ἀδριατικοῦ κόλπου· ἐξ ἀνατολῶν δὲ ἀπὸ τὴν παράλιον ταύτης
μεσημβρινὴν γραμμὴν, ἣτις διέροχεται διὰ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Εὐβρου,
(νῦν δὲ Μαρίτσας) ποταμοῦ, καὶ τῆς πόλεως Κυψέλων· ἐκ βορρᾶ δὲ ἀπὸ
τὴν νοτιομένην εὐθείαν γραμμὴν, διερχομένην διὰ τῶν ὀρέων, Βαρτί-
σκου, Σκάρδου, Ὀρδήλου, Ῥοδόπης, καὶ Αἵμου· ἐκ δὲ νότου ἀπὸ τὴν Ἑ-
γνατίαν ὁδὸν, ὅτε τις προχωρεῖ ἀπὸ τὸ Δυρράχιον (τανῦν Δουράτσον)
πρὸς ἀνατολὰς μέχρι τῆς γῆς τῶν Θεσσαλονικέων, ὥστε τὸ σχῆμα αὐ-
τῆς καταντᾷ παραλληλόγραμμον.

§. 10. Βασιλεῖς δὲ αὐτῆς ἐξ Ἀργεῶν ὀρμώμενοι ἦσαν ἀπόγονοι τοῦ
Ἡρακλέους· πρῶτος δὲ βασιλεὺς αὐτῆς λέγεται δέκατος ἑβδομος Ἡρα-
κλείδης Κάρανος, ὅστις κατ' ἄλλους ταυτίζεται μὲ τὸν πρῶτον Περδίκ-
καν· εἴτα Ἀργαῖος, Φίλιππος, Ἀέροπος, Ἀλκέτας, Ἀμύντας ὁ πρῶτος,
ὃν διεδέχθη ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ πρῶτος Ἀλέξανδρος, ἐφ' οὗ τὰ ὅρια τῆς Μα-
κεδονίας ἱκανῶς ἐξετάθησαν· τοῦτον αὖθις διεδέχθη ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ δευ-

τερος Περδίκκας, ἐξελάσας τῆς ἀρχῆς τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ, Ἀλέξανδρον καὶ Φίλιππον, τὸν πάππον τοῦ Φιλίππου· ἀποθανόντος δὲ καὶ τούτου, κατέλαβε τὴν ἀρχὴν ἀδίκως ὁ Ἀρχέλαος, νόθος υἱὸς τοῦ Περδίκκα εἰς τὰ 421 π. Χ. διώκῃσεν ὅμως αὐτὴν ἀξίως, καὶ μεγάλως ὠφέλησε τὴν Μακεδονίαν, φρεύρια οἰκοδομήσας, ὁδοὺς εὐθείας διαχαράξας, καὶ τὰ κατὰ τὸν πόλεμον πάνυ καλῶς ἡντρέπισεν· ὡς φιλόμουσος πρῶτος ἐν Μακεδονίᾳ συνέστησεν ἀγῶνας σκηνικοὺς, μεταπεμφάμενος μεταξὺ ἄλλων ποιητῶν καὶ Εὐριπίδην, Ἀγάθωνν, καὶ Χσίριλον· ἐφρονεύθη δὲ ἐν τινι κυνηγεσίῳ πληγείς ἀκουσίως ὑπὸ τοῦ ἐρωμένου αὐτοῦ Κρατεροῦ.

§. 11. Μετὰ δὲ ἀλ' ἐπαλλήλους διαδοχὰς περιῆλθεν ἡ βασιλεία καὶ εἰς χεῖρας Ἀμύντου, πατρὸς τοῦ Φιλίππου περὶ τὸ 392 π. Χ. ἐκπεσὼν δὲ ὁ Ἀμύντας τῆς ἀρχῆς ὑπὸ τῶν Ἰλλυριῶν, καὶ πάλιν καταχθεὶς ὑπὸ τῶν Θεσσαλῶν, καὶ ὅλην τὴν χώραν ἀνακτησάμενος παρ' Ὀλυνθίων διὰ τῆς βοηθείας τῶν Λακεδαιμονίων, τέσσαρα καὶ εἴκοσι ἐτη βασιλεύσας, ἐτελεύτησεν ἐν γῆρᾳ, καταλιπὼν ἕξ Εὐρυδίκης τρεῖς υἱούς, Ἀλέξανδρον, Περδίκκαν, καὶ Φίλιππον· παραλαβὼν τὴν ἀρχὴν, ὁ πρεσβύτερος Ἀλέξανδρος εἰς τὰ 370 π. Χ. προσκληθεὶς τε παρὰ Θεσσαλῶν κατὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου τοῦ Φεραίου τυράννου, ἀπῆλθεν εἰς Λάρισσαν. Ἐλευθερώσας δὲ τοὺς Θετταλοὺς ἀπὸ τῆς τυραννίας Ἀλεξάνδρου τοῦ Φεραίου, αὐτὸς σχεδὸν ἐγένετο τυραννὸς αὐτῶν, κρατήσας παρανόμως τὰς πόλεις αὐτῶν, καὶ φρουρὰν εἰσαγαγὼν, ἕως οὗ ἠναγκάσθη νὰ ἐγκαταλίπη τὴν Θεσσαλίαν, μαθὼν, ὅτι Πτολεμαῖος ὁ Ἀλωρίτης ἐπειράτο νὰ ἐκβάλῃ αὐτὸν τῆς ἀρχῆς.

§. 12. Ὁ Πελοπίδας μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς ἰσυχίας ἐν Θεσσαλίᾳ, ὅπου προσελήθη κατὰ τῆς τυραννίδος τοῦ Ἀλεξάνδρου τοῦ Φεραίου, μετέβη εἰς Μακεδονίαν ὡς διαλλακτὴς, δικαστὴς, καὶ σύμμαχος τοῦ ἀδικουμένου ἐκ τῶν οὖο διαφερομένων Ἀλεξάνδρου καὶ Πτολεμαίου. Διαλύσας τὰς διαφορὰς αὐτῶν, καὶ καταγαγὼν τοὺς φυγάδας, ἔλαβεν ὁμηρον τὸν ἀδελφὸν τοῦ βασιλέως Φιλίππου, καὶ ἔφερε μεθ' αὐτοῦ εἰς Θήβας, ὅπου διητάτο ὁ Φίλιππος παρὰ Παμμένει παῖς ὡν τότε, καὶ ζηλωτὴς γέγονεν Ἐπαμινώδου κατὰ τε τὸ δραστήριον πὸ περὶ τοὺς πολέμους, καὶ τὰς στρατηγίας, κατ' οὐδὲν ὅμως μέρος καὶ τὸ παραμικρὸν τῶν ἠθικῶν ἀρετῶν ἐκείνου τοῦ ἀνδρός. Ἄλλοι ὁμως λέγουσιν, ὅτι ὑπὸ τῆς μητρὸς αὐτοῦ Εὐρυδίκης ἐστάλη ἐπίτηδες εἰς Θήβας, ὅπως λάβῃ ἀγατροφὴν ὑπὸ τὴν κηδεμονίαν τοῦ Ἐπαμινώδου.

§. 13. Περὶ δὲ τὸ 368 π. Χ. φονεύσας ὁ Πτολεμαῖος τὸν Ἀλέξανδρον, τὸν ἀδελφὸν Φιλίππου κατεῖχε τὴν ἀρχὴν. Διαιρεθέντων δὲ τῶν Μακεδόνων εἰς δύο, οἱ ἄλλοι τοῦ φονευθέντος μετεπέμφαντο τὸν Πτολεμαῖον αὐτίς· ὡς δὲ οὗτος προσήγγισε, τοὺς μὲν μισοφόρους στρατιώτας αὐτοῦ ὁ Ἀλωρίτης πείσας διὰ χρημάτων μετέστησεν εἰς αὐτὸν,

τὴν δόξαν ὁμῶς καὶ τὸ ὄνομα τοῦ Πελοπίδου φοβούμενος ἐξῆλθεν εἰς προὔπαντησιν αὐτοῦ, ὡς ἀνωτέρου, καὶ ὡμολόγησε μετὰ δεήσεων, ὅτι τὴν ἀρχὴν θὰ τὴν διαφυλάξῃ εἰς τοὺς ἀδελφοὺς τοῦ τεθνηκότος, καὶ θὰ γνωρίσῃ τὸν αὐτὸν ἐχθρὸν καὶ φίλον πρὸς τοὺς Θηβαίους· πρὸς δὲ καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Φιλόξενον, καὶ πεντήκοντα ἐκ τῶν ἐταίρων αὐτοῦ ὁμήρους δούς, καὶ ἡσυχάσας τότε ἐδολοφονήθη μετὰ τρία ἔτη καὶ αὐτὸς ὑπὸ Περδίκκα τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ δολοφονηθέντος Ἀλεξάνδρου· εἰς τὰ 368 π. Χ., ὅστις Περδίκκας πρᾶλαβὼν τὴν ἀρχὴν, καὶ βασιλεύσας πέντε ἔτη, ἐφονεύθη ὑπὸ τῶν Ἰλλυριῶν, ἡττηθεὶς ἐν μεγάλῃ τινὶ πρᾶτάξει. Ταῦτα κατὰ τὴν Μακεδονίαν ἐγένοντο πρὸ τοῦ νὰ βασιλεύσῃ ὁ Φίλιππος· ἀκολούθως θέλομεν ἰδῆ καὶ πῶς οὗτος ὁ βασιλεὺς παρῆλαβὼν τὴν ἀρχὴν, μεγάλῃν καὶ φοβεράν τὴν Μακεδονίαν κατέστησεν οὐ μόνον εἰς τοὺς περίοικους, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ ἀπωκισμένα ἔθνη.

ΠΕΡΙ ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ ΑΥΤΟΥ.

§. 1. Ὁ Φίλιππος ἦτο τρίτος υἱὸς Ἀμύντου τοῦ δευτέρου, δέκατος δὲ ἕκτος βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας, ἔλκων τὸ γένος ἀπὸ Κραάνου δεκάτου ἐβδόμου ἀπογόνου τοῦ Ἡρακλέους, ὅστις ἐλθὼν ἐξ Ἀργεὺς τὸ 814 π. Χ. μετὰ δυνάμει, καὶ κυριεύσας μέγα μέρος τῆς πρᾶλιάς Μακεδονίας, συνέστησε πρῶτος τὸ βασίλειον τοῦτο, οὗτινος τὸ γένος διαδοχικῶς ἐβασίλευσε μέχρι τῆς τελευτῆς τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου· ὅτε δὲ ὁ ἀδελφὸς τοῦ Φιλίππου Περδίκκας ἐφονεύθη μαχόμενος πρὸς τοὺς Ἰλλυριοὺς, τοῦτο μαθὼν ὁ Φίλιππος ὁμηρεύων εἰσέτι ἐν Θήβαις, ἢ κατ' ἄλλους ἀνατρεφόμενος ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Ἐπαμινώνδου, πρὸς ὃν ἐπίτηδες ἢ μήτηρ Εὐρυδίκη ἐπὶ ἀνατροφῇ ἐνεπιστεύθη, ἀποδρὰς ἐκεῖθεν ἦλθεν εἰς Μακεδονίαν, ὅπου διαδεξάμενος πρῶτον ἐπιτροπικῶς τὴν βασιλείαν ἀντὶ τοῦ ἀνηλίκου ἀνεψιοῦ αὐτοῦ τρίτου Ἀμύντου υἱοῦ τοῦ Περδίκκα· εἰς τὰ 360 π. Χ., ἀνηγορεύθη ἔπειτα βασιλεὺς ἕνεκα τῶν δεινῶν περιστάσεων, αἵτινες ἀπῆλθον ἀνδρᾷ θερμουργὸν καὶ δραστήριον.

§. 2. Ἀναβὰς οὕτως ὁ Φίλιππος εἰς τὸν θρόνον τῆς Μακεδονίας ἄγων τὸ εἰκοστὸν τέταρτον ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτοῦ, ἔσπευσε νὰ ἱκανοποιήσῃ τὴν κοινὴν ἐλπίδα. Οὐδόλως ἐκπλαγείς διὰ τὰς ἐσωτερικὰς καὶ ἐξωτερικὰς ταραχάς, ἀλλὰ καθησυχάσας καὶ ἐνθαρρύνσας πρῶτον τοὺς καταπεπληγμένους ἔνθεν μὲν τὰς δυνάμεις τῶν Ἰλλυριῶν Μακεδόνας, ἐξ ὧν ἐν ἐκείνῃ τῇ παρατάξει π εἰους τῶν τετρακισχιλίων ἐφανεύθησαν, ἔνθεν δὲ τοὺς Παίονας, οἵτινες γείτονες ὄντες ἐπόρθουν τὴν χώραν, ἐν οὐδενὸς μέρει τοὺς Μακεδόνας λογιζόμενοι, εἴτα πρῶτος συστήσας τὴν Μακεδονικὴν φάλαγγα κατὰ μίμησιν τοῦ ἐν Τροίᾳ τῶν ἡρώων συνασπισμοῦ, ὡς δ' ἄλλοι, τῆς φάλαγγος τοῦ Ἐπαμινώνδου, ὁ καὶ πιθανώτε-

ρον, καὶ οὕτως ἐξασκήσας εἰς τὰ τοῦ πολέμου καὶ εὐθαρεῖς τοὺς Μακεδόνας ποιήσας, ἄλλους μὲν τῶν ἐξωτερικῶν ἐχθρῶν νικῶν, ἄλλους δὲ διὰ τῆς πολιτικῆς αὐτοῦ συνέσεως καθησυχάζων, Κότυν δὲ τὸν βασιλεῖα τῶν Θρακῶν διὰ δωρεῶν πείσας ν' ἀπομαλυνθῇ τῆς καθόδου τοῦ ἀντιζήλου αὐτοῦ Πausανίου, ἔχοντας καὶ αὐτοῦ δικαίωματά τινα ἐπὶ τοῦ θρόνου διὰ τὴν βασιλικὴν συγγένειαν, καὶ τὰ πάντα σχεδὸν τακτοποιήσας ἐσωτερικῶς τε καὶ ἐξωτερικῶς, συλλαμβάνει εὐθὺς τὴν ἰδέαν τοῦ τολμηροῦ σκοποῦ τοῦ νὰ γείνη καὶ κύριος τῆς Ἑλλάδος. Ἀλλὰ πρὸς τοῦτο ἔπρεπε νὰ μεταχειρισθῇ τὴν μεγαλητέραν φρόνησιν, πολιτικὴν σύνεσιν, καὶ ἀγχνίνοιν, ὧν δὲν ἐστέρειτο, ἀναπτύξας μάλιστα καὶ τῷ αὐτῇ ἐπιτηδεϊότητα εἰς τε τὰς ῥαδιουργίας, ἀπάτας, καὶ σκευωρίας. Διορῶν δὲ, ὅτι αἱ μόνοι, οἵτινες ἠδύναντο νὰ τῷ γίνονται ἐμπόδια ἀνυπέβλητα εἰς τοὺς φιλοδόξους αὐτοῦ σκοποὺς, ἦσαν οἱ Ἀθηναῖοι, τούτους καὶ μάλιστα ἐπειραθὴ νὰ ὑπέλθῃ δι' ἀπάτης, ὑποσχέσεων μηδέποτε πραγματοποιηθεῖσων, καὶ τὸ χεῖριστον προδοσιῶν τῶν ἰδίων πολιτῶν, δι' ὧν καὶ ἐπὶ τέλους ἐπέτυχε.

§. 3. Καὶ κατ' ἀρχὰς λοιπὸν πέμψας πρέσβεις εἰς Ἀθήνας τὸ δευτέρον μὲν ἔτος τῆς ἐπὶ τὸν θρόνον ἀναβάσεως αὐτοῦ, τὸ 359. π. Χ., ὁμῶς, καὶ γράμματα, ὑπέσχετο, ὅτι εἶνε ἕτοιμος νὰ ἀνανεώσῃ πρὸς αὐτοὺς τὴν πατρικὴν φιλίαν· (διότι καὶ αὐτοὶ κατ' ἀρχὰς τὸν ἀντεπολιτεύοντο πρὸς τὴν ἐπὶ τοῦ θρόνου ἀνάβασιν, κατὰγοντες διὰ στρατιωτικῆς δυνάμεως τρισχιλίων ὀπλιτῶν, καὶ ναυτικῆς συγχρόνως δυνάμεως, ὧν ἐστρατήγει Μαντίας, Ἀργαῖόν τινα ἐπὶ τὴν βασιλειαν) ἔδοσκεν αὐτοὺς διὰ κενῶν ἐλπίδων, ὅτι θὰ συμπροῖξει μετ' αὐτῶν εἰς ἀνάκτησιν τῆς Ἀμφιπόλεως, ἐὰν ὁμῶς παρ' αὐτῶν λάβῃ τὴν Πύδναν, ὅπερ ἔπρεπε νὰ μὲνη μυστικὸν μέχρι τῆς πραγματοποιήσεως, ἵνα μὴ ὤθην μαθόντες τοῦτα Πυδναῖοι καὶ Ἀμφιπολίται δυσαρεστηθῶσι, καὶ κινήσωσι πάντα λίθον, ὅπως μὴ γείνη. Οἱ δὲ πρέσβεις τῶν Ἀθηναίων ἐπανελθόντες εἰς Ἀθήνας πρὸς μὲν τὸν δῆμον οὐδὲν εἶπον, πρὸς τὴν βουλὴν ὁμῶς ἀνήγγειλαν τὰς ὑποσχέσεις τοῦ Φιλίππου. Οἱ Ἀθηναῖοι περιέργοι νὰ μάθωσι τί εἶνε τὸ ἀπόρρητον τοῦτο, περιφερόμενοι κατὰ τὴν ἀγορὰν ἡρώτων ἀλλήλους περὶ τούτου, καὶ οὕτω κατέστησαν αὐτὸ πολυθρύλητον, ὡς αὐτὸς ὁ ῥήτωρ ἐν τῷ δευτέρῳ ὀλυνθιακῷ λέγει.

§. 4. Ἀποκοιμίσας οὕτω τοὺς Ἀθηναίους ἐκστρατεύει τὸ αὐτὸ ἔτος (359 π. Χ.) κατὰ τῶν Παιόνων, ὧν τινων ὁ βασιλεὺς Ἅγις τετελεύτηκε, καὶ νικήσας αὐτοὺς, κατηνάγκασε νὰ ὑπακούωσιν εἰς τοὺς Μακεδόνas. Εἶτα στρατεύσας καὶ κατὰ τῶν Ἰλλυριῶν, καὶ τούτους ἐν παρατάξει νικήσας, ἠνάγκασε νὰ ἀποδώσωσιν ὅσας κατεῖχον Μακεδονικὰς πόλεις, καὶ πρέσβεις περὶ εἰρήνης νὰ ἀποστείλωσι· τὰ δὲ ἐν τῇ Ἑλλάδι δυστυχῶς ἐκαρχινοδᾶτον, καὶ οἱ Ἕλληνες αὐτοχειροτόνητοι οἶονεῖ στρατηγοὶ τοῦ

Φιλίππου ἀνεπαισθήτως ἐγίνοντο, ὡς οἱ Ἀθηναῖοι ἔπειτα, καὶ ὡς ἀγγελοι αὐτοῦ κατεσχεύαζον τὴν ὁδὸν αὐτοῦ ἐμπροσθεν αὐτοῦ, καὶ πρὸς τὸ τέρμα τῶν φιλοδόξων αὐτοῦ σκοπῶν τάσιν μεγίστην ἀλλήλομαχοῦντες ἐδείκνυον. Τὸ ἀκόλουθον ἔτος (358 π. Χ.) οἱ κίτοικοι τῆς Εὐβοίας, τὴν ὁποίαν ὁ Φίλιππος διὰ τὴν θέσιν αὐτῆς Πέδας τῆς Ἑλλάδος ὠνόμαζε, στασιάζσαντες πρὸς ἀλλήλους, καὶ οἱ μὲν τοὺς Θηβαίους, οἱ δὲ τοὺς Ἀθηναίους ἐπικαλεσθέντες, ἤρξαντο τὸν ἐμφύλιον πόλεμον, ὅποτε διὰ προτροπῆς τοῦ στρατηγοῦ Τιμοθέου πέμψαντες οἱ Ἀθηναῖοι βοήθειαν πρὸ τριάκοντα ἡμερῶν ἐκυρίευσαν τὴν Εὐβοίαν, καὶ τοὺς μὲν Θηβαίους ὑποσπόνδους ἀφῆκαν, τὰς δὲ πόλεις παρέδωκαν εἰς τοὺς Εὐβοεῖς, ἐφ' ᾧ οὗτοι τὸν δῆμον τῶν Ἀθηναίων εὐγνωμονοῦντες ἐστεφάνωσαν.

§. 5. Ὁ δὲ Φίλιππος διαθέσας τὰ κατὰ τὴν Ἰλλυρίαν ὡς ἐπεθύμει, ἔστρεψε τὸ βλέμμα πρὸς τὴν Ἀμφίπολιν· οἱ δὲ Ἀμφιπολίται οἱ πρότερον ὡς Θεῶ θυόντες, τῷ Φιλίππῳ, τοὺς δὲ Ἀθηναίους ἀποστρεφόμενοι, γνόντες τέως τὴν ἀπάτην αὐτῶν, εὐθύς ἐπεμψαν εἰς Ἀθήνας πρέσβεις τὸν Ἰέρακα καὶ τὸν Στρατοκλῆν, δι' ὧν παρεκάλουν τοὺς Ἀθηναίους νὰ πλεύσωσιν ἐκεῖσε καὶ νὰ παραλ' αμβάνωσι τὴν πόλιν. Οἱ Ἀθηναῖοι προσφάτως ἐπανελθόντες ἀπὸ τῆς Εὐβοίας, καὶ δύναμιν ἔχοντες ἐτοίμην, καὶ ἐν ᾧ ὅπερ πρὸ πολλοῦ ἐπόθουν ἐγείνεν αὐτόματον, ἀντὶ νὰ τρέξωσι προθύμως καὶ μετὰ σπουδῆς, δοῆς ἐπέδειξαν καὶ ὑπὲρ τῆς τοῖν Εὐβοέων σωτηρίας, ἀπέπεμψαν ἀπράκτους τοὺς πρέσβεις ἀπατηθέντες αὐτῶν ὑπὸ Φιλίππου, ὅστις δι' ἐπιστολῆς ὡμολόγει πρὸς αὐτοὺς, ὅτι ἡ Ἀμφίπολις εἶναι κτῆμα αὐτῶν ἀναφαίρετον, πολιορκεῖ δὲ αὐτήν, ἵνα τὴν παραδώσῃ πρὸς αὐτοὺς· τὸ ἴδιον ἐπραξαν οἱ κοῦφοι Ἀθηναῖοι καὶ πρὸς Ὀλυθίους, οἵτινες ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ ἐπιβλαβῇ θεωροῦντες εἰς ἑαυτοὺς τὴν αὐξήσιν τοῦ Φιλίππου, ἀπέστειλαν καὶ αὐτοὶ πρέσβεις εἰς Ἀθήνας θέλοντες νὰ συνδιαλλαγῶσι καὶ συμμαχίαν μετ' αὐτῶν νὰ συνδέσωσιν, ἀλλὰ προτιμήσαντες πάλιν οἱ κοῦφοι τὴν φιλίαν ἐκείνου τῆς συμμαχίας τῶν Ὀλυθίων ἀπέβαλον καὶ αὐτοὺς, ὡς ὁ ῥήτωρ πάλιν ἐν τῷ δευτέρῳ Ὀλυνθιακῷ διαβεβαίσι, ἐν ᾧ πρὸς τὴν κατάρσει τῆς δυνάμειος καὶ ἀρχῆς τοῦ Φιλίππου ὁ καταλληλότερος καιρὸς ἦν αὐτός, καθὼς πάλιν οὕτως οὕτως ὁ ῥήτωρ ἀποφαινεται ἐν τῷ τρίτῳ Ὀλυνθιακῷ λέγων «ἐγὼ δὲ ὅτι μὲν ποτ' ἐξῆν τῇ πόλει, καὶ τὰ αὐτῆς ἔχειν ἀσφαλῶς, καὶ Φίλιππον τιμωρῆσασθαι καὶ μάλα ἀκριβῶς οἶδα· ἐπ' ἐμοῦ γὰρ οὐχὶ πάλαι γέγονε ταῦτα ἀμφοτέρω.»

§. 6. Οἱ εὐαπάτητοι Ἀθηναῖοι ἀμέριμνοι τοῦ λοιποῦ περὶ τῆς Ἀμφιπόλειος ἀπέστειλαν εἰς Χερσόνησον τὸν Χόρητα ὅστις ἠνάγκασε τὸν Κερσοβλέπτην νὰ κάμῃ ἄλλας συνθήκας πρὸς τοὺς Ἀθηναίους δικαίας καὶ συμφερούσας· ἐπιθυμῶν δὲ νὰ περιποιήσῃ τὴν προτέραν δύναμιν εἰς τοὺς Ἀθηναίους, ἐπεχείρησε νὰ ἀνγκτήσῃ τοὺς ἀπαλλοτριωθέντας τῶν

συμμάχων, Χίου, Βυζαντίου, Ῥοδίου, καὶ Κώου, καὶ ἐντεῦθεν ἐξεβ-
 ῖαρχη ὁ συμμαχικὸς πόλεμος εἰς τὰ 358 π. Χ. Ὁ δὲ πανοῦργος Φί-
 λιππος ἀφ' ἑτέρου, καιροῦ ἁρμοδίου δραξάμενος διὰ τὸν συμμαχικὸν πό-
 λεμον, ἐκπολιορκήσας τὴν Ἀμφίπολιν, τοὺς μὲν ἐχθροὺς αὐτοῦ ἐξώρι-
 σεν, ἐν οἷς καὶ ὁ Στρατοκλῆς, τοὺς δὲ προδόντας αὐτῷ τὴν πόλιν ἐθανά-
 τωσεν (α) εἰπὼν, εἰάν τὴν πατρίδα αὐτῶν δὲν ἐφείσθησαν, πρὸς ἐμὲ ὁ-
 ποῖον χαρακτῆρα ἐμπιστοσύνης καὶ ἀφοσιώσεως θὰ δεικνύουσι; πρὸς δὲ
 τοὺς λοιποὺς ἐδαίξε φιλάνθρωπίαν τὴν δὲ πόλιν οὐ μόνον πρὸς Ἀθη-
 ναίους δὲν ἐπέδωκε κατὰ τὴν ὑπόσχεσιν, ἀλλὰ καὶ δύο ἀκόμη πόλεις,
 Πύδναι καὶ Ποτίδαιαν, ἐκυρίευσεν. Ἀγανακτῆσαντες ἐπὶ τούτοις οἱ Ἀ-
 θηναῖοι τὸν πολυδάπανον ἐκεῖνον καὶ πολυετῆ πόλεμον ὑπὲρ τῆς Ἀμφι-
 πόλεως πρὸς αὐτὸν ἐξήνεγκον ἀλλὰ καὶ τότε πῶς ἐπόλεμον οἱ ἄθλοιοι;
 αὐτοὶ μὲν δι' ἐπιστολῶν καὶ ψηφισμάτων, μηδαμῶς στρατευόμενοι, οἱ
 δὲ στρατηγοί, οὓς ἀπέστελλον, τοῦτον μὲν τῆς πόλεως τὸν πόλεμον φεύ-
 γοντες, μισθὸν μὴ λαμβάνοντες, ἰδίους εὕρισκον πολέμους πρὸς τὸ συμ-
 φέρον ἑαυτῶν χωροῦντες, τοὺς δὲ ἰδίους συμμαχοὺς ἦγον καὶ ἔφερον,
 καὶ μάλιστα πάντων ὁ ἀκόλαστος καὶ μέθυρος Χάρης, καθὼς πάλιν καὶ
 τοῦτο ὁ ῥήτωρ ἐν τῷ δευτέρῳ ὀλυνθιακῷ ἐκτίθησι.

§. 7. Ὁ Φίλιππος λόγῳ μὲν εἰρήνην ἄγων, καὶ φιλάνθρωπως πρὸς
 ἕνα ἕκαστον τῶν Ἀθηναίων προσφερόμενος, πραγματινῶς δὲ πολεμῶν,
 καθὼς καὶ ἐν τῇ δευτέρᾳ εἰρήνῃ καὶ συμμαχίᾳ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους μετὰ
 τὴν ἄλωσιν τῆς Ὀλυμποῦ, τὴν ὁποίαν διὰ τὸ ὄμορον τῆς χώρας, καὶ τὴν
 μεγάλην αὐτῆς δύναμιν, καὶ τὴν πολεμικὴν ἐμπειρίαν θέλων νὰ ἐλκύσῃ
 πρὸς ἑαυτὸν, καὶ πρὸς Ἀθηναίους νὰ καταστήσῃ πολεμίαν, Ἀνθεμόντα
 μὲν, ᾧ τινὰ πάντες οἱ Μακεδόνες βραχιεῖς ἀντεποιοῦντο, ἐδώρησεν εἰς
 Ὀλυνθίους, μετ' αὐτῶν δὲ ἐκπολιορκήσας καὶ τὴν Ποτίδαιαν παρεδωκεν
 εἰς τοὺς ἰδίους, τὴν δ' ἐκεῖ φρουραν τῶν Ἀθηναίων μετὰ φιλάνθρωπίας
 δολίου εἰς Ἀθήνας ἐξαπέστειλεν. Εἶτα καὶ τὴν πόλιν Κρηνίδας κυριεύ-
 σας Φιλίππους μετωνόμασε, καὶ τὰ ἐν αὐτῇ χρυσὰ μεταλλεῖα καλλιερ-
 γήσας, πλείω τῶν χιλίων ταλάντων πρόσδοτον ἐς αὐτῶν κατ' ἔτος ἐλάμ-
 βανε, δι' ἧς εὐπορίαν καὶ τὸ μεγαλεῖον τῆς Μακεδονίας ὑπερύψωσε, καὶ
 πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων προδόντας τῶν ἑαυτῶν πατρίδων νὰ γείνωσι προέ-
 τρεψε. Καὶ οὕτως ὁ μὲν Φίλιππος καθ' ἑκάστην ἡμέραν καὶ ἐκραταιοῦτο,
 οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἐσμικρύνοντο καὶ ἐξησθένουν, καὶ μάλιστα διὰ τὴν ἀσύγ-
 γνωστον διαγωγὴν τοῦ ἀκολάστου καὶ ἀνώτου στρατηγοῦ αὐτῶν Χάρ-
 ρητος, ὅστις οὐ μόνον ὅσας πόλεις Τιμόθεος ὁ υἱὸς τοῦ Κόνωνος ἀνέκτη-
 σε, παραίτιος ἐγένετο διὰ τῆς φαυλοβίου αὐτοῦ διαγωγῆς νὰ ἀπολέσῃ ἢ

(α) Τοῦτο ἦτο ἀσύγνωστον πολιτικὸν λάθος τοῦ Φιλίππου, καὶ ἐναντίον μάλιστα εἰς
 τοὺς κατακτητικὰς σκοποὺς αὐτοῦ.

πόλις ἀλλὰ καὶ τριήρεις οὐκ ὀλίγας, καὶ τὰ πάντα πλείω τῶν χιλίων πεντακοσίων. Ταῦτα καὶ ἡ διαδοθεῖσα φήμη, ὅτι ὁ μέγας βασιλεὺς θὰ βοηθήσῃ τοὺς πολεμίους τῶν Ἀθηναίων μετὰ τριακοσίας τριήρεις, ἤνάγκασε τὸν δῆμον νὰ διαλύσῃ τὸν συμμαχικὸν πόλεμον διακρέσαντα ἑτη τρία (358—355 π. Χ.).

§. 8. Ὅτε δὲ τὸ 356—5 π. Χ. συνεμάχησαν κατὰ Φιλίππου οἱ τρεῖς βασιλεῖς τῶν Θρακῶν, Παιόνων, καὶ Ἰλλυριῶν, μὴ ὄντες ἐν μέρει ἕκαστος ἀξιόμαχος ὡς ἀντιπαραταχθῇ, ὑποπευόμενοι ὡς γείτονες τὴν ταχείαν καὶ μεγάλην αὐτοῦ αὐξήσειν, αἰφνης καὶ ἀπροσδοκῆτως ἐπιφάνει οὗτος Φίλιππος, ἐν ᾧ εἰσέτι ἦσαν ἀνέτοιμοι, καὶ καταπλήξας αὐτοὺς τῷ ἀπροσδοκῆτῳ ἤνάγκασε νὰ προστεθῶσιν εἰς τοὺς Μακεδόνας· οὕτω λοιπὸν πάντα τὰ περὶ τὴν Μακεδονίαν ἔθνη προσοικειωθεὶς τὰ μὲν διὰ πολέμου, τὰ δὲ σύμμαχα καὶ φίλα ποιησάμενος, ὡς ὁ ῥήτωρ ἐν τῷ πρώτῳ κατὰ Φιλίππου λέγει, ἤρξατο νὰ πραγματοποιῇ βαθμηδὸν καὶ τὰ τοῦ μεγάλου αὐτοῦ σχεδίου, ὅπερ ἦν ἡ ἡγεμονία τῶν Ἑλλήνων. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὡς προείπομεν, οἱ Ἀθηναῖοι ἦσαν μόνοι ἱκανοὶ νὰ ματαιώσωσι τὰ καταχθόνια αὐτοῦ σχέδια, καὶ ἄπειρα προσκόμματα νὰ παρεμβάλλωσιν εἰς τὴν ἐπίτευξιν τῶν φιλοδοξῶν καὶ κατακτητικῶν αὐτοῦ σκοπῶν, τούτους καὶ παντοιοτρόπως ἐπειράτο νὰ καταβάλλῃ πρῶτον. Διὸ καὶ ἐπεχείρησε νὰ ἀφαιρῇ παρ' αὐτοῦ τὰ κτήματα τῶν Ἀθηναίων, εἰσβάλλων εἰς Ἀθῆνας, Ἰμῶρον, καὶ πολίτας Ἀθηναίους αἰχμαλώτιζον, καὶ εἰς Μαραθῶνα ἀποβαίνων, καὶ τὴν ἱερὰν τριήρη ἀπὸ ταύτης τῆς γῶρας ἀρραπάζων, ἅπερ οἱ Ἀθηναῖοι βλέποντες, ἐμφοβοὶ καὶ τεθορυβημένοι, ἐκτάντους ἐκκλησίας συνεκάλουν τοῦ δήμου, ἐν αἷς πολλὰ μὲν ἐφημίζοντο οἱ καλότητες, οὐδὲν δ' ἐν καιρῷ τῷ δέοντι ἐπραττον, δι' ἅπερ ἄλλοι τε πολλοὶ φιλοπάτριδες τοῦ Ἀθηναίου ἐμέμφαντο, καὶ Δημοσθένης ἐπιτίθετο σφοδρότερον ἐν τῷ πρώτῳ κατὰ Φιλίππου, καὶ ἐν τῷ περὶ Στεφάνου ἐξιστορεῖ.

§. 9. Περὶ δὲ τὸ 355—4 π. Χ. καὶ ὁ Φωκικὸς ἐξερράγη πόλεμος, ὅστις καὶ ἱερὸς διὰ τὰς ἐξῆς αἰτίας λέγεται, καὶ ὅστις ἐπὶ δεκαετίαν παρετάθη. Οἱ Φωκεῖς τὰ πέριξ τοῦ ναοῦ τῶν Δελφῶν κατοικοῦντες, ἐτόλμησαν νὰ γεωργῶσι τὴν εἰς τὸν Ἀπόλλωνα καθιερωμένην γῆν. Οἱ παρίοικοι λαοὶ ὀργισθέντες κατέκριναν τὴν πράξιν ταύτην ὡς ἱεροσυλίαν· κατηγορήσαν λοιπὸν τοῦτους εἰς τὸ Ἀμφικτυονικὸν Συνέδριον ὡς ἀσεβεῖς· γενομένης δίκης, κατεδικάσθησαν ὡς ἱεροσύλοι, καταψηφισθέντες εἰς μεγάλην χρηματικὴν ποινὴν. Φιλόμηλός τις ἐκ τῶν δυνατῶν πολιτῶν, ἀνὴρ τολμηρὸς, καὶ χαίρων μεγάλῃ ὑπόληψιν παρὰ τῷ λαῷ, ἀποδείξας εἰς αὐτοὺς ἀπὸ τῶν ἐν Καταλόγῳ τῶν νεῶν στίχων τοῦ Ὀμήρου λέγοντος.

• Ἀὐτὰρ Φωκίων Σχέδιος καὶ Ἐπίτροφος ἦρχον,
• Οἱ Κυπάρισσον ἔχον Πυθῶνὰ τε πετρήσαν,

ὅτι ἡ ἐξουσία καὶ ἐπιστασία τοῦ ναοῦ, καὶ αὐτὸς ὁ ναὸς τῶν Δελφῶν ἀνήκει εἰς αὐτούς, διήγειρε κατὰ τῆς καταδίκης, καὶ ἔπεισε νὰ λάβωσι τὰ ὄπλα εἰς χεῖρας ἔχοντες αὐτὸν ἀρχηγόν. Τὸ πρᾶγμα κατέστη σπουδαῖον· πάντες οἱ λαοὶ τῆς Ἑλλάδος οἱ μὲν ὑπὸ ὀρθοκρουτικοῦ αἰσθήματος κεντούμενοι, οἱ δὲ ὑπὸ ἰδιοτελείας καὶ παθῶν ἱκανοποιήσεως μετέσχον αὐτοῦ. Καὶ ὑπὲρ μὲν τοῦ Ἀπόλωνος ἐκηρύχθησαν Θηβαῖοι, Λοκροὶ, Θεσσαλοὶ, καὶ πολλοὶ ἄλλοι πλησιόχωροι· ὑπὲρ δὲ τῶν Φωκίων Σπάρτη καὶ Ἀθῆναι διὰ τὸ πρὸς Θηβαίους μῖτος, καὶ τινες ἄλλαι τῆς Πελοποννήσου πόλεις. Οἱ δὲ Φωκεῖς πρὸς τὸν πόλεμον χρημάτων στερούμενοι, ἐσύλησαν πολλάκις τὸν ναὸν τῶν Δελφῶν, καὶ ἀφῆρσαν χρήματα. Ὁ δὲ πικροῦργος Φίλιππος μέχρι τινὸς ἔμενεν οὐδέτερος, κήσας τὰς Ἑλληνικὰς πόλεις νὰ ἐξαντλῶνται μαχόμεναι πρὸς ἀλλήλας, ὅπερ μάλιστα συνέτεινε πρὸς τὴν διανοίαν· ἐν ᾧ δὲ αὐταὶ ἐξησθένουν, ἐκείνας ὠχυροῦτο μᾶλλον καὶ ἐδυνάμυνε.

§. 10. Βλέπων δὲ τὴν Εὐβοίαν, ὅτι ἦτο ἐπικαιροτάτη πρὸς τοὺς φιλοδόξους αὐτοῦ σκοποὺς, ὡς παρατεινομένη εἰς τὰ παράλια Ἀιτικῆς, Φωκίδος, καὶ Θεσσαλίας, χωριζομένη διὰ τοῦ στενοῦ πορθμοῦ τοῦ Εὐρίπου, πολλάκις ἐπεχείρησε νὰ κυριεύσῃ τὴν ἀξιόλογον ταύτην νῆσον, καὶ οἱ ἀγῶνες αὐτοῦ ἀπέβαινον κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἦττον εὐτυχεῖς κατὰ τῶν ἐκείσε ἀποστελλομένων στρατηγῶν τῶν Ἀθηναίων· περὶ δὲ τὰ 354—3. π. Χ. διαβιβάσας ἐκ Μακεδονίας δύναμιν, καὶ τὰς ἐκεῖ πόλεις διὰ τῶν τυράννων προσοικειούμενος, καὶ τοὺς Ἀθηναίους διαβάλλων πρὸς τοὺς Εὐβοεῖς δι' ἐπιστολῶν, ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἔχωσιν ἐπ' αὐτῶν μηδεμίαν ἐλπίδα βοήθειας, ὡς παντάπασιν ἐκνευρισμένων, καὶ τὴν οἰκίαν χώραν μὴ δυνάμενων νὰ διαφυλάξωσι, πολλοῦ γε δέον τὴν ἀλυστρίαν, ὡς ἐν τῷ πρώτῳ κατὰ Φιλίππου ὁ ῥήτωρ διέξεισιν, οὐχ' ἦττον ὅμως ἀπ' αὐτῆς ἐξηλάθη, ὅποτε οἱ Ἀθηναῖοι τὸν περιώνυμον Φωκίωνα ἐκεῖσε ἐπεμψαν, ὅστις καὶ τὸν ἄπιστον ἐκεῖνον τύραννον τὸν Πλούταρχον ἐκεῖθεν ἐξέβαλεν, ἐπικαλεσθέντα μὲν πρῶτον τὴν βοήθειαν τῶν Ἀθηναίων, στραφέντα δὲ μετὰ ταῦτα κατ' αὐτῶν, καὶ τῆς Μακεδονικῆς πατρίας προΐσάμενον, τῆς ὁποίας πρότερον ἦν ἐναντίος. Διαδεχθεὶς δὲ τὸν Φωκίωνα ὁ Μολισσὸς, ἄλλος στρατηγὸς τῶν Ἀθηναίων, ἐνίκηθη κατὰ κράτος ὑπὸ τοῦ Μακεδονίζοντος κόμματος βοηθουμένου ὑπὸ τοῦ Φιλίππου. Οἱ δὲ τῶν Ἀθηναίων φίλοι καθ' ὑπερβολὴν ἦσαν ἀδύνατοι, ἐφ' ᾧ ὁ Φίλιππος ἐνθάρρυνθεις ἐπιχειρεῖ καὶ ἐκ νέου διὰ νὰ ἐξασφαλίσῃ εἰς αὐτὸν τὴν Εὐβοίαν, γενόμενος τέλειος κύριος αὐτῆς, ὥστε καὶ προσχώρει εἰς τὸν σκοπὸν αὐτοῦ· ἀλλ' οἱ Ἀθηναῖοι ἐμψυχωθέντες αὐθις ὑπὸ τῶν δημηγοριῶν τοῦ Δημοσθένους, ἐξαποστέλλουσι καὶ δεύτερον τὸν Φωκίωνα, ὅστις νι-

κήσας τοὺς ὑπὸ Φιλίππου κατασταθέντας τυράννους Κλείταρχον καὶ Φιλιστείδην ἐκδιώκει τὸν μὲν ἀπὸ τῆς Ἑρετρίας, τὸν δὲ ἀπὸ τοῦ Ὀρεοῦ, καὶ ἀναγκάζει τοὺς Μακεδόνας νὰ παλινδρομήσωσιν ὅθεν ἦλθον, ἐγκαταλιπόντες τὴν Εὐβοίαν, ἥς τοὺς κατοίκους ἐλευθερώσας πείθει νὰ συνθηκολογήσωσι περὶ συμμαχίας πρὸς τοὺς Ἀθηναίους.

§. 11. Ἀποτυχὼν δὲ καὶ τῆς ἐκστρατείας ταύτης ἔστρεψε τὰ βλέμματά του πρὸς Μεθώνην εἰς τὸ 353 π. Χ. ἦντινα ὡς ὀρμητήριον χρησιμεύουσιν εἰς τοὺς πολέμιους αὐτοῦ ἐκπολιορκήσας κατεδάφισεν ὡς ἐμπόδιον εἰς τοὺς κατὰ Θράκης σκοποὺς αὐτοῦ, ἐάσας τοὺς κατοίκους νὰ ἀπέλθωσιν ἔχοντας ἕκαστον ἓν μόνον ἱμάτιον, τὴν δὲ χώραν αὐτῆς διένειμεν εἰς τοὺς Μακεδόνας. Ἐν τῇ πολιορκίᾳ ταύτῃ ὁ Φίλιππος ἀπώλεσε τὸν ἓνα ὀφθαλμὸν αὐτοῦ ὑπὸ τινος τοξότου Ἀστέρος καλουμένου, ὅστις ἐπέγραψεν ἐπὶ τοῦ βέλους « Ἀστὴρ Φιλίππῳ θανάσιμον πέμπει βέλος. » Ὁ δὲ ἀντέγραψεν, ὡς λέγουσιν, ἂν ὁ Φίλιππος κυριεύσῃ τὴν πόλιν, θά κρεμάσῃ τὸν Ἀστέρα εἰς τοὺς ἀστέρας· ὁ δὲ στόλος τῶν Ἀθηναίων καθυστερίσας οὐδεμίαν ὠφέλειαν εἰς τοὺς πολιορκουμένους παρέσχε. Διὸ μέμφεται πάλιν ὁ ῥήτωρ αὐτοὺς ἐν τῷ πρώτῳ Φιλιππικῷ αὐτοὺς ἀποστόλους πάντας, λέγων, ὑμῖν ὑστερίζειν τῶν καιρῶν, τὸν εἰς Μεθώνην, τὸν εἰς Παγασάς, τὸν εἰς Ποτίδαιαν ».

§. 12. Ὁ Φίλιππος νικηθεὶς ἐν Εὐβοίᾳ δὲν ἀπηλπίσθη, αὐδὲ μετέβαλε τὸν γενικὸν αὐτοῦ σκοπὸν, ἀλλὰ τὸ σχέδιον μόνον τοῦ πολέμου. Διὸ στρατεύει εὐθύς εἰς Θεσσαλίαν, καὶ διὰ τῶν μεγάλων πρὸς αὐτοὺς εὐεργεσιῶν προσωκειοῦτο λαόν, τοῦ ὁποῖου τὸ ἀξιόλογον ἱππικὸν πάμπλου συνέτεινεν εἰς τὰς νίκας αὐτοῦ· καὶ πρῶτον ὡς ὁ ῥήτωρ ἐν τῷ δευτέρῳ Ὀλυνθιακῷ διαπολεμεῖ τὸν Φεραῖον τύραννον αὐτῶν Λυκόφρονα, ὅστις ἐβασθεῖτο ἀπὸ τὴν ἀρχηγὸν τῶν ἐπτακισχιλίων στρατιωτῶν τῶν Φωκέων Φαῦλον τὸν ἀδελφὸν Ὀνομάρχου, ὃν κατατροπώσας ὁ Φίλιππος ἐξέβαλε τῆς Θετταλίας· ἀντεκστρατεύσας δὲ ὁ ἀδελφὸς τοῦ Φαύλου Ὀνόμαρχος μετὰ πάσης τῆς δυνάμεως τῶν Φωκέων, καὶ ὑπερέχων κατὰ τὸ πλῆθος ἐνίκησε τὸν Φίλιππον εἰς δύο μάχας, καὶ πολλοὺς τῶν Μακεδόνων ἐθανάτωσεν, ὅπερ εἰς τοὺς ἐσχάτους κινδύνους τὸν Φίλιππον ἐνέβαλε, καὶ μόλις παραθαρρύνας τοὺς στρατιώτας αὐτοὺς, οἵτινες διὰ τὴν ἀθυμίαν αὐτῶν τὸν ἐγκατέλιπον, τοὺς ἔκαμεν αὖθις εὐπειθεῖς.

§. 13. Περὶ δὲ τὸ 353 π. Χ. καὶ οἱ Ὀλύνθιοι πολλὴν καὶ ταχέαν τὴν αὐξήσιν τοῦ Φιλίππου βλέποντες, αὐτοὺς πιστὴν δὲ τὴν γνώμην, ὡς Λιβάνιος φησι, ἀποδημοῦντα τηρήσαντες αὐτόν, πρέθεις ἐπέμφαν εἰς Ἀθήνας, καὶ τὸν πρὸς αὐτοὺς καταλύσαντες πόλεμον, εἰρήνην ἐποίησαν. Τοῦτο μαθὼν ὁ Φίλιππος, ὅστις πρό πολλοῦ ἀφορμὴν κατ' αὐτῶν ἐζητεῖ, ἐπανέρχεται ἀπὸ τῆς Θεσσαλίας, καὶ καταπορεῖ τὴν χώραν αὐτῶν, καὶ πολλοὺς τῶν πολιτῶν αἰχμαλωτίζει, ὡς ἐν Ὀλυνθιακῷ πρώτῳ ὁ ῥή-

τωρ λέγει. Μετὰ ταῦτα ἀπάρας ἀπὸ Μακεδονίας ἐστράτευσεν αὐθις εἰς Θεσσαλίαν ἐπὶ Λυκόφρονι τῶν Φεραίων τύραννον, ὅστις μὴ ὦν καθ' ἑαυτὸν ἀξιόμαχος, ἐπεκαλεσθὴ πάλιν τὴν συμμαχίαν τῶν Φωκίων, οἵτινες ἀπέστειλαν τὸν Ὀνόμαρχον μετὰ δισμυρίων πεζῶν, καὶ πεντακοσίων ἵππων· ἀλλ' ὁ Φίλιππος πείσας τοὺς Θεσσαλοὺς νὰ συμπολεμήσωσι, συγκροτεῖ δύναμιν πεζῶν μὲν ὑπὲρ τοὺς δισμυρίους, ἵππεις δὲ τρισχιλίους, καὶ παραταξάμενος νικᾷ τοὺς περὶ τὸν Λυκόφρονα· ὁ δὲ Ὀνόμαρχος καὶ οἱ περὶ αὐτὸν καταφεύγοντες εἰς τὴν θάλασσαν εὐτυχον τὸν παραπλέοντα στόλον τοῦ Χάρητος, καὶ ῥίπτοντες τὰς πανοπλίας αὐτῶν, κολυμβῶντες ἐσώζοντο εἰς αὐτόν. Μόλα ταῦτα ἐξ αὐτῶν καὶ τῶν μισθοφόρων ὑπὲρ τοὺς ἑξακισχιλίους ἐθανατώθησαν· περὶ δὲ τοὺς τρισχιλίους σχεδὸν ἡχμαλωτίσθησαν, ἐν οἷς καὶ ὁ στρατηγὸς Ὀνόμαρχος, ὦν τὸν μὲν ἐκρέμασε Φίλιππος, τοὺς δὲ ὡς ἱεροσύλους κατεπόντισεν· οἱ δὲ τύραννοι τῶν Φεραίων, Λυκόφρων, καὶ Πυθόλαος μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ὀνομάρχου ἐρημοὶ συμμαχῶν μείναντες, τὰς μὲν Φεράς παρέδωκαν εἰς τὸν Φίλιππον, αὐτοὶ δὲ ὑπόσπονδοι μετὰ τῶν δισχιλίων αὐτῶν μισθοφόρων ἀπῆλθον πρὸς Φάβλον σύμμαχον τῶν Φωκίων ἀπαλλάξας ὁ Φίλιππος τὰς Φεράς τυραννίδος, ὥρμησε καὶ κατὰ τῆς Θεσσαλικῆς Μαγνησίας, ἀποστάσης ἀπὸ τῶν Θεσσαλῶν, ἣν καὶ κυριεύσας φρουρὰν ἔθηκεν, ὡς ἐν τῷ πρώτῳ Ὀλυμπιακῷ φαίνεται. Οἱ δὲ Θεσσαλοὶ διὰ τὰς εὐεργεσίας ταύτας ἐψήφισαν νὰ τὸν ἀφήσωσι νὰ νέμῃται τα εἰσοδήματα τῶν Παγερῶν, τῆς Μαγνησίας, καὶ τῶν λιμένων καὶ ἀγορῶν, καὶ πιστόταται νὰ τῷ διαμένωσι σύμμαχοι οἱ διαδόχοι ἐπ' ἀπιστίᾳ οὐ μόνον εἰς ἑαυτὸν, ἀλλὰ καὶ εἰς πάντας ἀνθρώπους, καθὼς καὶ εἰς τὸν υἱὸν αὐτοῦ μέγαν Ἀλέξανδρον, ἀλλὰ διὰ νὰ τοὺς ἔχη ὁ πανοῦργος ἀσφαλεῖς συμμαχοὺς, τὰς πόλεις ταύτας εἰς τὰ 346 π. Χ. τὰς ἀπέδωκε πάλιν εἰς τοὺς Θεσσαλοὺς.

§. 14. Οἱ Θηβαῖοι τέλος ἀπαυδῆσαντες νὰ πολεμῶσι τοὺς ἱεροσύλους Φωκεῖς τοσοῦτον χρόνον, ἐπεκρίνεσθαι τὴν βοήθειαν τοῦ Φιλίππου, ὅστις ἐπιθυμῶν νὰ πατήσῃ σταθερῶς καὶ τὸ ἔδαφος τῆς Ἑλλάδος, καὶ νὰ εἰσχωρήσῃ καὶ εἰς τὰς γενικὰς καὶ ἐθνικὰς ὑποθέσεις τῶν Ἑλλήνων, ἀφ' ὧν ἦσαν ἀποκεκλεισμένοι πάντοτε οἱ τῆς Μακεδονίας βασιλεῖς, δραξάμενος τὴν εὐκαιρίαν ταύτην περιστάσιν, ἐνηγκαλίσθη προθύμως τὸν πόλεμον, πρὸς ὃν ἕως τότε ἔμενεν οὐδέτερος διὰ πολιτικούς σκοπούς. Διαθέσας ὅθεν τὰ κατὰ Θεσσαλίαν ὅπως ἐπέθύμει, καὶ προφανιζόμενος ὅτι θέλει νὰ διαβῇ τὰς Θερμοπύλας, καὶ νὰ ὑπάγῃ νὰ τιμωρήσῃ τοὺς ἱεροσύλους Φωκεῖς, ἐστράτευσεν ἐπὶ τὰς πύλας εἰς τὰ 352 π. Χ., ἀφ' οὗ πρῶτον παρώξυνε τὰς πόλεις τῆς Πελοποννήσου κατὰ τῶν Λακεδαιμονίων βοηθούντων τοὺς ἱεροσύλους, ὑποσχόμενος νὰ τοὺς βοηθήσῃ κατὰ Λακεδαιμονίων. Αἱ Θερμοπύλαι πραγματικῶς τῷ ἡνσιγον ἐλευθέρην

τὴν δίοδον εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ μάλιστα εἰς τὴν Ἀττικὴν, ἐφ' ᾧ Ἀθηναῖοι φοβηθέντες τὰς συνεπείας ἐσπευσαν ἐνοπλοῖ εἰς τὰς Θερμύδας, καὶ καταλαβόντες ἐγκαίρως τὴν δίοδον ταύτην τῷ ἀπέκλεισαν τὴν διάδασιν, καὶ ἐματαιώσαν τότε τὴν ἐπιχείρησιν αὐτοῦ ταύτην.

§. 15. Ἀποτυχὼν δὲ ὁ Φίλιππος τοῦ ἀγέλιου ταύτου ἐστράτευσεν εἰς Θράκην, ὅπου εὐρὼν τοὺς διαδόχους τοῦ Κότυος Κερσοδλέπτην, Ἀμάδοκον, καὶ Βηρισάδην διαφερομένους, τὸν μὲν Κερσοδλέπτην, ὄντινα διὰ τὴν ἑαυτῶν ῥαθυμίαν καὶ ἀμέλειαν πρῶτον, καὶ δεύτερον διὰ τὴν πρὸς τοὺς προδότας εὐπιστίαν φίλον ὄντα καὶ εὐεργέτην οἱ Ἀθηναῖοι ἐγκατέλιπον εἰς τὴν ἀπληστον πλεονεξίαν τοῦ Φιλίππου, ἐξέβαλεν οὗτος τῆς ἀρχῆς, τοὺς δ' ἄλλους δύο κατέστησεν ὡς ἐν τῷ πρώτῳ Ὀλυμπιακῷ λέγεται, καὶ ταῦτα ἐκτελέσας εὐθὺς τὸ Ἡροῖον τεῖχος ἐπαλιόρκει ταύτοχρόνως, ὅπερ μαθόντες οἱ Ἀθηναῖοι τοσοῦτον ἐπαράχθησαν, καὶ λόγοι πολλοὶ καὶ ὄρεσος ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐγένοντο, ἐπικινδύνον εἰς ἑαυτοὺς τὴν στρατείαν αὐτοῦ ταύτην λογισάμενοι, ὥστε, καὶ τοὶ χειρῶν ἦν, ἀπεφάσισαν νὰ καθελκύσωσιν εἰς τὴν θάλασσαν τεσσαράκοντα τριήρεις, νὰ ἐμβαίνωσι δὲ εἰς αὐτὰς πολῖται μέχρι τῶν τεσσαράκοντα καὶ πέντε ἐτῶν ἡλικίας, καὶ τάλαντα ἐξήκοντα ἀργυρίου, ἀλλ' ἂν διαδοθείσης τῆς φήμης, ὅτι ὁ Φίλιππος ἀθνεκεὶ καὶ ἀπέθανε, παρευθὺς τὰ μὲν ἀποφασισθέντα παρημέλησαν, περιφερόμενοι δὲ κατὰ τὴν ἀγορὰν ἡρώτων ἀλλήλους λέγεται τι καίνόν; ἀθνεκεὶ Φίλιππος; τέθνηκε Φίλιππος; ἐν ᾧ ὁ ἀρμοδιώτατος καιρὸς τοῦ πράττειν τὰ δεόντα ἦτο αὐτός, καὶ οὐχὶ νὰ ἀπασχολῶνται εἰς ταῦτα· καθότι ἂν τότε ἐστρατεύοντο, ὡς ἀπεφάσισαν προθύμως, τότε ὁ Φίλιππος ἀθνεῶν ἤθελε κινδυνεύοι περὶ τῶν ὅλων, τῶρα ὅμως διὰ τὴν ἀσύγκληστον ῥαθυμίαν καὶ ἀμέλειαν αὐτῶν οὐ μόνον ἐσώθη, ἀλλὰ καὶ ἠξήθη, καὶ μᾶλλον ἐπικινδυνωδέστερος εἰς αὐτοὺς ἐγένετο.

§. 16. Ἐνταῦθα ἡ ἱστορία παριστᾷ τὸν Φιλίππον εἰς συμπλοκὴν μετὰ τῶν Ἀθηναίων, οἵτινες διὰ τῶν προτροπῶν καὶ φρονήμων συμβουλῶν τοῦ Δημοσθένους, ὅστις τότε ἐπὶ τῶν τοιούτων καιρῶν ἐλθὼν ἐπὶ τὸ βῆμα, τὸν πρῶτον κατὰ Φιλίππου ἐξετάξουσιν εἰς τὰ 351 π. Α., ἐν ᾧ τοὺς Ἀθηναίους μεμφόμενος διὰ τὴν ῥαθυμίαν καὶ ἀμέλειαν αὐτῶν καὶ προτρέπων αὐτοὺς νὰ ἀνανήψωσιν ἀπὸ τὴν λήθαργον τῆς ἀδρανείας καὶ ἀργίας, ὁρῶν δὲ καὶ αὐτὸν μέγαν γεγεννημένον, καὶ λίαν αὐτοῖς ἐπικινδύνον ἐχθρὸν, τὸν τρόπον αὐτοὺς διδάσκει, καθ' ὃν καὶ τὰ ἀπολωλότα χωρία νὰ ἀνακτήσωσι, κάκεινον νὰ τιμωρήσωσιν, ἐφ' ᾧ καὶ οἱ μεγαλήτεροι αὐτοῦ ἐχθροὶ ἐγένοντο, καὶ τὰ ἰσχυρότερα πρὸς τοὺς σκοποὺς αὐτοῦ ἐμπόδια· ἀλλ' εἰς μάτην οἱ ἀγῶνες καὶ τὰ ὑπέρογκα δαπανήματα ἀπέθυσαν, ὡς παρκελούντων συνήθως νὰ ἐκστρατεύωνται ὡς δεῖ καὶ ἐγκαίρως κατὰ τὴν εἰσήγησιν τοῦ ῥήτορος· καθότι μόλις μετὰ ἓνα ἐνικυτὸν ἀπὸ τῆς πολιορκίας τοῦ Ἡραίου τείχους ἀπέστειλαν κατόπιν

ἐορτῆς τὸ δὴ λεγόμενον τὸν στρατηγὸν Χαρίδημον μὲ δέκα μόνον πλοῖα, κακέϊνα κενὰ πολιτικῆς δυνάμεως, καὶ πέντε τάλαντα ἀργυρίου.

§. 17. Αἱ Ἀθηναίαι καὶ ἡ Λακεδαιμόνιος δὲν διεννοοῦντο προθυμότερον ἄλλο τι, εἰμὴ ἀμεριμνοῦντες ὡς πρὸς τὸν Φίλιππον, οὕτινος ἡ ταπεινώσις ἔπρεπε νὰ ᾔηε τὸ κυριώτερον καὶ οὐσιωδέστερον αὐτῶν μέλημα, ἐσκέπτοντο πῶς νὰ ταπεινώσωσι τοὺς Θηβαίους, τὴν ἀντίζηλον αὐτῶν πόλιν· οἱ Θεσσαλοὶ πῶς νὰ ἐλευθερωθῶσιν ἀπὸ τοὺς τυράννους τῶν· οἱ δὲ Θηβαῖοι πῶς νὰ διατηρήσωσι τὴν ὑπεροχὴν, τὴν ὁποίαν ἔλαβον ἐν τῇ μάχῃ τῶν Λεύκτρων, καὶ διὰ τοῦτο ὅλως ἀφωσιωμένοι εἰς τὸν Μακεδόνα, βοηθοῦντες καὶ ἐξυπηρετοῦντες ἀνεπαισθήτως τὸν Φίλιππον εἰς τὸ νὰ δυνηθῇ ταχύτερον νὰ χαλκεύῃ τὰς δι' αὐτοὺς τούτους ἐτοιμαζομένας ἀλύσεις, ἐξ ὧν ὠφελῆθεις οὗτος ὡς ἄριστος πολιτικὸς διὰ τὰς πολιτικὰς διαιρέσεις τῶν Ἑλλήνων, καὶ ἐπιθυμῶν νὰ ἐκταθῇ καὶ πρὸς τὴν Θράκην, στρατεύει περὶ τὰ 349 π. Χ. κατὰ τῆς Ὀλύνθου, πόλεως μεγάλῃς καὶ ἰσχυρᾷ, ἀποικίας οὔσης τῶν Ἀθηναίων, πολεμεῖ καὶ κυριεῖ βοήθουμένην ὑπὸ μόνων τῶν Ἀθηναίων, ἐν ᾧ ἅπασα ἡ Ἑλλὰς ὥφειλε νὰ συνδράμῃ ὑπὲρ αὐτῆς ἐν τοιοῦτῳ κινδύνῳ, κενὰς καὶ ματαίας αἰτίας ἐπάγων κατ' αὐτῆς, ὅτι δῆθεν ὑπεδέχθησάν ποτε ἐν τῇ πόλει τῶν τοὺς φυγάδας ἀδελφούς αὐτοῦ, καὶ ἀπέχων εἰσέτι τεσσαράκοντα στάδια ἀπὸ τῆς Ὀλύνθου προεῖπεν εἰς αὐτούς, ὅτι ἀνάγκη νὰ γείνη δυοῖν θάτερον, ἢ ἐκεῖνοι νὰ μὴ κατοικῶσι πλέον ἐν Ὀλύνθῳ, ἢ αὐτὸς ἐν Μακεδονίᾳ. Οἱ Ὀλύνθιοι ταῦτα ἀκούσαντες πρέσβεις ἀπέστειλαν εἰς Ἀθήνας περὶ βοήθειας, οὗς ὁ Δημοσθένης συνηγόρησε συμβουλευόν τοὺς Ἀθηναίους νὰ τοὺς βοηθήσωσιν, ἡ σωτηρία, λέγων, τῶν Ὀλυνθίων ἀσφάλεια ὑπάρχει τῆς πόλεως· ἀλλ' ὁ Δημάδης διασθαρεῖς χρήμασιν ὑπὸ Φιλίππου ἀντίπεν εἰς τὰς συμβουλὰς τοῦ Δημοσθένους καὶ ἀντέπραξε. Καὶ θέλων νὰ καταπλήξῃ ὁ προδότης τοῦ· ἑαυτοῦ πατριώτας, τὰς μὲν δυνάμεις τοῦ Μακεδόνα ἐμεγαλοποιεῖ, ὑπενθύνει δὲ αὐτοὺς τὴν παλαιὰν ἔχθραν τῶν Ὀλυνθίων πρὸς αὐτούς, ἀλλὰ δὲν ἰσχυρεν ὁ κακόνους. Οἱ Ἀθηναῖοι ἀποδεξάμενοι τὴν γνώμην τοῦ Δημοσθένους συνεμάχησαν πρὸς τοὺς Ὀλυνθίους, καὶ τρεῖς ἐπεμψαν πρὸς αὐτοὺς βοήθειαν, ἐξ ὧν ἐπὶ μὲν τῆς πρώτης δισχιλίους ἀπέστειλαν πελταστὰς, καὶ τριάκοντα τριήρεις, καὶ στρατηγὸν τὸν Χάρητα. Ἐπὶ δὲ τῆς δευτέρας τὸν Χαρίδημον ἐπεμψαν μὲ δεκαοκτὼ τριήρεις, τρισχιλίους πελταστὰς, καὶ ἑκατὸν πεντήκοντα ἵππεις, ὅς ἐλθὼν εἰς τὴν Παλλήνην καὶ Βοττιαίαν μετὰ τῶν Ὀλυνθίων ἐπόρθησε τὴν χώραν. Ἐπὶ δὲ τῆς τρίτης παραχλίσαντες αὐτοὺς· οἱ Ὀλυνθιοὶ νὰ τοῖς βοηθήσωσιν ὅχι μὲ ξενικὰ στρατεύματα, ἀλλὰ μὲ πολιτικὰς δυνάμεις, ἐπεμψαν τὸ τρίτον εἰς αὐτοὺς τριήρεις μὲν δνκαεπτὰ, ὀπλίτας δὲ δισχιλίους ἐκ τῶν πολιτῶν, καὶ τριακοσίους ἵππεις, καὶ στρατηγὸν γενικὸν παντὸς τοῦ στόλου τὸν Χάρητα.

§. 18. Ἄλλ' εἰς μάτην αἱ τοσαῦται τῶν Ἀθηναίων παράκχιροι προσπάθειαι· εἰς μάτην αἱ τοσαῦται ἐπίση· ἐκπομπαὶ τῶν στολῶν, καὶ ἀποστολαὶ τῶν πρεσβεϊῶν ἐπὶ τὰς πόλεις, δι' ὧν παρεκάλουν αὐτάς νά τηρῶσι τὴν αὐτονομίαν των, καὶ νά τιμωρῶσι διὰ θανατικῆς ποινῆς τοὺς παρ' ἐκάστοις προδότας, δι' ὧν ὁ Φίλιππος ἅπαντα διεπράττετο. Εἰς μάτην καὶ οἱ Ὀλύνθιοι ξένας ἐπεκλιούντο ἐπικουρίας, ἐν ὧσιν ἐτίμων καὶ προήγαγον τοὺς κατὰ πύλους προδότας. Πρὶν ἢ διέλθῃ ὁλόκληρος ἑνιαυτὸς τοῦ πολέμου πάσας τὰς ἐν τῇ Χαλκιδικῇ Χερσονήσῳ πόλεις τριάκοντα καὶ δύο τὸν ἀριθμὸν διὰ προδοσίας ἐλὼν ἀπανθρώπως κατέστρεψεν, ὧν ἐπὶ τέλους καὶ τὴν μητρόπολιν αὐτῶν Ὀλύνθον ὑπὸ τοῦ ἐπαράτου Λασθένους καὶ Εὐθυκράτους προδοθεῖσαν ἐχειρώσατο, καταστρέψας καὶ ἐξανδραποδισάμενος αὐτὴν πρὸς πικραδειατισμὸν τῶν ἄλλων. Καὶ τοὺς μὲν ὡς ἀνδράποδα ἐπώλησεν, ἐκτὸς τῶν εἰς Ἀθήνας καταφυγόντων· τοὺς ὑπὲρ αὐτοῦ πολιτευομένους μὲ δῶρα ἀντήμειψε πλούσια· διὰ νὰ κἄμῃ δὲ περισσοτέραν ἐπίδειξιν τῆς ἀπανθρώπου χαρᾶς αὐτοῦ ἐπὶ τῇ καταστροφῇ τῆς Ὀλύνθου, θύσας εἰς τοὺς θεοὺς μεγαλοπρεπεῖς θυσίας, πολλοὺς τῶν παρεπιδημούντων ἐκεῖ ξένων ἐπὶ τὰς ἐστιᾶσεις συνεκάλει, μεγάλην πανήγυριν συστησάμενος καὶ λαμπροὺς ἀγῶνας. Καὶ τοιαῦται μὲν ὡς ἔγγιστα αἱ πράξεις τοῦ Φιλίππου ἀπὸ τῆς ἀναβάσεως αὐτοῦ ἐπὶ τὸν θρόνον τῆς Μακεδονίας μέχρι τῆς ἀλώσεως τῆς Ὀλύνθου· ἦτοι ἀπὸ τὰ 360 π. Χ. μέχρι τοῦ 348 π. Χ. Ἦδη ἂν περιγράψωμεν καὶ τὸν φυσικὸν, ἠθικὸν καὶ πολιτικὸν χαρακτήρα τοῦ Φιλίππου.

§. 19. Ὁ χαρακτήρ τοῦ Φιλίππου εἶναι μίγμα μεγάλων πολιτικῶν ἀρετῶν, καὶ ἠθικῶν ἐλαττωμάτων. Ὁ Φίλιππος εἶχε μέγα πνεῦμα· ἠγάπα τὰς ἐπιστήμας καὶ τοὺς ἐπιστήμονας· ἐν τοῖς οἰκείοις ἦτο βασιλεὺς ρέκτης, ἀλλ' ἐπιεικής καὶ εὐπροσήγορος· ἦτο φύσει εὐγλωττος, δι' ὃ καὶ αὐτοὶ οἱ ῥήτορες τῶν Ἀθηναίων, οἵτινες ἐπέμφθησαν πρὸς αὐτὸν πρέσβεις· ἐθαύμαζον τὴν εἰς τὸ λέγειν δεινότητα αὐτοῦ· ἤξευρε νὰ μεταχειρίζηται καλῶς τὸν κἄλαμον, καθὼς καὶ τὸ ξίφος καὶ ἵνα καθ' Ὁμηρον εἰπῶ « ἀμφοτέρων, βασιλεὺς τ' ἀγαθός, κρατερός τ' αἰχμητής » πρῶτερήματα, τὰ ποῖα μαρτυροῦσιν ἅπ' ἐνὸς μὲν αἱ σωζόμεναι ἐπιστολαὶ τοῦ καὶ τὰ ἀποφθέγματα, ἅπ' ἐτέρου δὲ ἡ πολεμικὴ αὐτοῦ ἐμπειρία, καὶ δραστήριον καὶ ἀκούραστον εἰς τοὺς πολέμους· ἦτο ἐλευθέριος καὶ ἐκαμνε τὰς δωρεὰς μὲ τρόπον εὐγενῆ, εὐχαρὶν καὶ ἐλκυστικόν, ὥστε καὶ αὐτοὺς τοὺς ἰσχυροὺς ἐκ τῶν ἐναντίων κατεγοήτευεν· ἠγάπα τὴν κολακείαν, καὶ ἐδράβευεν αὐτὴν μὲ μεγάλην ἐλευθεριότητα, ἐμίσει ὁμῶς τοὺς κόλακας, καὶ φίλος ὦν τῆς ἀληθείας κατεδέχετο νὰ λαμβάνῃ μαθήματα τῆς τέχνης τοῦ βασιλείου παρὰ τοῦ Ἀριστοτέλους, καὶ ὡμολόγει χάριν εἰς τοὺς ῥήτορας τῶν Ἀθηναίων, διότι ὀνειδίζοντες τὸν ἐπηγώρουν τὰ ἐ-

λαττώματα αὐτοῦ. Εἶνε γνωστὸν, ὅτι ὡς φίλος τῆς ἀληθείας, καὶ τῆς μετριότητος εἶχεν ἐπίτηδες ἄνθρωπον διωρισμένον νὰ ἰέγῃ πρὸς αὐτὸν καθ' ἑκάστην πρὶν νὰ ἐξέλθῃ τῆς οἰκίας του « Φίλιππε, ἄνθρωπος εἶ » γενναῖος δ' ὢν καὶ συμπαθητικὸς ἐδείξε πολλάκις τὴν ἐπιείκειαν αὐτοῦ πρὸς τοὺς λαοὺς τῆς Ἑλλάδος, καὶ μάλιστα πρὸς τοὺς Ἀθηναίους· εἰς ἄλλους ὁμῶς λόγῳ μὲν φιλανθρώπως προσεφέρετο, ἔργῳ ὁμῶς δολίως, ἐπιόρκως, ἀπίστως, πρῶτος καὶ μόνος κακὸν τρόπον τοῦ πολιτεύεσθαι καὶ ὁμιλεῖν ἐπισοήσας, εὐκόλως ἕκαστον τῶν χρωμένων αὐτῷ ἐξηπάτα καὶ προσεῖλκυεν εἰς τὸ μέρος του.

§. 20. Οἱ Ἀθηναῖοι π. χ. ἦσαν εὐήθεις, κοῦφοι καὶ εὐαπάτητοι, ἐξηπάτα καὶ αὐτὸς αὐτοὺς πολλὰ καὶ μεγάλα ὑποσχόμενος· οἱ Ὀλύνθιοι ἦσαν ἰδιοτελεῖς καὶ πλεονέκται· καὶ αὐτὸς αὐτοὺς ἐξηπάτα χωρὶα καὶ πόλεις καὶ ἐκ τῶν ἰδίων εἰς αὐτοὺς χαρίζων· οἱ Θετταλοὶ ἦσαν ἄσωτοι, ἀκόλαστοι· προσεῖλκυεν αὐτοὺς διὰ τῆς ἀκολασίας· καὶ συντόμως τοῖς πᾶσιν ἐγίνετο τὰ πάντα, ἵνα τοὺς πάντας ὑποχειρίους καταστήσῃ εἰς ἑαυτόν· ὡς μετριόφρων ὑπέμενε χωρὶς ὀργῆν ἀκούων λόγους σκληροὺς καὶ ἐλεγκτικούς· καὶ τὸ θαυμασιώτερον ἐλέγχους τῶν ἰδίων του ἁμαρτημάτων, δι' οὓς εὐγνωμόνει τοὺς ἐλέγχοντας, ὅτι τῷ ἐγίνοντο παραίτιοι διορθώσεως τῶν ἐλαττωμάτων του· ἐδέχετο τοὺς ἀστεϊσμούς, ἡγάπα τὰ ἀποφθέγματα, καὶ αὐτὸς τοιαῦτα ἔλεγεν, ἐξ ὧν σώζονται τινα ἐν τῇ ἱστορίᾳ.

§. 21. Ἐάν δὲ ἤδη θελήσωμεν νὰ θεωρήσωμεν αὐτὸν καὶ ὡς πολεμικὸν καὶ πολιτικόν, δύσκολον εἶνε νὰ διακρίνῃ τις, πολεμικὸς μᾶλλον ἢ το μέγας, ἢ πολιτικὸς. Ἐν τοῖς πολεμικοῖς ἦτο κρατερός αἰχμητής, ὄχι ἁμοῖρος στρατηγικῆς ἀγχινοίας καὶ ἀνδρείας, καὶ φιλοκίνδυνος· καθότι ἀπ' ἀρχῆς τῆς ἐνθρονισέως του περικυκλούμενος ὑπὸ φοβερῶν πολεμίων ἐσωτερικῶν τε καὶ ἐξωτερικῶν, ἵνα καταβάλλῃ αὐτοὺς, ἄλλοτε μὲν τὴν πολιτικὴν μετεχειρίζετο, ἄλλοτε δὲ τὴν βίαν· προσπαθεῖ νὰ διαρέσῃ τοὺς φοβοῦντας αὐτόν, καὶ ἐπιτυχάνει· φρόνιμος καὶ ἐν δυστυχίᾳ καὶ ἐν εὐτυχίᾳ δὲν καταχρᾶται τὴν τύχην τοῦ πολέμου νικήσας· δὲν ἀφινεν εἰς τὴν ἄστατον τύχην νὰ ἀποφασίσῃ περὶ αὐτοῦ, εἰ μὴ ὅσον ἡ φρόνησις δὲν δύναται νὰ ἀφαιρέσῃ ἀπὸ τὴν τύχην· ἐν ἐνὶ λόγῳ ἐνέμενε πάντοτε ἀκλόνητος, πάντοτε σταθερὸς ἐντὸς τῶν ὁρίων, τὰ ὅποια χωρίζουσι τὴν εὐτολμίαν ἀπὸ τὴν θρασύτητα· ἐν τῷ Φιλίππῳ βλέπει τις βασιλέα, ἄρχοντα, ἔξισου κύριον τῶν συμμάχων καὶ τῶν ὑπηκόων, καὶ φοδερὰν ὁμοίως καὶ εἰς τὰς συνθήκας καὶ εἰς τὰς μάχας· ἡγεμόνα ἀγρυπνον, δραστήριον, τὸν αὐτὸν καὶ ταμίαν ἑαυτοῦ, καὶ ὑπουργόν, καὶ στρατηγόν, πανταχοῦ παρόντα, καὶ μηδένα καιρὸν, μηδ' ὥραν παραλείποντα, καὶ δεσπότην, καὶ κύριον πάντων, καὶ ῥητῶν καὶ ἀπορρήτων, ἱκανὸν καὶ τοὺς στρατιώτας νὰ κάμνῃ θαρράλ' εὖς καὶ ἀνδρείους, καὶ ἐτοιμοὺς

νά ἀποθνήσκωσι, φίλους καὶ ἐτέρους προσαγορεύων, καὶ μὲ ἀξίας δωρεάς ἀνταμείβων τοὺς εἰς τὰς μάχας ἀρετὴν ἐπιδεικνυμένους, καὶ κατορθοῦντας πολεμικὰ κατορθώματα· ἐν αὐτῷ προσέειπε διορᾷ ἄνθρωπον ἀπλῆστον εὐδίας, ζητοῦντα αὐτήν, ὅπου ἐπώλειτο, μὲ μεγίστην τιμὴν, τρυφήν ἔχοντα τοὺς κόπους καὶ τοὺς κινδύνους, ὅστις ἀκαταπαύστως συνδυάζει προσφυῶς καὶ τὰ ἐξ ἐτοίμου πολεμικὰ σχέδια μὲ τὴν ταχύτητα τῶν κινήσεων τὴν ἀπαιτούμενην εἰς τὰς στρατείας. Καὶ τοιαῦτα μὲν καὶ τοσαῦτα ἦσαν τὰ πολιτικά καὶ πολεμικὰ πλεονεκτήματα, δι' ὧν ὁ Φίλιππος ἐκοσμεῖτο.

§. 22. Ἀντιπαράβαλλων δὲ τις ἤδη πρὸς αὐτὸν τὸν ὑπὲρ τοσοῦτων ἐκ τύχης καὶ βραδύργιας εὐνοϊκατάτων περιστάσεων περιστοιχισμένον τὸν μόνον ἀσπόνδον αὐτοῦ πολέμιον Δημοσθένην, οὐδεμίαν εὐρήσει μεταξὺ αὐτῶν σύγκρισιν καὶ ὁμοιότητα, καὶ μόλα ταῦτα ὑπέρτερον τὸν ῥήτορα. Ὁ Δημοσθένης εὐτόλμων ἀναλαβὼν νὰ ὑπαλείφῃ εἰς τὸν κατὰ Φιλίππου ἀγῶνα, εὐδένος ἠνέχοιτο τῶν ἀπαιτούμενων ἐν τοιαύτῃ παρατάξει· οὔτε ὅπλα εἶχεν, οὔτε στρατεύματα εἰς τὴν διάθεσίν του, οὔτε χρήματα, τὰ ὅποια ὑπὲρ πᾶν ἄλλο ἀνέχουσι τοὺς πολέμους, οὔτε αὐτοκράτωρ καὶ πληρεξούσιος τουλάχιστον νὰ ποιῇ ὅ,τι, καὶ ὅτε, καὶ ὅπως ἤθελεν· καὶ οὐ μόνον πολίτας δὲν νύτυχσε νὰ ἔχῃ προθύμως ποιοῦντας τὰ κελεύόμενα καὶ ἐγκαίρως, ἀλλὰ, τὸ χεῖριστον, μακρὰν τοῦ νὰ ὁμονοήσιν οἱ παρ' ἑκάστοις πολιτευόμενοι πρὸς ἀλλήλους ὑπὲρ τῆς ἐαυτῶν πατρίδος καὶ ἐλευθερίας καὶ ἐν Ἀθηναίς, καὶ ἐν ἄλλαις τῆς Ἑλλάδος πόλεσι, πολλοί, ἵνα μὴ εἰπῶ οἱ πλείστοι, καὶ προδῶται τῆς ἰδίας πατρίδος ἕκαστος ἐγίνοντο. Ὁ οὖν ῥήτωρ ψυχὴν μόνην ἔχων ἀδιάφθορον, σύνεσιν πολιτικὴν, ζῆλον ἀκάματον ὑπὲρ τῆς κοινῆς σωτηρίας, ἐλπίδας λίαν γρηστάς τοῦ ὅτι τὰ μὲν πράγματα τοῦ Φιλίππου εἶναι εὐθραστα καὶ εὐδιάλυτα ὡς ἐκ πλεονεξίας, ψεύδους, ἐπιτοχίας καὶ ἀδικίας σύστασιν λαβόντα, τὰ δὲ τῶν Ἀθηναίων καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων οὐχὶ παντάπασιν ἀθεράπευτα, ὡς τινες ὑπελάμβανον, καὶ οἱ περὶ τὸν Φωκίωνα μάλιστα, ἐκὶ πᾶσι δὲ τὴν πανοπλίαν ἀναλαβὼν τῶν ἀκαταμάχητων ὅπλων αὐτοῦ, καὶ ὡς περικεφαλαίαν μὲν φορέσας τὴν φρόνησιν, ὡς θώρακα δὲ τὴν δικαιοσύνην, καὶ ἀκεραιότητα τοῦ χαρακτῆρος, ὡς θυρεὸν δὲ τὴν ἀκραίφνη καὶ ἀπαραμείωτον πατριωτισμὸν του, ὡς ὑποδήματα εἰς τοὺς πόδας τὸ εὐπαρρησίαστον, ἐτοιμότητα καὶ προθυμίαν πρὸς τὸ πρεσβεύειν, ὅπου ἡ ἀνάγκη τῆς πατρίδος ἀπῆτει, ὡς μάχαιραν δὲ δίστομον τὴν ἀπὸ τῆς ῥητορικῆς δεινότητος αὐτοῦ πειθῶ τῆς παρὰ πάντων θαυμαζομένης, καὶ ἦν ὁ Φίλιππος ἐπρεμέ μάλλον παρὰ πάντα τῶν Ἀθηναίων τὰ ὅπλα· οὕτως ὁ ῥήτωρ καθοπλισθεὶς ἐξέρχεται ὡς ἄλλος Ἥρωρ ἀτρόμητος εἰς τὸ πεδὶον τῆς μάχης, καὶ ἄλλος ἄσπελος Δαβὶδ κατὰ τοῦ Γολιάθ, καὶ ἀντιπαράταξάμενος ἐξέρχεται τῆς κάλης καὶ τοῦ ἀγῶνος τὸ καθ'.

ἐξυτὸν νικητῆς, ὡς αὐτοὶ Ἀθηναῖοι καὶ Φίλιππος τοῦτο ὑπέδειξαν.

§. 23. Διαδοθείσης τῆς ἀγγελίας, ὅτι ὁ Φίλιππος κατέλαβε τὴν Ἐλάτειαν, καὶ τῶν Ἑλλήνων πάντων καταπλεγέντων, καὶ ἰδίως τῶν Ἀθηναίων, μόνος ὁ Δημοσθένης ἐκ πάντων τῶν ῥητόρων ἀτρόμητος ἀναβαίνει ἐπὶ τὸ βῆμα, καὶ ἀποφαίνεται γνώμην φρονιμωτάτην, καὶ διὰ λόγων ὀρθοτάτων αὐτὴν ὑποστηρίξας συμβουλεύει νὰ προσελκύσῃ παντοιοτρόπως τοὺς Θηβαίους εἰς τὴν κατὰ Φιλίππου συμμαχίαν· πρὸς ἐπιτυχίαν δὲ ταύτης οὐ μόνον πᾶσαν τὴν προτέραν ἔχθραν πρὸς ἀλλήλους εἰς ὕδωρ λήθης νὰ γράψωσιν, ἀλλὰ καὶ μηδὲν, ἢ μικρὰ παρ' ἐκείνων νὰ ζητήσωσιν ταύτην τὴν φρονιμωτάτην καὶ ὠφελιμωτάτην γνώμην τοῦ ῥήτορος εὐχαρίστως οἱ Ἀθηναῖοι παραδεχθέντες πέμπουσι καὶ αὐτὸν μετ' ἄλλων πρέσβειων εἰς Θήβας, τὰς ὁποίας καὶ πάραυτα ἐπεῖσε νὰ συμμαχήσωσι πρὸς τοὺς Ἀθηναίους διὰ τῆς ῥητορικῆς του δεινότητος· ἰδοὺ ἡ νίκη. Καὶ οὔτε αἱ χολακεῖαι τοῦ Φιλίππου, οὔτε αἱ παρ' αὐτοῦ βοήθειαι εἰς τὸν Φωικὸν πόλεμον, οὔτε ἡ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους παλαιὰ ἀντιπάθεια ἴσχυσαν νὰ ἐμποδίσωσι τοὺς Θηβαίους· ἀπὸ τῆς προκειμένης συμμαχίας ταύτης, οὔτε ἄλλο τι τῶν ἀπάντων ἰδοὺ ἡ ἥττα· ὥστε ἂν καὶ ἡ συμμαχία αὕτη δὲν εὐτύχησεν οὐδ' ἔφερε τὸ ποθοῦμενον ἀποτέλεσμα, τί πρὸς τὸν ῥήτορα τοῦτο;

§. 24. Εἶναι ἀληθές, ὅτι τὴν μεγαλητέραν μάλιστα πληγὴν ἐπέφερεν αὕτη κατὰ τῆς δυνάμεως τῶν Ἀθηναίων, δι' ἣν δὲν ἠδυνήθη τοῦ λοιποῦ ἡ πόλις ν' ἀναλάβῃ, οὐχ ἥττον ὅμως ὁ δῆμος ἐσέβετο τὸν ῥήτορα· καὶ οὐ μόνον οὐδεμίαν δυσαρέσκειαν κατ' αὐτοῦ διὰ ταῦτα τῷ ἐδειξεν, ἀλλὰ καὶ ἐκ νέου παρηκολούθει τὰς συμβουλὰς του, καὶ εἰς αὐτὸν ἐνεπιστεύθη τὴν προμήθειαν τῶν τροφῶν τῆς πόλεως, καὶ τὴν ἐπιμέλειαν τῆς ἐπισκευῆς τῶν τειχῶν, εἰς τῆς ὁποίας τὰς δαπάνας προσεχορήγησε καὶ ἐκ τῶν ἰδίων, ἐφ' ᾧ καὶ παρὰ πάντων ἐτιμήθη, καὶ ὁ Κτησιφῶν ἔγραψε ψήφισμα νὰ στεφανωθῇ μὲ χρυσοῦν στέφανον. Καὶ οὐ ταῦτα μόνον, ἀλλὰ πάλιν τὸν Δημοσθένην ἐξελέξαντο ὑπὲρ πάντα ἄλλον, τὸν ἐπιτάφιον νὰ ἐκφωνήσῃ ἐπὶ τῶν ἐν Χαιρωνείᾳ ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας πεσόντων γενναίως, καὶ τὸ περίδειπνον ὡς παρὰ τῷ πλησιεστέρῳ πάντων τῶν συγγενῶν παρὰ τῷ ῥήτορι ἐποίησαντο· ὥστε καὶ ἐξ ἀπάντων τούτων δείκνυται, ὅτι ὁ ῥήτωρ τὸ καθ' ἑαυτὸν ἀνίκητος διετέλεσε.

ΠΕΡΙ ΑΜΦΙΠΟΛΕΩΣ.

§. 25. Ἡ Ἀμφίπολις ἔκειτο ἐν τῇ Χαλκιδικῇ Χερσοννήσῳ ἐντὸς τοῦ Στρυμόνος ποταμοῦ, πρότερον μὲν Θρακικὴ πόλις ὀνομαζομένη, ὕστερον δὲ μετὰ τὴν κατάκτησιν αὐτῆς ὑπὸ Φιλίππου Μακεδονικὴ· ἐκαλεῖτο δὲ τὸ πάλαι κατὰ Θουκυδίδην Ἐννέα ὁδοὶ αἱ Ἡδωνῶν· διὰ τοῦτο

καὶ οἱ Πέρσαι, ὅτε διήρχοντο ταύτην τὴν χώραν, καὶ ἔμαθον, ὅτι ἐννέα ὁδοὶ καλεῖται, ἔθαψαν ἐν αὐτῇ ζῶντας ἐκ τῶν ἐπιχωρίων κατὰ τὰ βάρβαρον αὐτῶν ἔθος ἐννέα παῖδας καὶ ἴσας Παρθένους. Ἦτο δὲ ἡ πόλις αὐτῇ αὐτάρκεια θέσιν κειμένη πρὸς τε τὸ ἐμπόριον γῆς καὶ θαλάσσης διὰ τοὺς ἐν αὐτῇ ἀσφαλεῖς λιμένας, καὶ τὴν ναυπηγήσιμον ἐυλικὴν, καὶ τὰ μεταλλεῖα αὐτῆς χρυσοῦ τε καὶ ἀργύρου, εὐφορὸς καρποῦ· ἐξάγουσα πολλούς. Διὰ ταῦτα λοιπὸν τὰ φυσικὰ τῆς προτερήμεντα περιμάχητος κατέστη πρὸς τε ἄλλους καὶ μάλιστα πρὸς τοὺς τότε θαλασσοκράτορας. Διὸ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι καὶ ὁ Φίλιππος πολλὸν χρόνον περὶ αὐτῆς ἐπολέμουν, καὶ ὑπὲρ τὰ χίλις πεντακόσις τάλαντα εἰς τὸν ὑπὲρ αὐτῆς κατὰ Φιλίππου πόλεμον οἱ Ἀθηναῖοι κατεδαπανήθησαν.

§. 26. Ἄλλ' ἡ μετὰ τοσούτων φυσικῶν πλεονεκτημάτων πόλις ἐπὶ τοσούτον κατεστράφη, ὥστε οὐδὲ ἔχθος τανῦν τῶν ἐν αὐτῇ λιμνῶν οἰκοδομημάτων διασφύζεται. Ταύτην τὴν πόλιν εἰς τοὺς ἀρχαίους χρόνους οἱ Ἡδωνοὶ κατέκωκον, ὕστερον δὲ ἀποικίας ἐξέπεμψαν Μενδαῖοι καὶ Θάσσοι, καὶ μετὰ πολλοὺς μόχθους καὶ κινδύνους Μιλήσιοι καὶ Ἀθηναῖοι· οἱ μὲν, ὅτε Ἀρισταγόρας ὁ Μιλήσιος, ὅστις τοῦ Ἰῶνα ἀπὸ τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν ἀπέστησε, τὴν δύναμιν τοῦ βασιλέως ἀκαταμάχητον καθορῶν, νὰ παραλάβῃ τὸν βουλόμενον ἐκ τῶν Ἰώνων Μιλησίων, καὶ νὰ ἀποικήσῃ εἰς Μύκινον τῶν Ἡδωνῶν ἀπεφάσισε, τὴν ἐποικίαν Ἰστιάδος ὁ πενθερός αὐτοῦ δῶρον παρὰ Δαρείου ἔλαβεν· ἀλλ' ὑπὸ τῶν περιούκων Θρακῶν αὐτὸς τε ἀπώλετο, καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ἀποικοὶ καθ' Ἡρόδοτον περὶ τὰ (497. π. Χ.). Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι περὶ τὰ (470 — 469. π. Χ.) ἐπέμψαν ἀποικίαν δέκα χιλιάδων ἀνδρῶν, καὶ ἐξ ἄλλων, καὶ ἐξ ἑαυτῶν, ὅτε Κίμων ὁ υἱὸς τοῦ Μιλτιάδου μετὰ τὴν φυγὴν τῶν Περσῶν ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος, εἰς τὴν ἐγκατέλειψεν ὑπ' αὐτῶν ἐν τῇ Ἠϊόνι τοῦ Βόρου, πολιορκήσας τὴν πόλιν ἐκυρίευσεν διὰ λιμοῦ, ὁπότε καὶ Βόγη· ἐκείνος γενναῖα, ἐπυρπόλησεν ἑαυτὸν· κἀντεῦθεν ὀρμώμενος καὶ τοὺς Πέρσας ἀπὸ τῆς ἄλλης χώρας ἐξήλασε, καὶ τοὺς Θράκας νικήσας τοὺς συμμαχοῦντας πρὸς τοὺς Πέρσας, πᾶσαν τὴν Χερσονήσον πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ὑποκείωσατο· ἀλλὰ καὶ οὗτοι μετέπειτα εἰς τὰ (465. π. Χ.) ὑπὸ τῶν Θρακῶν ἐσθάρησαν ἐν Δραθήσκῃ τῇ Ἡδωνικῇ ὡς Θουκυδίδης ἐξιστορεῖ. Ἄλλ' οἱ Ἀθηναῖοι καὶ ὕστερον πολλάκις ἐπιχειρήσαντες περὶ τὰ (464 — 459. π. Χ.) ἄλλας νὰ ἐγκαταστήσωσιν ἀποικίας ἐν ταύτῃ τῇ χωρῇ οὐδὲν κατώρθωσαν, ὑπὸ τῶν περιουκούντων βαρβάρων ἀποκρουόμενοι.

§. 27. Ἐπὶ δὲ Περικλέους, ὅτε πλείσται καὶ πολλαχοῦ ἀποικίαι ἐσταλῆσαν, Ἀγνων ὁ υἱὸς τοῦ Νικίου οἰκιστὴς περὶ (437. π. Χ.) ἐπέμψεν καὶ ἐξελάσας τοὺς Ἡδωνοὺς ἐκτίσεν τὴν πόλιν, ἥτις πρῶτον, ὡς ἐφθήμεν εἰπόντες, Ἐννέα ὁδοὶ ἐκαλεῖτο, Ἀμφίπολιν μετονομάσας διὰ τὸ κεῖσθαι κατὰ Θουκυδίδην περιφανῇ εἰς θάλασσαν καὶ ἡπειρόν, ὅπερ

ἐστὶ καταλληλοτάτη εἰς ἐμπόριον γῆς καὶ θαλάσσης. Ἀλλ' ἐπειδὴ οἱ ἐν αὐτῇ ἀποικήσαντες δὲν ἦσαν μόνον Ἀθηναῖοι, ἀλλὰ συνειλεγμένοι καὶ ἐξ ἄλλων Ἑθνῶν, ὡς Θουκυδίδης πάλιν ἐξιστορεῖ λέγων « βραχὺ Ἀθηναίων ἐμπολιτεῖον, τὸ δὲ πλείστον σύμμικτον » ἐπὶ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου ἤρχισαν νὰ φέρωνται ἀλλοτριώτερον πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, τὴν ἑαυτῶν μητρόπολιν, οἰκειότερον δὲ πρὸς τοὺς ἐχθρούς αὐτῶν. Διὸ καὶ Περδίκκας τῷ Μακεδόνων βασιλεῖ πειθόμενοι, καὶ τοῖς ἐν Θράκῃ Χαλκιδεῦσιν, οὐ μόνον τὴν πόλιν εἰς Βρασίδαν τὸν Λακεδαιμονίων στρατηγὸν ἐνεχείρισαν κατὰ Θουκυδίδην περὶ τὰ (424. π. Χ.), ἀλλὰ καὶ ὡς πωτῆρα τῆς πόλεως ὑπερεθαύμασαν, καὶ ἀποθανόντα δημοσίᾳ ἐθαψαν ἐν αὐτῇ, καὶ τὸ μνημεῖον αὐτοῦ περιφράξαντες ἐτίμων, καὶ ὡς Ἡρώϊ ἀγωνίας ἐτέλουν, καὶ ἐτησίως θυσίας ἔθουν, καὶ τὴν ἀποικίαν ὡς εἰς οἰκιστὴν εἰς τὸν Βρασίδαν ἀνέθεσαν, καὶ τὰ Ἀγνώνεια οἰκοδομήματα καταβαλόντες ἠφάνισαν, καὶ ὅ, τι μνημεῖον αὐτοῦ ἐμελλέειν πού τῆς οἰκίσεως νὰ διασώζηται.

§. 28. Δύναται προσέτι νὰ κατανοήσῃ τις τὴν Ἀμφιπολιτῶν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ἀπέχθειαν καὶ ἐντεῦθεν ὅταν Ἀθηναῖοι καὶ Λακεδαιμόνιοι ἕκαμαν σπονδὰς πρὸς ἀλλήλους ἐπὶ συμφωνίᾳ νὰ ἀποδώσωσιν ἑκάτεροι ἃς περ κατεῖχον πόλεις καὶ χωρία, οὔτε οὗτοι νὰ προσχωρήσωσιν αὐτοῖς εἰς τοὺς Ἀθηναίους ἠθέλησαν, οὔτε Κλεαρίδας ὁ στρατηγὸς τῶν Λακεδαιμονίων παρέδωκεν εἰς τοὺς Ἀθηναίους τὴν Ἀμφίπολιν, χαρίζομενος πρὸς αὐτούς, καὶ τοὺς ἐν Θράκῃ Χαλκιδεῖς. Οὕτω λοιπὸν ἡ Ἀμφίπολις ἀπὸ Κίμωνος μέχρι τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου συνέβη νὰ ἀπολέσῃ τετράκις, ἢ πεντάκις τοὺς ἀποικήσαντας ἐν αὐτῇ Ἀθηναίους. Οἱ Ἀθηναῖοι ὅμως ἐνθυμούμενοι πόσον ἡ πόλις αὕτη ἦτο ὠφέλιμος δι' αὐτούς, καὶ δι' ἄλλ' αὐτῆς τοπικὰ καὶ φυσικὰ προτερήματα, καὶ διὰ τὴν ἐξαγωγὴν ναυπηγησίων ξύλων, καὶ τὴν τῶν χρημάτων πρόσδοον, ἐπειράθησαν καὶ κατὰ τοὺς ὑστέρους χρόνους νὰ γίνωσι κάτοχοι αὐτῆς, πέμψαντες ἐπὶ τούτῳ Ἰφικράτην τὸν στρατηγὸν τὸ (368. π. Χ.). Ἀλλὰ Πτολεμαῖος ὁ Ἀλωρίτης τὴν Μακεδόνων ἀρπάζας ἀρχὴν, ἀντέπραπεν εἰς τοὺς σκοποὺς τῶν Ἀθηναίων ὑπὲρ τῆς Ἀμφιπόλεως, καθὼς ἐπίσης καὶ ὁ δαλοφάνος αὐτοῦ Περδίκκας, ὅστις καὶ ἐπολέμησε πρὸς αὐτούς, ἵνα μὴ ἀναστήσωσιν αὐτὴν πάλιν, καθὼς ὁ Αἰσχίνης εἰς τὸν περὶ Παραπρεσβείας αὐτοῦ λόγον μέμνηται.

ΠΕΡΙ ΧΕΡΣΟΝΝΗΣΟΥ.

§. 29. Ἡ Χερσόννησος αὕτη πρὸς διαστολὴν ἄλλων πολλῶν ἕκαλειτο Θρακικὴ Χερσόννησος, ἢ ἡ ἐν Ἑλλησπόντῳ. Περιβάλλεται δὲ αὕτη πρὸς τὰ Νοτιοανατολικά ὑπὸ τοῦ Πορθμοῦ τοῦ Ἑλλησπόντου πρὸς

Ἄρκτην ὑπὸ τοῦ κόλπου, ὅστις καλεῖται ἤδη κόλπος τοῦ Μαγαριῶν, δυτικῶς δὲ ἀπὸ τὰ ἀνατολικά παραλία τοῦ Αἰγαίου πελάγους· καὶ ἀπ' ἀνατολῶν συνέχεται διὰ τοῦ Ἰσθμοῦ, ὅπου σχεδὸν παντὶ κεῖται ἡ Καλλιόπολις· κατώκουν δὲ αὐτὴν τὸ πάλαι τῶν Θρακῶν οἱ λεγόμενοι Δόλογχοι, οἵτινες καθ' Ἡρόδοτον ἐξήτησαν ἀποικίαν παρὰ τῶν Ἀθηναίων διὰ τὴν ἐξῆς αἰτίαν. Ἐπειδὴ ἐπιέζοντο διὰ πολέμου ὑπὸ τῶν Ἀφυθίων, ἐπεμφανεῖς Δελφοὺς διὰ νὰ συμβουλευθῶσι τὸ μαντεῖον περὶ τοῦ πολέμου· ἡ Πυθίᾳ ἐ χρησμοδότησεν· εἰς αὐτοὺς λέγουσα νὰ φέρωσι μεθ' αὐτῶν οἰκιστὴν τοῦτον, ὅστις ἤθελε προσκλέσῃ αὐτοὺς εἰς φιλοφροσύνην ἀναχωροῦντας ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ. Κληθέντες ὑπὸ Μιλτιάδου τοῦ Κυψέλου, ὅστις τότε μεγίστην ἐπιρροὴν ἐξήσκει ἐν Ἀθήναις μετὰ τὸν Πεισίστρατον, ἐξεμυστηρέυθησαν εἰς αὐτὸν τὸ μαντεῖον, καὶ παρεκάλουν αὐτὸν νὰ πείθεται εἰς τὸν Θεόν. Οὕτω λοιπὸν ὁ Μιλτιάδης ὁ Κυψέλου παραλαβὼν ἐκ τῶν Ἀθηναίων τὸν ὅστις ἤθελε νὰ γείνη κοινωγὸς τῆς ἀποικίας, ἐξέπλευσεν εἰς Χερσόνησον μετὰ τῶν Δολόγων, καὶ κατέλθε τὴν χώραν γενόμενος τύραννος, καὶ τὸν Ἰσθμὸν ἐτείχεσε τῆς Χερσονήσου ἀπὸ τῆς πόλεως Καρδίας μέχρι τῆς Πακτύης, ἵνα μὴ δύνανται οἱ Ἀφυθιοὶ νὰ βλάπτωσι τὴν χώραν. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἐγένετο ἄτεκνος, κατέλιπε τὴν ἀρχὴν καὶ τὰ χρήματα εἰς τὸν Σησαγόραν τὸν ἀνεψιὸν μὲν αὐτοῦ, υἱὸν δὲ τοῦ Κίμωνος, ὅστις ἦτο ἀδελφὸς αὐτοῦ ἐμομήτριας, καθὰ ἐξιστορεῖ ὁ Ἡρόδοτος.

§. 30. Ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ οὗτος ὁ Σησαγόρας ἀπέθανεν ἄτεκνος, διεδέχθη τὴν ἀρχὴν ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ὁ περιώνυμος Μιλτιάδης, ὅστις κατετρόπωσε τοὺς Πέρσας ἐν Μαραθῶνι· οὗτος ὁ Μιλτιάδης κατ' ἀρχὰς συνεξεστράτευσεν μετὰ τὸν Δαρεῖον κατὰ τῶν Σκυθῶν, καὶ φύλαξ διωρίσθη τῆς ἐν Ἰστρῷ γέφυρας· θέλων δὲ νὰ λύσῃ τὴν γέφυραν, καὶ οὕτω νὰ ἐλευθεροῖ τὴν Ἰωνίαν ἀπὸ τοῦ ζυγὸν τοῦ Δαρείου, εὗρὼν ὁμῶς τοὺς ἄλλους ἐναντίους ἀπεχώρησεν εἰς Χερσόνησον. Ἀλλ' ἐκείθεν μαθὼν, ὅτι ὁ Περσικὸς στόλος ἦτο εἰς Τένεδον, πληρώσας πέντε πηγήρεις ἀπέπλευσεν εἰς Ἀθήνας, καὶ οὕτως ὑπέπεσεν ἡ Χερσόνησος εἰς χεῖρας τοῦ Δαρείου· ὁ δὲ υἱὸς αὐτοῦ Κίμων ἐξελάσας μετὰ ταῦτα τοὺς Πέρσας, καὶ τοὺς συμμάχους αὐτῶν Θράκας νικήσας ἀνεκτήσατο πάλιν ταύτην. Ὁ δὲ Περικλῆς χιλίους πέμψας ἀποίκους, καὶ τὸν Ἰσθμὸν πάλιν τετείχισας ἐξησφάλισε τοὺς κατοίκους, καὶ οὕτω πάλιν ἡ Χερσόνησος ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν Ἀθηναίων ὑπέκυψε.

§. 31. Κατὰ δὲ τὸ τέλος τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου οἱ Ἀθηναῖοι κακοπαθοῦντες, καὶ περὶ τῆς ἑαυτῶν σωτηρίας φροντίζοντες κατέλιπον αὐτὴν, καὶ τὴν ἐκυρίευσαν οἱ Λακεδαιμόνιοι, καὶ μετ' αὐτοὺς ὁ πάντοτε ἰσχυρότερος, καθὰ Ξενοφῶν ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς ἐξιστορεῖ. Ἐκυρίευσεν αὐτὴν ὁ Κοτὺς ὁ βασιλεὺς τῶν Θρακῶν, ὅστις καὶ ὑπέμεινε

νά πολεμήσῃ ὑπὲρ αὐτῆς πρὸς τοὺς Ἀθηναίους. Τούτου φονευθέντος ὑπὸ τῶν Αἰνιῶν Πύθωνος καὶ Ἡρακλείδου, τρεῖς ἀνθ' ἑνὸς ἐγένοντο βασιλεῖς τῆς Θράκης, Κερσοβλέπτης ὁ υἱὸς αὐτοῦ, Ἀμάδοκος, καὶ Βηρισάδης, ἐξ ὧν ὁ μὲν Κερσοβλέπτης στρατηγὸν εἶχε τὸν γαμβρὸν αὐτοῦ Χαριδῆμον τὸν ἐξ Ὠρεοῦ· ὁ δὲ Ἀμάδοκος Σίμωνα καὶ Βιάνορα, ὁ δὲ Βηρισάδης Ἀθηναῖον τινα Ἀθηνόδωρον. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἦσαν πρὸς ἀλλήλους ἀντίπαλοι καὶ ὑποπτοί, ἕκαστος ἰδιαίτερώς ἐκολάκευε τοὺς Ἀθηναίους, ὥπως ἔχη αὐτοὺς εὐμενεῖς πρὸς συμμαχίαν. Ταῦτα παρατήρων ὁ Ἀθηνόδωρος ὁ στρατηγὸς τοῦ Βηρισάδου ἀπήτησε νὰ παραδώσῃ τὴν Χερσόνησον εἰς τοὺς Ἀθηναίους· οἱ δὲ ἄλλοι καὶ Κερσοβλέπτης κατὰ συμβουλήν τοῦ γαμβροῦ τοῦ Χαριδῆμου προθύμως συγκατετέθησαν, καὶ οὕτως οἱ Ἀθηναῖοι ἀνέκτησαν πάλιν τὴν περισπούδαστον αὐτοῖς Χερσόνησον. (α) Ὁ Ἀθηνόδωρος ὁμῶς ἐπειδὴ μὴ ἔχων χρήματα διέλυσε τὸν στρατὸν αὐτοῦ, ὁ δὲ Χαθρίας μίαν καὶ μόνην ἔχων ναῦν ἐξέπλευσε καὶ αὐτός, τότε ὁ Κερσοβλέπτης ἀρνεῖται τὰς συνθήκας, τὰς ὁποίας ὡμοσεν εἰς τὸν Ἀθηνόδωρον, καὶ ἑτέρας συνθηκολογεῖ πρὸς Χαθρίαν· αὗτος δὲ ἠναγκάζετο νὰ ἐνδώσῃ εἰς αὐτὰς δύναμιν οὐκ ἔχων· οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἀγανακτῆσαντες διὰ ταῦτα ἐπεμψαν εἰς Χερσόνησον στρατηγὸν πληρεξούσιον τὸν Χάρητα, ὅπερ συνέβη τὸ (358 π. Χ.) Ὁ δὲ Χάρης ἐλθὼν ἠνάγκασε τὸν Κερσοβλέπτην νὰ κάμῃ ἄλλας συνθήκας, δικαίας καὶ συμφερωτέρας εἰς τοὺς Ἀθηναίους, ἐν αἷς ὡμολόγει, ὅτι ἡ Χερσόνησος εἶνε τῶν Ἀθηναίων· ἀλλὰ καὶ ταύτας ἐφύλαξεν ἐν ὧσιν ἡ δύναμις τῶν Ἀθηναίων ἦτο παρῶσα ἐν Ἑλλησπόντῳ.

ΠΕΡΙ ΠΟΤΙΔΑΙΑΣ.

§. 31. Ἡ Ποτίδαια ἡ ὑστερόν Κασάνδρεια μετονομασθεῖσα ἀπὸ Κασάνδρου τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας ἔκειτο εἰς τὸν Ἰσθμὸν τῆς Παλλήνης πρὸς τὰ δυτικὰ παράλια τῆς Χαλκιδικῆς Χερσονήσου, ἀπέχουσα τῆς Ὀλύμπου ἐξήκοντα στάδια. Ὅτε δὲ ὁ Ξέρξης ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα ἐστράτευσεν, ἠναγκάσθη νὰ πέμψῃ πλοῖα καὶ στρατιώτας· ἀλλὰ μετὰ τὴν ἐν Σαλαμῇ ἀτυχίαν ἀπεστάτησε, καὶ ὑπὸ Ἀρταβάζου πολιορκηθεῖσα οὐδὲν ἔπαθεν δεινόν· διότι ὁ Περσικὸς στόλος διεσθάρη ἀπὸ πλημμύραν τῆς θαλάσσης. Ἀλλ' ἐπειδὴ τῶν μὲν Κορινθίων ἦσαν ἄποικοι, τῶν δὲ Ἀθηναίων σύμμαχοι καὶ φόρου ὑποτελεῖς, ὅταν οἱ Κορίνθιοι καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἤρχισαν νὰ διαφέρωνται πρὸς ἀλλήλους, ἐκεῖνοι μὲν μέχρι

(α) Ἦτο περισπούδαστος εἰς τοὺς Ἀθηναίους ἡ Χερσόνησος, καθὼς καὶ ἡ Ἀμφίπολις καὶ τὰ ἄλλα τὰ ἐν τούτοις τοῖς τόποις κτήματα διὰ τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ μετακομίζωσιν ἐκείθεν εἰς Ἀθήνας σίτον καὶ ἄλλα ἐμπορεύματα.

μέν τινος ἦσαν οὐδέτεροι, τελευταῖον δὲ διὰ τὸ φιλύποπτον τῶν Ἀθηναίων καὶ αὐστηρὸν ἀπέκλιναν μᾶλλον πρὸς Κορινθίους. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι διὰ τὴν πρὸς Κορινθίους ἔχθραν ἐκέλευσαν τοὺς Ποτιδιαῖτας· νὰ χρημνίσωσι τὸ εἰς Παλλήνην τεῖχος καὶ νὰ τοῖς δώσωσι καὶ ὁμήρους. Οἱ Ποτιδιαῖται πέμψαντες πρέσβεις τοὺς πρεκάλουν νὰ μὴ νεωτερίζωσι τι περὶ αὐτῶν, ἀλλὰ μὴ εἰσακουσθέντες συναπείστησαν μετὰ τῶν Χαλκιδέων καὶ Βοττιαίων εἰς τὰ (432 π. Χ.) Ἡ ἀποστασία αὐτῶν ἐπετάχυνε τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον.

§. 32. Οἱ Ἀθηναῖοι τότε πέμψαντες στρατιὰν ἐπολιόρχουν τὴν Ποτιδαίαν διὰ ξηρᾶς καὶ θαλάσσης. Οἱ Ποτιδιαῖται κατ' ἀρχὰς ἀντίειχον, ὕστερον δὲ μὴ δυνάμενοι συνεθιδάσθησαν μετὰ τῶν Ἀθηναίων ἐπὶ συμφωνίᾳ οἱ μὲν ἄνδρες νὰ ἐξέλθωσι μὲ ἐν μόνον φόρεμα, αἱ δὲ γυναῖκες μὲ δύο, καὶ μὲ ὀλίγον τι ὠρισμένον ἀργύριον περὶ τὰ (429 π. Χ.) καὶ οὕτω πάλιν ἡ Ποτιδαία ἐγείνεν κτῆμα τῶν Ἀθηναίων, τὴν ὁποίαν πάλιν ἀπώλεσαν εἰς τὰ (404 π. Χ.) μετὰ τὴν ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς καταστροφὴν τῶν, καὶ πάλιν ἔπειτα εἰς τὰ (364 π. Χ.) ἀνεκτήσεν ὁ υἱὸς τοῦ Κόνωνος Τιμόθεος διὰ τῆς βοηθείας τῶν Μακεδόνων.

ΠΕΡΙ ΟΛΥΝΘΟΥ.

§. 33. Ἡ Ὀλυνθος, ἥτις πρότερον μὲν ἦν πόλις τῆς Θράκης, ὕστερον δὲ τῆς Μακεδονίας, κειμένη ἐν τῇ Σιθωνίᾳ γῇ παρὰ τὸν Τορωναῖον κόλπον, ἐκτίσθη ἐπὶ τῶν Τρωϊκῶν πρὸς τιμὴν τοῦ Ὀλύνθου υἱοῦ τοῦ Ἡρακλέους, ἐκεῖ ἐνταφιασθέντος. Τανῦν δὲ καλεῖται ἅγιος Μάμας. Ταύτην πρὸ τῶν Μηδικῶν κατώκου Βοττιαῖοι, Ἕλληνες τὴν καταγωγὴν. Κατ' ἀρχὰς ὑπετάγησαν εἰς τὸν βάρβαρον, ἀλλὰ μετὰ τὴν ἐν Σαλαμῖνι καταστροφὴν αὐτῶν ἀποστατήσαντες, καὶ ὑπὸ Ἀρταβάζου ἐκπολιορκηθέντες κατεσφάγησαν, καὶ ἡ πόλις παρεδόθη εἰς τὸ ἐξ Εὐβοίας καταγόμενον Χαλκιδικὸν γένος.

§. 34. Καὶ τοι ἀπὸ τῶν Περσικῶν μέχρι τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου ἦτο φόρου ὑποτελὲς εἰς τοὺς Ἀθηναίους, ἠῦξανε μὲν πάντα διὰ τὸ εὐπορον τῆς γῆς καὶ τὴν ἐπικαιροτάτην θέσιν πρὸς ἐμπορίαν καὶ τὴν ναυπηγήσιμον ξυλικήν. Διαφόρους ὑποστᾶσα τύχας, καὶ ὁμῶς αὐξηθεῖσα καὶ πρὸς Ἀθηναίους πολλάκις ἐπολέμησε, καὶ ἐνίστοε καὶ τοὺς ἐνίκησεν· ἀλλὰ μετὰ ταῦτα πάλιν εἰς τὰ (421 π. Χ.) φόρου ὑποτελὲς εἰς τοὺς Ἀθηναίους ἐγένετο μετὰ τὴν Νικίην εἰρήνην. Ἀλλ' ἐπειδὴ μετὰ ταῦτα τὰς σπονδὰς οἱ Ἀθηναῖοι καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι διὰ τὴν μὴ ἀπόδοσιν τῶν χωρίων κατὰ τὰς συνθήκας ἤρχισαν νὰ ὑποπτεύωνται πρὸς ἀλλήλους, οἱ Ὀλύνθιοι λαβόντες ἐκ τούτου θάρρος ἐκυρίευσαν τὴν Μηκύδερνιν,

φρούριον τῶν Ἀθηναίων εἰς τὰ (420 π. Χ.) ἕως οὐ μετὰ τὴν ἀποτυχίαν τῶν Ἀθηναίων κατέστησαν ὅλως αὐτόνομοι καὶ ἐλεύθεροι.

§. 35. Σχέδια δὲ καὶ ιδέας μειζόνων πραγμάτων κατὰ ναῦν συλλαβόντες οἱ Ὀλύνθιοι ἔπειτα, Ἀμύνταν τὸν πατέρα Φιλίππου ἐξ ἀπάσης τῆς Μακεδονίας νὰ τὸν ἀποβάλωσιν ἐπεχείρησαν, καὶ ἐπ' αὐτῷ τῷ σκοπῷ παροτρύνοντες τοὺς Ἀκανήθιους καὶ Ἀπολιωνιάτας νὰ συστρατεύωσι μετ' αὐτῶν κατὰ τοῦ Μακεδόνα ἀπέτυχον. Οἱ Ἀκανήθιοι φοβηθέντες, πρέσβεις ἐπεμψαν πρὸς Λακεδαιμονίους περὶ βοήθειας κατὰ τῶν Ὀλυνθίων, πρὸς οὓς καὶ ἐπεμψαν οἱ Λακεδαιμόνιοι ἱκανὴν στρατιάν αὐτῶν καὶ τῶν συμμάχων. Οἱ Ὀλύνθιοι προθύμως ἀντιπαρετάττοντο κατὰ τοιαύτης δυνάμεως, καὶ πολλάκις οὐ μόνον ἐνίκων μαχόμενοι, ἀλλὰ καὶ τρεῖς τῶν Λακεδαιμονίων στρατηγῶν ἀπέκτειναν. Ὁ τελευταῖος ὅμως ὁ Πολυβιάδος τέταρτος στρατηγὸς τῶν Λακεδαιμονίων πολιορκήσας αὐτοὺς διὰ ξηρᾶς καὶ θαλάσσης, καὶ τῷ λιμῷ στενοχωρήσας, τοὺς ἠνάγκασε νὰ στείλωσι πρέσβεις εἰς Λακεδαίμονα περὶ εἰρήνης, ἣν καὶ ἐπέτυχον διὰ συνθήκης, δι' ἧς ὅφειλον οἱ Ὀλύνθιοι νὰ γνωρίζωσι τὸν αὐτὸν ἐχθρὸν καὶ φίλον πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους, καὶ νὰ ἀκολουθῶσιν αὐτοὺς ὡς ἡγεμόνας τῶν. Τοιοῦτον λοιπὸν πέρας ἔλαβεν ὁ πρὸς Ὀλυνθίους πόλεμος τῶν Λακεδαιμονίων τέσσαρα διηρκέσας ἔτη ἀπὸ τὰ (383—379. π. Χ.). Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ἐάσαντες πάλιν αὐτοὺς νὰ ἀναλάβωσι, καὶ τῶν ἀστυγειτόνων πόλεων νὰ πρωτεύωσι, κατέστησαν αὐτοὺς ἀντιπάλους πρὸς τοὺς Ἀθηναίους περὶ τῶν ἐπὶ Θράκης χωρίων.

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΥ.

§. 1. Ἡ Ὀλυνθος ἦτο πόλις ἐπὶ τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου· κατῴκουν δὲ αὐτὴν Ἕλληνες καταγόμενοι ἀπὸ τῆς ἐν Εὐβοίᾳ Χαλκίδος· ἡ δὲ Χαλκίς ἦτο ἀποικία τῶν Ἀθηναίων. Ἡ Ὀλυνθος ἔκαμε πολλοὺς πολέμους καὶ ἐνδόξους· διότι καὶ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ἐπολέμησεν, οἵτινες εἶχον τὰ πάλαι τὴν ἡγεμονίαν τῶν Ἑλλήνων, καὶ πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους πάλιν· προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου ἐφθασαν εἰς δύναμιν μεγάλην, καὶ ἡγεμῶν κατέστη τῶν συγγενικῶν πόλεων· διότι πολὺ πλῆθος Χαλκιδέων ἦτο ἐπὶ τῆς Θράκης. Συμμαχήσαντες δὲ οἱ Ὀλυνθιοὶ πρὸς τὸν Φίλιππον τὸν βασιλέα τῆς Μακεδονίας, καὶ πολεμούντες μετ' αὐτοῦ κατ' ἀρχὰς κατὰ τῶν Ἀθηναίων, καὶ λαβόντες παρὰ τοῦ Μακεδόνα τὴν Ἀνθεμουῦντα, πόλιν διαφιλονεικουμένην μεταξὺ Μακεδόνων καὶ Ὀλυνθίων, καὶ δεύτερον τὴν Ποτίδαιαν παρὰ τοῦ ἰδίου, τὴν ὁποίαν οὖσαν τῶν Ἀθηναίων ἐκπολιορκήσας ὁ Φίλιππος· παρέδωκεν εἰς Ὀλυνθίους, ἥρχισαν ὕστερον νὰ ὑποπτεύωνται τὸν βασιλέα, βλέποντες ταχεῖαν καὶ πολλὴν τὴν αὐξάνειν του, ἀπιστον δὲ τὴν γνώμην του· καιραφυλακτήσαντες δὲ, καὶ ἀποδημοῦντα αὐτὸν παρατηρήσαντες, ἐπεμψαν πρέσβεις πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, καὶ διαλύσαντες τὸν πόλεμον συνδιηλλάγησαν, παρὰ τὰς πρὸς τὸν Φίλιππον συνθήκας τοῦτο ποιοῦντες· καθότι εἶχον Φίλιππος καὶ Ὀλυνθιοὶ συνθήκας καὶ ἀπὸ κοινοῦ νὰ πολεμῶσι πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, καὶ ἂν ἄλλως φανῇ, ἀπὸ κοινοῦ πάλιν νὰ κάμωσιν εἰρήνην.

§. 2. Ὁ δὲ Φίλιππος πρὸ πολλοῦ ζητῶν πρόφασιν κατ' αὐτῶν, τότε δὲ ταύτην εὐρῶν, πόλεμον ἐκίνησε κατ' αὐτῶν ὡς παραβάντων τὰς συνθήκας, καὶ φιλιωθέντων πρὸς τοὺς ἑαυτοῦ ἐχθρούς. Οἱ δὲ πέμψαντες πρέσβεις εἰς Ἀθήνας ἐζήτησαν βοήθειαν· ὁ δὲ Δημοσθένης συνηγορεῖ ὑπὲρ αὐτῶν συμβουλευῶν νὰ βοηθήσῃσι τοὺς Ὀλυνθίους· διότι ἡ σωτηρία, λέγει, τῶν Ὀλυνθίων εἶναι τῶν Ἀθηναίων ἀσφάλεια· καθότι σωζομένων μὲν τῶν Ὀλυνθίων, οὐδέποτε ὁ Φίλιππος εἰς τὴν Ἀττικὴν θὰ δυνηθῇ νὰ ἔλθῃ, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι θὰ ἔχουσιν ἄδειαν νὰ πλέωσιν εἰς τὴν Μακεδονίαν, κάκεὶ νὰ πολεμῶσι τὸν Φίλιππον· ἂν ὅμως ἡ Ὀλυνθος ὑποταχθῇ εἰς τὸν Φίλιππον, θ' ἀνοίξῃ ἡ ὁδὸς κατὰ τῶν Ἀθηναίων εἰς αὐτόν· ἐνθαρρύνων δὲ τοὺς Ἀθηναίους κατ' αὐτοῦ λέγει, ὅτι δὲν εἶναι δύσμαχος ὁ Φίλιππος, ὡς τὸν νομίζουσι.

§. 3. Ὅμιλεῖ δὲ καὶ περὶ τῶν δημοσίων χρημάτων, συμβουλευῶν αὐτοὺς νὰ κάμωσιν αὐτὰ ἀντὶ θεωρικῶν στρατιωτικῶν. Καὶ ἐπειδὴ τὸ ἔθος, ὅπερ μετεχειρίζοντο οἱ Ἀθηναῖοι, δὲν εἶναι γνωστὸν, ἀνάγκη νὰ τὸ σαφηνίσωμεν. Ἐπειδὴ τὸ πάλαι οἱ Ἀθηναῖοι δὲν εἶχον ἐκ λίθων θέατρον, ἀλλ' ἐκ ξυλίνων σανιδωμάτων καὶ παραπηγμάτων, καὶ πάντες ἔσπευδον καὶ ἐφιλοτιμοῦντο νὰ καταλάβωσι θέσιν, ἐξυλοκοποῦντο, καὶ ἐνίοτε καὶ ἐπληγόνοντο· τοῦτο θελήσαντες οἱ προεστῶτες τῶν Ἀθηναίων νὰ τὸ ἐμποδίσωσιν, ἔκαμαν τὰς θέσεις ἀγοραστὰς (ὡς καὶ τὴν σήμερον)· καὶ ἕκαστος ἔπρεπε νὰ πληρῶνῃ δύο ὀβολοὺς, καὶ οὕτω νὰ ἔχῃ θέαν· ἀλλὰ διὰ νὰ μὴ ἀδημονῶσιν οἱ πένητες, διατάχθη νὰ λαμβάνῃ ἕκαστος δύο ὀβολοὺς ἀπὸ τὰ δημοσίων ταμείων. Καὶ ἐντεῦθεν ἔλαβε τὴν ἀρχὴν ἡ κακὴ αὕτη συνήθεια, καὶ τοσοῦτον προεχώρησεν, ὥστε οὐ μόνον διὰ τὴν θέσιν ἐλάμβανον, ἀλλὰ πάντα ἀπλῶς τὰ δημόσια δυνέμοντο χρήματα. Διὸ καὶ πρὸς τὰς ἐκστρατείας κατέστησαν ὀκνηροί· καθότι πρότερον μὲν στρατευόμενοι μισθὸν παρὰ τῆς πόλεως ἐλάμβανον, τότε δὲ μένοντες ἐν τῇ πόλει διενέμοντο τὰ δημόσια χρήματα εἰς τὰ θέατρα καὶ εἰς τὰς ἐορτάς, καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἤθελον πλέον νὰ ἐκστρατεύωσι καὶ νὰ κινδυνεύωσι· μάλιστα καὶ νόμον ἔθεσαν περὶ τῶν θεωρικῶν τούτων χρημάτων ἀπειλοῦντα θάνατον κατὰ τοῦ ὅστις ἤθελε γράψῃ ψήφισμα νὰ μετατεθῇ ταῦτα εἰς τὴν ἀρχαίαν τῶν τάξιν καὶ νὰ γείνωσι στρατιωτικά. Διὰ τοῦτο ὁ Δημοσθένης μετὰ μεγάλης προσοχῆς οἰκονομεῖ τὴν περὶ τούτων συμβουλὴν, καὶ ὡς νὰ τὸν ἐρωτᾷ τις «οὐ γράφεις νὰ γείνωσι ταῦτα στρατιωτικά; ἐπιφέρει ἀμέσως, μὰ Δι' οὐκ ἔγωγε». Καὶ τοσαῦτα μὲν περὶ τῶν θεωρικῶν. Ὅμιλεῖ δὲ ὁ ῥήτωρ καὶ περὶ τῆς στρατιωτικῆς δυνάμεως τῆς πόλεως, συμβουλευῶν νὰ στρατεύωνται οἱ ἴδιοι, καὶ οὐχὶ γὰ πέμπωσιν εἰς βοήθειαν ξένους, ὡς ἐσυνείθισον· διότι τοῦτο εἶνε, λέγει, ἡ αἰτία, δι' ἣν τὰ πράγματα τῆς πόλεως ἠφάνισθησαν.

ΑΝΑΛΥΣΙΣ ΡΗΤΟΡΙΚΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΘΑΛΥΠΟΛΑΚΟΥ.

§. 1. Αἱ στάσεις τῶν ρητορικῶν λόγων, εἴτε τῆς ρητορικῆς γενικῶς εἶναι τρεῖς. Στοχαστική, Ὀρικὴ, καὶ Πραγματική. Καὶ εἶδη δὲ γενικῶς ἐπίσης τρία. Ἐπιδεικτικόν, Συμβουλευτικόν, καὶ Δικαιικόν. Καὶ Στοχαστικὴ μὲν λέγεται ἡ Στάσις, ὅταν ὁ ρήτωρ καταγίνεται νὰ ἀποδείξῃ τὸ προκείμενον, περὶ οὗ ὁ λόγος, διὰ στοχασμῶν καὶ εἰκασμῶν, οὐκ ἔχων θετικὰς πληροφορίας τοῦ πράγματος· καθὼς π. Χ. φωράται τις θάπτων νεοσφαγὲς σῶμα, καὶ κατηγορεῖται ὡς αὐτουργὸς τοῦ φόνου· ὁ κατήγορος αὐτοῦ δὲν δύναται νὰ ἀποδείξῃ τοῦτο ἐξ ἄλλων τεκμηρίων, ὅτι αὐτὸς εἶνε ὁ αὐτουργὸς τοῦ φόνου, εἰ μὴ μόνον ἐκ τοῦ ὅτι τὸν εἶδε θάπτοντα, ὅπερ εἶνε εἰκασία καὶ στοχασμός· καθότι δὲν ἐπεται ἐξ ἀνάγκης εἰς τὴν πρᾶξιν τοῦ θάπτειν καὶ τὸ εἶναι αὐτουργὸν τοῦ φόνου τὸν θάπτοντα· καθότι δύναται νὰ εἴπῃ, ὅτι θάπτεν ὑπὸ αἰσθήματος φιλανθρωπίας ὠθοῦμενος· οὔτε ἀπὸ καταθέσεως μαρτύρων, ὡς μὴ ὑπαρχόντων.

§. 2. Ὀρικὴ δὲ, ἡ καταγινόμενη περὶ τοὺς ὅρους, ἦτοι περὶ τὰς λέξεις. Καθὼς πάλιν π. Χ. ἀεκήρυξέ τις, ὅτι ὅστις ἤθελεν ἀποκτείνῃ τὸν τύραννον, καὶ ἀπαλλάξῃ τὴν πόλιν τῆς τυραννίας, λήψεται βραβεῖον δραχμῶν δέκα χιλιάδων (καθ' ὑπόθεσιν)· φιλόσοφος τις πείσας τὸν τύραννον νὰ παραιτηθῇ τῆς τυραννίδος, καὶ ν' ἀπεμακρυνθῇ τῆς πόλεως, παρουσιάζεται ἀπαιτῶν τὸ κήρυγμα· ἐνίσταται αὐτῷ ὁ κατήγορος λέγων, ὅτι δὲν ἀπέκτεινε τὸν τύραννον, ἀλλ' ἔπεισεν· ἡ γὰρ σὺ λοιπὸν ὡς ὅρας στρέφεται περὶ ὅρους, καὶ οὐχὶ περὶ πρᾶγμα· ὁ μὲν στηρίζεται ἐπὶ τοῦ ὅρου τοῦ φόνου, ὁ δὲ ἐπὶ τοῦ ἀποτελέσματος.

§. 3. Πραγματικὴ δὲ, ἡ ἔχουσα τὰς ἀποδείξεις καὶ τὰ συμπεράσματα ἐξ αὐτῶν τῶν πραγμάτων, ὡς ἐνταῦθα π. Χ. ὁ ρήτωρ καταγίνεται νὰ ἀποδείξῃ τὸ προκείμενον, ὅπερ εἶνε ἡ βοήθεια τῶν Ὀλυνθίων, ἐκ τῶν πραγμάτων, ὅπερ εἶνε ἡ ῥαθυμία τῶν Ἀθηναίων, ἡ αὐξήσις τοῦ Φιλίππου, ἡ παροῦσα εὐκαιρία, ἡ δυσπιστία τῶν Ὀλυνθίων, ἡ ἀπροσδόκητος ἀντίστασις αὐτῶν καὶ τὰ λοιπὰ. Διὸ καὶ ὁ παρὼν λόγος, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ δύο, εἰς ταύτην τὴν στάσιν, τὴν Πραγματικὴν ἀνάγονται, καὶ εἰς εἶδος τὸ Συμβουλευτικόν.

§. 4. Τὰ δὲ γενικὰ κεφάλαια τοῦ λόγου εἶνε δύο, τὸ συμφέρον καὶ τὸ δυνατόν· τὸ δὲ Προοίμιον ἐξ ὑπολήψεως λέγεται δὲ ὑπόληψις γενικῶς ἡ ἰδέα, τὴν ὅποιαν συνέλαβέ τις, ἢ ἐσχημάτισε κατὰ νοῦν, μερικώτερον δὲ καὶ ρητορικῶς ἢ ἐκ διαδοχῆς λήψις, ἢ τὸ νὰ ὁμιλῇ τις ἀρχόμενος εἰθεῖν, ὅπου ὁ ἄλλος ἔλθῃ· ἢ καὶ ἄλλως λέγεται· ἐξ ὑπολήψεως διὰ τὴν ἰδέαν, ἣν τινα ἔχει ὁ ρήτωρ περὶ τοῦ ἀντικειμένου, ἢ περὶ τῶν ἀκροατῶν. Καὶ ἐπειδὴ πρὸ τοῦ ρήτορος πολ-

λοι ἄλλοι τῶν ῥητόρων ὠμίλησαν περὶ τούτου τοῦ ἀντικειμένου, εἰκότως τὸ Προσίμιον ἐξ ὑπολήψεως λέγεται, ἢ καὶ διὰ τὴν ἰδέαν, τὴν ὅποιαν ὁ ῥήτωρ ἐσχημάτισε περὶ τῶν συμπολιτῶν αὐτοῦ ὡς φιλοπατρίδων, ἐν ᾧ ἐπαινῶν τοὺς Ἀθηναίους ὡς τοιούτους, ἐφ' ᾧ τὸ συμφέρον τῆς πόλεως ἀντὶ πολλῶν χρημάτων προτιμᾷσι, προτρέπει αὐτοὺς νὰ θέλωσι νὰ ἀκούωσι προθύμως ἅπαντας τοὺς βουλευμένους νὰ τοῖς συμβουλευώσι, νὰ ἐκλέγωσιν ὅμως τὰς μᾶλλον ὠφελίμους γνώμας, ὅθεν καὶ ἂν προέρχωνται αὐταί. Γενικὴ δὲ Πρότασις τοῦ λόγου εἶνε τὸ «χρὴ Ὀλυνθίοις βοηθῆσαι» μέρη δὲ τοῦ λόγου τρία.

§. 5. Καὶ ἐν μὲν τῷ πρώτῳ, ὅπερ ἄρχεται ἀπὸ τοῦ §. Β'. καὶ τελευτᾷ μέχρι τοῦ §. 9. ἐκθέτει τὴν ἀνάγκην τῆς βοηθείας, τὰ πλεονεκτήματα τῆς παρουσίας εὐκαιρίας, τὴν δυσπιστίαν τῶν Ὀλυνθίων πρὸς τὸν Φίλιππον, τὸ δὲ ἀδιάλλακτον αὐτῶν πρὸς αὐτὸν μῖσος εἶνε ἐχέγγυον τῆς σταθερᾶς αὐτῶν καὶ μόνιμου ἐνώσεως μετὰ τῶν Ἀθηναίων· τὰς εὐνοϊκὰς περιστάσεις, αἵ τινες ἀμεληθεῖσαι ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων κτήσαν καὶ ἐμεγάλωσαν τὸν Φίλιππον τοσούτον, ὅσον αὐδεῖς πω βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας ἔγινε· καὶ ὅτι ἡ ῥαθυμία αὐτῇ ἐχαλάρωσε τὴν δημοκρατίαν, τὴν ὅποιαν οἱ θεοὶ μόνον διατηροῦσιν εἰσέτι· Ὅτι ἀνάγκη νὰ βοηθήσωσι τοὺς Ὀλυνθίους, διὰ νὰ μὴ προσβληθῶσι κατὰ συνέπειαν τῆς καταστροφῆς τῶν Ὀλυνθίων καὶ αὐταὶ αἱ Ἀθηναῖ· ὅτι ὁ Φίλιππος τοσαύτας πόλεις ἐν βραχεὶ χρόνῳ μετὰ σπάνιδος κατακτήσας αὐδέποτε ἀπικρατύθη, οὐδ' ἐγκατέλιπε τὰ πρῶτα σχέδιά του, τὰ ὅποια εἶνε νὰ καταστῇ αὐτὰς μέγας ἐν ταῖς ὑπὸ τῆς ῥαθυμίας τῶν Ἀθηναίων ἀπωλείαις τῶν πόλεων καὶ χωρίων, καὶ κύριος τῆς Ἑλλάδος.

§. 6. Ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ, ὅπερ ἄρχεται ἀπὸ τοῦ ἐννάτου παραγράφου, αὐτὴ ἡ ἀρχὴ «Τὸ μὲν ἐπιτιμᾶν κτλ.» καὶ τελευτᾷ μέχρι τοῦ ἐνδεκάτου, ἐκθέτει τὰ μέσα, δι' ὧν δύνανται νὰ ἐκτελέσωσι τὴν βοήθειαν· πρῶτον νὰ ἐτοιμάσωσι δύο δυνάμεις προσωρισμένας· ἡ μὲν μία πρὸς ἄμμεσον ὑπεράσπισιν τῶν Ὀλυνθίων, ἡ δὲ ἑτέρα νὰ εἰσβάλῃ εἰς τὴν χώραν τοῦ Φιλίππου, καὶ νὰ κακοποιῇ αὐτὴν, καὶ οὕτω νὰ φέρῃ ἀντιπερισπασμὸν εἰς τὰς δυνάμεις τοῦ Φιλίππου· ἄλλως φοβεῖται, μὴ ἡ στρατεία γένη μάταιος καὶ ἀνωφελής· Ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει τῆς διπλῆς βοηθείας εἶνε ἀναπόφευκτος καὶ αἱ ταυτοχρόνως χρηματικαὶ συνδρομαὶ καὶ συνεισφοραὶ ἀφ' ὧν ἕκαστος ἔχει, ἀναλόγως, ἔαν δὲν θέλωσι νὰ ἀποδώσωσι τὰ θεωρικὰ εἰς τοὺς στρατευομένους· καθότι ἀνευ χρημάτων ἀδύνατον νὰ γένη τι τῶν δεόντων· καὶ καθ' ὅσον μάλιστα δύο δυνάμεις παραινεῖ νὰ συγκροτήσωσιν, αἵτινες ἀνάγκη νὰ διατηρῶνται διὰ συνεισφορὰς πάντων καὶ ἔρανου, μικροῦ μὲν, ἂν ἐπαρκῇ, μεγάλου δὲ καὶ ἀναλόγως ἱκανοῦ, δι' τὰ ὅλγα δὲν ἐπαρκῶσιν.

§. 7. Ἐν δὲ τῷ τρίτῳ, ὅπερ ἄρχεται ἀπὸ τοῦ ἐνδεκάτου παραγράφου καὶ τελευτᾷ μέχρι τοῦ δεκάτου τετάρτου, ὅθεν ἄρχεται ὁ Ἐπίλογος, οὗ τινος ἡ ἀρχὴ «Πάντα δὲ ταῦτα συνιδόντας κτλ.», περιγράφει τὴν κακὴν κατάστασιν τῶν πραγμάτων τοῦ Φιλίππου, πρῶτον διὰ τὴν ἀπροσδόκητον ἀντίστασιν τῶν Ὀλυνθίων, καὶ δεύτερον διὰ τὰς κινήσεις καὶ ταραχὰς τῶν Θεσσαλῶν κατ' αὐτοῦ, ἀποτέλεσμα τῆς ἐμφύτου αὐτῶν ἀπιστίας πρὸς πάντας, ἰδίως δὲ νῦν πρὸς αὐτόν· καὶ τρίτον διὰ τὴν διάθεσιν καὶ δυσμείνειαν τῶν Παιονίων καὶ τῶν Ἰλλυριῶν, οἵτινες ὡς φίλελεύθεροι, καὶ ἀσυνήθεις τοῦ ὑπακούειν, ἐτοιμοὶ νὰ ἀποστασῶσιν πρὸς μισητὸν τοῦ Φιλίππου ζυγόν· Ἀπὸ καὶ κατὰ συνέπειαν τούτων ὀφεί-

λουσιν οἱ Ἀθηναῖοι νὰ ἀποστείλῃσι πρέσβεις καὶ πρὸς τὰς λοιπὰς τῆς Ἑλλάδος πολιτείας, διὰ νὰ παροξύνωσι καὶ παροτρύνωσιν αὐτὰς κατὰ τοῦ Φιλίππου, γρατεϋόμενοι αὐτοὶ οἱ ἴδιοι, καὶ τὸ ὠφελιμώτερον νὰ λάβωσι θέσιν ἐπιθετικὴν κατ' αὐτοῦ, καὶ ὅχι ἀμυντικὴν, ὅπερ ἔσται ἐξάπαντος ἀν' ἀντέχωσιν οἱ Ὀλύνθιοι· κατὰστροφέντων δ' ἐκείνων, εἰς θέσιν θὰ ἔλθωσι τότε ἀμυντικὴν, ὅπερ καὶ ζημίας οὐκ ὀλίγης θὰ τοῖς γείνη παραίτιον, καὶ μεγίστης αἰσχύνης καὶ δυνείδους αὐτοῖς πρόξενον, καὶ δυστυχία συνάμα ἀκαταλόγιστος, ἐὰν ὁ πόλεμος δηλονότι καταντήσῃ πρὸ τῶν θυρῶν τῶν Ἀθηνῶν.

§. 8. Ἐν δὲ τῇ Ἐπιλόγῃ συμβουλευῶν ἀπάσας τὰς τάξεις τῶν πολιτῶν, αἵτινες ἐνδιαφέρονται εἰς τὴν ὑπεράσπισιν τῆς Ὀλύνθου, προσκαλεῖ νὰ συνδράμωσι πᾶσαι εἰς τοῦτο ὑπὲρ τῆς ἑαυτῶν ἐλευθερίας καὶ εὐημερίας.

Κωνσταντίνος Βενιζέλος
Πρόεδρος

1878

ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΣ Α'.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ Α'.

§. 1. Ἀντί πολλῶν ἄν, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, χρημάτων ἡμᾶς ἐλέσθαι νομίζω, εἰ φανερόν γένοιτο τὸ μέλλον συνοίσειν τῇ πόλει, περὶ ὧν νυνὶ σκοπεῖτε. Ὁ τοῖνυν τοῦθ' οὕτως ἔχει, προσήκει προθύμως ἐθέλιν ἀκούειν τῶν βουλομένων συμβουλευεῖν. οὐ γὰρ μόνον, εἴ τι χρήσιμον ἐσκεμμένος ἦκει τις, τοῦτο ἂν ἀκούσαντες λάβοιτε, ἀλλὰ καὶ τῆς ὑμετέρας τύχης ὑπολαμβάνω πολλά τῶν δεόντων ἐκ τοῦ παραχρῆμα ἐνίοις ἂν ἐπελθεῖν εἰπεῖν, ὥστ' ἐξ ἀπάντων ῥαδίαν τὴν τοῦ συμφέροντος ὑμῖν αἵρεσιν γενέσθαι.

§. 2. Ὁ μὲν οὖν παρὼν καιρὸς, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μονονουχὶ λέγει φωνήν.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΣΥΝΤΑΞΙΝ.

§. 1. Νομίζω ἂν ἐλέσθαι ὑμᾶς, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰ γένοιτο φανερόν τὸ μέλλον συνοίσειν τῇ πόλει περὶ (τούτων) περὶ ὧν σκοπεῖτε νυνὶ, ἀντί πολλῶν χρημάτων ὅτε τοῖνυν τοῦτο ἔχει οὕτω, προσήκει ἐθέλιν ἀκούειν προθύμως τῶν βουλομένων συμβουλευεῖν. οὐ γὰρ ἂν ἀκούσαντες λάβοιτε τοῦτο, εἴ τι χρήσιμον ἐσκεμμένος ἦκει τις, ἀλλ' ὑπολαμβάνω (εἶναι ἴδιον) καὶ τῆς ὑμετέρας τύχης (τὸ) ἐπελθεῖν ἐνίοις εἰπεῖν ἂν πολλά τῶν δεόντων ἐκ τοῦ παρὰ χρῆμα, ὥστε γενέσθαι τὴν αἵρεσιν τοῦ συμφέροντος ὑμῖν ῥαδίαν ἐξ ἀπάντων.

§. 2. Ὁ μὲν οὖν παρὼν καιρὸς, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀφίεις φωνὴν μονονουχί.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ, Εἴτε ΕΞΗΓΗΣΙΣ ΚΑΤΑ ΛΕΞΙΝ.

§. 1. Ἐγὼ πιστεύω, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι ὑμεῖς ἠθέλετε προτιμῆσθαι ἀντὶ πολλῶν χρημάτων ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον μέλλει νὰ ὠφελήσῃ τὴν πόλιν περὶ τούτων τῶν Ὀλυνθιακῶν πραγμάτων, περὶ τῶν ὁποίων τώρα σκέπτεσθε, ἂν γείνη αὐτὸ φανερόν. Ἐπειδὴ λοιπὸν τοῦτο διάκειται οὕτω, δηλ. ἀναντιρρήτως προτιμᾶται τὸ συμφέρον τῆς πατρίδος, πρέπει διὰ τοῦτο νὰ θέλητε νὰ ἀκούητε μὲ προθυμίαν ἐκείνους τοὺς ῥήτορας καὶ συμβούλους, οἵτινες θέλουσι νὰ σᾶς συμβουλεύωσι. καθότι ὅχι μόνον ὅ, τι χρήσιμον καὶ ὠφέλιμον ἦλθέ τις προμεμελετημένος διὰ νὰ σᾶς τὸ συμβουλεύσῃ, τοῦτο μόνον ἀφ' οὗ τὸ ἀκούσητε, ἠθέλετε τὸ παραδεχθῆ, ἀλλ' ἐγὼ φρονῶ, ὅτι εἶναι ἴδιον καὶ τῆς ἰδικῆς σας ἀγαθῆς τύχης τὸ νὰ ἐπέλθῃ εἰς τινὰς τῶν συμβούλων νὰ εἰπῶσι πολλά τῶν δεόντων εἰς τὰς παρούσας περιστάσεις ἐκ τοῦ προχείρου καὶ ἀπρομελετήτως, διὰ νὰ γείνη οὕτω ἡ ἐκλογὴ τοῦ συμφέροντός σας εὐκολος ἐξ ὅλων τούτων, καὶ τῶν προεσκεμμένων δηλονότι καὶ τῶν ἀπρομελετήτων.

§. 2. Τέλος πάντων, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι ἡ μὲν παρούσα εὐκαιρία σχεδὸν φω-

ἀφίεις, ὅτι τῶν πραγμάτων ἡμῶν ἐκεί-
νων αὐτοῖς ἀντιληπτέον ἐστίν, εἴπερ ὑ-
πὲρ σωτηρίας αὐτῶν φροντίζετε· ἡμεῖς
δ' οὐκ οἶδ' ὅντιν μοι δοκοῦμεν ἔχειν
τρόπον πρὸς αὐτά· Ἔστι δὲ τὰ γ' ἐμοὶ
δοκοῦντα ψηφισασθαι μὲν ἤδη τὴν βοή-
θειαν, καὶ παρασκευάσασθαι τὴν ταχι-
στην, ὅπως ἐνθὺνδε βοηθήσῃτε καὶ μὴ
πάθῃτε ταυτόν, ὅπερ καὶ πρότερον· προ-
σθεῖαν δὲ πέμπειν, ἥτις ταῦτ' ἐρεῖ, καὶ
παρέσται τοῖς πράγμασιν· ὡς ἐστὶ μά-
λιστα τοῦτο δέος μὴ, πανούργος ὢν καὶ
δεινὸς ἄνθρωπος πράγμασι χρῆσθαι, τὰ
μὲν εἰκῶν, ἡνίκα ἂν τύχῃ, τὰ δ' ἀπει-
λῶν (ἀξιοπίστος δ' ἂν εἰκότως φαίνοι-
το), τὰ δ' ἡμᾶς διαβάλλων καὶ τὴν ἀ-
πουσίαν τὴν ἡμετέραν, τρέψῃται καὶ πα-
ρασπᾶσθαι τι τῶν ὅλων πραγμάτων.

§. 3. Οὐ μὴν ἄλλ' ἐπιτεκῶς, ὦ ἄν-
δρες Ἀθηναῖοι, τοῦθ', ὃ δυσμαχώτατόν

λέγει, ὅτι ἀντιληπτέον ἐστίν ὑμῖν αὐ-
τοῖς ἐκείνων τῶν πραγμάτων, εἴπερ φρον-
τίζετε ὑπὲρ σωτηρίας αὐτῶν· οὐκ οἶδα
δὲ (τὸν) τρόπον, ἥτις μοι δοκοῦμεν
ἔχειν πρὸς αὐτά· τὰ γ' ἐμοὶ δοκοῦντα
δη ἐστὶ (τὸ) ψηφισασθαι μὲν τὴν βοηθείαν
ἤδη, καὶ παρασκευάσασθαι (αὐτήν) τὴν
ταχίστην, ὅπως βοηθήσῃτε ἐνθὺνδε, καὶ
μὴ πάθῃτε ταυτόν (ἐκεῖνον), ὅπερ καὶ πρό-
τερον (πεπᾶνθειτε)· πέμπειν δὲ προ-
σθεῖαν, ἥτις ἐρεῖ ταῦτα, καὶ παρέσται
τοῖς πράγμασιν· ὡς δέος ἐστὶ τοῦτο μά-
λιστα, μὴ τρέψῃται καὶ παρασπᾶσθαι
τι τῶν ὅλων πραγμάτων, πανούργος ὢν
καὶ δεινὸς χρῆσθαι πράγμασιν ἄνθρωπος,
τὰ μὲν εἰκῶν, ἡνίκα ἂν τύχῃ (εἰκῶν), τὰ
δ' ἀπειλῶν (φαίνοιτο δ' ἂν ἀξιοπίστος εἰ-
κότως), τὰ δὲ διαβάλλων ἡμᾶς καὶ τὴν
ἡμετέραν ἀπουσίαν.

§. 3. Οὐ μὴν, ἀλλ', ὦ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι, καὶ βέλτιστον ὑμῖν (ἐστὶ) τοῦτο ἐ-

νάξει λέγουσα, ὅτι πρέπει σῆς οἱ ἴδιοι νὰ βοηθήσῃτε ἐσεῖνα τὰ πράγματα, δηλ.
τοὺς Ὀλυνθίους, ἂν φροντίζῃτε διὰ τὴν σωτηρίαν σας· ἡμεῖς ὅμως δὲν ἠξεύρω
ὅποιον τρόπον μοι φαίνεται ὅτι δεικνύομεν πρὸς αὐτά· Ἡ ἐμὴ λοιπὸν γνώμη
εἶναι τὸ νὰ ἀποφασίσῃτε τὴν βοήθειαν τῶν Ὀλυνθίων, καὶ νὰ τὴν ἐτοιμάσῃτε
ὅσον τάχιστα διὰ νὰ τοὺς βοηθήσῃτε ἀπ' ἐδῶ, μὲ πολιτικά δηλ. στρατεύματα,
καὶ ὄχι μὲ ξενικά, καὶ διὰ νὰ μὴ πάθῃτε τὸ ἴδιον μὲ ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον ἐπάθετε
καὶ πρότερον· νὰ στέλλῃτε δὲ καὶ πρέσβεις ἐκεῖσε, οἵτινες θέλουσιν εἰπεῖν εἰς τοὺς
Ὀλυνθίους ταύτην τὴν ἀπόφασιν καὶ τὴν ταχίστην ἐτοιμασίαν τῆς βοηθείας,
καὶ διὰ νὰ παρειρίσκωνται ἐκεῖ εἰς τὰ πράγματα τῶν Ὀλυνθίων· ἐπειδὴ πρὸ πάν-
των εἶνε φόβος τοῦτο, μήπως ὁ Φίλιππος, ἐπειδὴ εἶνε πανούργος ἄνθρωπος καὶ
ἐπιτηδέιος διπλωμάτης, εἰς τὸ νὰ μεταχειρίζηται καὶ νὰ παῖξῃ τὰς περιστάσεις,
ἄλλοτε μὲν μὲ τὸν ἀνέδιδν, ὁπόταν τοῦτο ἤθελε τύχῃ ἀρμόδιον εἰς τὰ σχέδιά του,
ἄλλοτε δὲ μὲ τὸ νὰ ἀπειλῇ (διότι κατὰ συνέπειαν τῶν ἄλλοτε πραγματοποιη-
μένων ἀπειλῶν του καὶ ἤδη ἤθελε φαίνεται ἀξιοπίστος ἀπειλῶν)· ἄλλοτε δὲ δια-
βάλλων ἡμᾶς καὶ τὴν ἀπουσίαν μας, φοβοῦμαι λέγω, μήπως διὰ τούτων τῶν
πανουργιῶν του ἐλκύσῃ πρὸς ἑαυτὸν, καὶ ἀποσπᾶῃ διὰ τῆς βίας μέρος τι
ἐκ τοῦ συνόλου τῶν συμμαχικῶν μας πραγμάτων, τοὺς Ὀλυνθίους δηλ.

§. 3. Προσέτι, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦτο ἐκ τῶν πραγμάτων, ἥτοι πρῶτε-

ἔστι τῶν Φιλίππου πραγμάτων, καί βέλ-
τιστον ὑμῖν· τὸ γὰρ εἶναι πάντων ἐκεί-
νον ἓνα ὄντα κύριον καὶ ῥητῶν καὶ ἀπο-
ρρήτων, καὶ ἅμα στρατηγὸν καὶ δεσ-
πότην καὶ ταμίαν, καὶ πανταχοῦ αὐ-
τὸν παρεῖναι τῷ στρατεύματι, πρὸς μὲν
τὸ τὰ τοῦ πολέμου ταχύ καὶ κατὰ και-
ρὸν πράττεσθαι, πολλῶς προέχει· πρὸς
δὲ τὰς καταλλαγὰς, ἃς ἂν ἐκεῖνος ποιή-
σαιτο ἄσμενος πρὸς Ὀλυνθίους, ἐναντίως
ἔχει· δῆλον γάρ ἐστι τοῖς Ὀλυνθίοις, ὅ-
τι νῦν οὐ περὶ δόξης οὐδ' ὑπὲρ μέρους
χώρας πολεμοῦσιν, ἀλλ' ἀναστάσεως
καὶ ἀνδραποδισμοῦ τῆς πατρίδος· κα-
ίσασι, ἅτ' Ἀμφιπολιτῶν ἐποίησε τοὺς
παραδόντας τὴν πόλιν, καὶ Πυ-
δναίων τοὺς ὑποδεξαμένους· καὶ ὅλως ἄ-
πιστον, αἶμαι, ταῖς πολιτείαις ἡ τυραν-
νίς, ἄλλως τε, κἂν ὅμορον χώραν ἔ-
χωσι.

πεικῶς, ὅτι· πραγμάτων Φιλίππου
δυσμαχώτατόν τι· τὸ γὰρ εἶναι ἐκεῖ-
νον κύριον πάντων αἰ ῥητῶν καὶ ἀπορ-
ρήτων ὄντα ἓνα, καὶ ἅμα (εἶναι) στρα-
τηγὸν καὶ δεσπότην καὶ ταμίαν, καὶ πα-
ρεῖναι αὐτὸν τῷ στρατεύματι πανταχοῦ
προέχει πολλῶς πρὸς μὲν τὸ πράττεσθαι
τὰ τοῦ πολέμου ταχύ καὶ κατὰ καιρὸν·
ἔχει δὲ ἐναντίως (τὸ εἶναι κτλ.) πρὸς τὰς
καταλλαγὰς, ἃς ἂν ἐκεῖνος ἄσμενος ποιή-
σαιτο πρὸς Ὀλυνθίους· (τοῦτο) γάρ ἐστι
δῆλον τοῖς Ὀλυνθίοις, τὸ ὅτι οὐ πολεμοῦσι
νῦν περὶ δόξης οὐδ' ὑπὲρ μέρους χώρας,
ἀλλὰ (πολεμοῦσι περὶ) ἀναστάσεως καὶ
ἀνδραποδισμοῦ τῆς πατρίδος (αὐτῶν)·
καὶ (ὅτι) ἴσασι (ἐκεῖνα), ἃ ἐποίησε τοὺς
παραδόντας τὴν πόλιν αὐτῶ (ἐκ) τῶν
Ἀμφιπολιτῶν, καὶ (ἐκεῖνα, ἃ ἐποίησε)
τοὺς ὑποδεξαμένους (αὐτὸν ἐκ) Πυδναίων·
καὶ (ὅτι) ἡ τυραννὶς ἄπιστόν (ἐστὶ), οἴ-
μαι, ταῖς πολιτείαις ὅλως, ἄλλως τε (ἀπι-
στον ἐστὶν ἡ τυρ. ταῖς πολιτ.) κἂν ἔχωσι
χώραν ὅμορον (αἱ πολιτεῖαι τῇ τυραννίδι).

ρημάτων τοῦ Φιλίππου, τὸ ὅποιον εἶναι δυσμαχώτατον, αὐτὸ τοῦτο εἶναι καὶ ὠ-
φέλιμον εἰς ὑμᾶς· διότι τὸ νῦν ἦν ἐκεῖνος κύριος ὅλων καὶ ῥητῶν καὶ ἀπορρήτων
πραγμάτων, ἐπεὶ εἰς μονάρχης, καὶ τὸ νῦν ἦν στρατηγὸς καὶ δεσπότης καὶ
ταμίας, καὶ τὸ νῦν παρευρίσκηται εἰς τὸ στρατεῦμα τοῦ πανταχοῦ αὐτοῦ, ταῦτα
τὰ προτερήματα τοῦ πολέμου· ὡς πρὸς τὰς συμφιλίους ὅμως, τὰς ὁποίας ἐκεῖνος
εὐχαρίστως ἤθελε κάμει πρὸς τοὺς Ὀλυνθίους, εἶναι ἐναντία· διότι ἐγνώρισαν
οἱ Ὀλυνθιοὶ πλέον, ὅτι τώρα δὲν πολεμοῦσι διὰ τὴν ἀποκτήσεως δόξαν, οὐδὲ πρὸς
ὑπεράσπασιν μέρους τινὸς τῆς χώρας των, ἀλλὰ διὰ τὴν ἀναστατώσιν καὶ ἀν-
δραποδισμὸν τῆς πατρίδος των, καὶ διότι γνωρίζουσιν ἐκεῖνα τὰ κακά, τὰ ὅποια ἐλα-
μὲν ἐκείνους ἐκ τῶν Ἀμφιπολιτῶν, οἵτινες ἐπρόδωκαν εἰς αὐτὸν τὴν πόλιν των,
καὶ ἐκεῖνα, τὰ ὅποια ἔκαμιν ἐκείνους ἐκ τῶν Πυδναίων, οἵτινες τὸν ὑπεδέχθησαν
ἐν τῇ πόλει των, καὶ, καθὼς φρονῶ, οἱ τυράννοι γενικῶς εἶναι ἄπιστοι εἰς τὰς δη-
μοκρατίας, καὶ μάλιστα καὶ ἂν ἔχωσι χώραν γειτνιαζούσαν τῇ τυραννί, ὥς οἱ
Ὀλυνθιοὶ τώρα τῷ Φιλίππῳ.

§. 4. Ταῦτ' οὖν ἐγνωκότας ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ τ' ἄλλ' ἃ προσήκει πάντα ἐνθυμουμένους, φημί δεῖν ἐθελῆσαι, καὶ παροξυνθῆναι, καὶ τῷ πολέμῳ προσέχειν, εἴπερ ποτὲ, καὶ νῦν, χρήματα εἰσφέροντας προθύμως, καὶ αὐτοὺς ἐξιόντας, καὶ μηδὲν ἐλλείποντας· οὐδὲ γὰρ λόγος οὐδὲ σκῆψις ἔθ' ὑμῖν τοῦ μὴ τὰ δεόντα ποιεῖν ἐθέλῃν ὑπολείπεται· νυνὶ γάρ, ὃ πάντες ἐθρυλεῖτε τέως, Ὀλυνθίους ἐκπολεμῶσαι δεῖν Φιλίππῳ, γέγονεν αὐτόματον, καὶ ταῦθ' ὥς ἂν ὑμῖν μάλιστα συμφέρῃ· εἰ γὰρ ὑφ' ὑμῶν πεισθέντες ἀνείλοντο τὸν πόλεμον, σφαλεροὶ σύμμαχοι, καὶ μέχρι τοῦ ταῦτ' ἂν ἐγνωκότες ἦσαν ἴσως. Ἐπειδὴ δὲ ἐκ τῶν πρὸς αὐτοὺς ἐγκλημάτων μισοῦσι, βεβαίαν εἰκὸς τὴν ἔχθραν αὐτοὺς ὑπὲρ ὧν φοβοῦνται καὶ πεπόνθασιν ἔχειν.

§. 4. Φημί οὖν δεῖν ἐθελῆσαι (ὑμᾶς), καὶ παροξυνθῆναι, καὶ προσέχειν τῷ πολέμῳ (τὸν νοῦν) ὑμᾶς ἐγνωκότας ταῦτα, καὶ ἐνθυμουμένους τὰ ἅλα πάντα, ἃ προσήκει (ἐνθυμῆσθαι), εἴπερ ποτὲ (παροξυνθῆτε καὶ προτείχετε) καὶ νῦν (ἐπανάλαβε ἀπὸ κοινοῦ τὰ αὐτά) εἰσφέροντας χρήματα προθύμως, καὶ αὐτοὺς ἐξιόντας, καὶ ἐλλείποντας μηδὲν· οὐδὲ γὰρ λόγος οὐδὲ σκῆψις ὑπολείπεται ὑμῖν ἐτι τοῦ μὴ ἐθέλῃν (ὑμᾶς) ποιεῖν τὰ δεόντα· νυνὶ γάρ γέγονεν αὐτόματον (ἐκεῖνο) ὃ πάντες ἐθρυλεῖτε, (τὸ) δεῖν ἐκπολεμῶσαι Ὀλυνθίους Φιλίππῳ, καὶ ταῦτα (γέγονεν οὕτως) ὥς ἂν συμφέρῃ ὑμῖν μάλιστα· εἰ γὰρ ἀνείλοντο τὸν πόλεμον πεισθέντες (οἱ Ὀλυνθιοὶ) ὑφ' ὑμῶν, ἦσαν (ἂν) σύμμαχοι σφαλεροὶ, καὶ ἐγνωκότες (ἦσαν) ἂν ταῦτα ἴσως μέχρι τοῦ. Ἐπειδὴ δὲ μισοῦσιν (αὐτόν) ἐκ τῶν πρὸς αὐτοὺς ἐγκλημάτων, εἰκὸς (ἐστίν) ἔχειν (αὐτοὺς) τὴν ἔχθραν

§. 4. Ταῦτα λοιπὸν ἐπειδὴ πλέον σεις, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἔχετε τὰ γνωρίσει, καὶ μετὰ τὸ νὰ φέρητε εἰς τὴν ἐνθύμησίν σας ὅλα τὰ ἄλλα, τὰ ὅποια πρέπει, ἀποφαίνομαι, ὅτι πρέπει νὰ ἐθελήσητε καὶ νὰ παροξυνθῆτε, καὶ νὰ ἐπιστήσητε τὸν νοῦν σας εἰς τὸν πόλεμον, ἂν καὶ ἄλλοτὲ ποτε καὶ τώρα, μετὰ τὸ εἰσφέρειτε προθύμως χρήματα, καὶ μετὰ τὸ νὰ ἐκστρατεύητε σεις οἱ ἴδιοι, καὶ μετὰ τὸ νὰ μὴ ἦσθε ἐλλείπετε κατὰ μηδὲν τῶν δεόντων· διότι δὲν σὰς μένει πλέον οὔτε κανεὶς λόγος ἀποχρῶν, οὐδὲ καμμία προφασιολογία τοῦ νὰ μὴ θέλητε νὰ κάμνητε τὰ δεόντα· διότι ἐκεῖνο, τὸ ὅποῖον ὅλοι ἐψιθυρίζετε καὶ διεδίδετε μέχρι τινός, τὸ ὅτι ἔπρεπε νὰ καταστήσητε τοὺς Ὀλυνθίους ἐχθροὺς πρὸς τὸν Φιλίππον, τοῦτο ἔγινε μόνον τοῦ καὶ τυχαίως, καὶ μάλιστα οὕτως ἔγινε, καθὼς ἤθελε μάλιστα σὰς ὠφελῇ· διότι ἐάν οἱ Ὀλυνθιοὶ, ἂν οὐ ἤθελον πεισθῆ ἀπὸ ἑσᾶς, ἤθελον ἀναλάβῃ τὸν κατὰ Φιλίππου πόλεμον, ἤθελον ᾗτε τότε σφαλεροὶ σύμμαχοι σας, καὶ μέχρι τινός καιροῦ ἴσως ἤθελον διατηρῇ τὴν πρὸς ὑμᾶς συμμαχίαν· τώρα ὅμως ἐπειδὴ μισοῦσι τὸν Φιλίππον διὰ τὰ ἐγκλήματα, τὰ ὅποια ἔκαμεν ἐκεῖνος πρὸς αὐτοὺς, ἐπόμενον εἶνε φυσικῶς τῷ λόγῳ νὰ διατηρῶσιν ἐν τῇ ψυχῇ των αὐτοὶ τὴν κατὰ ἐκείνου ἔχθραν σταθεράν δι' ἐκεῖνα, τὰ ὅποια φοβοῦνται νὰ μὴ πάθωσι, καὶ δι' ἐκεῖνα, τὰ ὅποια ἔπαθον.

ἐστ

τις

νε

πι

στο

τὸ

κοι

μεν

Εὐβοεῦσι

βεβοηθηκότες,

καὶ πα

ρῆσαν

Ἀμφιπολιτῶν

Ἰέραξ

καὶ Στρατο

κλῆς

ἐπὶ

ταυτῇ

τῷ

βῆμα,

κελεύοντες

ἡ

μᾶς

πλεῖν

καὶ παραλαμ

βάνειν

τὴν

πόλιν,

τὴν

αὐτὴν

παρ

εἰχόμεθ' ἡμεῖς

ὑπὲρ

ὑμῶν

αὐτῶν

προθυμίαν,

ἣν

περ

ὑπὲρ

τῆς

τῶν

Εὐβοέων

σωτηρίας,

εἶχετ' ἂν

Ἀμφίπολιν

τότε,

καὶ πάντων

τῶν

μετὰ

ταῦτα

ἂν

ἦτε

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἀπὸ

ἐχρώμεθα τῷ Φίλιππῳ· νῦν δὲ τὸ μὲν παρὸν αἰεὶ προϊέμενοι· τὰ δὲ μέλλοντα αὐτόματ' οἰόμενοι σχήσειν καλῶς, ἡδύσασμεν, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, Φίλιππον ἡμεῖς καὶ κατεστήσαμεν τηλικούτον, ἥλικος οὐδεὶς πῶς βασιλεὺς γέγονε Μακεδονίας· Νῦν ἤδη καιρὸς ἔκει τις, οὗτος ὁ τῶν Ὀλυνθίων, αὐτόματος τῇ πόλει, ὅς οὐδενὸς ἐστὶν ἐλάττων τῶν πρότερον ἐκείνων.

τούτων προθύμως καὶ (οὕτως) ὡς ἔθηκε (βοηθεῖν), νῦν δὲ τὸ μὲν παρὸν προϊέμενοι αἰεὶ, οἰόμενοι δὲ σχήσειν καλῶς τὰ μέλλοντα αὐτόματα, ἡδύσασμεν καὶ μεῖς τὸν Φίλιππον, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ κατεστήσαμεν τηλικούτον, ἥλικος οὐδεὶς βασιλεὺς Μακεδονίας γέγονε πῶς καιρὸς τις ἔκει νῦν ἤδη αὐτόματος τῇ πόλει, οὗτος ὁ τῶν Ὀλυνθίων, ὅς ἐστὶν ἐλάττων οὐδενὸς τῶν πρότερον ἐκείνων (καιρῶν).

§. 6. Καὶ ἐμοίγε δοκεῖ τις ἂν, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δίκαιος λογιστὴς τῶν παρὰ τῶν Θεῶν ἡμῖν ὑπεργγμένων καταστάς, καὶ περ οὐκ ἐχόντων, ὡς δεῖ, πολλῶν, ὅμως μεγάλην ἂν ἔχειν αὐτοῖς χάριν, εἰκότως· τὸ μὲν γὰρ πολλὰ ἀπολωλέναι κατὰ τὸν πόλεμον τῆς ἡμετέρας ἀμελείας ἂν τις θεῖη δίκαιως· τὸ δὲ μὴτι πάλαι τοῦτο πεπονθέναι, περηνέναι τι τίνα ἡμῖν συμμαχίαν τούτων ἀντίβροπον ἂν βουλώμεθα χρῆσθαι, τῆς παρ' ἐκείνων

§. 6. Καὶ δοκεῖ τις ἔμοιγε, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καταστάς ἂν λογιστὴς δίκαιος τῶν ὑπεργγμένων ἡμῖν παρὰ τῶν Θεῶν, καὶ περ οὐκ ἐχόντων πολλῶν, ὡς δεῖ (εἶναι) πολλὰ, ὅμως ἔχειν ἂν μεγάλην (δοκεῖ) χάριν αὐτοῖς, εἰκότως· τὸ μὲν γὰρ ἀπολωλέναι (ἡμᾶς) πολλὰ κατὰ τὸν πόλεμον (τοῦτο) θεῖη τις ἂν (εἶναι ἴδιον) τῆς ἡμετέρας ἀμελείας δίκαιως· τὸ δὲ μὴτε πεπονθέναι τοῦτο (τὸ ἀπολωλέναι) πάλαι, περηνέναιτε συμμαχίαν τινὰ ἡμῖν ἀντίβροπον τούτων

ὡς ἀσθενέστερον τότε· τῶρα ὅμως ἐπεὶ πάντοτε τὴν παρούσαν εὐκαιρὸν περιστάσιν τὴν παραμελούμεν, τὰ δὲ μέλλοντα ἐλπίζομεν, ὅτι θὰ λάβωσι καλὴν ἐκβασίν ἀφ' ἑαυτῶν, ἡδύσασμεν ἡμεῖς, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸν Φίλιππον ἡμεῖς, καὶ τὸν κατεστήσαμεν τόσοῦν μέγαν καὶ ἰσχυρόν, ὅσον ἀκόμη οὐδεὶς βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας ἔχει γένῃ· τῶρα πλέον ἢ ἄλλος τις καιρὸς ἀφ' ἑαυτοῦ τοῦ εἰς τὴν πόλιν, ὁ καιρὸς δηλαδὴ οὗτος ὁ τῶν Ὀλυνθίων, ὅστις δὲν εἶνε διόλου κατωτέρως ἀξίας οὐδενὸς ἐκείνων τῶν πρότερον παρουσιασθέντων εἰς τὴν πόλιν.

§. 6. Διὰ τοῦτο μοι φαίνεται, ὅτι ἂν ἤθελε κατασταθῇ, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δίκαιός τις λογιστὴς τῶν ἀγαθῶν, ὅσα ἔχουσιν ὑπάρχειν εἰς ἡμᾶς παρὰ τῶν Θεῶν, μόνον ὅτι δὲν εἶνε πολλὰ ἀναλόγως τῆς πρὸς ἡμᾶς εὐνοίας ἐκείνων, μόνον ταῦτα ἤθελε γνωρίξῃ μεγάλην χάριν εἰς αὐτοὺς δίκαιῳ τῷ λόγῳ· καθάτι τὸ μὲν ὅτι ἔχομεν χάσῃ πολλὰ χωρία μας κατὰ τὸν πρὸς Φίλιππον πόλεμον, τοῦτο ἤθελε τὸ λογαριάσῃ τις καὶ τὸ ἀποδώσῃ εἰς τὴν ἀμελείαν μας δίκαιως· τὸ δὲ ὅτι δὲνεῖχομεν πάθη τοῦτο μὴτε πάλαι, νὰ παρουσιασθῇ δὲ εἰς ἡμᾶς τῶρα συμμαχία τις ἰσοδύναμος μὲ ταῦτα τὰ ἀπολεσθέντα χωρία μας, ἂν θέλωμεν ὅμως νὰ τὴν πα-

εὐνοίας εὐεργέτην· ἂν ἔγωγε θείην· Ἀλλ', (τῶν ἀπολεσθέντων), ἂν βουλόμεθα χρῆ-
 σθαι (ταύτῃ τῇ συμφορᾷ), ἔγωγε θείην
 οἶμαι, παρόμοιον ἐστίν, ὅπερ καὶ περὶ τῆς
 τῶν χρημάτων κτήσεως· ἂν μὲν γάρ, ἂν (εἶναι) εὐεργέτημα τῆς παρ' ἐκείνων
 ὅσα ἂν τις λάβῃ, καὶ σώσῃ, μεγάλην ἔ-
 χει τῇ τύχῃ τὴν χάριν· ἂν δ' ἀναλώσας
 λάθῃ, συνανάλωσεν καὶ τὸ μεμνησθαι τὴν
 χάριν· καὶ περὶ τῶν πραγμάτων οὕτως·
 οἱ μὴ χρησάμενοι τοῖς καιροῖς ὀρθῶς, οὐδ'
 εἰ συνέβη τι παρὰ τῶν Θεῶν χρηστόν
 μνημονεύουσι· πρὸς γὰρ τὸ τελευταῖον ἐκ-
 βάλλει ἕκαστον τῶν ὑπαρξάντων κρίνεται·
 Διὸ καὶ σφόδρα δεῖ τῶν λοιπῶν ἡμᾶς, ὡς
 ἄνδρες Ἀθηναῖοι, φροντίζειν, ἵνα ταῦτ' ἐ-
 πανορθωσάμενοι τὴν ἐπὶ τοῖς πεπραγμέ-
 νοις ἀδοξίαν ἀποτριψώμεθα. Εἰ δὲ προη-
 σόμεθα, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ τούτους
 τοὺς ἀνθρώπους, εἴτ' Ὀλυνθον ἐκεῖνος κα-
 ταστρέφεται, φρασάτω τις ἡμῶς, τί τὸ
 κωλύον ἔσ' αὐτὸν ἔσται βαδίζειν, ὅπου
 βούλεται.

(τῶν ἀπολεσθέντων), ἂν βουλόμεθα χρῆ-
 σθαι (ταύτῃ τῇ συμφορᾷ), ἔγωγε θείην
 οἶμαι, (τοῦτό) ἐστὶ πα-
 ρόμοιον (ἐκείνῳ), ὅπερ (γίνεται) καὶ περὶ
 τῆς κτήσεως τῶν χρημάτων· ἂν μὲν γάρ
 (τις) καὶ σώσῃ (ἐκείνα), ὅσα ἂν τις λά-
 βῃ, ἔχει τὴν χάριν μεγάλην τῇ τύχῃ· ἂν
 δὲ (αὐτὰς) λάθῃ ἀναλώσας (τὰ ληφθέντα),
 συνανάλωσεν καὶ τὸ μεμνησθαι τὴν χά-
 ριν (τῇ τύχῃ)· καὶ περὶ τῶν πραγμάτων
 οὕτως· οἱ μὴ χρησάμενοι τοῖς καιροῖς ὀρ-
 θῶς, οὐδὲ μνημονεύουσιν, εἴτι χρηστόν
 συνέβη (αὐτοῖς) παρὰ τῶν Θεῶν. Ἐκα-
 στον γὰρ τῶν ὑπαρξάντων κρίνεται πρὸς
 τὸ τελευταῖον ἐκβάλλει. Διὸ δεῖ, ὡς ἄνδρες
 Ἀθηναῖοι, φροντίζειν ἡμᾶς τῶν λοιπῶν
 καὶ σφόδρα, ἵνα ἀποτριψώμεθα τὴν ἐπὶ
 τοῖς πεπραγμένοις (συμβᾶσαν) ἀδοξίαν,
 ἐπανορθωσάμενοι ταῦτα. Εἰ δὲ προη-
 σόμεθα καὶ τούτους τοὺς ἀνθρώπους,
 ὡς ἄνδρ. Ἀθην. εἴτ' (εἰ) ἐκεῖνος καταστρέ-

ραδεχθῶμεν, καὶ νὰ κάμωμεν χρῆσιν αὐτῆς, τοῦτο ἐγὼ ἤθελα· τὸ ὑποθέσῃ εὐε-
 γέτημα τῆς παρ' ἐκείνων τῶν θεῶν εὐνοίας· πλὴν κατ' ἐμὴν κρίσιν, τοῦτο παρο-
 μοιάζει μὲ ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον συμβαίνει καὶ εἰς τὴν κτῆσιν τῶν χρημάτων· καθότι
 ἂν τις σώσῃ καὶ διατηρήσῃ τὰ χρήματα, ὅσα ἤθελε λάβῃ παρὰ τῆς Τύχης, τότε
 ἔχει εἰς τὴν Τύχην καὶ τὴν χάριν μεγάλην· ἂν ὅμως ἀνεπαίσθητως ἐξοδεύσῃ ταῦ-
 τα, τότε συνεξοδεύει καὶ τὸ νὰ ἐνθυμῆται τὴν χάριν· τὸ ἴδιον θεωρεῖται καὶ ἐπὶ
 τῶν πολιτικῶν πραγμάτων. Ἐκεῖνοι, οἵτινες δὲν μεταχειρίσθησαν ὀρθῶς τὰς κα-
 ταλλήλους περιστάσεις, δὲν ἐνθυμοῦνται οὐδὲ ἂν τι τοῖς συνέβη ὠφέλιμον πράγ-
 μα ἀπὸ τῶν θεῶν· διότι ἕκαστον τῶν προτέρων ἀγαθῶν συμμετρεῖται μὲ τὴν
 τελευταίαν ἐκβασιν ἄλλου τινός. Διὰ τοῦτο πρέπει, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ με-
 γαλωτάτην φροντίδα νὰ δείξητε ἡμεῖς δι' ὅσα μᾶς ἐμεῖναν πράγματα, διὰ νὰ
 ἐξαλειψώμεν τὴν κηλίδα τῆς ἀδοξίας, ἥτις μᾶς προσετρίβη διὰ τὰ πρότερον πε-
 πραγμένα μας, ἂν οὐ ἐπανορθώσωμεν ταῦτα· ἂν ὅμως ἀφῶμεν, ὡς ἄνδρες Ἀ-
 θηναῖοι, καὶ τούτους τοὺς ἀνθρώπους, τοὺς Ὀλυνθίους δηλαδὴ, καὶ ἔπειτα ἐκεῖ-
 νος καθυποτάξῃ τὴν Ὀλυνθον, ἅς με εἴπῃ τις τί πράγμα πλέον θέλει εἶναι ἐκεῖνο,
 τὸ ὁποῖον θὰ ἐμποδίζει αὐτὸν τοῦ νὰ βαδίζῃ ὅπου θέλει.

§. 7. Ἄρα λογίζεται τις ὑμῶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ θεωρεῖ τὸν τρόπον, δι' ὃν μέγας γέγονεν ἀσθενὴς ὢν τὸ κατ' ἀρχὰς Φίλιππος; τὸ πρῶτον Ἀμφίπολιν λαβὼν, μετὰ ταῦτα Πύδναν, πάλιν Ποτίδαιαν, Μεθώνην αὖθις, εἰτα Θετταλίας ἐπέβη· μετὰ ταῦτα Φερὰς, Παγασάς, Μαγνησίαν, πάνθ' ὃν ἐδούλετο εὐτρεπίσας τρόπον ᾧχετ' εἰς Θράκην· εἰτ' ἐκεῖ τοὺς μὲν ἐκβαλὼν, τοὺς δὲ καταστήσας τῶν βασιλέων ἡσθένησε· πάλιν ῥάσας οὐκ ἐπὶ τὸ ῥαθυμεῖν ἀπέκλινεν, ἀλλ' εὐθύς Ὀλυνθίοις ἐπεχείρησε· τὰς δ' ἐπ' Ἰλυριοὺς καὶ Παίονας αὐτοῦ, καὶ πρὸς Ἀρύμβαν, καὶ ὅποι τις εἴπῃ, παραλείπω τρατείας.

14 §. 8. Τί οὖν ἂν τις εἴποι, ταῦτα λέγεις ἡμῖν νῦν; ἵνα γνῶτε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ αἰσθήσθε ἀμφοτέρω, καὶ ἵνα γνῶτε, ὦ ἄνδ.

φεται Ὀλυνθον, φρασάτω τις ἐμοὶ τί ἐσται τὸ κωλύον ἐτι (τοῦ) βαδίζειν αὐτὸν (ἐκεῖσε) ὅποι βούλεται.

§. 7. Ἄρά τις ὑμῶν λογίζεται, ὦ ἄνδ. Ἀθην. καὶ θεωρεῖ τὸν τρόπον, δι' ὃν Φίλιππος γέγονε μέγας ὢν ἀσθενὴς τὸ κατ' ἀρχὰς; (γέγονε μέγας) λαβὼν Ἀμφίπολιν τὸ πρῶτον, Πύδναν μετὰ ταῦτα (λαβὼν), Μεθώνην... αὖθις, εἰτα ἐπέβη Θεσσαλίας· Φερὰς (λαβὼν) μετὰ ταῦτα, Παγασάς... Μαγνησίαν... εὐτρεπίσας (τακεῖ) πάντα τρόπον, ὃν ἐδούλετο, ᾧχετ' εἰς Θράκην· εἰτα τοὺς μὲν ἐκβαλὼν ἐκεῖ, τοὺς δὲ τῶν βασιλέων καταστήσας ἡσθένησε· πάλιν ῥάσας οὐκ ἀπέκλινεν ἐπὶ τὸ ῥαθυμεῖν, ἀλλ' ἐπεχείρησεν Ὀλυνθίοις εὐθύς· παραλείπω δὲ τὰς στρατείας αὐτοῦ· τὰς ἐπ' Ἰλυριοὺς καὶ Παίονας, καὶ πρὸς Ἀρύμβαν (γεγενημένας) καὶ (τὰς ἀλλαγάσας γεγεν.) ὅποι τις ἂν εἴποι.

§. 8. Εἴποι οὖν τις ἂν, τί (ἵνα γένῃ) λέγεις ταῦτα ἡμῖν νῦν; (λέγω ταῦτα) ἵνα γνῶτε, ὦ ἄνδ. Ἀθην. καὶ αἰσθήσθε

§. 7. Ἄρά γε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, λογίζεται τις ἐξ ὑμῶν καὶ θεωρεῖ τὸν τρόπον, διὰ μέσου τοῦ ὁποίου ἔχει γείνη μέγας καὶ ἰσχυρὸς ὁ Φίλιππος, ἐν ᾧ κατ' ἀρχὰς ἦτο ἀσθενὴς καὶ ἀδύνατος; ἔγεινεν ἰσχυρὰς, ἀφ' οὗ πρῶτον ἐκυρίευσεν τὴν Ἀμφίπολιν, δεύτερον τὴν Πύδναν, τρίτον τὴν Ποτίδαιαν, τέταρτον τὴν Μεθώνην, ἔπειτα ἀπέρασεν εἰς Θεσσαλίαν· ἐκεῖ μετὰ ταῦτα ἀφ' οὗ ἐπῆρε τὰς Φερὰς, τὰς Παγασάς, τὴν Μαγνησίαν, ἀφ' οὗ ἐτακτοποίησε τὰ ἐκεῖ ὡς ἐπεθύμει, ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν εἰς Θράκην· ἔπειτα ἐκεῖ ἀφ' οὗ ἄλλους μὲν τῶν βασιλέων ἐξέβαλε τοῦ θρόνου καὶ τῆς ἀρχῆς, ἄλλους δὲ κατέστησεν εἰς τὴν ἀρχὴν, ἡσθένησε· πάλιν ἀφ' οὗ ὅπως οὐκ ἀνέλαβε, δὲν ἐκλινεν εἰς ῥαθυμίαν καὶ ἀμέλειαν, ἀλλ' εὐθύς ἔβαλε χεῖρ εἰς τοὺς Ὀλυνθίους· τὰς δὲ ἐκστρατείας αὐτοῦ, τὰς ὁποίας ἔκαμε κατὰ τῶν Ἰλυριῶν, Παίωνων, καὶ Ἀρύμβαν, καὶ εἰς ὅποιον ἄλλο μέρος ἤθελεν εἰπῇ τις, ταύτας τὰς παραλείπω.

§. 8. Διὰ τί λοιπὸν μᾶς λέγεις ταῦτα τώρα; ἤθελε με παρατηρήσῃ τις. Σὺς τὰ λέγω, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, διὰ νὰ γνωρίσητε καὶ νὰ αἰσθανθῆτε καὶ τὰ δύο

τὰ προῖεσθαι καθ' ἑκαστον αἰετι τῶν ἀμφοτέρω, (πρῶτον αἰσθηθε τοῦτο τὸ)
 πραγμάτων ὡς ἀλυσιτελές, καὶ τὴν καὶ ὡς ἀλυσιτελές (ἐστί) τὸ προῖεσθαι
 φιλοπραγμοσύνην, ἥ χρῆται καὶ συζῇ (ὑμᾶς) τι τῶν πραγμάτων αἰε καθ' ἑ-
 Φίλιππος, ὑφ' ἧς οὐκ ἔστιν ὅπως ἀγα- καστον, καὶ (δεύτερον) τὴν φιλοπραγ-
 πῆσας τοῖς πεπραγμένοις ἡσυχίαν σχή- μοσύνην (γινώτε), ἥ Φίλιππος χρῆται
 σει: Εἰ δ' ὁμὲν ὡς αἰε τι μείζον τῶν καὶ συζῇ, ὑφ' ἧς οὐκ ἔστι (τρόπος), ὅ-
 ὑπαρχόντων δεῖ πράττειν ἐγνωκῶς ἔ πως σχήσει (Φίλιπ.) ἡσυχίαν ἀγαπήσας
 σται, ἡμεῖς δὲ ὡς οὐδενὸς ἀντιληπτέον τοῖς πεπραγμένοις· εἰ δὲ ὁ μὲν Φίλιπ)
 ἐρρωμένως τῶν πραγμάτων, σκοπεῖσθε ἔσται ἐγνωκῶς (τοῦτο), ὡς δεῖ πράττειν
 15 εἰς τίποτ' ἐλπίς ταῦτα τελευτῆσαι. Πρὸς αἰε μείζον τι τῶν ὑπαρχόντων· ὑμεῖς δὲ
 Θεῶν! τίς οὕτως εὐήθης ἐστὶν ὑμῶν, (ἐσσεθε ἐγνωκότες τοῦτο) ὡς ἀντιλη-
 ὅστις ἀγνοεῖ τὸν ἐκεῖθεν πόλεμον δευ- πτέον οὐδενὸς τῶν πραγμάτων ἐρρωμέ-
 ρα ἥζοντα, ἂν ἀμελήσωμεν; ἀλλὰ μὴν νως, σκοπεῖσθε, εἰς τί ποτ' ἐλπίς τε-
 εἰ τοῦτο γενήσεται, δέδοικα ὦ ἄνδρες, λευτῆσαι ταῦτα· πρὸς Θεῶν! τίς ὑμῶν
 Ἀθηναῖοι, μὴ τὸν αὐτὸν τρόπον· ὥσπερ ἐστὶν εὐήθης οὕτως, ὅστις ἀγνοεῖ (τὸν ἐ-
 οἱ δανειζόμενοι ῥαδίως ἐπὶ τοῖς μεγάλοις κεί ὄντα) ἐκεῖθεν πόλεμον ἥζοντα δεῦρο,
 τόκοις μικρὸν εὐπορήσαντες χρόνον ὕστε- ἂν ἀμελήσωμεν; Ἀλλὰ μὴν εἰ τοῦτο γε-
 ρον καὶ τῶν ἀρχαίων ἀπέστησαν, οὕτω νήσεται (τὸ ἀμελήσαι), δέδοικα, ὦ ἄνδρ,
 καὶ ἡμεῖς ἂν ἐπὶ πολλῷ φανῶμεν ἐρρα- Ἀθην. μὴ τὸν αὐτὸν τρόπον (γένηται)·
 θυμικότες, καὶ ἅπαντα πρὸς ἡδονὴν ζῇ- ὥσπερ οἱ δανειζόμενοι ἐπὶ τοῖς μεγάλοις
 τήν, οὕτω (δέδοικα μὴ) καὶ ἡμεῖς ἔλθω-

τὰ ἐφεξῆς· πρῶτον τὸ ὅτι εἶνε ἀνωφελές, καὶ τὸ νὰ ἀφίνητε καὶ νὰ παραμελήτε
 τὸ καθ' ἑν κατὰ μέρος πάντοτε ἐκ τῶν πραγμάτων· καὶ δεύτερον τὸ ἀνήσυχον
 πνεῦμα τοῦ Φιλίππου, μετὰ τὸ ὅποιον συζῇ καὶ μεταχειρίζεται, ἐξ αἰτίας τοῦ ὅ-
 ποίου δὲν εἶνε τρόπος, καθ' ὃν εὐχαριστηθεῖς εἰς ὅσα ἔχει πράξῃ, θέλει ἡσυχά-
 σει· ἂν δὲ ὁ μὲν Φίλιππος θέλῃ εἶνε ἀποφασισμένος εἰς τὸ ὅτι πρέπει νὰ πράτ-
 τη πάντοτε μεγαλῆτερόν τι ἀπὸ ἐκεῖνα, τὰ ὑποῖα ὑπάρχουσιν εἰς αὐτὸν, αἰεὶ δὲ
 17 θέλετε εἰσθε ἀποφασισμένοι εἰς τὸ ὅτι δὲν πρέπει νὰ ὑπερασπίζησθε μετὰ ὅλην σας
 τὴν δύναμιν κανὲν ἐκ τῶν πραγμάτων σας, παρατηρήσατε ποῦ ἄρ' αὖτε εἶνε ἐλ-
 πῖς νὰ καταντήσῃ ταῦτα. Αἰ· ἀγάπην τῶν Θεῶν! τίς ἐξ ὑμῶν εἶνε τόσον εὐή-
 θης καὶ ἀναίσθητος, ὥστε δὲν ἐννοεῖ, ὅτι ὁ ἐν Ὀλύνθῳ πόλεμος θέλει ἔλθῃ ἐδῶ
 ἀπὸ ἐκεῖ, ἂν ἀμελήσωμεν; Ὅθεν ἂν θὰ γείνη τοῦτο, τὸ νὰ ἀμελήσωμεν δηλαδὴ,
 φοδοῦμαι, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μήπως γείνη κατὰ τὸν ἐξῆς ὁμοιον τρόπον· καθὼς
 δηλαδὴ ἐκεῖνοι, οἵτινες δανείζονται ἀπερισκέπτως ἐπὶ συμφωνίᾳ τῶν μεγάλων
 τίκων, ἀφ' οὗ εὐπορήσωσιν ὀλίγον χρόνον, καθ' ὃν ἐδανείσθησαν τὰ χρήματα, ὕ-
 στερον ὅμως ἀπομακρύνονται καὶ χάνουσι καὶ τὰ πατρικά των, οὕτω καὶ ἡμεῖς
 ἂν φανῶμεν, ὅτι ἐρραθυμήσαμεν πολὺν χρόνον, καὶ ὅτι ἐζητούσαμεν νὰ πράττω-

τοῦντες, πολλὰ καὶ χαλεπὰ, ὧν οὐκ ἔ-
βουλόμεθα, ὕστερον εἰς ἀνάγκην ἔλθω-
μεν ποιεῖν, καὶ κινδυνεύωμεν περὶ τῶν
ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ.

μεν εἰς ἀνάγκην ποιεῖν ὕστερον ταῦ-
καὶ χαλεπὰ (ἐξ' ἐκείνων) ὧν σφόδρῳ
λόμεθα (ποιεῖν) καὶ κινδυνεύωμεν πε-
τῶν ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ, ἀν φανῶμεν ἐρ-
ραθυμηκότες ἐπὶ πολλῷ, καὶ ζητοῦτες
ἅπαντα πρὸς ἡδονήν.

16 §. 9. Τὸ μὲν οὖν ἐπιτιμᾶν ἴσως φή-
σαι τις ἀν ῥάδιον καὶ πάντως εἶναι, τὸ
δ' ὑπὲρ τῶν παρόντων ὅ,τι δεῖ πράττειν
ἀποφαίνεσθαι, τοῦτ' εἶναι συμβούλου· ἐ-
γὼ δὲ οὐκ ἀγνοῶ μὲν, ὦ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι, τοῦ θ', ὅτι πολλάκις ὑμεῖς οὐ τοὺς
αἰτίους, ἀλλὰ τοὺς ὑστάτους περὶ τῶν
πραγμάτων εἰπόντας ἐν ὀργῇ ποιεῖθε,
ἀντι μὴ κατὰ γνώμην ἐκβῆ' οὐ μὴ οἶο-
μαι δεῖν τὴν ἰδίαν ἀσφάλειαν σκοποῦν-
θ' ὑποστείλασθαι περὶ ὧν ὑμῖν συμφέρειν
ἡγοῦμαι. Φημί δὴ διχῇ βοηθητέον εἶναι
τοῖς πράγμασι ὑμῖν, τῷ τε τὰς πόλεις
τοῖς Ὀλυνθίοις σῶζειν, καὶ τοὺς τοῦτο ποι-

§. 9. Ἴσως οὖν φῆσαι τις εἶναι ῥά-
διον, καὶ πάντως (ἴδιον) τὸ ἐπιτιμᾶν, τὸ
δὲ ἀποφαίνεσθαι (ἐκεῖνο), ὅ,τι δεῖ πράτ-
τειν ὑπὲρ τῶν παρόντων (πραγμάτων)
τοῦτ' εἶναι (φῆσαι τις ἴδιον) συμβούλου·
ἐγὼ δὲ οὐκ ἀγνοῶ μὲν, ὦ ἄνδρ. Ἀθην.
τοῦθ', ὅτι ὑμεῖς ποιεῖσθε ἐν ὀργῇ πολλά-
κις οὐ τοὺς αἰτίους, ἀλλὰ (ποιεῖσθε ἐν
ὀργῇ) τοὺς ὑστάτους εἰπόντας περὶ τῶν
πραγμάτων, ἀν μὴ ἐκβῆ' τι κατὰ γνώμην
(ὑμῶν)· οὐ μὴ οἶομαι δεῖν ὑποστείλα-
σθαι (με) σκοποῦντα τὴν ἰδίαν ἀσφά-
λειαν (εἰπεῖν περὶ ἐκείνων) περὶ ὧν ἡ-
γοῦμαι συμφέρειν ὑμῖν (εἰπεῖν.) Φημί δὴ
εἶναι βοηθητέον ὑμῖν τοῖς πράγμασι
διχῇ, τῷ τε σῶζειν (ὑμᾶς) τὰς πόλεις
τοῖς Ὀλυνθίοις καὶ ἐκπέμπειν (ὑμᾶς)

μεν ὅλα πρὸς εὐχαρίστησίν μας, φοβοῦμαι λέγω, μήπως ὕστερον ἀναγκασθῶμεν
νὰ κάμνωμεν πολλὰ καὶ χαλεπὰ ἐξ ἐκείνων, τὰ ὅποια δὲν ἐπεθυμοῦμεν πρότερον
νὰ κάμνωμεν, καὶ κινδυνεύωμεν ἔπειτα καὶ περὶ αὐτῶν τῶν πραγμάτων, τὰ ὅ-
ποια ὑπάρχουσιν ἐντὸς αὐτῆς τῆς χώρας τῆς Ἀττικῆς.

§. 9. Πλὴν τὸ μὲν νὰ ἐπιπλήτη τις, ἴσως ἤθελεν εἰπεῖν τις, ὅτι εἶνε εὐκολόν
καὶ ἴδιον παντὸς ἀνθρώπου, τὸ δὲ νὰ ἀποφαίνηται καὶ νὰ ἐξηγῇ ὑπὲρ τῶν παρόν-
των πραγμάτων ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον πρέπει νὰ πράττωμεν, τοῦτο ἤθελεν εἰπεῖν, ὅτι
εἶνε ἴδιον καὶ χρέος συμβούλου· ἐγὼ δὲ γνωρίζω μὲν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦτο,
ὅτι ὑμεῖς πολλάκις ὀργίζεσθε οὐχὶ κατὰ τῶν αἰτίων τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ κατ' ἐκεί-
νων, οἵτινες ἤθελον σὰς συμβουλευσθαι περὶ τῶν πραγμάτων τελευταῖοι, ἀν δὲν
ἐκβῆ' τι κατὰ τὴν γνώμην σας· ἔπειτα μόνον ταῦτα νομίζω, ὅτι δὲν πρέπει μὲ
τὸ νὰ παρατηρῶ τὴν ἰδίαν μου ἀσφάλειαν, νὰ φοβηθῶ νὰ σας συμβουλευσῶ περὶ
ἐκείνων, τὰ ὅποια φρονῶ, ὅτι σας συμφέρουσιν. Ἀποφαίνομαι λοιπόν, ὅτι σεις
πρέπει νὰ βοηθῆτε τὰ πράγματα, δηλαδὴ τοὺς Ὀλυνθίους, κατὰ δύο τρόπους.
πρῶτον μὲν μετὰ τὸ νὰ σῶζητε εἰς τοὺς Ὀλυνθίους τὰς πόλεις τῶν καὶ μετὰ τὸ νὰ ἐκ-

ἴσοντας στρατιώτας ἐκπέμπειν, καὶ τῷ
τῇ ἐκείνου χώραν κακῶς ποιεῖν καὶ τριή-
ρασι καὶ στρατιώταις ἐτέροις· εἰ δὲ θα-
τέρου τούτων ὀλιγωρήσετε, ὀκνῶ, μὴ
18 μάταιος ὑμῖν ἡ στρατεία γένηται· εἴτε
γὰρ, ὑμῖν τὴν ἐκείνου κακῶς ποιούντων,
ὑπομείνας τοῦτο Ὀλυθον παραστήσε-
ται, ῥαδίως ἐπὶ τὴν οἰκίαν ἐλθὼν ἀ-
μυνεῖται· εἴτε, βοηθησάντων μόνον ὑ-
μῶν εἰς Ὀλυθον, ἀκινδύνως ὄρων ἔχον-
τα τὰ οἴκοι προσκαθεδεῖται καὶ προσε-
δρεύσει τοῖς πράγμασι, περιέσται τῷ
χρόνῳ τῶν πολιορκουμένων· δεῖ δὲ πολ-
λὴν, καὶ διχρὴ τὴν βοήθειαν εἶναι.

στρατιώτας τοὺς ποιήσαντας τοῦτο (τὸ
σφῆξιν), καὶ τῷ ποιεῖν κακῶς τὴν χῶ-
ραν ἐκείνου (τοῦ Φιλίππου) καὶ τριήρασι καὶ
στρατιώταις ἐτέροις· εἰ δὲ ὀλιγωρήσετε
θατέρου τούτων, ὀκνῶ, μὴ ἡ στρατεία
γένηται μάταιος ὑμῖν· εἴτε γὰρ ὑπομεί-
νας (Φίλ.) τοῦτο (τὸ κακοποιεῖν τὴν χῶ-
ραν ἐκείνου ὑμᾶς) παραστήσεται Ὀλυ-
θον, ἐλθὼν (εἴτα) ἐπὶ τὴν οἰκίαν ἀμυ-
νεῖται (ὑμᾶς) ῥαδίως, ὑμῶν ποιούντων
κακῶς τὴν ἐκείνου (μόνον)· εἴτε προσκα-
θεδεῖται καὶ προσεδρεύσει τοῖς πράγμα-
σι (τῶν Ὀλυθ.) ὄρων τὰ οἴκοι ἔχοντα
ἀκινδύνως, περιέσται τῶν πολιορκουμέ-
νων (Ὀλυθ.) τῷ χρόνῳ, ὑμῶν βοηθη-
σάντων εἰς Ὀλυθον μόνον· δεῖ δὲ εἶναι
τὴν βοήθειαν πολλὴν καὶ διχρῆ.

19 §. 10. Καὶ περὶ μὲν βοηθείας ταῦτα
γινώσκω· περὶ δὲ χρημάτων πόρου· ἔ-
στιν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, χρήματα ὑμῖν,
ἔστιν, ὅσα οὐδενὶ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων,
στρατιωτικά· ταῦτα δὲ ὑμεῖς οὕτως, ὥς
βούλεσθε, λαμβάνετε· εἰ μὲν οὖν ταῦτα
τοῖς στρατευομένοις ἀποδώσετε, οὐδε-

§. 10. Καὶ ταῦτα μὲν γινώσκω
περὶ τῆς βοηθείας· περὶ δὲ πόρου χρη-
μάτων [γινώσκω ταῦτα]· ἔστιν, ὦ
ἄνδρ. Ἀθην. χρήματα στρατιωτικά ὑ-
μῖν, ἔστι (τοσαῦτα), ὅσα (οὐκ ἔστιν) οὐ-
δενὶ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων· ὑμεῖς δὲ
λαμβάνετε ταῦτα οὕτως, ὥς βούλεσθε

πέμπητε τοὺς στρατιώτας, οἵτινες μέλλουσι νὰ ἐνεργήσωσι τοῦτο. καὶ δεύτερον
μὲ τὸ νὰ κακοποιήτε τὴν χώραν ἐκείνου τοῦ Φιλίππου καὶ μὲ ἄλλα πολεμικὰ
πλοῖα, καὶ μὲ ἄλλους στρατιώτας. Ἐάν ὁμως περιφρονήσῃτε τὸ ἐν ἐκ τούτων τῶν
δύο, φοδοῦμαι μήπως ἡ ἐκστρατεία σᾶς γείνη μάταιος καὶ ἀνωφελής· διότι ἢ
19 ἢ ἐάν, ὅταν σεῖς ἠθέλετε κακοποιῇ μόνον τὴν χώραν ἐκείνου, ἀφ' οὗ ἤθελεν ὑπο-
μείνῃ ἐκεῖνος τοῦτο, θέλῃ ὑποτάξῃ τὴν Ὀλυθον, τότε ἐλθὼν εἰς τὴν οἰκίαν αὐ-
τοῦ χώραν εὐκόλως θέλει σᾶς ἀμύνεται καὶ ἀποδιώκει· ἢ ἂν, ἀφ' οὗ βοηθήσῃτε
σεῖς μόνον εἰς τὴν Ὀλυθον, ἐπειδὴ τότε ἤθελε βλέπῃ τὴν χώραν τοῦ, ὅτι ὑπάρ-
χει ἐκτὸς κινδύνου, θέλῃ κάθηται ἀνασπαστάτως, καὶ θέλει πολιορκεῖ τοὺς Ὀ-
λυθίους, τότε ἀφεύκτως μὲ τὸν καιρὸν θέλει νικήσῃ τοὺς πολιορκουμένους· διὰ
τοῦτο πρέπει νὰ ᾔνε ἡ βοήθεια πολλὴ καὶ διπλή.

§. 10. Καὶ περὶ μὲν βοηθείας τῶν Ὀλυθίων ταῦτα φρονῶ· περὶ δὲ πόρου
χρημάτων τὰ ἐξῆς· ὑμεῖς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἔχετε χρήματα στρατιωτικά ἔχε-
τε, ὅσα δὲν ἔχει κανεὶς τῶν ἄλλων ἀνθρώπων· ἀλλὰ ταῦτα σεῖς τὰ λαμβάνετε

10 νός ὑμῖν προσδεῖ πόρου, εἰ δὲ μὴ, προσ-
 δεῖ· μᾶλλον δὲ ἅπαντος ἐνδεῖ τοῦ πό-
 ρου· τί οὖν; ἂν τις εἰποι, σὺ γράφεις
 ταῦτ' εἶναι στρατιωτικά; μὰ Δι' οὐκ ἐ-
 γώγε· ἐγὼ μὲν γὰρ ἡγοῦμαι στρατιω-
 τας δεῖν κατασκευασθῆναι, καὶ (ταῦτ')
 εἶναι στρατιωτικά, καὶ μίαν σύνταξιν
 εἶναι τὴν αὐτὴν τοῦ τε λαμβάνειν, καὶ
 τοῦ ποιεῖν τὰ δεόντα· ὑμεῖς δὲ οὕτω πως
 ἄνευ πραγμάτων λαμβάνειν εἰς τὰς ἐορ-
 τὰς. Ἔστι δὲ λοιπὸν, οἶμαι, πάντα εἰσ-
 σφάλλειν, ἂν πολλῶν δέη, πολλὰ, ἂν ὀ-
 λίγων, ὀλίγα. Δεῖ δὲ χρημάτων, καὶ ἄ-
 νευ τούτων οὐδὲν ἐστὶ γενέσθαι τῶν
 δεόντων· λέγουσι δὲ καὶ ἄλλους τινὰς
 ἄλλοι πόρους, ὧν ἔλεσθε, ὅστις ὑμῖν συμ-
 φέρειν δοκεῖ, καὶ ἕως ἐστὶ καιρὸς, ἀντι-
 λάβεσθε τῶν πραγμάτων.

(λαμβάνειν). Εἰ μὲν οὖν ἀποδώσετε ταῦ-
 τα τοῖς στρατευομένοις, οὐδενὸς πόρου
 προσδεῖ ὑμῖν, εἰ δὲ μὴ (ἀποδώσετε)
 προσδεῖ, μᾶλλον δὲ (δότε μοι εἰπεῖν) ἐν-
 δεῖ ἅπαντος τοῦ πόρου· τί οὖν; (ποιεῖς
 ἢ βούλει)· εἰποι τις ἂν· σὺ γράφεις (ψή-
 ρισμα ὥστε) εἶναι (ταῦτα) στρατιωτικά;
 μὰ Δι' οὐκ ἐγώ γε (γράφω ψήφισμα)· ἐγὼ
 μὲν γὰρ ἡγοῦμαι δεῖν κατασκευασθῆναι
 στρατιώτας, καὶ εἶναι (ταῦτα) στρατιωτικά,
 καὶ εἶναι μίαν σύνταξιν τὴν αὐτὴν τοῦτε
 λαμβάνειν (ὑμᾶς ταῦτα) καὶ τοῦ ποιεῖν
 τὰ δεόντα· ὑμεῖς δὲ (ἡγεῖσθε δεῖν) λαμ-
 βάνειν εἰς τὰς ἐορτὰς οὕτω πως ἄνευ
 πραγμάτων· ἐστὶ δὲ λοιπὸν (πρᾶγμα
 τὸ) εἰσφέρειν, οἶμαι, (χρήματα) πολλὰ
 πάντες, ἂν δέη πολλῶν, ὀλίγα (εἰσφέ-
 ρειν) ἂν (δέη) ὀλίγων. Δεῖ δὲ χρημάτων,
 καὶ οὐδὲν ἐστὶ γενέσθαι τῶν δεόντων ἄ-
 νευ τούτων· λέγουσι δὲ καὶ ἄλλοι ἄλ-
 λους τινὰς πόρους, ὧν ἔλεσθε (ἐκεῖνον),
 ὅστις δοκεῖ συμφέρειν ὑμῖν, καὶ ἀντιλα-

οὕτω πως, ὅπως θέλετε· ἂν λοιπὸν ταῦτα τὰ ἀποδώσῃτε πάλιν εἰς τοὺς στρα-
 τευομένους, δὲν ἔχετε χρεῖαν κανενὸς ἄλλου πόρου· ἂν ὅμως δὲν τὰ ἀποδώσῃτε,
 ἔχετε χρεῖαν ἄλλου τινός· διὰ τὸ νὰ εἰπω δὲ ὀρθότερον, σὰς λείπει τὸ σύνολον τοῦ
 πόρου. Τί λοιπὸν; ἤθελε μὲ παρατήρησιν τις σὺ γράφεις ψήφισμα διὰ τὸ νὰ γείνωσι
 ταῦτα στρατιωτικά; ὅχι, ὅχι, τῇ ἀληθείᾳ· ἐγὼ δὲν γράφω ψήφισμα νὰ γείνωσι
 τὰ θεωρικά στρατιωτικά· διότι ἐγὼ μὲν φρονῶ, ὅτι πρέπει νὰ καταρτισθῶσι
 στρατιῶται, καὶ νὰ ᾔνη ταῦτα στρατιωτικά, δηλαδή τῶρα μόνον προσωρινῶς νὰ
 λαμβάνωσι ταῦτα οἱ στρατιῶται διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς πατρίδος, καὶ μὴ πλη-
 ρωμῇ καὶ λήψις νὰ ᾔνη ἡ αὐτὴ καὶ τοῦ νὰ λαμβάνητε ταῦτα, καὶ τοῦ νὰ κάμνη-
 τε τὰ δεόντα εἰς τὴν πατρίδα· σεῖς ὅμως νομίζετε, ὅτι πρέπει νὰ τὰ λαμβάνη-
 τε οὕτω πως χωρὶς νὰ κάμνετε τὰ δεόντα εἰς τὴν πόλιν πράγματα, ἀλλ' εἰς τὰς
 ἐορτὰς· δὲν μένει λοιπὸν ἄλλο, κατ' ἐμὴν κρίσιν, εἰ μὴ νὰ εἰσφέρητε ὅλοι χρῆμα-
 τα, πολλὰ, ἂν ᾔνη χρεῖα πολλῶν, ὀλίγα, ἂν ᾔνη χρεῖα ὀλίγων· εἶναι ὅμως ἀνάγκη
 χρημάτων, καὶ χωρὶς τούτων δὲν εἶναι δυνατόν νὰ γείνη τι τῶν δεόντων. Λέ-
 γουσι δὲ καὶ ἄλλοι ἄλλους τινὰς πόρους, ἐξ ὧν ἐκλέξατε ἐκεῖνον, ὅστις φαίνεται
 ὅτι σὰς συμφέρει, καὶ ἕως ὅτου εἶναι καιρὸς ἀρμόδιος, βοηθήσατε τοὺς Ὀλιβηθίους.

21 §. 11. Ἀξίον δὲ ἐνθυμηθῆναι καὶ λογίσασθαι τὰ πράγματα, ἐν ᾧ καθέστηκε νυνὶ τὰ Φιλίππου· οὔτε γὰρ, ὡς δοκεῖ, καὶ φήσιν τις ἂν, μὴ σκοπῶν ἀκριβῶς, εὐτρεπῶς, οὐδ' ὡς ἂν κάλλιστ' αὐτῷ τὰ παρόντ' ἔχει· οὐτ' ἂν ἐξήνεγκε τὸν πόλεμόν ποτε τοῦτον, ἐκεῖνος, εἰ πολεμῆν φήθη δεήσειν αὐτόν, ἀλλ' ὡς ἐπιὼν ἅπαντα τότε ἤλπιζε τὰ πράγματα ἀναιρήσεσθαι, κατὰ διεψεύσται τοῦτο δὴ πρῶτον αὐτὸν ταραττεῖ παρὰ γνώμην γεγονός, καὶ πολλὴν ἀθυμίαν αὐτῷ παρέχει· εἴτα τὰ τῶν Θετταλῶν ταῦτα γὰρ ἄπιστα μὲν ἦν δήπου φύσει, καὶ αἰεὶ πᾶσιν ἀνθρώποις, κομιδῇ δὲ, ὥσπερ ἦν, καὶ ἔστι νῦν τούτῳ· καὶ γὰρ Παγασᾶς ἀπαιτεῖν αὐτόν· εἰσιν ἐψηφι-

θεσθε τῶν πραγμάτων (μέχρι τέως), ὥς καιρὸς ἐστίν (ἀντιλαβεῖν)

§. 11. Ἀξίον δὲ (ἐστίν) ἐνθυμηθῆναι καὶ λογίσασθαι (ὑμᾶς τοῦτον τὸν τρόπον), ἐν ᾧ καθέστηκε τὰ πράγματα τοῦ Φιλίππου νυνὶ· οὔτε γὰρ τὰ παρόντ' ἔχει αὐτῷ εὐτρεπῶς (οὕτως), ὡς δοκεῖ, καὶ φήσιν τις μὴ σκοπῶν ἀκριβῶς, οὐδ' (οὕτως ἔχει), ὡς ἂν (δόξειε τις ἔχειν), κάλλιστα οὐτ' ἂν ἐξήνεγκεν ἐκεῖνος τὸν πόλεμον τοῦτον ποτε, εἰ φήθη δεήσειν αὐτόν πολεμῆν, ἀλλ' (ἐξήνεγκεν αὐτόν) ὡς ἤλπιζεν ἀναιρήσεσθαι τὰ πράγματα ἅπαντα ἐπιὼν, κατὰ διεψεύσται τοῦτο (τὸ διεψεύσθαι) δὴ ταραττεῖ αὐτόν πρῶτον γεγονός παρὰ γνώμην (αὐτοῦ), καὶ παρέχει πολλὴν ἀθυμίαν αὐτῷ, εἴτα (ταραττεῖ αὐτόν) τὰ τῶν Θετταλῶν ταῦτα γὰρ ἦν ἄπιστα μὲν δήπου φύσει, καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις αἰεὶ, κομιδῇ δὲ καὶ ἔστιν (ἄπιστα) τούτῳ (τῷ Φιλίππῳ) νῦν, ὥσπερ ἦν (αἰεὶ ἄπιστα)· καὶ γὰρ εἰσιν ἐψηφισμένοι (οἱ Θετταλοί) ἀπαιτεῖν αὐτόν Παγασᾶς, καὶ κεκωλύσασιν (αὐ-

§. 11. Προσέτι εἶναι ἄξιον νὰ θέσῃτε εἰς τὸν νοῦν Σας καὶ νὰ κρίνητε τὴν κατὰστασιν, εἰς τὴν ὁποίαν κατήντησαν τὰ συμμαχικὰ πράγματα τοῦ Φιλίππου τώρα· καθότι ταῦτα οὔτε καλῶς ὑπάρχουσιν νῦν πεπισμένα, καθὼς φαίνεται, καὶ ἤθελεν εἰπεῖ τις, μὴ παρατηρῶν μὲ ἀκριβείαν ταῦτα, οὔτε εἰς καλλίστην κατὰστασιν, καθὼς ἤθελεν νομίσῃ τις, ὅτι εἶνε· οὔτε ἤθελεν ἐκφέρει ποτὲ τὸν κατ' Ὀλυθίων πόλεμον τοῦτον ἐκεῖνος, εἰάν ἐφαντάζετο, ὅτι ἐμελλεν αὐτὸς νὰ τὸν ἐξακολουθῇ ἐπὶ πολλὸν καιρὸν, ἀλλὰ τὸν ἐκήρυξεν, ἐπειδὴ ἤλπιζεν, ὅτι ἡ Ὀλυνθος μὲ ὅλα της τὰ χωρία ἤθελε κυριευθῇ καὶ ὑποταχθῇ εἰς τὴν πρώτην ἐφοδὸν τοῦ καὶ ἐκστρατείας, ἐπειτα ὅμως ἐψεύσθη τῶν τοιούτων ἐλπίδων του. Τοῦτο λοιπὸν πρῶτον τὸν ταραττεῖ, ἐπειδὴ ἔχει γέννη παρ' ἐλπίδα καὶ γνώμην του, καὶ προξενεῖ εἰς αὐτόν πολλὴν βαρυκαρδίαν· δεῦτερον τὸν ταραττεύσιν οἱ Θετταλοί· διότι οὗτοι μὲν ἦσαν τῷ ὄντι ἄπιστοι φυσικά, καὶ εἰς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους πάντοτε, καθ' ὑπερβολὴν ὅμως, καθὼς ἦτο ἐπόμενον, εἶναι τώρα καὶ εἰς τοῦτον καθότι εἰναιάποφασισμένοι νὰ τὸν ἀπαιτῶσιν ὀπίσω τὰς Παγασᾶς, καὶ τὸν

σμένοι, καὶ Μαγνησίαν κεκωλύκασιν τει-
χίζειν· ἤκουον δ' ἔγωγε τινων, ὡς οὐδὲ
τοὺς λιμένας καὶ τὰς ἀγοράς ἐτι δώσοιεν
αὐτῷ καρποῦσθαι· τὰ γὰρ κοινὰ τὰ Θετ-
ταλῶν ἀπὸ τούτων δεοὶ διοικεῖν, οὐ φι-
λιππον λαμβάνειν· εἰ δὲ τούτων ἀπο-
στερηθήσεται τῶν χρημάτων, εἰς στενὸν
κομιδῇ τὰ τῆς τροφῆς τοῖς ξένοις αὐτῷ
καταστήσεται.

§. 12. Ἀλλαμὴν τὸν γε Παίονα, καὶ
τὸν Ἰλλυριὸν, καὶ ἀπλῶς τούτους ἅπαν-
τας ἡγεῖσθαι χρὴ αὐτονόμους· ἥδιον ἂν
καὶ ἐλευθέρους ἢ δούλους εἶναι· καὶ γὰρ
ἀλήθεις τοῦ κατακοῦειν τινὸς εἰσὶ, καὶ ἄν-
θρωπος ὑβριστής, ὡς φασί, καὶ μὰ Δί'
οὐδὲν ἄπιστον ἴσως· τὸ γὰρ εὖ πράττειν
παρὰ τὴν ἀξίαν ἀφορμὴ τοῦ κακῶς προ-
νεῖν τοῖς ἀνοήτοις γίνεται· διόπερ πολ-
λάκις δοκεῖ τὸ φυλάξαι τ' ἀγαθὰ τοῦ
κτεῖσθαι χαλεπώτερον εἶναι· Δεῖ τοι-

τὸν τειχίζειν Μαγνησίαν. Ἐγώ γε δ' ἤ-
κουόν τινων (λέγειν καὶ ταῦτα), ὡς οὐδὲ
δώσοιεν αὐτῷ καρποῦσθαι τοὺς λιμένας
καὶ τὰς ἀγοράς ἐτι· δεοὶ γὰρ διοικεῖν
τὰ κοινὰ τὰ Θεσσαλῶν ἀπὸ τούτων
(τῶν λιμν. καὶ ἀγορῶν), οὐ (δεοὶ) φι-
λιππον λαμβάνειν· εἰ δὲ ἀποστερηθήσε-
ται (ἐκεῖνος ὁ Φίλιπ.) τούτων τῶν χρη-
μάτων, καταστήσεται τὰ τῆς τροφῆς
τοῖς ξένοις αὐτῷ εἰς στενὸν κομιδῇ.

§. 12. Ἀλλὰ μὴν χρὴ ἡγεῖσθαι (εἰ-
ναι) ἥδιον ἂν (τὸ) εἶναι τὸν γε Παίονα
καὶ τὸν Ἰλλυριόν, καὶ ἀπλῶς τούτους
ἅπαντας αὐτονόμους, καὶ ἐλευθέρους, ἢ
(χρὴ) ἡγεῖσθαι εἶναι ἴδιον τὸ εἶναι δού-
λους· καὶ γὰρ (αὐτοὶ) εἰσὶν ἀλήθεις τοῦ
κατακοῦειν τινός, καὶ ἄνθρωπος ὑβρι-
στής (ἐστίν), ὡς φασιν, (εἶναι), καὶ μὰ
Δί' οὐδὲν ἄπιστόν, (ἐστίν ἢ λέγουσιν) ἴ-
σως· τὸ γὰρ εὖ πράττειν (τινὰ) παρὰ τὴν
ἀξίαν γίνεται ἀφορμὴ τοῖς ἀνοήτοις τοῦ
φρονεῖν (αὐτοὺς) κακῶς. Διόπερ δοκεῖ εἰ-
ναι τὸ φυλάξαι (τινα) τ' ἀγαθὰ χα-

ἐχῶσιν ἐμποδίσαι τὴν τειχίζειν τὴν Μαγνησίαν. Προσέτι ἐγὼ ἤκουόν τινες τῷ ὄντι, ὅτι
δὲν θέλουσι τῷ συγχωρήσει πλέον νὰ νέμῃται τὰς προσόδους τῶν λιμένων καὶ τῶν
ἀγορῶν τῶν· διότι ἀπὸ ταύτας ἔπρεπε νὰ διοικῶσι καὶ νὰ οἰκονομῶσι τὰς κοι-
νὰς ὑποθέσεις τῶν Θετταλῶν (ὡς μοι εἶπον οἱ τινες) καὶ ὅχι νὰ τὰς λαμβάνῃ ὁ
Φίλιππος· ἂν δὲ στερηθῇ ταῦτα τὰ χρήματα, ἀναμφιβόλως θὰ καταντήσῃ αὐ-
τὸς εἰς μεγαλωτάτην στενοχωρίαν ὡς πρὸς τὴν τροφῆσιν τῶν ξενικῶν τῶν
στρατευμάτων.

§. 12. Προσέτι οἱ Παῖονες καὶ οἱ Ἰλλυριοὶ, καὶ γενικῶς ὅλοι οὗτοι πρέπει νὰ
νομίζητε, ὅτι μᾶλλον εὐχάριστον ἦθελεν ᾗνε εἰς αὐτοὺς νὰ ᾗνε αὐτόνομοι καὶ ἐ-
λευθέροι, παρὰ δούλοι· διότι καὶ αὐτοὶ εἶνε ἀσυνήθιστοι νὰ ὑπακούωσιν ὅλως εἰς
τινα, καὶ ὁ ἄνθρωπος οὗτος εἶνε ὑβριστής, καθὼς λέγουσι, καὶ τῇ ἀληθείᾳ ἴσως
δὲν εἶνε ὅλως διόλου ἀπίστευτον· διότι τὸ νὰ εὐτυχῇ τις παρ' ὅσων δὲν τῷ πρέπει
(ὡς οὗτος ὁ Φίλιππος) — τοῦτο γίνεται ἀφορμὴ εἰς τοὺς ἀνοήτους νὰ φρονῶσι κακῶς,
ὅπερ ἐστὶ νὰ ἐπαίρωνται ὑπὲρ τὸ δέον· διὰ τοῦτο πολλάκις φαίνεται, ὅτι εἶναι
δυσκολώτερον τὸ νὰ φυλάξῃ τις (τὰ ἀποκτηθέντα) ἀγαθὰ ἀπὸ τοῦ νὰ τὰ ἀπο-

νυν ὑμᾶς, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὴν ἀκαί-
ριάν τὴν ἐκείνου καιρὸν ὑμέτερον νομί-
σαντας ἐτοιμῶς συνάρασθαι τὰ πράγμα-
τα, καὶ πρεσβευομένους ἐφ' ἃ δεῖ, καὶ
στρατευομένους αὐτοὺς, καὶ παροξύνον-
τας τοὺς ἄλλους ἅπαντας, λογιζομένους,
εἰ Φίλιππος λάβοι καθ' ἡμῶν τοιοῦτον
καιρὸν, καὶ πόλεμος γένοιτο πρὸς τῇ
χώρα, πῶς ἂν αὐτὸν οἴεσθε ἐτοιμῶς ἐφ'
ὑμᾶς ἐλθεῖν; Εἴτ' οὐκ αἰσχύνεσθε, εἰ
μηδ' ἃ πάθοιτ' ἂν, εἰ δύναιτ' ἐκεῖνος,
ταῦτα ποιῆσαι καιρὸν ἔχοντες οὐ τολ-
μήσετε;

λεπώτερον πολλάκις τοῦ κτήσασθαι (αὐ-
τά). Δεῖ τοίνυν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, συν-
άρασθαι ὑμᾶς τὰ πράγματα ἐτοιμῶς, νο-
μίσαντας (εἶναι) τὴν ἀκαίριάν τὴν ἐκεί-
νου καιρὸν ὑμέτερον, καὶ πρεσβευομένους
(ἐπὶ ἐκεῖνα), ἐφ' ἃ δεῖ (πρεσβεύεσθαι) καὶ
στρατευομένους αὐτοὺς, καὶ παροξύνον-
τας (ἐπὶ Φίλιππον) τοὺς ἄλλους ἅπαν-
τας, λογιζομένους (τοῦτο τὸ), εἰ Φίλιπ-
πος λάβοι τοιοῦτον καιρὸν καθ' ἡμῶν,
καὶ (εἰ) πόλεμος γένοιτο πρὸς τῇ χώρᾳ,
πῶς ἂν οἴεσθε ἐλθεῖν αὐτὸν ἐφ' ὑμᾶς ἐ-
τοιμῶς; Εἴτ' οὐκ αἰσχύνεσθε, εἰ μηδὲ
οὐ τολήσετε ἔχοντες καιρὸν ποιῆσαι
ταῦτα, ἃ πάθοιτ' ἂν (ὕμεις ὑπ' ἐκείνου),
εἰ δύναιτ' ἐκεῖνος (ποιῆσαι ὑμῖν ταῦτα;).

§. 13. Ἔτι τοίνυν, ὧ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι, μηδὲ τοῦθ' ὑμᾶς λανθανέτω, ὅτι
νῦν αἴρεσις ἐστὶν ὑμῖν, πότερ' ὑμᾶς ἐκεῖ
χρὴ πολεμεῖν, ἢ παρ' ὑμῖν ἐκείνου. Ἐάν
μὲν γὰρ ἀντέχῃ τὰ τῶν Ὀλυθίων, ὅ-

§. 13. Ἔτι τοίνυν, ὧ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι, μηδὲ τοῦτο (τὸ ἐξῆς) λανθανέτω
ὑμᾶς, (τὸ) ὅτι αἴρεσις ἐστὶν ὑμῖν νῦν (τοῦ)
πότερα (τῶν δύο αἰρήσεσθε) (αἰρήσεσθε
τοῦτο τὸ) χρὴ πολεμεῖν ὑμᾶς ἐκεῖ (ἐν
Μακεδονίᾳ), ἢ (αἰρήσεσθε τοῦτο τὸ χρὴ
πολεμεῖν) ἐκείνου παρ' ὑμῖν. ἐάν μὲν γὰρ

κτῆσῃ. Πρέπει λοιπόν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, νὰ συμμεθέξητε τοῦ πολέμου μὲ προ-
θυμίαν, καὶ νὰ βοηθήσητε τοὺς Ὀλυθίους τοὺς ἀραμένους τὸ φορτίον τοῦ πρὸς
Φίλιππον πολέμου, ἀφ' οὗ νομίσητε τὴν ἀκαίριαν ἐκείνου καιρὸν ἰδικόν σας ἁρ-
μόδιον, καὶ μὲ τὸ νὰ στέλλητε πρέσβεις εἰς τὰ μέρη, ὅπου πρέπει, καὶ μὲ τὸ νὰ
ἐκστρατεύητε σεῖς οἱ ἴδιοι, καὶ μὲ τὸ νὰ διεγείρητε κατὰ τοῦ Φιλίπ. ὅλους τοὺς
ἄλλους, ἐάν ἤθέλετε κάμνῃ ταύτην τὴν κρίσιν, ἂν ὁ Φίλιπ. ἤθελεν ἐπιτύχῃ τοιοῦτον
καιρὸν καθ' ἡμῶν, καὶ πόλεμος ἂν ἤθελε συμβῇ πλησίον τῆς χώρας ἡμῶν (τῆς
Ἀττικῆς), πῶς φαντάζεσθε, ὅτι αὐτὸς ἤθελεν ὁρμήσῃ ἐναντίον σας καὶ μὲ πᾶσιν
προθυμίαν; λοιπόν μεθ' ὅλα ταῦτα δὲν ἐντρέπεσθε, ἐάν οὐδὲ θέλετε τολμήσει,
καιρὸν (ἢ δὴ) ἁρμόδιον ἔχοντες, νὰ τὸν κάμνῃτε ταῦτα τὰ ἴδια, τὰ ὅποια σεῖς
ἤθέλετε πάθῃ ὑπ' ἐκείνου, ἂν ἐκεῖνος ἐδύνατο;

§. 13. Προσέτι, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μηδὲ τοῦτο τὸ ἐξῆς πρέπει νὰ σᾶς λαν-
θανῇ, ὅτι τὴν ὑπάρχει εἰς ὅσας ἐκλογὴν τούτέστιν ἐνὲ καιρὸς νὰ ἐκλέξητε ἐν ἐκ
τῶν δύο πότερον; ἐκεῖ εἰς τὴν Μακεδονίαν πρέπει ὑμεῖς νὰ πολεμῆτε, ἢ ἐκεῖνος
ὁ Φίλιππος νὰ σᾶς πολεμῇ ἐδῶ εἰς τὴν Ἀττικὴν; καθότι ἐάν μὲν ἀντέχωσιν οἱ

μεῖς ἐκεῖ πολεμήσετε, καὶ τὴν ἐκείνου
κακῶς ποιήσετε, τὴν ὑπάρχουσαν καὶ
τὴν οἰκίαν ταύτην ἀδεῶς καρπούμενοί
26 ἂν δ' ἐκεῖνα Φίλιππος λάβῃ, τίς αὐτὸν
ἔτι κωλύσει δεῦρο βαδίζειν; Θηβαῖοι;
μὴ λίαν πικρὸν εἰπεῖν ἢ καὶ συνεισβα-
λοῦσιν ἐτοίμως. Ἀλλὰ Φωκεῖς; οἱ τὴν
οἰκίαν οὐχ οἱοί τε ἄντες φυλάττειν, ἐάν
μὴ βοηθήσῃ ὑμεῖς; ἢ ἄλλος τις; Ἀλλ',
ὦ τᾶν, οὐχὶ βουλήσεται· τῶν ἀτοπω-
τάτων μὲντ' ἂν εἴη, εἰ, ἃ νῦν ἀνοιαν ὀ-
φλισκάνων, ὅμως ἐκλαλεῖ, ταῦτα δυνη-
27 θείς μὴ πράξει. Ἀλλὰ μὴν ἡλίκα γ' ἔ-
στι τὰ διάφορα ἐνθάδε, ἢ ἐκεῖ πολεμεῖν,
οὐδὲ λόγου προσδεῖν ἡγοῦμαι· εἰ γὰρ ὑ-

τὰ τῶν Ὀλυνθίων ἀντέχῃ, ὑμεῖς πολε-
μήσετε ἐκεῖ, (ἐν Μακεδονίᾳ), καὶ ποιήσε-
τε κακῶς τὴν (χώραν) ἐκείνου (τοῦ Φι-
λίππου), καρπούμενοι τὴν ὑπάρχουσαν
(ὑμῖν συμμαχικὴν γῆν), καὶ τὴν οἰκίαν
ταύτην (χώραν) ἀδεῶς· ἂν δὲ Φίλιππος
λάβῃ ἐκεῖνα (τὰ τῶν Ὀλυνθίων πράγμα-
τα), τίς ἔτι κωλύσει αὐτὸν (τοῦ) βαδί-
ζειν δεῦρο; Θηβαῖοι (κωλύσουσι); (δέ-
δοικα) μὴ (τὸ) εἰπεῖν (ὑπερ' Θηβαῖοι ποιή-
σουσι) ἢ πικρὸν λίαν· (οὐ) μόνον οὐ κω-
λύσουσιν αὐτὸν τοῦ δεῦρο ἐλθεῖν, ἀλλὰ
καὶ συνεισβαλοῦσιν (αὐτῷ ἐφ' ὑμᾶς) ἐ-
τοίμως· ἀλλὰ Φωκεῖς (κωλύσουσι κτλ.);
οἱ οὐκ ὄντες οἱοί τε φυλάττειν τὴν οἰ-
κίαν (χώραν), ἐάν μὴ ὑμεῖς βοηθήσῃτε;
ἢ ἄλλος τις (κωλύσει κτλ.); Ἀλλ', ὦ
τᾶν, οὐχὶ βουλήσεται (βαδίζειν ἐφ' ἡ-
μᾶς)· (τὸ) εἰ, δυνηθείς (πράξει ταῦτα),
ἃ νῦν ἀνοιαν (καὶ περ) ὀφλισκάνων, ὅ-
μως ἐκλαλεῖ, μὴ πράξει ταῦτα, (τοῦτο)
μὲντ' ἂν εἴη τῶν ἀτοπωτάτων. Ἀλλὰ
μὴν ἡγοῦμαι οὐδὲ λόγου προσδεῖν (τὸ)
ἡλίκα γ' ἐστὶ τὰ διάφορα (τοῦ) πολεμεῖν

Ὀλυνθιοὶ, ὑμεῖς θὰ πολεμεῖτε ἐκεῖνον ἐκεῖ εἰς τὴν χώραν του, καὶ θὰ τὴν κακο-
ποιεῖτε, μὲ τὸ νὰ νέμῃσθε ἀφόδως καὶ τὴν ὑπάρχουσαν εἰς ὑμᾶς συμμαχικὴν χώ-
ραν, καὶ τὴν οἰκίαν ταύτην, τὴν Ἀττικὴν· ἂν ὅμως ὁ Φίλιππος ὑποτάξῃ ἐκεί-
νους, τίς πλέον θέλει τὸν ἐμποδίσαι ἀπὸ τοῦ νὰ βαδίσῃ ἐδῶ καθ' ἡμῶν; οἱ Θη-
βαῖοι; φοβοῦμαι, μήπως ἤθελεν ᾗνε πολὺ πικρὸν καὶ δυσάρεστον νὰ εἴπω ἐκεῖνο,
τὸ ὁποῖον αὐτοὶ θὰ κάμωσιν· ὄχι μόνον δὲν θὰ τὸν ἐμποδίσωσιν, ἀλλὰ καὶ μετὰ
προθυμίας θὰ συνορμήσωσιν μ' ἐκεῖνον καθ' ἡμῶν. Ἀλλὰ θὰ τὸν ἐμποδίσωσιν οἱ
Φωκεῖς; ἐκεῖνοι, οἵτινες δὲν εἶνε ἱκανοὶ νὰ φυλάξωσι τὴν χώραν των, ἐάν πρὶν
δὲν τοὺς βοηθήσῃτε; ἢ ἄλλος τις θὰ τὸν ἐμποδίσῃ; Ἀλλ', ὦ φίλε Δημόσθενε! ὁ
Φίλιππος δὲν θὰ θελήσῃ νὰ ἐπέλθῃ καθ' ἡμῶν· ἤθελεν ᾗνε τῷ ὄντι ἀτοπώτατον
πράγμα, ἐάν δὲν θὰ κάμῃ, ἂν ἡμπορέσῃ, ταῦτα, τὰ ὑποῖα καὶ τοι φαίνεται ἀ-
νόητος, μὴ ταῦτα, τὰ φλυαρεῖ. Τέλος πάντων ὑποῖα μεγάλη διαφορὰ ὑπάρχει
νὰ πολεμήτῃ ἐκεῖνον καὶ τὴν Μακεδονίαν καὶ τὸν Ὀλυνθον, ἢ ἐδῶ εἰς τὴν Ἀττικὴν
ἐνθάδε, ὅτι οὐδεμίαν ἀπόδειξιν ἔχει, ὅτι οὐδεμίαν ἀπόδειξιν ἔχει, ὅτι οὐδεμίαν ἀπόδειξιν ἔχει.

μᾶς δεήσειεν αὐτοὺς τριάκοντα ἡμέρας μόνας ἔξω γενέσθαι, καὶ ὅσα ἀνάγκη στρατοπέδῳ χρωμένους τῶν ἐκ τῆς χώρας λαμβάνειν, μηδενὸς ὄντος ἐν αὐτῇ, πολέμιου λέγω, πλεόν ἂν οἶμαι ζημιωθῆναι τοὺς γεωργοῦντας ὑμῶν, ἢ ὅσα εἰς ἅπαντα τὸν πρὸ τοῦ πόλεμον δεδαπάνησθε· εἰ δὲ δὴ καὶ πόλεμός τις ἦξει, πόσα χρὴ ζημιώσεσθαι; καὶ πρόσσεθ' ἡ ὕβρις, καὶ ἔτι ἡ τῶν πραγμάτων αἰσχύνη οὐδεμιᾶς ἐλάττων ζημίας τοῖς γε σώφροσι.

(ἐκεῖνον) ἐνθάδε, ἢ ἐκεῖ (πολεμεῖν ὑμᾶς)· εἰ γὰρ δεήσειε γενέσθαι ὑμᾶς αὐτοὺς ἔξω (τῆς πόλεως εἰς αὐτὴν τὴν Ἀττικὴν) τριάκοντα ἡμέρας μόνας, καὶ λαμβάνειν (τοσαῦτα) τῶν ἐκ τῆς χώρας (τῆς Ἀττικῆς προϊόντων), ὅσα ἀνάγκη (λαμβάνειν ὑμᾶς) χρωμένους στρατοπέδῳ, μηδενὸς ὄντος, πολέμιου λέγω, ἐν αὐτῇ (τῇ χώρᾳ), οἶμαι ζημιωθῆναι ἂν τοὺς γεωργοῦντας ὑμῶν πλεόν, ἢ (ζημιωθῇσονται τοσαῦτα) ὅσα δεδαπάνησθε εἰς ἅπαντα τὸν πόλεμον τὸν πρὸ τοῦ (γενόμενον)· εἰ δὲ δὴ καὶ πόλεμός τις ἦξει (ἐνθάδε), πόσα χρὴ (νομίσαι) ζημιωθήσεσθαι (τοὺς γεωργοῦντας ὑμῶν;) καὶ πρόσσεθ' ἡ ὕβρις, καὶ ἡ αἰσχύνη τῶν πραγμάτων ἔτι, ἐλάττων (οὐσα) οὐδεμιᾶς ζημίας τοῖς γε σώφροσι.

§. 14. Πάντα δὴ ταῦτα δεῖ συνιδόντας ἅπαντας βοηθεῖν, καὶ ἀπωθεῖν ἐκείσε τὸν πόλεμον, τοὺς μὲν εὐπόρους, ἢ ὑπὲρ τῶν πολλῶν, ὧν καλῶς ποιοῦν-

§. 15. Δεῖ δὴ βοηθεῖν ἅπαντας συνιδόντας ταῦτα πάντα, καὶ ἀπωθεῖν τὸν πόλεμον ἐκείσε (ἐντεῦθεν δηλαδὴ εἰς Μακεδονίαν) τοὺς μὲν εὐπόρους (δεῖ συνιδόντας ταῦτα βοηθεῖν καὶ ἀπωθεῖν τὸν

ἡ περίστασις νὰ ἐξέλθῃτε τῆς πόλεως σεῖς οἱ ἴδιοι μόνον εἰς τὴν Ἀττικὴν τριάκοντά μόνας ἡμέρας, καὶ νὰ λαμβάνητε ἐκ τῶν προϊόντων τῆς χώρας, τὰ ὅποια παράγονται ἐν αὐτῇ, τόσα, ὅσα εἶναι ἀνάγκη νὰ λαμβάνητε στρατοπεδεύομενοί ἐκεῖ, χωρὶς ὅμως νὰ ὑπάρχῃ εἰς αὐτὴν τὴν χώραν κανεὶς, δηλαδὴ πολέμιος, πιστεύω, ὅτι περισσότερον ἢ ποροῦσι νὰ ζημιωθῶσιν ὅσοι ἐξ ὑμῶν ὑπάρχοντες κτηματῖαι ἔχουσιν ἀγροὺς εἰς γεωργίαν, παρ' ὅσον ἐζημιώθητε εἰς ὅλον τὸν πρὸ τοῦ κατὰ Φιλίππου περὶ Ἀμφιπόλεως πόλεμον, εἰς δὲ ἐξωδεύθητε ὑπὲρ τὰ χίλια πεντακόσια τάλαντα· ἂν ὅμως δᾷ ἐνσκήψῃ καὶ πόλεμός τις ἐδῶ, πόσα πρέπει νὰ ζημιωθῶσιν οἱ Γεωργοὶ Σας; καὶ κοινὰ εἰς ταύτην τὴν ζημίαν ὑπάρχει ὡς ἐπίμετρον καὶ ἡ ὕβρις τῶν πολέμιων πρὸς ὑμᾶς, καὶ ἡ αἰσχύνη τῶν πράξεών μας, ἥτις ὅτε εἶνε κατωτέρα βεβαίως ἀπὸ χαμνίαν ζημίαν εἰς τοὺς φρονίμους.

§. 14. Ταῦτα λοιπὸν ὅλα ἂν οὐ κατανόησθε, πρέπει νὰ βοηθῇτε ὅλοι, καὶ νὰ ἀπωθῇτε τὸν πόλεμον ἐντεῦθεν εἰς τὰ μέρη τῆς Μακεδονίας ἐκεῖνα· οἱ μὲν πλούσιοι πρέπει νὰ βοηθῶσι καὶ νὰ πληρώσωσι ἐκείσε, διὰ νὰ χαίρουνται τὰ λοιπὰ τῶν ἀγαθῶν, καὶ νὰ τὰ ἐντυφώσωσι ἀφούκις, εἰς ἐξοδεύωσιν ὅληγα ὑπὲρ τῶν

τες ἔχουσι, μικρὰ ἀναλίσκοντες, τὰ λοι- πόλεμον ἐκείσε), ἵνα καρπῶνται τὰ λοι-
πὰ καρπῶνται ἀδεῶς· τοὺς δ' ἐν ἡλικίᾳ, πᾶ (χρήματα καὶ κτήματα) ἀδεῶς, ἀνα-
ἵνα τὴν τοῦ πολεμεῖν ἐμπειρίαν ἐν τῇ λίσκοντες μικρὰ (χρήματα) ὑπὲρ τῶν
Φιλίππου χώρα κτησάμενοι, φοβεροὶ φύ- πολλῶν, ὧν ἔχουσι ποιοῦντες καλῶς·
λακες τῆς οἰκείας ἀκεραίου γένωνται· τοὺς δ' ἐν ἡλικίᾳ (ὄντας δεῖ βοηθεῖν καὶ
τοὺς δὲ λέγοντας, ἵ' αἱ τῶν πεπολι- ἀπωθεῖν κτλ.), ἵνα γένωνται φοβεροὶ
τευμένων αὐτοῖς εὐθυναὶ ῥάδισαι γένων- φύλακες τῆς οἰκείας (χώρας οὐσης) ἀκε-
ται· ὥς, ὅποι' ἄττ' ἂν ὑμᾶς περιστῇ τὰ ραίου, κτησάμενοι τὴν ἐμπειρίαν τοῦ πο-
πράγματα, τοιοῦτοι κριταὶ καὶ τῶν πε- λεμεῖν ἐν τῇ χώρᾳ Φιλίππου· τοὺς δὲ
πραγμένων αὐτοῖς ἔσεσθε· χρηστὰ δ' λέγοντας (δεῖ βοηθεῖν κτλ.), ἵνα αἱ εὐ-
εἴη παντὸς εἵνεκα.

ΤΕΛΟΣ

δὲ χρηστὰ εἵνεκα παντός.

πολλῶν, τὰ ὅποια καλῶς ποιοῦντες ἔχουσιν· οἱ δὲ ἐν τῇ στρατευσίμῳ ἡλικίᾳ
πρέπει νὰ βοηθῶσι, διὰ νὰ γείνωσι φοβεροὶ φύλακες τῆς πατρίδος χώρας των,
ἐνῷ εἶνε ἀκεραία, ἀφ' οὗ ἀποκτήσωσι τὴν ἐμπειρίαν τοῦ πολέμου εἰς τὴν χώραν
τοῦ Φιλίππου· οἱ δὲ ῥήτορες καὶ σύμβουλοι πρέπει νὰ βοηθῶσι καὶ νὰ ἀπωθῶσι
τὸν πόλεμον ἐκείσε εἰς τὴν Μακεδονίαν ἐντεύθεν, διὰ νὰ γείνωσιν οἱ λογαριασμοί,
ἐξετάσεις, καὶ ἀπολογίαι τῶν πολιτικῶν των πράξεων εὐκολοὶ καὶ ἀνεόχλητοι·
καθότι ὅποιά τινα ἤθελον καταστήσῃ τὰ πολιτικὰ σας πράγματα, τοιοῦτοι κρι-
ταὶ ἀναμφιβόλως θέλετε γείνη καὶ τῶν πολιτικῶν αὐτῶν πράξεων· εἴθε δὲ νὰ
ἀποβῶσι τὰ πράγματα χρηστὰ πρὸς ὠφέλειαν πάντων τῶν πολιτῶν, καὶ τῶν πο-
λιτικῶν μας πραγμάτων.

28
19

14

ἀναφορικόν. — Ὅτε τοίνυν ἔχει] ὁ ῥήτωρ ἐνταῦθα

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

λοιπὰ τῶν ἀγαθῶν, καὶ νὰ τὰ ἐντρυφῶσιν ἀφόβως, ἐὰν ἐξορευσθῶσιν ὀλίγα ὑπερ τῶν

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΕΙΣ ΤΟΥΣ

ΘΑΥΝΘΙΑΚΟΥΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ.

ΕΙΣ ΤΟΝ ΘΑΥΝΘΙΑΚΟΝ Α'.

§. 1. Τὸ μὲν προοίμιον κατὰ τοὺς κανόνας τῆς ῥητορικῆς λέγεται ἐξ ὅ πολ ἡ-
ψεως· διὰ τί δὲ οὕτως ὀνομάζεται, ὅρα τὴν ῥητορικὴν ἀνάλυσιν τοῦ παρόντος λό-
γου ἐν τῇ ἀρχῇ. Ἐπειδὴ δὲ ὁ ῥήτωρ σκοπὸν ἔχει νὰ ἐγγίῃ ἀκροθιγῶς τῆς περὶ τῶν
θεωρικῶν χρημάτων συμβουλῆς, διὰ τοῦτο μακρόθεν ἐν τῷ προοίμῳ προοικονο-
μεῖ τὸ πρᾶγμα λέγων, τοσοῦτον φιλοπάτριδες εἰσθε, ὡ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὥστε
ἀντὶ πολλῶν χρημάτων ἠθέλετε ἐκλεῖξαι ἐξάπαντος τὸ συμφέρον τῆς πόλεως, ἂν ὁ-
μῶς γαῖνη φανερόν· — ἀντί] ἡ ἀντὶ ἐνταῦθα σημαίνει ἀνταλλαγὴν (τουρκιστὶ
τράμπα)· — νομίζω) τοῦτο ἐνταῦθα δὲν εἶνε ἀμφιβολίας σημαγτικόν, ἀλλὰ βεβαί-
τητος· διότι ἠθέλε προσβάλῃ τότε ὁ ῥήτωρ τὴν φιλοτιμίαν τῶν πατριωτῶν αὐ-
τοῦ, — ἂν] οὗτος εἶνε δυνητικός, φερόμενος τρὸς τὸ ἐλ ἐ σ θ α ι — εἰ φανερόν γέ-
νοιτο) ὁ εἰ εἶνε μὲν κυρίως ὑποθετικός, ἀλλ' ἐνταῦθα εἶναι ἀναλυτικός τοῦ ὀνο-
ματικοῦ Ἀπαρεμφάτου γεν ἐ σ θ α ι, τὸ ὅποιον ἐπὶ μὲν βεβαίῳ ἐννοιῶν ἀναλύεται
διὰ τῶν μορίων, ὥς, ὅ τ ι κ α ι ὅ τ α ν, καθὼς, α δουλοὶ γὰρ ἄνδρα καὶ θρασύ-
σπλαγγνός τις ἦ, ὅταν συνειδῇ πατὴρ ἢ μητὴρ κακὰν = τὸ συνειδέναι δου-
λοῖ· ἀλλὰ διὰ μὲν τοῦ ὥς καὶ ὅτι ἀναλύομενον μεταβάλλεται εἰς ὀ ρ ι σ τ ι κ ῆ ν,
διὰ δὲ τοῦ ὅταν εἰς ὑ π ο τ α κ τ ι κ ῆ ν· ἐπὶ δὲ ἀμφιβόλων ἐννοιῶν διὰ τῶν ὑ-
ποθετικῶν μορίων, εἰ, ἐάν, ἂν, καὶ ἦν, διὰ τοῦ εἰ εἰς Εὐ κ τ ι κ ῆ ν διὰ τὸ ἐνδε-
χόμενον, διὰ τῶν λοιπῶν εἰς ὑποτακτικὴν διὰ τὸ προσδοκώμενον· αὐτὸ δὲ τὸ ἀ-
ναλελυμένον α εἰ φανερόν γένοιτο » εἶνε ἀντικείμενον τοῦ ἐ λ ἐ σ θ α ι· διότι ἀν-
τικείμενον τοῦ λόγου δὲν τίθεται μόνον οὐσιαστικόν κυρίως ὄνομα, ἀλλὰ καὶ λό-
γος ὁλόκληρος, καὶ λόγος κατ' ἀνάλυσιν ὥς ἐνταῦθα, καὶ πᾶν μέρος λόγου. —
τὸ μέλλον συνοίσει] μέλλων περιφραστικός ἢ περιγραφικός = τῷ συνοίσον· τί δὲ
ἦτο αὐτό, τὸ ὅποιον ἐμελλε νὰ ὠφελήσῃ τὴν πόλιν; ἡ βοήθεια τῶν Ὀλυνθίων, περὶ
ῶν ἤδη ἐσκέπτοντο, ἂν πρέπη νὰ τοὺς βοηθήσῃσι. — περὶ ῶν] περὶ τούτων τῶν
πραγμάτων, τῶν Ὀλυνθίων δηλαδὴ, περὶ τῶν ὁποίων ταύτην τὴν στιγμὴν σκέ-
πτεσθε· ἡ περὶ πρέπει νὰ ἐπαναληφθῇ εἰς ἀμφοτέρω καὶ εἰς τὸ ἀναφερόμενον τὸ
ὑπονοούμενον ἐξωθεν, καὶ εἰς τὸ ἀναφορικόν. — Ὅτε τοίνυν ἔχει] ὁ ῥήτωρ ἐνταῦθα

συνάμα μεταβάλλει εὐθὺς εἰς τὸ συμπέρασμα τοῦ προοιμίου, οὐτίνος ἡ πρότασις δὲν εἶχεν ἀνάγκην ἀποδείξεως· διότι κατὰ τοὺς κανόνας τῆς ῥητορικῆς ὅταν ἡ πρότασις τοῦ προοιμίου δὲν ᾔνε οἰκοθεν σαφῆς, χρήζει τότε ἀποδείξεως, ἐφ' ᾧ καὶ ἔπεται ἀμέσως ἡ αἰτιολογία· ὅταν ὁμως δὲν ἔχῃ ἀνάγκην τῆς τοιαύτης ἀποδείξεως, διαδέχεται ταύτην ἀμέσως τὸ συμπέρασμα· τὸ δὲ ὅτε ἐνταῦθα εἶναι παρασυναπτικόν = τῷ ἐπει, καὶ οὐχὶ αἰτιολογικόν δι' οὗ ἐπαναλαμβάνομένης τῆς ἀνωτέρω ἐννοίας, ἥτις εἶνε α ἐπειδὴ οἱ Ἀθηναῖοι ἐξάπαντος τὸ συμφέρον ἀντὶ πολλῶν χρημάτων αἰροῦνται,» ἐξάγει παρ' οὗτος τὸ συμπέρασμα, ὅτι πρέπει διὰ τοῦτο καὶ νὰ θέλωσι νὰ ἀκούωσι μετὰ προθυμίας τοὺς ἔχοντας (ἤλον καὶ πατριωτισμὸν νὰ τοὺς συμβουλεύωσι. — τοῦθ'] αἱ δεικτικαὶ Ἀντανυμῖαι διττὴν χώραν ἔχουσιν ἐν τῷ λόγῳ, ἐπαναληπτικαὶ καλούμεναι καὶ προαγγελτικαί, αὐτίνες προαγ. καὶ προπαρασκευαστικαὶ λέγονται. Καὶ ὅταν μὲν ἔχωσι τὴν δεῖξιν εἰς τὰ ἀνωτέρω ῥηθέντα, λέγονται ἐπαναληπτικαί, καθὼς ἐνταῦθα· καθότι τὸ τοῦτο ἔχει τὴν δεῖξιν εἰς τὸ, α εἰ φανερόν γένοιτο το συνοῖσον, αἰρήσεσθε αὐτό.» Ὅταν δὲ εἰς τὰ κάτω καὶ ἐπόμενα, προαγγελτικαί· καθὼς α Ταῦτα ἐντέλλομαι ὑμῖν, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους». — οὕτως [ὅτι δηλαδὴ θέλετε προτιμῆσαι τὸ συμφέρον τῆς πόλεως ἀντὶ πολλῶν χρημάτων — προσήκει] τὰ Ἀπρόσωπα χρῆ, δ εἰ, προσήκει ἂν καὶ ὅλα ἐξηγῶνται εἰς τὴν γλῶσσαν μας διὰ τοῦ πρέπει, διαφέρουσιν ὁμως ἀπ' ἀλλήλων· καθότι τὸ μὲν χρῆ κυρίως σημαίνει τὸ χρεωστούμενον, τὸ δὲ δεῖ γινόμενον παρὰ τοῦ δέω σημαίνει ἔλλειψιν, ἐνδεῖαν, εἰς οὗ καὶ τὰ τῆς παθητικῆς δέομαι = ἔχω χρεῖαν πινός, καὶ κατὰ συνέπειαν = τῷ παρακαλῶ· καθότι οὐδεὶς ἄλλος παρακαλεῖ, εἰ μὴ ὁ ἔχων ἐνδεῖαν τινος· τὸ δὲ προσήκει συντιθεμένον ἐκ τῆς πρὸς σημανούσης ἀναφορὰν ἡ κίνησιν, καὶ τοῦ ἡκειν τοῦ σημαίνοντος ἔρχεσθαι δύναται κυρίως νὰ σημαίνη τὸ ἀνῆκαν εἰς τινα, ἢ ἐρχόμενον ὡς κτῆμα, ἢ ὡς χρέος. Διὰ καὶ ἐνταῦθα βέλτιον νὰ ἐξηγηθῇ· χρέος Σας εἶνε κτλ. — ἐθέλειν — βουλομένω] διαφέρουσι τὰ συνώνυμα ταῦτα· καθότι τὸ μὲν ἐθέλειν σημαίνει τὴν θέλησιν ἀπλῶς τῆς ψυχῆς, τὸ δὲ βούλεσθαι ἐπειδὴ συντίθεται ἀπὸ τὸ ἐπιτατικὸν μόριον βού καὶ τὸ λῶ τὸ σημαίνον θέλειν σημαίνει τὴν μεγίστην καὶ μετὰ σκέψεως τῆς ψυχῆς θέλησιν — συμβουλεύειν] οἶονεῖ βουλεύεσθαι συνάμα· ἀκούειν] τοῦτο συντάσσεται διττῶς, καὶ μὲ γενικὴν καὶ μὲ αἰτιατικὴν· ἀλλὰ μὲ γενικὴν συντάσσεται ἐπὶ προσώπου, καὶ σπανιώτατα μ' αἰτιατικὴν· ἐπὶ δὲ πράγματος καὶ μὲ γενικὴν καὶ μ' αἰτιατικὴν· καθὼς, α τῆς φωνῆς σου ἤκουσα ἐν τῷ παραδείσῳ περιπατούντος, καὶ α οὐδὲ φωνὴν ἤκουον, εἴ τις ἄλλο βούλοιο λέγειν π Δημ. περὶ Στεφ. — οὐ γὰρ μόνον, ἀλλὰ καὶ] ὁ γὰρ ἄλλοτε μὲν αἰτιολογεῖ ἅπασαν τὴν προηγουμένην πρότασιν, ἄλλοτε δὲ μέρος αὐτῆς· ἐνταῦθα αἰτιολογεῖ τὸ προθύμως ἐθέλειν ἀκούειν· τὸ δὲ οὐ προηγούμενον εἰς τὸν λόγον ἀπαιτεῖ ἐξ ἀνάγκης τὸν ἀλλὰ, ἐκτός ἂν ἐπέχῃ τὸν τόπον, τοῦ στερητικοῦ ἄλφα, καθὼς, οὐ καλόν = ἐκδόν, ἐκεῖνο μὲν ἀναιροῦν τὰ τῆς ἐννοίας, οὗτος δὲ βεβαιῶν, διὰ καὶ θετικῶς λέγεται· καθὼς, οὐ κέλοπας, ἀλλ' ἤρπακας, Ἀριστοφ. Πλουτ. τὸ περιέχον τὸ οὐ κῶλον ἀναιρεῖ, τὸ δεύτερον τὸ περιέχον τὸν ἀλλὰ βεβαιῶν· συνοδευόμενον δὲ τὸ Οὐ μὲ τὸ μύον προκαλεῖ τὸν Ἀλλὰ καὶ, καὶ τότε καὶ οἱ δύο λόγοι καταφάσκονται, ἤγουν λέγουσι ναί· καθὼς, οὐ μόνον ἐγὼ ἐποίησα τοῦτο, ἀλλὰ καὶ σὺ, ὅπερ ἐστὶ καὶ οἱ δύο τὰ ἐποίησαμεν, καὶ τότε ὁ λόγος καλεῖται κλημικωτός· οἱ συν-

δυασμοὶ τῶν μορίων τούτων τριῶν εἰδῶν ὑπάρχουσιν· οὐκ-ἀλλὰ, οὐ μόνον-ἀλλὰ καὶ, καὶ, οὐ μόνον-ἀλλὰ· ἀλλ' ὁ μὲν πρῶτος ἔχει χώραν, ὅταν ὑπὸ τοῦ δευτέρου κώλου τὸ πρῶτον ὅλως ἀποκλείεται, καθὼς, οὐκ εἶπον ἐγὼ τοῦτο, ἀλλὰ σύ· ὁ δὲ δεύτερος, ὅταν καὶ τὰ δύο κῶλα δύνανται νὰ συνυπάρχωσι, καθὼς, οὐ μόνον ἐγὼ λέγω τοῦτο, ἀλλὰ καὶ πάντες γραμματικοί· ὁ δὲ τρίτος, ὅταν τὸ τελευταῖον κῶλον δὲν ἀποκλείει μὲν ὅλως τὸ πρῶτον, ἐπάγει ὅμως τὴν προσοχὴν ἐφ' ἑαυτὸ, καὶ εἰς λήθην ἐκεῖνο παραπέμπει, ὡς μείζον καὶ ἐντονώτερον αὐτὸ τοῦ πρώτου, καθὼς, καὶ ἱμάτιον ἡμφίεσαι οὐ μόνον φαῦλαν, ἀλλὰ τὸ αὐτὸ θέρους τε καὶ χειμῶνος. Ξεν. Ἀπομν.—εἰ ἐσκεμμένος ἦκει-ἀν λάβοιτε]—προμεμελετημένος· ἐπὶ τῶν δηηγορούντων συνήθη ῥήματα ἦσαν τὰ, ἦκειν, παριέναι, παρελθεῖν, ἀνίστασθαι· τὸ δὲ εἰ εἶνε ἀναλυτικὸν ὀνομαστικὸν Ἀπαρεμφάτου τοῦ ἦκειν· ὁ δὲ ἂν δυνητικὸς πρὸς τὸ λάβοιτε·—ἐκ τοῦ παραχρῆμα] τὸ χρῆμα εἶναι συνώνυμον μὲ τὸ ἔργον· παραχρῆμα λοιπὸν σημαίνει κυρίως τὸ γινόμενον, ἢ λεγόμενον παρ' αὐτὸ τὸ ἔργον, πλησίον δηλαδὴ τοῦ ἔργου, καὶ ὅχι πρότερον οὔτε ὕστερον, ἀλλὰ τὸ αἰφνίδιον καὶ ἐξ ἀπροόπτου·—ἐνίοις ἂν ἐπελθεῖν] τὸ ἐνίοις καθὼς καὶ αἱ λοιπαὶ πτώσεις καὶ τῶν τριῶν γενῶν γινόμεναι ἐκ τοῦ Ἀπροσώπου ἐνι=τῷ ἐστὶ, καὶ τῶν ἀναφορικῶν Ἀντωνυμιῶν ἰσοδυναμοῦσι μὲ τὰς ἀορίστους Ἀντωνυμίας, τινές, τινῶν, τισί, τινάς· ὁ δὲ ἂν δυνητικὸς πρὸς τὸ ἐπελθεῖν· ἐπειδὴ δὲ ἡ σύνταξις βαίνει κατ' ἀναλογίαν τῶν συντασσόμενων, διὰ τοῦτο αἱ λέξεις ἀλλάσσουνται σημασίαν ἀλλάσσουν καὶ Σύνταξιν· τὸ ἔρχεσθαι καὶ τὸ ἰέναι ἀπλᾶ μὲν ὄντι συντάσσονται ἐμπροθέτως μ' αἰτιατικὴν ἀμα τῇ ἐπί, ἢ εἰς, ἢ πρὸς, καθὼς, ἔρχομαι πρὸς τὸν Ἰωάννην, ἴωμεν εἰς Ἀθήνας κτλ. συντιθέμενα ὅμως τῇ ἐπὶ συντάσσονται μὲ δοτικὴν, καὶ σημαίνουσιν ἐννοίαν τινα ἐρχομένην εἰς τὸν νοῦν ἡμῶν ἐξ ἀπροόπτου καὶ αἰφνιδίως· συντιθέμενα δὲ τῇ εἰς συντάσσονται δοτικῇ καὶ αἰτιατικῇ·—ὥστ' ἐξ ἀπάντων-γενέσθαι] τὸ ὥστε ὅταν ἦνε συμπερασματικόν, συντάσσεται μὲ ῥῆμα ὀρθόν, τελικόν δὲ, μὲ Ἀπαρέμφατον, ὅταν ὅμως ἡ ἐννοια ἦνε σύμφωνος καὶ σύμμετρος μὲ τὴν ἐννοίαν τῆς κυρίως προτάσεως, ἥτοι ἀπόρροια ἐκείνης καὶ συνέπεια, ὡς ἐνταῦθα, καὶ τότε μὲ Ἀπαρέμφατον· τὸ δὲ ἐξ ἀπάντων ἐννοεῖ καὶ τῶν προμεμελετημένων, καὶ τῶν ἀπρομελετητῶν, καὶ ἐκ τοῦ παραχρῆμα λεχθέντων ἢ λεχθσομένων.

§. 2. Ὁ μὲν οὖν παρὼν καιρὸς] ὁ οὖν συμπερασματικὸς· ἐξάγεται δὲ τὸ συμπεράσμα γενικώτερον ἐξ ὅλης τῆς ἐννοίας τοῦ προοιμίου οὕτως· ἐπειδὴ γνωρίζω τὸν ἀκραίην πατριωτισμὸν σας, δι' ὃν προτιμᾶτε τὸ συμφέρον τῆς πατρίδος ὑπὲρ πάν ἄλλο, καὶ κατὰ συνέπειαν ἀντὶ πολλῶν χρημάτων, καὶ δι' ὃν μετὰ προθυμίας ἀκούετε οὐ μόνον τοὺς προμεμελετημένους συμβούλους, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀπρομελετήτως λέγοντας, διὰ νὰ δυνήθητε ἐξ ἀπάντων τούτων νὰ ἐκλέξετε εὐκολώτερον τὸ συμφέρον, διὰ ταῦτα κ' ἐγὼ σὰς λέγω, ὅτι ὁ παρὼν καιρὸς εἶναι ὁ καταλληλότερος πρὸς τὴν ἐκλογὴν τοῦ συμφέροντός σας, παριστάνων τοσοῦτον ἀριδύλως τὰ πράγματα, ὥστε οὐδὲν ἄλλο δεικνύει, εἰ μὴ ὅτι πρέπει νὰ βοηθήσητε τοὺς Ὀλυμπίους· συγχρόνως δὲ ἐντεῦθεν εἰσβάλλει καὶ εἰς τοὺς ἀγῶνας, δι' ὧν θὰ ἀποδείξῃ τὴν ἀνάγκην τῆς βοηθείας τῶν Ὀλυμπίων·—μονονουχὶ λέγει φωνὴν ἀφ' ἑαυτοῦ] τὸ σχῆμα τοῦ λόγου προσωποποιεῖ· λέγεται δὲ προσωποποιεῖ ἢ παράστασις τῶν ἀφύχων καὶ ἀλόγων ὡς ἐαφύχων καὶ λογικῶν πρὸς ἑμασιν περισ-

σοτέραν· δι' ὃ καὶ ὁ ῥήτωρ προσωποῖ τὸν καιρὸν, διὰ τὴν παραστήσῃ τὸ λίαν κατεπειγόν τῆς βοήθειας· ἐμετρίασε δὲ ταύτην τὴν προσωπ. διὰ τοῦ μονονουχί, ὅπερ σημαίνει το σχεδόν·—τῶν πραγμάτων ὑμῖν ἐκείνων αὐτοῖς]=τῶν Ὀλυνθίων· ἡ δὲ ὀριστικὴ Ἀντωνυμ. αὐτοῖς φυλάττει ἐνταῦθα τὴν διασταλτικὴν τῆς ἔννοιας· ἤγουν οἱ ἴδιοι καὶ ὅχι ἄλλοι πρέπει νὰ βοηθήσῃτε· ἡ δὲ δεικτικὴ ἐκείνων δεικνύει, ὅτι ὁ ῥήτωρ ἐξέτεινε καὶ τὴν χειρὰ του πρὸς ἐκεῖνο τὸ μέρος τῆς Ὀλύνθου, ὅτε ταῦτα ἔλεγεν. — ἀντιληπτέον ἐστὶ] τὰ εἰς τέλος ῥηματικά σημαίνοντα τὸ πρέπον γενέσθαι ἀναλύονται εἰς τὸ Ἀπρόσωπον δεῖ καὶ εἰς τὸ σύστοιχον ἀπαρέμφατο=δεῖ ἀντιλαμβάνεσθαι· καὶ ἂν μὲν ᾔνε πλάγια, ἀναλύονται εἰς τὸ πλάγιον ἀπρόσωπον δεῖν, πρὸς διάκρισιν τοῦ ὁποίου πολλάκις προσίθεται καὶ τὸ ἀπαρέμφατον τοῦ συνδετικοῦ εἰναι· ἂν δὲ ὀρθῶς, ὡς προείπομεν· καὶ πρὸς διάκρισιν καὶ αὐτοῦ προσίθεται ἐνίοτε τὸ ἐστὶ· συντάσσονται δὲ διττῶς, καὶ μὲ δοτικὴν, καὶ μὲ αἰτιατικὴν· μὲ δοτικὴν μὲν διὰ χάριν τοῦ ἐνόন্তος εἰς αὐτὰ ἀπροσώπου, μὲ αἰτιατικὴν δὲ διὰ τὸ ἐνὸν ἀπαρέμφατον· καὶ ἡ μὲν δοτικὴ συντακτικῶς λέγεται προσωπικὸν ὑποκείμενον, ἡ κατ' ἄλλους δοτικὴ ἐξ ὑποκειμένου καθότι ὅταν θέλωμεν νὰ τρέψωμεν τὸν λόγον ἀπὸ ἀπρόσωπον εἰς προσωπικόν, ἡ δοτικὴ θὰ τραπῇ εἰς ὀνομαστικὴν ὑποκείμενον τοῦ ῥήματος· καθὼς, ὑμῖν ἐκείνων αὐτοῖς ἀντιληπτέον ἐστὶν= ὑμεῖς αὐτοὶ ὀφείλετε ἐκείνων ἀντιλαβεσθαι, ἡ ἀντιλαβεσθαι τῶν πραγμάτων· ἡ δὲ αἰτιατικὴ ὑποκείμενον τοῦ ἐνόন্তος ἀπαρεμφάτου· σημειωτέον ὅμως ὅτι καὶ αἱ δύο δὲν τίθενται ὁμοῦ, ἀλλ' ἂν πρόσκειται ἡ δοτικὴ, παραλείπεται ἡ αἰτιατικὴ, καὶ ἀνάπαλιν· δέχονται δὲ καὶ ἕτεραν πλάγιαν πτώσιν κατ' ἀναλογίαν τῆς συντάξεως τῶν ῥημάτων, εἰς ὧν παράγονται· διὸ καὶ ἡ γενικὴ ἐνταῦθα εἶναι ἀντικείμενον τοῦ ἀντιληπτέον· διότι τὰ καθ' ὑπεραγὴν ἀναληπτικά μὲ γενικὴν συντάσσονται· δέχονται καὶ ὁμαλὴν σύνταξιν, ὅταν ᾔνε ὀνομαστικὴ ἀρσενικοῦ, ἡ θηλυκοῦ γένους, καθὼς, γραπτὰ ἡ ἐπιστολὴ—καὶ παραδοτέος ὁ ἀνὴρ—εἴπερ ὑπὲρ σωτηρίας αὐτῶν φροντίζετε]=ὑμῶν αὐτῶν· τὸ φροντίζειν συντάσσεται τριχῶς, καὶ μὲ γενικὴν ἐμπρόθετον, καὶ ἀπρόθετον ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον, καὶ μὲ αἰτιατικὴν· καὶ ὅταν μὲν συντάσσῃται μὲ γενικὴν ἀπρόθετον, εἶνε ὡς ἀμετάβατον ἰσοδυναμοῦν τῷ ἔχω αἶς ἐν ἐμαυτῷ ἐμμέριμον φροντίζω τινός· ὅταν δὲ μὲ γενικὴν ἐμπρόθετον, ὡς τὸ φροντίζω περὶ σοῦ, σημαίνει ἀπλῶς τὴν ἐπιπόλαιον φροντίδα· ὅταν δὲ μὲ αἰτιατικὴν, τότε λαμβάνει χαρακτηρισμὸν μεταβατικοῦ ἰσοδυναμοῦν τῷ ἀνερευνῶ τι μὲ ἐπιμέλειαν·—ἡμεῖς δ' οὐκ οἶδ' ὄντινα] τὸ σχῆμα τοῦτο τοῦ λόγου καλεῖται ὑποσιώπησις, ἥτις ἔρχεται εἰς χρῆσιν τότε, ὅταν μέλλῃ τις νὰ εἴπῃ ἐπαχθές τι καὶ δυσάρεστον· διὸ καὶ ὁ ῥήτωρ ἐνταῦθα ὅχι μόνον τὴν ὑποσιώπησιν μετεχειρίσθη, ἀλλὰ καὶ πρωτοπροσώπως ἐξεφράσθη, ἵνα μὴ φανῇ ἐκεῖνος μεμφόμενος αὐτὸς ὑπάρχει ἀνεπίληπτος· καθότι λίαν τραχὺ καὶ δυσάρεστον ἤθελεν ᾔνε, ἂν ἔλεγεν· ἡ παρούσα περίστασις, ἐν ᾧ εἶναι τόσον κρίσιμος καὶ κατεπειγούσα, οἱς ὅμως ῥαθυμίζετε καὶ ἀμελεῖτε· ἡ δὲ σύνταξις βραίνει αὐτῷ—οὐκ οἶδα τὸν τρόπον, ὅντινά μιν δοκῶμεν ἡμεῖς ἔχειν πρὸς αὐτά·—ἐστὶ δὲ] τὸ δὲ εἶνε συμπερασματικόν·—ψηφίσασθαι] κυριολεκτικῶς ἔπρεπε νὰ εἴπῃ χειροτονήσαι· διότι ὁ δῆμος διὰ τῆς χειροτονίας, ἥτοι τάσεως καὶ ὑψώσεως τῶν χειρῶν ἤθελεν ἀποφασίσῃ, ἡ οὐ τὴν βοήθειαν κατὰ πλειονοψηρίαν· τὸ δὲ μέσον εἶναι διάμεσον, καθὼς καὶ τὸ παρκευεύσασθαι.—ἡδὴ] διὰ τί εἶπεν ἡδὴ καὶ ὅχι νυνί· διότι τὸ μὲν νυνί σημαίνει ταύτην τὴν ἀκα-

ριαίαν στιγμήν, τὸ δὲ ἡ δὲ τὸ κατεπείγον τοῦ χρόνου χωρὶς ἀναβολῆς ἀρμυζέει δ' ἐνταῦθα τὸ ἡ δὲ καὶ ὅχι τὸ νυνί· διότι ὁ ῥήτωρ συμβουλεύει νὰ ἀπορραίσωσι τὴν βοήθειαν, καὶ νὰ ἐτοιμάσωσι τὴν ταχύστην, δὲν ἐννοεῖ ταύτην τὴν ἀκαριαίαν στιγμήν, καθ' ἣν ὁμιλεῖ, ἀλλὰ τὸ χωρὶς ἀναβολῆς ἐν ταύτῃ τῇ ἐκκλησίᾳ — ὅπως ἐνθὺνδε βοηθήσετε καὶ μὴ πάθητε] τινὲς γράφουσι τὸ πρῶτον κατὰ μέλλοντα ὁριστικῆς β ο η θ ή σ ε τ ε, καὶ ἐκλαμβάνουσι τὸ ὅπως εἰς μὲν τοῦτο τροπικόν, εἰς δὲ τὸ δεύτερον τελικόν· ἀλλ' ὁ σύνδεσμος καὶ εἰς τὰ δύο πρέπει νὰ ᾔνε τελικός, ἐπειδὴ παριστάνει τὸν σκοπὸν τῆς ταχίστης βοηθείας καὶ παρασκευῆς· ὅσοι δὲ γράφουσι κατὰ μέλλοντα πρέπει νὰ ἐννοήσωσιν ἔξωθεν σκεπτικόν τι ἢ παραγγελματικόν ῥῆμα, ἐξ οὗ νὰ ἐξαρτᾶται τὸ ὅ π ω ς μὲ τὸν μέλλοντα τῆς ὁριστικῆς· διότι τότε τὸ τροπικόν ὅ π ω ς φέρεται εἰς μέλλοντα ὁριστικῆς, ὅταν ἐξαρτᾶται ἀπὸ ῥήμα σκεπτικόν, ἢ παραγγελματικόν, ἢ ἁπλῶς τᾶσιν καὶ σπουδῇ πρὸς τι σημαῖνον ῥῆμα· ἢ ἐννοία ὅμως τοῦ λόγου ἐνταῦθα οὔτε τροπικόν ἀπαιτεῖ νὰ ᾔναι τὸ ὅ π ω ς, οὔτε ἔξωθεν νὰ ἐννοηθῇ τοιοῦτόν τι δυνατόν· τὸ δὲ ἐν θ ἐν δε σημαίνει ἀπ' αὐτὴν τὴν πόλιν στρατιώτας καὶ ὅχι ξενικά στρατεύματα — ὅπερ καὶ πρότερον] τί δὲ ἦτο ἐκεῖνο, ὅπερ καὶ πρότερον ἔπαθον; τὸ τρίτον ἔτος τῆς 105 Ὀλυμπιάδος, ἦτοι τὸ (358 π. Χ.) πέμψαντες πρέσβεις οἱ Ὀλύνθιοι πρὸς Ἀθηναίους ἡτοῦντο βοηθεῖν κατὰ Φιλίππου· οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἀπέπεμψαν αὐτοὺς ἀπράκτους· τοῦτο νῦν ὑπαινίττεται ὁ ῥήτωρ ἐνταῦθα — πέμπειν] διὰ τὴν ἐθνηκεν ἐνεστώτα, καὶ οὐχὶ ἀόριστον; καθότι ὁ μὲν ἀόρ. σημαίνει τὴν ταχεῖαν ἐκτέλεσιν, ὁ δὲ ἐνεστώτης τὴν παράτασιν αὐτῆς· ἀπῆρτετο δὲ χρονοτριβῇ πρῶτον μέχρι τῆς ἀφίξεως τῶν πρέσβεων εἰς Ὀλυνθον, καὶ δεύτερον οἱ Ἀθηναῖοι ἔπρεπε νὰ φροντίζωσι περὶ αὐτῶν, ἕως οὗ ἤθελον φθάσῃ ἐκεῖ — ταῦτα] δηλαδὴ τὴν ἀπόφασιν τῆς βοηθείας, καὶ τὴν ταχύστην ἐτοιμασίαν αὐτῆς — ἡτις ἐρεῖ] ἡ ἀναφορικὴ ἀντωνυμία, ὅταν προηγῇται αὐτῆς ῥῆμα κινήσεως σημαντικόν, συντάσσεται μὲν μὲ μέλλοντα ὁριστικῆς, ἰσοδυναμεῖ ὅμως ὁ μέλλον τότε μὲ Ἰ π ο τ α κ τ ι κ ῆ ν, καὶ αὕτη μὲ τὸν τελικόν ἵ ν α — καὶ παρέτται τοῖς πράγμασι] = τοῖς τῶν Ὀλυνθίων, διὰ νὰ γίνωνται ἐν κεντρῷ τῷ δέοντι ὅσα συμπεράσωσιν, ἀντιμηχανωμένων τῶν πρέσβεων πρὸς τὰς πανουργίας τοῦ Φιλίππου, καὶ ἐνθαῦροντόντων αὐτούς — ὡς ἔστι μάλιστα τοῦτο δέος] τὸ ὡς εἶνε αἰτιολογικόν, αἰτιολογοῦν τὸ «παρέτται τοῖς πράγμασι» ἢ δὲ δεικτικὴ τ ο ὕ τ ο δύναται νὰ ἐληρθῇ καὶ ὡς ὀνομαστικῇ, καὶ ὡς αἰτιατικῇ ἡλλειπτικῇ τῆς δ ι α' καὶ ὀνομαστικῇ μὲν, ἐὰν ὑποληφθῇ ὑποκειμενον τῆς προτάσεως, καθὼς αὐτοῦτο τὸ μὴ τρέψεται — ἔστι δέος· αἰτιατικῇ δὲ, ἐὰν τὸ ἔστι μὲ τὸ δέος συγχωνευθῶσιν εἰς τὸ α δ ἔ δ ο ι κ α ο καὶ τότε ἡ ἐννοία εἶνε αὕτη ἀδέδαικα διὰ τοῦτο, μὴ τρέψεται καὶ παρασπάσῃται τι, ὅπερ καὶ βέλτιον — μὴ πανουργος καὶ δεινός] τὸ μὴ ἐξαρτῶμενον ἀπὸ φόβου σημαντικὰ ῥήματα συντάσσεται μὲν μὲ ὑ π ο τ α κ τ ι κ ῆ ν, ἀλλ' ὅταν ὁ φοβούμενος ἐκφράξῃ μόνον τὸν φόβον τοῦ περὶ οὗ φοβεῖται, μὴ τυχὸν γείνη, ὡς ἐνταῦθα, καὶ τότε τὸ μὴ μόνον τίθεται πρὸ τῆς ὑ π ο τ α κ τ ι κ ῆ ς· ὅταν ὅμως ὁ φοβούμενος καὶ φροντίζῃ καὶ δεικνύῃ τὰ μέσα καὶ τοὺς τρόπους διὰ νὰ μὴ γείνη ὅπερ φοβεῖται, τότε τὸ μὴ συνοδεύεται καὶ μ' ἐν τῶν τελικῶν μορίων, ἵνα, ὅπως· τὸ δὲ πανουργος γινόμενον ἐκ τοῦ πᾶν καὶ ἔργον κυρίως σημαίνει τὸν ποιοῦντα πᾶν ἔργον, τὸν δραστήριον· καταχαλαστικῶς ὅμως σημαίνει τὸν βραδιαῦργον καὶ πονηρὸν εἰς τε τοὺς σταγασμοὺς καὶ τὰ ἔργα· τὸ δὲ δεῖν δὲ κυρίως καὶ αὐτὸ σημαίνει τὸν ἔχοντα ἐν αὐτῷ εὐδ-

βον καὶ δυνάμενον ἐπομένως νὰ τὸν ἐμποιήσῃ εἰς ἄλλον ὡς ἐκ τοῦ δέος παραγόμενον=φοβερὸν· κατὰ δευτέραν ὅμως σημασίαν σημαίνει καὶ τὸν πονηρὸν, ἐπιτηδεῖον εἰς τι, ἔμπειρον καὶ ἐξοχὸν κατὰ τι, οὕτως α εἶνε τόσον δεινός (δηλαδὴ ἔμπειρος καὶ ἀξίος, ὁ Δημοσθένης π. χ. τὸ λέγειν), ὥστε δύναιται νὰ ἐμποιῇ φόβον ἥτις εἰς τοὺς ἀνθαμιλλωμένους αὐτῷ καὶ διαγωνιζομένους περὶ τοῦ αὐτοῦ τεχνικοῦ ἢ ἐπιστημονικοῦ ἀντικειμένου, καθὼς καὶ εἰς τὴν καθομιλουμένην λέγομεν, εἶναι φοβερός ἄνθρωπος, ἀντὶ ἀξίος καὶ ἐπιτήδειος· — χρῆσθαι] τοῦτο εἶνε ὀνομαστικὸν Ἀπαρέμφατον ἀντὶ αἰτιατικῆς ἀπροθέτου προσδιορισμοῦ προσδιορίζοντος τὸ δεινός, καὶ ἐμφαίνοντος τὸ κατὰ τι=δεινός κατὰ τὸ χρῆσθαι κτλ. — ἄνθρωπος] τοῦτο ἐνταῦθα ἐάν μὲν δασυνθῇ, εἶνε ὑποκείμενον τῆς προτάσεως (μὴ ὁ ἄνθρωπος τρέψεται κτλ. περιφραστικῶς πως, μὴ θέλοντας τοῦ ῥήτορος νὰ τὸν εἴπῃ ἐξ ὀνόματος)· ἐάν ὁμῶς ψιλωθῇ, εἶνε κατηγορούμενον τοῦ ὑποκειμένου Φίλιππος, ὅπερ Φίλ. εἶνε καὶ ὑποκείμενον τῆς Μετοχῆς ὄν, ἥτις ἡδύνατο καὶ νὰ παραλειφθῇ, καὶ οὐχ' ἦττον πάλιν νὰ ᾔνε τὸ ἄνθρωπος κατηγορούμενον τοῦ ἐννοουμένου ὑποκειμένου Φίλιππος εἰς τὴν ἐπίσης, ἂν ἔλειπεν, ἐννοουμένην Μετοχὴν. τὰ δὲ δεινός καὶ πανοῦργος ἂν μὲν τὸ ἄνθρωπος ἐκληφθῇ ὑποκείμενον, εἶνε κατηγορούμενα αὐτοῦ· ἂν ὅμως θεωρηθῇ τὸ ἄνθρωπος κατηγορούμενον, τότε τὰ δεινός καὶ πανοῦργος εἶνε κατ' ἐπεξήγησιν προσδιορισμοὶ αὐτοῦ· καὶ κατὰ τὰς δύο γραφάς ἡ ἐννοια εὐσαδοῦται, ἡ σύνταξις ὀλίγον παραλλάσσει· — πράγμασι χρῆσθαι] ἡ φράσις αὕτη αὕτη καθ' ἑαυτὴν δὲν σημαίνει τὸν ἔχοντα ἱκανὴν πείραν καὶ ἐπιτηδεϊότητα εἰς τὸ νὰ οἰκονομῇ τὰς δυσχερεῖς περιστάσεις πρὸς τὸ συμφέρον του, ἀλλὰ τὸ τοιοῦτον προσδιορίζεται ἀπὸ ἄλλας λέξεις προηγουμένης ἢ ἐπομένης ἐκφαντικῆς τῆς τοιαύτης ἐπιτηδεϊότητος, ὡς ἐνταῦθα ἀπὸ τὰς λέξεις, πανοῦργος καὶ δεινός· καθότι ἂν ἡ φράσις αὕτη ἀπράγμασι χρῆσθαι ἐσήμαινεν αὕτη καθ' ἑαυτὴν τὸ τοιοῦτον, ἦσαν περιττοὶ οἱ προσδιορισμοὶ πανοῦργος καὶ δεινός· — εἰκων] καθὼς ὅτε παρέδωκε τοῖς Ὀλυνθίοις τὴν Ποτιδαίαν· — τύχη] εἰκων δηλαδὴ. — ἀπειλῶν] ὁ Φίλιππος ὅσους ἠπειλῆσε, καιροῦ δραξάμενος, καὶ ἐπραγματοποίησε τὰς ἀπειλάς του, τῶν κυριευθεῖσων πόλεων ὑπ' αὐτοῦ, ὡς τῆς Ἀμφιπόλεως, καὶ αὐτῆς ἔπειτα τῆς Ὀλύνθου, τοὺς κατοίκους ἄλλους μὲν φονεύσας, ἄλλους δὲ ἐξανδραποδίσας, ὡς καὶ εἰς τινὰς πόλεις τῆς Ὀλύνθου πρὶν ἐποήσεν, ὅπερ ὁ ῥήτωρ ὑπαινίττεται διὰ τῆς φράσεως, ἀεπειδὴ δὲ ἐκ τῶν πρὸς αὐτοὺς ἐγκλημάτων μισοῦσιν· — ἀξιοπίστος] διὰ τὸ ὅτι ἐπραγματοποιεῖ τὰς ἀπειλάς του, διὰ τοῦτο εἰκότως καὶ ἀξιοπίστος ἐφαίνετο ἀπειλῶν· — ἡμᾶς διαβάλλων καὶ τὴν ἀπουσίαν] ἐάν δηλονότι δὲν ἀποστείλατε πρὶν τῆς βοηθείας τοὺς πρέσβεις εἰς Ὀλυνθον, ὁ Φίλιππος ἐντεῦθεν ἀφορμὴν λαμβάνων ἤθελε διαβάλλῃ, λέγει ὁ ῥήτωρ, ἡμᾶς εἰς τοὺς Ὀλυνθίους λέγων, ἡ ὅτι δὲν ἰσχύομεν ποσῶς, καὶ διὰ τοῦτο δὲν πρέπει νὰ σαλεύωσιν οἱ Ὀλυνθιοὶ τὰς ἐλπίδας των εἰς ἡμᾶς, ἡ ὅτι ἐν ᾧ ὑποσχόμεθα πολλὰ, δὲν πράττομεν οὐδ' ὀλίγα, καὶ διὰ τούτων νὰ ψυχράνῃ τοὺς Ὀλυνθίους πρὸς ἡμᾶς, ἀποκόπτων τὰς ἐλπίδας των· διὰ ταῦτα ἀνάγκη πᾶσα νὰ προαποσταλῇ τῆς βοηθείας ἡ πρεσβεία μας, ἵνα μὴ δυνῇται νὰ μᾶς διαβάλλῃ ταῦτα λέγων· — τρέψεται καὶ παρασπασηται] ὁ ῥήτωρ συνειθίζει νὰ μεταχειρίζηται τὰ συνώνυμα ὀνόματα καὶ ῥήματα ποικιλοτρόπως, καὶ μάλιστα ἐπὶ τῶν ῥημάτων καὶ οὐσιαστικῶν, τὰ ὅποια σημαίνουσιν ἐνέργειάν τινα τοῦ νοός· καθὼς τὸ γινώσκειν, εἰδέναι, λογίζεσθαι, ἐνθυμεῖσθαι, αἰσθάνε-

σθαι κτλ. ὥς, ἀξίον ἐνθυμηθῆναι καὶ λογίσασθαι — τῷ λογισμῷ καὶ τῇ διανοίᾳ· ἄλλοτε δὲ ὅταν ἡ πρώτη λέξις ἔχῃ εὐρυτέραν σημασίαν, τότε διὰ τῆς ἐπαγομένης συνωνύμου τὴν περιστέλλει εἰς στενώτερα ὅρια, καθὼς ἐνταῦθα. Ἐπειδὴ τὸ τρέψεται σημαίνει πᾶσαν τροπὴν, ἐπέφερε κατόπιν τὸ ἀπαρασπᾶσθαι ἵνα ἐπὶ κακοῦ ἐκληφθῇ μερικευθεῖσα· καθότι τὸ ἀπαρασπᾶσθαι σημαίνει, ὅτι φέρω τι πρὸς ἑμαυτὸν μὲ βίαν καὶ μὲ τρόπον ἀρπακτικόν· — τι τῶν ὅλων πραγμάτων] ἡ λέξις πρᾶγμα παρὰ τῷ ῥήτορι μάλιστα ἔχει μεγίστην ἐλαστικότητα πολλὰ καὶ ποικίλλα σημαίνουσα· ἐνταῦθα δὲ ἐννοεῖ τὰ συμμαχικά πράγματα, αὐτοὺς τοὺς συμμάχους, καὶ ἰδίως τοὺς Ὀλυνθίους, οἵτινες ἤθελον ἔχῃ μεγίστην ἐπιβρῶν εἰς τὴν ἀσφάλειαν τῆς πόλεως, ὅπερ ὑπαινίσσεται διὰ τῆς ἀορίστου Ἀντωνυμίας τ· τὸ δὲ τῶν ὅλων πραγμάτων εἶνε ἴσον μὲ τὸ σύνολον τῶν πραγμάτων, ὅπερ διαφέρει τοῦ, ὅλων τῶν πραγμάτων· καθότι ὅταν τὸ ἄρθρον κῆται ἐν τῇ ἐπιθετικῇ συμφωνίᾳ πρὸ τοῦ ἐπιθέτου, σημαίνει διάφορον πρᾶγμα, ἢ πρόσωπον, ὡς φέρε μοι τὸ κοπτερόν μαχαίριον· ὅταν ὁμως προηγῇται τὸ ἄρθρον τοῦ οὐσιαστικοῦ ἐν ὅποιᾳδήποτε θέσει καὶ ἂν ᾖ, εἴτε πρὸ τοῦ ἐπιθέτου δηλονότι, εἴτε κατόπιν, τότε σημαίνει διάφορον κατάστασιν τοῦ ἰδίου πράγματος ἢ προσώπου, καθὼς φέρε μοι τὸ μαχαίριον κοπτερόν καὶ ἐπὶ προσώπου· ἄλλο σημαίνει βεβαίως τὸ — ὁ μαθητὴς ἐπιμελής, καὶ ἄλλο τὸ — ὁ ἐπιμελής μαθητὴς· ἐν τῷ πρώτῳ τὸ ἄναρθρον εἶναι ὑποκείμενον, καὶ τὸ ἄναρθρον κατηγορούμενον· ἐν τῷ δευτέρῳ τὸ ἄναρθρον προσδιορισμός, καὶ τὸ ἄναρθρον προσδιοριζόμενον.

§. 3. — Οὐ μὴν ἀλλ' ἐπεικῶς] τὰ μόρια ταῦτα ἀσχετίως βεβαίως μὲ τὰ ἡγούμενα καὶ ἐπόμενα δὲν ἐτέθησαν· ποῖα δὲ ἄρα γε ἡ σχέσις; εἰς ταύτην τὴν φράσιν καὶ τὰς ὁμοίας τῆς, οὐ μὲν τοι ἀλλὰ, οὐ γὰρ ἀλλὰ, παραλείπεται τὸ ῥῆμα τῆς ἀποφατικῆς προτάσεως, καὶ ἐνοῦται τὸ ἀποφατικὸν μόριον μὲ τὸ ῥῆμα τῆς καταφατικῆς· τὸ δὲ μὴν αὐξάνει τὴν ἄρνησιν βεβαιωτικῶς, ὃ δὲ ἀλλὰ ἐπάγεται διὰ τὴν προηγουμένην ἄρνησιν, ἐπισυνάπτων τὰ ἐπόμενα καταφατικῶς. Διαφωνοῦσι δὲ οἱ ὑπομνηματισταὶ ὡς πρὸς τὴν σχέσιν τῶν μορίων· καθότι οἱ μὲν λέγουσιν, ὅτι εἰς τὸ οὐ μὴν ἐπαναλαμβάνεται ἀπὸ καινοῦ τὸ ἀπαρασπᾶσθαι ἵνα γείνηται οὐ ἀπαρασπᾶσθαι βεβαίως ὁ Φίλιππος κτλ. οἱ δὲ λέγουσιν, ὅτι τὸ οὐ μὴν πρέπει νὰ ἀναχθῇ εἰς τὴν πανουργίαν καὶ δεινότητα τοῦ Φιλίππου, οὕτως αὐτῷ μὴν ἀσύμφορον ἐστὶν ἡμῖν ἐν τοῖς παροῦσι πράγμασι τὸ τοιοῦτον (δεινὸν δηλαδὴ καὶ πανουργόν) εἶναι τὸν Φίλιππον· καὶ κατόπιν τούτου, ἐπιφέρει, λέγουσιν, ὁ ῥήτωρ τὸν Ἀλλὰ ἐπισυνάπτοντα τὸ αὐτοῦ . . . καὶ βέλτετον ὤμῖν· ποῖα τώρα τῶν δύο τούτων γνωμῶν ἡ προτιμητέα; ἂν τὴν πρώτην παραδεχθῇ τις, τότε φαίνεται ὁ ῥήτωρ, ὅτι ἀναρεῖ ἐκεῖνο, ὅπερ ἐφοβεῖτο, μὴ γείνη (τὸ τρέψεται δηλονότι καὶ ἀπαρασπᾶσθαι), καὶ ὅπερ ἴσως ἐπίτηδες ὡς δεινὸς ῥήτωρ ἐτεχνεύθη οὕτως, ἵνα φοβίσκῃ τοὺς Ἀθηναίους τοὺς ἀναγκάσῃ νὰ πέμψωσι πρότερον ὅσον τάχιστα τοὺς πρέσβεις· ἂν τὴν δευτέραν, τότε φαίνεται, ὅτι συμβιβάζεται ἡ ἐννοία καλῆτερα, οὕτως, οὐ μόνον ἐν τῷ παρόντι δὲν εἶνε ἀσύμφορον εἰς ἡμᾶς τὸ νὰ ᾖ ὁ Φίλιππος τοιοῦτος, δεινὸς καὶ πανουργός, ἀλλὰ προσέτι καὶ τοῦτο ἐκ τῶν πραγμάτων τοῦ Φιλίππου, ὅπερ εἶνε τὸ εἶναι δυσμαχώτατον ἐκεῖνον διὰ τὰ ἐξῆς πλεονεκτήματά του, καὶ αὐτὸ, εἰς ὅμᾳς λέγω βέλτεστον ὤπαρχε· τοῦτο κατ' ἐμὲ προτιμώτερον, ἂν τὸ πνεῦμα τοῦ ῥήτορος παρατηρήσωμεν, ὅστις νὰ ἐνθαρρύνῃ καὶ προσεττικούς εἰς τὰ καθήκοντά των νὰ καταστήτῃ πει-

παταί τοὺς Ἀθηναίους. δύναται δὲ κατ' ἐμὲ καὶ ἄλλως, οὕτως· αὐτὸ μόνον δη-
 λαδὴ πρέπει πρέσβεις νὰ ἀποστείλωσιν, ὅπερ πάνν σύμφωνον διὰ τοὺς ἐξῆς λό-
 γους, ἀλλὰ καὶ τὸ δυσμαχώτατον ἐκ τῶν πραγμάτων τοῦ Φιλίππου, ὅπερ εἶνε
 τὸ νὰ μᾶς ὑπερτερῇ πολὺ, διότι εἶνε μονάρχης καὶ κύριος καὶ ταμίης καὶ στρα-
 τηγὴς καὶ πανταχοῦ παρὼν ἐπὶ κεφαλῇ τοῦ στρατοῦ του, καὶ οὕτω τοῦτο βέλ-
 τιστόν ἐστιν· ὅθεν εἰ τυχὸν δειλιάτε, καὶ διὰ ταῦτα ὀκνεῖτε, μὴ φοβῆσθε, ἀλλὰ
 σπεύσατε. Τὸ δὲ ἐπιεικὲς εἶνε μῆριον πολυσήμαντον, ὅρ. Λεξ. Σκαρλ. γινόμε-
 νον ὅμως ἐκ τῆς ἐπὶ καὶ τοῦ εἰς σημαίνει κυρίως τὸ πρεπόντως καὶ ἁρμο-
 δίως· ἐνταῦθα ὅμως σημαίνει τὸ σχεδόν, ἢ τὸ βεβαίως. Τὸ δὲ οὐ μὴν ἀλλὰ σχη-
 ματίζει τὸν κλιμακωτὸν λεγόμενον λόγον, οὕτως· αὐτὸ μόνον τὰ ἀνωτέρω μᾶς
 ἀφελούσιν, ἀλλὰ καὶ τὸ δυσμαχώτατον τοῦ Φιλίππου πραγμάτων, ὅπερ τῷ ὄν-
 τι παράδοξον καὶ ἀπροσδόκητον ἦτο εἰς τοὺς ἀκροατάς· διὸ καὶ σχῆμα λόγου πα-
 ρὰ προσδοκίαν καλεῖται τοῦτο· — δ — τῶν πραγμάτων] ἡ γενικὴ δὲν εἶνε ὑπερ-
 θετικὴ τοῦ δυσμαχώτατον, ἀλλὰ γενικὴ τοῦ ὅλου διαιρετικῶς σχετιζομένη
 πρὸς τὸ θ, εἴτε γενικὴ προσδιορισμὸς διὰ πλαγίας πτώσεως, προτιδιορίζων τὴν
 ἀναφορικὴν θ, καὶ σημαίνουσα τὴν σχέσιν τοῦ ὅλου πρὸς τὸ μέρος· ἡ δὲ γενικὴ
 τοῦ δυσμαχώτατον ὑπονοεῖται ἐξωθεν, οὕτω — τὸ δυσμαχώτατον πᾶν
 ἀπάντων τῶν πραγμάτων, καὶ πλεονεκτημάτων· — δυσμαχώτατον] τί δὲ εἶνε
 τοῦτο; τοῦτο εἶνε τὸ εἶναι τὸν Φίλιππον ἕνα, κύριον, ταμίαν κτλ. καὶ τὸ παρῆν-
 ναι, ὅπερ καὶ ὑποκείμενα τοῦ προέχει, καὶ εἶχει· — καὶ ῥητῶν καὶ ἀπορ-
 ῥήτων] ταῦτα εἶνε ἐπεξηγήσεις τοῦ πάντων· ῥητὰ ὅσα δὲν βλάπτουσι καὶ ἀν-
 δημοσιεύονται· ἀπόρρητα δὲ ὅσα ἢ δημοσίευσιν βλάπτει· ὁ Φίλιππος ὡς μονάρ-
 χης ἦτο κύριος ὅλων αὐτῶν· αὐτὸς μόνος τὰ ἐγνώριζεν· τῶν Ἀθηναίων ὅμως τὰ
 ἀπόρρητα ἐκοινοποιοῦντο· διότι ἦσαν δημοκρατούμενοι — καὶ ταμίαν] ταμίαι ἐν
 Ἀθήναις ἦσαν πολλοί· ἐνταῦθα ὅμως ἀν καὶ ὁ λόγος ἦνε περὶ τοῦ Φιλίππου, οὐχὶ
 περὶ τινος ταμίου τῶν Ἀθηναίων, ἐννοεῖ τὸν ταμίαν τῶν στρατιωτικῶν χρημάτων·
 — πρὸς μὲν τὸ πράττεσθαι] ἡ πρὸς ἐνταῦθα ἐτέθη συμπληρωτικῶς εἰς τὸν κατὰ
 τι προσδιορισμόν, ὅστις ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀπροθέτως τίθεται, ὡς, δεινὸς λέ-
 γειν, λευκὸς τοὺς ὁδόντας κτλ. ἀλλὰ συμπληρωτικῶς εὐρίσκεται καὶ μετὰ τὴν κα-
 τὰ καὶ μετὰ τὴν εἰς· καθὼς καὶ ἡ κατωτέρω ἀπρὸς τὰς καταλλαγὰς· — πολλῶν
 προέχει] ὑποκείμενον τοῦ προέχει εἶνε, ὡς προσέπομεν, τὰ ἀνωτέρω ἀπαρέμματα
 εἶναι καὶ παρῆναι· τὰ σημαίνοντα σύγκρισιν ὀνόματα καὶ ῥήματα λαμβάνουσι πολ-
 λάκις καὶ ἐπιρρηματικούς ἢ ὡς ἐπιρρηματικούς προσδιορισμούς· γίνεται δὲ τοῦτο,
 ὅταν ὁ λέγων ἢ γράφων θέλῃ νὰ φανερώσῃ ἀνώτερόν τι τῆς συγκρίσεως, κατώτερον
 ὅμως τῆς ὑπερθέσεως· εἰς δὲ τὰ ὑπερθετικὰ ὀνόματα προστίθενται ἐπίσης οἱ αὐτοὶ
 προσδιορισμοί, ὅταν θέλωσι νὰ φανερώσωσιν ἀνώτερόν τι τῆς ὑπερθέσεως, ἥτις
 ἐξηγεῖται διὰ τῶν ὑπερθετικῶν μόνων ὀνομάτων, τὰ ὅποια δὲν δύνανται νὰ φα-
 νερώσωσι βαθμὸν ἀνώτερον τῆς ὑπερθέσεως· — ποιήσαιτο] Μέσον Διάμεσον μάλ-
 λον, ἢ Διάλληλον· καθότι ἀμφότεροι ἀν ἐποιοῦν, διὰ τῶν πρέσβων των βεβαίως
 ἠθέλον τὰς ποιήσῃ· — δηλον γάρ] ὁ γὰρ αἰτιολογεῖ τὸ ἐναντιῶς εἶχει· — ὅτι
 — οὐ περὶ δόξης, οὐδ' ὑπὲρ μέρους] ἡ περὶ διαφέρει τῆς ὑπὲρ κατὰ τοῦτο· πρῶ-
 τιν ἡ περὶ σημαίνει τὸ περὶ οὐ ὁ λόγος, δεύτερον ἐμφαίνει τέλος καὶ σκοπόν,
 ὡς πᾶν πάντοτε ἀποβλέπει πρὸς τὸ μέλλον· ἔρχεται δὲ εἰς χρῆσιν διττὴν, ἐπὶ τε
 παρόντων καὶ ἀπόντων πραγμάτων δηλαδὴ· καὶ πρῶτον ἐπὶ πραγμάτων, τὰ ὁ-

ποτα ἀγαπῶμεν, καὶ δεύτερον ἐπὶ πράγματων τὰ ὅποια μισοῦμεν, καὶ ὅταν δὲν τὰ ἔχωμεν, ἐπιθυμοῦμεν νὰ τὰ ἀποκτήσωμεν, ἢ τὰν δὲ τὰ ἔχωμεν καὶ τὰ μισῶμεν, ἐπιθυμοῦμεν νὰ τὰ ἀποβάλωμεν, ἢ νὰ τὰ ἀποφύγωμεν, ὅπερ ἀναφέρεται εἰς τὰ μέλλοντα. Ἡ δὲ ὑπὲρ σημαίνει καὶ αὐτὴ τέλος καὶ σκοπὸν, ἀλλὰ κυρίως ὑπεράσπισιν, ἥτις ἀποβλέπει μάλλον εἰς πρᾶγμα παρόν· διὸ καὶ οἱ Ὀλύνθιοι δὲν πολεμοῦσιν ἤδη διὰ νὰ ἀποκτήσωσι δόξαν, τὴν ὁποίαν πᾶς τις μὴ ἔχων ἐπιθυμεῖ νὰ ἀποκτήσῃ, οὐδὲ πρὸς ὑπεράσπισιν καὶ διατήρησιν μέρους τῆς χώρας των, ὅπερ δῆθεν κινδυνεύει, ἀλλὰ πολεμοῦσι διὰ νὰ μὴ ἀναστατῶθῃ καὶ ἀνδραποδισθῇ ἡ πατρίς αὐτῶν, ὅπερ φυσικὰ καὶ μισοῦσι καὶ φοβοῦνται, καὶ προσπαθοῦσι διὰ νὰ μὴ τὰ πάθωσι· συντάσσονται δὲ εἰς τοιαύτας περιστάσεις καὶ αἱ δύο μετὰ γενικὴν — ὅτι πολεμοῦσι — τοῦτο εἶναι λόγος κατ' ἀνάλυσιν ὀνομαστικῷ Ἀπαρεμφάτου ὑποκειμένου τοῦ ἐστὶ — καὶ ἴσασι — ὃ καὶ ἐρέλκει ἀνωθεν τὸ ὅτι· διὸ — καὶ ὅτι ἴσασι, ὥστε καὶ τὰ δύο, τὸ ὅτι πολεμοῦσι καὶ τὸ ὅτι ἴσασι εἶναι ὑποκείμενα τοῦ ἐστὶ — αὐτῶν Ἀμφιπολιτῶν — καὶ Πυθναίων] τὸ μὲν ἀναφέρεται μὲν εἰς τὸ ὑπονοούμενον ἐκείνου, ὅπερ εἶνε καὶ τὸ κυρίως ἀντικείμενον τοῦ ἴσασι, εἶνε δὲ ἀντικείμενον δεύτερον τοῦ ἐποίησε κατωτέρω, πρώτου ὑπάρχοντος τοῦ παραδόντας, ὡς καὶ κατωτέρω τοὺς ὑποδεξαμένους· Ἀμφίπολις δὲ καὶ Πύθνα τοῦ ἔκειντο ἴδε τὰ προλεγόμενα· τί δὲ ἦσαν ἐκεῖνα, ἅπερ ἐποίησε τοὺς Ἀμφιπολίτας καὶ Πυθναίους; κατὰ τὸν Σχολιαστὴν ὁ Φίλιππος ἅμα εἰσῆλθεν εἰς Ἀμφίπολιν ἐκέλευσε νὰ θανατωθῶσιν ἐκεῖνοι, οἵτινες τῷ ἐπρόδωκαν τὴν πατρίδα των, ἐπειδὴ τοῦ λοιποῦ δὲν τοῖς ἐνεπιστεύετο· καθότι ἔλεγεν, ἂν τὴν ἑαυτῶν πατρίδα δὲν ἐφείσθησαν, ἀλλὰ τὴν ἐπρόδοσαν, πῶς ἦτο δυνατόν νὰ φεισθῶσι τοὺς ξένους; τοὺς δὲ προδότας τῶν Πυθναίων, ἐπειδὴ φοβηθέντες κατέφυγον εἰς τοὺς πατέρας βωμόν, ἀπατήσας αὐτοὺς ὑποσχέσεωσιν ἐξήγαγε καὶ θανάτωσε· διότι ὁ Φίλιππος ἐσυνείθηκε νὰ λέγῃ αὐτὴν μὲν προδοσίαν φιλῶ, τοὺς δὲ προδότας μισῶν — ἄπιστον — ἢ τυραννίς] πολλάκις τὸ κατηγορούμενον τίθεται εἰς οὐδέτερον γένος, ὅταν τὸ ὑποκείμενον ᾖ μὲν ἀρσενικόν, ἢ θηλυκόν, ἀλλὰ κατὰ φωνὴν, κατὰ σημασίαν οὐδέτερον ᾖ· τὸ δὲ τυραννίς εἶνε — τῷ τυραννός· τὸ ἀρχαῖον δὲν ἔστιν ἀπὸ τοῦ συγκατακρινένου — ἄλλως τε καὶ] διαφέρει ἡ φράσις αὕτη ἀπὸ τῆς φράσεως ἄλλως τε καὶ· καὶ δι' ἄλλον μὲν λόγον, τὸν ὅποιον παραλείπω ἤδη, ἐξαιρέτως ὅμως διὰ τὸν ἐξῆς· ἐξ ὧν γίνεται φανερόν, ὅτι τὴ μὲν ἄλλως τε ἀναφέρεται εἰς τὸ παραλείπεται, τὸ δὲ καὶ εἰς τοῦτο, τὸ ὅποιον προστίθεται ὡς ἐξαίρετον τι· ἡ δὲ δευτέρα «ἄλλως τε» ἀναφέρεται εἰς τοῦτο, τὸ ὅποιον προστίθεται ὡς ἐξαίρετον καὶ διάφορον τῶν ἄλλων· δηλαδὴ καὶ δι' ἄλλον λόγον (μέγιστον) τὸν ἀκλόνητον· ὅταν ὅμως περικυβηθῇ ἡ ἀκριβοῦς φωνή αὕτη, τότε καὶ αἱ δύο φράσεις ἐξηγουνται κοινῶς — τῷ μέγιστον· ἐξ οὗ δὲ καὶ τί τὸ μέγιστον διαφέρει ἐκείνων.

§. 4. — Ταῦτ' οὖν ἐγνωκότας] τὸ μὲν ταῦτα κεῖται κατ' ἐπανάληψιν ἔχον τὴν δειξιν εἰς τὰ ἀνωτέρω προλεχθέντα· τὸ δὲ οὖν συμπερασματικὴν συνάφειαν τὰ ἡγούμενα μετὰ τὰ ἐπόμενα οὕτω· ἐπειδὴ οἱ Ὀλύνθιοι γνωρίζουσιν ὅσα ἐφίλ. ἔκαμε κατὰ τοὺς Ἀμφιπολίτας καὶ Πυθναίους, καὶ αὐτοὶ τῶρα πολεμοῦσι διὰ νὰ μὴ ἀναστατῶσιν καὶ ἀνδραποδίσῃ τὴν πατρίδα των, καὶ ὅτι οἱ τυράννοι πανταχοῦ μὲν εἶνε ἄπιστοι, ἐξαίρετως δὲ εἰς τοὺς γείτονάς των, διὰ ταῦτα καὶ οἱ

ἐγνωκότες ἤδη ταῦτα, ἀρεῖσθε νὰ βοηθήσητε τοὺς Ὀλυνθίους κτλ. — καὶ τ' ἄλλ' ἂ προσήκει] ποῖα εἶνε τὰ ἄλλα, τὰ ὅποια ἐνθυμούμενοι πρέπει νὰ παροξύνωνται κατὰ τοῦ Φιλίππου; ταῦτα εἶνε τὸ ἀξίωμα καὶ φρόνημα τῆς πόλεως, δι' ὧν οἱ πάλοι Ἀθηναῖοι ἤξιον νὰ ᾤσιν ἡγεμόνες καὶ ἀρχόντες τῆς Ἑλλάδος, καὶ νὰ προστατεύωσι τὰς ἐλληνικὰς πόλεις κατὰ τῶν τυράννων — καὶ αὐτοὺς ἐξιόντας] ἡ ὀριστικὴ Ἀνταγωνισμῶν ἐνταῦθα διατηρεῖ τὴν διασταλτικὴν τῆς ἐννοίας· σεῖς οἱ Ἰ-διοὶ δηλ. νὰ ἐξέρχῃσθε, καὶ οὐχὶ ξενικὰ νὰ στέλλητε στρατεύματα — οὐδὲ γὰρ οὐδὲ] ὁ συνδυασμὸς τῶν μορίων τούτων διαφέρει ἀπὸ τὸν συνδυασμὸν τοῦ οὔτε οὔτε· καθότι τὸ μὲν οὐ τίθεται μόνον εἰς τὸν λόγον, ὅταν θέλωμεν νὰ ἀναιρέσωμεν προηγουμένον τι ἡένεστώς· ὅταν ὅμως τίθεται εἰς ἀρχὴν λόγου μετὰ συνεπειὰς ἐτέρου καταφατικῷ λόγου, τότε ἀναιρεῖ τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος, καὶ παραδέχεται τὴν ἐννοίαν τοῦ ἐπομένου, ὅπερ ἐκφέρεται διὰ τοῦ Ἀλλὰ· καθὼς, οὐ θέλω τοῦτο, ἀλλ' ἐκεῖνο· ὅταν ὅμως προσλαμβάνῃ καὶ τὸν τε, τότε προκαλεῖ καὶ ἕτερον οὐ παράθετον μὲ τὸν τε ὁμῶς, καὶ τότε ἀναιρεῖται συγχρόνως καὶ τῶν δύο κώλων ἡ ἐννοία, περὶ ὧν γίνεται ὁ λόγος· καθὼς, οὔτε τὴν πενίαν ἀγαπῶ, οὔτε τὴν ἀμάθειαν ἀσπάζομαι, καὶ τότε ὁ πρῶτος οὔτε καλεῖται ἀρκτικός τῆς συμπλοκῆς, ὁ δὲ δεύτερος συμπλεκτικός· συμπλέκων τὰ δύο κῶλα· ἂν δὲ ἐκ τῶν δύο κώλων τὸ μὲν πρῶτον ἀποράσκηται, τὸ δὲ δεύτερον καταράσκηται, τότε τίθεται οὔτε μόνον εἰς τὸ ἡγούμενον κῶλον, εἰς δὲ τὸ ἐπόμενον μόνον ὁ καὶ διὰ νὰ δέσῃ τὰ δύο κῶλα· καθὼς, «Κύριε! οὔτε ἀντήρημα ἔχω, καὶ τὸ φρέαρ ἐστὶ βαθύ». Ὁ δὲ οὐδὲ οὐδὲ τίθεται ἐπὶ ἀποφατικῆς ἐμφάσεως καὶ ἐπίδοτικῆς ἐννοίας· καθὼς, οὐδὲ πένης θέλω νὰ ᾤμαι, οὐδὲ ἀμαθίης, ὅπου ὡς βλέπεις ἀποφάσκονται μὲν καὶ αἱ δύο ἰδέαι, ἀλλὰ μετὰ τίνος ἐμφάσεως; δηλαδὴ οὐ μόνον τι τῶν ἄλλων κακῶν δὲν στέργω, ἀλλ' οὐδὲ πένης θέλω νὰ ᾤμαι· καὶ πάλιν, οὐ μόνον πένης δὲν στέργω νὰ ᾤμαι, ἀλλ' οὐδ' ἀμαθίης — λόγος — σκῆψις] ὁ λόγος σημαίνει κυρίως τὴν ἀληθῆ καὶ δικαίαν αἰτίαν, ἡ δὲ σκῆψις τὴν πρόφασιν· ἐνίοτε δὲ λαμβάνονται καὶ τὰ δύο συνωνύμως — ἐθρυλεῖτε] λέξις πεποιημένη σημαίνουσα τὸ ψιθύρισμα καὶ μουμουρητόν· ἡ δὲ ἐννοία αὕτη· ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον ὅλοι ἐψιθυρίζετε, καὶ τρόπον τινὰ ἐλακταρίζετε διὰ νὰ γείνη, ἰδοὺ ἐγενεῖν αὐτόματον· ἐκπολεμῶνται] πολεμεῖν, ἐκπολεμεῖν, ἐκπολεμοῦν διαφέρουσι· καθότι τὸ μὲν πολεμεῖν σημαίνει ἔχω πόλεμον πρὸς τινά, τὸ δὲ ἐκπολεμεῖν τὸ τελειῶναι τὸν πόλεμον = νικῶ — κατατροπῶν· τὸ δὲ ἐκπολεμοῦν διεγείρω τινά κατὰ τινος εἰς πόλεμον, ἡ κάμνω τινά νὰ γείνη ἐχθρὸς πρὸς ἄλλον = καθιστῶ τινά τινι πολέμιον, ὡς ἐνταῦθα — αὐτόματον] σύμθετον ὃν ἐκ τοῦ αὐτός καὶ μέμα, τὸ ὅποιον σημαίνει ἐπιθυμῶ λέγεται ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον γίνεται ἐκ φυσικῆς τίνος ὁρμῆς καὶ ἐπιθυμίας, καὶ συντόμως ἀπ' ἐαυτοῦ του, χωρὶς νὰ συνεργήσῃ τις διόλου — καὶ ταῦθ'] ἔπρεπε νὰ εἴπῃ καὶ τοῦτο ὡς ἀναφερόμενον εἰς τὸ ἐκπολεμῶσαι· ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ φράσις αὕτη (καὶ ταῦτα) μετέπεσεν εἰς ἐπιρρήματικὴν σημασίαν, δὲν παρατηρεῖ οὔτε τὸν ἀριθμὸν, οὔτε τὸ γένος τῶν πρὸς ἃ ἔχει τὴν δεξιὴν· διὰ τοῦτο συνήθως ἐξηγεῖται — τῷ μάλιστα, ἐν ᾧ συμπληρωτικῶς πρέπει νὰ ἐπαναληρωθῶσιν ὅλα τὰ ἡγούμενα, οὕτως ἀκαὶ ταῦτα τὰ δεῖν (δηλαδὴ) ἐκπολεμῶσαι γέγονεν αὐτομάτως οὕτως, ὡς ἂν ὤκιν συμφοροῦν — ὡς ἂν — συμφοροῦν] συνέφερον εἰς τοὺς Ἀθηναίους νὰ ἔχωσιν οἱ Ὀλυνθιοὶ ἀδιάλλακτον πρὸς τὸν Φίλιππον πόλεμον καὶ χωρὶς τῆς συνεργείας αὐτῶν — εἰ γὰρ — ἀνείλοντο τὸν πόλεμον — ἦσαν ἂν] ἡ μὲν ὑπόθεσις προ-

φανῶς μὴ ἐπαληθεύουσα, ἡ δὲ συνέπεια ἐνδεχομένη· τὸ δὲ ἀνείλοντο—ιστήκωναν τὸν πόλεμον ἐπὶ τῆς ῥάχεώς τῶς ὡς Μέσον ἀντανακλώμενον· τὸ δὲ ἄρθρον εἰς τὸ πόλεμον δεικνύει, ὅτι ὁ λόγος εἶνε περὶ ὠρισμένου πολέμου, τὸν ὅποιον ἤδη οἱ Ἰνδὺνοι πολέμοισι πρὸς Φίλιππον—σφαλεροί] ἄστατοι καὶ ἀβέβαιοι· καθότι σφάλλω μεταβατικῶς μὲν σημαίνει τὸ κάμνω τινὰ νὰ πέρσῃ, ἀμεταβάτως δὲ —τῷ πίπτω· ὅθεν καὶ σφαλερὸν λέγεται τὸ μὴ βεβαίως ἰσχυμένον·—καὶ μέχρι του]—καιροῦ· ἐν ὧσιν δηλαδὴ ἡ μετὰ Ἀθηναίων συμμαχία εὐρροεῖ καὶ ἐπιτυχ-
χάνει· ἡ ἄτονος γενικὴ καὶ δοτικὴ τῶν ἄρθρων λαμβάνεται ἀντὶ ἀορίστων Ἀν-
τωνυμιῶν τοῦ τινός καὶ τινί·—ταῦτα] κατ' ἐπανάληψιν ἡ δεικτικὴ, ἔχουσα τὴν
δειξιν εἰς τὸ εἶναι συμμαχοῦς ἡμῖν καὶ παλεμεῖν Φιλίππῳ·—ἴσως] τὸ μῦθον
τοῦτο καὶ βεβαιωτικὴν ἔχει ἔννοιαν καὶ σημασίαν, καὶ εἰκαστικὴν, καὶ ἀμφίβο-
λον· ἐνταῦθα δὲ ἐκ τῶν προηγουμένων φαίνεται, ὅτι ἔχει βεβαιωτικὴν σημασίαν·
—ἐπεὶ δὴ—μισοῦσιν—εἰκός (ἐστὶ)] ὁ παρασυναπτικὸς σύνδεσμος διακρίσει τοῦ
συναπτικοῦ· καθότι οὗτος συνάπτει καὶ βέβαια καὶ ἀμφίβουλα, ὁ δὲ παρασυνα-
πτικὸς πάντοτε βέβαια, ἡ ὡς βέβαια θεωρούμενα·—ἐκ τῶν πρὸς αὐτοὺς ἐγκλη-
μάτων] ἐγκλημα λέγεται τὸ ἀδίκημα, διὰ τὸ ὅποιον ἐγκαλεῖται τις εἰς δικαστή-
ριον· ἡ δὲ ἐκ σημαίνει τὴν ἀναγκαστικὴν αἰτίαν ἐνταῦθα· δηλαδὴ διὰ τὰ ἐγκλη-
ματα, τὰ ὅποια ὁ Φίλιππος ἔλαβε πρὸς αὐτοὺς τοὺς Ὀλυνθ. λεηλατίσας τὴν χώραν
αὐτῶν, καὶ τινὰς τῶν συμπολιτῶν αἰχμαλωτίσας, μισοῦσιν αὐτὸν δικαίως ἤδη
καὶ βεβαίως· ὑπὲρ ὧν φοβοῦνται καὶ πεπόνθασιν] καλῶς ἐτέθη ἡ ὑπὲρ καὶ ὅ-
χι ἡ περὶ· διότι φοβοῦνται ἤδη, μήπως ὁ Φίλιππος κυριεύσῃ τὴν χώραν των, ἥτις
ἀκόμη εἶνε ἀκυρίευτος, καὶ θὰ προσπαθοῦσι διὰ νὰ μὴ γείνη· τὰ δὲ πεπόνθασιν
ἀναφέρεται εἰς τὰς ἀδικίας, τὰς ὅποιας ἔπαθον ὑπὸ Φιλίππου· λεηλατίσαντος τὴν
χώραν των καὶ αἰχμαλωτίσαντος πολίτας τινάς.

§. 5.—Παραπεπτωκότα] τὴν ἀπροσδόκητον εὐκαιρίαν τῶν Ὀλυνθίων ἐννοεῖ,
τὴν ὅποιαν ἡ τύχη ὠκονόμησεν ἀελπίστως· διότι τὸ περιπίπτειν τὴν παρ' ἐλ-
πίδα καὶ κατὰ τύχην συμβαίνουσιν περιστάσιν σημαίνει· ἡ δὲ παρὰ σημαίνει
τὸ πλησίον καὶ οἰονεῖ ἐξουσίαν, καθὼς παρ' αὐτὰ τὰ ἀδικήματα·—ὑπὲρ πεπόν-
θατε] τί δὲ πολλάκις ἔπαθον πρότερον ὁ ἴδιος παρακατιῶν τὸ ἐξηγεῖ·—εἰ γάρ,
ὅθ' ἤκομεν] ὁ λόγος ἐνταῦθα εἶνε συνάμα ὑποθετικὸς, αἰτιολογικὸς, καὶ χρονικὸς·
εἰς τῇ αὐτῇ δὲ περίπτωσιν τὸ ῥῆμα τῆς ἀποδόσεως εἶναι συγχρόνως καὶ ῥῆμα
τῆς αἰτιολογίας· Ἡ δὲ ὑπόθεσις εἶναι προφανῶς μὴ ἐπαληθεύουσα, διὰ τοῦτο καὶ
ἡ ἀπόδοσις θεθεῖσα εἰς παρατατικὸν ὀριστικῆς μετὰ τοῦ ἂν εἶνε ἐνδεχομένη· διότι
ὅταν ἡ ὑπόθεσις ᾖ ψευδής, ὁ ὑποθετικὸς εἰ φέρεται εἰς παρῳχημένον ὀριστικῆς
ἡ δὲ ἀπόδοσις ἐπίσης εἶνε ἐνδεχομένη, ὅταν φέρεται εἰς παρῳχημένον ὀριστικῆς,
μετὰ τοῦ ἂν, καὶ βέβαια, ὅταν δὲν ἔχῃ τὸ ἂν. Καὶ ὁ μὲν παρατατικὸς παρ-
εἰ-
χόμεθα, καὶ εἶχε τε σημαίνει τὴν διαρκοῦσαν πράξιν, ἡ τὴν κατ' ἐπανάλη-
ψιν γιγνομένην, ὁ δὲ ὑπερσυντελικὸς τὴν πάλαι τετελεσμένην, καὶ ὁ Ἀόριστος
τὴν ἅπαρ γενομένην ἐν ἀόριστῳ τινὶ στιγμῇ τῶν παρελθουσῶν ἀπείρων στιγμῶν
τοῦ χρόνου· τὸ δὲ ἤκομεν—τῷ ἐπανάκομεν, ἐνεστῶς μὲν σημασίαν Ἀόριστου· Ἡ
δὲ αἰτία, διὰ τὴν ὅποιαν ἐστράτευσαν εἰς Βυβόαιαν, εἶναι ἡ ἐξῆς· Οἱ Βυβόαιεῖς εἶγον
πρὸς ἀλλήλους στάσεις καὶ φαρτίαις περὶ τοῦ πολιτεύματός των, οἱ μὲν ἀπαρξό-
μενοι τὸ δημοκρατικόν, οἱ δὲ τὸ Ἀριστοκρατικόν· καὶ οἱ μὲν φίλοι τῆς δημοκρα-
τίας ἐπεκατέσθησαν τὴν βοήθειαν τῶν Ἀθηναίων ὡς δημοκρατομένων, οἱ δὲ τῆς

ἑτέρας μερίδας τῶν Ἀριστοκρατῶν τὴν τῶν Θεσσιῶν ἀριστοκρατουμένων· τούτο δὲ συνέβη περὶ τὸ (358 π. Χ. καὶ ἐννέα ἔτη πρὸ ταύτης τῆς δημηγορίας)· τότε οἱ Ἀθηναῖοι ἐπεμψάν εἰς αὐτοὺς βοηθεῖν καὶ στρατηγὸν τὸν Τιμόθεον τὸν Κόωνος, ὅστις ἐντὸς τριάκοντα ἡμερῶν ἀπέβαλε τοὺς Θεσσαίους· ὅρα καὶ §. 3. εἰς τὸ περὶ τῶν πράξεων Φιλ. εἶπε δὲ ἡ κ ο μ ε ν· διότι καὶ ὁ ἴδιος ῥήτωρ ἦτο τότε εἰς ἀπὸ τοὺς ἐθελοντάς τριηράρχους· καὶ ἡ μὲν ἐξοδος τῆς ἐκστρατείας ταύτης ἐγένετο ταχυτάτη· καθότι ἐντὸς πέντε ἡμερῶν ἦσαν ἐτοιμοὶ, ἡ δὲ ἐκβασίς τῆς ὁμοίως ταχυτάτης μετὰ ταῦτα μετὰ τὴν ἐπάνοδον δηλ. ἐξ Εὐβοίας παρευθὺς ἦλθον καὶ οἱ πρέσβεις τῶν Ἀμφιπολιτῶν Ἰέραξ καὶ Στρατοκλῆς, οἵτινες προσέφερον τὴν Ἀμφιπολίνας τὴν προσασίαν τῶν Ἀθηναίων· ἐπειδὴ ὁ Φίλ. ἤτοιμάζετο νὰ τὴν πολιορκήσῃ· ἀλλ' οἱ Ἀθηναῖοι δὲν ἐδέχθησαν τὴν πρότασιν τῶν Ἀμφιπολιτῶν, φοβούμενοι μὴ διὰ τοῦτο λύσῃσι τὴν εἰρήνην, τὴν ὁποίαν πρὸ ἐνὸς ἔτους εἶχον καμὴ πρὸς τὴν Φίλιππον· ἐπιφέρει δὲ ὁ ῥήτωρ ταύτας τὰς παραδειγματικὰς ἀποδείξεις ἐκ τοῦ ἐναντίου εἰς τὴν ἀνωτέρω συμβουλὴν τοῦ τὴν ὅτι δὲν πρέπει νὰ παραμελήσωσι καὶ ν' ἀφήσωσι τὴν τοιαύτην εὐνοϊκὴν περίστασιν τῶν Ὀλυνθίων, διὰ νὰ βάλλῃ ὑπ' ὄψιν τῶν οἰκνέει τὰ κακὰ ἀποτελέσματα τῆς ἀμελείας καὶ ῥαθυμίας τῶν, ὥστε τὰ πρότερα μαθήματα νὰ τοῖς γέινωσιν εἰς τὸ μέλλον μαθήματα—ἐπὶ τούτῳ] δακτυλοδεικτεῖ ὁ ῥήτωρ τὸ βῆμα, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἴστατο·—παρειχόμεθα==τῷ ἐδεικνύμεν καθότι τὸ μέσον συχνότερα ἐκλαμβάνεται εἰς ταύτην τὴν σημασίαν, ἐν ᾗ τὸ ἐνεργητικὸν σημαίνει τὸ δίδωμι, προξενῶν σημαίνει καὶ τὸ μέσον τὴν δόσιν, ἀλλ' ὅταν θέλωμεν νὰ δώσωμέν τι ἀπὸ τὰ ἡμέτερα πράγματα· καθὼς, παρειχόμεθα ἐσθίας καὶ χρήματα—ἡρεῖς] κατ' ἀντίθεσιν καὶ διασολὴν ἐτέθη·—καὶ ὑπὲρ ἡμῶν αὐτῶν] κατ' αὐτοπάθειαν ὁ λόγος· λέγεται δὲ αὐτοπάθεια, ὅταν τὸ ἴδιον ὑποκείμενον τοῦ λόγου ἐνεργῇ καὶ πάσχῃ· καθὼς, λούω ἑμαυτόν. —εἶχετ' ἄν] τὴν μὲν ὑπόθεσιν πρωτοπροσώπως ἐξέφερον ἀναμειγνύων καὶ ἑαυτὸν εἰς τὰ λάθη· τὴν δὲ ἀπόδοσιν δευτεροπροσώπως, μὴ συμμεριζόμενος τὰ ἀγαθὰ—καὶ πάντων τῶν μετὰ ταῦτα πραγμάτων] τῶν κακῶν δηλαδή, τὰ ὁποῖα ἔπαθον ὕστερον ἀπὸ τὸν Φίλιππον· ἐννοεῖ δὲ τὰ δεινὰ τοῦ πολέμου, εἰς ὃν ἐνέπεσαν μετὰ ταῦτα, θέλοντες ν' ἀνακτήσωσι τὴν Ἀμφίπολιν· ὑπὲρ γὰρ τὰ χίλια καὶ πεντακίσσια τάλαντα ἐξωδεδύθησαν καὶ πάλιν οὐδὲν κατώρθωσαν—τάλλα] φερὰς δηλαδή, Μαγνησίαν, καὶ ἄλλας Θρακικὰς πόλεις καὶ Καλκιδικὰς· ἐπιφέρει δὲ ταῦτα ἐπίτηδες, ἵνα τοὺς ἐξυπνήσῃ ἀπὸ τὸν λήθαργον, καὶ διεγείρῃ τὸ φιλότιμόν των·—ἵνα] ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸ ἐννοούμενον λέγει, διὰ τοῦτο καὶ πρὸς ὑποτακτικὴν φέρεται—καθ' ἑκάστα] τὸ κατὰ μέρος καὶ μερισμὸν σημαίνει ἡ κατὰ—πολιορκούμενα ἀπηγγέλλετο] τὸ ἀπαγγέλλεσθαι εἰς τὴν τάξιν τῶν δηλωτικῶν ἀναγόμενον συντάσσεται μὲ ἐιδιὴν εἶτε κατηγορηματικὴν Μετοχήν·—εἰ τότε τούτων ἐνί, τῷ πρώτῳ] ἡ ὑπόθεσις πάλιν ψευδής, καὶ ἡ συνέπεια ἐνδεχομένη· τὸ δὲ πρῶτον εἶναι ἐπεξηγήσει τοῦ ἀνὲν· πρῶτον δὲ τῶν χωρίων ἦτο ἡ Πύδνα· τὰ δὲ ἀπόλυτα ἀριθμητικὰ ὀνόματα, εἰς, μία, ἐν ἔχουσι φυσικὰ δύο σημασίας· μίαν διασταλτικὴν, καὶ μίαν ἀόριστον· καὶ διασταλτικὴν μὲν, ὡς ὅταν τίθεται εἰς τὸν λόγον, ἵνα διαστελθῇ ἐν ἀπὸ τὰ πολλὰ ἢ εἰρημένα, ἢ ῥηθησόμενα, ἢ ἐννοούμενα· καθὼς, εἰς τῶν πολλῶν ἄς ἔλθῃ· ἐνταῦθα τὸ εἰς διαστέλλει μὲν ἕνα ἀπὸ τοῦ πολλοῦ, ἀλλ' ἀγνοεῖται τίς εἶνε αὐτός, καὶ ἐντεῦθεν πηγάζει ἡ ἀόριστος αὐτοῦ σημασία, τὴν ὁποίαν θέλοντες νὰ τὴν προσδιορίσωμεν, ἐπιφέρουμεν ἐν τῶν ταυτιζῶν ἀνακρίσεων, τὸ πρῶτον

τος, φέρ' εἰπεῖν, δεύτερος κτλ. καθὼς ἐδὼ ἐνὶ τῇ πρώτῃ ὁμοίως καὶ ὀνόμα-
τα καὶ Ἀντωνυμίαι· καθὼς ἐν τῷ τελευταίῳ, ἐν τῷ ἔσχατῳ, ἐν τούτῳ, ἐν ἐ-
κεῖνῳ κτλ. διὰ τοῦτο καὶ ἐνάρθρως ἐτέθη τὸ πρῶτον — ἐδοθησάμεν αὐτοῖς] ἡ-
μεῖς οἱ ἔδωκα καὶ ὄχι ἄλλοι· διότι πρὸς διαστολὴν προσώπου ἐτέθη ἡ ὀριστικὴ
ἀντὶ τῆς προσωπικῆς ἡ μ ε ῖς — ῥάων καὶ ταπεινοτέρῳ] ὁ ῥάων εἶνε ἀντίθετος τῷ
χαλεπῷ, καὶ ὁ ταπεινὸς τῷ ἰσχυρῷ· ὁ ἐχθρὸς λοιπὸν εἶνε ῥάων δηλαδὴ εὐχείρω-
τος, ὅταν ᾖ ἀσθενής, χαλεπὸς δέ, ὅταν ᾖ ἰσχυρὸς καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἀν' ἐδοθη-
θον τὰ χωρία ἐκεῖνα, πρὶν ὁ Φίλιππος τὰ κυριεύσῃ, ἤθελον τὸν ἔχῃ εὐμεταχειρί-
στον καὶ ὑποκλινέστερον — τὸ παρὸν αἰεὶ προκείμενοι] — ἀπὸ ῥίπτοντες, καταπρα-
νοῦντες — ἀμειβόμενοι πᾶσαν παρούσαν εὐκαιρίαν, ὡς καὶ πρότερον Πύθνας, Πατι-
δαίνας, Μεθώνης, Παγασῶν κτλ. τὸ δὲ αἰεὶ δὲν σημαίνει ἐνταῦθα τὸ διὰ παντός,
ἀλλὰ τὸ ἀοράτως· σχήσειν καλῶς] — εὐτυχῆσειν, ἢ καλὴν ἐκδοσιν λήψεσθαι·
τὸ ἔχω διπλοῦν σχηματίζει Μέλλοντα, ἔξω καὶ σχήσω, καὶ συντασσόμενον μὲ
τροπικὰ ἢ ποιότητος ἐπιρρήματα ἀποτελεῖ διάφορους περιφράσεις, αἵτινες φανε-
ρόνουςι κατάστασιν τινα ψυχικὴν, σωματικὴν, ἢ ἠθικὴν· καθὼς εὐ ἔχω τοῦ σώ-
ματος, ἐχθρικῶς ἔχω σοί, ἢ πρὸς σέ, κτλ. καὶ οὕτω γνώμης ἔχω πρὸς ταῦτα, οὐ-
τω τιμῆς ἔχω πρὸς σέ· καὶ ὅτε μὲν συντάσσεται μὲ μεσότητος μόνον ἐπιρρήματα
καὶ ἀπρόθετον ἢ ἐμπρόθετον πτωτικόν, τότε σημαίνει· ἀπλῶς τὴν κατάστασιν
τῆς ψυχῆς, ἢ τοῦ σώματος· καθὼς οἰκείως ἢ ἀλλοτρίως ἔχω σοί, ἢ πρὸς σέ =
διάκειμαι· ὅταν ὁμως προσλαμβάνῃ καὶ γενικὴν ὀνομασίαν τινος, τότε ἡ γενικὴ
εἶνε ἐλλειπτικὴ τοῦ μέρους· καθὼς, εὐ ἔχω τοῦ σώματος = κατὰ τὸ μέρος τοῦ σώ-
ματος — οὕτω γνώμης ἔχω = τοιοῦτοτρόπως διακίμαι κατὰ τὸ μέρος τῆς γνώ-
μης, ὅπερ ἐστὶ — τοιαύτην γνώμην ἔχω· ὁμοίως συντάσσεται καὶ τὸ ἡ κ ε ι ν· κα-
θὼς, εὐ ἡκεῖ φρενῶν, εὐ ἡκεῖ παιδείας, φρονήσεως, συνέσεως, δυνάμεως κτλ. ἐξ ὧν
τὸ μὲν πρῶτον συμπληροῦται οὕτω — εὐ ἡκεῖ κατὰ τὸ μέρος τῶν φρενῶν, — ἔχει
καλὰς φρένας καὶ τὰ λοιπὰ ὡσαύτως = ἔχει καλὴν παιδείαν, φρόνησιν, σύνεσιν,
δύναμιν κτλ. — νύξῃσάμεν ἡμεῖς] ἀντιδιαστολὴν ἐμφαίνει προσώπου τὸ ἡμεῖς =
ἡμεῖς τὸν νύξῃσάμεν, καὶ ὄχι ἄλλοι, οὐδ' ἐκ τῆς ἱκανότητός του. — τηλικούτων,
ἡλίκος] ἐπὶ μεγέθους τῶν δυνάμεων του, καὶ ὄχι τοῦ ἰδίου — νῦν ἤδη] — τῶρα
πλέον τὸ μὲν νῦν ἐπεκτείνεται ἐπὶ τὸ τριμερές τοῦ χρόνου, τὸ δὲ ἤδη μόνον ἐπὶ
τὸ ἐνεστώδες· ἀφ' οὗ ὁ ῥήτωρ διὰ παραδειγμάτων ἐδίδαξε τοὺς Ἀθηναίους τὸ τί ἐ-
παθον πρότερον διὰ τὴν ῥαθυμίαν των, ἐπανερχεται πάλιν εἰς τὰ προειρημένα
αὐτοῖς δὴ τοιοῦτον καιρὸν ἀφείναι· διὰ τῆς φράσεως αὐτὸν ἤδη καιρὸς ἡκεῖ τις·
— οὗτος ὁ τῶν Οὐλυθίων] ταῦτα ἐτέθησαν πρὸς ἐπεξηγήσασθαι τοῦ κ α ι ρ ὁ ς ὁ και-
ρὸς εἶνε φυσικόν τι χρόμα, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ὅλα τὰ ὄντα ἠθικὰ τε καὶ φυσικὰ
ὑπάρχουσι· λέγεται δὲ νῦν ὁ καιρὸς καιρὸς τῶν Οὐλυθίων· διότι οὗτοι αἰτοῦντες
τοὺς Ἀθηναίους βοήθειαν ἐχρησίουσιν αὐτὸν εἰς αὐτοὺς.

§. 6. — Δοκεῖ τις ἂν — ἂν ἔχεν] ὁ ἂν ἐπανελήθη δις· διότι μεταξὺ τῆς κυ-
ρίας προτάσεως καὶ τῆς ἐξαρτωμένης, ἥτις εἶνε τὸ Ἀπαρέμφατον, παρεμβλήθη-
σαν ἄλλα· ἐνιοτε διὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἐπαναλαμβάνεται καὶ τρίς ὁ ἂν, καὶ μά-
λιστα παρὰ Πλάτωνα, ὡς καὶ τὸ ῥήμα τῆς κυρίας προτάσεως· καθὼς, αἰγῶ γὰρ
» ἂν οἶμαι — αἶμαι ἂν μὴ ὅτι ἰδιώτην τινα, ἀλλὰ τὸν μέγαν βασιλέα εὐαριθμή-
» τους ἂν εὐρεῖν αὐτὸν ταύτας πρὸς τὰς ἄλλας ἡμέρας». Πλάτ. Ἀπολογ. Σωκρ.
— δίκαιος λογιστὴς — καταστάς] ἡ Μετοχὴ ὑποθετικὴ ἐκ δὲ τῶν ὀνομαστικῶν

ἡ μὲν λογιστὴς εἶνε κατηγορούμενον τοῦ ὑποκειμένου τις, ἥτις εἶνε ὑποκει-
μενον καὶ τοῦ δοκεῖ, ἡ δὲ δίκαιος προσδιορισμὸς κατ' ἐπεξήγησιν τοῦ λογι-
στῆς καθότι τὰ ῥήματα, τὰ ὅποια, ὅταν ᾖνε ἐνεργητικά, συντάσσονται μὲ δύο
Αἰτιατικά, οἷα τὰ κλητικά, ἡ ὅσα προχειρίζουν, ἡ προβιβασμὸν σημαίνουσι, ταῦ-
τα, εἰν γένωσι παθητικά, συντάσσονται μὲ δύο ὀνομαστικά· καθὼς, ἐγὼ καλῶ
σε ἰατρὸν — σὺ καλῇ ὑπ' ἐμοῦ ἰατρός· οὕτω καὶ τὸ καθίστημι, ὡς σημαῖνον προ-
χειρίζουν συντάσσεται μὲ δύο αἰτιατικά, ὅλον, καθίστημι σε ἐπίτροπον· μεταβαλ-
λόμενον δὲ εἰς παθητικόν, μὲ δύο ὀνομαστικά· ὡς, σὺ καθίστασαι ὑπ' ἐμοῦ ἐπί-
τροπος· ἡ Μετοχὴ κατάστας ἔχει σημασίαν παθητικὴν = κατασταθεὶς τις λογι-
στὴς δίκαιος. Εἰς ταύτην δὲ τὴν ἐκθεσιν τῆς τῶν θεῶν εὐνοίας λαβὼν ὁ ῥήτωρ
ἀφορμὴν ἐκ τῆς ἀνωτέρω φράσεως αὐθενδός — ἐλάττω τῶν πρότερον ἐκείνων
ἐπανέρχεται πάλιν διὰ τῶν ἐξῆς αὐτὸ καὶ σφόδρα δεῖν εἰς τὴν πρώτην παραίνε-
σιν, ἥτις ἦτο τὸ νὰ μεταχειρισθῶσι πρεπόντως τὸν παραπεπτωκότα καιρὸν —
τῶν παρὰ τῶν θεῶν ἡμῖν ὑπεργμένων] = τῶν εὐτυχημάτων, τὰ ὅποια ὑπῆρξαν
εἰς ἡμᾶς ἐκ μέρους τῶν θεῶν· ἡ δὲ Μετοχὴ γίνεται ἐκ τοῦ ὑπάρχω, ὅπερ ση-
μαίνει κάμνω πρῶτος ἀρχὴν, ἡ δίδω πρῶτος τὴν αἰτίαν, ἡ τὸ παράδειγμα· ἐνε-
ργητικὸν δὲ ὅν τὸ ὑπάρχειν συντάσσεται μὲ γενικὴν καὶ δοτικὴν, ἥτις ἀνα-
λύεται ἐνίοτε εἰς αἰτιατικὴν ἐμπρόθετον· καθὼς, σὺ ὑπῆρξας τῆς ἐλευθερίας ἀ-
πάσῃ τῇ Ἑλλάδι· Ἀνδοκίδ'· δηλαδὴ αὐτοὶ πρῶτοι ἐστάθησαν αἰτίοι τῆς ἐλευθε-
ρίας εἰς ὅλους τοὺς Ἕλληνας· οὐδέτερον ὅμως ὅν καὶ ἀπόλυτον ὑπαρξιν σημαίνει,
ὡς, ὑπάρχει θεός, καὶ σχετικὴν, ὡς, ὁ θεὸς ὑπάρχει ἀγαθός — τὸ μὲν γὰρ πολλὰ
ἀπολωλεκέναι] τοῦ ῥήματος τούτου ὁ μὲν πρῶτος παρακειμένος ἀπολώλεκα
σημαίνει ἐνέργειαν, ὁ δὲ δεῦτερος ἀπόλωλα σημαίνει πάθος· εἶνε δὲ δεῦτερος
παρακειμένος ὁ ἔχων τὸν χαρακτήρα τῆς ῥίζης· καθὼς ἐνταῦθα ὁ δεῦτερος, ὅστις
ἔχει τῆς ῥίζης ὅλ τὸν χαρακτήρα, ὅστις ἰσοδυναμεῖ τῷ ἐχάθην· ὁ δὲ πρῶτος ση-
μαίνει τὸ ἐγεῖναι αἴτιος νὰ χαθῇ τι — κατὰ τὸν πόλεμον] ὅν ἐπολέμουν οἱ Ἀθην.
πρὸς Φίλιπ. περὶ τῆς Ἀμφιπόλεως· ἡ δὲ κατὰ σημαίνει χρόνον· — τῆς ἡμετέρας
ἀμελείας ἂν τις θεῖη δικαίως] τὸ τιθέναι κυρίως σημαίνει τὸ βάλλειν — θέτειν τι,
ἐξ ἧς ἐπήγαγε καὶ ἡ ἐπὶ τῶν θεωρούντων λογαριασμὸν σημασία· καθὼς, τίθει
πέντε δραχμὰς = λογαρίασε, πρόσθεσον, βάλε εἰς τὸ κατάστιχον πέντε δραχμὰς,
καὶ ἐκ τούτου καὶ ἡ σημασία τοῦ ὑπολαμβάνειν, νομίζειν — τὸ δὲ μήτε — πε-
πονθέναι, πεφηνέναι] περὶ τῶν ἀποφατικῶν μορίων εἶπομεν καὶ εἰς τὸν §. 4.
λέγομεν δὲ καὶ ἐνταῦθα, ὅτι ὁ τε, ἡ ὁ καὶ τότε ἀκολουθοῦσι τὰ προηγούμενα
μήτε, ὁ ὅτε, ὅταν ταῦτα μὲν ἀποφάσκωσιν, ἥτοι ἀναιρῶσι τὴν ἔννοιαν τοῦ κώ-
λου, ἐν ᾧ ὑπάρχουσιν, ἐκεῖνα δὲ καταφάσκωσι καὶ βεβαιῶσι — ταῦτο πεπονθέναι
] ἡ δεικτικὴ ἔχει χώραν ἐπαναλήψεως εἰς τὸ ἀπολωλεκέναι, ὅπερ ἐγένετο ἤδη
ἀντικείμενον τοῦ πεπονθέναι — ἀντίρροπον] λέγεται τὸ βάρος κυρίως, ὅπερ
τίθεται εἰς τὴν ἐτέραν πλάστιγγα τῆς ζυγαριᾶς, διὰ νὰ γείνη ἰσορροπία καὶ ἰσο-
σταθμία· ἐρρέθη δὲ ἐνταῦθα ἀπ' ἐκεῖ μεταφορικῶς καὶ ἐπὶ τῆς συμμαχίας τῶν
Ὀλυυνθίων, ἥτις ἰσοσταθμεῖ πρὸς τὰ χωρία, ἀπερ ἀπώλεσαν, ἂν θελήσωσι νὰ τὴν
δεχθῶσι καὶ νὰ τὴν μεταχειρισθῶσιν ὡς πρέπει· παράγεται δὲ ἡ λέξις ἐκ τοῦ ῥέ-
πειν = κλίνειν, ὅπερ κυριολεκτεῖται ἐπὶ τῆς γλωσσίδος τῆς ζυγαριᾶς· ἡ δὲ
ἀντὶ σημαίνει ἰσότητα — ἐγῶγε θεῖην] τὸ μὲν πρῶτον κῶλον τὸ ἐξέφερε
τριτοπροσώπως διὰ τὴν δυσάρεστόν του ἔννοιαν, τὸ δὲ δεῦτερον πρωτοπρο-

σώπως, ἐπειδὴ ἦτο εὐχάριστον εἰς τοὺς ἀχροατάς. — 'Ἄλλ', οἶμαι, παρόμοιον] ὁ ἀλλὰ ἐξαιρετικὸς, τὸ δὲ οἶμαι παρενθετικὸν ἐκφράζον τὴν κρίσιν τοῦ ῥήτορος· τὸ δὲ παρόμοιον ἴσον τῷ παρ' ὀλίγον ὅμοιον· ἡ δὲ παρομοίωσις καταλληλοτάτη καθότι καθὼς τὰ χρήματα εὐκόλως δαπανῶνται, οὕτω τάχιστα καὶ ἡ μνεῖα τῆς εὐεργεσίας ἀφίπταται· τάχιστα γὰρ γράσκει χάρις διὰ ταῦτα λέγει καὶ ὁ ῥήτωρ, ἐάν ὅσα τις χρήματα ἤθελε λάβῃ παρὰ τῆς τύχης, καὶ τὰ σώσῃ, τότε ὁμολογεῖ μεγάλην χάριν εἰς αὐτήν· ἂν ὅμως ἀπερισκέπτως τὰ δαπανήσῃ ἀσώτως, συναποβάλλει καὶ τὴν μνήμην τῆς χάριτος· οὕτω καὶ περὶ τῶν θεῶν ὁμοειπὼν· οἱ μὴ μεταχειρισθέντες ὀρθῶς τοὺς ἀρμαδίους καιροὺς, μηδὲ ὀφελούμενοι ἐξ αὐτῶν, οὐδεμίαν γνωρίζουσι χάριν εἰς τοὺς θεοὺς δι' ἃτι ἀγαθὸν ἤθελε τοῖς συμβῇ παρ' αὐτῶν· καθότι ἕκαστον τῶν προὑπαρξάντων ἀγαθῶν συνειθίζουσιν οἱ ἄνθρωποι νὰ τὸ μετρώσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μὲ τὴν τελευταίαν ἔκβασιν· ταυτέστι κατὰ τὴν εὐτυχίῃ ἢ δυστυχίῃ ἔκβασιν ἐπαινοῦσιν, ἢ ψέγουσι τὰ προὑπαρξάντα ἀγαθὰ, μηδὲ ὅπως παρατηροῦντες τὴν καλὴν, ἢ κακὴν χρῆσιν τῶν περιστάσεων·—ἀν·καὶ σώσῃ] καὶ ὁ Ἀρίστος τῆς ὑποτακτικῆς δύναται νὰ σημαίνει πρᾶγμα, ὕπερ συνηθίζε· νὰ γίγνηται·—τὴν χάριν] τὴν ἀρειλουμένην σημαίνει ἢ προσθήκη τοῦ ἄρθρου·—ἀναλώσας λάβῃ] τὸ λαμβάνειν, διατελεῖν, καὶ φθάνειν συντάσσονται μὲ Μετοχὴν, ἥτις σημαίνει τὸ κύριον τῆς ἐννοίας, τὰ δὲ ῥήματα ἐξηγοῦσιν ἐπιρρηματικὴν ἔννοιαν· δηλαδὴ ἰσοδυναμοῦσι πρὸς τὰ ἐπιρρήματα· καθὼς τὸ ἀναλώσας, λάβῃ=τῷ ἀνεπαισθήτως τὰ ἐξοδεύσῃ·—συνανάλωσε] ἀντιχρονισμός=τῷ ἐνεστώτι, σημαίνειν τὸ εἰσθὲς γίγνεσθαι·—οὐδ' εἰ συνέβη τι μνημονεύουσι] τὸ οὐδ' εἰ διότι κείται πρὸ τῶν ὑποθετικῶν μορίων δὲν λαμβάνει διὰ τοῦτο τὴν ἔμφρασιν, ἀλλὰ τὴν ἔχει οἰκοθεν διὰ τὸν συνδυασμὸν μᾶλλον τοῦ συνδέσμου δέ· ἄλλως οὐδὲν πλεον τοῦ οὐ σημαίνει· καθότι αὐτὸ συναπτεται πρὸς τὸ μνημονεύουσι·—πρὸς τὸ τελευταῖον] ἢ πρὸς σημαίνει παρὰδειγμα, συμφωνίαν, ὁμοιότητα· καθὼς, πρὸς αὐλὸν ἄδει=συμφώνως πρὸς τὸν αὐλόν, πρὸς τὸ τελευταῖον·—διὸ καὶ σφόδρα συμπεράσμα· ἅρ' οὐ κακῶς τὰ προγεγενημένα ἐπράξαμεν, καὶ ἀφήσαμεν τὸν Φίλιππον διὰ τὴν ῥαθυμίαν μας καὶ ἐκυρίευσεν Ἀμφίπολιν, Πύδναν, Ποτιδαίαν, Μεθώνην, καὶ λοιπὰ, διὰ τὰ ὅποια οὐ μικρὰ αἰσχύνῃ καὶ ἀδοξία μᾶς προσετίθει, πρέπει τώρα τοῦλάχιστον νὰ φροντίσωμεν ὑπὲρ τῶν Ὀλυνθίων, διὰ νὰ ἀποπλύνωμεν τὸν ῥύπον ἐκείνων καὶ τὸ ὄνειδος·—τῶν λοιπῶν] ἐννοεῖ τῶν Ὀλυνθίων·—ταῦτ' ἐπανορθώσαμενοι] ἡ δεῖξις εἶνε εἰς τὰ λοιπὰ κατ' ἐπανάληψιν· ἡ δὲ Μετοχὴ ὑστερόχρονος· δηλαδὴ ἅρ' οὐ ἐπαναφέρωμεν τὰ λοιπὰ εἰς τὴν ὀρθὴν καὶ πρέπουσαν θέσιν (εἶνε δὲ ὁ λόγος μεταρρίκας, τότε θὰ ἐξαλείψωμεν τὸ ὄνειδος τῶν πρότερον ἡμαρτημένων· ἀλλὰ πῶς διὰ τῆς ἐπανορθώσεως τῶν λοιπῶν, ἅπερ εἶνε οἱ Ὀλυνθιοὶ, θὰ ἐξαλειφθῇ ἡ ἀδοξία τῶν προτέρων; οἱ Ἀθηναῖοι διὰ τῆς ῥαθυμίας τῶν ἀπολέσαντες Ἀμφίπολιν καὶ λοιπὰ, ἔσχον τὸ ὄνειδος τῶν Ἑλλήνων, ἥδη ἂν βηθηθῶσι τοὺς Ὀλυνθίους, θὰ τοὺς ἀπαλλάξωσιν ἀπὸ τοὺς ὄνυχας τοῦ Φιλίππου, καὶ θὰ ἐπαινεθῶσι διὰ τὴν ἀποβολὴν τῆς ῥαθυμίας, καὶ ἀντικατάστασιν αὐτῆς διὰ τῆς ἐπιμελείας πρῶτον· καὶ δεύτερον, κατέχοντες εἰς τὴν συμμαχίαν τῶν τοὺς Ὀλυνθίους ἀρετὰ ἰσχυροῦς δύνανται νὰ ἀνακτήσωσι καὶ τὰ ἀπωλωθέντα χωρία, καὶ ἄλλως ἀντίρροπος εἶπεν ὁ ῥήτωρ, ὅτι εἶνε ἡ Ὀλυνθος, ἐάν τὴν κατέχωσι διαρκῶς, καὶ χωρῶνται αὐτήν· τὰ δὲ ῥήματα ὀρθοῦν, διορθοῦν, ἐπανορθοῦν, καὶ κατορθοῦν διαφέρουσιν ἀπ' ἀλλήλων· καθότι ὀρθοῦν μὲν

κυρίως σημαίνει τὸ νὰ θέτῃ τις τι ὁρθόν, διορθοῦν δὲ πάλιν τὸ ἴδιον, ἀλλὰ διὰ τινος μέσου, οἷον ὑποστηρικμάτων κτλ. ἐπανορθοῦν δὲ, τὸ νὰ ἐπανοφέρῃ τις τὸ πεπτωκὸς εἰς τὴν προτέραν θέσιν του· καὶ κατορθοῦν, ἐπὶ πάσης ἐκδόσεως λέγεται πραγματικῆς τε καὶ λογικῆς· — ἵνα ἀποτριψώμεθα] διὰ τί ὁ ἵνα πρὸς ὑποτακτικὴν, ἐν ᾗ ἐξαρθᾷ ἀπὸ παρωχημένου τοῦ φροντίσαι· πρῶτον κατὰ τὸν σοφὸν Ἀσώπιον τοῦτο γίνεται, ὅταν καὶ ἀφ' οὗ ἡ πρᾶξις παύσῃ, ὁ σκοπὸς οὐχ ἤτον εἶνε ἐκτελέσιμος, δι' ὃν ἡ πρᾶξις ἐγείνῃ· δεύτερον, ὅταν ἡ τοιαύτη σύνδεσις παραμελήται, καὶ θεωρεῖται ὁ ὑποτακτικὸς λόγος ὡς ἀνθυπόστατος, μεταφερόμενος ἀπὸ τοῦ παρελθόντος, ὅπερ κυρίως ἐκφέρεται διὰ τῆς Εὐκτικῆς, εἰς τὸ διὰ τῆς ὑποτακτικῆς ἐνεστώτος, ἢ μέλλοντος· ἐνταῦθα δὲ ἐτέθη ὑποτακτικὴ, ἢ διότι ὁ λόγος θεωρεῖται ὡς ἀνεξάρτητος, ἢ τὸ φροντίσαι, ἐξ οὗ ἐξαρθᾷ, πρέπει νὰ σημαίνει τὸ εἰσθῆς γίνεσθαι, ὅπερ θεωρεῖται καὶ ἐν τῷ Ἀριστῶ τῆς Ὀριστικῆς, καὶ τότε προσεγγίζει εἰς τὸν ἐνεστώτα, ὅπερ κατ' ἐμὲ τὸ πιθανώτερον· διότι ἡ φροντίς βεβαιώσῃ δὲν θὰ εἶνε στιγμιαία, ἀλλὰ διαρκής· — εἰ δὲ προσόμεθα πρᾶσάτω] ἡ ὑπόθεσις δυνατή, ἀλλ' ἀπροσδιόριστος, ἢ δὲ ἀπόδοσις ἐπὶ προσταγῇ τίθεται εἰς Προστακτικὴν· ὁ δὲ σύνδεσμος δὲ ἐναντιωματικὸς· — καὶ τούτους τοὺς ἀνθρώπους] τοὺς Ὀλυμπίους, τῶν ὁποίων δακτυλοδεικτεῖ τοὺς ἐκεῖ παρόντας πρέσβεις· ὁ δὲ Καὶ ἐπιδιοτικός· — εἰτ' Ὀλυμπον] ὁ εἰτα ἐφέλκει ἀνωθεν τὴν ὑπόθεσιν οὕτως· εἰ προησόμεθα, καὶ εἰ καταστρέψεται· — τί τὸ κωλύον ἔσται] ὁ ἐνεστώτης κωλύον ῥυθμιζόμενος ἀπὸ τὸν ἐπόμενον μέλλοντα μεταβαίνει καὶ αὐτὸς εἰς τὴν σημασίαν αὐτοῦ· τὸ δὲ ἄρθρον δεικνύει, ὅτι ἀπὸ τὰ κωλύματα τὰ δυνάμενα νὰ τὸν ἐμποδίσωσι δὲν θέλει ὑπάρξει πλέον οὐδέν· — ὅποι βούλει] ἡ ἀοριστία τοῦ ἀναφορικοῦ μορίου ἐτέθη ἐπιτηδὲς εὐφήμως, ἐννοεῖ ὅμως τὰς Ἀθῆνας· καὶ τὰ μὲν ὅποι καὶ ποῖ τίθενται ἐπὶ κινήσεως· τὰ δὲ ὅποι καὶ ὅποι ἐπὶ ἡσυχίας καὶ ἡρεμίας.

§. 7. Ἄρα λογίζεται τις ὑμῶν καὶ θεωρεῖ] τὸ ἄρα τοῦ ἀρά γε διαφέρει· τὸ πρῶτον ἐμφαίνει, ὅτι μὲ τὰ προηγούμενα οὐδεμίαν συνάφειαν ἔχει· τὸ δεύτερον, ὅτι ἔχει μὲν τινα σχέσιν πρὸς τὰ προηγούμενα, ἀλλὰ πρὸς τὸ παρὸν ἐκεῖνα παραλείπονται, καὶ προσηλώνει τὸν νοῦν εἰς τὰ ἐπόμενα, περὶ ὧν ὁ λόγος, ὡς οὐσιωδέστερα· τὰ δὲ συνώνυμα ῥήματα συνεξέχθησαν καὶ τὰ δύο πρὸς ἐνίσχυσιν τοῦ λόγου· δι' ὃν] ἄλλοι γράφουσι δι' οὗ, διὰ νὰ φανερώσῃ τὸν τρόπον, δι' οὗ μέγας ἐγένεον ὁ Φίλιππος, ἀλλ' ἐνταῦθα φαίνεται, ὅτι φανερώνει μᾶλλον τὴν αἰτίαν καὶ τὴν δραστηριότητα τοῦ Φιλίππου, δι' ἣν θέλει ὁ ῥήτωρ νὰ διεγείρῃ οὕτω τὴν φιλοτιμίαν τῶν βαθυμούντων Ἀθηναίων· — τὸ πρῶτον, μετὰ ταῦτα, πάλιν, αὐθις, εἰτα, μετὰ ταῦτα] τὸ σχῆμα τοῦ λόγου τοῦτο καλεῖται ἀσύνδετον· τὸ μεταχειρίζονται δὲ οἱ ὁῤῥοι, ὅταν ἡ ψυχὴ τῶν κατέχεται ὑπὸ πάθους τινός, φόβου λύπης, ὀργῆς ἢ χαρᾶς· διότι κατεχομένη ἡ ψυχὴ δὲν ἔχει καιρὸν νὰ σκέπτηται πολὺ σπεύδουσα πρὸς τὸ τέλος, καθὼς ἐξ ἐναντίας μεταχειρίζονται τὸ Πολυσύνδετον καλούμενον σχῆμα, ὅταν ἡ ψυχὴ ᾖ ἀπηλλαγμένη· ἀλλ' ἐνταῦθα τὸ ἀσύνδετον ἐμφαίνει μᾶλλον τὸ μέγεθος καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν κατορθωμάτων τοῦ Φιλίππου· ἡ δὲ ποικιλία τῶν Ἐπιρρήμάτων τοὺς ἀλλεπαλλήλους ἀγῶνας, τὸ ἀκάθεκτον αὐτοῦ πνεῦμα, καὶ τὰς διαφορὰς τέχνας, καὶ πανουργίας, μὲ πᾶς ὁποῖας κατώρθωσε ταῦτα· — τὸ πρῶτον Ἀμφίπολιν] ἡ ἐξιστόρησις γίνεται συμφώνως πρὸς τὸν χρόνον, καθ' ὃν ἕκαστον ἐξεπολιόρχησε· καθότι τὴν μὲν Ἀμφίπολιν, Πύδναν, Ποτιδαίαν τὰς ἐκυρίευσεν εἰς τὸ δεύτερον ἔτος τῆς 205· Ὀλυμπιάδος, ἦτοι εἰς

τὰ (358 π. Χ.)· τὴν δὲ Μεθώνην, καὶ Θεσσαλίαν τὸ τέταρτον ἔτος τῆς ἰδίας, ἦτοι εἰς τὸ (356 π. Χ.) ἀφ' οὗ δὲ τὸ αὐτὸ ἔτος ἐκυρίευσεν καὶ τὰς Φεράς, Παγασάς, καὶ Μαγνησίαν, καὶ διέταξε τὰ ἐκεῖ κατὰ τὴν ἀρέσκειαν καὶ τὸ συμφέρον του, μετέδωκε τότε καὶ εἰς Θράκην· — ὦχετ' εἰς Θράκην] Θράκην τινὲς ἐννοοῦσι τὴν ἐν Ἰλλυριοῦν Χερσονήσον, ὅπου διὰ τῆς συνήθους ἀπιστίας καὶ δολιότητος τοῦ ἄλλου μὲν ἀπὸ τοῦ πλησιοχώρου βασιλεῖς τῆς Θράκης συνέλαβεν καὶ ἀπέβαλεν, ἄλλους δ' ἀποκτείναντες κατέστησεν οὐδ' ἤθελε, καὶ οὕτως ὅλον τὸν τόπον ὑπέταξεν ὑπὸ τὸ σιληπτον τῆς Μακεδονίας· ἦσαν δὲ οἱ ἀποβληθέντες οἱ τοῦ Κότυρος διάδοχοι Κερσοβλέπτης, Ἀμάδοκος, καὶ Βηρισάδης· βασιλεῖς] καλῆτε-ρεύσας· παρὰ τὸ ῥᾶων ῥαῖζω· ῥᾶων γίνονται, ῥᾶων ἔχω· λαμβάνονται δὲ αὐταὶ αἱ φράσεις καὶ ἐπὶ σωματικῆς καὶ ψυχικῆς καταστάσεως, ὡς γίνονται εὐθυμότερος· — ἀπέκλινε] = προσήλωσε τὸν νοῦν του· — τὰς δ' ἐπ' Ἰλλυριοῦς καὶ Παίονας· καὶ πρὸς Ἀρύμβαν] Ἰλλυριοὶ ἐλέγοντο οἱ σήμερον Σκλαβῶνοι· Παῖονες δὲ οἱ Χερσῶνται καὶ Ἰοσάνικες· χωρίζει δὲ τοὺς Ἰλλυριοὺς ἀπὸ τῆς Μακεδονίας πρὸς ἀνατολὰς τὸ ὅρος Σκάρδος ἐξ οὗ ἡ Σκόδρα, ἢ Σκάρδος, καὶ ὁ παλαιὸς Δρεῖλιον· ὁ δὲ Ἀρύμβας ἦτο υἱὸς μὲν τοῦ Ἀλκέτου, θεῖος δὲ πρὸς πατρός τῆς Ὀλυμπιάδος συζύγου τοῦ Φιλίππου, βασιλεὺς δὲ Μολοσσῶν, ἢ τῆς Ἠπείρου· ἀποθανόντος δὲ τοῦ Ἀλκέτου, διεφιλονέικον περὶ τῆς διαίρεσεως τοῦ βασιλείου οἱ δύο υἱοὶ τοῦ Ἀρύμβας καὶ Νεοπτόλεμος, ὁ πενθερὸς Φιλίππου· ὁ Ἀρύμβας ὡς πρωτότοκος ἔπρεπε νὰ βασιλεύῃ· ἡναγκάσθη ὅμως πρὸ τριῶν ἐτῶν τῆς δημηγορίας ταύτης τοῦ Δημοσθένους νὰ διανεμηθῇ τὸ βασίλειόν του πρὸς τὸν ἀδελφόν του Νεοπτόλεμον· διότι ἦτο πενθερὸς τοῦ Φιλίππου· καὶ τοῦτο ἐννοεῖ ἐνταῦθα ὁ ῥήτωρ· τὴν ἀδικίαν δὲ ταύτην τοῦ Ἀρύμβου διεδέχθη ἄλλη μεγαλῆτέρα· ἀποθανόντος τοῦ Ἀρύμβου τὸ τρίτον ἔτος τῆς 109· Ὀλυμπιάδος, ὁ Φίλιππος ἐνήργησεν εἰτε δι' ἀπειλῶν, εἰτε διὰ βραδουργιῶν νὰ ἀποκλείσωσιν οἱ Μολοσσοὶ τὸν νόμιμον κληρονόμον τοῦ βασιλείου Λιαικίδην τὸν υἱὸν τοῦ Ἀρύμβου, καὶ νὰ καταστήσωσι βασιλεὺς πάσης τῆς Ἠπείρου Ἀλέξανδρον τὸν υἱὸν μὲν τοῦ Νεοπτολέμου, γυναικᾶδελλον δὲ τοῦ Φιλίππου, καθὼς λέγει Ν. Βάμβας.

§. 8. Τί οὖν τις αἰεῖται] τὸ σχῆμα τοῦ λόγου τοῦτο καλεῖται ὑποφορά καὶ ὄχι ἀνθυποφορά· λέγεται δὲ ὑποφορά ὁ λόγος, τὸν ὁποῖον ὁ ῥήτωρ ἐπιτηδεύεται ὡς ἐκ μέρους τινὸς τῶν ἀκροατῶν, ὅστις φαίνεται μὲν, ὅτι παραδέχεται κάπως τὰ λεγόμενα ὑπὸ τοῦ ῥήτορος, τὰ θεωρεῖ ὅμως, καθὼς ἐδῶ, ὡς ἀκαίρια τρόπον τινά· τεχνεύονται δὲ ταῦτα οἱ ῥήτορες πρῶτον μὲν, ὅταν ὑποπτεύονται, ὅτι τῶν ἀκροατῶν τις ἐνδέχεται νὰ τοῖς κάμῃ παρατηρήσεις ἐναντιούμενος, διὰ νὰ ἐπιφέρωσιν ἀκολούθως τὴν ἀνασκευὴν τῆς ὑποφοράς διὰ τῆς Ἀνθυποφοράς, καὶ νὰ τὸν κάμωσι δὴθεν ἀναπολόγητον· δεύτερον δὲ, ὅταν ἔχωσι σκοπὸν νὰ ἐπιφέρωσι τὰ ἐπόμενα, ὑποκρίνονται ταῦτα· καθὼς ἐνταῦθα αἰετὶ μᾶς λέγεις ταῦτα τώρα, ὦ Δημοσθένης (τοῦτο ἡ ὑποφορά)· ὡς τὸ λέγω, διὰ νὰ γνωρίσῃτε κτλ. (τοῦτο ἡ Ἀνθυποφορά, ἥτις πάντοτε θεωρεῖται ἐκ μέρους τοῦ ῥήτορος)· — ἵνα γνῶτε καὶ ἀσθησθε] συνώνυμα καὶ τὰ δύο ἐκ παραλλήλου τιθέμενα πρὸς περισσύτεραν ἐμφασιν καὶ τόνον τοῦ λόγου· — ἀμφοτέρω] τοῦτο, τὸ πότερον, θάτερον, αἱ δεικτικά, τοῦτο, ἐκεῖνο, προτιθέμενα γίνονται προπαρασκευαστικά τοῦ ἐπομένου λόγου· διαφέρει δὲ τὸ ἀμφοτέρω τοῦ δύο· καθότι τὸ μὲν πρῶτον ἀναφέρεται εἰς ὠρισμένα ἀντικείμενα εἴτε προηγούμενα, εἴτε ἐπόμενα κατὰ συγκεφα-

λαίωσιν τὸ δὲ δευτερον καίτοι ὀρίζει τὸν ἀριθμὸν, ἐπὶ ἀορίστων ὅμως λέγεται ἀντικειμένων καθὼς, ἀμφότεροι Ἑλληνές εἰσι — καὶ οἱ δύο οἱ γνωστοί· καὶ, δύο Ἑλληνές εἰσι — δύο ἄγνωστοι Ἑλληνες· — καὶ ὡς ἀλυσιτελές (τὸ προλεσθαι)· καὶ τὴν φιλοπραγμοσύνην ταῦτα εἶνε ἀνάπτυξις καὶ ἐπεξήγησις τοῦ ἀμφοτέρων· τὸ δὲ ὡς ἀνάλυσις ὀνομαστικοῦ Ἀπαρεμφάτου, τὸ ὅποιον ἀναλύεται μὲ τὸ ὡς, ὅτι, καὶ ὅταν ἐπὶ βεβαιῶν ἐννοιῶν, ὡς ἐνταῦθα· ἐπὶ δὲ ἀμφιβαλλομένων μὲ τὰ ὑποθετικά μόρια, εἰ, ἂν, ἐάν, καὶ ἦν· ἔτι· ἐπὶ μὲν ὀρισμοῦ μὲ τὸ ἴνα, καθὼς, αὐτὴ ἐστὶν ἡ αἰώνιος ζωὴ, ἵνα γινώσκωσί σε κτλ. — τὸ γινώσκω· ἐπὶ δὲ προαναφωνήσεως, καὶ προαγγέλλεως ὁμοίως μὲ τὸν ἴνα, καθὼς, «Ταῦτα ἐντέλλομαι ὑμῖν, ἵνα ἀγαπάτε ἀλλήλους» — ὁ ἀγαπᾶν· ἀλλὰ διακρίνεται ὁ ὀρισμὸς τῆς προαναφωνήσεως ἐκ τοῦ συνδετικοῦ ἐστὶ· ἐπεὶ δὲ αὐτὸς ἐκφράζεται πάντα διὰ τῶν συνδετικῶν, ἡ δὲ προαναφωνήσις διὰ παντὸς ἄλλου ῥήματος πλην τοῦ ἐστὶ καὶ τῶν συγγενῶν του. Ἀλλ' ἐνταῦθα τὸ ὡς δύναται νὰ ἐκληφθῇ καὶ ὡς ἐπιτακτικόν, οὕτω εἶνα γνῶτε· ἀμφότερα, ὦ ἄνδρ. Ἀθην. πρῶτον τὸ πόσον ἀλυσιτελές εἶναι τὸ προλεσθαι κτλ. καὶ δευτερον, τὴν φιλοπραγμοσύνην κτλ. ἀλλὰ μὲ τὸ ὅτι ἀναλύεται τὸ ὀνομαστικὸν Ἀπαρέμφατον, ὅταν ὁ ῥήτωρ ἐξ ἰδίας κρίσεως ἀποφαίνεται· ὅταν ὅμως ἀφίη τὸ πρᾶγμα εἰς τὴν κρίσιν τῶν ἀκροατῶν, τότε ἀναλύεται διὰ τοῦ ὡς· — οὐκ ἐστὶν ὅπως ἀγαπήσας τοῖς πεπραγμένοις ἡσυχίαν σχήσει] — οὐδαμῶς θὰ ἡσυχάσει· αἱ φράσεις, ἐστὶν ὅπως, ἐστὶν ὅπου, ἐστὶν ὅτε, ἦν ὅτε, καὶ ἐστὶν οἷ, εἶνε ὅλαι ἐλλειπτικά· λέξεων, αἵτινες ἀναπληροῦνται οὕτως· ἡ μὲν πρώτη, ἐστὶ τρόπος, ὅπως· ἡ δὲ δευτέρα, ἐστὶ τόπος, ὅπου, ἡ τρίτη καὶ τετάρτη, ἐστὶ χρόνος, ὅτε, ἦν χρόνος, ὅτε· καὶ ἡ πέμπτη ἀνακολουθῶς, ἐστὶν, οἷ — τινές· καθότι φυσικὰ ἐπρεπε νὰ εἴπη, εἰσὶν οἷ — τινές· — ἀγαπήσας τοῖς πεπραγμένοις] τὸ ἀγαπᾶν ψυχικὴν ἐμφαίνειν διάθεσιν συντάσσεται μὲ αἰτιατικὴν· οἷον, ἀγαπᾶ τὴν παιδείαν, τὰ τέκνα· σημαίνει ὅμως τὸ ἀρκοῦμαι μὲ ὁριστικὴν· — ἡσυχίαν σχήσει] οἱ μὲν τὸ ἡσυχίαν ἔχειν κυριολεκτεῖται λέγουσιν ἐπὶ τῶν ταραχοποιῶν καὶ μὴ φιλησύχων· τὸ δὲ ἡσυχίαν ἄγειν ἐπὶ τῶν φιλησύχων· ἐγὼ ὅμως φρονῶ τάναπάλιν· ἐπεὶ δὲ τὸ μὲν ἔχειν δηλοῖ κυρίως ὅπερ ἔχει τις ἐκ φύσεως ὡς πρὸς τὸν· τὸ δὲ ἄγειν σημαίνει τὸ ἐπίτητον καὶ ὑστέρως ἀγόμενον· ἀλλὰ καὶ πολλάκις ἀνευ ἀκριβοῦς ῥημοσύνης ἀντικαταλλάσσονται· — τῶν ὑπαρχόντων] τῶν ὅσα ἤδη ἔχει· — ἐγνωκώς ἐσται] ἐπεὶ δὲ κυρίως ὁ μετ' ὀλίγον Μέλλων σχηματίζεται, ὅταν ὁ παρακείμενος ἀναδιπλάσιζῃται· καθότι ἀπὸ τὴν χρονικὴν ῥίζαν τοῦ παρακειμένου, καὶ τὴν χρονικὴν κατάληξιν τοῦ Μέσου Μέλлонτος ἀ γίνεται ὁ μετ' ὀλίγον Μέλλων, ὡς, γέγραμμαι γεγράφομαι· διὰ ταῦτα, ὅταν δὲν δύναται νὰ σχηματισθῇ μονολεκτικῶς, γίνεται τότε περιγραφικῶς, ὡς ἐνταῦθα· — σκοπεῖσθε] ἀντὶ ἀπλῶς ἐνεργητικοῦ· — ἐλπίς τελευτήσας] ἡ ἐλπίς καὶ τὸ ἐλπίζειν εἶνε λέξεις μέσαι, ἥτοι κοιναί, λαμβανόμεναι ἐπὶ καλοῦ καὶ κακοῦ· καὶ ἐλπίσας μέγαν τε ἐσεσθαι καὶ ἀξιολογώτατον· Θουκυδ. Συγγραφ. Α'. Ἐπὶ τὰ εἶδη ῥημάτων, ἔλεγον οἱ ἀρχαῖοι Γραμματικοί, συντάσσονται μὲ εἰδικὸν Ἀπαρέμφατον· τὰ Λεκτικά, τὰ Δοξαστικά, τὰ Ἀφηγηματικά, τὰ Ἐπαγγελτικά, τὰ Ὁμωτικά, τὰ Ἀπειλητικά, καὶ τὰ Ἐλπιστικά· κυρίως ὅμως εἶνε ἐξ· καθότι Λεκτικά καὶ Ἀφηγηματικά σχεδὸν εἶνε τὰ αὐτὰ ὡς συνώνυμα· ἐξ αὐτῶν δὲ τὰ Λεκτικά, Ἀφηγηματικά, καὶ Δοξαστικά συντάσσονται κατὰ τὸ τριμερές τοῦ χρόνου· ἄγου μὲ ἐνεστώτα, Μέλλοντα, καὶ παρωχημένον· τὰ δὲ λοιπὰ τέσσαρα

μόνον κατὰ Μέλλοντα τοῦ Ἀπαρεμφάτου, ἐνίοτε καὶ μὲ Ἀόριστον προσκειμένου τοῦ ἄν, ἢ ἐννοουμένου, ὅστις τότε ἰσοδυναμεῖ τῷ Μέλλοντι· οἱ δὲ νεώτεροι περὶ τῆς διαφορᾶς τοῦ Ἀόριστου καὶ Μέλλοντος ἐπὶ τῶν εἰδικῶν Ἀπαρεμφάτων λέγουσιν, ὅτι ὁ μὲν Ἀόριστος τίθεται, ὅταν ἡ ἐκδοχὴς μόνον πράξεώς τινος δηλοῦται, πάσης διαρκείας εἰς τὸ μέλλον ἀποκλειομένης, ὡς τῆς μελλοντικῆς αὐτοῦ σημασίας ἐνυπαρχούσης ἐν τῷ ῥήματι, ἐξ οὗ ὁ Ἀόριστος ἐξαρτᾶται· ὁ δὲ Μέλων τίθεται, ὅτε ἡ πράξις, περὶ ἧς ὁ λόγος, ἔσται ἐν τινι τῶν στιγμῶν τοῦ Μέλλοντος, ὅταν οὗτος ὑπάρχῃ στιγμιαῖος, ἢ παρατατικός, ἢ γοὺν διαρκείας σημαντικός. Οὗτοι δὲ οἱ νεώτεροι στηρίζουσι τὴν γνώμην τιναν ταύτην ἐπὶ τῶν ἐξ ὧν Ὀμηρικῶν παραδειγμάτων, Ὁδύσσειαν στ. 274 αὐτῷ στίχῳ ἔπειτα ἔοιπα τελευτήσῃ, ἢ μενοινᾷς—καί—ἐλπωρήτοι· ἔπειτα τελευτήσῃ τὰδε ἔργα. Διὸ καὶ ταῦτα εἶνε πάντῃ ἀναντίρρητα· καθότι καὶ τὰ δύο εἰς τὸ μέλλον μὲν ἀποβλέπουσι, διαφέρουσι ὅμως κατὰ τὸ στιγμιαῖον καὶ διαρκές· ἐν δὲ ἀληθείᾳ, ὅτι ἐκ τῶν χρόνων τῆς ὀριστικῆς, τῶν λοιπῶν ἐγκλίσεων· ἅλοι οἱ χρόνοι γενικῶς, ἐνεστώτες, Μέλλοντες, καὶ παρωχήμενοι ἀποβλέπουσιν εἰς τὸ Μέλλον, εἰς τὰ ἐλπιστικά· τότε ὁ Ἀόριστος τοῦ μέλλοντος οὐδεμίαν θέλει ἔχει διαφορὰν, εἰ μὴ κατὰ τὸ διαρκές καὶ στιγμιαῖον· ἀλλ' ὅταν ὁ Ἀόριστος ἔχῃ καὶ τὸν ἄν προσκειμένον, τότε βεβαίως θὰ ἐμφανίῃ ἀμφιβολίαν τινά, ἥτις αἰρεται, ὅταν δὲ ὑπάρχῃ προσκειμένος. — τίς οὕτως ὅστις ἀγνοεῖ;—ὥστε ἀγνοεῖν· διότι ἡ ἀναφορὴ πρὸς τὸν προηγουμένου τοῦ οὕτως ἰσοδυναμεῖ τῷ ὥστε—τὸν ἐκείθεν πόλεμον] βραχυλογία τὸ σχῆμα τοῦ λόγου· ἀντὶ τὴν (ἐκεῖ ἐν Ὀλύμπῳ ὄντα πόλεμον) ἐκείθεν (ἐξ Ὀλύμπου) δεῦρο (εἰς τὴν Ἀττικὴν) ἦξαντα.—ἀλλὰ μὴν] συμπερασματικῶς ἐνόων τὰ ἡγουμένα πρὸς τὰ ἐπόμενα—εἰ τοῦτο γενήσεται, δέδοικα] ἡ δεικτικὴ τοῦτο δὲν ἔχει τὴν δειξιν εἰς τὸ ἦξειν τὸν πόλεμον, ἀλλ' εἰς τὸ ἀμελήσωμεν, ὅπερ διαφυγὴν τὴν προσοχὴν· τῶν νεωτέρων τοὺς ἀναγκάζει νὰ διαγράψωσιν ἐκ τοῦ κειμένου καὶ τὸν ἄν· διὰ δὲ τοῦ δέδοικα μὴ, ὁ ῥήτωρ ἐκφράζει μόνον τὸν φόβον τῶν, —μὴ τὸν αὐτὸν τρόπον] προτιμότερον καὶ σφαιρότερον ν' ἀναπληρωθῇ ὁ λόγος οὕτω, μὴ τὸν αὐτὸν τρόπον (γένηται), τὸν ὅποιον ἔπειτα μερικώτερον ἀναπτύσσῃ διὰ τοῦ ὡπερ-οὕτω, παρὰ καθὼς τὴν διορθοῦσιν· οἱ νεώτεροι διαγράφοντες καὶ τὸν ἄν· καθότι ἡ ἐννοία τοῦ χωρίου τούτου περὶ τοῦτο γενήσεται κτλ.» δὲν εἶνε, ἂν ὁ πόλεμος ἔλθῃ ἐδῶ, δέδοικα κτλ., ἀλλ' εἶνε τὸ, ἐὰν ἀμελήσωμεν καὶ τώρα, φοβοῦμαι μήπως πάθωμεν ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον πάσχουσιν οἱ δανειζόμενοι ἐπὶ τοῖς μεγάλοις τόκοις, (εἰς οὓς ἀντιστοιχεῖ ἡ μεγάλη βραθυμία δι' ἣν ἀπώλεσαν τοσαῦτα χωρία) οἵτινες μετὰ τὴν ὀλιγοχρόνιον εὐπορίαν, ἐν ὅσῳ ἔχουσιν ἀκόμη τὰ δανεισθέντα, χάνουσιν ἔπειτα καὶ τὰ πατρικά των· ἐν δὲ ἡ ἐννοία τοῦ χωρίου τούτου εἶνε αὕτη, τὴν ὅποιαν ἀνεπτύξαμεν, δηλοῖ καὶ αὕτης ὁ ῥήτωρ διὰ τοῦ οὕτω καὶ ἡμεῖς ἂν ἐπὶ πολλῷ (χρόνῳ) φανώμεν ἐρραθυμικότεροι ἐν τῷ ἄν ἐνόει, καθὼς τὸ ἐξηγοῦσι, τὴν ἐνθάδε ἔλευσιν τοῦ πολέμου, δὲν ἔπρεπε νὰ εἴπῃ ἂν ἐπὶ πολλῷ φανώμεν ἐρραθυμικότεροι, ἀλλὰ εἰ ἦξει ἐνθάδε ὁ πόλεμος· ἡ δὲ τοῦ Κυρίου Δοδραίου διόρθωσις, ὅστις ἠναγκάσθη νὰ διαγράψῃ τὸν ἄν, προῆλθεν ἐκ τοῦ ὅτι τὴν δεικτικὴν αὐτοῦ τὴν ἀπαδίδει εἰς τὸ ἦξειν τὸν πόλεμον, καὶ οὐκ εἰς τὸ ἀμελήσωμεν· διότι ὁ σκοπὸς κυρίως καὶ ἡ πρόθεσις τοῦ ῥήτορος δὲν εἶνε νὰ εἴπῃ ὅτι ὁ ἐκεῖ πόλεμος ἐκείθεν ἀφεύκτα ἐλεύσεται καὶ ἐνθάδε ὅτι καὶ ἂν κάμωμεν, ἀλλ' ἀφεύκτως θὰ ἔλθῃ, μόνον ὅταν ἀμελήσωμεν.

ὥστε ἡ ἔλευσις τοῦ πολέμου εἰς τὴν Ἀττικὴν θέλει εἶνε συνέπεια ἀπαραιτήτως ἀναγκαῖα τῆς ἀμελείας τῆς νῦν τῶν Ἀθηναίων ἐν ταύτῃ δὲ τῇ παραβολῇ ὁ ῥήτωρ τοὺς μὲν Ἀθηναίους παραβάλλει πρὸς τοὺς δανειζομένους, τὴν δὲ ῥαθυμίαν τὴν πρὸς τὴν ὀλιγοχρόνιον εὐπορίαν ἐκείνων τοῦ δανείου, τὰς δὲ χώρας καὶ πόλεις τὰς ἐπὶ Θράκης καὶ Μακεδονίας τῆς πόλεως πρὸς τοὺς μεγάλους τόκους καὶ τὴν πολλὴν τὴν ῥαθυμίαν, δι' ἣν τὰς ἀπώλεσαν, καὶ τὴν Ἀττικὴν πρὸς τὰ οἰκεῖα καὶ πατρῷα κτήματα. — ὥσπερ οἱ δανειζόμενοι ἀπέστησαν, οὕτω καὶ ἡμεῖς] τὸ δέδοικα πρέπει νὰ ἐπαναληθῇ οὕτως· ὥσπερ οἱ δανειζόμενοι ἀπέστησαν, οὕτω καὶ ἡμεῖς ἂν φανώμεν ἐπὶ πολλῷ ἐῤῥαθυμηκότες... δέδοικα, μὴ ἔλθωμεν καὶ κινδυνεύσωμεν· ὁ δὲ παρακείμενός δέδοικα ἴσος τῷ Ἐνεστώτι—ῥαδίως]—ἀπερίσκεπτος.—ἐπὶ τοῖς μεγάλοις τόκοις] ἡ ἐπὶ σημαίνει συμφωνίαν, τὸ δὲ ἄρθρον τὸ κατ' ἐξοχὴν λεγόμενον, τοὺς γνωστούς τόκους· ὁ δὲ μέγιστος τόκος ἐν Ἀθήναις ἦτο ὁ 36 %· ἐπὶ πολλῷ] τοῦτο δὲν σημαίνει ἀμέσως τὸν τόκον, ἀλλὰ τὸν χρόνον, ὅστις ἔπειτα ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸν τόκον τὸν μέγαν.—πολλὰ καὶ χαλεπὰ] τί ἦσαν ἄρα γε τὰ πολλὰ καὶ χαλεπὰ, τὰ ὅποια δὲν ἠθελον πρότερον νὰ κάμνωσι; τί ἄλλο, ἢ τὸ νὰ συνεισφέρωσιν ἐκ τῶν ἰδίων χρημάτων, νὰ στρατεύωνται οἱ ἴδιοι καὶ τὰ τοιαῦτα.

§. 9. Τὸ μὲν οὖν ἐπιτιμᾶν ῥάδιον καὶ παντὸς, τὸ δ' ἀποφαίνεσθαι συμβούλου] θέλων ἤδη ὁ ῥήτωρ μετὰ τοῦ ἀνωτέρου νὰ τοῖς συμβουλευέσθαι καὶ τὴν διχῇ βοήθειαν μετεχειρίσθαι πάλιν οἰκονομικῶς τὴν ὑποφορὰν καὶ τεχνηέντως, ἵνα ἐπιφέρῃ διὰ τῆς Ἀνθυποφορᾶς, ὅπερ ἐπιθυμεῖ νὰ συμβουλευέσθαι, δι' ἧς καταδεικνύων πρῶτον τὸν ἀκραϊφνῆ πατριωτισμὸν τοῦ, καὶ τὴν ἰδίαν ἀσφάλειαν ἀπέναντι τοῦ γενικοῦ τῆς πατρίδος συμφέροντος καταφρονῶν λέγει· ἔπειτα παρήσῃ τὴν γνώμην τοῦ, ὅτι κατὰ δύο τρόπους πρέπει νὰ βοηθήσῃ—ταύτ', ὅτι] ἀνάλυσις ὀνομαστικοῦ Ἀπαρέμφατου—οὐ μὴ αἰσμαι] διαφέρει τοῦτο τοῦ αἰσμαιν οὐχὶ κατ' ἄλλο, εἰμὴ, ὅτι τοῦτο μὲν συνήθως παραλαμβάνεται εἰς τὰς παρενθέσεις, ἐκεῖνο δὲ, εἰς τὰς ἐξαρτήσεις τῶν λόγων—ὑποστειλασθαι] εἰπεῖν περὶ ἐκείνων, ὧν ἀντὶ ἧς καθ' ἑλξιν—διχῇ βοηθητέον εἶναι τοῖς πράγμασιν ὑμῖν] ἡ προσωπικὴ δοτικὴ ἀποδίδεται ὡς ὑποκείμενον εἰς τὸ Ἀπρόσωπον δεῖν, ὅπερ ἐμπεριέχεται ἐντὸς τοῦ εἰς τέος ῥηματικοῦ βοηθητέον· ἡ δὲ πραγματικὴ δοτικὴ εἶνε ἀντικείμενον τοῦ ἐμπεριεχομένου ὡσαύτως βοηθεῖν· τὸ δὲ εἶναι προστεθῇ, ἵνα δείξῃ, ὅτι ἐν τῷ ῥηματικῷ ἐνυπάρχει τὸ Ἀπαρέμφατον τοῦ Ἀπρόσωπου δεῖν, καὶ οὐχὶ τὸ ὀρθὸν δεῖ, ὅπερ πλάγιον δεῖν ἐξαρτάται ἐκ τοῦ φημί—τῷ σφίζειν καὶ ἐκπέμπειν, καὶ τῷ κακῶς παιεῖν] ταῦτα εἶνε ἐπεξηγηματικὰ τοῦ διχῇ ἀλλὰ τὰ μὲν δύο πρῶτα ἐπεξηγοῦσι τὸ ἐν μέρος· τὸ δὲ τρίτον, τὸ δεύτερον· ἐτέθησαν δὲ κατ' ἐνεστώτα, καὶ οὐχὶ κατ' Ἀόριστον τὰ Ἀπαρέμματα· διότι ἀπαιτεῖται χρονολογία· ὅπου γὰρ τοιοῦτον, ὁ ἐνεστώτης ἔχει χώραν, ὁ δὲ Ἀόριστος, ὅπου τὸ Ἀπαρ—τὰς πόλεις] τὰς ἐν τῇ Χαλκιδικῇ Χερσονήσῳ, αἵτινες ἦσαν 32· ἐξ ὧν ἦσαν αἱ μὲν ὑποτελεῖς Φιλίππου, αἱ δὲ συνεμάχουν πρὸς τοὺς Ὀλυνθίους ὡς ὁμοφύλους αὐτῶν—τοῖς Ὀλυνθίοις σφίζειν] αὕτη εἶ ἐῤῥηγομένη δοτικὴ ἠθικὴ, ἥ τις δηλοῖ τὸ εὐάρεστον αἰσθημα—καὶ τοὺς τοῦτο ποιήσαντας στρατιώτας ἐκπέμπειν]· οὗτο, δηλαδὴ τὰ σώζειν· ἡ δὲ ἑναρθεὶς Μετοχὴ ἐνταῦθα προσδιορίζει τὸ ὄνομα στρατιώτας, μέλον ὅτι εἰς ἄλλας περιστάσεις τὸ ὄνομα προσδιορίζει τὴν Μετοχὴν· καθὼς πολλοὺς ἔχομεν τοὺς συναγωνιζομένους· διαφέρει δὲ

τὸ ἐναρθρον τοῦ ἀνάρθρου, τὸ μὲν ὡς ὠρισμένον, τὸ δὲ ὡς ἀόριστον· δύναται ὁμῶς νὰ ἐπαναληφθῇ τὸ ἀρθρον καὶ ἐπὶ τοῦ ὀνόματος στρατιώτας· ἐτέθη δὲ ἐνταῦθα τὸ ἀρθρον ὅχι ὁ ῥήτωρ ὅτι ὁμιλεῖ περὶ ἐγνωσμένον τιμῶν στρατιωτῶν, περὶ ὧν δῆθεν ἀνέφερε καὶ πρότερον, ἀλλ' ἐπρόφερε τὸν λόγον ἐνάρθρως, ἐπειδὴ τὸ πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον μέλλουσι νὰ κάωσιν, εἶνε ὠρισμένον καὶ γνωστόν.—καὶ στρατιώταις ἐτέροις] μ' ἄλλους δηλαδὴ νὰ βοηθῆτε τοὺς Ὀλυνθίους καὶ νὰ σώζητε εἰς αὐτοὺς τὰς πόλεις των, καὶ μ' ἄλλους νὰ κακοποιῆτε καὶ νὰ λεηλατῆτε τὴν χώραν ἐκείνου τοῦ φιλιππου, ὅπως τὸν φέρητε εἰς ἀντιπερισπασμόν.—εἴτε γάρ... παρυστήσεται... ἀμυνεῖται· εἴτε... προσκαθεδεῖται καὶ προσεδρεύσει... περιέσται· ἡ περίοδος εἶνε διμελής, ἐκ τοῦ εἴτε ἀμυνεῖται, εἴτε περιέσται συγκεκριμένη· καὶ πάλιν ἕκαστον μέλος σύγκειται ἀπὸ δύο κώλα, τὰ ὁποῖα ἐμπεριέχουσιν ὑποθέσιν, καὶ ἀπόδοσιν· καθὼς, εἴτε παρυστήσεται, ἀμυνεῖται· εἴτε προσκαθεδεῖται καὶ προσεδρεύσει.—περιέσται· καὶ πάλιν ἐλάχιστη ὑπόθεσις εἶνε καὶ ἀπόδοσις ἄλλης ὑποθέσεως, ἥτις ἐμπεριλαμβάνεται εἰς τὴν Μετοχὴν, οὕτως· εἴτε παρυστήσεται, ἂν Σεῖς κακοποιῆτε τὴν χώραν ἐκείνου· εἴτε προσκαθεδεῖται καὶ προσεδρεύσει, ἂν Σεῖς μόνον εἰς Ὀλυνθον βοηθήσχητε· ὁ δὲ γὰρ αἰτιολογεῖ τὸ ἀνωτέρω ἀκινῶ μὴ μάταιος ἡ στρατεία γένηται· τί ποικίλια!—ὑπομίνης ταῦτο] ἡ δεικτικὴ ἔχει τὴν δεῖξιν εἰς τὸ αὐτῶν τὴν ἐκείνου κακῶς ποιοῦντων·—παρυστήσεται] ὑποδουλῶσει· διότι τὸ παρίστασθαι ἐκτὸς τῶν ἄλλων σημασιῶν του, εἰς ὧν μία καὶ ἡ εἰς τὸ εὐχὴ ταῦτά παρίσταται μοι· ἐν τῇ προομιᾷ τοῦ τρίτου Ὀλυνθιακοῦ σημαίνει καὶ τὸ παριστάειν τινὰ ἑαυτῷ, ὅπερ ἴσον πρὸς τὸ ὑποτάσσειν· ἡ παριστάειν τινὶ ἑαυτὸν, ὅπερ ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ ὑποτάσσεσθαι.—προσκαθεδεῖται καὶ προσεδρεύσει] ἵνα ἐκπολιορκήσῃ τις πόλιν τινὰ, πρέπει νὰ παρακάθηται καὶ νὰ παραφυλάττῃ τὰς περιστάσεις· διότι τὸ προσκαθεδεῖται σημαίνει τὴν ἐπίμονον ἀσχολίαν περὶ τι· τὸ δὲ προσεδρεύσει τὸ πολιορκεῖν· ὥστε δὲν φαίνεται νὰ πλεονάζῃ τὸ ἐν ἐκ τῶν δύο·—περιέσται] ἡ περὶ εἰς· τὸ περιεῖναι, καὶ περιγίγνεσθαι σημαίνει ὑπερτέρησιν, διὰ τοῦτο καὶ ταῦτα συντάσσονται μὲ γενικὴν ὥσαν τὰ ἀρχικά.

§. 10. Καὶ περὶ μὲν τῆς βοηθείας—γινώσκω] τὰ περιγραφικὰ μόρια, δὴ, οὖν, μὲν, κτλ. τίθενται μόνον, διὰ τὸν ὅτι λέγων δὲν ἔχη σκοπὸν νὰ διηγηθῇ καὶ ἄλλα, ἀλλὰ τέλος τοῦ λόγου ποιῇ· καθὼς, αἰτιοῦσθαι οὖν τέλος ὁ Πελοποννησιακὸς πόλεμος ἔλαβεν· ὅταν ὁμῶς ἔχη σκοπὸν νὰ ἐπισυνάψῃ καὶ ἄλλα, τότε τὰ περιγραφικὰ μόρια συνοδεύονται καὶ μὲ τὸν Μὲν, ὅστις γίνεται προκλητικὸς τοῦ Δὲ, δι' οὗ συνάπτεται μὲ τὰ εἰρημένα ἢ ἐπομένη διηγήσις, καθὼς, αὖ καὶ περὶ μὲν βοηθείας γινώσκω ταῦτα, τὰ ὁποῖα εἰπον· περὶ δὲ πόρου χρημάτων φρονῶ, ἢ γινώσκω τὰ ἐξῆς·—περὶ δὲ χρημάτων πόρου]—γινώσκω τὰ ἐξῆς· οὔτε ἡ καθομιλουμένη, τὴν ὁποίαν ἐν πολλοῖς πρέπει νὰ μεταχειρίζομεθα ὁδηγὸν εἰς τὴν ἀρχαίαν κατὰ τὸν αἰδίδιμον Κοραῖον, μεταχειρίζεται τὴν πρότασιν ἀπολύτως, καθὼς· ὅσον δὲ διὰ τὰ χρήματα, ἢ τὴν ὑπόθεσιν ἐκείνην, μένε ἥτυχος· οὔτε ἐνταῦθα ἀπολύτως· πρέπει νὰ ὑποτεθῇ, ἀλλ' ἐλλειπῶς· καὶ οὐ μόνον ἐνταῦθα, ἀλλ' ὁποῦδήποτε καὶ ἂν εὗρεθῇ, πάντοτε εἶναι ἐλλιπής·—ἐστιν—ἐστιν] ἢ ἐπανάληψις πρὸς [βεβαιώσιν καὶ ἐνδείξιν τῆς δικαίας τοῦ ῥήτορος ἀγανακτικῆς·—ἐστὶ—χρήματα ὑμῖν—στρατιωτικά]—ἔχετε ὑμεῖς χρήματα στρατιωτικά· ὅταν ἡ ὑπαρχὴς πράγματός τινος γινῇ ἀσχετος καὶ ἀπόλυτος, τότε ὁ λόγος ἐκφρά-

ζεται ἄνευ τινὸς προσδιορισμοῦ, καθὼς, ἔστι χρήματα· ὅταν ὅμως μερικεύηται, τότε εἰς τὸν λόγον προστίθεται καὶ δοτική, ἥτις μερικεύει τὴν ἀπόλυτον καὶ ἄσχετον ὑπαρξίν, ὡς, ἔστι μοι χρήματα, ἥτις ἀπὸ ἀπροσώπου μεταβαλλομένη εἰς προσωπικὴν, μεταβάλλει καὶ τὴν δοτικὴν εἰς ὀνομαστικὴν· καθὼς, ἔστι μοι χρήματα=ἔχω ἐγὼ χρήματα· διὰ τοῦτο καὶ καλεῖται ἡ δοτικὴ προσωπικὸν ὑποκείμενον.—στρατιωτικά] τὰ θεωρικὰ ἔννοεῖ.—ὡς βούλεσθε] κατὰ τὴν ἀρέσκειάν σας εἰς τὰς θέας, καὶ πανηγύρεις, χωρὶς νὰ φροντίζετε παντάπασιν περὶ τῶν ἀναγκῶν τῆς πόλεως —ἀποδώσετε] κατὰ χρέος ὡς ὀφειλόμενα εἰς τοὺς στρατιώτας.—οὐδενὸς ὑμῖν προσθεῖ πόρου] ἡ μὲν πρὸς εἰς τὸ δεῖν σημαίνει προσθήκην, ὅπερ λέγεται, ὅταν τις χρειάζεται καὶ ἄλλα πρὸς ἐκείνους, τὰ ὅποια ἔχει· ἡ δὲ ἐν εἰς τὸ ἐν δ εἶν σημαίνει τὴν παντελῆ στέρησιν, καὶ τὴν χρεῖαν πάσης τῆς ἀναγκαίας χρηματικῆς ποσότητος, ἃν ὁ λόγος ᾔνε περὶ χρημάτων.—μᾶλλον δ' ἅπαντος τοῦ πόρου] τὸ σχῆμα καλεῖται ἐπιδιόρθωσις· ἐπειδὴ εἶπεν, εἰ δὲ μ.ἢ, πρὸς δ εἶ, θεωρήσας τὰ προσθεῖ ὡς ἀκατάλληλον ἐπιδιώρθωσεν ἑαυτὸν διὰ τοῦ ἐν δ εἶ—οὐδενὸς πόρου—ἅπαντος τοῦ πόρου] τὸ πρῶτον ἀναρβρον ὡς ἀόριστον, τὸ δεύτερον ἔναρθον ὡς ὠρισμένον· καθότι ἔννοεῖ τὸν πόρον, τὸν ὅποιον ὀφείλον νὰ ἐπινοήσωσι διὰ τοὺς στρατιώτας.—τί οὖν ἂν τις εἴποι; σὺ γράφεις κτλ.] καὶ τοῦτο ὑποφορά.—μὰ Δί', οὐκ ἔγωγε] τοῦτο ἄνθυποφορά· ἐπειδὴ ἐκ τῶν ἀνωθι εἰρημένων ἐφαίνετο, ὅτι ὑπνίττετο τὰ θεωρικὰ, περὶ ὧν ἦτο κίνδυνος τὴ γράφειν ψήφισμα, καὶ δι' αὐτοῦ νὰ ἀπαιτῇ τὴν κατάργησιν τῶν θεωρικῶν, προλαμβάνει διὰ τῶν σχημάτων τούτων τοῦ λόγου, καὶ αἶρει ἐκ μέσου πᾶσαν λαβὴν καταδιώξας. τὸ χωρίον τοῦτο πολλὰ πράγματα ἐνεποίησεν εἰς τοὺς ὑπομνηματιστάς, καὶ διαφόρως εἰκοτολογοῦσιν. Ὁ μὲν Οὐλπιανὸς λέγει οὕτω· «σὺ, Δημόσθενες, γράφεις νὰ γείνωσι τὰ θεωρικὰ στρατιωτικά· εἰτα διὰ τῆς ἄνθυποφορᾶς λύει τὴν ἀπορίαν, ὅτι ἐγὼ οὐ γράφω τὸν κίνδυνον εἰδὼς, ἀλλὰ συμβουλεύω·» εἰς ταύτην δὲ τὴν ἐρμηνείαν, ἥτις κατ' ἐμὲ εἶνε καὶ ἡ ὀρθότερα, ἐγείρονται ἄλλοι ἀντιστρατευόμενοι, λέγοντες· πῶς ἤθελε πεισθῆ τις, ὅτι εἰς μὲν τὸν γράφοντα (ψήφισμα), ἵνα τὰ θεωρικὰ γείνωσι στρατιωτικά, εἰς μόνον αὐτὸν ὑπῆρχε μέγας κίνδυνος· ὁ δὲ μόνον συμβουλευὼν, καὶ τὴν γνώμην του προφορικῶς ἀποφαινόμενος ἤθελεν ᾔνε ἐκτὸς κινδύνου; διότι τότε εὐκολώτατα ἕκαστος τῶν ρητόρων, λέγουσιν, ἡδύνατο νὰ καταφύγῃ εἰς τοῦτο, ὅτι δηλαδὴ συμβουλεύει, καὶ δὲν γράφει, ὅπερ τρόπον τινὰ θέλουσι νὰ βεβαιώσωσι καὶ διὰ τῶν λεγόμενων ὑπὸ τοῦ ρήτορος ἐν τῇ τρίτῃ Ὀλυμπιακῇ §. 5. Ἄλλ' ὁ ῥήτωρ ἐκεῖ δὲν ἔννοεῖ, ὅτι τὸ συμβουλεύειν ἀπλῶς περὶ τοῦ νὰ γείνωσι τὰ θεωρικὰ στρατιωτικά θέλει γείνη φοβερώτερον τοῦ λοιποῦ, ἀλλ' εἰδὼς, ὅτι τὸ νὰ γράφῃ τις ψήφισμα περὶ τοῦ ὅτι τὰ θεωρικὰ νὰ γείνωσι πρέπει στρατιωτικά ἦτο κίνδυνος· διὰ τὸν νόμον τοῦ Εὐδούλου· διὰ τοῦτο συμβουλεύει τοὺς Ἀθηναίους νὰ διαγράψωσιν αὐτὸν πρῶτον τὸν νόμον, καὶ ἐπειτα, λέγει, νὰ ζητῶσιν ἐκείνον, ὅστις θέλει γράφει ψήφισμα διὰ νὰ γείνωσι τὰ θεωρικὰ στρατιωτικά· πρὶν ὅμως κάμετε τοῦτο, μὴ ζητῆτε τὸν γράφοντα· οὐ γὰρ εὐρήσετε· διότι δὲν εἶνε, λέγει, κανεὶς τόσο ἀνὴρ τοῦ νὰ εἴπῃ τὸν ἑαυτὸν του εἰς τοσοῦτον φανερόν κίνδυνον χωρὶς διόλου νὰ δυνήθῃ διὰ τοῦ κινδύνου τῆς ζωῆς του νὰ ἐπιφέρῃ καὶ καμμίαν βελτίωσιν εἰς τὰ πράγματα, ἀλλὰ μάλιστα καὶ ἐτι φοβερώτερον νὰ καταστήσῃ καὶ αὐτὸ ἀκόμη τὸ ἀπλῶς λέγειν· ἄρα μόνον τὸ γράφειν ψήφισμα ἦτο ὑπὸ κίνδυνον, ἀλλ' οὐχὶ καὶ τὸ

ἀπλῶς λέγειν καὶ συμβουλεύειν· καὶ πρῶτον δεικνύται ἐξ αὐτῶν τῶν λόγων τοῦ
 ῥήτορος, ὅστις ἐν τῷ τρίτῳ Ὀλυμπιακῷ λέγει α' Ἐπειδὴν ταῦτα λύσητε, καὶ τὴν
 οὐ τοῦ βέλτιστα λέγειν ὁδὸν παράσχητε ἀσφαλῆ, τηνικαῦτα τὸν γράψοντα, ὃ
 πάντες ἴστε, ὅτι συμφέρει, ζητεῖτε· ὅρῳ, τὸν γράψοντα λέγει, καὶ οὐχὶ ἀπλῶς
 τὸν εἰπόντα· δευτέρου δεικνύται, ὅτι ὁ γράψας μόνον ἐκινδύνευεν, οὐχὶ δὲ καὶ ὁ
 εἰπὼν μόνον καὶ συμβουλεύσας καὶ ἀπὸ αὐτὰ ταῦτα τὰ χωρία, ἐν οἷς φαίνεται
 ὁ ῥήτωρ, ὅτι συμβουλεύει νὰ κάμωσι τὰ θεωρικὰ στρατιωτικά· ἂν λοιπὸν καὶ τὸ
 ἀπλῶς λέγειν καὶ συμβουλεύειν ἦτο κινδυνώδες, πῶς ὁ ῥήτωρ τοσάκις συμβου-
 λεύσας δὲν ἐκινδύνευσε, καὶ μάλιστα ἐν ᾧ πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐχθροῖς εἶχε προσω-
 πικὸν ἐχθρὸν ὡς ἀντιπολιτευόμενον καὶ αὐτὸν τὸν Εὐβούλον; Ἀλλ' οὐδὲ ἡ τοῦ
 Βεκκῆρου γνώμη ἀπορρίπτειται ὅλως δ' ὅλου, ὅστις ἀποβάλλει τὴν δεικτικὴν ταῦ-
 τα, καὶ γράφει μόνον καὶ εἶναι στρατιωτικά· καθότι ἡ δεικτικὴ δὲν εἶνε τό-
 σον ἀναγκαῖα διὰ τὰ ἐπόμενα αὐμεῖ, δὲ οὕτω πως ἀνευ πραγμάτων λαμβάνειν·
 διότι ὅλος ὁ ἀνωτέρω λόγος περὶ αὐτὰ ἐνστρέφεται· αἰετι-χρήματα-στρατιω-
 τικά· ταῦτα δὲ ὑμεῖς κτλ.· ὥστε ἂν παραδεχθῶμεν τὴν τοῦ Οὐλπιανοῦ γνώμην,
 ἡ δεικτικὴ πρέπει νὰ μὲν ἀκίητος· εἰ δὲ τις προσοχθίζει, μόνον ὅτι ἀπεδείχθη
 ἐκ τῶν ἀνωτέρων ὁρθή, ὥς ἐξοβελισθῇ κατὰ τὴν Βεκκῆριον γνώμην. Κατὰ δὲ τὴν
 ἔκδοσιν τοῦ Δινδύρου ὅλως διόλου εἶνε ἐξοβελισμένη ἡ φράσις καὶ ταῦτ' εἶναι
 στρατιωτικά, καὶ ὅχι μόνον τὸ ταῦτα — κατασκευασθῆναι· καὶ τοῦτο πρὸς ἐπι-
 πληξὶν εἶπε· καθότι τὸ μὲν κατασκευάζειν σημαίνει τὴν ἐκ τοῦ μὴ ὄντος
 εἰς τὸ εἶναι σύστασιν καὶ ὑπαρξίν· τὸ δὲ παρασκευάζειν τὴν ἱτοιμασίαν τῶν ὄν-
 των· ἐπιπληττει λοιπὸν ὁ ῥήτωρ τοὺς Ἀθηναίους, ὅτι δὲν ἔχουσι στρατιώτας,
 πολίτας δηλαδὴ — σύνταξιν] ἡ λέξις αὕτη σημαίνει πολλὰ ἐνταῦθα ὅμως καὶ
 Οὐλπιανὸν δύο πραγμάτων τρόπον τινὰ ἔνωσιν, τὴν τοῦ λαμβάνειν δηλαδὴ τὰ
 θεωρικὰ, καὶ τὴν τοῦ ποιεῖν τὰ δεόντα, στρατευομένους δηλαδὴ, καὶ οὐχὶ ἀπα-
 νῶντας ταῦτα εἰς τὰς ἐορτάς καὶ θέατρα, καὶ πανηγύρεις — οὕτω πως] χωρὶς
 νὰ ποιῇτε τὰ δεόντα εἰς ὑφέλειαν τῆς πατρίδος· τὸ δὲ πῶς τὴν δὴθεν ἀγνοίαν
 τοῦ ῥήτορος ἐμφαίνει — δεῖ δὲ χρημάτων] ὁ δὲ ἐναντιωματικὸς· πολλὰ χρήμα-
 τα χρειάζονται, ὀλίγα χρειάζονται, τοῦτο ἐγὼ δὲν τὸ ἤθελῶ· ὅτι ὅμως χρειά-
 ζονται χρήματα, καὶ ὅτι χωρὶς τούτων δὲν δύναται νὰ γείνη τίποτε ἐκ τῶν
 δεόντων, τοῦτο τὸ γνωρίζω καλλίστα· διότι ταῦτα εἶνε ἀληθῶς τὰ νεῦρα τῆς
 κοινωνίας — ἀντιλάβεσθε τῶν πραγμάτων] = ἐπιμελήθητε τὰ συμφέροντα τῆς
 πατρίδος βοηθοῦντες τοὺς Ὀλυμπίους· τὸ ἀντιλαμβάνεσθαι σημαίνει πολ-
 λά· ἅ τι ἐκτεῖω τὴν χεῖρά μου πρὸς τί ἀντικείμενον, πρόσωπον, ἢ πρᾶγμα, τὸ
 ὁποῖον κινδυνεύει νὰ πέσῃ· β' μεταφορικῶς τὸ βοηθῶ· γ' τὸ οἰκιστοποιῶμαι· δ'
 πιάνομαι ἀπὸ τίνος στήριγματος, ἵνα μὴ πέσω· καὶ ἐσυλλαμβάνω κατὶ τι εἰς
 τὸν νοῦν μου, ἔχω τὴν ἀντίληψιν ἐννοίας τινος, ἢ ἰδέας = καταλαμβάνω, ἐννοῶ.

§. 11. Ἀξίον δὲ ἐνθυμηθῆναι καὶ λογίσασθαι] ὁ δὲ μεταβατικὸς, ἢ προσθε-
 τικὸς· ὁ δὲ συνδυασμὸς τῶν συνωνύμων ῥημάτων ἀναγκαῖος ἐνταῦθα· καθότι, ἵ-
 να κρίνῃ τις, ἀνάγκη πρῶτον νὰ θέσῃ ἐν νῷ, ἥγουν νὰ ἔχῃ ἰδέας καὶ ἐννοίας, ἐφ'
 ὧν ἡ κρίσις γίνεται· ἀφ' οὗ ὁ ῥήτωρ συμβουλεύσας ἐθεσεν ὑπὸ τὴν κρίσιν τῶν ὄ-
 λων τὰ ἀναγκαῖα εἰς τὴν παρούσαν περίστασιν, ἵνα ἴτι περισσώτερον τοὺς ἐνθαρρύνῃ,
 καὶ κρίνωσιν ἀσφαλέστερα, ἐπιλαμβάνεται ἤδη νὰ ἐξετάσῃ καὶ τὴν κατὰ-
 στάσιν τῶν συμμαχικῶν πραγμάτων τοῦ Φιλίππου· — εὐτρεπῶς] ἄλλο τοῦτο, καὶ

ἄλλο τὸ εὐπροσπῶς· καθότι τοῦτο μὲν σημαίνει τὴν εὐσηχημοσύνην· ἐκεῖνο δὲ τὴν καλὴν κατάστασιν καὶ ἐτοιμασίαν· οὐτ' ἂν ἐξήνεγκεν—εἰ ᾤθη] ἡ ὑπόθεσις παρίσταται προφανῶς μὴ ἐπαληθεύουσα· ἡ δὲ ἀπόδοσις μὲ τὸν ἂν ὡς ἐνδεχομένη, καὶ δεκτικὴ ἐπαληθεύσεως· ὅρ. Συντακτ. Ἀσωπ. —ὡς ἐπὶ ὧν] τὸ ὡς αἰτιολογεῖ τὸ ἀπὸ κοινοῦ ἐπαναληφθῆσόμενον ἐξ ἡνεγκεν· ἡ δὲ Μετοχὴ χρονικὴ—ἅμα τῷ ἐπιέναι—ἅτα διέψευσται] τοῦτο ἀμεταβιάτως σημαίνει λέγω ψεύδη πρὸς ἀπάτην τινός· ὅταν ὁμῶς συντάσσεται μὲ γενικὴν, δηλοῖ ἀπατώμαί—ἵπατῶ ἐμαυτὸν ἀποτυγχάνω, ὡς ἐνταῦθα, ὅθεν λείπει ἡ γενικὴ ἐλπίδων—τὰ τῶν Θετταλῶν] οὗτοι παρὰ τοῖς ἀρχαίοις εἶχον κακὴν ὑπόληψιν, ὡς ἄπιστοι εἰς τὰς ὑποσχέσεις των καὶ εἰς τὰ συναλλάγματα· ὅθεν καὶ παροιμία «Θεσσαλικὸν σόφισμα» καὶ «Θεσσαλὸν νόμισμα»· ἄπιστοι δὲ κατ' Οὐλπιανὸν οἱ Θεσσαλοὶ ἐνομισθῆσαν ἡ διὰ τὸν Ἰάσωνα, ὅστις ἦτο Θεσσαλός, καὶ ἐράνη ἄπιστος εἰς τὴν Μήδειαν, ἡ ὅτι ἐν τῷ Πελοποννησιακῷ πολέμῳ ἐλθόντες ἐπίκουροι τῶν Ἀθηναίων, ἐπὶ τῆς παρατάξεως τῆς ἐν Γανάγρα τῆς Βιωτικῆς μάχης μετέστησαν πρὸς Λακεδαιμονίους· Θουκυδ. Ευγ. Α' §. 107. —Παγασάς] πόλις τῆς Θεσσαλίας ἐπὶ Ἀκρωτηρίου, ἐξ ἧς ὁ Παγασητικὸς κόλπος, καὶ νεώριον (τερσανάς) τῶν Φεραιῶν· ἐν τούτῳ τῷ λιμένι ἐναυπηγήθη καὶ τὸ πλοῖον ἡ Ἀργώ, δι' οὗ οἱ Ἀργοναῦται εἰς τὴν Κολχίδα ἐξέπλευσαν· ὁ Παγασαῖος κόλπος τανῦν καλεῖται κόλπος τοῦ Βώλου. Τὴν πόλιν ταύτην εἶχε κυριεύσει πρὶ τινος καιροῦ ὁ Φίλιππος·—ἀπαιτεῖν αὐτὸν] τὰ Αἰτιατικὰ ῥήματα συντάσσονται μὲ δύο αἰτιατικὰς, καθὼς αἰτῶσι χρήματα. —Διογένης ἤτει τὸν . . . ἀνδριάντα. —Καὶ Μαγνησίην] Μαγνησίαν ἐλέγετο καὶ ὅλη ἡ χώρα καὶ πόλις ὁμώνυμος· εἶνε δὲ αὕτη ἡ ἐν Θεσσαλίᾳ Μαγνησία, καὶ ὄχι ἡ Μαγνησία τῆς Μικρᾶς Ἀσίας· αὕτη ἡ πόλις Μαγνησία ὑπήκοος οὖσα τῶν Θεσσαλῶν ἀπεστάτησεν· ὁ Φίλιππος ὑπηρετῶν μᾶλλον εἰς τοὺς καταχθονίους σκοπούς του, ὑποκρινόμενος ὅμως, ὅτι χαρίζεται εἰς τοὺς Θεσσαλοὺς, τὴν ὑπέταξιν· φοβούμενος δὲ δῆθεν μὴ πάλιν ἀποστατήσῃ, φρουρίον ἐπεχείρησε νὰ οἰκοδομήσῃ, ἀλλὰ τοῦ ὁποίου τὴν οἰκοδομὴν ἐμπόδισαν οἱ Θεσσαλοὶ τοὺς κατατιητικούς τοῦ Φιλίππου σκοπούς κατανασχάντες·—τοὺς λιμένας καὶ τὰς ἀγοράς] μετ' αὐτὰς τὸ σχῆμα τοῦ λόγου, ἀντὶ τὰς προσόδους καὶ τὰ τέλη τῶν λιμένων καὶ ἀγορῶν. Ἀλεύας τις κατ' Οὐλπιανὸν ἀπόγονος Ἡρακλέους Θετταλός· ἐγένετο τυράννος τῶν Θετταλῶν, εἶτα καὶ οἱ παῖδες αὐτοῦ· μὴ φέροντες λοιπὸν τὴν τυραννίαν αὐτῶν οἱ Θετταλοὶ, καὶ ἀπορῶντες τὸ πρακτέον εἰς βοήθειάν των τὸν Φίλιππον προσεκάλεσαν· ὁ δὲ ἐλευθερώσας αὐτοὺς ἀπὸ τῆς τυραννίας τῶν Ἀλευαδῶν ἐλάβεν εἰς ἀνταμοιβὴν παρὰ τῶν Θετταλῶν τὰς προσόδους τῶν λιμένων καὶ τῶν ἀγορῶν των, νὰ νέμῃται καὶ τὰς Παγασάς· κατὰ δὲ Διόδωρον τὸν Σικελιώτην ὁ Φίλιπ. εὐνοὺς ἐγένετο εἰς τοὺς Θετταλοὺς, διότι ἀπήλλαξεν αὐτοὺς ἀπὸ τῆς τυραννικῆς Λυσιφρόνος καὶ Πειθυλάου τῶν τυράννων τῶν Φεραιῶν·—τὰ γὰρ κοινὰ τῶν Θετταλῶν] οἱ Θετταλοὶ τοὺς μὲν ἀρχαίους κατοίκους των εἶχον δούλους, ὡς οἱ Λακεδαιμόνιοι τοὺς Ἑλλήτας· τὰ δὲ πέραν αὐτῶν ἔθνη, Ἰλλυριοὺς, Μάγνητας, Ἀχαιοὺς, Φθιώτας κτλ. εἶχον ὑπήκοα καὶ φόρου ὑπατάζοντα, αὐτοὶ δὲ πρὸς ἀλλήλους εἶχον κοινὴν πολιτείαν, ἕνα ἐλέγοντες ἀνώτατον ἄρχοντα, ὅστις ὠνομάζετο Ταγός, καὶ ἦτο κυβερνήτης τῶν ὅλων καὶ ἐν καιρῷ εἰρήνης, καὶ ἐν καιρῷ πολέμου· διὰ τοῦτο καὶ πολλάκις ἐγένετο ἰσχυρότερος, καὶ τυράννος κατὰ τὰς ὡς ὁ Φεραιὸς Ἰάσων καὶ ἄλλοι· ἰδιαιτέρως δ' ἐκάστη πόλις

ἀφορμὴ καὶ ἡ προφασιολογία καὶ ἡ ψευδὴς αἰτία, καθὼς, ἀφορμὴ πῶς θ' ἀγορά-
σει ψωμί διὰ τῆς ἐλεημοσύνης, πηγαίνει καὶ μεθύει, κτλ.—πολλάκις δοκεῖ..
χαλεπώτερον] τοῦτα συμβαίνει κατὰ τὴν κοινὴν δόξαν.—τὴν ἀκαιρίαν τὴν ἐ-
καιρίου] ἐκ τοῦ στερητικοῦ ἄλλα καὶ τοῦ καιρὸς-ἀκαιρός, καὶ ἐκ τοῦτου ἀκαιρία=
τὸ ἀκατάλληλον τοῦ καιροῦ ἐννοεῖ δὲ ἀκαιρίαν τοῦ Φιλίπ. τὸν πόλεμον τῶν Ὀ-
λυνθίων, τὴν ἀπιστίαν τῶν Θεσσαλῶν, καὶ τὸ φιλελεύθερον τῶν Παιόνων καὶ Ἰλ-
λυριῶν, οἵτινες καὶ ἕως τὴν σήμερον εἶνε τοιοῦτοι—συνάρασθαι τὰ πράγματα]
δὲν ἐννοεῖ τὰ Ἑλληνικὰ πράγματα γενικῶς, ἀλλὰ πράγματα ἐννοεῖ αὐτοὺς τοὺς
Ὀλυνθίους, ἢ μᾶλλον αὐτὸν τὸν πόλεμον τῶν Ὀλυνθίων τὸ μὲν αἶρεσθαι κυ-
ρίως σημαίνει σηκῶν τι φορτίον ἐπὶ τῶν ὤμων, καὶ μεταφορικῶς καὶ κινδυνόν,
καὶ πόλεμον κτλ. τὸ δὲ συναἶρεσθαι ἐπὶ φορτίου μὲν καὶ αὐτὸ κυρίως, ἀλ-
λὰ φορτίου, τὸ ὅποιον πολλοὶ συνάμα σηκόνουσι μεταφορικῶς δὲ λαμβάνεται καὶ
ἐπὶ πολέμου, καὶ κινδύνου, καὶ ἄλλων τοιούτων διὰ τοῦτο καὶ ἐνταῦθα τὸ συ-
νάρασθαι τὰ πράγματα σημαίνει τροπικῶς τὸ νὰ σηκώσωμεν τὰ πράγ-
ματα, δηλαδὴ τὸν πόλεμον ὁμοῦ με τοὺς ἀραμένους αὐτὸν Ὀλυνθίους, τοῦτέστι
νὰ τοὺς βοηθήσωμεν λαμβάνοντες μέρος καὶ ἡμεῖς ἀπ' αὐτὸ τὸ φορτίον τοῦ πο-
λέμου ὅσα ῥήματα εἶνε σύθετα ἀπὸ τὴν ἐν καὶ σὺν συντάσσονται με δοτικὴν
διὰ χάριν τῶν προθέσεων, ὅποτε καὶ ἡ σύνταξις καλεῖται προθετική με γενικὴν
δὲ ἡ αἰτιατικὴν διὰ τὴν φύσιν αὐτῶν, καθὼς συγκοινωνῶσι τῆς ἀρχῆς—συναν-
τιλαμβάνομαι σοι τοῦ ἔργου—ἐμποῶ σοι πράγματα· ἀλλὰ πολλάκις ἡ δοτικὴ
παράλειπεται—καὶ προσθευμένους] τὸ μὲν ἐνεργητικὸν σημαίνει γίνεσθαι προ-
σθευτής· καθὼς, ἐπρέσβευτα δέ· το δὲ Μέσσην—πέμπω πρέσβεις πρὸς τινὰ σκο-
πόν—ἐφ' ᾧ δεῖ] πολυειδῶς ἐξηγουσὶ τοῦτο, οἱ μὲν λέγοντες, ὅτι ἐννοεῖ ὁ ῥήτωρ
τοὺς ἀγνοοῦντας μὲν τὸν Φίλιπ. καὶ μὴ ἀγνοοῦντας, φοβουμένους ὁμοῦ καὶ τοὺς
μὲν ἀγνοοῦντας, ἵνα διδάξωσιν αὐτοὺς διὰ τῶν πρέσβων νὰ μὴ τὸν πιστεύωσι·
τοὺς δὲ εἰδότας μὲν, φοβουμένους δὲ, ἵνα τοὺς ἐνθαρρύνωσιν εἰδοποιούντες τους,
ὅτι ἤδη στρατεύονται κατ' αὐτοῦ, καὶ διὰ τοῦτο νὰ παροξυνθῶσι καὶ αὐτοὶ κατ'
ἐκείνου, καὶ νὰ μὴ τὸν φοβῶνται πλέον· καὶ τοῦτο εἶνε ἡ ἀληθὴς ἐννοία τοῦ χω-
ρίου· ἄλλοι δὲ λέγουσιν, ὅτι τὸ ἐφ' ᾧ δεῖ ἐννοεῖ τὰς αἰτίας, δι' ἃς θ' ἀποστα-
λῶσιν οἱ πρέσβεις· τοῦτο ὁμοῦ ὅχι μόνον δὲν εἶνε τὸ ἄμεινον, ἀλλ' οὐδὲ τὸ κύ-
ριον καὶ ἀληθές· διότι πρεσβεῖα ἄνευ λόγων οὐδὲ πρεσβεῖα δύναται νὰ ὁμασθῇ·
οἱ δὲ πρέσβεις ἀποσταλέντες ὅποι ἂν ἀποσταλῶσιν, οὐδὲν ἄλλο ποιήσουσιν, ἢ
τοὺς λόγους τῆς ἀποστολῆς τῶν θὰ ἐξηγήσουσι· περιττον ἄρα νὰ ἐννοῇ ὁ ῥήτωρ
ἐνταῦθα τοὺς λόγους τῆς ἀποστολῆς, ἀλλὰ μᾶλλον τὰ μέρη, εἰς ἃ θὰ σταλῶσιν·
ἂν δὲ πρὶς ὑποστήριξιν τῆς ιδέας τῶν ταύτης παρεισάγῃ τὴν φράσιν τοῦ ἰδίου
ῥήτορος τὴν ἐν τῷ δευτέρῳ παραγράφῳ τοῦτου τοῦ λόγου ἀπρεσβεῖαν δὲ πέμπειν,
ἥτις ταῦτ' ἔρεῖ, καὶ παρέσται τοῖς πράγματι δὲν ἰσχύει παντάπασι τοῦτο
πρὶς ἀπόδειξιν τῆς γνώμης τῶν· καθότι ἐκεῖ ἡναγκασθὴ ὁ ῥήτωρ νὰ προσθέσῃ
ἀπ' ἑαυτοῦ τοὺς λόγους, τοὺς ὁποίους ἐμελλον νὰ εἴπωσιν εἰς τοὺς Ὀλυνθίους·
ἐνταῦθα ὁμοῦ δὲν εἶχε τὴν αὐτὴν ἀνάγκην νὰ προσθέσῃ· καὶ διὰ τοῦτο οὐδ' ἐ-
πρόσθεσε· διότι τὸ ἀναφορικὸν αὐτὸ δὲν δύναται αὐτὸ μονώτατον νὰ φανερώσῃ τὸ πᾶν
μέλλουσιν· οἱ πεμφθισμένοι πρέσβεις νὰ εἴπωσι—λογιζομένους] ἐτερότροπος
πρὸς τὰς ἄλλας Μετοχάς, διὰ τοῦτο καὶ ἀσύμπλεκτος—εἰ Φίλιππος λάβοι..
καὶ πόλεμος γένοιτο... πῶς αὖ οἴεσθαι] ἡ ὑπόθεσις εἶνε ἰδεατὴ καὶ προβλημα-

τῶδης ἐξαρτωμένη ἀπὸ τὸν λογισμὸν τοῦ λέγοντος, χωρὶς οὐκ ἐπαληθεύσας, ἢ μὴ ἐπαληθεύσας· τοῦτο δὲ, ὅταν ὁ εἰ φέρηται εἰς Εὐκτικήν· ἡ δὲ ἀποδοσις ἐτέθη εἰς Ὀριστικήν διὰ τὴν βεβαίαν συνέπειαν· ἐνταῦθα δὲ ὑπάρχει καὶ σχῆμα τοῦ λόγου ἀνακόλουθον· διότι ὁρθῶς καὶ κυρίως ἔπρεπε νὰ εἴπῃ οὕτως· αἰ Φίλιππος λάβοι τοιοῦτον καιρὸν καθ' ἡμῶν, καὶ πόλεμος γένοιτο πρὸς τῇ χώρᾳ, ἐτοίμως ἐλεύσεται ἐφ' ἡμᾶς· ὁ δὲ ὑπὸ σφοδρότητος οἰοεὶ ἐκλαθόμενος ἐπηρώ-
 θωσεν ἐξ ὑπαρχῆς τὸν λόγον ἀφ' ἐτέρου συνωνύμου ῥήματος, εἰπὼν, λογιζομένους, εἰ λάβοι—πῶς οἴεσθε κτλ.—ἐλθεῖν· τὸ πῶς ἐπιτείνει τὸ ἐτοίμως· ἡ δὲ πῶσις ὅλη τῆς ἀποδόσεως τὸ ἀπὸς ἂν ἐτοίμως αὐτὸν οἴεσθε ἐλθεῖν ἐφ' ὑμᾶς· εἶνε ἀντικείμενον τοῦ λογιζομένου·—εἰτ' οὐκ αἰσχύνησθε, εἰ μὴδὲ οὐτολήσεται·]
 τὸ εἶτα καὶ τὸ ἔπειτα εἰς τὰς ἐρωτήσεις ἐμφαίνει μὲν θαυμασμόν, ἀγανάκτησιν εἰρωνίαν, τὸ ἄ· ὅπου, καὶ ἀπρεπον, ἀλλὰ δὲν χάνει διὰ ταῦτα καὶ τὴν φυσικὴν τοῦ σημασίαν, ἥτις εἶνε τὸ ὕστερον καὶ κατόπιν, ὕπερ σχετικῶς ἀναφέρεται εἰς τι προηγούμενον· ἐνταῦθα δὲ τοιοῦτον εἶνε, ὅτι ὁ Φίλιππος ἀφεύκτως καιροῦ ἀρ-
 μοδίου δραξάμενος θὰ ὀρμήσει ἐφ' ὑμᾶς· ἀφ' οὗ λοιπὸν ὁ Φίλιππος εὐκαιρήσας θὰ κάμῃ τοῦτο καθ' ὑμῶν, ὑμεῖς ἔπειτα δὲν πρέπει νὰ κάμῃτε κατ' αὐτοῦ ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον ἤθελε σὰς καμῇ· ἡ δὲ θέσις τοῦ μὴ δὲ καὶ οὐ ἐνησχόλησε τοὺς νεωτέ-
 ρους Ἑλληνιστάς· ζητεῖται πρῶτον διὰ τί ἡ ἀρνήσις ἐτέθη δις· καὶ δεῦτερον διὰ τί εἰς μὲν τὸ πρῶτον ἐτέθη Μὴ, εἰς δὲ τὸ δεῦτερον οὐ· Καὶ ὁ μὲν Σχαιφερός κατὰ Ἑλληνικὴν Βασιλίδην λέγει, ὅτι τὸ οὐ προσετέθη, διότι ἡ μεταξὺ τοῦ, εἰ μὴδὲ καὶ τολήσεται, παρέθεσις ἐξηλοθένησε τὴν ἀρνητικὴν δύναμιν τοῦ μὴ δὲ· ἀλλὰ τότε λέγουσιν, ὅτι πάλιν ἔπρεπε νὰ ἐπαναληφθῇ τὸ μὴ· ὁ δὲ Φωγκαινέλιος νομίζει, ὅτι τὸ οὐ τὸ λ μ ἡ σ ε τ ε ἀποτελεῖ μίαν ἔννοιαν—ὀκνήσετε, τὸ δὲ μὴ δὲ ἐτέθη κατὰ τὸ ἔ-
 θος τῶν Ἑλλήνων, καθ' ὅτι θέτοντες ἀρνήσιν εἰς τὸ ὅλον θέτουσιν ἔπειτα καὶ εἰς τὰ μέρη· ὁ δὲ Ἑρμάννος ἄλλως· ἂν μὲν ὁ ῥήτωρ, λέγει, ἔγραψεν· εἰ μὴ τολήσεται μὴδ' ἂ πάθοιτ' ἂν, εἰδύναιτ' ἐκεῖνος, ταῦτα ποιῆσαι καιρὸν ἔχοντες, δὲν ἤθελε προσερούῃ τότε τίποτε· τώρα ὅμως παρεμβάλλων τὴν παρεμπιπτούσαν πρότασιν ἐξέφερε τὸν λόγον οὕτως, ὥστε δὲν εἶνε, καθὼς λέγει ὁ Σχαιφερός, τὸ οὐ ἐπανά-
 ληψις τοῦ Μὴ δὲ, ἀλλ' ἐξ ἐναντίας προληπτικῶς πῶς τοῦτο ἐκεῖνου· γίνεται δὲ τοῦτο σφέστερον, ἂν ἀπαγγεῖλωμεν τὴν παρεμπιπτούσαν πρότασιν ὡς ἐν πα-
 ρενθέσει, οὕτως· αἰ εἰτ' οὐκ αἰσχύνησθε, εἰ (μὴδ' ἂ—ἔχοντες) οὐ τολήσεται ποιῆ-
 σαι—οὐ τολήσεται μὴδὲ ἔχοντες καιρὸν ταῦτα ποιῆσαι, ἂ πάθοιτ' ἂν· δὲν συ-
 νάπτει ὅμως ὁρθῶς τὸ μὴδὲ πρὸς τὸ ἔχοντες, ἀρμόζον κάλλιον εἰς τὸ μὴδὲ ταῦτα.
 Ὁ δὲ Βοιμέλιος τὸ μὴ δὲ οὐ, νομίζει ὅτι ἐτέθη ἀντὶ τοῦ ἀπλοῦ μὴδὲ, ὡς πολ-
 λάκις εὐρηται τὸ μὴ οὐ· μάλιστα· εἰς τὰ Ἀπαρέμματα τὰ ἐξαρτώμενα ἐκ τοῦ
 αἰσχύνομαι, αἰσχρὸν ἐστὶ, αἰσχρὴν ἐστὶν· ἀλλ' ἄλλοι λέγουσιν, ὅτι τὸ μὴ οὐ,
 δὲν ἔχει χώραν μετὰ τοῦ εἰ· ἀλλὰ καὶ ἂν ἔχῃ, (ὅταν τὸ εἰ ᾖ ἀνάλωσις ἀπα-
 ρεμμάτων ἔχοντος μὴ ὁ ὕ, καθὼς, οὐκ αἰσχύνησθε μὴ οὐ τολήσεται·—εἰ μὴ
 οὐ τολήσεται) ἐνταῦθα μᾶς ἐμποδίζει νὰ παραδεχθῶμεν ταύτην τὴν γνώμην
 ἢ διαφεύξει τῶν μορίων μὴ δὲ οὐ, ἢ χρήσις τοῦ μὴ δὲ, ἢ ἐμφασίς τελευταίου
 τοῦ οὐ, διὰ τὴν ὁποίαν δὲν δυνάμεθα νὰ ἐκλάβωμεν τὸ μὴ δὲ οὐ· ὁ ὅτι οὐ μὴ δὲ
 ὁ δὲ Φράγκιος κρίνει νὰ διαγραφῇ τὸ οὐ· ὁ δὲ Σχαιπιός ἀποδέχεται τὴν γνώμην
 τοῦ Βοιμέλιου, τὴν ὁποίαν ὁ ἴδιος Βρέμιος πάλιν ἀπεδοκίμασεν ἐν τῇ δευτέρᾳ τοῦ
 ἐκδόσει πεισθεὶς ὑπὸ Σχαιφεροῦ· εἶνε δὲ αὕτη· ὁ ῥήτωρ μεταχειρίσθη ἐνταῦθα ἀ-

νακολουθίαν· καθότι ἡ δύνατο νὰ ἐκφέρῃ τὴν περίοδον οὕτως: «εἴτ' οὐκ αἰσχύνεσθε, εἰ μὴ δ' ἄ πάθοιτ' ἂν οὐ τολμήσετε; ἢ οὕτως, αἰθ' ἢ πάθοιτ' ἂν, ταῦτ' οὐ τολμήσετε; αὐτὸς ὁμοίως ἤρχισεν ἐκ τοῦ πρώτου, ἀλλ' ὕστερον προσθεῖς τὴν ἀντωνυμίαν ταῦτα παρεξέτραπῃ, καὶ κατήντησεν εἰς τὸ δεύτερον· ὁ δὲ ἡμέτερος Κύριος Ἰησοῦς Βασιλεὺς λέγει ἀπολαχῶ καθὼς λέγεται οὐδὲ — οὐ, ὅταν μάλιστα μετὰ τὸ οὐδὲ ἀκολουθῇ εἰ, ἂν, ἢ ἀναφορικῇ τις ἀντωνυμία, οὕτω δυνατὴν νὰ ῥηθῇ καὶ μὴδὲ — μὴ· ὁ δὲ ῥήτωρ ἐν ταῦτα ἀντὶ τοῦ μὴ ἔθηκεν οὐ, ἐπειδὴ τὸν πλάγιον λόγον μετέβαλεν εἰς ὀρθὸν μετὰ τὴν παρένθεσιν, ὅπερ γίνεται πολλάκις εἰς τὰς φράσεις μάλιστα, οὐ δεινὸν εἰ, οὐκ αἰσχρὸν εἰ κτλ. Ἀλλ' ἂν πρέπη νὰ προσθέσωμεν εἰς ταῦτα καὶ ὅσα ὁ ἡμέτερος σοφὸς Ἀσώπιος λέγει περὶ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν μορίων οὐ μὴ καὶ μὴ οὐ, προλαμβάνοντες νὰ εἰπωμεν, ὅτι παραδεχόμεθα τὴν γνώμην, ἥτις τὸ μὴδὲ συνάπτει πρὸς τὰ ταῦτα οὕτως, «εἴτ' οὐκ αἰσχύνεσθε, εἰ μὴδὲ ταῦτα, ἢ πάθοιτ' ἂν, εἰ δύναιτ' ἐκεῖνος, καιρὸν ἔχοντες πικῆσαι (νῦν ταῦτα) οὐ τολμήσετε; ἢ λέγομεν, ὁ Κύριος Ἀσώπιος λέγει ὅτι οἱ δύο συνδυασμοὶ τῶν ἀποφατικῶν μορίων οὐ μὴ καὶ μὴ οὐ τίθενται, ὁ πρῶτος μὲ τὰ φόβου, ὑποψίας, μερίμνης καὶ τῶν ὁμοίων σηληαντικῶν ῥήματα κατὰ μέλλοντα ὁριστικῆς μετ' ἐρωτήσεως, ὡς ἐν ταῦθα, καὶ χωρὶς ἐρωτήσεως, καὶ ἀοριστον τῆς ὑποτακτικῆς, καὶ ἐνεστώτα σπανίως· ἀλλὰ τὸ ταυτοῦτον λέγει εἶναι τρόπος ἑλλειπτικὸς τοῦ λόγου, ὅστις ἔχει τὴν ἀρχὴν του ἀπ' ἄλλον προγενέστερον, ὃν καὶ ἀποδεικνύει διὰ τῶν ἐξῆς παραδειγμάτων· καθὼς, ὥστ' οὐχὶ θεὸς μὴ σε φιλήσῃ (Ἀριστοφ. Ἑκκλησι. 650) — οὐδὲν δεινὸν αὐτῷ μὴ ποτ' ἀδικηθῇ (Πλάτ. Γοργ. 520.) — οὐ γὰρ ἦν δεινὸν κατὰ τοῦτο μὴ ἀλφ (Πρόδ. Β', 84.) — οὐ φόβος μὴ σε ἀγάγῃ (Ξ. Ἀπομν. Β', α, 25). τὸ οὐ ἐν τούτοις δὲν ἀναφέρεται εἰς τὸ ἴδιον ῥῆμα μὲ τὸ μὴ, ἀλλ' εἰς τὸ παραλειπόμενον ἐστὶ, καὶ τοῦτο τὸ οὐ ἀναιρεῖ τὴν ἐν τῷ δευτέρῳ κώλῳ ὑποψίαν, καθὼς, οὐ δέδοικα μὴ, ὅπερ εἶναι τὸ ἐναντίον τοῦ δέδοικα μὴ· διότι τὸ τοῦ Ἰησοῦ « τοῦτο δεινὸν γίνεται (= φόβος ἐστὶ) μὴ πέρη πᾶσα ἢ Ἑλλὰς » ἀντίθετον ἤθελεν ἔχῃ τὸ α οὐδὲν δεινὸν (= οὐδεὶς φόβος) μὴ πέρη ἢ Ἑλλὰς, καὶ τελευταίαν, οὐ μὴ πέρη ἢ Ἑλλὰς. Ὁ δὲ δεύτερος τρόπος τοῦ συνδυασμοῦ τῶν ἀποφατικῶν μορίων τὸ μὴ οὐ, ἔχων καὶ αὐτὸς τὴν ἰδίαν ἀρχὴν μὲ τὸν πρῶτον, τίθεται ὁμοίως μὲ τὰ ἴδια σχεδὸν ῥήματα, καὶ κατὰ τοὺς ἰδίους χρόνους. Ἀντίθετον δὲ τοῦτο ὃν τοῦ πρώτου κατὰ τὴν σύνθεσιν, εἶνε φυσικὰ ἀντίθετον καὶ κατὰ τὴν ἔννοιαν. Τὸ πρῶτον σημαίνει α οὐδεὶς φόβος, οὐ δέδοικα, μὴ τοῦτο γένηται = οὐ γένησεται· τὸ δεύτερον δὲ ὅλοι, α φόβος ἐστὶ, δέδοικα, μὴ οὐ γένηται = οὐ γένησεται. Τὴν διαφοράν δὲ τῶν συνδυασμῶν τούτων τὴν διαλευκάνει σαφέστερα μὲ τὰ ἐξῆς παραδείγματα, οὕτως· « δέδοικα μὴ θάνῃ » ἤθελεν εἰπεῖν ὁ μὴ ἐπιθυμῶν τὸν θάνατον τοῦ ἀρρώστου, ἀλλὰ φοβούμενος περὶ τούτου· « οὐ δέδοικα, μὴ θάνῃ » ἤθελεν εἰπεῖν ὁμοίως ὁ μὴ ἐπιθυμῶν τὸν θάνατον τοῦ ἀσθενοῦς, ἀλλὰ θαρρῶν συγχρόνως ἐπὶ τῇ ὑγίαιει· τοῦ α δέδοικα δὲ οὐ μὴ θάνῃ » ἤθελεν εἰπεῖν ἐξ ἐναντίας ὁ ἐπιθυμῶν τὴν θάνατον τοῦ ἀρρώστου καὶ φοβούμενος μήπως δὲν ἀποθάνῃ ἐν γένει εἰς ὅλα ταῦτα ἐπικρατεῖ ὁ γενικὸς κανὼν, ὅστις λέγει, ἀπὸ μὲν οὐ τίθεται γενικῶς, ὅπου ἡ ἀρνήσις ἐνυπάρχει αἰσθῆν εἰς τὸ πρᾶγμα· τὸ δὲ μὴ, ὅπου ἔρχεται αὐτὴ ἐξ ὧθεν· κατὰ τοῦτον λοιπὸν τὸν γενικὸν κανὼνα ἂς ρυθμίσῃ ἕκαστος τὰ ἀποφατικὰ ταῦτα μόρια εἴτε μόνᾳ εἶνε, εἴτε συνδυασμένα· ἢ δὲ δεικτικῇ ταῦτα

εἶνε κοινὸν ἀντικείμενον καὶ τοῦ ποιῆσαι, καὶ εἰς τὸ ἐννοούμενον α εἰ δύναται' ε-
κείνος ποιῆσαι δ.

§. 13. "Ετι τοίνυν μηδὲ τοῦτο] ὁ τοίνυν μεταβατικός, τὸ ἐστὶ προσθετικόν,
καὶ τὸ μηδὲ ἐπιδοτικόν· ἤγουν, οὐ μόνον δὲν πρέπει τὰ ἄλλα νὰ μὴ ἀγνοῖτε,
ἀλλὰ μηδὲ τοῦτο τὸ ἐξῆς· ἡ δὲ δεικτική προπαρασκευαστική — ὅτι νῦν αἵρεσις
ἐστὶ] τὸ ὅτι εἶνε ἀνάλυσιν ὀνομαστικοῦ ἀπαρεμφάτου — τὸ νῦν αἵρεσιν ὅτιν εἶναι
ἀνελύθη δὲ διὰ τοῦ ὅτι, ἐπεὶ δὴ ὁ ῥήτωρ οἶκθεν βεβαιοῖ τοῦτο· αἵρεσις δὲ λέγε-
ται ἡ ἐκλογὴ ἐνὸς ἐκ τῶν δύο, ἢ καὶ περισσοτέρων· ἐνταῦθα δὲ δύο, τὰ ὅποια
ἀκολούθως διὰ τοῦ πότερα ἀναπτύσσει. — Πότερ'] ἡ ἐρώτησις ἐνταῦθα πλαγία
καὶ ἐξαρτωμένη· τὸ δὲ πότερα τιθέμενον εἰς τὴν ἀρχὴν καὶ τῶν εὐθείων καὶ
ἀνεξαρτήτων, καθὼς καὶ τῶν πλαγίων καὶ ἐξαρτωμένων ἐρωτήσεων, κυρίως τί-
θεται ἐπὶ δύο ἀντικειμένων, ἐνίοτε ὅμως καὶ ἐπὶ πλείονων· καθὼς, πότερον; ἐν
ταῖς τῆς πόλεως συμφοραῖς; ἀλλὰ τότε αὐτῶν εἶδος καὶ τοὺς ἄλλους μεμνησθαι
ἀλλ' ἐν ταῖς εὐτυχίαις ταῖς κοιναῖς; ἀλλ' ἱκανὸν λυπήσθαι, τῶν μὲν σφετέρων τέ-
κνων τετελευτηκότων, τῶν δὲ ζώντων ἀπολαύοντων τῆς τούτων ἀρετῆς; ἀλλ'
ἐν τοῖς ἰδίῳ κινδύνοις, ὅταν ὁρώσι τοὺς μὲν πρότερον ὄντας φίλους φεύγοντας
τὴν αὐτῶν ἀπορίαν, τοὺς δὲ ἐχθροὺς μέγα φρονούντας ἐπὶ ταῖς δυστυχίαις ταῖς
τούτων; Λυσίου Ἐπιτάφ. — ἐὰν γὰρ ἀντέχη — ὑμεῖς ἐκεῖ πολεμήσετε] ὁ γὰρ αἰ-
τιολογεῖ ἀμρότερα τὰ προηγούμενα κῶλα· ἡ δὲ ὑπόθεσις δυνατὴ καὶ προσδοκι-
μένη, ἡ δὲ συνέπεια ἀπαραιτήτως ἀναγκαία· τὸ δὲ ῥῆμα κυρίως τοῦ γὰρ εἶνε
τὸ πολεμήσετε, καὶ τὸ ποιήσετε· διότι εἴαν ὑπάρχη ἐν μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ ὑπο-
θέσει, ἢ χρονικῇ λόγῳ, ἢ ἀναφορικῇ καὶ αἰτιολογίᾳ ὁμοῦ, τότε τὸ ῥῆμα τῆς αἰ-
τιολογίας εἶνε τὸ ῥῆμα τῆς ἀποδόσεως. — τὴν ὑπάρχουσαν καὶ τὴν οἰκίαν ταύ-
την] ὑπάρχουσαν μὲν ἐννοεῖ τὴν ὑποτελῆ εἰς τοὺς Ἰαθηναίους χώραν· οἰκίαν δὲ
τὴν πατρίαν, τὴν Ἀττικὴν, ὅπερ δεικνύει καὶ αὐτὴ ἡ δεικτική, οἰοῦναι τοῦ ῥή-
τορος δακτυλοδεικτούντος. — ἂν δ' ἐκείνα] ἤγουν, ἂν μὲν οἱ Ὀλυνθιοὶ ἀντέχωσι
(θὰ ἀντέχουσι δὲ διὰ τῆς βοηθείας σας), τότε σεῖς θὰ πολεμήσετε τὸν Φίλιππον
ἐκεῖ, εἰς τὴν Χαλκιδικὴν Κερσόννησόν δηλαδὴ, ὅπου καὶ ἡ Ὀλυνθος, μετὰ τὴν μίαν
δύναμιν, καὶ μετὰ τὴν ἄλλην θὰ κακοποιεῖτε τὴν χώραν ἐκείνου, ἀπολαύοντες καὶ
καρπούμενοι ἀφόβως τὰ προϊόντα τῆς ὑποκειμένης ὑμῖν χώρας, καὶ τῆς πατρίδας
ταύτης γῆς σας· ἂν ὅμως ὁ Φίλ. ὑποτάξῃ τοὺς Ὀλυνθίους, ὅπερ ἀφύκτως θὰ
συμβῇ, ἂν δὲν τοῖς βοηθήσητε, τίς τότε θὰ τὸν ἐμποδίσῃ ἀπὸ τοῦ νὰ ἔλθῃ ἐδῶ
εἰς τὴν Ἀττικὴν; — Θηβαῖοι;] κωλύσουσι; ὡς ὑποφορά τοῦτο· ἔπεται δὲ ἡ Ἀνθυ-
ποφορά διὰ τοῦ ἀμὴ λίαν πικρὸν εἰπεῖν ἢ οἱ Θηβαῖοι ὅχι μόνον διὰ τὴν γειτνία-
σιν ἦσαν πάντοτε ἀντίζηλοι τῶν Ἀθηναίων, τὸ ὅποion ἀπέδειξε καὶ ὁ Ἐπαμει-
νώνδας, ὅτε εἶπεν, α ὡς δεῖ τὰ τῆς Ἀθηναίων Ἀκροπόλεως προπύλαια μετνεγ-
κεῖν ἐπὶ τὴν προστασίαν τῆς Καδμείας, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ ὀλιγαρχικὸν τῶν πο-
λίτευμα· ἀλλὰ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἀμοιβαίως ἐμίσουν αὐτοὺς καὶ δι' ἄλλα καὶ διὰ
τὴν αἰσχρὰν ἐκείνην μετὰ τῶν Περσῶν κατὰ τῶν Ἑλλήνων συμμαχίαν διὰ τοῦ-
το εἰς τὸ πείσμα αὐτῶν ἐξοχθῶν οἱ Ἀθηναῖοι καὶ τοὺς Ἱεροσόλους Φωκεῖς τοὺς
ἀσπόνδους ἐχθροὺς τῶν Θηβαίων. — μὴ λίαν πικρὸν εἰπεῖν ἢ] ὑπονοεῖται τὸ δέ-
δοικα· φοβοῦμαι δηλαδὴ, μήπως ἤθελεν ἦνε πολλὴν πικρὸν δι' ἐσᾶς αὐτό, τὸ ὁ-
ποῖον ἐκεῖνοι θὰ κάμωσιν· ἐπεὶ δὴ οὐ μόνον δὲν θὰ τὸν ἐμποδίσουσι τοῦ νὰ ἔλθῃ
ἐδῶ εἰς τὴν Ἀττικὴν, ἀλλὰ καὶ θὰ εἰσβάλλουσι μετ' αὐτοῦ ἐδῶ διὰ τοῦ μὴ

κτλ: ὅπερ δὲν ἐξαρτᾶται οὔτε ἐκ τοῦ ἴνα, οὔτε ἐκ τοῦ ὅπως, ἐκφράζει μόνον τὸν φόβον τοῦ ῥήτωρ. — Ἀλλὰ Φωκεῖς; οἱ τὴν οἰκείαν οὐχ οἱοί τε ὄντες φυλάττειν, ἐάν μὴ βοηθήσῃ ὑμεῖς;] κωλύσουσι δηλονότι, ὅταν εἰς τὴν πρώτην ἐρώτησιν ἀποκρινόμεθα πάλιν δι' ἐρωτήσεως, ὁ λόγος γίνεται τότε σφοδρότερος καὶ ἐντονώτερος· ὁ δὲ ἀλλὰ εἶνε θετικὸς ὡς πρὸς τὴν ἐξυπακουομένην ἀρνησιν αὐτῶν κωλύσουσι Ὁμηδαῖοι· ἀλλ' ὁ ῥήτωρ ἀρνούμενος καὶ εἰς τούτους τοῦτο λέγει, οὐδὲ οὗτοι κωλύσουσι τὸν Φίλ. διότι οὗτοι δὲν εἶνε ἱκανοὶ νὰ ὑπερασπισθῶσι τὴν χώραν των, ἀν σεῖς δὲν ταῖς βοηθήσῃτε ἐν καιρῷ τοῦ εἰσέτι ἐξακολουθοῦντος ἱεροῦ πολέμου, ὅστις ἐξεβράγη μετὰξὺ Φωκῶν, Ὁμηδαίων, καὶ Θετταλῶν διὰ τὴν ἐξῆς αἰτίαν. Οἱ Φωκεῖς ἐκαλλιεργήσαν παρὰ νόμους τὴν ἱερὰν γῆν τοῦ Ἀπόλλωνος, ἐσύλησαν καὶ τὸν ναόν· τοῦτο ἐγένετο τὴν πόλεμον· κατ' ἀρχὰς οἱ Φωκεῖς, ζῶντος τοῦ στρατηγοῦ των Ὀνομαρχοῦ, εὐδοκίμουν, ἀφ' οὗ ὅμως αὐτὸς ἐθανατώθη, ἐνιπνῶντο ὑπὸ τῶν Ὁμηδαίων καὶ Θετταλῶν, διὸ καὶ ἐπεκαλέσθησαν τὴν βοήθειαν τῶν Ἀθηναίων καὶ Λακεδαιμονίων· ὅρα ταῦτα πλατύτερον εἰς τὰ Προλεγόμενα· τοῦτο ὁ ῥήτωρ ἐνταῦθα ὑπαινίττεται λέγων, αὐτὸν μὴ βοηθήσῃ ὑμεῖς· ἢ ἄλλος τις;] τινὲς λέγουσιν, ὅτι ὑπανίσταται τοῖς Θετταλοῦς· ἀλλ' ὁ ῥήτωρ οὐδένα ἄλλον ἐννοεῖ· διὰ τοῦτο καὶ δὲν ἀποκρίνεται. τὸ ὁποῖον συνειθίζομεν καὶ ἡμεῖς: ἐγὼ νὰ τὸ κάμω; ἢ ἐσύ; ἢ ἄλλος κανεῖς; — οὐδ' ἐγὼ οὐδὲ σύ, οὐδ' ἄλλος κανεῖς· τὰ δύο πρῶτα ὀρισμένα, τὸ τρίτον ἀόριστον. διότι ἀπὸ τὰ μερικά καὶ ὀρισμένα μετέβη εἰς τὰ ἀόριστα. — Ἀλλ', ὦ τᾶν, οὐχὶ βουλήσεται;] ὑποφορὰ καὶ ἐδῶ· ὁ δ' ἀλλὰ ἀντιθετικὸς· ναί, ὦ Δημόσθενες, οὔτε οἱ Ὁμηδαῖοι θὰ τὸν ἐμποδίσουσιν, οὔτε οἱ Φωκεῖς, οὐτ' ἄλλος τις· ἐγὼ ὅμως σοὶ λέγω, ὅτι δὲν θὰ θελήσῃ νὰ ἔλθῃ ἐδῶ· τὸ δὲ, ὦ τᾶν, γίνεται, λέγουσιν, ἐκ τῆς ὀνομαστικῆς ἑ τ η ς, τὸ ὁποῖον σημαίνει συγγενῆ, φίλον, οἰκεῖον, καὶ τῆς ὁποίας ἡ κλητικὴ κάμνει ὦ ἔτα, καὶ κατ' ἀφαιρέσιν τοῦ ε ὦ τᾶ, καὶ προσλήψει τοῦ ν = τᾶν καὶ ὦ τᾶν· ὁ δὲ λόγος θὰ ἀναπληρωθῇ διὰ τοῦ ἀδεῦρο βαδίζειν· — τῶν ἀτοπωτάτων] τὸ κατηγορούμενον κυρίως πρέπει νὰ συμφωνῇ πρὸς τὸ ὑποκείμενον κατὰ τρία, γένος, ἀριθμὸν, καὶ πτώσιν· καθὼς, ὁ θεὸς ἐστὶ δίκαιος· τίθεται ὅμως κατὰ παράδοξιν συγχωρητὴν τοῦ κανόνος καὶ ἑτερογενῶς· καθὼς, ἡ ἀρετὴ ἐστὶν ἀθάνατος· καὶ ἑτεροαριθμῶς· καθὼς, ὁ καρπὸς ἐστὶ σῦκα καὶ σταφυλαί· καὶ ἑτεροπτώτως, καθὼς, ὁ Σωκράτης ἐστὶ τῶν σοφῶν· ὅπου ἐννοεῖται τὸ εἰς, καὶ ἐν γένει τὸ ἐν, τὸ ἴδιον, τὸ ἔργον· καθὼς ἐδῶ, ἐν τῶν ἀτοπωτάτων = ἀτοπώτατον· — εἰ μὴ πράξει] ἰδοὺ καὶ ἐνταῦθα τὸ μὴ πρὸς μέλλοντα ὀριστικῆς κατὰ τὸν κανόνα τῶν Ἀρχαίων, οἵτινες ἔλεγον· ἀπὸ οὗ κατὰλληλον τῇ ὀριστικῇ, τὸ δὲ μὴ ἐν πάσαις ταῖς λοιπαῖς ἐγγλίσσεν, ἐκτός ἐάν προηγῇται ἀνάλυσιν· διότι τότε φέρεται καὶ τὸ μὴ πρὸς ὀριστικὴν· καθὼς, εἰ μὴ ξυνέισαν· Ἐλληνες = μὴ ξυνιέντες· Ἐλληνες· τὸ δὲ ἐπιχείρημα τοῦ ῥήτορος εἶνε ἐξ ἐλάσσονος· εἰ νῦν μὴ δυνάμενος καυχᾶται, ὅτι ἐλεύσεται, πῶς δυνήσῃ οὐ ποιήσει τοῦτο; — ἀνοιαν ὀφλισκάνων] αἱ φράσεις ἀνοιαν, γέλωτα, εὐθείαν, μωρίαν ὀφλισκάνειν καὶ τὰ τοιαῦτα λέγονται μεταφορικῶς ἀπὸ τῶν καταδικαζομένων εἰς χρηματικὴν ποινὴν, πρόστιμον· — καὶ ὥφλε τὰς χιλίας δραχμὰς, λέγει ὁ ἴδιος ῥήτωρ ἐν τῷ περὶ Στεφάνου· — ὅμως ἐκλαλεῖ] ἡ ἐναντίωτις πίπτει μάλιστα εἰς αὐτὸ τοῦτο τὸ ἀνοιαν ὀφλισκάνων· ἰδοὺ, καὶ τοὶ ἀνοιαν ὀφλισκάνει ἐκλαλῶν, τὰ καυχᾶται ὅμως καὶ τὰ φλυαρεῖ· ἤτοι μᾶλλον ὅτι φαίνεται ἀλόγητος κοινοποιῶν, ἢ μὴ δύ-

νεται πράξει νῦν, μόλα ταῦτα, τὰ ἐκλαλεῖ, ἀρά γε ὅταν δυνηθῇ νὰ πράξῃ ταῦτα, δὲν θὰ τὰ κάμῃ, δὲν θὰ ἐλθῇ ἐδῶ; — Ἀλλὰ μὴν] συμπερασματικόν, συνενόουν τὰ ἡγούμενα πρὸς τὰ ἐπόμενα: ἐπειδὴ ὁ Φίλιππος ὅταν δυνηθῇ, θὰ εἰσβάλῃ ἀφεύκτως ἐδῶ, διὰ τοῦτο πρέπει νὰ παρατηρήσῃτε ὅποια μεγάλη διαφορά ὑπάρχει τοῦ νὰ πολεμῇτε ἐδῶ, ἢ ἐκεῖ, καὶ ἐπομένως νὰ ἀπωθῇτε τὴν πόλεμον ἐκεῖ διὰ τῆς βοηθείας τῶν Ὀλυνθίων. — ἡλίκα ἐστὶ τὰ διάφορα] = ἡ ὑπάρχουσα διαφορά ἡλίκα ἐστίν. — οὐδὲ λόγου προσδεῖν] ὁ οὐδὲ ἐπιδοτικὸς· οὐ μόνον οἰκοθεν εἶνε φανερόν τοῦτο, ἀλλ' οὐδὲ τὸν παραμικρὸν λόγον χρειάζεται εἰς ἀπόδειξιν. — εἰ γὰρ δεῖσειεν οἰμαι] πάλιν τὸ ῥῆμα τοῦ γάρ εἶνε τῆς ἀποδόσεως τὸ οἶμαι· ἡ δὲ ὑπόθεσις ἰδεατὴ καὶ προβληματικὴ· ἡ συνέπεια ὅμως ἀπαραιτήτως ἀναγκαῖα μετὰ τίνος δισταγμοῦ· καθότι ὁ ἄν εἰ καὶ δὲν συνάπτεται πρὸς τὸ οἶμαι, ἀλλὰ πρὸς τὸ ἀπαρέμφατον δυνητικῶς, ἐμφαίνει ὅμως κάποιαν ἀμφιβολίαν· διότι καὶ τὸ οἶμαι ἀμφιβολίας εἶναι σημαντικόν. — ἐξω γενέσθαι] οὐχὶ τῆς Ἀττικῆς, ἀλλὰ τῆς πόλεως ἐν αὐτῇ τῇ Ἀττικῇ κρατοπεδεύοντας κτλ. — καὶ ὅσα ἀνάγκη-τῶν ἐκ τῆς χώρας λαμβάνειν] οἱ πολέμιοι στρατοπεδεύοντες ἐν ἀλλοτρίᾳ γῇ ἄγουν καὶ φέρουσιν αὐτήν, καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῇ· οἱ πολῖται ὁμῶς στρατοπεδεύοντες ἐν τῇ χώρᾳ τῶν λαμβάνουσι μόνον μέρος τῶν ἐν αὐτῇ πρὸς διατροφήν των. — μὴδενὸς ὄντος ἐν αὐτῇ πολεμοῦν λέγω] = μόνον δηλαδή τὸ στράτευμά σας νὰ τρέφεται ἐκ τῆς χώρας, χωρὶς νὰ ὑπάρχωσι καὶ πολέμιοι ἐν αὐτῇ· τὸ λέγω λαμβάνεται πολλάκις ὡς ἐπεξηγηματικόν = τῷ δηλαδή καὶ τῶν ὁμοίων τοῦ προηγούμενου λόγου. ἀλλ' ὅταν μὲν συντάσσεται με αἰτιατικῇν, τότε πρέπει νὰ χωρίζεται διὰ στίξεως ἀπὸ τὸ ἐπεξηγούμενον, καθὼς, α Ἡρώες ἐκεῖνοι, Ξενοφῶντα λέγω καὶ Πλάτωνα· ὅταν ὁμῶς ἐπιπέρηται μὲν ὡς ἐπεξηγηματικόν, ἐξακολουθῇ ὁμῶς ἡ ἰδία σύνταξις, τότε δὲν χωρίζεται διὰ στίξεως, ὡς ἐνταῦθα. — τοὺς γεωργούντας ὑμῶν] = οἱ κτηματῖαι ἐξ ὑμῶν, ὅσοι δηλοῖότι ἔχετε ἀγροὺς πρὸς γεωργίαν, καὶ οὐχὶ οἱ σκάπτοντες καὶ γεωργοῦντες αὐτὴν τὴν γῆν. — τὸν πρὸ τοῦ] = πρὸ τοῦ-ου· ἡ ἀρχαία χρῆσις τοῦ ἀρθροῦ ἦτο ἀντωνυμική. Διὸ καὶ παρ' Ὀμήρῳ σχεδὸν πάντοτε ἀπαντᾷται ὡς δεκτικὴ καὶ Ἀναφορικὴ Ἀντωνυμία, ἰσοδυναμοῦν πρὸς τὸ ὅδε, ἢ οὗτος, ἐκεῖνος, αὐτός, ὅς· ἐτι καὶ παρ' Ἀττικοῖς εἰς τινὰς περιστάσεις· καθὼς ἐπὶ Ἀντιθέσεως, ὁ μὲν, ὁ δὲ· ὁ μὲν θνητός, ὁ δὲ ἀθάνατος· παρὰ δὲ Ὀμήρῳ καὶ Ἡροδότῳ, καὶ Ἰωσὶν ἔμεινεν ὡς ἀναφορικὴ ἀντωνυμία τὸ ἀρθρον ἀπὸ δὲ τοὺς Ἀττικοὺς μόνον οἱ Τραγικοὶ Ποιηταὶ τὸ μεταχειρίζονται ὡς ἀναφορικὴν, ἀλλὰ σπανίως· καθὼς, δαίμονον ἀγάλμαθ' ἱερὰ, τῶν ὁπαντλάμων ἐγὼ ἀπεστέρησ' ἐμαυτόν (Σόφ. Τρ. 1379) ὅρα Ἀσωπ. Συντακτ. οὕτως ἔμεινε καὶ παρ' ἡμῖν· στὰ κε, νᾶς χάνεις, τὰ χροустεῖς πληρόνεις. — πόλεμον] ὅν οἱ Ἀθηναῖοι ἐπολέμουν κατὰ Φιλίππου, διὰ νὰ ἀνακτήσωσι τὴν Ἀμφίπολιν, τὴν ὅποιαν ἀποστατήσασαν ἀπὸ τοῦς Ἀθηναίους, ὑποσχεθείς ὁ Φίλ. ὅτι ἀφ' οὗ τὴν ὑποτάξῃ, θα τοῖς τὴν παραδώσει, τοὺς ἡπάτησε λαβὼν εἰς τὴν κατοχὴν του. — δεδαπάνησθε] ὑπὲρ τὰ χίλια πεντάκοσια τάλαντα ἐδαπάνησαν οἱ Ἀθηναῖοι εἰς αὐτὸν τὸν πόλεμον, ὡς λέγει καὶ Αἰσχύνης ἐν τῷ περὶ παραπρεσβείας λόγῳ του· ὁμοίως λέγομεν καὶ ἡμεῖς διὰ τοῦ μέσου τύπου κατ' ἐξ ὁδὸν ἡμεῖν· ἄγουν ὑπὲρ τὰ ἐννέα ἑκατομῦρια δραχμῶν. τὰ τάλαντον εἶνε ἰδανικόν καὶ οὐχὶ πραγματικόν νόμισμα, ἀξίας δὲ χιλιάδων δραχμῶν. καθὼς καὶ τὸ Ὀθωμανικὸν πουνγγί, ἀνὺπαρκτον μὲν, ἴσον ὅμως

πρὸς 500. γρόσια· ὅθεν, $1500 \times 6000 = 9,000,000$ δραχ. αὕτη = 4: γροσ.
 $9,000,000 \times 4: \gamma\rho. = 36,000,000$ — καὶ πρόσθεθ' ἡ ὕβρις, καὶ... ἡ... αἰ-
 σχύνῃ] πρὸς τῇ ζημίᾳ ὑπάρχει καὶ ὕβρις ἐκ μέρους τῶν πολευίων, καὶ ἡ αἰσχύνῃ,
 ἥτις θ' ἡμᾶς προστριβεῖ διὰ τὰς πράξεις μας· ἡ ὕβρις ἔχει πάντοτε ἐνεργητικὴν
 σημασίαν, πάθος ἐμποιοῦσα εἰς τοὺς δεχομένους αὐτήν. ἡ δ' αἰσχύνῃ εἶνε πάθος
 σημαντικὴ· διότι εἶνε τῶν πασχόντων, καὶ οὐχὶ τῶν ἐνεργούντων· τί δὲ ἤθελεν
 ἦν ἡ ὕβρις, καὶ τί ἡ αἰσχύνῃ, ἂν ὁ πόλεμος ἐμελλε νὰ συμβῇ ἐν τῇ Ἀττικῇ;
 οἱ Ἀθηναῖοι τότε ἤθελον ὑβρίζωνται ἀπὸ τοὺς πολεμῖους λαφυραγωγούμενοι, τῆς
 χώρας αὐτῶν πορθουμένης, ὀνειδιστομένης, δηαμένης, καὶ ἀνδραποδιζομένης·
 ἤθελον δ' αἰσχύωνται διὰ τὰς πράξεις τῶν αὐτῶν, αἵτινες ἤθελον τοὺς φέρῃ εἰς
 αὐτὴν τὴν θέσιν, καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ἤθελον αἰσχύωνται διὰ τὴν ὑ-
 πόσχασίν των πρὸς τοὺς Ὀλυνθίους νὰ τοὺς βοηθήσωσι, καὶ ἔπειτα νὰ μὴ φανῶσιν
 ἱκανοὶ νὰ τὴν ἐκπληρώσωσι — οὐδεμιᾶς ἐλάττων ζημίας τοῖς γε σώφροσι] ὁ γε
 εἶνε θεσβαιωτικός· τῷ ὄντι οἱ φρόνιμοι πολὺ χειρότερα θὰ νομίσωσι τὰ κακὰ τὰ ἐκ
 τῆς ὕβριος τῶν πολευίων, καὶ τὴν διὰ τὰς πράξεις μας αἰσχύνῃ, παρὰ τὴν ζημίαν
 τῶν ἀγρῶν μας καὶ κτημάτων· ἡ δὲ δοτικὴ σώφροσις εἶνε κατὰ σύνταξιν προσω-
 πικὸν ὑποκείμενον εἰς τὸ ἐννοούμενον ἐστὶ, καὶ ὁ λόγος ἀπρόσωπος, ὅστις μετα-
 βληθεὶς εἰς προσωπικὸν ἔσται οὕτως· α οἱ σώφρονες γε οὐ νομίζουσιν εἶναι τὴν ὕ-
 βριν καὶ ἐπὶ τὴν τῶν πγραμμάτων αἰσχύνῃ ἐλάττω ζημίαν οὐδεμιᾶς ζημίας.

§. 14. Πάντα δὴ ταῦτα] ἐντεῦθεν ἀρχεται ὁ ἐπιλογος· ἡ δὲ δεικτικὴ κατ'
 ἐπανάληψιν εἰς ὅλα τὰ εἰρημένα· — συνιδόντας] τὸ σύνοιδα σημαίνει γινώσκω τι
 σὺν ἑαυτῷ· συντάσσεται δὲ πενταχῶς· ἐπὶ μὲν τοῦτοπροσωπίας, τριχῶς, μὲ αἰ-
 τιατικὴν καὶ δοτικὴν ὁμοῦ, καθὼς σύνοιδα ἑαυτῷ ἀδικίαν μὲ δύο δοτικές, ὡς,
 σύνοιδα ἑαυτῷ ἀδικοῦντι· καὶ μὲ Μετοχὴν ὁμοιοπτῶσαν μὲ τὸ ὑποκείμενον, καὶ
 δοτικὴν συνάμα τῆς Συνθέτου καθὼς, σύνοιδα ἑαυτῷ ἀδικῶν· ἐπὶ δὲ ἑτεροπρο-
 σωπίας, διχῶς· μὲ δύο δοτικές· ὡς, σύνοιδά σοι ἀδικοῦντι· καὶ μὲ δοτικὴν προ-
 σώπου καὶ αἰτιατικὴν πράγματος· καθὼς, σύνοιδά σοι ἀδικίαν· ἐνταῦθα δὲ ἐξυπα-
 κούεται ἡ δοτικὴ ἑαυτοῖς· — τοὺς μὲν... τοὺς δὲ] μερισμός τὸ σχῆμα τοῦ λόγου·
 εἰς τοὺς μερισμούς κυρίως τὸ ὅλον πρέπει νὰ τίθεται κατὰ γενικὴν, καὶ τὰ μέρη
 κατὰ τὴν πτώσιν, τὴν ὑπόαν ἀπαιτοῦσι τὰ ἐπαγόμενα ῥήματα· ἐνίοτε δὲ τίθε-
 ται τὸ ὅλον ὁμοιοπτῶς πρὸς τὰ μέρη, ὡς ἐνταῦθα, κατὰ τὸ σχῆμα τὸ λεγόμε-
 νον «καθ' ὅλον καὶ μέρος» — ὑπὲρ τῶν πολλῶν, ὧν] = ἀ καθ' ἑλξιν, ἥτις γενι-
 κῶς γίνεται κατὰ δύο τρόπους· πρῶτον, τὸ ἐπόμενον ἔλκεται ἀπὸ τὸ ἡγούμενον,
 καθὼς, χρῶμαι βιβλίοις, οἷς ἔχω — ἀπολαύω ἀγαθῶν, ὧν ἔχω, ἀντὶ ἀ ἔχω· γί-
 νεται δὲ τοῦτο τὸ πρῶτον εἶδος τῆς ἑλξεως, τὸ νὰ ἔλκεται δηλαδὴ τὸ ἀναφορι-
 κὸν ἀπὸ τὸ ἡγούμενον πτωτικῶν, ὅταν τὸ ῥῆμα, τὸ ὁποῖον ἔπεται εἰς τὴν ἀνα-
 φορικὴν ἀντωνυμίαν, ἦ-ε αἰτιατικοσύντακτον· δεύτερον δὲ, τὸ ἡγούμενον ἔλκεται
 ἀπὸ τὸ ἐπόμενον τότε, ὅτε τὸ φύσει ἡγούμενον τοῦ ἀναφορικοῦ ἐπιφερόμενον τὴν
 πτώσιν αὐτοῦ μιμεῖται· καθὼς, οὗτος ἐστὶν ὃν εἶδες ἄνδρα — οὐκ ἐστὶν ἢν τινα
 οὐκ ἤρξεν ἀρχὴν, ἀντὶ οὗτος ἐστὶν ὁ ἀνὴρ, ὃν εἶδες, καὶ, οὐκ ἐστὶν ἀρχὴ, ἢν τινα
 οὐκ ἤρξε· διὰ τοῦ σχήματος τούτου ὁ λόγος ποικίλλεται, καὶ καταντᾷ πᾶλλά-
 κης δύσκολος — καλῶς ποιοῦντες ἔχουσι] εὐρίσκεται καὶ τάνάπαλιν, καλῶς ποιοῦ-
 σιν ἔχοντες· λέγεται δὲ αὕτη ἡ φράσις καὶ ἐπὶ τῶν ἐφ' ἡμῖν, καὶ ἐπὶ τῶν οὐκ ἐφ'
 ἡμῶν· δηλαδὴ καὶ ἐπ' ἐκείνων τῶν πραγμάτων, τὰ ὁποῖα ἡμεῖς πράττομεν ὡς

ΟΙ ΤΡΕΙΣ ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΙ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

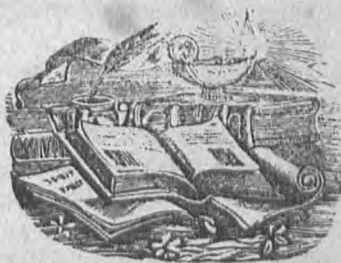
σχολιασθέντες, ῥητορικῶς ἀναλυθέντες, καὶ μεταφρασθέντες εἰς τὴν καθομι-
λουμένην γλῶσσαν κατὰ λέξιν, καὶ οὐχὶ κατ' ἔννοιαν ἀφηρημένως, πρὸς
εὐχερεστέραν κατάληψιν τῆς σπουδαζούσης Ἑλληνικῆς νεολαίας μετὰ
τῆς κατὰ Σύνταξιν ῥυθμίσεως τοῦ κειμένου κατὰ νεωτέραν Μέθοδον,
ἐν ᾗ προσετέθησαν ἐν παρενθέσει, ὅσα εἶναι δυνατόν νὰ ἐπαναλαμ-
βάνωνται ἀπὸ κοινοῦ, ἢ ἐξωθεν νὰ ἐννοῶνται πρὸς μείζονα εὐκο-
λίαν τῶν Σπουδαστῶν εἰς τὴν Σύνταξιν, εἴτε Συντακτικὴν
τοῦ λόγου ἀνάλυσιν· ὡς δ' ἐπίμετρον προσετέθησαν καὶ
ὁδηγίαι τινὲς περὶ τοῦ τρόπου τῆς Συμπύξεως καὶ
Ἀναλύσεως τῶν λόγων

(Δεύτερος).

ΥΠΟ

Χ. Κ. ΚΟΚΚΙΝΑΚΗ

Διδασκάλου τοῦ κατὰ Φανάριον Ἀγιοταφίτικοῦ Παρθεναγωγείου.

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

ΤΥΠΟΓΡ. Ι. Α. ΒΡΕΤΟΥ.

1870.

Δημόσια Κεντρικὴ Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΑΝΑΛΥΣΙΣ ΡΗΤΟΡΙΚΗ

ΤΟΥ Β'. ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΥ.

§. 1. Καί οὗτος εἰς τὴν πραγματικὴν ἀνάγεται Στάσις· τὰ δὲ γενικά τοῦ λόγου κεφάλαια καὶ ἐνταῦθα εἶνε τὸ Συμφέρον, καὶ τὸ Δυνατόν· μερικὰ δὲ τὸ Ἀδύνατον, καὶ τὸ Δίκαιον. Τὸ δὲ πρῶτον πολλὰ ὡς ὀνομάζουσιν οἱ Τεχνολογῶντες, καὶ ἐξ ὑποδιαίρεσεως, καὶ ἐξ Ἀορίστου προλήψεως, ὅπερ ὅμως ὁ ἡμέτερος Ν. Βάμβας ἐκ τοῦ περὶ ἰδεῶν τοῦ Ἑρμογένους διορθῶν καλεῖ προλήψεως. α Γίνεται ὁ τοίνυν περιβολὴ (λέγει ὁ Ἑρμογένης) κατ' ἐννοίαν μὲν, ὅταν ᾗτοι ἐξωθέν τι προσλαμβάνῃς τούτῳ, περὶ οὗ ὁ λόγος, ὅλον (ὅταν δηλαδὴ προσλαμβάνῃς) γένος ἢ εἶδος (καθὼς) ἀπονηρὸν, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πονηρὸν ὁ συκοφάντης αἶε, τοῦτο δὲ καὶ φύσει κίναδος τ' ἀνθρώπινον ἐστὶ (ἐνταῦθα γένος μὲν τὸ πονηρὸν ὃ συκοφάντης ὡς περὶ παντὸς συκοφάντου λεγόμενον· εἶδος δὲ, ἦται μερικὸν τὸ τοῦτο δὲ καὶ φύσει κίναδος τ' ἀνθρώπινον, ὅπερ Δημοσθένης περὶ Αἰσχίνου λέγει) ἢ (ὅταν προσλαμβάνῃς) ἀόριστον ὠρισμένῳ ὅλον, ὃ πολλὰ μὲν οὖν ἐγὼγ' ἐλαττοῦμαι (Αἰσχίνου) κατὰ τοῦτον τὸν ἀγῶνα, δύο δὲ ὃ Ἀθηναῖοι, καὶ μεγάλα· (ἐνταῦθα πάλιν ἀόριστον μὲν εἶνε τὰ πολλὰ, ὠρισμένον δὲ τὸ δύο) ἢ (ὅταν προσλαμβάνῃς) ὅλον μέρος, ὅλον, Ἀλλ' ὅλης οὐσσης ἱερᾶς τῆς Ἀκροπόλεως ταυτησί, καὶ πολλὴν εὐρυχωρίαν ἐχούσης, παρὰ τὴν χαλεκὴν τὴν μεγάλην Ἀθηνᾶν ἐκδεξιᾶς ἐστῆκε· (καὶ ἐνταῦθα ὅλον μὲν εἶνε τὸ ἀλλ' ὅλης οὐσσης ἱερᾶς τῆς Ἀκροπόλεως ταυτησί κτλ. μέρος δὲ τὸ παρὰ τὴν χαλεκὴν τὴν μεγάλην Ἀθηνᾶν κτλ.)

§. 2. Καὶ κατωτέρω λέγει ὁ Ἑρμογένης εἰδέναι δὲ χρὴ, ὥς αἱ τοιαῦται προσλήψεις καὶ εὐκρινεῖας εἰσὶν, οὐ περιβολῆς μόνον ποιηταῖς· περιβολὴ δὲ λέγεται τοῦ λόγου πᾶν, ὅτι περιβάλλει μέγεθος εἰς αὐτόν, ὅποια τὰ ἀνωτέρω· ἐτι δὲ καὶ οἱ πλαχισμοὶ τῆς συντάξεως, καὶ αἱ παρενθέσεις, καὶ τὰ ἀντιθετικά· μάρμαρον δὲ, καὶ ἄλλα τοιαῦτα· ἐτι δὲ καὶ τὰ περιστάτικα τοῦ πράγματος, ὅλον, χρόνος, τόπος, τρόπος, αἰτία, κτλ. Κατὰ δὲ Οὐλιπιάδην περιβολὴ λόγου λέγεται καὶ τὸ ἀναστρέφειν τὰ πράγματα, καὶ τὰ δευτέρα πρῶτα λέγειν εἴτα ἐπεμβάλλειν τὰ πρῶτα.

§. 3. Καὶ ἐκ μὲν τῆς Διαίρεσεως καὶ ὑποδιαίρεσεως τῶν μερῶν τοῦ λόγου διαμεθεῖσθαι ἀποφανθῶμεν, ὅτι ἐξ ὑποδιαίρεσεως τὴν προσημίον· ἐκ δὲ μετεβάσεως ἀπὸ τὰ γενικά καὶ ἀόριστα εἰς τὰ ὠρισμένα καὶ μερικά, ὥς εἶνε τὸ ἐπὶ πολλῶν μὲν... οὐχ ἡκιστα δὲ ἐν τοῖς παροῦσι πράγμασι, δύναται· καὶ ὀνομασθῆ καὶ ἐξ Ἀορίστου προλήψεως, εἴτε προσλήψεως καὶ Ἑρμογένην.

§. 4. Τέλος ἐν τῷ προοιμίῳ συνιστῶν τὴν πρὸς Ἀθηναίους εὐνοίαν τῶν Θεῶν, ἔτινα πάντοτε μὲν φανεράν ποιοῦσι πρὸς τὴν πόλιν, εὐνοϊκοὺς καιροὺς καὶ περιστάσεις ὠφελίμους καὶ συμμάχους ἰσχυροὺς χορηγοῦντες· ἐξαιρέτως δὲ νῦν, τοὺς Ὀλυνθίους, οἵτινες οὐ μόνον εἶνε ἰσχυροί, ἀλλὰ καὶ γείτονες τοῦ Φιλίππου, καὶ ἄσπονδοι ἐχθροί, προτρέπει αὐτοὺς νὰ μὴ ἀφήσῃσι νὰ χαθῶσιν ἀνωφελῶς αἱ τοιαῦται θεαὶ εὐεργεσίαι. Γενικὴ δὲ καὶ ἐνταῦθα πρότασις τοῦ λόγου εἶνε τὸ ἀχρὴ Ὀλυνθίοις βοηθεῖν μέρη δὲ τοῦ Λόγου τρία.

§. 5. Καὶ ἐν μὲν τῷ πρώτῳ, ὅπερ ἄρχεται μὲν ἀπὸ τοῦ δευτέρου παραγράφου, τελευτᾷ δὲ μέχρι τοῦ πέμπτου, οὗ ἡ ἀρχὴ α φημί δὴ δεῖν ἡμᾶς κτλ. » παραινεῖ τοὺς Ἀθηναίους νὰ ὠφεληθῶσιν ἐκ τῆς περιστάσεως ταύτης, τῆς εὐνοίας δηλονότι τῶν Θεῶν, μηδόλως φοβούμενοι τὸν Φίλιππον ὡς ἀμαχόν, οὐδὲ φοβερὸν, καθὼς τὸν φρονοῦσιν οἱ ὑπερκεπεπληγμένοι, οἱ μὴ κατὰ βᾶθος, ἀλλ' ἐπιπολαίως κρίνοντες περὶ αὐτοῦ, ἀλλ' εὐκόλως δυνάμενοι νὰ τὸν νικήσωσι· καθότι ὅσοι κατ' ἀρχὰς ἡπατήθησαν ὑπ' ἐκείνου πρὶν ἢ ἀνακαλύψωσι τὰ καταχθόνια σχέδια του, καὶ τοὺς κατακτητικοὺς σκοποὺς του, πληροφορηθέντες ἤδη καὶ κατανοήσαντες, ὅτι πάντα ὑπὲρ αὐτοῦ πράττει, ἐγκαταλείψουσιν αὐτόν, καὶ οὕτως ταχέως καθαιρεθήσεται· διότι οὐδεὶς τῶν ὑπ' αὐτοῦ πρότερον ἀπατηθέντων θέλει δώσει πίστιν τοῦ λοιποῦ πρὸς αὐτόν.

§. 6. Καὶ οἱ Θετταλοὶ, οἵτινες παρὰ τὴν ἀξίαν των εἶνε τρόπον τινὰ δεδουλωμένοι, ἀσμένως καὶ αὐτοὶ ἤδη τὴν ἐλευθερίαν των ἐπιδιώκουσιν· οὐδὲ θέλει δυνηθῆ διὰ τῆς βίας νὰ καθέξῃ τοὺς συμμάχους, διότι τάχα προέλαθεν αὐτῶν τὰ φρούρια καὶ τοὺς λιμένας· καθότι τότε, λέγει, οἱ ἄνθρωποι εὐχαριστοῦνται νὰ συμπαύωσι καὶ νὰ μένωσι σταθεροὶ πρὸς οὓς ἀπαξ συνέδισαν φιλίαν καὶ συμμαχίαν, ὅταν ταῦτα ἐξ ἀμοιβαίας εὐνοίας καὶ ὠφελείας συστήθωσιν· ὅταν ὅμως ὑπερισχῇ τις ἐκ πλεονεξίας καὶ ἀδικίας, καὶ διὰ τῆς βίας θέλει νὰ κρατῇ τοὺς ἄλλους ὑποχείριους, τότε ἡ πρώτη πρόφασις καὶ μικρὸν πολιτικὸν πταίσμα τὰ πάντα καταστρέφει· ἐπειδὴ εἶνε ἀδύνατον νὰ ἀποκτήσῃ τις βεβαίαν καὶ σταθερὰν δύναμιν δι' ἀδικίας, ἐπιτορκίας, καὶ ψεύδους.

§. 7. Ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ, ὅπερ ἄρχεται ἀπὸ τοῦ πέμπτου παραγράφου, καὶ τελευτᾷ μέχρι τοῦ ἐνάτου, οὗ ἡ ἀρχὴ α Εἰ δέ τις ἡμῶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κτλ. », παραινεῖ τοὺς Ἀθηναίους πρὸς τὴν βοήθειαν τῶν Ὀλυνθίων νὰ στείλωσι καὶ πρέσβεις καὶ πρὸς τοὺς Θετταλοὺς, οἵτινες, ὅσους μὲν ἐξ αὐτῶν ἐφθασαν νὰ τὸν γνωρίσωσι, πρέπει νὰ τοὺς παροξύνωσι κατὰ τοῦ Φιλίππου, ἐκείνους δὲ, ὅσοι εἰσέτι ἀγνοοῦσιν αὐτόν, θέλωσι τοὺς διδάξει τοὺς καταχθόνιους αὐτοῦ σκοποὺς, καὶ τὴν βοήθειαν τῶν Ὀλυνθ. αὐτοὶ δὲ οἱ ἴδιοι νὰ ἐξέρχωνται, νὰ εἰσφέρωσι χρήματα, νὰ ποιῶσι πάντα τὰ δεόντα προθύμως, καὶ τότε ἂς μὴ ἀμφιβάλωσιν, ὅτι καὶ ἡ οἰκεία αὐτοῦ δύναμις θὰ ἐξελεγχθῇ, ὅτι εἰς κακὴν εὐρίσκεται κατάστασις.

§. 8. Καθότι διὰ τὴν ἄκραν αὐτοῦ φιλοδοξίαν ὁ Φίλιππος ἐτι ἐπισφαλεστέραν εἰς αὐτόν ἐποίησε τὴν Μακεδονικὴν ἀρχὴν καὶ ἐξουσίαν, ἥτις καὶ καθ' αὐτὴν ἦτο ἀσθενὴς, καὶ πολλῶν κακῶν μεστὴ, κατατρύχων καὶ ταλαιπωρῶν τοὺς ὑπηκόους αὐτοῦ δι' ἀκαταπαύστων ἐκστρατειῶν, ὅπερ ἐκδιάζεται αὐτοὺς νὰ διακινῶνται πρὸς αὐτόν ἀπεχθῶς. Ἐπειδὴ δὲν δύνανται οἱ ἄνθρωποι οὔτε εἰς τὰ ἴδια των ἔργα νὰ διατρίβωσιν, οὔτε νὰ διαθέσωσιν ὅπως ἂν δύνωνται ὅσα ἤθελον πορίσθῃ εἴτε ἐκ τοῦ πολέμου, εἴτε ἐκ τῶν ἰδίων προσόδων, ὡς νεκρωμένου τοῦ

ἐμπορίου διὰ τὸν πόλεμον· ἔτι ἀπληστοί ὦν καὶ φθονεῖς οἰκιοποιοῦνται τὰ πάντα, ὥστε καὶ οἱ περὶ αὐτὸν ξένοι καὶ περὶ αὐτοὺς, ἂν καὶ φαίνονται, ὅτι εἶνε κατετιεῖς τὰ πολεμικά, καὶ αὐτοὶ ὅμως οὐδαμῶς διαφέρουσιν τῶν ἄλλων Μακεδόνων, καθότι οὗτος διὰ τὴν ἀνυπερβλήτον αὐτοῦ φιλοδοξίαν, ἐπειδὴ θέλει νὰ φαίνεται ὅλα τὰ ἔργα καὶ τὰ κατορθώματα ἰδικά του, ἂν μὲν τις μεταξὺ αὐτῶν εὐρίσκειται ἐμπεροπόλεμος καὶ σφύριον, τοὺτους ἀπαντᾷ τοὺς ἀποβάλλει, καὶ τοὺς περιφρονεῖ, τιμὰ δὲ καὶ ἔχει περὶ αὐτὸν κόλπικας καὶ ἀκολάστους, ὡς ἄνθρωπος διεφθαρμένος, καὶ παραδεδομένος εἰς τὰ αἰσχίστα ἐλαττώματα, ἐξ ὧν ἡ δύναμις του ὡς σύστασιν ἔχουσα σαθρὰν, ταχέως θέλει καταστραφῇ, ἂν οἱ θεοὶ θέλωσι καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τὰ θέοντα ποιῶσι.

§. 9. Ἐν δὲ τῷ τρίτῳ, ὅπερ ἄρχεται ἀπὸ τοῦ ἐνάτου παραγράφου, καὶ τελευταῖα μέχρι τοῦ δεκάτου τρίτου, οὗτινος ἡ ἀρχή, ἀδεῖ δὴ ταῦτα ἐπανεπταῖς ὁθεν καὶ ἡ ἐπανακεφαλαίωσις ἄρχεται τοῦ λόγου, ἐνισχύει καὶ θερσύνει τοὺς Ἀθηναίους ὑπολαμβάνοντας τὸν Φίλιππον φοβερὸν διὰ τὴν εὐτυχίαν του τὴν φαινομένην, παραβάλλων αὐτοῦ τὴν τύχην πρὸς τὴν τῆς πόλεως, ἥτις ἐκ τῆς εὐνοίας τῶν θεῶν ἐξαρτάται, εἰς ὧν τὴν εὐνοίαν δικαιοτέρους λόγους ἔχουσιν οἱ Ἀθηναῖοι παρὰ τὸν Φίλιππον· καὶ εἶνε μὲν, λέγει, εὐτυχής, ἀλλὰ τοῦτο δὲν προέρχεται ἐκ τοῦ ὅτι ἡ τύχη τὸν εὖνοει, ἀλλὰ μᾶλλον ἐκ τῆς ἀοκνίας καὶ δραστηριότητός του· καθότι αὐτὸς μὲν στρατεύεται ὁ ἴδιος, καὶ ποιεῖ, καὶ πανταχοῦ παρευρίσκεται, χωρὶς νὰ παραλείπῃ καιρὸν μηδένα, οἱ δὲ Ἀθηναῖοι καθήμενοι οἴκοι ἀργοί, οὐδὲν ποιοῦσιν ἐκείνων, τὰ ὅποια πρέπει νὰ ποιῶσιν οἱ πολεμοῦντες· πῶς λοιπὸν καθήμενοι δυνάμεθα νὰ νικήσωμεν τὸν πάντα ποιοῦντα; Ἐκ τούτου δὲν συνάγεται, ὅτι οἱ θεοὶ εὖνοοῦσιν ἐκείνον μᾶλλον, ἢ ἡμᾶς· καθότι ἂν τις καθήμενος ἀργὸς νὰ ἐπιτάττῃ τοὺς φίλους του νὰ πράττωσι τι ὑπὲρ ἑαυτοῦ δὲν δύναται, πολλῷ μᾶλλον τοὺς θεοὺς· ὁθεν ἂν ἐξέλθωμεν ἡμεῖς ἐκ τῆς ἀδρανείας ταύτης, ἐπόμενον καὶ οἱ θεοὶ νὰ φανῶσι τότε, ὅτι ἐγκαταλείψουσιν αὐτόν.

§. 10. Διὸ καὶ μέμφεται τοὺς Ἀθηναίους πικρότερα καὶ αὐστηρότερα λέγων, ὅτι διὰ νὰ τύχωσιν οἱ ἄλλοι Ἕλληνες τὰ δίκαιά των, καὶ πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους ἐπολέμησαν, καὶ τὰ ἰδικά των ἐξώδευον εἰσφέροντες, καὶ προσκινδύνουν στρατευόμενοι· τῶρα δὲ ὀκνοῦσι νὰ ποιῶσι ταῦτα ὑπὲρ τῶν ἰδικῶν των κτημάτων, δι' ὧν ἀπάντων ἀντιπαραβάλλων τὴν δραστηριότητα τοῦ Φιλίππου πρὸς τὴν ἀδιαφορίαν καὶ ἀναλγησίαν τῶν Ἀθηναίων, ἐπιχειρεῖ νὰ ἐξεγείρῃ αὐτοὺς, ἐρεθίζων διὰ τοῦ συμφέροντος· εἰτα ἐκφράζει καὶ τὴν ἀπορίαν του, ὅτι οὐδεὶς αὐτῶν δύναται νὰ σκεφθῇ πῶς καὶ τί ποιοῦντων, ὅλος ὁ χρόνος οὗτος διελήλυθεν, οὐδὲ εἶνε δυνατόν νὰ βελτιωθῶσι τὰ πράγματα διὰ τῶν τρόπων τούτων, δι' ὧν ἐκ χρηστῶν φαῦλα ἐγένοντο· ἀνάγκη λοιπὸν νὰ εἰσφέρωσι πάντες χρήματα, νὰ ἐξέρχωνται οἱ ἴδιοι εἰς τὸν πόλεμον, νὰ μὴ αἰτιῶνται τινα πρότερον, νὰ ἀπαρτίσωσι τὰς προμήσεις τῶν στρατηγῶν μισθὸν πορίσαντες, ἵνα μὴ φεύγοντες τὸν πόλεμον τῆς πόλεως ἰδίου πρὸς τὸ ἑαυτῶν συμφέρον εὐρίσκωσι πολέμους· ἐπὶ πᾶσι κελεύει νὰ ἀφήσωσι τὰς ἐριδας, καὶ τὰς πολιτικὰς συμμορίας, διαιρέσεις καὶ φατρίας, νὰ ποιήσωσι δὲ κοινὸν καὶ τὸ δημηγορεῖν, καὶ τὸ βουλεύεσθαι, καὶ τὸ πράττειν.

§. 11. Ἐν δὲ τῇ Ἐπανακεφαλαίωσει, ἥτις ἄρχεται ἀπὸ τοῦ δεκάτου τρίτου παραγράφου, καὶ τελευταῖα μέχρι τοῦ ἀλέγω δὴ κεφάλαιον κτλ., ἐπαναλαμβάνων

κεφαλαίωδώς πάντα τὰ εἰρημένα, καὶ ζητῶν ὡς τὸ μόνον καὶ ἀσφαλές μέσον τοῦ ἐπιτυχεῖν νὰ μεταρρυθμίσωσι τὰς νέας ταύτας καταχρήσεις, νὰ ἀναλάβωσι τὴν ἀρχαίαν τάξιν, νὰ παύσωσι τὰς ἐσωτερικὰς διχονοίας, νὰ καταπνίξωσι τὰς ἀεὶ ἀναφυομένας διχιστάσιαι, καὶ ἐνωθέντες εἰς ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν σκοπὸν, ὅστις εἶνε τὸ κοινὸν συμφέρον, νὰ συνεργῶσιν ἑκαστος κατὰ δύναμιν εἰς τὴν καταστροφὴν τοῦ κοινού ἐχθροῦ τῆς πατρίδος, καὶ οὐχὶ τὰναντία πράττοντες νὰ καταντῶσι νὰ κολάζωσι τοὺς πολίτας ἀντὶ τῶν ἐχθρῶν.

§. 12. Ἐν δὲ τῷ Ἐπιλόγῳ κελεύει νὰ εἰσφέρωσι πάντες, νὰ ἐξέρχωνται πάντες, νὰ χορηγῶσι τὴν ἄδειαν εἰς πάντας τοὺς ῥήτορας νὰ λέγωσιν ἐλευθέρως τὸ παριστάμενον, καὶ νὰ ἐκλέγωσι τὰ βέλτιστα ἐκ τῶν λεγομένων, καὶ οὐχὶ τὴν γνώμην τοῦ Εὐδούλου τυχόν, ἢ ἄλλου τινὸς τῶν δημαγωγῶν τῶν κολακευόντων τὸν δῆμον, ἢ τῆς ὑπερισχυσάσης ἀντιπολιτευομένης μερίδος, καὶ τότε εἶνε ἐλπίς νὰ βελτιωθῶσι τὰ πράγματα.

ΟΔΥΝΟΙΑΚΟΣ Β'.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Ἐδέχθησαν μὲν οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς πρέσβεις τῶν Ὀλυνθίων, καὶ ἀπεφάσισαν νὰ τοὺς βοηθήσωσιν· ἀλλ' ἐπειδὴ ἐβράδυνον, καὶ ἀνέβαλλον νὰ ἐξέλθωσι, φοβούμενοι τὸν Φίλιππον ὡς δυσπολέμητον, παρελθὼν πάλιν ὁ Δημοσθένης προσπαθεῖ νὰ τοὺς ἐνθαρρύνῃ κατὰ τοῦ Φιλίππου, ἐπιδεικνύων εἰς αὐτοὺς τὰς δυνάμεις τοῦ Μακεδόνο· ἀσθενεῖς· καθότι τοῖς λέγει, ὅτι πρῶτον μὲν αὐτὸς κατέστη πλέον ὑποπτὸς εἰς τοὺς συμμάχους του· δεύτερον δὲ ὅτι δὲν εἶνε ἰσχυρὸς ἀναφορικῶς ὡς πρὸς τὰς ἰδιαιτέρας καὶ οἰκείας δυνάμεις· καθότι οἱ Μακεδόνες, λέγει, αὐτοὶ καθ' ἑαυτοὺς εἶνε ἀσθενεῖς.

ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΣ Β΄.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ Β΄.

§. 1. Ἐπὶ πολλῶν μὲν ἄν τις ἰδεῖν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δοκεῖ μοι τὴν παρὰ τῶν θεῶν εὐνοίαν φανεράν γιγνομένην τῇ πόλει· οὐχ ἥκιστα δὲ ἐν τοῖς παροῦσι πράγμασι· τὸ γὰρ τοὺς πολέμησοντας φιλίππῳ γεγενῆσθαι, καὶ χώραν ὁμορον, καὶ δυνάμιν τινα κεκτημένους, καὶ τὸ μέγιστον ἀπάντων, τὴν ὑπὲρ τοῦ πολέμου γνώμην τοιαύτην ἔχοντας, ὥστε τὰς πρὸς ἐκείνον διαλλαγὰς πρῶτον μὲν ἀπίστους, εἴτα τῆς ἑαυτῶν πατρίδος νομίζειν ἀνάστασιν, δαιμονίᾳ τινὶ καὶ θεῖᾳ παντάπασιν ἔοικεν εὐεργεσίᾳ. Δεῖ τοίνυν, ὧ

ΚΕΙΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΣΥΝΤΑΞΙΜ.

§. 1. Δοκεῖ μοι τις ἰδεῖν ἄν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὴν παρὰ τῶν Θεῶν εὐνοίαν γιγνομένην φανεράν τῇ πόλει ἐπὶ πολλῶν μὲν, οὐχ ἥκιστα δὲ (δοκεῖ μοι ἰδεῖν γιγνομένην φανεράν) ἐν τοῖς παροῦσι πράγμασι· τὸ γὰρ γεγενῆσθαι τοὺς πολέμησοντας Φιλίππῳ, καὶ κεκτημένους χώραν ὁμορον καὶ δυνάμιν τινα, καὶ ἔχοντας τὴν ὑπὲρ τοῦ πολέμου γνώμην τοιαύτην, τὸ μέγιστον (ὃν τοῦτο τὸ ἔχειν τὴν γνώμην τοιαύτην ὑπὲρ τοῦ πολέμου) ἀπάντων, ὥστε νομίζειν (εἶναι) τὰς πρὸς ἐκείνον διαλλαγὰς πρῶτον μὲν ἀπίστους, εἴτα (νομίζειν εἶναι) ἀνάστασιν τῆς ἑαυτῶν πατρίδος, (ταῦτα) ἔοικεν (εἶναι) δαιμονίᾳ τινὶ καὶ θεῖᾳ εὐεργεσίᾳ παντάπασιν. Δεῖ τοίνυν, ὧ ἄνδρες

ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ.

§. 1. Εἰς πολλὰς μὲν περιστάσεις, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μοὶ φαίνεται, ὅτι δύναται νὰ ἴδῃ τις τὴν εὐνοίαν τὴν προερχομένην ἐκ μέρους τῶν θεῶν εἰς τὴν πόλιν μας, ὅτι γίνεται φανερά, ἐξαιρέτως δὲ, εἰς τὰς παρούσας περιστάσεις τῶν Ὀλυνθίων· καθότι τοῦτο τὸ ὅτι ἔχουσιν ὑπάρξην καὶ ἀναφυῇ τρόπον τινὰ αὐτομάτως ἐκεῖνοι, οἵτινες ἐπιθυμοῦσι νὰ πολεμῶσι τὸν Φίλιππον, καὶ οἵτινες ἔχουσι καὶ χώραν γείτονα μὲ τὴν τοῦ Φιλίπ. καὶ δυνάμιν ἄρκετὰ μεγάλην, καὶ τὸ μέγιστον ἀπὸ ὅλα, τὸ νὰ ὑπάρχωσιν ἔχοντες τὴν περὶ τοῦ πολέμου γνώμην καὶ ἀπόφασιν τοιαύτην, ἀμετάτρεπτον, ὥστε τὰς πρὸς ἐκείνον τὸν Φίλ. εἰρηνικὰς συμπεριλιώσεις νὰ τὰς νομίζωσι πρῶτον μὲν ἀπίστους καὶ ὑπούλους, δεύτερον δὲ ἀναστάτωσιν καὶ καταστροφὴν τῆς πατρίδος των, τοῦτο, λέγω, ὁμοιάζει πρὸς κάποιαν δαιμονίαν καὶ θεῖαν εὐεργεσίαν ὅλως διόλου· (τούτέστι τοῦτο εἶνε ἀπόδειξις τρανὴ τῆς παρὰ τῶν θεῶν πρὸς ἡμᾶς εὐνοίας)· διὰ ταῦτα πρέπει, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, νὰ

ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦτ' ἤδη σκοπεῖν αὐτοὺς, ὅπως μὴ χεῖρους περὶ ὑμᾶς αὐτοὺς εἶναι δόξομεν τῶν ὑπαρχόντων· ὡς ἐστι τῶν αἰσχυρῶν, μᾶλλον δὲ τῶν αἰσχίστων, μὴ μόνον πόλεων καὶ τόπων, ὧν ἡμῖν ποτε κύριοι φαίνεσθαι προΐεμένους, ἀλλὰ καὶ τῶν ὑπὸ τῆς τύχης παρασκευασθέντων συμμάχων καὶ καιρῶν.

Ἀθηναῖοι, σκοπεῖν αὐτοὺς τοῦτ' ἤδη (αὐτως), ὅπως μὴ δόξομεν εἶναι χεῖρους τῶν ὑπαρχόντων περὶ ἡμᾶς αὐτοὺς· ὡς ἐστιν (ἐν) τῶν αἰσχυρῶν, μᾶλλον δὲ τῶν αἰσχίστων (ἐν τῷ) μὴ φαίνεσθαι (ἡμᾶς) προΐεμένους πόλεων μόνον καὶ τόπων, ὧν ποτε ἡμεῖς κύριοι, ἀλλὰ (αἰσχυρὸν ἐπὶ τὸ φαίνεσθαι προΐεμένους) καὶ τῶν συμμάχων καὶ καιρῶν τῶν παρασκευασθέντων (ἡμῖν) ὑπὸ τῆς τύχης.

§. 2. Τὸ μὲν οὖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὴν Φιλίππου ῥώμην διεξιέναι, καὶ διὰ τούτων τῶν λόγων προτρέπειν τὰ δεόντα ποιεῖν ὑμᾶς οὐχὶ καλῶς ἔχειν ἡγοῦμαι· διατί; ὅτι μοι δοκεῖ πάνθ' ὅς' ἂν εἴποι τις ὑπὲρ τούτων, ἐκεῖνός μὲν ἔχειν φιλοτιμίαν, ἡμῖν δ' οὐχὶ καλῶς πεπραγθαι· ὁ μὲν γὰρ ὅσῳ πλείονα ὑπὲρ τῆς ἀξίας πεποίηκε τὴν αὐτοῦ, τοσοῦτόν θυμαστότερος παρὰ πᾶσι νομίζεται, ὑμεῖς δὲ ὅσῳ χεῖρον, ἢ προσῆκε, κέχρησθε τοῖς

§. 2. Τὸ μὲν οὖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, διεξιέναι (τινά) τὴν ῥώμην Φιλίππου, καὶ προτρέπειν (ὑμᾶς) ποιεῖν τὰ δεόντα διὰ τούτων τῶν λόγων ἡγοῦμαι οὐκ ἔχειν (τοῦτο) καλῶς· διὰ τί; (ἡγοῦμαι οὐκ ἔχειν καλῶς) ὅτι πάντα, ὅς' ἂν εἴποι τις ὑπὲρ τούτων, δοκεῖ μοι ἐκεῖνός μὲν ἔχειν φιλοτιμίαν, ἡμῖν δὲ (δοκεῖ μοι) οὐ πεπραγθαι (ταῦτα) καλῶς· ὁ μὲν γὰρ ἱσχυρίζεται θαυμαστότερος παρὰ πᾶσι τοιοῦτόν, ὅσῳ πεποίηκε πλείονα ὑπὲρ τὴν ἰξίαν αὐτοῦ· ἡμεῖς δὲ ὠφλήκατε αἰσχυρὴν πλείονα τοσοῦτόν, ὅσῳ κέχρησθε

παρατηρῶμεν ἡμεῖς τὴν αὐτὴν τὸ πῶς δὲν θέλομεν φανῆ, ὅτι εἰμεθα περὶ τὸν ἴδιον ἐαυτὸν μάς, δηλ. περὶ τὰ συμφέροντά μάς χειρότεροι ἀπὸ τὰς διωρεῶς ταύτας τῶν θεῶν, αἵτινες ὑπάρχουσιν ἤδη εἰς ἡμᾶς καθότι εἶνε αἰσχυρὸν πρᾶγμα, διὰ τὸ εἶπω δὲ ὁρθότερα, αἰσχιστόν τὸ νὰ φαινώμεθα, ὅτι προδιδόμεθα καὶ παραμελοῦμεν ὅχι μόνον πόλεις καὶ τόπους, τῶν ὁποίων ποτὲ εἰμεθα κύριοι, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀρμόδιων περιστάσεων καὶ συμμάχων, τὰ ὅποια μάς περὶσκευασθήσαν ὑπὸ τῆς τύχης καὶ τῶν θεῶν.

§. 2. Τέλος τὸ μὲν νὰ περιγράψῃ τις, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὴν δύναμιν τοῦ Φιλίππου, καὶ διὰ μέσου τῶν λόγων τούτων τῆς περιγραφῆς νὰ σᾶς προτρέπῃ νὰ ποιῆτε τὰ δεόντα δὲν φρονῶ, ὅτι τὸ τοιοῦτον εἶνε καλόν· διατί; διότι πάντα, ὅσα ἤθελεν εἶπῃ τις περὶ τούτων (τῆς αὐξήσεως δηλ. δυνάμεως καὶ πράξεων τοῦ Φιλίππου), εἰς ἐκεῖνον μὲν προξενούσι φιλοτιμίαν καὶ κομπασμὸν, εἰς ἡμᾶς δὲ μοι φαίνεται, ὅτι δὲν εἶνε καλῶς πεπραγμένα, εἴτοι προξενούσιν ἀτιμίαν, διότι τὸν ἀφῆσαν καὶ ὑβξήσε τόσον· διότι ὁ μὲν Φίλιππος ὅσῳ περισσότερα ἔχει καταρθώσει ὑπὲρ τὴν ἀξίαν του, τόσον θαυμαστότερος κοντὰ ἀπὸ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους νομίζεται, κρίνεται· ὑμεῖς δὲ, ὅσον χειρότερα, παρ' ὅσον ἔπρεπεν, ἔχετε περ-

πράγμασι, τοσούτω πλείονα αἰσχύνῃ
ὠφλήκατε. Ταῦτα μὲν οὖν παραλείψω·
καὶ γὰρ εἰ μετ' ἀληθείας τις, ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι, σκοποῖτο, ἐνθένδ' ἂν αὐτὸν
ἴδοι μέγαν γεγεννημένον, οὐχὶ παρ' αὐ-
τοῦ· ὦν οὖν ἐκεῖνος μὲν ὀφείλει τοῖς ὑπὲρ
αὐτοῦ πεπολιτευμένοις χάριν, ὑμῖν δὲ
δίκην προσήκει λαβεῖν, οὐχὶ νῦν ὁρῶ τὸν
καιρὸν τοῦ λέγειν· ἃ δὲ καὶ χωρὶς τού-
των ἐνι, καὶ βέλτιόν ἐστιν ἀκηκοέναι
πάντας ὑμᾶς, καὶ μεγάλα, ὦ ἄνδρες Ἀ-
θηναῖοι, κατ' ἐκείνου φαίνονται ἂν ὀνειδῇ
βουλομένοις ὁρθῶς δοκιμάζειν, ταῦτ' εἰ-
πεῖν πειράσσομαι.

§. 3. Τὸ μὲν οὖν ἐπίορκον, καὶ ἄπι-
στον καλεῖν ἄνευ τοῦ τὰ πεπραγμένα
δαικνύναι λοιδορίαν εἶναι τις ἂν φήσειε
κενὴν δικαίως· τὸ δὲ πάνθ' ὅσα πώποτ'
ἔπραξε διεξιόντα ἐφ' ἅπασιν τούτοις ἐλέγ-
χου.

τοῖς πράγμασι χειρόν, ἢ προσῆκε (χρη-
σθαι)· ταῦτα μὲν οὖν παραλείψω· καὶ
γὰρ εἴ τις, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, σκο-
πεῖτο μετ' ἀληθείας, ἴδοι ἂν αὐτὸν γε-
γεννημένον μέγαν ἐνθένδε, οὐχὶ παρ' αὐ-
τοῦ· οὐχὶ νῦν οὖν ὁρῶ τὸν καιρὸν τοῦ λέ-
γειν (ταῦτα), ὦν ἐκεῖνος μὲν ὀφείλει χά-
ριν τοῖς πεπολιτευμένοις ὑπὲρ αὐτοῦ, ὑ-
μῖν δὲ προσήκει λαβεῖν δίκην· πειράσο-
μαι δὲ εἰπεῖν ταῦτα, ἃ ἐνι (λέγειν) καὶ
χωρὶς τούτων, καὶ (τὸ) ἀκηκοέναι (ταῦ-
τα) πάντας ὑμᾶς ἐστὶ βέλτιον (ὑμῖν), καὶ
(ἃ) φαίνονται ἂν (εἶναι) μεγάλα ὀνειδῇ κατ'
ἐκείνου (ὑμῖν) βουλομένοις δοκιμάζειν ὁρ-
θῶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι.

§. 3. Φήσειεν οὖν ἂν τις εἶναι λοιδο-
ρίαν κενὴν δικαίως τὸ καλεῖν (τινὰ τὸν
Φίλιππον) ἐπίορκον καὶ ἄπιστον ἄνευ
τοῦ δαικνύναι τὰ πεπραγμένα (ὑπ' ἐκεί-
νου) συμβαίνει δὲ δεῖσθαι καὶ βραχέος
λόγου τὸ ἐλέγχειν (τινὰ) ἐφ' ἅπασιν τού-
τοις διεξιόντα πάνθ' ὅσα πώποτ' ἔπρα-

θῇ εἰς ἐκείνας τὰς περιστάσεις, πόσον περισσοτέρας αἰσχύνῃ εἰσθε ἄξιοι· διὰ
τοῦτο ταῦτα θὰ τὰ ἀφήσω· διότι ἐάν τις ἀληθῶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἤθελε πα-
ρατηρῇ καὶ σκέπτηται, ἤθελεν ἰδῇ αὐτὸν τὸν Φίλιππον, ὅτι ἔχει γείνη μέγας ἀ-
πὸ ἐδῶ, ἀπὸ τῆς ἀδιαφορίας δηλ. καὶ ἀμέλειάν σας, καὶ τὴν κακὴν χρῆσιν τῶν
πραγμάτων, καὶ τοὺς φιλιπιζόντας ῥήτορας καὶ προδότας, καὶ ὅχι ἀπὸ τῆς ἱ-
κανότητά του· ἐκεῖνα λοιπὸν, διὰ τὰ ὅποια ἐκεῖνος μὲν ὁ Φίλ. χρεωστῇ χάριν
εἰς τοὺς προδότας ἐκείνους, οἵτινες ἔχουσι πολιτευθῇ πρὸς ὠφέλειάν του, σεις δὲ
πρέπει νὰ τοὺς τιμωρήσῃτε, δὲν βλέπω τώρα τὸν ἀρμόδιον καιρὸν τοῦ νὰ τὰ λέ-
γῃ· ἐκεῖνα δὲ, τὰ ὅποια εἶνε δυνατόν νὰ εἰπῶ χωρὶς νὰ ἀναφέρω καὶ ταῦτα, τὰ
ὅποια σὰς προσβάλλουσι, καὶ ὠφελίμον εἶνε νὰ τὰ ἐχῃτε ἀκουσμένα ὅλοι σας, καὶ
τὰ ὅποια, ὦ ἄνδρες Ἀθην. ἤθελον φαίνονται μεγάλα ὀνειδῇ κατ' ἐκείνου, ἵαν ἔ-
χῃτε ὀρεξὴν νὰ τὰ παρατηρῇτε ὁρθῶς, ταῦτα θὰ προσπαθῇ νὰ σὰς εἰπῶ.

§. 3. Διὰ ταῦτα τὸ νὰ καλῇ τις τὸν Φίλ. ἐπίορκον καὶ ἄπιστον χωρὶς νὰ δει-
κνύῃ ἐκεῖνα, τὰ ὅποια ἔχουσι πραχθῇ παρ' ἐκείνου, τοῦτο ἤθελεν εἰπῇ τις δικαίως,
ὅτι εἶνε ἀνωφελὴς λοιδορία· τὸ δὲ νὰ ἐλέγχῃ τις αὐτὸν τοιοῦτον ἐπάνω εἰς ὅλα
ταῦτα, τὰ ὅποια ἔπραξε ποτε, μὲ τὸ νὰ τὰ διηγῇται, τοῦτο συμβαίνει, καταν-

χειν καὶ βραχέος λόγου συμβαίνει δεῖ-
σθαι, καὶ δυοῖν ἕνεκα ἡγοῦμαι συμφέρειν
εἰρησθαι, τοῦτ' ἐκεῖνον, ὅπερ καὶ ἀληθές
ὑπάρχει, φαῦλον φαίνεσθαι, καὶ τοῦ τοῦς
ὑπερεκπεπληγμένους, ὡς ἀμαχόν τινα τὸν
Φίλιππον ἰδεῖν, ὅτι πάντα διεξελήλυθεν,
οἷς πρότερον παρακρουόμενος μέγας ἡ-
ξίθη, καὶ πρὸς αὐτὴν ἦκει τὴν τελευ-
τὴν τὰ πραγματ' αὐτοῦ· ἐγὼ γάρ, ὦ
ἄνδρες Ἀθηναῖοι, σφόδρ' ἀν' ἡγοῦμαι καὶ
αὐτὸς φοβερὸν τὸν Φίλιππον, καὶ θαυμα-
στόν, εἰ τὰ δίκαια πράττοντα ἑώρων
αὐτὸν ἡξημένον· νῦν δὲ θεωρῶν καὶ σκο-
πῶν εὐρίσκω τὴν μὲν ἡμετέραν εὐθείαν
τὸ κατ' ἀρχάς, ὅτε Ὀλυνθίους ἀπήλα-
νόν τινες ἐνθένδε βουλομένους ἦρῖν δια-
λεχθῆναι, τῷ τὴν Ἀμφίπολιν φάσκειν
παραδῶσειν καὶ τὸ θρυλούμενόν ποτε ἀ-
πόρρητον ἐκεῖνο κατασκευάσει, τούτῳ
προσαγαγόμενον, τὴν δ' Ὀλυνθίαν φι-

ξαν (ἐκεῖνος), καὶ ἡγοῦμαι συμφέρειν εἰ-
ρησθαι (ἐκεῖνα) ἕνεκα δυοῖν, τοῦ τ' ἐκεῖ-
νον φαίνεσθαι φαῦλον, ὅπερ καὶ ὑπάρ-
χει ἀληθές, καὶ (ἕνεκα) τοῦ ἰδεῖν τοῦς
ὑπερεκπεπληγμένους τὸν Φίλιππον ὡς
ἀμαχόν τινα (δύνατο) ὅτι διεξελήλυ-
θεν (ἐκεῖνος) πάντα (τὰ μέσα), οἷς ἡξί-
θη μέγας, παρακρουόμενος πρότερον, καὶ
(ἰδεῖν τὸ ὅτι) τὰ πράγματα αὐτοῦ ἦκει
πρὸς αὐτὴν τὴν τελευτήν· ἐγὼ γάρ, ὦ
ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἡγοῦμαι ἀν' καὶ αὐτὸς
(εἶναι) σφόδρα φοβερὸν τὸν Φίλιππον καὶ
θαυμαστόν, εἰ ἑώρων αὐτὸν ἡξημένον
πράττοντα τὰ δίκαια· νῦν δὲ θεωρῶν
καὶ σκοπῶν εὐρίσκω (αὐτόν) προσαγα-
γόμενον τὴν μὲν ἡμετέραν εὐθείαν τὸ
κατ' ἀρχάς (τότε) ὅτε τινὲς ἀπήλαυνον
Ὀλυνθίους ἐνθένδε, βουλομένους διαλε-
χθῆναι ἡμῖν (προσαγαγόμενον ὁμῶς τὴν
μὲν ἡμετέραν εὐθείαν)· τούτῳ, τῷ φά-
σκειν παραδῶσειν τὴν Ἀμφίπολιν (ἡμῖν),
καὶ τῷ κατασκευάσει (ἐκεῖνον) ἐκεῖνο
τὸ θρυλούμενόν ποτε ἀπόρρητον, μετ' αὐ-
τὰ δὲ (εὐρίσκω αὐτόν) προσαγαγόμε-

τὰ νὰ χρειάζεται καὶ σύντομον λόγον· καὶ διὰ δύο αἰτίας τὰς ἀκολουθοῦς φρονῶ,
ὅτι συμφέρειν νὰ ᾔνη λελεγμένοι· πρῶτον διὰ νὰ φαίνεται ἐκεῖνος ὁ Φίλ. φαῦλος,
ὅπερ εἶνε καὶ ἀληθές, καὶ δεύτερον, διὰ νὰ ἴδωσιν οἱ ὑπερεκπεπληγμένοι τὸν Φίλ.,
ὅτι εἶνε τάχα ἀμαχός τις καὶ ἀκατανίκητος, ὅτι πλέον ἔχει ἐξελήλυσι ὅλους
τοὺς δολίους τοῦ τρόπου, διὰ τῶν ὁποίων πρότερον ἐξηπάτα καὶ ἡξίθη μέγας,
καὶ ὅτι ἐφθασάν τὰ πράγματά του εἰς αὐτὸ τὸ τέλος καὶ τὴν παρακμὴν τῶν δό-
τι καὶ ἐγὼ ὁ ἴδιος ἤθελον φρονῆ, ὅτι ὁ Φίλ. εἶνε παράπολυ φοβερός, ὦ ἄνδρ. Ἀ-
θην. καὶ ἄξιός θαυμασμοῦ καὶ φρίκης, εἰάν τὸν ἔβλεπον, ὅτι εἶχεν αὐξηθῆ μετὰ
νὰ ἐπραττε τὰ δίκαια· τῶρα ἡμῖς μετὰ νὰ τὸν θεωρῶ καὶ τὸν παρατηρῶ τὸν
εὐρίσκω ἡξημένον μετὰ νὰ προσεῖλκυσε καὶ ἠπάτησε τὴν ἰδικὴν μας ἀπηνε-
ρευσίαν κατ' ἀρχάς, ὅπότε τινὲς (ὄργανα τοῦ Φιλίπ.) ἀπεδίωκαν ἐντεύθεν τοὺς
Ὀλυνθίους, οἵτινες ἐπεθύμουν νὰ συναμιλῇσιν μετὰ ἑσᾶς (σὰς ἠπάτησε λέγω) με-
τούτῳ τὸ ὅτι σὰς ἐπέσχετο, ὅτι θὰ σὰς παραδῶσει τὴν Ἀμφίπολιν, καὶ μετὰ ὅ-
τι κατεσκευάσεν ἐκεῖνο τὸ ποτὲ θρυλούμενον μυστικόν· δεύτερον εὐρίσκω αὐτόν,

λίαν μετὰ ταῦτα τῷ Ποτιδαιαν οὖσαν
 ὑμετέραν ἐξελεῖν, καὶ τοὺς μὲν πρότερον
 συμμάχους ὑμᾶς ἀδικῆσαι, παραδοῦναι
 δὲ ἐκείνους Θετταλοὺς δὲ νῦν τὰ τελευ-
 ταῖα τῷ Μαγνησίαν παραδώσειν ὑπο-
 σχέσθαι, καὶ τὸν Φωκικὸν πόλεμον πα-
 λεμήσειν ὑπὲρ αὐτῶν ἀναδέξασθαι· ὅλως
 δὲ οὐδεὶς ἐστίν, ὄντινα οὐ πεφενάκιεν
 ἐκεῖνος τῶν αὐτῷ χρησαμένων· τὴν γὰρ
 ἐκάστων ἄνοιαν αἰετῶν ἀγνοούντων αὐ-
 τὸν ἐξαπατῶν, καὶ προσλαμβάνων, οὕ-
 τως ἠνέχθη· ὥσπερ οὖν διὰ τούτων ἤρ-
 θη μέγας, ἥνικα ἕκαστοι συμφέρον αὐ-
 τὸν ἑαυτοῖς φρονέει τι πράξειν, οὕτως ὁ
 φεῖλει διὰ τῶν αὐτῶν τούτων καὶ καθαί-
 ρεσθαι· πάλιν, ἐπειδὴ πάνθ' ἕνεκα ἑαυ-
 τοῦ ποιῶν ἐξεληλέγκται· καιροῦ μὲν δὲ,
 ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πρὸς τοῦτο πάρεστι
 Φιλίππῳ τὰ πράγματα· ἢ παρελθόντις
 ἐμοί, μᾶλλον δὲ ὑμῖν δεῖξάτω, ὥς οὐκ

νον) τὴν φίλιαν τῶν Ὀλυνθίων τῷ ἐξε-
 λείν Ποτιδαιαν οὖσαν ὑμετέραν, καὶ (τῷ)
 ἀδικῆσαι ὑμᾶς μὲν τοὺς πρότερον (ἄν-
 τας) συμμάχους, παραδοῦναι δ' ἐκείνους
 (τοῖς Ὀλυνθίοις τὴν Ποτιδαιαν)· Θεττα-
 λούς δὲ (πάλιν εὐρίσκω προσαγαγόμενον
 φίλ.) νῦν, τὰ τελευταῖα, τῷ ὑποσχέσθαι
 (αὐτὸν) παραδώσειν Μαγνησίαν καὶ ἀναδέ-
 ξασθαι πολεμήσειν τὸν Φωκικὸν πόλεμον
 ὑπὲρ αὐτῶν· οὐδεὶς δὲ ἐστίν ὅλως, ὄντιν' ἐκεῖ-
 νος οὐ πεφενάκιεν τῶν χρησαμένων αὐτῷ·
 ἐξαπατῶν γὰρ αἰετῶν ἀγνοῖαν ἐκάστων
 τῶν ἀγνοούντων αὐτόν, καὶ παραλαμβά-
 νων ἠνέχθη οὕτως· οὕτως οὖν ὀφείλει καὶ
 καθαιρεθῆναι πάλιν διὰ τῶν αὐτῶν τού-
 των, ἐπειδὴ ἐξεληλέγκται ποιῶν πάνθ' ἕ-
 νεκα ἑαυτοῦ, ὥσπερ ἤρθη μέγας διὰ τού-
 των (τότε), ἥνικα ἕκαστοι φρονέει τι πράξειν
 αὐτόν τι συμφέρον ἑαυτοῖς. Τὰ πράγματα
 μὲν οὖν πάρεστι Φιλίππῳ, ὃ ἄνδρες Ἀ-
 θηναῖοι, πρὸς τοῦτο (τὸ σημεῖον τοῦ)
 καιροῦ· ἢ (= εἰ μὴ οὕτως ἔχει) παρελ-
 θόντις δεῖξάτω ἐμοί, μᾶλλον δὲ (δει-

ὅτι ἠνέχθη, μὲ τὸ νὰ προσέλκυσε ὁλοῦς τὴν φίλιαν τῶν Ὀλυνθίων μὲ τὴν κυ-
 ρίευσιν τῆς Ποτιδαίας, ἥτις ἦτο ἰδική σας, καὶ μὲ τὴν ἀδικίαν ὑμῶν τῶν πρότε-
 ρον συμμάχων του, καὶ μὲ τὴν παράδοσιν τῆς Ποτιδαίας εἰς ἐκείνους τοὺς Ὀλυν-
 θίους. Τελευταῖον δὲ τώρα τὸν εὐρίσκω, ὅτι ἠνέχθη, μὲ τὸ νὰ ἡπάτησε τοὺς
 Θετταλοὺς διὰ τοῦτου, τοῦ ὅτι τοῖς ὑποσχέθη, ὅτι θὰ τοῖς παραδώσει τὴν Μα-
 γνησίαν, καὶ τοῦ ὅτι ἀνεδέχθη νὰ πολεμήσῃ τὸν Φωκικὸν πόλεμον ὑπὲρ αὐτῶν
 τῶν Θετταλῶν· καθολικῶς δὲ δὲν εἶνε κανεὶς ἐξ ἐκείνων, οἵτινες τὸν συναναστρέ-
 φησάν, τὸν ὅποιον ἐκεῖνος δὲν ἔχει ἀπατήσει· καθότι αὐτὸς ἠνέχθη τόσον πολὺ
 μὲ τὸ νὰ ἐξηπάτα καὶ προσέλκυε τὴν ἀνοησίαν πάντοτε ἐνὰς ἑκάστου ἐξ ἐκεί-
 νων, οἵτινες δὲν ἐγνώριζον αὐτόν· καθὼς λοιπὸν ὑψώθη μεγάλως διὰ τούτων
 τῶν ἀπατηθέντων, ὅποτε δηλ. ἕκαστος ἡλπιζεν, ὅτι αὐτὸς ὁ Φίλ. θὰ πράξει τι
 συμφέρον εἰς ἑαυτοῦς, οὕτω πάλιν ὀφείλει καὶ νὰ καθαιρεθῇ διὰ τῶν ἰδίων τού-
 των, ἐπειδὴ καθαρῶς πλέον ἔχει φανῇ, ὅτι ὅλα τὰ ἔκαμνε πρὸς ὠφέλειάν του·
 εἰς ταύτην λοιπὸν τὴν ἀκμὴν κατήντησαν τὰ πράγματα τοῦ Φιλίππου· εἰ δὲ μὴ,
 ὥς οὐ παρουσασθῇ τις εἰς ἐμὲ, καλῆτερα δὲ εἰς ἐσᾶς, ὡς δεῖξῃ, ὅτι ταῦτα, τὰ

ἀληθῆ τὰυτ' ἐγὼ λέγω, ἢ ὡς οἱ τὰ πρῶ-
τα ἐξηπατημένοι τὰ λοιπὰ πιστεύου-
σιν, ἢ ὡς οἱ παρὰ τὴν αὐτῶν ἀξίαν δε-
δουλωμένοι Θετταλοὶ νῦν οὐκ ἂν ἐλευ-
θεροὶ γένοιεντ' ἄξιμοι.

§. 4. Καὶ μὴν εἴ τις ὑμῶν ταῦτα μὲν
οὕτως ἔχειν ἡγεῖται, οἶεται δὲ βία κα-
θίξειν αὐτὸν τὰ πράγματα τῷ τὰ χω-
ρία καὶ λιμένας καὶ τὰ τοιαῦτα προει-
ληφέναι, οὐκ ὀρθῶς οἶεται· ὅταν μὲν γάρ
ὑπ' εὐνοίας τὰ πράγματα συστή, καὶ πᾶ-
σι ταῦτά συμφέρῃ τοῖς μετέχουσι τοῦ
πολέμου, καὶ συμπονεῖν καὶ φέρειν τὰς
συμφοράς, καὶ μένειν ἐθέλουσιν οἱ ἄνθρω-
ποι· ὅταν δ' ἐκ πλεονεξίας καὶ πονηρίας
τις, ὥσπερ οὗτος, ἰσχύσῃ, ἡ πρώτη πρό-
φασις, καὶ μικρὸν πταίσμα ἅπαντα ἀνε-
χαίτισε καὶ διέλυσεν· οὐ γὰρ ἔστιν, οὐκ
ἔστιν, ὧ ἄνδρες Ἀθηνοῖοι, ἀδικοῦντα καὶ
ἐπιπορκοῦντα καὶ ψευδόμενον δύναμιν θε-

ξάτω) ὑμῖν, ὡς οὐ λέγω ἐγὼ ταῦτα ἀ-
ληθῆ (εἶναι), ἢ (δείξάτω) ὡς πιστεύου-
σιν (αὐτῷ) τὰ λοιπὰ (πράγματα αὐτῶν)
οἱ ἐξηπατημένοι τὰ πρῶτα, ἢ (δείξάτω)
ὡς οὐκ ἂν γένοιεντο οἱ Θετταλοὶ οἱ δε-
δουλωμένοι παρὰ τὴν ἀξίαν αὐτῶν ἐ-
λεύθεροι νῦν ἄξιμοι.

§. 4. Καὶ μὴν εἴ τις ὑμῶν ἡγεῖται ἔ-
χειν ταῦτα μὲν οὕτως, οἶεται δὲ καθί-
ξειν αὐτὸν τὰ πράγματα βία τῷ προει-
ληφέναι τὰ χωρία καὶ λιμένας καὶ τὰ
τοιαῦτα, οὐκ οἶεται ὀρθῶς· οἱ γὰρ ἄν-
θρωποι ἐθέλουσι καὶ συμπονεῖν, καὶ φέ-
ρειν τὰς συμφοράς, καὶ μένειν (τότε), ὅ-
ταν μὲν τὰ πράγματα συστή ὑπ' εὐνοί-
ας, καὶ (ὅταν) ταῦτά συμφέρῃ πᾶσι τοῖς
μετέχουσι τοῦ πολέμου· ἡ πρώτη δὲ πρό-
φασις καὶ μικρὸν πταίσμα ἀνεχαίτισε,
καὶ διέλυσεν ἅπαντα (τὰ τῆς ἰσχύος τό-
τε), ὅταν τις ἰσχύσῃ ἐκ πλεονεξίας καὶ
πονηρίας, ὥσπερ οὗτος (ἰσχυρεῖν)· οὐ γὰρ
ἔστιν, οὐκ ἔστιν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
κτήσασθαι (τινα) δύναμιν βεβαίαν ἀδι-
κοῦντα, καὶ ἐπιπορκοῦντα, καὶ ψευδόμε-

ὅποια λέγω ἐγὼ, δὲν εἶνε ἀληθῆ, ἢ ὅτι ἐκεῖνοι, οἵτινες ἔχουσιν ἐξαπατηθῆ εἰς τὰ
πρῶτα, θὰ τὸν ἐμπιστευθῶσιν εἰς τὰ ἐπίλοιπα, ἢ ὅτι οἱ Θετταλοὶ, οἵτινες ἔχουσι
δουλωθῆ τρόπον τινὰ παρὰ τὴν ἀξίαν των, δὲν ἤθελον γεινήτωρα ἐλεύθεροι εὐχαρίσως.

§. 4. Ὅστις ὅμως ἐξ ὑμῶν φρονεῖ, ὅτι ταῦτα μὲν διάκεινται οὕτω, νομίζει
ὅμως, ὅτι αὐτὸς ὁ Φίλ. θὰ ἔχει εἰς τὴν κατοχὴν του τὰ πράγματα, ἦτοι τοὺς
συνμαχοὺς, καὶ ὑπηκόους διὰ τῆς βίας, ἐπεὶ δὲ ἔχει προλάβῃ τὰ χωρία καὶ τοὺς
λιμένας των καὶ τὰ τοιαῦτα, δὲν φρονεῖ ὀρθῶς· καθότι ὅταν μὲν τὰ συμμαχικά
πράγματα λάβωσι σύστασιν ἀπὸ ἀμοιβαίαν εὐνοίαν, καὶ ἔχωσιν ὅλοι οἱ μέτοχοι
τοῦ πολέμου τὰ ἴδια συμφέροντα, τότε οἱ ἄνθρωποι εὐχαριστοῦνται καὶ νὰ συμ-
πονῶσι καὶ νὰ ὑπομένωσι τὰς συμφοράς, καὶ νὰ μένωσιν εἰς τὴν συμμαχίαν στα-
θεροί· ὅταν ὅμως τις λάβῃ ἰσχύιν ἀπὸ πλεονεξίαν καὶ πονηρίαν, καθὼς οὗτος ὁ
Φίλ., τότε ἡ πρώτη πρόφασις καὶ μικρὸν τι πολιτικὸν ἢ πολεμικὸν λάθος ἀναποδα-
γυρίζει, καὶ διαλύει τὰ πάντα· καθότι εἶνε ἀδύνατον, ὧ ἄνδρες Ἀθ., ἀδύνατον νὰ
ἐποκτήσῃ τις βεβαίαν καὶ σταθερὰν δύναμιν με ἀδικίας, καὶ ἐπιπορκίας, καὶ με ψευ-

βαίαν κτήσασθαι· ἀλλὰ τὰ τοιαῦτα εἰς μὲν ἅπαξ καὶ βραχὺν χρόνον ἀντέχει, καὶ σφόδρα γε ἠνθισεν ἐπὶ ταῖς ἐλπίσιν, ἂν τύχη· τῷ χρόνῳ δὲ φωρᾶται καὶ περὶ αὐτὰ καταρρεῖ· ὡς περ οἰκίας, οἷμαι, καὶ πλοίου καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων τὰ κάτωθεν ἰσχυρότατα εἶναι δεῖ, οὕτω καὶ τῶν πράξεων τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ὑποθέσεις ἀληθεῖς καὶ δικαίας εἶναι προσήκει· τοῦτο δὲ οὐκ ἐνὶ νῦν ἐν τοῖς πεπραγμένοις Φιλίππῳ.

§. 5. Φημί δὴ δεῖν ἡμᾶς τοῖς μὲν Ὀλυνθίοις βοηθεῖν, καὶ ὅπως τις λέγει κάλλιστα καὶ τάχιστα, οὕτως ἀρέσκει μοι πρὸς δὲ Θετταλοὺς πρεσβεῖαν πέμπειν, ἢ τοὺς μὲν διδάξει ταῦτα, τοὺς δὲ παροξυνεῖ· καὶ γὰρ νῦν εἰσὶν ἐψηφισμένοι Παγασὰς ἀπαιτεῖν, καὶ περὶ Μα-

νον, ἀλλὰ τὰ τοιαῦτα ἀντέχει εἰς μὲν ἅπαξ, καὶ βραχὺν χρόνον, καὶ ἠνθισεν (τὰ τοιαῦτα) σφόδρα γε ἐπὶ ταῖς ἐλπίσιν, ἂν τύχη (ἠνθίσαι), φωρᾶται δὲ (ταῦτα) τῷ χρόνῳ, καὶ περὶ αὐτὰ καταρρεῖ· προσήκει γὰρ εἶναι καὶ τὰς ἀρχὰς, καὶ τὰς ὑποθέσεις τῶν πράξεων ἀληθεῖς καὶ δικαίας οὕτως, ὥς περ, οἷμαι, δεῖ εἶναι τὰ κάτωθεν ἰσχυρότατα οἰκίας καὶ πλοίου καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων· τοῦτο δὲ (τὸ εἶναι τὰ κάτωθεν ἰσχυρότατα, δηλ. τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ὑποθέσεις τῶν πράξεων τοῦ Φιλ. ἀληθεῖς καὶ δικαίας) οὐκ ἐν νῦν ἐν τοῖς πεπραγμένοις Φιλίππῳ.

§. 5. Φημί δὴ δεῖν βοηθεῖν ἡμᾶς τοῖς μὲν Ὀλυνθίοις, καὶ ἀρέσκει μοι (βοηθεῖν) οὕτως, ὥπως τις λέγει (βοηθεῖν) κάλλιστα καὶ τάχιστα· (φημί δὲ δεῖν) πέμπειν πρεσβεῖαν πρὸς Θετταλοὺς, ἢ τοὺς μὲν διδάξει ταῦτα (τὴν βοήθειαν δηλ. τῶν Ὀλυνθίων κτλ.), τοὺς δὲ παροξυνεῖ· καὶ γὰρ εἰσὶν ἐψηφισμένοι νῦν (οἱ Θετταλοί) ἀπαιτεῖν (αὐτὸν) Παγασὰς,

δη· ἐπεὶ δὲ αἱ τοιαῦτα δυνάμεις διὰ μίαν μὲν φοράν καὶ ὀλίγον χρόνον ἀντέχουσι, καὶ παρά πολυ τῷ ὄντι ἀμαρτάνουσιν ἐπὶ τῶν ἐλπίδων στηριζόμεναι, ἂν τύχη καὶ τοῦτο, μετὰ τὴν πρόσδοκον ὅμως τοῦ χρόνου ἀνακαλύπτονται, καὶ αὐτὰ καθ' ἑαυτὰς ἀφανίζονται· διότι καθὼς μίας οἰκίας, κατ' ἐμὴν κρίσιν, καὶ πλοίου τινός, καὶ τῶν ἄλλων τῶν ὁμοίων πρὸς τοῖς πρέπει νὰ ᾔη τὰ κάτωθεν μέρη, αἶον ἢ τρόποις καὶ τὰ θεμέλια, ἰσχυρότατα, παρομοίως τῶν πράξεων τῶν πολιτικῶν καὶ κοινῶν (πρόσδοξ· δὲ καὶ τῶν μερικῶν καὶ ἰδιωτικῶν) αἱ ἀρχαὶ καὶ τὰ θεμέλια πρέπει νὰ ᾔη ἀληθεῖς καὶ δικαίαι· τοῦτο δὲ τὸ πλεονέκτημα δὲν ὑπάρχει τώρα εἰς τὰ ὑπὸ Φιλίππου πεπραγμένα.

§. 5. Ἀποφαίνομαι λοιπόν, ὅτι ἡμεῖς πρέπει νὰ βοηθῶμεν μὲν τοὺς Ὀλυνθίους, καὶ μετ' ὅποιον τρόπον μᾶς λέγει τις νὰ τοὺς βοηθῶμεν κάλλιστα καὶ τάχιστα, οὕτως ἀρέσκει καὶ εἰς ἐμέ· νὰ στέλλωμεν δὲ καὶ πρὸς τοὺς Θετταλοὺς πρεσβεῖς, ὅτι οἱ μὲν ἄλλοις μὲν θέλουσιν ἀναπτύξῃ ταῦτα τὰ ὅτι εἰμεθα ἔτοιμοι νὰ βοηθῶμεν τοὺς Ὀλυνθίους καὶ τὴν σαθρότητα τῶν συμμαχικῶν πραγμάτων κτλ. ἄλλοις δὲ θέλουσιν ἐρεθίσαι κατ' ἐκείνου· διότι καὶ ἐκεῖνοι τώρα εἶνε ἀποφασισμένοι νὰ πόνον ζητήσωσιν ὀπίσω τὰς Παγασὰς, καὶ περὶ τῆς Μαγνησίας νὰ τῷ

γνησίαις λόγους ποιεῖσθαι· σκοπεῖσθε
 μέν τοι τοῦτο, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅ-
 πως μὴ λόγους ἐροῦσι μόνον οἱ παρ' ἡ-
 μῶν πρέσβεις, ἀλλὰ καὶ ἔργον τι δει-
 κνύειν ἔξουσιν, ἐξεληλυθότων ἡμῶν ἁ-
 ξίως τῆς πόλεως, καὶ ὄντων ἐπὶ τοῖς
 πράγμασιν· ὡς ἅπας μὲν λόγος, ἂν ἀπὸ
 τὰ πράγματα, μάταιόν τι φαίνεται καὶ
 κενόν, μάλιστα δὲ ὁ παρὰ τῆς ἡμετέρας
 πόλεως· ὅσῳ γὰρ ἐτοιμώτατ' αὐτῷ δο-
 κοῦμεν χρῆσθαι, τοσοῦτῳ μᾶλλον ἀπι-
 στοῦσιν πάντες αὐτῷ. Πολλὴν δὲ τὴν
 μετὰστασιν καὶ μεγάλῃν δεικτέον τὴν
 μεταβολὴν εἰσφέροντας, ἐξιόντας, ἅπαν-
 τα ποιοῦντας ἐτοιμῶς, εἴπερ τις ὑμῖν
 προσέξει τὸν νοῦν· καὶ ταῦτα ἐβελήση-
 τε, ὡς προσήκει καὶ δεῖ, περαίνειν, οὐ
 μόνον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὰ συμμα-

καὶ ποιεῖσθαι λόγους περὶ Μαγνησίας·
 σκοπεῖσθε μέν τοι τοῦτο ὦ ἄνδρες Ἀ-
 θηναῖοι, (τὸ) ὅπως μὴ ἐροῦσι λόγους μόν-
 ον οἱ παρ' ἡμῶν πρέσβεις, ἀλλὰ ἔξουσιν
 δεικνύειν καὶ ἔργον τι, ἐξεληλυθότων ἡ-
 μῶν ἁξίως τῆς πόλεως, καὶ ὄντων (ἡ-
 μῶν) ἐπὶ τοῖς πράγμασιν· ὡς ἅπας μὲν
 λόγος φαίνεται (ὢν) μάταιόν τι καὶ κενόν
 (πράγμα), ἂν τὰ πράγματα ἀπὸ, μάλιστα
 δὲ (ὁ λόγος) ὁ παρὰ τῆς ἡμετέρας πό-
 λεως (προσερχόμενος φαίνεται ὢν) μάται-
 ὢν τι πρᾶγμα καὶ κενόν· τοσοῦτῳ γὰρ
 πάντες ἀπιστοῦσιν αὐτῷ (τῷ λόγῳ)
 μᾶλλον (παντός), ὅσῳ δοκοῦμεν χρῆ-
 σθαι αὐτῷ ἐτοιμώτατα. Δεικτέον (ὑμᾶς)
 δὴ τὴν μετὰστασιν πολλὴν καὶ μεγάλῃν
 τὴν μεταβολὴν εἰσφέροντας (χρήματα),
 ἐξιόντας (εἰς πόλεμον), ποιοῦντας ἅπαν-
 τα (τὰ δεόντα) ἐτοιμῶς, εἴπερ τις προ-
 σέξει τὸν νοῦν ὑμῖν· καὶ ἐβελήσητε πε-
 ραίνειν ταῦτα (οὕτως), ὡς προσήκει (πε-
 ραίνειν) καὶ δεῖ, οὐ μόνον, ὦ ἄνδρες Ἀ-
 θηναῖοι, φανήσεται τὰ συμμαχικὰ (πράγ-

μασι προτάσεις· πρέπει ὅμως νὰ παρατηρῆτε καὶ νὰ προσέχητε, ὦ ἄνδρες
 Ἀθηναῖοι, τοῦτο τὸ πῶς δὲν θέλουσιν εἶπερ οἱ πρέσβεις ἴασι λόγους μόνον ἐρ-
 οῦς, ἀλλὰ καὶ τὸ πῶς θέλουσι δύνανται νὰ δεικνύουσιν εἰς ἐκείνους καὶ κάποιον
 ἔργον· (τοῦτο δὲ θὰ δύνανται νὰ ποιῶσιν) ὅταν Σεῖς ᾔσθε ἐβγαλμένοι ἐκτὸς
 τῆς πόλεως συμφώνως μὲ τὸ πρόνημα καὶ ἁξίωμα τῆς πόλεως, καὶ ᾔσθε εἰς
 ἐνέργειαν ἐπάνω εἰς τὰ πράγματα τῆς βοηθείας καὶ ἐκστρατείας· καθότι ἅπας
 μὲν λόγος γενικῶς, ὅταν δὲν συνοδεύηται καὶ μὲ τὰ πράγματα, φαίνεται πρᾶγμα
 μάταιον καὶ ἀνωφελές, καὶ μάλιστα ὁ λόγος ὁ προσερχόμενος ἀπὸ τὴν πόλιν μας·
 καθότι ὅσῳ φαινόμεθα, ὅτι μεταχειριζόμεθα αὐτὸν μετὰ μεγίστης ἐτοιμότητος
 καὶ προθυμίας, τόσον περισσώτερον ἀπιστοῦσιν ὅλοι εἰς αὐτόν· διὰ ταῦτα πρέπει
 νὰ δεικνύητε τὴν μεταρρύθμισιν καὶ τὴν μεταβολὴν πολλὴν καὶ μεγάλῃν, μὲ τὸ
 νὰ εἰσφέρητε χρήματα, μὲ τὸ νὰ ἐξέρχησθε οἱ ἴδιοι εἰς τὸν πόλεμον, μὲ τὸ νὰ κά-
 μνητε ὅλα μὲ προθυμίαν καὶ ταχύτητα, ἐάν τις πρέπῃ νὰ προσηλώσῃ τὸν νοῦν
 τοῦ εἰς ἐσᾶς. Καὶ ἂν ἐβελήσητε νὰ φέρητε εἰς πέρας ταχέως ταῦτα, καθὼς πρέ-
 πει καὶ εἶνε χρεῖα, ἔχι μόνον, ὦν ἄνδρες Ἀθην., αἱ σύμμαχοί του θὰ φανῶσιν, ὅτι

χικά ἀσθενῆ, καὶ ἀπίστως ἔχοντα φα-
νήσεται Φιλίππῳ, ἀλλὰ καὶ τὰ τῆς οἰ-
κείας ἀρχῆς καὶ δυνάμεως κακῶς ἔχοντα
ἐξελεγχθήσεται.

§. 6. Ὅλως μὲν γὰρ ἡ Μακεδονικὴ
δύναμις καὶ ἀρχὴ ἐν μὲν προσθήκῃς μέ-
ρει ἔστι τις οὐ μικρά, ὅλον ὑπῆρξε ποθ'
ὑμῖν ἐπὶ Τιμοθέου πρὸς Ὀλυνθίους· πάλιν
αὖ πρὸς Ποτίδαιαν Ὀλυνθίοις ἐφάνητι
τοῦτο συναμφότερον· νυνὶ δὲ Θραιταλοῖς
στασιάζουσι καὶ τεταραγμένοις ἐπὶ τὴν
τυραννικὴν οἰκίαν ἐβουλόθησεν· καὶ ὅπῃ τις
ἂν, οἶμαι, προσθῇ καὶ μικρὰν δύναμιν,
πάντα ὠφελεῖ· αὐτὴ δὲ καθ' αὐτὴν ἀ-
σθενὴς καὶ πολλῶν κακῶν ἔστι μεσστή·
καὶ γὰρ οὗτος ἅπασι τούτοις, οἷς ἂν τις
μέγαν αὐτὸν ἡγήσαιοτο, τοῖς πολέμοις
καὶ ταῖς στρατείαις, ἔτ' ἐπισφαλεστέραν,
ἢ ὑπῆρχε φύσει, κατεσκευάκεν ἑαυτῷ·
μὴ γὰρ οἴεσθε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῖς

ματα) ἔχοντα ἀσθενῶς καὶ ἀπίστως
Φιλίππῳ, ἀλλ' ἐξελεγχθήσεται καὶ τὰ
τῆς οἰκείας ἀρχῆς καὶ δυνάμεως ἔχοντα
κακῶς.

§. 6. Ἡ μὲν γὰρ Μακεδονικὴ δύναμις
καὶ ἀρχὴ ἔστι τις οὐ μικρά ὅλως ἐν μέρει
προσθήκῃς, ὅλον ὑπῆρξεν (οὐ μικρά) ποθ'
ὑμῖν πρὸς Ὀλυνθίους ἐπὶ Τιμοθέου· πάλιν
αὖ ἐφάνη (ἡ Μακεδ. δύναμ. καὶ ἀρχ.) τι
τοῦτο συναμφότερον Ὀλυνθίοις· νυνὶ δὲ
ἐβουλόθησεν (ἡ Μακεδ. δύν. καὶ ἀρχὴ) Θραι-
ταλοῖς στασιάζουσι καὶ τεταραγμένοις
ἐπὶ τὴν τυραννικὴν οἰκίαν· καὶ πάντα
(εἴτε μικρά, εἴτε μεγάλα) ὠφελεῖ (ἐκεῖ),
ὅπῃ τις ἂν, οἶμαι, προσθῇ καὶ μικρὰν
δύναμιν· αὐτὴ δὲ (ἡ Μακεδ. δύναμ. καὶ
ἀρχ.) καθ' ἑαυτὴν ἐστὶν ἀσθενὴς καὶ
μεστὴ πολλῶν κακῶν· καὶ γὰρ οὗτος
κατεσκευάκεν (αὐτὴν) ἐπισφαλεστέραν
ἔτι, ἢ ὑπῆρχε φύσει, ἑαυτῷ ἅπασι τού-
τοις, οἷς ἂν τις ἡγήσαιοτο αὐτὸν (εἶναι)
μέγαν, τοῖς πολέμοις καὶ ταῖς στρατεί-
αις· μὴ γὰρ οἴεσθε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,

διάκεινται πρὸς αὐτὸν τὸν Φίλιππον ἀσθενῶς καὶ ἀπίστως = εἶνε ἀσθενεῖς καὶ
ἀπιστοί, ἀλλὰ προσέτι καὶ ἡ ἰδικὴ του ἀρχὴ καὶ δύναμις θὰ ἀποδειχθῇ, ὅτι διά-
κεται κακῶς πρὸς αὐτὸν, ἥτοι ὅτι εἶνε ἀσθενὴς καὶ ἐχθρά.

§. 6. Διότι καθολικῶς μὲν ἡ Μακεδονικὴ δύναμις καὶ ἀρχὴ προστεθεῖσα εἰς
ἄλλην δὲν εἶνε μικρά, ὅποια ὑπῆρξέ ποτε (προστεθεῖσα) εἰς ἐσᾶς ἐπὶ τῶν ἡμερῶν
τοῦ στρατηγοῦ Τιμοθέου ἐναντίον εἰς τοὺς Ὀλυνθίους· πάλιν αὐταὶ αἱ δύο δυνά-
μεις Μακεδόνων καὶ Ὀλυνθίων ἐνωθεῖσαι ἐφάνησαν ἀρκετὰ μεγάλαι καὶ ἰσχυ-
ραὶ εἰς τοὺς Ὀλυνθίους κατὰ τῆς Ποτιδαίας· καὶ τῶρα νεωστὶ ἐβουλόθησε τοὺς
Θεσσαλοὺς, οἵτινες εἶχον στάσεις, καὶ ἦσαν τεταραγμένοι ἐναντίον τῆς τυραννι-
κῆς οἰκίας· καὶ, κατ' ἐμὴν κρίσιν, ὅπου ἤθελέ τις προσθέσῃ καὶ μικρὰν δύναμιν,
ὅλα ὠφελοῦσιν· αὐτὴ ὅμως καθ' ἑαυτὴν ἡ δύναμις τῶν Μακεδόνων εἶνε ἀσθενὴς
καὶ πλήρης πολλῶν κακῶν· καθότι οὗτος ὁ Φίλ. μετὰ ταῦτα, διὰ τὰ ὅποια ἡ-
θέλέ τις τὸν νομίσῃ μέγαν, δηλαδὴ μετὰ τοὺς πολέμους, καὶ μετὰ τὰς ἐκστρατείας,
τὴν ἔχει καταντήσῃ εἰς ἑαυτὸν ἔτι περισσύτερον ἐπισφαλῆ, παρ' ὅτι ὑπῆρχε φυ-
σικά· διότι μὴ φαντάζεσθε, ὦ ἄνδρ. Ἀθην., ὅτι ὁ Φίλιππος καὶ οἱ ὑπῆκοοί του

αὐτοῖς Φίλιππον τε χαίρειν καὶ τοὺς ἀρχομένους· ἀλλ' ὁ μὲν δόξης ἐπιθυμεῖ, καὶ τοῦτο ἐξήλωκε, καὶ προήρηται πράττειν καὶ κινδυνεύειν, ἂν συμβῇ τι παθεῖν. τὴν τοῦ διαπράξασθαι ταῦτα, ἃ μηδεὶς πώποτε ἄλλος Μακεδόνων βασιλεὺς, δόξαν ἀντὶ τοῦ ζῆν ἀσφαλῶς ἡρημένος τοῖς δὲ τῆς μὲν φιλοτιμίας τῆς ἀπὸ τούτων οὐ μέτεστι, κοπτόμενοι δὲ ἀεὶ ταῖς στρατείαις ταύταις, ταῖς ἄνω τε καὶ κάτω, λυποῦνται καὶ συνεχῶς ταλαιπωροῦσιν, οὐτ' ἐπὶ ταῖς ἐργοῖς, οὐτ' ἐπὶ τοῖς αὐτῶν ἰδίοις ἐώμενοι διατρίβειν, οὐθ' ὅς ἂν πορίσωσιν οὕτως, ὅπως ἂν δύνωνται ταῦτ' ἔχοντες διαθέσθαι, κεκλειμένων τῶν ἐμπορίων τῶν ἐν τῇ χώρᾳ διὰ τὸν πόλεμον.

§. 7. Οἱ μὲν οὖν πολλοὶ τῶν Μακεδόνων πῶς ἔχουσι Φιλίππου, ἐκ ταύτων ἂν τις σκέψαιτο οὐ χαλεπῶς· οἱ δὲ δι-

χαίρειν Φίλιππον τε καὶ τοὺς ἀρχομένους (ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς, ἀλλ' ὁ μὲν ἐπιθυμεῖ δόξης, καὶ τοῦτο ἐξήλωκε, καὶ προήρηται (τὸ) παθεῖν πράττειν καὶ κινδυνεύειν, ἂν συμβῇ τι (παθεῖν), ἡρημένος τὴν δόξαν τοῦ διαπράξασθαι ταῦτα, ἃ μηδεὶς (διεπράξατο) ἄλλος βασιλεὺς Μακεδόνων πώποτε ἀντὶ τοῦ ζῆν (αὐτὸν) ἀσφαλῶς· τοῖς δὲ οὐ μέτεστι μὲν τῆς φιλοτιμίας τῆς ἀπὸ τούτων, κοπτόμενοι δὲ ἀεὶ ταῖς στρατείαις ταύταις ταῖς ἄνω τε καὶ κάτω (γίγνομéναις) λυποῦνται, καὶ ταλαιπωροῦσιν (ἐαυτοὺς) συνεχῶς, οὐτε ἐώμενοι διατρίβειν ἐπὶ τοῖς ἐργοῖς (τοῦ ἐπιτηδεύματος), οὐτ' ἐπὶ τοῖς ἰδίοις αὐτῶν, οὐτε ἔχοντες διαθέσθαι ταῦτα, ὅσα ἂν πορίσωσιν οὕτως, ὅπως ἂν δύνωνται (πορίσαι), κεκλειμένων τῶν ἐμπορίων τῶν (ὄντων) ἐν τῇ χώρᾳ διὰ τὸν πόλεμον.

§. 7. Ἐκ τούτων οὖν σκέψαιτό τις ἂν οὐ χαλεπῶς (τὸ) πῶς ἔχουσιν οἱ πολλοὶ Μακεδόνων Φιλίππου· οἱ δὲ δὴ ὄντες

ἐνασμενίζονται εἰς τὰ ἴδια πράγματα· καθότι ὁ μὲν Φίλ. ἐπιθυμεῖ δόξαν, καὶ τοῦτο προσπαθεῖ νὰ ἀποκτήσῃ, καὶ προαιρεῖται νὰ πάθῃ κακόν τι, ἂν τύχῃ, ὅταν πράττῃ καὶ κινδυνεύῃ, ἐπειδὴ ἀντὶ νὰ ζῇ μὲ ἀσφάλειαν ἔχει ἐκλέξῃ τὴν δόξαν καὶ φήμην τοῦ νὰ κατορθώσῃ ταῦτα, τὰ ὅποια κανεὶς ποτε ἄλλος βασιλεὺς τῶν Μακεδόνων δὲν κατώρθωσε· οἱ δὲ Μακεδόνες ἀπὸ ταύτης μὲν τὴν φιλοτιμίαν καὶ δόξαν τὴν προερχομένην ἀπὸ τούτων τοὺς ἀγῶνας καὶ κινδύνους οὐδεμίαν ἔχουσι μετοχὴν, ἀλλ' ἐν ᾧ κατακόπτονται καὶ ταλαιπωροῦνται πάντοτε μὲ ταύτας τὰς ἐκστρατείας τὰς ἄνω τε καὶ κάτω, λύπας μόνον δοκιμάζουσι, καὶ συνεχῶς ταλαιπωροῦνται, ἐπειδὴ δὲν τοὺς ἀφίνει οὕτε εἰς τὰ ἔργα τοῦ ἐπαγγέλματος τῶν νὰ καταγίνωνται, οὐτε εἰς τὰ οἰκιακά τῶν νὰ ἐνασχολῶνται, οὐτε δύνανται νὰ διαθέσωσι ταῦτα, ὅσα ἤθελον πορίσθῃ οὕτως, ὅπως ἤθελον δυνήθῃ νὰ πορισθῶσιν· ἐπειδὴ οἱ ἐν τῇ Μακεδονικῇ χώρᾳ λιμένες εἶνε κεκλεισμένοι ἐξ αἰτίας τοῦ πολέμου.

§. 7. Ἐκ τούτων λοιπὸν δύναται τις νὰ σκεφθῇ εὐκόλως τὸ πῶς διάκεινται πρὸς τὸν Φίλιππον οἱ πολλοὶ τῶν Μακεδόνων· οἱ δὲ ξένοι βεβαίως, καὶ οἱ ἐκλε-

περὶ αὐτὸν ὄντες ξένοι καὶ πεζέταιροι
δόξαν μὲν ἔχουσιν, ὡς εἰσὶ θαυμαστοὶ
καὶ συγκεκριομένης τὰ τοῦ πολέμου
ὡς δ' ἐγὼ τῶν ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ γεγεν-
μένων τινὸς ἤκουον, ἀνδρὸς οὐδαμῶς οἷ-
οῦτε ψεύδεσθαι, οὐδένων εἰσὶ βελτίους·
εἰ μὲν γάρ τις ἀνὴρ ἐστὶν ἐν αὐτοῖς οἷος
ἐμπειρος πολέμου καὶ ἀγώνων, τούτους
μὲν φιλοτιμίᾳ πάντας ἀπωθεῖν αὐτὸν ἔ-
φη, βουλούμενον πάντα αὐτοῦ δοκεῖν εἶ-
ναι τὰ ἔργα· πρὸς γὰρ αὐ τοῖς ἄλλοις
καὶ τὴν φιλοτιμίαν ἀνυπερβλήτον εἶναι·
εἰ δέ τις σῶφρων, ἢ δίκαιος ἄλλως, τὴν
καθ' ἡμέραν ἀκρασίαν τοῦ βίου, καὶ μέ-
θην, καὶ κορδακισμοὺς οὐ δυνάμενος φέ-
ρειν, παρεῶσθαι. καὶ ἐν οὐδενὸς εἶναι
μέρει τὸν τοιοῦτον. Λοιποῦς δὲ περὶ αὐ-
τὸν εἶναι ληστὰς καὶ κόλακας, τοιούτους
ἀνθρώπους, οἷους μεθυσθέντας ὀρχεῖσθαι

περὶ αὐτὸν ξένοι καὶ πεζέταιροι ἔχουσι
μὲν δόξαν (τοῦ) ὡς εἰσὶ θαυμαστοὶ καὶ
συγκεκριομένης τὰ (πράγματα) τοῦ
πολέμου, οὐδένων δὲ εἰσὶν (αὐτοὶ) βελ-
τίους (οὕτως), ὡς ἐγὼ ἤκουον τινος τῶν
γεγεννημένων ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ, ἀνδρὸς
οἷου τε (ὄντος) ψεύδεσθαι οὐδαμῶς· εἰ
μὲν γάρ τις ἀνὴρ ἐστὶν ἐν αὐτοῖς (τοιοῦ-
τος), οἷος ἐμπειρος πολέμου καὶ ἀγώνων,
τούτους μὲν ἔφη (ὁ τις ἀνὴρ) ἀπωθεῖν
αὐτὸν (τὸν Φίλ.) πάντας (ἐπὶ) φιλοτι-
μίᾳ βουλούμενον δοκεῖν εἶναι τὰ ἔργα πάν-
τα (ἔργα) αὐτοῦ· (ἔφη ὁ ἀνὴρ) γὰρ εἶναι
καὶ τὴν φιλοτιμίαν (τοῦ ἀνδρός) ἀνυπερ-
βλήτον πρὸς αὐ τοῖς ἄλλοις· εἰ δέ τις σῶ-
φρων (ἔστιν), ἢ δίκαιος ἄλλως, οὐ δυνάμενος
φέρειν τὴν καθ' ἡμέραν ἀκρασίαν τοῦ βίου
(τοῦ Φιλίππου) καὶ μέθην, καὶ κορδακι-
σμούς, (ἔφη ὁ τις) παρεῶσθαι τὸν τοιοῦτον,
καὶ εἶναι ἐν μέρει οὐδενός (λόγου). Εἶναι δὲ
(ἔφη ὁ τις ἄθροισμα) περὶ αὐτὸν λοιποὺς
ληστὰς καὶ κόλακας, ἀνθρώπους (ὄντας)
τοιούτους, οἷους (= ὥστε) ὀρχεῖσθαι με-

κτοὶ πεζοὶ στρατιῶται, οἵτινες ὑπάρχουσι περὶ αὐτόν. ἔχουσι μὲν φήμην ὅτι εἶνε
θαυμαστοὶ καὶ καλῶς συγκεκριομένοι κατὰ τὰ πολεμικά, καθὼς ἡμῶς ἐγὼ ἤ-
κουον τινος ἀπὸ ἐκείνων, οἵτινες εἶχον διατρίψῃ πολλὴν καιρὸν ἐντὸς αὐτῆς τῆς
χώρας τῆς Μακεδονίας, ἀνδρὸς, ὅστις δὲν δύναται νὰ ψεύδῃται παντελῶς, δὲν εἶ-
νε καλῆτεροι ἀπὸ κανένα ἄλλον· καθότι ἐάν μὲν μετὰ αὐτῶν τῶν ἑσῶν καὶ
πεζεταίρων ὑπάρχῃ τις ἀνὴρ τοιοῦτος, ὥστε νὰ ᾔῃ ἐμπειροπόλεμος, καὶ ἱκανὸς
εἰς τοὺς ἀγῶνας, τούτους μὲν ὅλους μ' ἔλεγεν, ὅτι ὁ Φίλιππος τοὺς ἀποβάλλει ἐκ
φιλοτιμίας του, ἐπειδὴ θέλει νὰ φαίνωνται ὅλα τὰ κατορθώματα ἰδικά του· διό-
τι κοντὰ εἰς τὰ ἄλλα ἐλαττώματά του καὶ ἡ φιλοτιμία του μ' ἔλεγεν, ὅτι εἶνε
ἀνυπερβλήτος, ἥτοι ἡ λύσσα τῆς φιλοδοξίας του· δεύτερον ἐάν ὑπάρχῃ σῶφρων
τις ἀνὴρ, ἢ ἄλλως δίκαιος, ἐπειδὴ δὲν δύναται νὰ ὑποφέρῃ τὴν καθημερινὴν ἀ-
κρασίαν τοῦ βίου του, καὶ τὴν μέθην, καὶ τοὺς ἀσέμνους χοροὺς, μ' ἔλεγεν, ὅτι ὁ
τοιοῦτος σῶφρων καὶ δίκαιος ἀνὴρ ἦτο παρηγχνωσιμένος καὶ καταφρονημένος, καὶ
ὡς οὐτιδανός· ὅσοι λοιπὸν ἄλλοι μένουσι περὶ τὸν Φίλιππον, μ' ἔλεγεν ὁ ἀνὴρ ἐ-
κεῖνος, εἶνε ληστὰς, καὶ κόλακες, ἀνθρώποι τοιοῦτοι, ὥστε, ἀφ' οὗ μεθύσωσι, νὰ

τοιαῦτα, οἷα ἐγὼ νῦν ἀνῶι πρὸς ὑμᾶς ὄνομασαι· δῆλον δ' ὅτι ταῦτ' ἐστὶν ἀληθῆ· καὶ γάρ, οὕς ἐθένδε πάντες ἀπήλαυνον ὡς πολὺ τῶν θαυματοποιῶν ἀσελγέστερους ὄντας, Καλλίαν ἐκείνον τὸν δημόσιον, καὶ τικυότους ἀνθρώπους, μίμους γελοίων, καὶ ποιητάς αἰσχυρῶν ᾠμάτων, ὧν εἰς τοὺς συνόντας ποιοῦσιν ἕνεκα τοῦ γελασθῆναι, τούτους ἀγαπᾷ καὶ περὶ αὐτὸν ἔχει.

§. 8. Καὶ τοι ταῦτα, καὶ εἰ μικρά τις ἡγείται, μεγάλα, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δείγματα τῆς ἐκείνου γνώμης καὶ κακοδαιμονίας ἐστὶ τοῖς εὖ φρονούσιν, ἀλλ' αἰμαί, νῦν μὲν ἐπισκοτεῖ τούτοις τὸ κατωρθοῦν· αἱ γὰρ εὐπραξίαι δαιναὶ συγκρούσαι τὰ τοιαῦτα ὀνειδῇ· εἰ δέ τι πταίσει, τότε ἀκριδῶς αὐτοῦ ταῦτ' ἐξετα-

θυσθέντας τοιαῦτα, οἷα ἐγὼ ὀκνῶ νῦν ὀνομάσαι πρὸς ὑμᾶς. (τὸ) ὅτι δὲ ταῦτα ἐστὶν ἀληθῆ δῆλον (ἐστὶν ἐκ τῶν ἐξῆς)· καὶ γὰρ ὁ Φίλιππος ἀγαπᾷ καὶ ἔχει περὶ αὐτὸν τούτους (τοὺς ἀνθρώπους), οὕς πάντες ἀπήλαυνον ἐθένδε, ὡς ὄντας πολὺ ἀσελγέστερους τῶν θαυματοποιῶν, (δηλαδὴ) Καλλίαν ἐκείνον τὸν δημόσιον (ὑπρέτην) καὶ τοιοῦτους ἀνθρώπους, μίμους (ὄντας) γελοίων, καὶ ποιητάς αἰσχυρῶν ᾠμάτων, ὧν ποιοῦσιν εἰς τοὺς συνόντας (αὐτοῖς) ἕνεκα τοῦ γελασθῆναι.

§. 8. Καὶ τοι καὶ εἰ τις ἡγείται ταῦτα (εἶναι) μικρά, μεγάλα (ὅμως) ἐστὶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῖς εὖ φρονούσι δείγματα τῆς γνώμης καὶ κακοδαιμονίας ἐκείνου· ἀλλ' αἰμαί, νῦν μὲν τὸ κατορθοῦν ἐπισκοτεῖ τούτους· αἱ γὰρ εὐπραξίαι (εἰσὶ) δαιναὶ (κατὰ τὸ) συγκρούσαι τὰ τοιαῦτα ὀνειδῇ· εἰ δέ τι πταίσει (ὁ φιλ.) τότε ταῦτ' αὐτοῦ ἐξετασθήσεται.

χορεύωσι τοιοῦτους χοροὺς, ὁποίους ἐγὼ τώρα συστέλλομαι νὰ εἶπω κατ' ὄνομα πρὸς ὑμᾶς· ὅτι δὲ ταῦτα (τὰ ὁποῖα λέγω κατὰ τὸν ἄνδρα ἐκεῖνον) εἶνε ἀληθῆ, γίνονται φανερά ἐκ τῶν ἐξῆς· καθότι ὁ Φίλιππος ἀγαπᾷ καὶ ἔχει περὶ αὐτὸν καὶ τούτους, τοὺς ὁποίους ὅλοι· ἡπὸ ἐδῶ ἐδίωκον, ἐπειδὴ ἦσαν πολὺ ἀσελγέστεροι καὶ ἀχρεϊότεροι ἀπὸ τῶν θαυματοποιῶν, δηλαδὴ ἐκείνον τὸν δημόσιον δοῦλον τὸν Καλλίαν, καὶ τοιοῦτους ἀνθρώπους, οἵτινες εἶνε μίμοι γελοίων πραγμάτων, καὶ ποιηταὶ αἰσχυρῶν ᾠμάτων, τὰ ὁποῖα ἄκμουν εἰς ἐκείνους, οἵτινες τοὺς συναναστρέφονται, διὰ νὰ κινῶσι γέλωτα.

§. 8. Ταῦτα ὅμως, καὶ ἂν τις τὰ νομίζῃ μικρά, εἶνε ὅμως μεγάλα, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δείγματα τῆς διεφθαρμένης προαιρέσεως, καὶ τῶν θεοβλαβῶν φρονημάτων ἐκείνου τοῦ Φιλίππου εἰς τοὺς φρονίμους ἀνθρώπους, ἥτοι οἱ φρόνιμοι ἀνθρώποι τὰ θεωροῦσιν ὡς μεγάλας ἀποδείξεις τῆς διεφθαρμένης γνώμης του· πλὴν κατὰ τὴν κρίσιν μου, συσκαίρουν ταῦτα τὰ ὀνειδῇ τὰ κατωρθώματά του· καθότι αἱ εὐτυχίαι εἶνε ἐπιτήδεια εἰς τὸ νὰ καλύψωσι τὰ τοιαῦτα ὀνειδῇ τοῦ Φιλίππου· ἂν ὅμως σφάλῃ κατὰ τι, ἥτοι ἀποτόχῃ εἰς τινὰ ἐπιχείρησιν του πολιτικὴν καὶ νικηθῇ, τότε μὲ ἀκριβεῖαν θὰ ἀνακαλυφθῶσι ταῦτα τὰ ἐλαττώματα καὶ

σθῆσεται· δοκεῖ δ' ἔμνηγε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δείξιν οὐκ εἰς μακράν, ἂν οὔτε θεοὶ θέλωσι, καὶ ὑμεῖς βούλησθε· ὥσπερ γὰρ ἐν τοῖς σώμασιν, ἕως μὲν ἂν ἐρρώμενος ᾖ τις, οὐδὲν ἐπαισθάνεται, ἐπὶ δὲ ἀρρώστημά τι συμβῇ, πάντα κινεῖται, καὶ ῥήγμυ, καὶ στρέμμυ, καὶ ἄλλο τι τῶν ὑπαρχόντων σαθρόν ᾗ, οὕτω καὶ τῶν πόλεων καὶ τῶν τυράννων, ἕως μὲν ἂν ἔξω πολεμῶσιν, ἀφανῆ τὰ κακὰ τοῖς πολλοῖς ἐστίν· ἐπειδὴν δὲ ὅμορος πόλεμος συμπλακῇ, πάντα ἐποίησεν ἐκδηλα.

ἀριθῶς· δοκεῖ δ' ἔμοιγε (ὁ φιλ.) ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δείξιν (ταῦτα τὰ ὀνειδῆ) οὐκ εἰς μακράν, ἂν οὔτε θεοὶ θέλωσι καὶ ὑμεῖς (ἂν) βούλησθε· ὥσπερ γὰρ ἐν τοῖς σώμασι (τῶν ἀνθρώπων) οὐδὲν (τῶν σαθρῶν) ἐπαισθάνεται (τις τέως), ἕως μὲν ἂν ᾖ τις ἐρρώμενος, ἐπὶ δὲ ἀρρώστημά τι συμβῇ (τῷ σώματι, τότε) κινεῖται πάντα, καὶ ῥήγμυ ᾗ, καὶ στρέμμυ (ᾗ), καὶ ἄλλο τι τῶν ὑπαρχόντων (μελῶν τοῦ σώματος) σαθρόν (ᾗ), οὕτω καὶ κακὰ τῶν πόλεων καὶ τῶν τυράννων ἐστὶν ἀφανῆ τοῖς πολλοῖς (τέως) ἕως μὲν ἂν πολεμῶσιν (αἱ πόλ. καὶ οἱ τύραν.) ἔξω. ἐπειδὴν δὲ ὅμορος πόλεμος συμπλακῇ, (τότε) ἐποίησε πάντα (τὰ κακὰ) ἐκδηλα.

§. 9. Εἰ δὲ τις ὑμῶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸν Φίλιππον εὐτυχεῖντα ὁρῶν, ταύτῃ φοβερόν προσπολεμῆσαι νομίζει, σώφρονος μὲν ἀνθρώπου λογισμῷ γρηῃταί· μεγάλη γὰρ ῥοπή, μᾶλλον δὲ τὸ ὅλον ἢ τὴν τύχην παρά πάντ' ἐστὶ τὰ τῶν ἀνθρώπων πράγματα· οὐ μὴν ἄλλ' ἐγώ·

§. 9. Εἰ δὲ τις ὑμῶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὁρῶν τὸν Φίλιππον εὐτυχεῖντα, ταύτῃ νομίζει (εἶναι) φοβερόν (κατὰ τὸ) προσπολεμῆσαι (τινα), (οὗτος) χρῆται λογισμῷ σώφρονος μὲν ἀνθρώπου· ἢ γὰρ τύχη ἐστὶ μεγάλη ῥοπή παρά πάντα τὰ πράγματα τῶν ἀνθρώπων, (ὅτε μοι δὲ

ἐλλείψεις του· μοι φαίνεται δὲ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι ἐντὸς ὀλίγου θέλει τὰ δείξῃ, ἂν πρῶτον βέλωσιν οἱ θεοὶ, καὶ δευτέρον θελήσῃτε Σεῖς· διότι καθὼς εἰς τὰ σώματα τῶν ἀνθρώπων, ἐν ὧν μὲν εἰνέ τις ὑγίης, δὲν αἰσθάνεται τίποτε· ἂν ὅμως συμβῇ ἀρρώστημά τι, τότε ὅλα ἀρχίζουσι· ἀναραίνονται, εἴτε διάστασις καὶ τέτωμα νεύρου διαρκὲς εἴνε, εἴτε παραστράτισμα κοκκάλου, εἴτε ἄλλο τι τῶν ὑπαρχόντων μελῶν τοῦ σώματος εἴνε σαθρόν, τοιοῦτοτρόπως καὶ τὰ κακὰ τῶν πόλεων καὶ τῶν τυράννων εἴνε ἀφανῆ εἰς τοὺς πολλοὺς ἕως ἥθελον πολεμῇ ἔξω τῆς πατρίδος τῶν καὶ μακράν· ὅπου δὲ ὅμως συγκροτηθῇ πόλεμος γειτονικός καὶ πλησίον τῆς χώρας, τότε ὅλα τὰ ἐλαττώματα καὶ ἐλλείψεις τῶν δημοσιεύονται.

§. 9. Προσέειπεν ἂν τις ἐξ ὑμῶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐπειδὴ βλέπει τὸν Φίλιππον, ὅτι εὐτυχεῖ, διὰ τοῦτο τὸν νομίζει φοβερόν· εἰς τὸ νῦν τὸν πολεμῆσαι, οὗτος φρονίμου μὲν ἀνθρώπου κάμνει κρίσιν· διότι ἢ τύχη, τοῦτέστιν ἢ παρά τῶν θεῶν εὐτυχία, εἴνε μεγάλη τάσις καὶ δύναμις, διὰ τὴν εἶπω δὲ καλῆτερα, τὸ πᾶν εἴνε εἰς ὅλα τὰ ἀνθρώπινα πράγματα· ἐγὼ ὅμως, ἂν τις ἤθελε μοι τὸ ἐπιτρέψῃ

γε, εἴ τις αἵρεσίν μοι δοίη, τὴν τῆς ἡμετέρας πόλεως τύχην ἂν ἐλοίμην, ἐθελόντων, ἃ προσήκει, ποιεῖν ὑμῶν αὐτῶν κατὰ μικρὸν, ἢ τὴν ἐκείνου· πολὺ γὰρ πλείους ἀφορμὰς εἰς τὸ τὴν παρὰ τῶν Θεῶν εὐνοίαν ἔχειν ὁρῶ ὑμῖν ἐνούσας, ἢ ἐκείνῳ· ἀλλ' αἰμαι, καθήμεθα οὐδὲν ποιοῦντες· οὐκ ἔστι δ' αὐτὸν ἀγοῦντα οὐδὲ τοῖς φίλοις ἐπιτάττειν ὑπὲρ αὐτοῦ τι ποιεῖν, μὴ τι γε δὴ τοῖς Θεοῖς· οὐ δὲ θαυμαστόν ἐστιν, εἰ στρατευόμενος καὶ πονῶν ἐκεῖνος αὐτὸς καὶ παρῶν ἐφ' ἅπασι καὶ μηδένα καιρὸν, μηδ' ὥραν παραλείπων, ἡμῶν μελλόντων, καὶ ψηφίζομένων, καὶ πυνθανομένων, περιγίγνεται· οὐδὲ θαυμάζω τοῦτ' ἐγὼ· τοῦναντίον γὰρ ἂν ἦν θαυμαστόν, εἰ μηδὲν ποιοῦντες ἡμεῖς, ὡς τοῖς πολεμοῦσι προσήκει, τοῦ πάντα ποιοῦντος περιήμεν.

εἰπαὶ) μᾶλλον τὸ ὅλον (ἐστὶν ἡ τύχη) οὐ μὴν, ἀλλ' ἐγωγε ἐλοίμην ἂν τὴν τύχην τῆς πόλεως, εἴ τις μοι δοίη αἵρεσιν, ἐθελόντων ὑμῶν αὐτῶν ποιεῖν (ἐκεῖνα), ἢ προσήκει (ποιεῖν) καὶ κατὰ μικρὸν, ἢ (ἐλοίμην ἂν τὴν) ἐκείνου· ὁρῶ γὰρ ἀφορμὰς ἐνούσας ὑμῖν πολὺ πλείους εἰς τὸ ἔχειν (ὑμᾶς) τὴν εὐνοίαν (τὴν χορηγομένην) παρὰ τῶν Θεῶν, ἢ (ὁρῶ ἐνούσας ἀφορμὰς) ἐκείνῳ (τῷ Φιλίππῳ)· ἀλλ' αἰμαι, καθήμεθα ποιοῦντες οὐδὲν (τῶν δεόντων ποιεῖν), οὐκ ἔστι δὲ ἐπιτάττειν αὐτὸν ἀγοῦντα οὐδὲ τοῖς φίλοις ποιεῖν τι ὑπὲρ αὐτοῦ, μὴ τι γε δὴ (ἐν ἐπιτάττει) τοῖς Θεοῖς (ποιεῖν τι ὑπὲρ αὐτοῦ). Οὐ δὲ θαυμαστόν (ἐστὶν), εἰ περιγίγνεται ἡμῶν μελλόντων καὶ ψηφίζομένων, καὶ πυνθανομένων, ἐκεῖνος αὐτὸς στρατευόμενος, καὶ πονῶν, καὶ παρῶν ἐφ' ἅπασιν (τοῖς πράγμασι), καὶ παραλείπων μηδένα καιρὸν, καὶ ὥραν· οὐ δὲ θαυμάζω ἐγὼ τοῦτο· θαυμαστόν γὰρ ἂν ἦν τὸ ἐναντίον (τὸ) εἰ περιήμεν ἡμεῖς (ἐκείνου) τοῦ ποιοῦντος πάντα (τὰ δεόντα) μηδὲν (τῶν δε-

νὰ κάμω ἐκλογὴν, ἤθελον ἐκλέξῃ βεβαίως τὴν τύχην τῆς πόλεώς μας, ἂν ὅμως οἱ ἴδιοι σεῖς θέλητε νὰ κάμψτε ἐκεῖνα, τὰ ὅποια πρέπει, καὶ κατ' ὀλίγον, παρὰ τὴν τύχην ἐκείνου τοῦ Φιλίππου· καθότι ἐγὼ βλέπω, ὅτι ὑπάρχουσιν εἰς ἐσᾶ· πολὺ περισσότεραι ἀφορμαὶ εἰς τὸ νὰ ἔχητε τὴν παρὰ τῶν Θεῶν εὐνοίαν, παρὰ εἰς ἐκεῖνον· πλὴν, καθὼς φρονῶ, καθήμεθα χωρὶς νὰ κάμνωμεν τίποτε· δὲν εἶνε δὲ δυνατόν, ὅσους δήποτε καὶ ἂν ᾖ, καθήμενος αὐτὸς ἀργὸς οὐδὲ τοῖς φίλοις τοῦ νὰ ἐπιτάττῃ νὰ κάμνωσιν τι ὑπὲρ αὐτοῦ, πολλῶ μᾶλλον τοῖς Θεοῖς· δὲν εἶνε λοιπὸν παράδοξον, ἂν ἐκεῖνος, ὁ ἴδιος, ἐπειδὴ ἐκστρατεύει, καὶ κοπιᾷ, καὶ ὑπάρχει παρῶν εἰς ὅλα τοῦ τὰ πράγματα, καὶ δὲν ἀρίνει κανένα ἀρμόδιον καιρὸν, μηδ' ὥραν κατάλληλον, δὲν εἶνε, λέγω, παράδοξον, ἂν νικᾷ ἐκεῖνος ἡμᾶς, οἵτινες ἀργοποροῦμεν, καὶ ἀποφασίζομεν, καὶ ἐρωτῶμεν νὰ μὴνθάγωμεν τὰ νῆα· οὐδὲ θαυμάζω τοῦτο ἐγὼ· διότι θαυμαστόν ἤθελεν ἦν τὸ ἐναντίον, ἂν ἡμεῖς χωρὶς νὰ κάμνωμεν τίποτε ἐξ ἐκείνων, τὰ ὅποια πρέπει νὰ κάμνωσιν οἱ πολεμοῦντες, ἐνικώμεν τὸν Φίλιππον, ὅστις κάμνει ὅλα, ὅσα πρέπει.

§. 10. Ἀλλ' ἐκεῖνο θαυμάζω, εἰ Λακεδαιμονίοις μὲν ποτε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὑπὲρ τῶν Ἑλληνικῶν δικαίων ἀντήρατε, καὶ πολλὰ ἰδίᾳ πλεονεκτῆσαι πολλάκις ὑμῖν ἐξόν, οὐκ ἠβελήσατε, ἀλλ' ἔν' οἱ ἄλλοι τύχῳσι τῶν δικαίων, τὰ ὑμέτερά αὐτῶν ἀνηλίσκετε εἰσφέροντες, καὶ προεκινδυνεύετε στρατευόμενοι, νυνὶ δ' ὀκνεῖτε ἐξιέναι, καὶ μέλλετε εἰσφέρειν ὑπὲρ τῶν ὑμετέρων αὐτῶν κτημάτων καὶ τοὺς μὲν ἄλλους σεσώκατε πολλάκις πάντας, καὶ καθ' ἓνα αὐτῶν ἕκαστον ἐν μέρει, τὰ δ' ὑμέτερά αὐτῶν ἀπολωλέκότες καθήσθε ταῦτα θαυμάζω, καὶ ἔτι πρὸς τούτοις, εἰ μὴδὲ εἰς ἐξ ὑμῶν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δύναται λογίσασθαι, πόσον πολεμεῖτε χρόνον Φιλίππῳ, καὶ τι ποιοῦντων ὑμῶν, ὁ χρόνος διελήλυθεν οὗτος· ἵστε γὰρ δήπου τοῦθ', ὅτι μελόντων αὐτῶν, ἐτέρους τινὰς ἐλπίζόντων πρᾶξιν, αἰτιωμένων ἀλλήλους, κρινόν-

όντων) ποιοῦντες, ὧν προσήκει τοῖς πολεμοῦσι (ποιεῖν).

§. 10. Ἀλλὰ θαυμάζω ἐκεῖνο (τὸ) εἰ ἀντήρατε Λακεδαιμονίοις μὲν ποτε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὑπὲρ τῶν Ἑλληνικῶν δικαίων, καὶ ἐξόν ὑμῖν πλεονεκτῆσαι πολλὰ ἰδίᾳ, οὐκ ἠβελήσατε, ἀλλ' ἀνηλίσκετε τὰ ὑμέτερά αὐτῶν, εἰσφέροντες (χρήματα) καὶ στρατευόμενοι προεκινδυνεύετε, ἔν' οἱ ἄλλοι τύχῳσι τῶν δικαίων· νυνὶ δὲ ὀκνεῖτε ἐξιέναι, καὶ μέλλετε εἰσφέρειν (χρήματα) ὑπὲρ τῶν ὑμετέρων αὐτῶν κτημάτων· καὶ πολλάκις σεσώκατε τοὺς μὲν ἄλλους πάντας, καὶ ἕκαστον ἐν μέρει καθ' ἓνα αὐτῶν, ἀπολωλεκότες δὲ τὰ ὑμέτερα αὐτῶν καθήσθε. Ταῦτα θαυμάζω, καὶ ἔτι πρὸς τούτοις (τοῖς ἀνωτέρω θαυμάζω τὰ ἐξῆς), εἰ μὴδὲ εἰς ὑμῶν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δύναται λογίσασθαι (τὸ) πόσον χρόνον πολεμεῖτε Φιλίππῳ, καὶ (τὸ) τί ποιοῦντων ὑμῶν, οὗτος ὁ χρόνος διελήλυθεν· ἵστε γὰρ δήπου τοῦτο (τὸ) ὅτι ἅπας ὁ χρόνος διελήλυθε, μελόντων αὐτῶν (= ὑμῶν), ἐλπίζόντων (ὑ-

§. 10. Ἀλλ' ἐκεῖνο θαυμάζω, ἂν τοὺς μὲν Λακεδαιμονίους ποτὲ, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοὺς ἐπολεμήσατε ὑπὲρ τῶν Ἑλληνικῶν δικαίων, καὶ, ἐν ᾧ ἦτον δυνατὸν εἰς ἑσᾶς νὰ πλεονεκτήσατε καὶ νὰ ὠφελήσθε πολλάκις ἰδιαιτέρως κατὰ πολλὰ, δὲν ἠβελήσατε, ἀλλ' ἐξωθεύετε τὰ ἰδικά σας, εἰσφέροντες χρήματα, διὰ νὰ τύχῳσιν οἱ ἄλλοι τὰ δίκαιά των, καὶ μὲ τὸ νὰ ἐξεστρατεύετε ἐπολεμεῖτε ὑπὲρ ἄλλων· τῶρα δὲ ἀμελεῖτε νὰ ἐξέρχῃσθε, καὶ μελλαρχεῖτε νὰ εἰσφέρητε χρήματα πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν ἰδικῶν σας κτημάτων. Καὶ τοὺς μὲν ἄλλους πολλάκις τοὺς ἔχετε σώσει ὅλους γενικῶς, καὶ μερικῶς τὸν καθ' ἓνα ἐξ αὐτῶν κατὰ μέρος, τὰ δὲ ἰδικά σας, ἐν ᾧ τὰ ἔχετε χάσει, καθήσθε ταῦτα θαυμάζω καὶ ἀπορῶ, καὶ ἔτι πρὸς τούτοις θαυμάζω τὸ, ἂν μὴδὲ εἰς ἐξ ὑμῶν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δὲν δύναται νὰ λογαριάσῃ τὸ πόσον χρόνον πολεμεῖτε μὲ τὸν Φιλίππον, καὶ τί ἐν ᾧ ἐκάμνετε σεῖς, ὁ χρόνος οὗτος ἔχει ἀπεράσει· διὸτι γινώσκετε βεβαίως τοῦτο, ὅτι ὅλος ὁ χρόνος οὗτος ἔχει ἀπεράσει, ἐπεὶδὴ ἴσασι ἀργοποροῦσατε, ἐπεὶδὴ ἠλπίζετε, ὅτι ἄλλοι τινὲς θὰ κάμωσιν, ὅσα σεῖς ἔπρεπεν, ἐπεὶδὴ ἐ-

των, πάλιν ἐλπίζόντων, σχεδὸν ταυτὰ, ἄπερ νυνὶ ποιοῦντων, ἅπας ὁ χρόνος διελήλυθεν.

§. 11. Εἴθ' οὕτως ἀγνωμόνως ἔχετε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὥστε δι' ὧν ἐκ χρηστῶν φαῦλα τὰ πράγματα τῆς πόλεως γέγονε, διὰ τούτων ἐλπίζετε τῶν αὐτῶν πράξεων ἐκ φαύλων αὐτὰ χρηστά γενήσεσθαι; ἀλλ' οὐτ' εὐλογον, οὐτ' ἔχον ἐστὶ φύσιν τοῦτό γε· πολὺ γὰρ ῥᾶον ἔχοντας φυλλάττειν, ἢ κτήσασθαι πάντα πέφυκε· νυνὶ δὲ ὅ, τι μὲν φυλάττομεν, οὐδὲν ἐστὶν ὑπὸ τοῦ πολέμου λοιπὸν τῶν πρότερον, κτήσασθαι δὲ δεῖ· αὐτῶν οὖν ἡμῶν ἔργον τοῦτ' ἦδη· φημί δὴ δεῖν εἰς φέρειν χρήματα, αὐτοὺς ἐξιέναι προθύμως, μηδὲν αἰτιάσθαι, πρὶν ἂν τῶν πραγμάτων κρατήσητε· τῆνικαὐτα δὲ ἅπ' αὐτῶν τῶν ἔργων κρίναντες τοὺς μὲν ἀξι-

μῶν πράξειν ἐτέρους τινὰς αἰτιωμένων ἀλλήλους, κρινόντων, πάλιν ἐλπίζόντων, ποιοῦντων ταυτὰ σχεδὸν, ἄπερ νυνὶ (ποιεῖτε).

§. 11. Εἴτ' ἔχετε ἀγνωμόνως οὕτως, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὥστε ἐλπίζετε γενήσεσθαι αὐτὰ (τὰ πράγματα) χρηστά ἐκ φαύλων διὰ τῶν αὐτῶν πράξεων τούτων, δι' ὧν τὰ πράγματα τῆς πόλεως γέγονε φαῦλα ἐκ χρηστῶν; ἀλλὰ τοῦτό γε οὐτ' εὐλογόν ἐστίν, οὐτ' ἔχον (ἐστὶ) φύσιν· (τῇ) γὰρ φυλλάττειν ἔχοντας (ὕμᾱς ἢ τοὺς ἀνθρώπους) πάντα πέφυκε πολὺ ῥᾶον, ἢ (πέφυκε ῥᾶον τῷ) κτήσασθαι (πάντα)· νυνὶ δὲ οὐδὲν τῶν πρότερον (κτημάτων) ἐστὶ λοιπὸν ὑπὸ τοῦ πολέμου, ὅ, τι μὲν φυλάττομεν, δεῖ δὲ κτήσασθαι· τοῦτ' οὖν (τὸ κτήσασθαι δηλαδὴ ἐστίν) ἦδη ἔργον ἡμῶν αὐτῶν· φημί δὴ δεῖν εἰσφέρειν χρήματα, ἐξιέναι (εἰς πόλεμον) αὐτοὺς προθύμως, μηδέν (φημὶ δεῖν) αἰτιάσθαι (πρότερον) πρὶν ἂν κρατήσητε τῶν πραγμάτων· τῆνικαὐτα δὲ (φημὶ δεῖν) τιμᾶν (ὕμᾱς) τοὺς μὲν ἀξι-

προφασίζεσθε ὁ εἰς τὸν ἄλλον, ἐπειδὴ ἐφέρετε εἰς δικαστήρια καὶ ἐκρίνετε τοὺς στρατηγούς, πάλιν ἐπειδὴ ἡλπίζετε εἰς αὐτοὺς, ἐπειδὴ τέλος ἐκάμνετε σχεδὸν τὰ ἴδια μὲν αὐτὰ, τὰ ὅποια κάμνετε τώρα.

§. 11. Ἐπειτα τόσον ἀναίσθητοι εἴσθε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὥστε ἐλπίζετε, ὅτι αὐτὴ ἡ πολιτικὴ σας καταστάσις θέλει γείνη χρηστὴ = βελτιωθῇ ἀπὸ φαύλης διὰ τῶν ἰδίων τούτων πράξεων σας, δι' ὧν ἀπὸ χρηστῆς ἔχει γείνῃ φαύλη; ἀλλὰ τοῦτο βεβαίως οὔτε εὐλογον εἶναι, οὔτε δυνατόν εἰς τὴν φύσιν τῶν πραγμάτων· διότι πολὺ εὐκολώτερον ὑπάρχει φυσικὰ νὰ φυλλάττωσιν οἱ ἄνθρωποι πάντα, ὅταν τὰ ἔχωσι, παρά νὰ τὰ ἀποκτήσωσιν ἀπολεσθέντα· τώρα δὲ δὲν μᾶς μένει τίποτε ἀπὸ τὰ πρότερα ἐξ αἰτίας τοῦ πολέμου, τὸ ὅποῖον πρέπει νὰ φυλάττωμεν, ἀλλ' ἀνάγκη νὰ ἀποκτήσωμεν ἔργον λοιπὸν ἡμῶν τῶν ἰδίων εἰς τὴν τῶρα τοῦτο· ἀποφαίνομαι διὰ ταῦτα, ὅτι πρέπει νὰ εἰσφέρωμεν χρήματα, νὰ ἐξερχώμεθα ἡμεῖς οἱ ἴδιοι προθύμως εἰς τὸν πόλεμον, νὰ μὴ αἰτιάζεσθε κανένα, πρὶν ἢ θέλετε γείνη ἐγκρατεῖς τῶν πραγμάτων· τότε δὲ ἅπ' οὐ κρίνητε βίαιον ἅπ' αὐτὰ τοῦ τὰ ἔργα, τοὺς μὲν ἀξιόους ἐπαινῶν νὰ τοὺς τιμᾶτε, τοὺς δὲ ἀδικούντας νὰ τοὺς

ους ἐπαίνου τιμᾶν, τοὺς δὲ ἀδικούντας
κολάζειν· τὰς προφάσεις δ' ἀφελείν, καὶ
τὰ καθ' ὑμᾶς ἐλείμματα· οὐ γὰρ ἔστι
πικρῶς ἐξετάσαι τί πέπρακται τοῖς ἄλ-
λοις, ἂν μὴ παρ' ὑμῶν αὐτῶν πρῶτον ὑ-
πάρξῃ τὰ δέοντα· τίνος γὰρ ἕνεκα, ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι, νομίζετε τοῦτον μὲν φεύγειν τὸν
πόλεμον πάντας, ὅσους ἂν ἐκπέμψῃτε
στρατηγούς, ἰδίους δ' εὕρισκειν πολέ-
μους, εἰδεῖ τι τῶν ὄντων καὶ περὶ τῶν
στρατηγῶν εἰπεῖν; ὅτι ἐνταῦθ' αὖ μὲν ἔστι
τὰ ἄλλα, ὑπὲρ ὧν ἔστιν ὁ πόλεμος, ὑ-
μέτερα. Ἀμφίπολις κ' ἂν ληφθῇ, παρα-
χρῆμα αὐτὴν ὑμεῖς κομείσθε· οἱ δὲ κίν-
δυνοὶ τῶν ἐφεσθηκότων ἴδιοι, μισθὸς δ'
οὐκ ἔστιν· ἐκεῖ δὲ κίνδυνοὶ μὲν ἐλάτ-
τους, τὰ δὲ λήμματα τῶν ἐφεσθηκότων,
καὶ τῶν στρατιωτῶν, Λάμψακος, Σίγειον,

ους ἐπκίνου, κρίναντας (αὐτοὺς) ἀπ' αὐ-
τῶν τῶν ἔργων, κολάζειν δὲ (φημί δεῖν)
τοὺς ἀδικούντας· ἀφελείν δὲ (φημί δεῖν)
τὰς προφάσεις, καὶ τὰ καθ' ὑμᾶς ἐλ-
είμματα· οὐ γὰρ ἔστιν ἐξετάσαι πι-
κρῶς (τὸ) τί πέπρακται τοῖς ἄλλοις, ἂν
μὴ ὑπάρξῃ τὰ δέοντα πρῶτον παρ' ὑ-
μῶν αὐτῶν· τίνος γὰρ ἕνεκα (λόγου), ὦ
ἄνδρες Ἀθηναῖοι, νομίζετε φεύγειν μὲν
τοῦτον τὸν (ὑπὲρ τῆς πόλεως) πόλεμον
πάντας τοὺς στρατηγούς, ὅσους ἂν ἐκ-
πέμψῃτε (εἰς τὸν πόλεμον), εὕρισκειν δὲ
(τοὺς στρατηγούς) ἰδίους πολέμους, εἰ
δεῖ εἰπεῖν τι τῶν ὄντων καὶ περὶ τῶν
στρατηγῶν; (ὁ λόγος ἔστιν ὁ ἐξῆς·) ὅτι
τὰ ἄλλα ἔστιν ἐνταῦθα μὲν ὑμέτερα, ὑ-
πὲρ ὧν (ἄλλων) ὁ πόλεμος ἔστιν· π. χ.
Ἀμφίπολις κ' ἂν ληφθῇ, ὑμεῖς κομείσθε
αὐτὴν παραχρῆμα, οἱ δὲ κίνδυνοὶ (εἰσὶν)
ἴδιοι τῶν ἐφεσθηκότων (ἐπὶ τῷ πολέμῳ),
μισθὸς δ' οὐκ ἔστιν· ἐκεῖ δὲ (ἐν τοῖς ἰ-
δίους πολέμοις) κίνδυνοὶ μὲν (εἰσὶν) ἐλάτ-
τους, τὰ δὲ λήμματα (ἔστι) τῶν ἐφε-
σθηκότων, καὶ τῶν στρατιωτῶν Λάμ-
ψακος, Σίγειον, τὰ πλοῖα, ἡ συλῶ-

τιμωρῆτε· νὰ σηκώσητε δὲ ἀπὸ τὸ μέσον τὰς προφάσεις καὶ τὰς ἐλλείψεις Σχε·
διότι δὲν εἶνε δυνατόν γὰ ἐξετάσῃτε μὲ αὐστηρότητα τὸ τί ἔχει παραχθῇ ἀπὸ
τοὺς ἄλλους, ἐν πρῶτον δὲν ὑπάρξωσιν ἐκ μέρους ὑμῶν τῶν ἰδίων τὰ δέοντα·
καθότι διὰ ποίαν αἰτίαν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, νομίζετε, ὅτι ἄλλοι οἱ στρατηγοὶ ὅ-
σους ἠθέλετε ἐκπέμψῃ εἰς τὸν ὑπὲρ πατρίδος πόλεμον, τοῦτον μὲν τὸν φεύγουσιν,
εὕρισκουσι δὲ ἰδιαιτέρους πολέμους, ἂν πρέπῃ νὰ εἰπω τι ἀπὸ τὰ ἀληθῆ = τὴν
μαύρην ἀλήθειαν καθ' ἡμᾶς, καὶ περὶ τῶν στρατηγῶν; ἡ αἰτία εἶνε ἡ ἐξῆς· ἐπει-
δὴ ἐδῶ μὲν = εἰς τὸν ὑπὲρ πατρίδος πόλεμον, τὰ ἄλλα καὶ τὰ βραβεῖα, περὶ ὧν
γίνεται ὁ πόλεμος, εἶνε ἰδικά σας, π. χ. ἡ Ἀμφίπολις καὶ ἂν κυριευθῇ, παρευθὺς
αὐτὴν Σχεῖς θὰ τὴν λάβετε· οἱ κίνδυνοὶ ὅμως εἶνε ἰδιαιτέροι τῶν στρατηγῶν, οἵτι-
νες ἐπιστατοῦσιν ἐπ' αὐτῶν, μισθὸς δὲ διάλου κουκούται· ἐκεῖ δὲ, εἰς τοὺς ἰδιαι-
τέρους δηλαδὴ πολέμους, κίνδυνοὶ μὲν εἶνε ὀλιγώτεροι, τὰ κέρδη ὅμως τῶν
στρατηγῶν καὶ τῶν στρατιωτῶν, εἶνε ἡ Λάμψακος, τὸ Σίγειον, τὰ πλοῖα,

τά πλοῖα, ἃ συλῶσιν· ἐπ' οὖν τὸ λυσι-
τελοῦν αὐτοῖς ἕκαστοι χωροῦσιν.

§. 12. Ὑμεῖς δὲ, ὅταν μὲν εἰς τὰ
πράγματα ἀποβλέψητε φαύλως ἔχοντα,
τοὺς ἐφεσθηκότες κρίνετε· ὅταν δὲ δύν-
τες λόγον τὰς ἀνάγκας ἀκούσητε ταύ-
τας, ἀφίετε, περίεστι τοῖνυν ὑμῖν ἄλ-
λῃσι ἐρίζειν, καὶ διεσπᾶναι, τοῖς μὲν
ταῦτα πεπεισμένοις, τοῖς δὲ ταῦτα, τὰ
κοινὰ δ' ἔχειν φαύλως· πρότερον μὲν γάρ,
ὡ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰσέφερετε κατὰ συμ-
μορίας, νυνὶ δὲ πολιτεύεσθε κατὰ συμ-
μορίας· ῥήτωρ ἡγεμῶν ἑκατέρων, καὶ
στρατηγὸς ὑπὸ τούτῳ, καὶ οἱ βοησόμε-
νοι, οἱ τριακῆσιοι· οἱ δ' ἄλλοι προσενέ-
μηθε· οἱ μὲν ὡς τούτους, οἱ δὲ ὡς ἐ-
κείνους.

σιν (οἱ ἐφεσθηκ.- καὶ στρατιῶται)· ἕκ-
στοι οὖν χωροῦσιν ἐπὶ τὸ λυσιτελοῦν
αὐτοῖς.

§. 12. Ὑμεῖς δὲ κρίνετε τοὺς ἐφε-
σθηκότες (τάτε), ὅταν μὲν εἰς τὰ πράγ-
ματα ἀποβλέψητε ἔχοντα φαύλως, ἀφίε-
τε δὲ (τοὺς ἐφεστ.) ὅταν δύντες λόγον
ἀκούσητε τὰς ἀνάγκας ταύτας, περίεστι
τοῖνυν ὑμῖν (τὸ) ἐρίζειν ἀλλήλοις, καὶ
(τὸ) διεσπᾶναι, τοῖς μὲν (περίεστιν ἐρίζ.
καὶ διεσπᾶν.) πεπεισμένοις (κατὰ) ταύ-
τα, τοῖς δὲ (περίεστι ἐρίζ. καὶ διεστ. πε-
πεισμέν· κατὰ) ταῦτα, τὰ κοινὰ δὲ (πε-
ρίεστιν) ἔχειν φαύλως· πρότερον μὲν γάρ,
ὡ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰσέφερετε (χρήμα-
τα) κατὰ συμμορίας, νυνὶ δὲ πολιτεύε-
σθε κατὰ συμμορίας· ῥήτωρ (ἐστίν) ἡγε-
μῶν ἑκατέρων (συμμοριῶν), καὶ στρατη-
γὸς (ἐστίν) ὑπὸ τούτῳ (τῷ ῥήτορι), καὶ
οἱ βοησόμενοι, (εἰσὶν), οἱ τριακῆσιοι· οἱ δ'
ἄλλοι προσενέμηθε, οἱ μὲν ὡς τούτους,
οἱ δὲ (προσενεμέμ.) ὡς ἐκείνους.

τὰ ὅποια λαφυραγωγῶσι· διὰ ταῦτα ὁ καθείς τρέχει εἰς τὸ συμφέρον του.

§. 12. Σεῖς δὲ, ὅταν μὲν ῥίψητε τὸ βλέμμα σας εἰς τὰ πράγματα, καὶ τὰ
παρατηρήσητε, ὅτι εὐρίσκονται εἰς ἀθλίαν κατάστασιν, τότε ἄγετε εἰς κρίσιν τοὺς
στρατηγούς· ὅταν δὲ πάλιν, ἀφ' οὗ τοῖς δώσητε τὴν ἀδειαν νὰ εἰπωσι τὰς αἰ-
τίας, ἀκούσητε ταύτας τὰς ἀνάγκας, τοὺς ἀθῶνόντες. Δὲν μένει λοιπὸν ἄλλο εἰς
ἐσᾶς, εἰ μὴ νὰ ἔχητε ἐριδας πρὸς ἀλλήλους, καὶ νὰ ᾔσθε διηρημένοι εἰς δύο, οἱ
μὲν ἐπειδὴ ἔχετε πεποιθῆσθαι εἰς ταῦτα ὡς καλῆτερα, οἱ δὲ εἰς ταῦτα, εἰς ἄλλα
δηλαδή καὶ ἐναντία τῶν πρώτων, τὰ δὲ κοινὰ νὰ διάκηται εἰς ἀθλίαν καὶ φαύ-
λην κατάστασιν· διότι πρότερον μὲν, ὡ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰσέφερετε χρήματα διὰ
τὰς ἀνάγκας τῆς πατρίδος κατὰ συμμορίας, τῶρα ὅμως πολιτεύεσθε κατὰ συμ-
μορίας—εἰς τὴν διηρημένον εἰς ἀντιπολιτευομένης πατρίδος πρὸς βλάβην τῶν κοι-
νῶν· ῥήτωρ καὶ τῆς μιᾶς καὶ τῆς ἄλλης πολιτικῆς πατρίδος ὑπάρχει ἄρχων καὶ ἡγε-
μῶν, καθὼς καὶ ἐκεῖ εἰς τὰς συμμορίας τῶν εἰσφορῶν καὶ στρατηγὸς ὑπὸ τὴν ἐξου-
σίαν τούτου τοῦ ῥήτορος, καὶ ἐκεῖνοι, ὅτινες μέλλουσι νὰ φωνάζωσιν εἰς τὰς ἐκκλησίας,
ὡς οἱ τριακῆσιοι ὑπάρχουσιν εἰς τὰς συμμορίας τῶν εἰσφορῶν· οἱ δὲ ἄλλοι πολῖται
εἰσθε διημεμερισμένοι οἱ μὲν εἰς τὴν πατρίαν τούτων, οἱ δὲ εἰς τὴν πατρίαν ἐκείνων.

§. 13. Δὴ δεῖ ταῦτα ἐπ' ἀνέναντον, καὶ ὑμῶν αὐτῶν ἔτι καὶ νῦν γενομένους, κοινὸν καὶ τὸ βουλευέσθαι, καὶ τὸ λέγειν, καὶ τὸ πράττειν ποιῆσαι· εἰ δὲ τοῖς μὲν, ὥσπερ ἐκ τυραννίδος, ὑμῶν ἐπιτάττειν ἀποδώσετε, τοῖς δ' ἀναγκάζεσθαι τριηραρχεῖν, εἰσφέρειν, στρατεύεσθαι, τοῖς δὲ ψηφίζεσθαι κατὰ τούτων μόνον, ἄλλα δὲ μηδοτιοῦν συμπονεῖν, οὐχὶ γενήσεται τῶν δεόντων ὑμῖν οὐδὲν ἐν καιρῷ· τὰ γὰρ ἡδικοκλήμενον αἰεὶ μέρος ἐλλείψει, εἴθ' ὑμῖν τούτους κολάζειν ἀντὶ τῶν ἐχθρῶν ἐξέσται. Λέγω δὴ κεφάλαιον, πάντας εἰσφέρειν, ἀπ' ὧσων ἕκαστος ἔχει, τὰ ἴσον· πάντας ἐξίεναι κατὰ μέρος, ἕως ἂν ἅπαντες στρατευσήσθε· πᾶσι τοῖς πα-

§. 13. Δεῖ δὴ ποιῆσαι (ὑμᾶς) καὶ τὸ βουλευέσθαι κοινόν, καὶ τὸ λέγειν, καὶ τὸ πράττειν ἐπ' ἀνέναντον ταῦτα (τὸ πολιτεύεσθαι κατὰ συμμῶρ. καὶ διεστάν.) ἔτι καὶ νῦν γενομένους ὑμῶν αὐτῶν· εἰ δὲ ἀποδώσετε τοῖς μὲν ὑμῶν (τῷ) ἐπιτάττειν (οὕτως), ὥσπερ (ἐπιτάττουσιν) ἐκ τυραννίδος, τοῖς δὲ (ἀποδώσετε) (τῷ) ἀναγκάζεσθαι τριηραρχεῖν, (τὸ) εἰσφέρειν (χρήματα), (τὸ) στρατεύεσθαι, τοῖς δὲ (εἰ ἀποδώσετε) τὸ ψηφίζεσθε κατὰ τούτων (τῶν ἀναγκαζομένων) τριηραρχεῖν, εἰσφέρειν, στρατεύεσθαι μόνον, συμπονεῖν δ' ἄλλο (κατὰ) μηδοτιοῦν (πράγμα), οὐδὲν (τῶν δεόντων) οὐχὶ γενήσεται ὑμῖν ἐν καιρῷ (τῷ δεόντι)· τὰ γὰρ ἡδικοκλήμενον αἰεὶ μέρος ἐλλείψει· εἴτ' ἐξέσται ὑμῖν (τῷ) κολάζειν τούτους (τοὺς πολλίτας τοὺς ἐλλείποντας) ἀντὶ τῶν ἐχθρῶν. Λέγω δὴ κεφάλαιον (τὸ) εἰσφέρειν πάντας (τοὺς πολλίτας) τὸ ἴσον ἀπ' (ἐκείνων) ὧσων ἕκαστος ἔχει· (τὸ) ἐξίεναι (λέγω) πάντας κατὰ μέρος (μέχρι τότε),

§. 13. Διὰ τοῦτο πρέπει, ἀπ' οὗ ἀφήσητε ὅλως διόλου ταῦτα, καὶ γένητε κύριοι τοῦ αὐτοῦ Σας ἀκόμῃ καὶ τώρα, νὰ κάμῃτε κοινόν καὶ τὸ βουλευέσθαι, καὶ τὸ δημηγορεῖν, καὶ τὸ πράττειν καὶ ἐνεργεῖν τὰ δεόντα· ἂν ὅμως ἀποδώσητε εἰς ἄλλους μὲν ἐξ ὑμῶν τὸ νὰ ἐπιτάττωσιν ὡς τυράννοι, εἰς ἄλλους δὲ τὸ νὰ ἀναγκάζωνται νὰ τριηραρχῶσι (κατασκευάζοντες δηλαδὴ ἰδίαις ἀναλώμασι τριήρη ὑπὲρ τῆς πόλεως), νὰ εἰσφέρωσι χρήματα, νὰ στρατεύωνται, εἰς ἄλλους πάλιν νὰ ψηφίζωνται μόνον καὶ νὰ ἀποφασίζωσι κατὰ τούτων, καὶ εἰς οὐδὲν ἄλλο νὰ συμπονώσι παντελῶς, δὲν θέλει γένην εἰς ἐσᾶς ἐγκαίρως οὐδὲν τῶν δεόντων· καθότι τὸ ἡδικοκλήμενον πάντοτε μέρος τῶν πολιτῶν θὰ μένει ἐλλείπες καὶ ὀπίσω ἀπὸ τὰ ἐπιβαλλόμενα διὰ τῆς βίας χρεὴ, καὶ κατὰ συνέπειαν θέλει εἶνε δυνατόν εἰς ἐσᾶς καὶ συγχωρημένον νὰ τιμωρῆτε τούτους ἀντὶ τῶν ἐχθρῶν. Συμβουλευώ λοιπὸν περιληπτικῶς ὅλοι νὰ εἰσφέρητε τὸ ἀνάλογον μέρος ἀπὸ τὰ χρήματα, ὅσα ἔχει ἕκαστος, καὶ οὐχὶ ἐξίσου ὅλοι, νὰ ἐξέρχησθε εἰς πόλεμον κατὰ μέρος καὶ ἀλληλοδιαδόχως, ἕως οὗ ὅλοι ἠθέλετε ἐκστρατεύσθαι· νὰ διδῇτε ἄδειαν λόγου εἰς ὅλους

ριοῦσι λόγον διδόναι, καὶ τὰ βέλτιστα, ὧν ἂν ἀκούσητε, αἰρεῖσθαι, μὴ δ' ἂν ὁ δεῖνα, ἢ ὁ δεῖνα εἴπῃ· καὶ ταῦτα ποιῇτε, οὐ τὸν εἰπόντα μόνον παραχρῆμα ἐπαινέσεθε, ἀλλὰ καὶ ὑμᾶς αὐτοὺς ὕστερον, βέλτιον τῶν ὅλων πραγμάτων ὑμῖν ἐχόντων.

ἕως ἂν ἅπαντες στρατεύσησθε· (τὸ διδόναι λόγον (λέγω) πᾶσι τοῖς παριοῦσι, καὶ αἰρεῖσθαι (λέγω) τὰ βέλτιστα (ἐκείνων) ὧν ἂν ἀκούσητε, μὴ (αἰρεῖσθαι λέγω ἐκείνα) δ' ἂν εἴπῃ ὁ δεῖνα, ἢ ὁ δεῖνα· καὶ ποιῇτε ταῦτα, οὐκ ἐπαινέσεσθε παραχρῆμα μόνον τὸν εἰπόντα, ἀλλὰ (ἐπαινέσεσθε) ὕστερον καὶ ὑμᾶς αὐτοὺς, τῶν ὅλων πραγμάτων ἐχόντων βέλτιον ὑμῖν.

τοὺς ἔχοντας τὸ δικαίωμα ἐκ τοῦ νόμου νὰ παρουσιάζωνται ἐπὶ τοῦ βήματος ρήτορας, καὶ νὰ ἐκλέγητε τὰ βέλτιστα καὶ ὠφέλιμα ἐξ ἐκείνων, τὰ ὅποια ἤθελετε ἀκούσῃ, καὶ ὅχι ἐκείνα, τὰ ὅποια ἤθελεν εἰπῇ ὁ δεῖνα ρήτωρ, ἢ ὁ δεῖνα· καὶ ἂν κάμνητε ταῦτα, ὅχι μόνον τὸν σύμβουλον παρευθὺς θὰ ἐπαινέσητε, ἀλλὰ καὶ τὸν ἴδιον ἑαυτὸν Σας ὕστερον, ὅπότεν τὸ σύνολον τῶν πολιτικῶν Σας πραγμάτων εὐρίσκηται εἰς καλύτεραν κατάστασιν.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΕΙΣ ΤΟΝ ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΝ Β΄

§. 1 Ἐπὶ πολλῶν μὲν—οὐχ' ἥκιστα δὲ ἐν τοῖς παροῦσι πράγμασι]—πραγμάτων, περιστάσεων· ἢ ἐπὶ συντάσσεται πολλάκις μὲ γενικὴν, εἰς ἣν γίνεται ἡ ἐνέργεια εἰς τὰ δεικτικά καὶ ὁράσεως σημαντικὰ ῥήματα σημαίνουσα μεταφορικῶς ὡς ἐνταῦθα τὸ ἐπάνω· ἢ δὲ ἐν αὐτῇ καὶ ὑπεριλαμβάνη πᾶν τὸ ἐνυπάρχον εἰς αὐτὰ τὰ πράγματα κατὰ τὸν παρὰ Βασιᾶδην Βράμιον, ἐνταῦθα ὁμῶς σημαίνει χρόνον. Τὸ δὲ προοίμιον κατὰ μὲν Βάμβαν εἶνε, ἐξ ὑποδιαίρεσεως· κατὰ δὲ τὸν Οὐλπιανὸν ἐξ Ἀορίστου, προλήψεως· ἀλλ' ὁ ἡμέτερος Βάμβας, διορθῶν ἐκ τῶν περὶ ἰδεῶν τοῦ Ἑρμογένους τόμ. Α'. κεφ. 11 λέγει, ὅτι πρέπει νὰ γραφῇ ἐξ Ἀορίστου προλήψεως, οὐχὶ προλήψεως ὡς καὶ εἰς τὰ προηγούμενα εἴπομεν. «Γίνεται τοίνυν περιβολὴ κατ' ἐννοίαν μὲν, ὅταν ᾗτοι ἐξωθεν τι προσλαμ-
» βάνης τούτῳ, περὶ οὗ ὁ λόγος, οἶον, γένος εἶδει (καθὼς) πονηρὸν, ὧ ἄνδρες Ἀθῆν.,
» πονηρὸν ὁ συκοφάντης αἰεῖ, (τοῦτο εἶνε γένος, ὅπερ σημαίνει τὸ γενικόν), τοῦτο
» δὲ καὶ φύσει κίναδος τ' ἀνθρώπιόν ἐστι· (τοῦτο πάλιν εἶνε τὸ εἶδος, ὅπερ σημαίνει
» τὸ μερικόν)· ἢ ἀόριστον ὠρισμένῳ· οἶον, πολλὰ μὲν οὐνέγωγ' ἐλαττοῦμαι (Αἰσχίνου)
» κατὰ ταυτοὶ τὸν ἀγῶνα, δύο δὲ, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ μεγάλα, (ὅπερ εἶνε
» ἴσον μὲ τὴν ἀρχὴν τοῦ προιμίου καὶ ὅμοιον· καθότι καὶ ἐκεῖ πρὸς τῷ ἀορίστῳ
» τὸ ὠρισμένον προσέλαβεν)· ἢ ὅλον μέρος, οἶον, ἀλλ' ἄλλης οὔτης ἱερᾶς τῆς Ἀκρο-
» πόλεως ταυτησί, καὶ πολλὴν εὐρυχωρίαν ἐχούσης, παρὰ τὴν χαλκὴν τὴν μεγά-
» λην Ἀθηναίαν ἐκ δεξιᾶς ἔστηκε κτλ. » καὶ πάλιν κατωτέρω λέγει αἰδεῖναι δὲ
» χρῆ, ὡς αἰ τοιαῦται προσηψείς καὶ εὐκρινείας εἰσὶν, οὐ περιβολῆς μόνον
» παιρητικά. » λέγεται δὲ περιβολὴ τοῦ λόγου, πᾶν ὅ,τι περιβάλλει μέγεθος εἰς
αὐτόν, ὅποια τὰ ἀνωτέρω· ἐστὶ δὲ καὶ οἱ πλαγιασμοὶ τῆς Συντάξεως, καὶ αἱ πα-
ρενθέσεις, καὶ τὰ ἐφελκυστικά μὲν δὲ, καὶ ἄλλα τοιαῦτα· προσέτι δὲ καὶ τὰ
περιστατικά τοῦ ἀντικειμένου, ὡς χρόνος, τόπος, τρόπος, αἰτία, κτλ.—
γίγνομένην] καὶ ὁ Ἐνεστώς πολλάκις σημαίνει τὸ εἰσθὲς γίνεσθαι, ὡς καὶ ὁ
Ἀόριστος καὶ ὅχι τὸ ἐν ὠρισμένῳ χρόνῳ γιγνόμενόν μόνον, καθὼς, ἥδη βᾶπτε-
ται ἀλάλαμος ἀποφάσεως—οὐχ' ἥκιστα]—μάλιστα· τίθεται πολλάκις καὶ ἀντι-
θετικῶς, καθὼς, οὐχ' ἥκιστα, ἀλλὰ μάλιστα· γίνεται δὲ ἐκ τοῦ ἦ κα, τὸ ὅποσον
σημαίνει σμικρὸν, ἥκιστος, καὶ οὐδετέρως, ἥκιστα, ὅπερ λαμβάνει δύναμιν
ὑπερθετικὴν ἀρήσεως, καὶ μετὰ τοῦ οὐ καταρατικὴν· ἐπειδὴ δύο ἀρνήσεις ἰσοδύ-
ναμοὺσι πρὸς μίαν κατάφασιν—τούς πολεμήσαντας] ὑποκειμένον τοῦ γεγενῆ-
σθαι ὑποκειμένου ὅστις τῆς αἰτιολογικῆς προτάσεως, ἥτις αἰτιολογεῖ τὴν ἐχούσαν
χρεῖαν ἀποδείξεως πρότασιν τοῦ προιμίου· ὁ δὲ Μέλλων τῆς μετασχῆς σχεδὸν ἐφε-
τικός· καθότι τὸ ἀβήρον δὲν ἀναπαλεῖ εἰς τὴν μνήμην προεγνωσμένους τινάς, ἀλλ'
ἀπλῶς ἐκείνους, οἵτινες οὐδὲν ἄλλο ἐπιθυμοῦσιν, εἰ μὴ αὐτὴ τοῦτο τὸ νὰ πολεμήσωσι

τὸν Φίλιππον· ὥστε καταντᾷ σχεδὸν νὰ σημαίνει τὸ ἄρθρον καὶ τὰς ὁλόκληρον τῶν ἐχόντων ἔργον αὐτὸ τὸ πολεμεῖν·—καὶ χώραν ὁμόρην]=γεινιάζουσάν τῇ Μακεδονίᾳ, εἰς τ' ἀνατολικά τῆς ὁποίας κεῖται ἡ Χαλκιδικὴ Χερσονήσος, ὅπου ἡ "Ολύθος· τὰ πλεονεκτῆματα τῆς "Ολύθου ἠθικά καὶ φυσικά περιγράφει ὁ ῥήτωρ, ἵνα καταδείξῃ τὴν φανεράν εὐνοίαν τῶν θεῶν πρὸς τὴν πόλιν·—καὶ δύναμιν τινα κεκτημένους]=μεγάλῃν· ἡ δὲ Μετοχὴ ἀναφορικὴ, λαμβανομένη ὡς κατ' ἐπεξήγησιν προσδιορισμὸς τοῦ ὑποκειμένου π ο λ ε μ ῆ σ ο ν τ α ς, καθὼς καὶ ἡ κατωτέρω ἔχοντας· ὁ δὲ καὶ εἰς ἀρτικλῆς τῆς συνδέσεως, ὁ δὲ δευτέρος συμπλεκτικός·—καὶ τὸ μέγιστον] ἡ φράσις αὕτη εὐρίσκειται καὶ ἀναλελυμένη, καθὼς, ὁ δὲ πάντων μέγιστον, ἦταν ἀκολουθῇ κατόπιν πρότασις ἔχουσα εἰς τὴν ἀρχὴν ἢ τὸ ὅτι ἢ τὸ γάρ·—τὴν γνώμην τοιαύτην] πολλὸ διάφορον ποιεῖ τὴν ἐννοίαν ἢ θέσιν τοῦ ἄρθρου· ὅταν αὐτὸ τίθεται πρὸ τοῦ οὐσιαστικοῦ εἴτε προτασσομένου, εἴτε ἐπιτασσομένου, καὶ ἀκολουθῇ ἡ προηγήται τὸ "Ἐπίθετον ἀναρθρον, τότε διαστελλεται κατάστασις τοῦ ἰδίου ἀντικειμένου προσώπου, ἢ πράγματος· καθὼς, ὁ μαθητὴς ἐπιμελής· ὅταν ὅμως λαμβάνῃ τὸ ἄρθρον τὸ "Ἐπίθετον, εἴτε προηγείται, εἴτε ἐπιφέρεται, τότε διαστελλεται πρόσωπον ἀπὸ πρόσωπον, ἢ πρᾶγμα ἀπὸ πρᾶγμα· καθὼς, ὁ ἐπιμελής μαθητὴς· καθότι εἰς τὴν πρώτην περίπτωσιν τὸ ἀναρθρον "Ἐπίθετον εἶνε κατηγορούμενον, ἐν ᾧ εἰς τὴν δευτέραν εἶνε κατ' ἐπεξήγησιν προσδιορισμὸς τοῦ ὑποκειμένου· κατὰ ταῦτα ῥόθμισον καὶ τὸ προκείμενον·—διαλλαγῇ] τὸ ἀπλοῦν σημαίνει μεταβολὴν κυρίως πρᾶγματός τινος=ἄλλαγμα· συνθέτως δὲ διαφόρους λαμβάνει σημασίας· καὶ διὰ μὲν τῆς Διὰ σημαίνει τὴν διαπραγματεύσειν καὶ συνδιάλεξιν πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς εἰρήνης, τῆς προθέσεως Διὰ σημαίνουσης τὸ διαμέσου· διὰ δὲ τῆς Κατὰ τὴν περὶ καταπαύσεως τοῦ πολέμου, τὴν μεταβολὴν δηλονότι τῆς ἔχθρας εἰς φιλίαν· διὰ δὲ τῆς Μετὰ τὴν μετάληψιν ἐνὸς ἀντικειμένου ἀντ' ἄλλου· οὐχὶ ὅμως ἴσων τῇ "Ανταλλαγῇ· καθότι ἐν τῇ ανταλλαγῇ γίνεται λήψις ἀμοιβαία, ἐν δὲ τῇ μεταλλαγῇ λήψις ἐνὸς καὶ ἐγκατάλειψις ἑτέρου· ἡ δὲ παραλλαγή σημαίνει τὴν μεταβολὴν τόπου· μουσικῶς ὅμως σημαίνει τὸν συλλαβισμὸν οἰονεὶ τῶν φωνῶν, μεταβάσεις τις οὐσα ἀπὸ φθόγγου εἰς φθόγγον, καθ' ἣν ρυθμίζεται τὸ μέλος· ἡ δὲ ἀπαλλαγή τὴν ἐλευθέρωσιν, μεταβάσεις οὐσα καὶ αὕτη ἀπὸ τόπου εἰς τόπον· καθότι ὁ ἀπαλλασσόμενος κυρίως οὐδὲν ἄλλο ποιεῖ, εἰ μὴ ἐγκαταλείπει τὸν τόπον τῆς δουλείας, ἢ εἰρκτῆς, καὶ μεταβαίνει εἰς ἄλλον, ὅπου ὑπάρχει ἡ ἐλευθερία του·—ἀνάστασιν] ἀναστάτωσιν καὶ ὄλεθρον σημαίνει ἐνταῦθα, καὶ οὐχὶ τὴν ἐξ ἐρείπων ἀνόρθωσιν ἢ τὴν ἐκ νεκρῶν ἀνάστασιν· ἐπειδὴ ἡ λέξις εἶνε μέση, λαμβανομένη καὶ ἐπὶ καλοῦ καὶ ἐπὶ κακοῦ·—δαμονία τινὶ καὶ θεῖα] ἐκ παραλλήλου κεῖνται καὶ τὰ δύο, ἢ διαφέρουσιν· οἱ ἀρχαῖοι ἔθετον τοὺς Δαίμονας μεταξὺ Θεῶν καὶ ἀνθρώπων· ἐπειδὴ ἐνομίζοντο νόθοι παῖδες τῶν Θεῶν ἐκ Νυμφῶν, ἢ ἐξ ἀνθρώπων· κυρίως ὅμως τοιοῦτους ἐνόμιζον τοὺς "Ἡρώας, ἢ "Ἡριθεούς, δαίμονας δὲ τοὺς τῆς δευτέρας τάξεως θεούς· τὸ δὲ ἐπίθετον δαίμωνιος λαμβάνεται καὶ ἀντὶ τοῦ θαυμαστοῦ, καὶ ἐξαιτίας, ὅπερ ἴσως ἀρμόσει καὶ ἐνταῦθα· τοῦτ' ἦδη σκοπεῖν] ἡ δεικτικὴ εἶνε προπαρασκευαστικὴ ἔχουσα τὴν δεῖξιν εἰς τὸ ὅπως μὴ χεῖρους εἶναι δεξομεν·—ὅπως μὴ . . . δοξομεν] τὸ ὅπως εἶνε τροπικόν, συντάσσεται δὲ μὲ μέλλοντα "Οριστικῆς, ὅταν ἐξαρτᾶται ἀπὸ ῥήματα σκεπτικά, ἢ παραγγελματικά, φροντιστικά, ἢ τάσιν καὶ σπουδὴν πρὸς τι σημαίνοντα· ἄλλως δὲ, κατὰ πάντα χρόνον

τῆς Ὀριστικῆς· εἶνε δὲ ὅλος ὁ τροπικός λόγος ἀντικείμενον κατ' ἐπεξήγησιν τοῦ τούτου· — χείρους περί ἡμᾶς αὐτοῦς] = περί τὰ συμφέροντα ἡμῶν αὐτῶν — χείρους . . . τῶν ὑπαρχόντων] = προδότης καὶ ἀνάξιος τῆς ὑπαρχούσης καὶ δοθείσης εἰς ἡμᾶς θείας εὐεργεσίας· τοιαύτη δὲ ἤδη εἶνε οἱ παρασκευασθέντες ὑπὸ τῆς τύχης σύμμαχοι (οἱ Ὀλύμπιοι) καὶ ἀνυπόδοιοι καιροί· — τῶν αἰσχροῶν] ὅταν τὸ κατηγορούμενον τίθεται κατὰ γενικὴν ἑλλειπτικὴν, τότε λαμβάνει καὶ ἀρῆσαι. ἐν ᾧ ὅταν ὁμοιοπρωτῇ μὲ τὸ ὑποκείμενον, τίθεται ἀνάρθως· καθὼς, τὸ φαίνεσθαι προεμένους ἐστὶν αἰσχρόν· — μᾶλλον δὲ] σχῆμα ἐπιδιορθώσεως· ἐπειδὴ τὸ θετικὸν αἰσχροῶν τῷ ἐράνῃ ἀνάρμοστον, ἐπιδιορθοῖ ἐαυτὸν διὰ τοῦ ὑπερθετικοῦ αἰσχίστων· τὸ δὲ μᾶλλον ἀποδοθήσεται ἐπιρρηματικός προσδιορισμὸς εἰς τὸ εἰπεῖν τῆς ἐξυπακουμένης προτάσεως «ὅτε μοι εἰπεῖν μᾶλλον» — πόλεων καὶ τόπων προεμένων] οἶον, Ἀμφιπόλεως, Πύδνας, Ποτιδαίης, Μεθώνης, Παγασῶν, ἐξ ὧν τὰς μὲν πρώτας τρεῖς ἐξουσίασεν ὁ Φίλιππος, τὸ δεύτερον ἔτος τῆς 104 Ὀλυμπιάδος 358 π. Χ. τὰς δὲ ἄλλας δύο τὸ τρίτον ἔτος τῆς 106 π. Χ. 349· τόπους δὲ ἐννοεῖ λιμένας, ὁρμητήρια χρήσιμα εἰς τὸν πόλεμον· αἱ δὲ γενικαὶ εἶνε ἀντικείμενα τῆς Μετοχῆς προεμένους = ἀμελοῦντας, καὶ οὐχὶ καθ' ἑλξιν ἐκ τῆς ἀναφορικῆς ὧν. εἶνε ἀληθές, ὅτι καὶ τὸ ἡγοούμενον ἔλκεται ἐκ τοῦ ἐπομένου, ἀλλ' ὅταν ἀκολουθῇ τὴν ἀναφορικὴν, καὶ οὐχὶ ὅταν προηγῇται, καθὼς, οὐκ ἐστὶν ἦν τινα οὐκ ἤρξεν ἀρχὴν — καὶ οὐτάς ἐστιν ὅν ἴδως ἄνδρα κτλ. αἱ δὲ λέξεις ἀλλάζουσαι σημασίαν, ἀλλάζουσι καὶ σύνταξιν, ὡς ἐν ταύτῃ.

§. 2. Τὸ μὲν οὖν . . . διεξιέναι] τὸ διεξέρχεσθαι, καὶ διεξιέναι λαμβάνονται ἐπὶ κινήσεως, μεταφορικῶς ὅμως καὶ ἐπὶ διηγέσεως ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους· ἡ δὲ ἀπόδοσις τοῦ μὲν κεῖται κάτω κάτω εἰς τὸ σὰ δὲ καὶ χωρὶς τούτων ἐννῇ· τὰ δὲ, «ταῦτα μὲν οὖν παραλείψω — ὧν οὖν . . . μὲν» εἶνε ὅλα ἐπαναλήψεις τοῦ πρώτου μὲν διὰ τὰ παρεμπίπτοντα μεταξύ αὐτοῦ καὶ τῆς ἀποδόσεώς του· — προτρέπειν . . . ποιεῖν ὑμᾶς] τὸ ὑμᾶς εἶνε καὶ τὸ ἄμεσον ἀντικείμενον τοῦ προτρέπειν, καὶ ὑποκείμενον συγχρόνως τοῦ ποιεῖν, ὅπερ ποιεῖν εἶνε τὸ δεύτερον ἀντικείμενον τοῦ προτρέπειν· — οὐχὶ καλῶς ἔχειν] ἡ ἐπέκτασις τῆς συλλαβῆς χι. ἐπιτείνει τὸν προτρέπειν· ἐξ αὐτοῦ δὲ φαίνεται, ὅτι παρήχθη καὶ τὸ ἡμέτερον ὅχι· — ὑπὲρ τούτων] = περὶ τούτων· ἡ ὑπὲρ ἀντικαθιστᾷ πολλάκις τὴν περί, οὐχὶ ὅμως καὶ ἡ περί τῶν ὑπὲρ· ἤρχισε δὲ ἡ τοιαύτη συνθήκη μετὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον· διὰ δὲ τῆς δεικτικῆς τούτων ἐννοεῖ τὴν ῥώμην, τὴν δύναμιν καὶ τὰς πράξεις τοῦ Φιλίππου· — ἔχειν] = τῷ παρέχειν, ὅπερ καὶ ὁ Θουκυδίδης συνεθίζει «οὐδὲ τῷ πολέμῳ ἐπείθοντι ἀγανάκτησιν ἔχειν»· — ἡμῖν δ' οὐχὶ καλῶς πεπράχθαι] ἀντὶ νὰ εἴπῃ ἡ ἔκθεσις τῶν κατορθωμάτων του φέρει εἰς ἡμᾶς ἀτιμίαν εἰπὲν εὐφρόμως «ἡμῖν δ' οὐχὶ καλῶς πεπράχθαι, ἵνα συσκήσῃ τὴν ἀδοξίαν· τὴν δοτικὴν ἡ μὲν τινὲς τὴν ἐκλαμβάνουσι παθητικὴν = ὑπ' ἡμῶν· ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ ἑλληπθῇ καὶ ἠθικὴ, εἴτε ἀντιχαριστικὴ εἰς τὸ ἔχειν, τὸ ὁποῖον δύναται ἀπὸ κοινοῦ νὰ ἐπαναληφθῇ καὶ εἰς τὸ κῶλον τῆς ἀντιθέσεως οὕτως· «ἐκεῖνον μὲν ἔχειν φιλοτιμίαν πάνθ' ὅσα ἂν εἴποι τις δοκεῖ, ἡμῖν δὲ (δοκεῖ ἔχειν τὰ αὐτά) οὐχὶ καλῶς πεπράχθαι = ἀδοξίαν» ὥστε τὸ οὐχὶ καλῶς πεπράχθαι κατὰ ταύτην τὴν σύνταξιν θεωρεῖται ἄμεσον ἀντικείμενον τοῦ ἔχειν, τὸ δὲ ἡμῖν δεύτερον κατὰ τὰ δοτικά· — ὁ μὲν γὰρ ὑμεῖς δὲ] περίοδο· τετράκωλος ἔχουσα δύο προτάσεις, καὶ δύο ἀποδόσεις· ἡ πρώτη α ὅσον πλείονα . . . τὰς αὐτῶν θαυμαστότερος ἢ δεύτερα εὖσω χεῖρον . . . κέχρηται . . .

τοσούτω πλείονα... ὠφλήκατε· ἐνταῦθα δὲ διὰ τῶν συσχετικῶν ἀντωνυμιῶν
 αὐτῶν τοσούτω καὶ τῶν συγκριτικῶν, τὰ ὅποια συνάπτονται μετὰ αὐτάς, ἐμ-
 φαίνεται, ὅτι ὁ λόγος τῆς ποιότητος καὶ τοῦ βαθμοῦ τῶν παραβαλλομένων προ-
 σώπων Φιλίππου καὶ Ἀθηναίων εἶνε ὁ ἴδιος·—ὕπὲρ τὴν ἀξίαν=περισσότερον ἀφ'
 ὅ,τι ἐνομίζετο ἀξίος· εἶνε δὲ ἀνάλυσιν τῆς γενικῆς τοῦ συγκριτικοῦ, ἥτις ποικι-
 λοτρόπως ἀναλύεται·—τὴν αὐτοῦ]=τὴν σφετέραν· ὅταν ὁ προσδιορισμὸς τοῦ
 προσδιοριζομένου ἐπιφέρηται, τότε τὰ ἄρθρον ἐπαναλαμβάνεται, ἐν ᾧ ὅταν προη-
 γῆται, αὐτὸς μόνος λαμβάνει ἄρθρον, καθὼς ὁ μαθητὴς ὁ ἐπιμελής, καὶ ὁ ἐπι-
 μελής μαθητὴς·—παρὰ πᾶσι]=παρὰ τῇ κρίσει πάντων, ὅπως πάντες κρίνουσι·—
 χεῖρον, ἢ προσήκειν] ὁ ἢ ἐνταῦθα εἶνε ἀναλυτικὸς τῆς γενικῆς τοῦ συγκριτικοῦ,
 ἀντὶ χεῖρον τοῦ προσήκειν· ἡ γενικὴ τῶν συγκριτικῶν ἀναλύεται πολλαχῶς· α'. διὰ
 τοῦ ἢ, καὶ τότε τίθεται εἰς τὴν πτώσιν, ἐν ᾗ εἶνε καὶ τὸ συγκριτικόν· καθὼς· Κυ-
 ριπίδης σοφώτερος Σοφοκλέους, κατ' ἀνάλυσιν σοφώτερος ἢ Σοφοκλῆς· ὅταν ὅμως
 τὸ συγκριτικὸν ᾔνε ἐπίρρημα, τότε ἀναλυομένης τῆς γενικῆς τοῦ διὰ τοῦ ἢ, ἐπα-
 ναλαμβάνεται, ἢ ἐννοεῖται· ἐξώθεν τὸ ῥῆμα τῆς πράξεως, ἐν ᾗ εὐρίσκεται καὶ
 τὸ συγκριτικόν· καθὼς, ὑμεῖς χεῖρον, ἢ ἐκεῖνοι, βουλεύεσθε=χεῖρον ἐκείνων κτλ.
 β'. διὰ τῆς ὑπὲρ καὶ παρὰ, ἀλλὰ πάντοτε πρὸς αἰτιατικὴν· καθὼς ὁ Πλάτων
 σοφώτερος παρὰ τὸν Ἀριστοτέλην, καὶ ὑπὲρ τόν· γ'. διὰ τοῦ ἢ καὶ τοῦ ὥστε
 πρὸς Ἀπαρέμφατον, καθὼς, τὸ νόσημα μείζον, ἢ ὥστε φέρειν· δ'. διὰ τοῦ ἢ καὶ
 τῆς κατὰ πρὸς αἰτιατικὴν, καθὼς, μακρότερον, ἢ κατὰ τὴν παρούσαν ὁμῆν·
 μείζονων δὲ, ἢ καθ' ὑμᾶς· Βασίλ. Παράιν· πρὸς τοὺς νέους·—αἰσχύνην ὠφλή-
 κατε] ὅρ. §. 13. Ὀλυνθ. Α'.—εἰσκοπεῖτο... ἴδιοι αὐν] ἡ ὑπόθεσις πάλιν ἰδεατὴ
 καὶ προβληματικῆς, ἡ δὲ ἀπόδοσις μετὰ τοῦ ἂν πρὸς Βύτικὴν διὰ τὸ ἀμφιβο-
 λον τῆς συνεπειᾶς·—ἐνθὲνδε] πρῶτον ἐν τῆς κακῆς χρήσεως τῶν πραγμάτων, καὶ
 δεύτερον ἐκ τῶν Φιλίππιζόντων ῥητόρων καὶ τῶν ὑπὲρ Φιλίππου πολιτευομένων
 δωροδοκούντων, ὅπερ ὑπαινίττεται ὁ ῥήτωρ διὰ τῶν παρὰ πόδας λεγομένων αὐτῶν
 οὖν ἐκεῖνος... ὀφείλει τοῖς ὑπὲρ αὐτοῦ πεπολιτευμένοις χάριν κτλ.· καθότι δὲν
 εἶχε λόγον νὰ κάμῃ μνησὶν περὶ αὐτῶν, ἂν δὲν ὑπῆνεν αὐτοῦ·—ὦν
 οὖν ἐκεῖνος μὲν... οὐχὶ νῦν ὁρῶ τὸν καιρὸν τοῦ λέγειν] δὲν βλέπω δηλαδὴ τῶρα
 τὸν καιρὸν τοῦ λέγειν ταῦτα τὰ καλὰ τοῦ Φιλίπ. καὶ τὴν αὐξήσιν, διὰ τὰ
 ὅποια ἐκεῖνος μὲν χρεώσκει χάριν εἰς τοὺς ὑπὲρ αὐτοῦ πολιτευθέντας, ὑ-
 μεῖς ὅμως πρέπει νὰ τοὺς τιμωρῆτε· ἡ δὲ γενικὴ ὦν ἔχει ἔλλειψιν τοῦ
 εἶναι, ἀναφέρεται δὲ πρὸς τὸ ταῦτα, ὅπερ εἶνε ἀντικείμενον τοῦ λέγειν· ἡ δὲ
 σύνταξις ἔχει οὕτως· «ἐγὼ νῦν οὐχ ὁρῶ τὸν καιρὸν τοῦ λέγειν (ταῦτα) ὦν (ἐνεκα) ἐ-
 κείνος μὲν ὀφείλει χάριν τοῖς ὑπὲρ αὐτοῦ πεπολιτευμένοις, ὑμεῖς δὲ δίκην προσήκει
 λαβεῖν.»—ὀφείλει χάριν] λέγεται καὶ οὐδὰ σοι χάριν· καὶ ἐγὼ σοι χάριν, ἀλλὰ τὸ
 ὀφείλω σοι χάριν εἶνε ἐμφαντικώτερον, ὡς σημαίνει τὸ κατὰ χρέος· αἱ δὲ ἄλλαι
 δύο φράσεις ἐμφαίνουσιν ἀπλῶς τὴν χάριν·—δίκην λαβεῖν] ἡ φράσις αὕτη σημαίνει
 τὸ τιμωρεῖν, ἐπομένους ἐνέργειαν· διότι ἡ τιμωρὴν οἰονεῖ λαμβάνει, πληροὶ τὴν πόσιν
 τοῦ· εὐρίσκεται ὅμως καὶ παθητικῶς, καθὼς, πληγὰς ἔλαβον=ἐπλήγην ἐδόξα·
 ἡ δὲ ἑτέρα ἡ διδωμι δίκην σημαίνει πάθος=τιμωροῦμαι, δι' ἧς φαίνονται ὡς νὰ
 πληρῶναι κατὰ τι εἰς τὴν τιμωροῦντά με·—χωρὶς τούτων] διὰ τὰ ὅποια εἶπεν
 ὁ ῥήτωρ, ὅτι δὲν βλέπει τὸν κατάλληλον καιρὸν τοῦ νὰ τὰ λέγῃ·—ἐν] κατὰ
 συγχωρὴν ἐκ τοῦ ἐνεσσι·—καὶ βέλτιον ἀκούειν] τὸ ἀκούειν ἐστὶ βέλτιον

τοῦ μὴ ἀκηκοέναι· ἔθηκε δὲ παρακείμενον, καὶ οὐχὶ ἀόριστον, ἡ ἐνεστώτα· διότι ὁ μὲν ἐνεστώτης ἐν γένει φανερώνει τὸ παριστάμενον πρᾶγμα, τὸ παρὸν ἢ ὡς παρὸν· ὁ δὲ ἀόριστος παριστᾷ κυρίως τὸ πρᾶγμα συνεπυγμένον, καὶ ὡς ἀπαξ τελεσθὲν ἀνευ διαρκείας, ἥτοι ἐκ τοῦ τέλους τῆς χρονικῆς γραμμῆς· διὰ ταῦτα δὲν ἔχουσι χώραν ἐνταῦθα αὐτοί· ὁ δὲ παρακείμενος φέρων τὸ γενόμενον εἰς τὸ παρὸν, καὶ συνήθως θεωρῶν αὐτὸ ὡς σωζόμενον ἀποτελεσμα, καθὼς, ἐκτισται ἡ οἰκία καὶ σώζεται, πρεπόντως ἐτέθη ἐνταῦθα· διότι σκοπὸν ἔχων· νὰ ἐκβάλῃ τὸν φόβον ἀπὸ τὰς ψυχὰς τῶν Ἀθηναίων, οἵτινες ἐνόμιζον τὸν Φίλιππον δι' ἐκείνα δύσμαχον, καὶ νὰ ἀναλάβῃσι θάρρος κατ' ἐκείνου, εἰκότως λέγει, ὅτι βέλτιον ἀκηκοέναι τὰ ἐξῆς· ἤγουν νὰ τὰ ἔχητε διὰ παντός εἰς τὸν νοῦν σας· — φαίνοντ' ἂν] τὰ μὲν δύο προηγούμενα ῥήματα ἐνι, ἐστὶν ἐτέθησαν καθ' ὁριστικὴν, ἐπειδὴ ἐξηγοῦσι θετικὰ καὶ βίβαια πράγματα, τοῦτο δὲ κατ' εὐνικὴν μετὰ τοῦ ἂν, ἐπειδὴ εἶνε συνέπεια ἐνδεχομένη ὑποθέσεως προβληματώδους, ἥτις ἐμπεριέχεται εἰς τὴν μετοχὴν βουλομένοις = εἰ βούλοιθε· τὸ δὲ ἂ εἰς μὲν τὸ ἀκηκοέναι εἶνε ἀντικείμενον, εἰς δὲ τὰς ἄλλας δύο ἐξαρτωμένους προτάσεις εἶνε ὑποκείμενον· — οὐκ εἶδ' ἂν] ταῦτα δὲ εἶνε τὸ ὅτι ὁ Φίλιππος εἶνε ἄπιστος καὶ ἐπίορκος.

§. 3. Τὸ μὲν οὖν] ἐντεῦθεν ἄρχεται ἡ εἰσβολὴ τῶν ἀγώνων καὶ ἀποδείξεων ἀπὸ τὰ μερικὰ προχωροῦντος τοῦ λόγου εἰς τὰ καθόλου· — ἀνευ τοῦ τὰ πεπραγμένα δεικνύναι] ὁ μὲν κύριος Βασιλεὺς εἰκάζει, ὅτι ἄλλοι ῥήτορες θὰ κατηγορήσαν τὸν Φίλιππον ὡς ἄπιστον καὶ ἐπίορκον ἀνευ ἀποδείξεων, αὐτὸς δὲ ὁ ῥήτωρ ὑπόσχεται νὰ κάμῃ τοῦτο μετ' ἐλέγχων· ἀλλ' ἐνδέχεται νὰ μὴ ἔκαμεν αὐτὸ οὐτε οὐδεὶς ἄλλος, ἀλλὰ πρῶτος αὐτὸς νὰ ἐπιχειρῇ τοῦτο ὡς φρόνιμος, ἀνάξιον ἑαυτοῦ ὑπολαμβάνων τὸ νὰ καταφέρηται κατὰ τινος ἀνευ ἀποδείξεων, καθὼς καὶ εἰς τὸν §. 7, ὅπου λέγει α ὡς δ' ἐγὼ ἤκουόν τινος κτλ. στρατήγημα τοῦτο ῥητορικόν· — λαιδορίαν· κενὴν] λαιδορία κυρίως λέγεται ἡ διὰ λόγου ὕβρις καὶ βλασφημία, τὴν ὁποίαν αὐτὸς αὐτός ὁ ῥήτωρ ἐν τῷ περὶ Στεφάνου §. 123· διατέλλει τῆς κατηγορίας· ἐνταῦθα ὁμῶς τὴν διαστέλλει τοῦ ἐλέγχου λέγων, ὅτι ἡ ἀνευ ἀποδείξεων λαιδορία εἶνε ἀπλὴ καὶ ἀδιανόητος ματαιολογία, ἐν ᾗ ὁ ἐλέγχος περιέχει καὶ τὴν ἀπόδειξιν τῆς ἀληθείας τῶν λεγομένων· — τὸ δὲ—ἐλέγχειν] ἀποδείξεις δηλαδὴ ἐπιφέρειν ἀπὸ τὰς πράξεις του, ὅτι εἶνε ἄπιστος καὶ ἐπίορκος, τὰ ὑποία παρακατιῶν ἐξελέγχει, ἐκθέμενος πρῶτον τὴν ἀπάτην, τὴν ὁποίαν μετήλθεν, ἵνα ἀπατήσῃ αὐτοὺς τοὺς Ἀθηναίους, ἔπειτα τοὺς Ὀλυνθίους, καὶ τρίτον τοὺς Θετταλοὺς· — καὶ βραχείας λόγου συμβαίνει] πῶ ὄντι· διότι ὅταν τὰ πράγματα ἦνε οἴκοθεν σαφῆ, δὲν ἀπαιτοῦσι πολυλογίαν· — δυσὶν ἔνεκα] τὰ δύο ταῦτα πρῶτον εἶνε τὸ φαίνεσθαι κτλ. καὶ δεύτερον τὸ ἰδεῖν κτλ. — τοὺς ὑπερεκπεπληγμένους] ὑποκείμενον τοῦ ἰδεῖν· δηλοῖ δὲ τοὺς μετ' ἐπαλήθεως καὶ θαυμασμοῦ φοβούμενους τὸν Φίλιππον ὡς ἄμαχον· — πάντα διεξέληλυθε] κυρίως· τὸ διεξέρχεσθαι καὶ τὰ συνώνυμα τούτῳ· ἐπὶ διανύσεως ὁδοῦ λαμβάνοντα· μεταφορικῶς ὁμῶς καὶ ἐπὶ ἀναγνώσεως, καὶ διηγήσεως, καὶ διαπεραιώσεώς τινος, ὡς ἐνταῦθα, διεπέρανε πάντα, ἐξήντησε δηλαδὴ ὅλους τοὺς πανούργους τοῦ τρώπου, καὶ δὲν δύναται εὐκόλως πλέον νὰ ἀπατήσῃ τινὰ· διότι ὅλοι ἐφθασαν νὰ γνωρίσωσι τοὺς ὑπόλους καὶ καταχθονίους σκοπούς του· ὥστε τὸ πάντα εἶνε ἀντικείμενον τοῦ διεξελήλυθεν, οὗτινος ὑποκείμενον εἶνε ὁ Φίλιππος· — παρακρούμενος] = ἀπατῶν·

ἐληπται δὲ μεταφορικῶς ἀπὸ τοῦ ἀπατῶντος ἡ διὰ τοῦ παρακρούσματος, ἡ διὰ τῆς παρακρούσεως τοῦ μέτρου, οἷον κοιλοῦ, ὅ καὶ προτιμότερον· τινες ὁμῶς λέγουσιν, ὅτι μετεφέρθη ἐκ τῆς διὰ χειρὸς ἢ ποδὸς ὑποσκελισσεως τῶν ἀθλητῶν, οἵτινες μεταχειρίζονται, ἵνα καταβάλωσι τοὺς ἀντιπάλους των· ἀληθὲς τοῦτο, ἀλλὰ τὸ παρακρούεσθαι ἐνταῦθα δὲν ἐφαρμόζεται· — μέγας κῆξήθη] κατηγορούμενον τὸ μέγας = τῷ ἔρχεται ταχύ· — ζή ἐλεύθερος· — καὶ πρὸς αὐτὴν ἦκει τὴν τελευταίην] δηλαδὴ ἡ αὐξήσις του ἐφθασε πλέον εἰς τὸ τέλος τῆς, καὶ ἤρχισεν ἡ παρακμή· — ἐγὼ· καὶ αὐτός] ὁ καὶ εἶνε ἐπιδοτικός. οὐ μόνον οἱ ὑπερεκπεπληγμένοι, ἀλλὰ καὶ ἐγὼ ὁ ἴδιος ἤθελον τὸν νομίζω σφόδρα φοβερόν, εἰ κτλ. ἡ δὲ αὐτὸς ἔχει διασταλτικὴν ἔννοιαν· — σφόδρ' ἐπιτείνει τὰ ἐπίθετα = φοβερώτατον καὶ θαυμαστότατον· — εἰ εὐρων· πρᾶττοντα· αὐτὸν κῆξήμενον] αὐτὴ μὲν εἶνε κατηγορηματικὴ, εἰτε εἰδικὴ μετοχὴ· διότι τὰ ὁράσεως συντάσσονται μετ' αἰτιατικὴν συνάμα εἰδικῇ μετοχῇ· ἡ δὲ πρώτη πρᾶττα ντα τροπικῇ, προσδιορίζουσα τὴν εἰδικήν· — γυν δὲ] ὁ δὲ ἐνταῦθα δὲν εἶνε ἀντιθετικὸς, ἀλλ' αἰτιολογικὸς, αἰτιολογῶν τὴν ἀποσιωπηθεῖσαν ἀντίθεσιν, ἥτις εἶνε αὕτη· αἰ εὐρων τὸν Φίλιππον κῆξήμενον διὰ δικαίων πράξεων, τότε καὶ ἐγὼ ἤθελον τὸν νομίζω φοβερώτατον καὶ θαυμαστότατον· τώρα ὁμῶς (ἰδοὺ ἡ ἀντίθεσις) δὲν τὸν νομίζω τοιούτον· διότι θεωρῶν ἤδη καὶ σκοπῶν τὸν εὐρίσκω κτλ. — εὐρίσκω· προσαγαγόμενον] τὸ προσάγεσθαι σημαίνει τὸ φέρω τι πρὸς ἑαυτὸν πρὸς εὐλὴν ὠφέλειαν, καὶ μεταφορικῶς ἐκ τούτου προσοικειοῦμαι· ἀπατῶ, ὡς ἐνταῦθα· δύναται δὲ νὰ ἐκληφθῇ καὶ ὡς ἀέσαν· διαίεσον· ἡ δὲ σύνταξις ἔχει οὕτως· εὐρίσκω τὸν Φίλιππον· προσαγαγόμενον τὴν ἡμετέραν εὐήθειαν πρῶτον, τὴν Ὀλυνθίων φιλίαν μετὰ ταῦτα, καὶ τοὺς Θετταλοὺς ἔπειτα· — τὴν ἡμετέραν εὐήθειαν] ἐπειδὴ ὁ ῥήτωρ ἀναμνησθεὶς καὶ ἑαυτὸν, ἡ εὐήθεια ἐκλήπτεται μᾶλλον ἀντὶ τῆς ἀπονηρευσίας καὶ εὐπιστίας, καὶ πύγι μωρίας· — τὸ κατ' ἀρχάς, ὅτε Ὀλυνθίους ἀπῆλανόν τινες ἐνθένδε] αὕτη εἶνε ἡ πρώτη τῶν Ὀλυνθίων προσεικία πρὸς Ἀθηναίους, ἥτις ἐγένετο πρὸ 359 π. Χ. Ἐπειδὴ οἱ Ὀλυνθιοὶ βλέποντες ἐξ ἀρχῆς τὸ δραστήριον τοῦ Φιλίππου καὶ ἐνεργόν, καὶ ὅτι ταχέως τοσοῦτους κατέβαλεν ἐχθρούς, εἰς δὲ τοὺς Μακεδόνας ἐπεπληγμένους πρότερον ἐνέβαλε μέγα θάρρος, ἤρχισαν νὰ φοβῶνται τὴν αὐξήσιν του καὶ τὴν φιλαρχίαν, καὶ διὰ ταῦτα ἠθέλησαν νὰ συνδιαλλαχθῶσι πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, καὶ νὰ συνομιλήσωσι περὶ συμμαχίας, οἱ κοῦφοι ὁμῶς Ἀθηναῖοι δελεασθέντες ἀπὸ τὰς ἐπαγγελίας καὶ ὑποσχέσεως τοῦ Φιλίππου προσέτηκαν τὴν φιλίαν ἐκείνου ἀντὶ τῆς συμμαχίας τῶν Ὀλυνθίων· διὸ καὶ τινες ἀπῆλανον αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ βήματος καὶ τῆς ἐκκλησίας· ὁ δὲ παρατατικὸς ἐκφράζει τὴν διάρκειαν τῆς πράξεως· Βασιλεὺς· — τῷ φάσκεν] διαφέρει τὸ φάσκεν τοῦ φημί· καθότι ἐκεῖνο μὲν σημαίνει τὸ λέγειν, ἡ ἐπαγγέλλεσθαι ψεύδῃ, ὡς ἐνταῦθα· τὸ δὲ φημί = τῷ κελεύειν, ὁμολογεῖν· — παραδώσειν· καὶ κατασκευάσαι] ταῦτα εἶνε αἱ ψευδεῖς ὑποσχέσεις, δι' ἃν ἠπάτησε τοὺς Ἀθηναίους· ἐτέθη δὲ τὰ μὲν κατὰ παρατατικόν, τὰ δὲ κατ' ἀόριστον· διότι τὸ μὲν ἀπῆρτητον ἀπᾶξ κατασκευάσθη, ὥστε ἐπεθύμει νὰ ἀναγκάσῃ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους τὴν πατρικὴν φιλίαν· εἰς τὰ 359 π. Χ. ἐφύεσθη δὲ καὶ κατὰ τὰ δύο, καὶ ἐξηπάτησε τοὺς Ἀθηναίους· ἐπειδὴ ὑποσχέθηκε νὰ παραδώσῃ τὴν Ἀμφίπολιν, δὲν τὴν παρέδωκε· ἐπίσης τοὺς ἠπάτησε καὶ διὰ τῆς κατασκευῆς τοῦ ἀπορήτου, ὅπερ ἦτο νὰ τηρηθῇ· ἀρεὰ μυστικῆς· εἰς τὴν ἀμειβίαν παράδοσιν τῶν πόλεων· καθότι συμφωνήθη μετὰ τὸν πρῶτον

υβειων τῶν Ἀθηναίων καὶ τοῦ Φιλίππου οἱ μὲν Ἀθηναῖοι νὰ παραδώσωσιν εἰς τὸν Φίλιππον τὴν Πύδναν, καὶ ἐκεῖνος τὴν Ἀμφίπολιν, ἀλλὰ τοῦτο ἔπρεπε νὰ μένῃ μυστικόν, διὰ νὰ μὴ τὸ μάθωσιν οἱ Πυδναῖοι καὶ Ἀμφιπολίται, καὶ ταραχθῶσι καθότι οὔτε οἱ Ἀμφιπολίται εὐαρεστοῦντο νὰ παραδοθῶσιν εἰς τοὺς Ἀθηναίους, οὔτε οἱ Πυδναῖοι εἰς τὸν Φίλιππον· ἀποκομίσας δὲ τοὺς Ἀθηναίους ὁ Φίλιππος διὰ τοῦτου μέχρις οὗ ἐξεπολιόρκησε τὴν Ἀμφίπολιν, οὐδέτερον τούτου ἔπραξε· θρυλούμενον δὲ τὸ ὄνομάζει ὡς ἐκ τῆς ἀναζητήσεως τῶν Ἀθηναίων περὶ αὐτοῦ· καθότι ὅτε ἐπανῆλθον οἱ πρέσβεις τῶν Ἀθηναίων, πρὸς μὲν τὸν δῆμον οὐδὲν ἀνήγγειλαν, θέλοντες νὰ τηρῶσι μυστικὴν τὴν ἀμοιβαίαν καὶ ἐναλλάξ παραδοσὶν τῆς Ἀμφιπόλεως καὶ Πύδνης, ἀλλ' εἰς τὴν βουλὴν μόνον ταῦτα ἐκοίνωσαν, μεθ' ἧς κρυφίως ἐνήργουν, ὁ δῆμος τότε περίεργος νὰ μάθῃ τί ἦτο αὐτὸ τὸ ἀπόρρητον, ἡρώτα ὁ εἰς τὸν ἄλλον καὶ ἐκ τούτου ὀνομάζει αὐτὸ ὁ ῥήτωρ θρυλούμενον· εἶνε μ' ὅλα ταῦτα ἀρκετὰ δυσκατάληπτον τὸ χωρίον· καθότι ὅσοι ἐκ τῶν ὑπὸ Θεοπόμπου λεγόμενων τί μὲν ἦν τὸ ἀπόρρητον γίνεται κατὰ δῆλον, τίς ὅμως ὁ κατασκευάσας, εἴτε μηχανορραφῆσας ἦτο; κατὰ μὲν τὸν Σχαιφερον δὲν ἦτο ὁ Φίλιππος, ἀλλ' οἱ πρέσβεις τῶν Ἀθηναίων, ἅτε ἐπεχείρουν νὰ πειθώσιν αὐτὸν νὰ συμπράττῃ μετὰ τοὺς Ἀθηναίους κρυφίως, (ἀλλ' εἰς τί ἤθελε συμπράττῃ μετὰ τοὺς Ἀθηναίους; βεβαίως εἰς τὸ νὰ ἐργάζωνται ἀπὸ κοινοῦ συμφώνως ὁ μὲν ἐκπολιορκήσας τὴν Ἀμφίπολιν νὰ τὴν παραδῶσιν εἰς τοὺς Ἀθηναίους, οὗτοι δὲ ἀμοιβαίως νὰ παραδώσωσιν ἐκεῖνῃ τὴν Πύδναν) αὐτὸς δὲ ὑπετάχθη μόνον εἰς αὐτοὺς νὰ κατασκευάσῃ τὸ ἀπόρρητον, τούτεστι νὰ συμπράξῃ μετὰ τοὺς Ἀθηναίους εἰς τὰ παρὰ τῶν πρέσβειων προταθέντα· διὸ καὶ προτιμᾷ τὸν μέλλοντα κατασκευάσειν τοῦ ἀορίστου· ἀλλ' ἕτεροι τεκμαιρόμενοι ἀπὸ τοὺς πανούργους τοῦ Φιλίππου τρόπους, ἀρνοῦνται τοῦτο εἰς τοὺς πρέσβεις τῶν Ἀθηναίων, καὶ ἀποδίδουσιν εἰς ἐκεῖνον, λέγοντες, ὅτι ἂν καὶ πρῶτοι οἱ τῶν Ἀθηναίων πρέσβεις ἐπρότειναν τοῦτο, ὁ ῥήτωρ ὅμως εἰς τὸν Φίλιππον ἠδύνατο νὰ ἀιτῇ τὴν κατασκευὴν τοῦ ἀπορρήτου, διὰ νὰ κάμῃ καταφανεστέραν τὴν δολιότητα καὶ ἀπάτην αὐτοῦ, ὅτι ἡπάτησε δῆθεν τοὺς Ἀθηναίους οὐ μόνον ὑποσχόμενος, ἀλλὰ καὶ ἀπόρρητα κατασκευάζων· ἀλλὰ τοῦτο πρῶτον μὲν εἶναι ἀνάμυστος εἰς τὸν χαρακτήρα τοῦ ῥήτορος, ὅστις ἀνωτέρω διαμαρτύρεται κατὰ τῶν ἀποκαλούντων τὸν Φίλιππον ἐπίορκον καὶ ἄπιστον ἄνευ ἐλέγχων καὶ ἀποδείξεων, κενὴν λοιδορίαν τὰ τοιαῦτα ἀποφαινόμενος· εἶτα καὶ ὁ ἱστορικὸς Θεόπομπος εἰς τοὺς πρέσβεις ἀναφέρει, ἐκτός τοῦ ὁποίου οὐδεμίαν ἄλλην ἔχομεν ἱστορικὴν πηγὴν περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου· ἵνα δὲ συνάψωμεν τὰ διεστῶτα, πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν τὴν γνώμην ἐν μέρει τοῦ Θεοπόμπου, ὅτι οἱ μὲν πρέσβεις τῶν Ἀθηναίων πρῶτοι ἐπρότειναν ἀπλῶς τὴν σύμπραξιν, αὐτὸς ὅμως ἰδὼν, ὅτι ἡ πρότασις αὕτη συνήργει ὄχι ὀλίγον εἰς τοὺς σκοποὺς του, ἀμέσως τὴν παρεδέχθη καὶ τὴν ἐβάλεν εἰς πρᾶξιν, συστήσας πρὸς αὐτοὺς ἄκραν ἐχεμύθειαν καὶ μυστικότητα, διὰ νὰ τοὺς ἀπατήσῃ εὐκολώτερα, ὅπερ καὶ ἐποίησε· διὰ τοῦτο καὶ ὁ ῥήτωρ φαίνεται, ὅτι ἀναφέρει εἰς αὐτὸν ὄχι τὴν πρώτην γένεσιν τοῦ ἀπορρήτου, ἀλλὰ τὴν υἱοθεσίαν αὐτοῦ· ἂν δὲ τελευταῖον καὶ τὸ κατασκευάζειν δὲν λέγεται μεταφορικῶς ἐπὶ τῶν συμπραττόντων, ἀλλ' ἐπὶ τῶν μηχανορράφων, οὐδὲν, λέγουσι, τὸ προσκροῦον, καὶ εἰς τοὺς Ἀθηναίους ἂν ἀπαδοθῇ· καθότι ἂν ὑποτεθῇ, ὅτι ἐμηχανορράφησαν τοῦτο οἱ πρέσβεις τῶν Ἀθηναίων, ἐδικαιοῦντο, λέγουσι, κατὰ τι

νὰ τὸ κάμωσι διὰ τὰ συμφέροντα τῆς πατρίδος τῶν, ἀλλὰ τοῦτο οὐ μόνον εἰς τὸν σκοπὸν τοῦ ῥήτορος ἀντιμάχεται, ἀλλὰ καὶ τὸν Φίλιππον δικαιοῖ· — καὶ τοὺς μὲν πρότερον, συμμάχους ὕμῃς· τὸ ὕμῃς εἶνε ἐπεξηγησὶς τοῦ ἀντικειμένου συμμάχους. — Θετταλοὺς δὲ νῦν τὰ τελευταῖα· τὸ μὲν νῦν τὸν χρόνον σημαίνει, τὸ δὲ τελευταῖα τὴν τάξιν τῶν ἱστορουμένων· καὶ ἐνταῦθα ἐννοεῖται ἀπὸ κοινοῦ τὸ προσαγαγόμενον (τοὺς Θετταλοὺς). τίνοι δὲ τρόπῳ ἡπάτησε; τῷ ὑποσχέσθαι παραδῶσιν, καὶ ἀναδέξασθαι. Καὶ τοι καὶ τὰ δύο ἀπαρέμφρατα ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὸ ὑποσχέσθαι, τὸ πρῶτον μόνον ἐτέθη κατὰ μέλλοντα, τὸ δὲ δευτέρον κατ' ἀόριστον· καθότι τὴν παραδοσὶν τῆς Μαγνησίας ἐμελλε νὰ τὴν κάμῃ, τὸν πόλεμον ὅμως εὐθὺς τὸν ἀνδέχθη, τὸ μὲν ὡς τετελεσμένον, τὸ δὲ ὡς μέλλον. Οἱ Θετταλοὶ καταπιεζόμενοι ἀπὸ τοὺς τυράννους τῶν φεραίων, ἐπακαλίσθησαν τὴν συνδρομὴν τοῦ Φιλίππου· αὐτὸς δὲ ἐκστρατεύσας κατὰ τῶν τυράννων ἡλευθέρωσε τοὺς Θετταλοὺς, ἀλλὰ μετὰ σκοπὸν ἰδιοτελῆ· καθότι κατὰ ταύτην τὴν ἐκστρατείαν κυριεύσας τὴν Μαγνησίαν, πόλιν παρὰ τὸν Αἰγαῖον πελάγους, ἀνήκουσαν εἰς τοὺς Θεσσαλοὺς, καὶ ὑποσχόμενος, ὅτι θὰ τοῖς τὴν παραδῶσιν, οὐ μόνον δὲν τὴν παρέδωκεν, ἀπατήσας αὐτοὺς, ἀλλὰ καὶ φρούριον ἐπεχείρησε νὰ οἰκοδομήσῃ ἐν αὐτῇ· — ὅλως δὲ ἀπὸ τὰ μερικὰ μεταβαίνει εἰς τὰ καθόλου· — οὐδεὶς ἐστίν, ὃν τιν' οὐ πεφενάκιε] — ἐξηπάτησε πάντας· διότι δύο ἀρνήσεις ἀποτελοῦσι μίαν κατάφασιν· — ἐν ναί· ἡ δὲ μεταφορὰ ἀπὸ τῆς φενάκης (περούρας), τὴν ὁποίαν οἱ φελακροὶ μεταχειρίζοντο ἀπατῶσι· δι' ὅλων δὲ τούτων καὶ τῶν μερικῶν καὶ τῶν καθόλου τὴν ἐπιορκίαν καὶ ἀπιστίαν τοῦ Φιλίππου πειράται νὰ ἐξελέγῃ· — τῶν αὐτῶν χρησασμένων] ὅσοι ἔλαβον σχέσιν τινὰ μετ' αὐτοῦ, ἐπικαλίσθεντες τὴν βοήθειάν του, ἢ τὸν παρεκάλεσαν νὰ ἐνεργήσῃ τι ὑπὲρ τοῦ συμφέροντός των· — τὴν γὰρ ἐκαστὴν ἀνοίαν τῶν ἀγνοούντων αὐτὸν] ἐξαπατῶν δηλαδὴ ἐκαστοτε τὴν ἀνοήσιαν καὶ μαυρίαν τῶν ἀγνοούντων τοὺς ἀπατηλοὺς αὐτοῦ τρόπους, κλέβηται καὶ ἔγινε μέγας· διὰ τί δὲ ἀπ' οὗ τὸν ἡγνόουν, τοὺς ἀποκαλεῖ ἀνοήτους; διότι ἔπρεπε ἀπὸ τὰ παθήματα τῶν γειτόνων νὰ σωφρονισθῶσιν, ὡς ἡ Ἀλκίππης τοῦ μύθου ἀπὸ τὴν συμφορὰν τοῦ ὄνου· ἀλλὰ τοῦτο ἐφαρμόζεται μόνον εἰς τοὺς δευτέρους καὶ λοιποὺς, οὐχὶ ὅμως καὶ εἰς τοὺς πρῶτους ἐξαπατηθέντας· τὴν δὲ ἀντωνυμίαν αὐτὸν τινὲς τὴν θέλουσιν αὐτοπαθῇ· διότι ὁ ῥήτωρ, λέγουσι, λέγει ταῦτα κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Φιλίππου· οὐδαμῶς· ὁριστικὴν πρέπει· διότι ἀπ' ἑαυτοῦ ὁ ῥήτωρ φαίνεται ἐκφραζόμενος ταῦτα· — καὶ προσλαμβάνων] προσοικειούμενος, φέρων εἰς τὸ μέρος του· ἢ πρὸς σημαίνει προσθήκην· — οὕτως] διὰ τῶν ἀπατητῶν δηλ. τρόπων καὶ τῆς ἀδικίας καὶ ἐπιορκίας· — διὰ τούτων] βέλτιον ἢ δεικτικὴ ἐνταῦθα νὰ ἐκληφθῇ προσοικειωμένη· τῶν ἐξαπατηθέντων, καὶ οὐχὶ τῆς ἀπάτης καὶ ἀδικίας· διότι πῶς διὰ τῆς ἀπάτης καὶ ἀδικίας πάλιν θὰ καθαιρεθῇ; οἱ ἀπατηθέντες τάχα θὰ δυνηθῶσι νὰ ἀπατήσωσιν αὐτὸν, καὶ ν' ἀδικήσωσι, διὰ νὰ καθαιρεθῇ; πρὸς τῷ ἀδυνάτῳ τοῦτο καὶ ἀδιανόητον· ὥστε ὀρθότερον, καθὼς διὰ τῶν ἐξαπατηθέντων, οἵτινες ἡγνόουν εἰσεῖν τοὺς ἀπατηλοὺς αὐτοῦ σκοποὺς καὶ καταχθόνια σχέδια, ἤρθη μέγας, οὕτω καὶ διὰ τούτων πάλιν κατανησάντων τοὺς κατακτητικούς του σκοποὺς, καὶ οὐ μόνον φυλαξαμένων τοῦ λοιποῦ, ἀλλὰ καὶ ἀποστησόμενων ἀπ' αὐτοῦ, μέλλει νὰ καθαιρεθῇ ἡ δύναμις του· — ἤρθη μέγας] τὴ μέγας κατηγορούμενον, ἰσοδυναμεῖ δὲ πρὸς τὸ ὑψώθη εἰς μεγάλην δύναμιν· — καὶ κατὰ τὴν ἐξουσίαν] τοῦτο κυριολεκτικῶς ἐφαρ-

μύζεται ἐπὶ τῆς κρημνίσεως τῶν τειχῶν καὶ τῶν οἰκοδομῶν, μεταφορικῶς δὲ καὶ ἐπὶ τῆς δυνάμεως καὶ δόξης τῶν ἀνθρώπων — ἐξεληλεῖται] τὸ ῥῆμα τοῦτο ἀναγόμενον εἰς τὴν τάξιν τῶν Δηλωτικῶν συντάσσεται μὲ εἰδικήν, εἴτε κατηγορηματικὴν Μετοχήν· ἡ δὲ ἐκ σημαίνει ὑπερβολήν, καθὼς καὶ ἡμεῖς θέλοντες νὰ παραστήσωμεν τὴν ὑπερβολὴν κυρίως καὶ μεταφορικῶς λέγομεν ἐξεχέλῃσεν — Καίρου μὲν δὴ πρὸς τοῦτο] = πρὸς τοῦτο τὸ μέρος τοῦ καιροῦ, ἥτοι εἰς τοιαύτην τὴν σήμερον κατάστασιν ἔρθεσαν καὶ εὐρίσκονται τὰ συμμαχικὰ πράγματα εἴτε δυνάμεις τοῦ Φιλίππου· τὸ δὲ πρὸς τοῦτο καιροῦ εἶνε μετ' ἀληθις, ἥτις συνήθως γίνεται εἰς τὴν ἐπιθετικὴν συμφωνίαν, εἴτε τὸν κατ' ἐπεξήγησιν προσδιορισμὸν, καθ' ὃν τὸ μὲν οὐσιαστικὸν μεταβάλλεται εἰς γενικὴν, τὸ δὲ ἐπιθετικὸν εἰς οὐδέτερον γένος, καθὼς, ἡ Ἰωνικὴ στολὴ — τὸ Ἰωνικὸν τῆς στολῆς· ἀλλ' ἀττικώτερον πολλὰκις μένει ἀμετάβλητον καὶ τὸ γένος τοῦ ἐπιθετοῦ, ὡς, οἱ σοφοὶ τῶν ἀνθρώπων κτλ. ἡ δὲ λέξις καίρος εἶνε μέση, ἥτοι κοινὴ λαμβανομένη καὶ ἐπὶ καλοῦ καὶ ἐπὶ κακοῦ — ἡ παρελθὼν] ὅ ἡ ἐνταῦθα ἐμφαίνει ἀντίθετον πρὸς τὰ ἡγοῦμενα οὕτως, ἐάν τις δὲν παραδέχεται τὰ λεγόμενά μου, παρελθὼν ἄς δείξῃ· γίνεται δὲ ἀντιθετικὸς ὁ ἦ, ὅταν ἔπεται προστακτικὴ — ὡς οὐκ ἀληθὴ — λέγω ἡ ὡς — πιστεύουσιν ἡ ὡς — οὐκ ἂν γένοιτο] ταῦτα καὶ τὰ τρία κῶλα εἶνε ἀναγεγραμμένοι λόγοι διὰ τοῦ ὡς ἐξ ὀνοματικῶν Ἀπαρεμφάτων ἀντικείμενα τοῦ δεῖξάτω· τὸ δὲ οὐκ ἀληθὴ = ψευδῇ· τὸ οὐ ἐνταῦθα ἐμπληροῦν τὰ τοῦ σερμητικοῦ ἄλλα δὲν συνάπτεται πρὸς τὸ λέγω· διότι τότε ἔπειπε νὰ τεθῇ Μη καὶ οὐχὶ οὐ, ἐπειδὴ προηγείται ἀνάλυσις· τὸ δὲ οὐκ ἂν γένοιτο καὶ αὐτὸ ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὴν Ὀριστικὴν, ὡς καὶ τὰ δύο προηγούμενα· καθότι ἡ Εὐκτικὴ μὲ τὸ οὐ καὶ τὸν ἂν ἰσοδυναμεῖ ὀριστικῇ — οἱ παρὰ τὴν ἀξίαν δεδουλωμένοι Θετατοί] = οἱ ἀναξίως δεδουλωμένοι· οἱ Θεσσαλοὶ ἦσαν σύμμαχοι καὶ φίλοι πιστοὶ τοῦ Φιλίππου καὶ οὐχὶ δούλοι· πῶς λοιπὸν ὁ ῥήτωρ ἀποκατεῖ αὐτοὺς δούλους τοῦ Φιλίππου παρὰ τὴν ἀξίαν των; πρῶτον ὡς ῥήτωρ· διότι οἱ ῥήτορες τὰ μικρὰ ποιοῦσι μεγάλα, καὶ τὰ ἀνάπαλιν τὰ μεγάλα μικρὰ κατὰ τὰς περιστάσεις, καὶ οὐχὶ πάντοτε καὶ δεύτερον ὁ ἀσθενὴς φίλος, ὅσω καὶ ἐλεύθερος καὶ ἂν ἦν, λογίζεται πάντοτε δούλος τοῦ ἰσχυροῦ — ἄσμενοι] ἐπιρρηματικὴν ἐξήγει ἐννοίαν πάντοτε αὕτη ἡ μετοχὴ = ἀσμένως.

§. 4. Καὶ μὴν] ἐναντιωματικὸς — εἴ τις ἡγείται — οὐκ ὀρθῶς οἴεται] ἡ ὑπόθεσις δυνατὴ καὶ ἀπροσδιόριστος διὰ τὴν Ἀόριστον Ἀντωνυμίαν, ἡ δὲ συνέπεια ἀναγκαία καὶ ἀπαραίτητος — βίᾳ καθέξειν τὰ πράγματα] διὰ μὲν τῆς βίης ἐξηγεῖ τὴν προκατάληψιν τῶν πόλεων, τῶν χωρίων, καὶ τῶν λιμένων συμμαχῶν τοῦ τινῶν, διὰ δὲ τοῦ πράγματ' αὐτὴν ἀποκτηθεῖσαν δυνάμιν τοῦ· διότι ἡ λέξις πρᾶγμα τ' αὖτε ἔχει μεγίστην ἐλαστικότητα σημεινύουσα πολλὰ καὶ ποικίλα — ὅταν γὰρ συστή] ὁ γὰρ αἰτιολογεῖ τὸ οὐκ ὀρθῶς οἴεται, τὸ δὲ ῥῆμα, εἰς ὃ ὑπέχεται ὁ γὰρ, εἶνε τὸ ἐθέλουσιν, ὅπερ εἶναι καὶ ἡ ἀπόδοσις τοῦ χρονικοῦ λόγου· τὸ δὲ συστή = ἰδῶσι συστήσιν, ὑπαρξίν· ὑπ' εὐνοίας τὰ πράγματα] = οἱ σύμμαχοι καὶ φίλοι, οἵτινες, ὅταν συνδεδωσιφίλιαν καὶ συμμαχίαν ὑπ' ἀμοιβαίας εὐνοίας καὶ ὠφελείας, τότε καὶ ἐν ταῖς εὐτυχείαις καὶ ἐν ταῖς ἀτυχείαις οἱ φίλοι καὶ σύμμαχοι εἶνε μόνον καὶ σταθεροί, εἰ δὲ μὴ, εὐκόλως διαλύονται — καὶ συμπονεῖν καὶ φέμεν — καὶ φέειν] τὸ πρῶτον εἶπεν ἐπὶ τῶν πόλεων τοῦ πολέμου, τὸ δεύτερον ἐπὶ τῶν χωρίων αὐτοῦ, καὶ τὸ τρίτον ἐπὶ τῆς σταθερότητος τῶν φίλων καὶ συμμα-

χῶν — ὅταν δ' ἐκ πλεονεξίας καὶ πονηρίας τις ἰσχύσῃ] ὁ λόγος εἶνε μὲν ἀορίστως γενικός, μερικεύεται ὅμως κατὰ τὸ σιωπώμενον ἐπὶ τοῦ Φιλίππου· ἡ δὲ πλεονεξία παράγεται ἐκ τοῦ πλεονεκτεῖν, τὸ ὅποιον σημαίνει τὰ νὰ ὀρέγῃται τις νὰ ἔχῃ τὰ περισσότερα ἀδίκως ὑπὲρ πάντα ἄλλον, ὡς γινόμενον ἐκ τοῦ πλέον καὶ ἔχειν· διὰ τοῦτο τὰ τοιαῦτα ἔχοντα τὴν ἰδέαν τῶν παραθετικῶν ἀνομάτων συντάσσονται καὶ γενικῇ — πρόφασιν] προφασιολογία, ψευδὴς αἰτία καὶ ἀρομή — ἀνεχάϊτις καὶ διέλυσε] οἱ Ἀόριστοι οὗτοι κατὰ μὲν τοὺς ἀρχαίους Γραμματικούς λέγονται ἀντιχρονισμοί, ὡς τιθέμενοι ἀντὶ τῶν ἐνεστώτων· λέγουσι δὲ, ὅτι τὸ τοιοῦτον γίνεταί, ὅταν θέλουσιν οἱ Συγγραφεῖς νὰ παραστήσωσι τὸ μέλλον ἢ ἤδη γινόμενον ὡς τετελεσμένον καὶ βέβαιον ἀναποφεύκτως κατὰ τοὺς νεωτέρους λέγονται δηλωτικοὶ τοῦ συνήθως γινομένου κατ' ἀνάμικτόν τινα χρόνον, ὥστε ἀντὶ νὰ εἴπῃ ἀναχαίττει καὶ διαλύει, ὅπερ συνήθως γίνεται, λέγει ἀνεχάϊτις καὶ διέλυσε· ἀλλ' αὐταὶ αἱ ἀνταλλαγαὶ γίνονται ἐπὶ τοιούτων περιστάσεων, ὑποίας ἐξήγει τὸ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Ἀορίστου ἐκφερόμενον, ὅπερ ἄπαξ ἔγενετο καὶ ἐτελείωσε· κυριολεκτεῖται δὲ τὸ ἀναχαίττει ἐπὶ τῶν ἵππων, οἵτινες ὀρθοὶ ἰστάμενοι ἐπὶ τῶν ὀπισθίων ποδῶν ῥίπτουσι τοὺς ἵππους ἀπὸ τῆς χαίτης των· βέλτιον ὅμως, λακτίζοντες διὰ τῶν ὀπισθίων ποδῶν ποιοῦσι τοῦτο· σημαίνει πρᾶξι καὶ τὸ ἐμποδίζειν εἰς τὰ ὀπίσω, ὅπερ καὶ τοῦτο μεταλήπεται ἀπὸ μεταφοράς τῶν ἵππων, οἵτινες κρατοῦντες τὸν ἵππον ἀπὸ τῆς χαίτης ἐμποδίζουσι τὴν εἰς τὰ πρόσω ὁρμήν του — οὐκ ἔστιν, οὐκ ἔστιν] ἐπανάληψις, ἡ ἐπαναδίπλωσις πρὸς ἐμφασιν περισσώτεραν τοῦ λόγου γινομένην — ἀδικούντα, ἐπιπορούντα, ψευδόμενον] αἱ μετοχαὶ ὀργανικαὶ, ἡ τροπικαὶ — τὰ τοιαῦτα] αἱ ἐξ ἀδικίας, ἐπιπορίας, καὶ ψεύδους ἀποκτώμεναι δυνάμεις, οὐ δὲ πρόσθετος καὶ πλούτης, ὅπερ ἡ συνήθεια πᾶν κομφῶς καὶ ἀστεϊώς ἐκφράζεται λέγουσα, ἀπὸ τὰ καλῶς συναγμένα· παίρνει ὁ διαβολὴς τὰ μισὰ, ἀπὸ δὲ τὰ κακῶς συναγμένα· παίρνει καὶ τὸν οὐκαὶ μὴν μαζὶ — εἰς μὲν ἄπαξ] ὑπερβατικῶς = εἰς ἄπαξ, ἀντὶ δι' ὀλίγον χρόνον, ἡ διὰ μίαν μόνον φοράν ἀντέχουσι, διαρκέουσι — καὶ σφόδρα γε ἠνθισεν] οὕτως λόγος καὶ ἐνταῦθα τοῦ Ἀορίστου ἐπὶ τοῦ συνήθως γινομένου· ὁ δὲ γε βεβαιωτικὸς ἡ δὲ ἐννοία αὕτη καὶ ἐνταῦθα εἶνε μεταφορικὴ ἀπὸ τῶν ἀνθέων· καθὼς τὰ ἀνθὰ προσωρινῶς θάλλουσι, καὶ μετ' ὀλίγον μαραίνονται, οὕτω καὶ αἱ ἐξ ἀδικίας, πλεονεξίας, καὶ ἐπιπορίας ἀποκτώμεναι δυνάμεις κατ' ἀρχὰς μὲν φαίνονται, ὅτι λαμβάνουσι τοιαύτην ἐπίδοσιν, ὥστε καὶ περὶ τοῦ μέλλοντος παρέχουσι χρηστὰς ἐλπίδας, ὅτι θὰ εἶνε πάντοτε εἰς τοιαύτην αὐξήσειν καὶ ἰσχύϊν· μετ' ὀλίγον ὅμως μηδενίζονται, καθὼς καὶ τὰ ἀνθὰ μαραινόμενα καταρρέουσιν — ἐπὶ ταῖς ἐλπίσιν, ἂν τύχῃ] σφόδρα ἀμαρτύνουσι κατὰ τὰς ἐλπίδας, δηλαδή παρέχουσι μεγάλας ἐλπίδας τῆς ἰσχύος καὶ διαρκείας των, ἂν βοηθήσῃ ἡ τύχη — τῷ χρόνῳ δὲ φασταῖ] = μετὰ παρέλευσιν ὀλίγου χρόνου ἀνακαλύπτονται ὡς οἱ φῶρες αἱ κλέπτει — καταρρεῖ] ἐπιμένει εἰς τὴν μεταφορὰν τῶν ἀνθέων· ἐπειδὴ εἶπεν ἦν θησαε, προπύτως λέγει καὶ καταρρεῖ· διότι καὶ τοῦτο σχεδὸν ἐπὶ τῶν μαραινόμενων ἀνθέων κυριολεκτεῖται — οἰκίας — καὶ πλοίου καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων] τὰ δύο πρῶτα ἀναθρα· διότι ὁ λόγος δὲν εἶνε περὶ ὠρισμένων, τὸ δὲ ἄλλων ἐνάρθρωσε, ἐπειδὴ ἀντιθέτως ἐξωρίζει τὰ λοιπὰ ἀπὸ τὰ προηγούμενα· εὐρίσκονται ὅμως καὶ περιστάσεις, καθ' ἃς καὶ τοῦτο ἀνάρθρωσε ἐκφέρεται ὅταν μάλιστα ἡ ἀντίθεσις παραμελεῖται — τὰ κάτωθεν] = τὰ θεμέλια καὶ ἡ τῆς τροπῆς (καρὶνα ἰταλιστὶ) ἀρ' ὧν

ἀρχεται ἡ οἰκοδομὴ νὰ ὑφῴται εἰς τὰ ἄνω — τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ὑποθέσεις] ἡ ὑπόθεσις ἐνταῦθα δὲν σημαίνει τὴν λογικὴν ὑπόθεσιν, τὴν ὑποῖαν ποιοῦμεν δηλαδὴ διὰ τοῦ λόγου λέγοντες: ἐὰν ἐπιμεληθῇ ὁ μαθητὴς, προκύπτει, ἀλλὰ σημαίνει κυρίως τὰ θεμέλια, τὰς ἀρχὰς, καὶ βάσεις τῶν πολιτικῶν πράξεων, οἶον, δυνάμεων, σχέσεων φιλικῶν, εἰρήνης κτλ. διότι ἡ λέξις ὑπόθεσις κυρίως σημαίνει τὸ τιθέμενον ὑποκάτω τινός· τοιοῦτον δὲ ἐπὶ μὲν τῶν οἰκοδομῶν εἶνε τὸ θεμέλιον, ἐπὶ δὲ τῶν πλοίων ἡ τρόπις, ἀλλ' ἐνταῦθα ἐτέθησαν μεταφορικῶς· διότι αἱ πολιτικαὶ πράξεις εἶνε ἀφορημένα πράγματα· ἡ δὲ ἔννοια εἶνε αὕτη: καθὼς διὰ τὰς ἡμετέρας οἰκοδομῆς, ἡ ἐν πλοῖον στερεὰ, πρέπει νὰ ᾔνη καὶ τὰ θεμέλια καὶ ἡ τρόπις γερά καὶ στερεὰ, οὕτω καὶ μία πολιτικὴ, ἡ ἠθικὴ πράξις καὶ σχέσις, ὡς λ. χ. δυνάμις τις ἢ φιλία συγκροτούμενη, διὰ τὰς ἡμετέρας μόνιμος καὶ διαρκὴς, πρέπει καὶ ἡ ἀρχὴ καὶ σύστασις τῆς νὰ ᾔνη δικαία, ἀληθὴς, καὶ εὐκρινὴς, πράγματα, τὰ ὅποια δὲν ὑπάρχουσιν εἰς τὰς πράξεις ἐν γένει τοῦ Φιλίππου.

§. 5. Ὅπως τις λέγει κάλλιστα καὶ τάχιστα] οἱ ὡς ἐπιρρηματικοὶ οὗτοι προσδιορισμοὶ κάλλιστα καὶ τάχιστα δὲν κατηγοροῦνται ἐπὶ τοῦ λέγει, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ βοηθεῖν — οὕτως] διὰ τοῦτο καὶ τὸ οὕτως προσδιορίζει μὲν τὸ ἀρέσκει μοι, ἀλλὰ καὶ τὸ ἀπὸ κοινοῦ ἐπαναλαμβανόμενον βοηθεῖν μετὰ τῶν ἰδίων ὡς ἐπιρρηματικῶν προσδιορισμῶν κάλλιστα καὶ τάχιστα, τοὺς ὁποίους ἐπιτείνει· ἡ δὲ σύνταξις ἔχει οὕτως, «ὅπως κάλλιστα καὶ τάχιστα βοηθεῖν (τοῖς Ὀλυνθίοις) λέγει τις, οὕτω τάχιστα, καὶ κάλλιστα βοηθεῖν ἀρέσκει μοι· ὥστε τὸ ὅπως μὲν τὸ οὕτως δὲν προσδιορίζουσι μόνον τὰ ῥήματα λέγει καὶ ἀρέσκει, ἀλλ' ἐπιτείνουν καὶ τὸ κάλλιστα καὶ τάχιστα· ἡ τὸ πολὺ πολὺ εἶνε κοινοὶ προσδιορισμοὶ καὶ τῶν ὀρθῶν ῥημάτων, ἅτινα παράγονται ἐξ αἰτίας αὐτῶν, καὶ τοῦ Ἀπαρεμφάτου ὡς ἀπ' αὐτῶν ἐξαρτωμένου καὶ ἑνα τέλειον λόγον μετ' αὐτῶν ἀπαρτίζοντος» — πρὸς δὲ Θετταλοὺς πέμπειν] καλῶς ἐθῆκε τὸν ἐνεστώτα, ἐπειδὴ ἀπῆλθετο χρονοτριβὴ τις φροντίδος τῶν Ἀθηναίων μέχρι τῆς σφᾶς ἀφίξεως τῶν πρέσβεων εἰς τὸν πρὸς ὃν ὄρον — ἡ τοὺς μὲν διδάξει ταῦτα, τοὺς δὲ παροῦναι] ὁ ἀναφορικὸς λόγος ὅταν ἐκφέρεται διὰ μέλλοντος Ὀριστικῆς, ἰσοδυναμεῖ ἐνίοτε πρὸς τὸν τελικὸν λόγον, καθὼς καὶ εἰς τὸν πρῶτον Ὀλυνθιακόν, ἡ τις ταῦτ' ἐρεῖ καὶ παρῆσται τοῖς πράγμασι· τοὺς δὲ Θετταλοὺς διαιρεῖ εἰς δύο, εἰς ἀγνοοῦντας τὸν Φιλίππον, καὶ εἰς εἰδότας μὲν, φοβουμένους ὅμως· διὰ τοῦτο οἱ ἀποσταλγόμενοι πρέσβεις ἐχρεώζονται τοὺς μὲν ἀγνοοῦντας νὰ κατηχῶσιν καὶ νὰ διδάξωσι ταῦτα, τοὺς σκοποὺς δηλονότι τοῦ Φιλίππου, τὴν ἀδυναμίαν αὐτοῦ, καὶ τὴν ταχέαν τῶν Ἀθηναίων πρὸς τοὺς Ὀλυνθίους βοηθεῖν· τοὺς δὲ εἰδότας μὲν, φοβουμένους δὲ, νὰ τοὺς ἐνθαρρύνωσι πῶτον, καὶ κατὰ συνέπειαν νὰ τοὺς ἐρεθίσωσι κατ' ἐκείνου· — λόγους ποιέσθαι] δηλ. νὰ συνομιλήσωσι, καὶ νὰ τὸν ζητήσωσιν ὀπίσω τὴν Μαγνησίαν· ἐλέχθη καὶ ἀλλαγῇ, ὅτι διαφέρει τὸ λόγον ποιῶ τοῦ λόγον ποιῶμαι — ὅπως μὴ λόγους ἐροῦσι] καὶ ἐνταῦθα τὸ ὅπως τροπικόν, πρῶτον, διότι φέρεται πρὸς μέλλοντα Ὀριστικῆς, δεύτερον, διότι ἐξοστᾶται ἀπὸ σκεπτικῶν ῥημάτων· οὗτος δὲ ὁ τροπικὸς ὁλόκληρος λόγος εἶνε ἀνάπτυξις καὶ ἐπεξηγήσις τῆς προπαρασκευαστικῆς ἀντωνυμίας τοῦτο, ὅπερ εἶνε ἀντικείμενον τοῦ σκοπεῖσθε συνεπιφέρον καὶ ὅλον τὸν τροπικόν· ἀντίκειται δὲ τὸ λόγους ἐρεῖν εἰς τὸ ἔργα δεικνύειν — ἐξεληλυθότων — καὶ ὄντων] αἱ μετοχαὶ χρονικαί, ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ ἀναλυθῶσιν

εἰς ὑποτακτικὴν· διότι ὁ λόγος δὲν ἀποβλέπει εἰς τὸ μέλλον ἀπλῶς, ἀλλ' εἰς τὸ τετελεσμένον ἐν τῷ μέλλοντι, αἵτινες ἰσοδυναμοῦσι τῷ μετ' ὀλίγον μέλλαντι· ἀλλ' εἰς ὀριστικὴν οὕτω: τότε οἱ πρέσβεις ἡμῶν θὰ δύνανται νὰ δεικνύωσι καὶ ἔργα, ὅταν ἡμεῖς εἴμεθα ἐβγαλμένοι ἐξω τῆς πόλεως εἰς τὸν δρόμον, καὶ προσηλωμένοι εἰς τὴν βοήθειαν τῶν Ὀλυνθίων — ἀξίως τῆς πόλεως] — συμφώνως μὲν τὸ ἀξίωμα τῆς πόλεως, ὅπερ ἐστὶν ἰσχυρὸν εἰς τὸ νὰ ἀρχῇ τῶν ἄλλων, καὶ οὐχὶ νὰ ἀρχῇται· ἀλλὰ δύναται νὰ σημαίη καὶ τὸ μὲν οἰκείας δυνάμεις, καὶ οὐχὶ ξενικά στρατεύματα — ὡς ἅπας λόγος — μάταιον] γνωμικὸν τοῦτο ἀριστον· ὅταν οἱ λόγοι δὲν συνοδεύονται μὲν τὰ ἔργα, εἶνε ψευδεῖς καὶ ἀνωφελεῖς· λέγομεν καὶ ἡμεῖς: λόγια μόνον εὐκερα στὸν ἀέρα δὲν κάμνουν παράδες — ἂν ἀπῇ τὰ πράγματα] ὑπόθεσις προσδοκωμένη μὲν νύξιν ἐπαληθεύσεως· ἡ δὲ συνέπεια ἀπαραιτήτως ἀναγκαία, ἥτις πολλάκις προηγείται τῆς ὑποθέσεως· ἡγοῦνται γὰρ καὶ ἔπονται ἀλλήλων ἐν τῇ συντάξει πάντες οἱ ἐσωτερικῶς συνδεδεμένοι λόγοι — ὁσῶ — ἐτοιμότητα — τοσοῦτω μάλλον ἀπιστοῦσιν] ὅρα τὸν λόγον εἰς τὸν δεύτερον παράγραφον — πολλὴν τὴν μετὰστασιν, καὶ μεγάλην τὴν μεταβολὴν] ἡ μὲν μετὰστασις σημαίνει μερικὴν ἀλλοίωσιν τῆς καταστάσεως τῶν πραγμάτων, ἡ δὲ μεταβολὴ καθολικὴν ἀλλοίωσιν· διδάσκει δὲ ὁ ῥήτωρ διὰ μὲν τῆς μεταστάσεως νὰ ἀλλάξωσι τὰ ξενικά διὰ τῶν πολιτῶν, στρατευόμενοι οἱ ἴδιοι· διὰ δὲ τῆς μεταβολῆς νὰ εἰσφέρωσι χρήματα, ἂν δὲν θέλωσι ν' ἀποδώσωσι τοῖς στρατευομένοις τὰ θεωρικά, νὰ μεταβάλλωσι τὴν βραθυμίαν εἰς δραστηριότητα, νὰ πραγματοποιῶσι πάντα, ὅσα λέγουσι καὶ ἀποφασίζουσι κτλ. — εἴπερ τις ὑμῖν προσέξει] — ἂν θέλητε νὰ σᾶς ἀκούωσιν αἱ ἀνθρωποι, καὶ νὰ ἔχωσι πίστιν καὶ θάρρος νὰ σᾶς ἀκολουθῶσιν — ὡς προσήκει καὶ δεῖ] — ὡς πρέπει, καὶ εἶνε χρεῖα καὶ ἀνάγκη· ἐνίοτε δὲ τίθενται ἐκ παραλλήλου ὡς συνώνυμα — οὐ μόνον, ἀλλὰ καὶ] αἱ φράσεις: οὐκ, ἀλλὰ· οὐ μόνον, ἀλλὰ καὶ· οὐ μόνον, ἀλλὰ, διαφέρουσιν εἰς τὴν πρώτην ἀποκλείεται ὅλως ἡ ἔννοια τοῦ πρώτου κώλου, καθὼς, ὁ μαθητὴς οὐκ ἀμελεῖ, ἀλλ' ἐπιμελεῖται· εἰς τὴν δευτέραν συνυπάρχει ἡ ἔννοια ἀμφοτέρων τῶν κώλων, καθὼς, ὁ φρόνιμος μαθητὴς οὐ μόνον ἐπιμελεῖται, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς ἄλλους καλὸν παράδειγμα γίνεταί, ὅπερ ἐστὶ καὶ ἐπιμελεῖται καὶ . . . γίνεται· εἰς τὴν τρίτην τὸ τελευταῖον κῶλον ὅλως διόλου δὲν ἀποκλείει μὲν τὸ πρῶτον, ἀλλ' ἐπειδὴ εἶνε ἐντονότερον ἐφέλκει τὴν προσοχὴν εἰς ἑαυτὸ, καὶ νὰ λησμονηθῇ τὸ πρῶτον γίνεται παραίτιον, καθὼς, καὶ σιμάτιον ἡμῖς οὐ μόνον σαυτὸν, ἀλλὰ τὸ αὐτὸ θέρους τε καὶ χειμῶνος — ἔχοντα φανήσεται — καὶ ἔχοντα ἐξελεγχθήσεται] αἱ μετοχαὶ κατηγορηματικαὶ καθότι τὰ ῥήματα εἶνε δηλωτικά.

§. 6. Ὅπως μὲν γὰρ] ὁ μὲν γὰρ αἰτιολογεῖ τὰ ῥήματα φανήσεται καὶ ἐξελεγχθήσεται μὲν τοὺς προσδιορισμούς των· τοῦ δὲ μὲν ἡ ἀπόδοσις κεῖται κατωτέρω εἰς τὸ: οἱ δὲ δὴ περὶ αὐτὸν κτλ. ἐπαναλαμβανόμενου ὅμως πάλιν τοῦ μὲν ὡς ἀπαμυκρυνθέντος πολὺ ἀπὸ τῆς ἀπόδοσίν του διὰ τὰ παρεμπεσόντα μεταξὺ αὐτοῦ καὶ αὐτῆς — ἐν μὲν προσθήκῃς μέρει] — ὡς προσθήκη, περιγραφικῶς τοιαῦται δὲ περιγραφαὶ καὶ περιφράσεις διὰ τοῦ ἐν μέρει καὶ πινος γενικῆς καθ' ὑπερβίασμόν εἶνε συνήθει· καθὼς, ἐν οὐδενὸς μέρει — ἐν ὑπερήκτου μέρει — ἐν ἀδικήματος μέρει — ἐν εὐεργεσίας μέρει — ἐν ἀκροβυλιστῶν μέρει κτλ. — οἶον] — παραδείγματος χάριν· ὥστε ἐπιρρηματικὴν ἔχει σημασίαν — ὑπῆρξεν] οὐ μικρὰ ὅμην δηλαδὴ, ἀλλὰ μεγάλη προστεθείσα· εἰς τὴν ἡμετέραν δύνανται — ἐπὶ Τημο-

διάξει κατὰ σειράν ὅσα διατίθεται· καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν ὁμοίως·— κεκλεισμένων τῶν ἐμπορίων]—τῶν λιμένων· ἐμπόριον κυρίως λέγεται τόπος παραβαλάσσιος = σκάλα ἰταλιστί· τοιοῦτοι δὲ τόποι οἱ λιμένες.

§. 7. Οἱ μὲν οὖν πολλοὶ] ἐπανάληψις εἶνε τοῦ μὲν ἀπὸ τὸν πρῶτον π ὅλως μὲν γὰρ ἡ Μακεδονικὴ κτλ. ὅστις ἀποδίδεται παρακάτω εἰς τὸ α οἱ δὲ δὴ περὶ αὐτὸν κτλ.—πῶς ἔχουσι]—ποῖαν διάθεσιν ἔχουσι πρὸς τὸν Φίλιππον.—ἐκ τούτων] ὅσα εἶπον ἀνωτέρω, γίνεται φανερόν· δηλ. εὐκόλως τις ἀπὸ τὰ εἰρημμένα ἤθελε πληροφορηθῇ τὴν διάθεσιν καὶ ἀγανάκτησιν τοῦ λαοῦ τῶν Μακεδόνων κατὰ τοῦ Φιλίππου· ἐπειδὴ πρῶτον ἐμποδίζονται νὰ ἐργάζωνται, ἔπειτα καὶ ἀνπορισθῶσι τίποτε ἀπὸ τὰ ἔργα τῶν ἀμέσως ἢ ἐμμέσως, ὅπως ἤθελον δυνηθῇ, ἴσως καὶ ἐκ τοῦ πολέμου, ταῦτα δὲν δύνανται νὰ τὰ πωλήσωσιν· ἐπειδὴ διὰ τὸν ἀδιάκτοπον πόλεμον οἱ λιμένες εἶνε κλειστοί, καὶ οἱ ἔμποροι φοβοῦνται νὰ ταξιδεύωσι, μήπως περιπέσωσιν εἰς χεῖρας τῶν πολεμίων, καὶ κινδυνεύωσι καὶ περὶ τοῦ ἰδίου ἑαυτοῦ των·—ξένοι καὶ πεζέταιροι] οἱ πεζέταιροι ἦσαν Μακεδόνες, ὅθεν ἐτέθησαν ἀντιθετικῶς πρὸς τοὺς ξένους· ἐνταῦθα ὁ ὁῦτωρ προτίθεται νὰ ἐξετάσῃ τὴν δύναμιν τοῦ Φιλίππου, ἥτις συνέκειτο ἀπὸ ξένους καὶ ἐντοπίους· καὶ οἱ μὲν ἡγεμόνες τῶν ξένων ἐφημίζοντο μὲν διὰ τὴν ἀνδρίαν των, ἦσαν ὁμῶς χειρότεροι τῶν ἀδόξων, καθὼς αὐτὸς ὁ ἴδιος ῥήτωρ λέγει ἐν τῇ πρὸς τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Φιλίππου λόγῳ αὐτοῦς δὲ περὶ αὐτὸν ὄντας ἐταίρους, καὶ τοὺς τῶν ξένων ἡγεμόνας εὐμήσετε δόξαν μὲν ἔχοντες ἐπ' ἀνδρίᾳ, περιδεῶς δὲ μᾶλλον τῶν ἀδόξων ζῶντας· οἱ δὲ πεζέτεροι ἦσαν τάγμα Μακεδονικὸν συνιστάμενοι ἐξ ἐκλεκτῶν πεζῶν, οἵτινες ἐλέγοντο ἐταῖροι· διότι ἦσαν σωματοφύλακες τοῦ Φιλίππου· ὠνομάζοντο δὲ πεζέταιροι πρὸς διάκρισιν τῶν ἐκλεκτῶν ἱππέων, τοὺς ὁποίους ἐλεγον ἀπλῶς ἐταίρους· ἦσαν δὲ καὶ οὗτοι σωματοφύλακες τοῦ βασιλέως· οὗτοι δὲ οἱ πεζέταιροι συνεκρότουν κατὰ Διοδώρον τὸν Σικελιώτην καὶ τὴν Μακεδονικὴν φάλαγγα, τῆς ὁποίας τὴν πυκνότητα καὶ τὴν κατασκευὴν πρῶτος ὁ Φίλιππος ἐπενόησε καὶ συνέστησε κατὰ μίμησιν τοῦ συνατισμοῦ τῶν ἐν Τροίᾳ Ἑρῶν·—δόξαν μὲν]—φῆμην·—οὐδένων δ' εἰσὶ βελτίους, ὡς ἐγὼ ἤκουον·—ὡς εἰσὶ θαυμαστοί] τὸ οὐδεὶς εὐρηταὶ Ἀττικῶς καὶ Ἰωνικῶς ἐσχηματισμένων καὶ πληθυντικῶς· τὸ δὲ ὡς ἀνάλυσις εἶνε τοῦ ὀνομαστικοῦ Ἀπερέμφατου (εἶναι) = δόξαν τοῦ εἶναι, τὸ ὁποῖον ἐπὶ μὲν βεβαίῳ ἐννοιῶν ἀναλύεται διὰ τοῦ ὡς καὶ ὅτι καὶ τῆς ὀριστικῆς ἐγκλίσεως, ἐπὶ δὲ ἀμφιβαλλομένων διὰ τῶν ὑποθετικῶν ἀνέξαν, ἢν' ἀλλὰ διὰ μὲν τοῦ ὅτι, ὅταν ὁ ἴδιος ὁ λέγων ἀποφαίνεται, διὰ δὲ τοῦ ὡς, ὅταν τὸ ἀφίγη εἰς τὴν κρίσιν τῶν ἀκροατῶν του· τὸ δὲ θαυμαστοὶ καθὼς εἰς τὸς ῥηματικὸν σημαίνει πάθος, τὸ ὁποῖον καὶ ἐνταῦθα φαίνεται· διότι δὲν θέλει νὰ εἴπῃ ἄλλο τι, εἰ μὴ ὅτι θαυμάζονται διὰ τὴν πολεμικὴν των ἐμπειρίαν· ἡ δὲ λέξις πάθος εἶπε μέση, λαμβανομένη καὶ ἐπὶ καλοῦ, καὶ κακοῦ· ὡς ἡ χαρὰ καὶ ἄλλα ψυχικὰ παθήματα·—συγκεκροτημένοι]—ἐξηκουμένοι καὶ γυμνασμένοι ἐπὶ τὸ τέλειον· ἐλήφθη δὲ ἡ λέξις μεταφορικῶς ἀπὸ τῶν χαλκῶν, οἵτινες σφυρηλατοῦντες ὁμοῦ συγκολλῶσι καὶ συναρμύζουσι τινα πρὸς κατασκευὴν ὅλου τινός·—ὡς δ' ἐγὼ ἤκουον·—τινός· τῶν γεγεννημένων ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ] τῶν ἐν αὐτῇ τῇ Μακεδονίᾳ πολλὴν χρόνον διατριψάντων·—ἀνδρός οὐδαμῶς οἴουτε ψεύδεσθαι] ἡ Ἀντανυμία οἷος σχετικῶς μὲν κυρίως ἀναφέρεται πρὸς τὴν παύσαντα καὶ τοιοῦτος, ἀφίγη ἡγοῦνται καὶ ἔπονται ἀλλήλων ἐν τῇ συντάξει, καθὼς καὶ ὅλα τὰ συσχε-

τικὰ μόρια, οὐχὶ ὁμῶς ἀδιαφόρως, ἀλλ' ὅταν προηγούνται αἱ ἀναφορικαί, ὁ λόγος γίνεται ἐμφαντικώτερος, καθὼς, ὅς ἂν ποιήσῃ καὶ διδασκῇ, οὗτος μέγας κληθήσεται—σοφ. πλείονα, τοσούτῳ θαυμαστότερος· κτλ. ἀπολύτως δὲ ἐκφερομένη συντάσσεται μετ' ἀπαρέμφατον· καὶ ἂν μὲν τίθεται μονωτάτῃ πρὸς τὸ Ἀπαρέμφατον, σημαίνει τὸ πρὸς τι ἐπιτήδειον, καθὼς, αὐτὸ γὰρ ἦν ἡ ὄρα οἷα ἄρδεν τὸ πεδίον· Ἔν. Κύρ. Ἀνάβ. Κ. Γ. 13^η. ἂν ὁμῶς συνοδεύηται μετὰ τὸν τε, σημαίνει τὸ δυνατόν, τὸ ἱκανόν, καθὼς ἐνταῦθα οἶον τε ψεύδεσθαι—οὐδαμῶς ὄντος δυνατοῦ ψεύδεσθαι· καὶ τὸ μὲν Ἀπαρέμφατον ἐνταῦθα εἶνε προσδιορισμός τοῦ οἶου τε σημαίνων τὸ κατὰ τι, τὸ δὲ οἶον τε ἐτέθη καθ' ἑλξίν· διότι τὸ πλήρες ἔχει οὕτω· ἄνδρὸς τοιοῦτου, οἶον τε οὐδαμῶς ψεύδεσθαι, ἔπειρ ὁμαλῶς ἤθελεν ἦνε ἄνδρὸς οὐδαμῶς ὄντος τοιοῦτου, οἷός τε ἦν ψεύδεσθαι—ἀξιοέπιστα· συνιστᾷ δὲ τὴν μαρτυρίαν τοῦ ἀνδρὸς ἀπὸ τῆς ἐν Μακεδονίᾳ πρώτου πολυχρόνιόν του διαμονῆς, καὶ δευτέρον ἀπὸ τῶν ἠθικῶν του χαρακτηριστῶν· ἐνδεχόμετον δὲ τὸ τοιοῦτον νὰ ἦνε καὶ πλάσμα τῆς ἀγγινοίας τοῦ ῥήτορος πρὸς ἐνίσχυσιν τοῦ ἐπιχειρήματος καὶ τοῦ σκοποῦ του·—εἰ μὲν γὰρ τις—οἷός ἐμπειρος, τούτου·] ἡ δεικτικὴ ἔχει τὴν δειξίν κατ' ἐπανάληψιν εἰς τὴν Ἀόριστον τις, ἥτις καθὸ τοιαύτη ἔχει καὶ περιληπτικὴν σημασίαν, καὶ κατὰ συνέπειαν ἀναφέρεται καὶ εἰς πληθυντικά· πρὸ δὲ τοῦ οἷος ἐννοεῖται τὸ τοιοῦτος· ὥστε καὶ ἐνταῦθα τὸ πλήρες εἶνε· εἰ ἔστι τις τοιοῦτος, οἷός ἐστιν ὁ ἐμπειρος πολέμου·—πολέμου καὶ ἀγώνων·] πόλεμος μὲν κυρίως λέγεται τὸ χρονικὸν διάστημα, καθ' ὃ αἱ φιλικαὶ καὶ διπλωματικαὶ σχέσεις θεωροῦνται διακεκομμέναι, κἂν δὲν μάχωνται, μέγας τῆς ἐπανάληψις αὐτῶν· μάχῃ δὲ αὕτη ἡ πραγματικὴ ἐχθροπραξία καὶ σύγκρουσις τῶν δύο παλεμίων στρατῶν· τὸ ἄ γ ὼ ν περιέχει εὐρυτέραν σημασίαν τῆς μάχης· ἐπεὶ δὲ ἄ γ ὼ ν δὲν λέγεται μόνον ἡ μάχῃ, ἀλλὰ καὶ πᾶσα γύμνασις σωματικὴ τε καὶ ψυχικὴ· ἐμπείρους δὲ πολέμου καὶ ἀγώνων ἔννοει τοὺς ἐξησκημένους ὁπωσοῦν ἐντελῶς εἰς τὴν τέχνην τοῦ πολέμου καὶ τῶν στρατιωτικῶν γυμνασίων·—φιλοτιμία·]—τὴν λύσαν, ἣν εἶχε πρὸς τὴν δόξαν·—εἰ δὲ τις σῶφρων, ἡ δίκαιος ἄλλως—παρεῶσθαι·] ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ἔφρ' ἂν μὲν τις δηλαδὴ δὲν ἦνε ἐμπειροπόλεμος, εἶνε ὁμῶς κατ' ἄλλους λόγους σῶφρων—φρόνιμος, ἡ δίκαιος μὴ ἀνγχόμενος μὴ δὲ τὸ παραμικρὸν ἄτοπον καὶ ἄδικον (τότε γὰρ κυρίως δίκαιος), καὶ τοῦτον ὁ Φίλιππος ἀπώθει καὶ περιφρονεῖ·—ἀκρασίαν·] παρὰ τὸ ἀκρατὴς ἀκρατία, καὶ μεταβολὴ τοῦ ταῦ εἰς σίγμα ἀκρασία· διότι εὐκόλως τὸ τ μεταβάλλεται εἰς σ, ὅρ τὴν σημασίαν τῆς εἰς τὰ λεξικά·—καὶ κορδακισμούς·] εἶδος κομικοῦ χοροῦ ἄσμενον, ὁποῖον ποτὲ ἐχόρευον ἱσως τὰ λεγόμενα τουρκιστὶ Κιοτσέκια, καὶ Ταουσάνια·—παρεῶσθαι·] τὸ παραθεῖν σημαίνει καταφρόνησιν ἴσην τῇ παραγκωνίζεσθαι, ὡς καὶ τὸ ὑπερορᾶν· ἀλλὰ τὸ πρῶτον κυριολεκτεῖται ἐπὶ τῶν φύσει εὐτελῶν, ἢ ὡς τοιούτων νομιζομένων, τὰ ὅποια τὰ σπρόγχομεν οἰοῦν· ὡς τοιαῦτα διὰ τῶν ἀγκώνων καὶ ποδῶν· τὸ δὲ δευτέρον ἐπὶ τῶν φυσικῶν καὶ ἠθικῶν οὐχὶ εὐτελῶν, ἀλλ' ἐπὶ τῶν πρὸς ἡ ἐγομεν δυσἀρέσκειάν τινα, ἢ ἀποστροφήν· ὥστε διαβαίνοντες ἐκεῖθεν ὑπόνομεν ἐπιτήδες τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἵνα μὴ ἴδωμεν τὸ ἀντικείμενον τῆς ἀποστροφῆς μας, καθὼς ποιοῦμεν τὸ ἐναντίον διὰ τὸ π ἄ ρ ο ρ ᾶ ν, βλέποντες ἀλλαχοῦ πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν, ἀλλ' ὄχι πρὸς περιφρόνησιν, ἀλλὰ πρὸς παράβλεψιν ἐκείνου, τὸν ὁποῖον προσποιούμεθα, ὅτι δὲν βλέπομεν, ὅγιν διὰ λόγους ἀποστροφῆς, ἀλλὰ δι' ἄλλας πολλὰς αἰτίας·—ληστὰς·] ἐνταῦθα ἡ λέξις λ η σ τ η ς

ται ἀντιθετικῶς τὰ ἐπόμενα, καὶ μεταβατικὸς συνάμα·—εὐτυχοῦντα ὁρῶν] ἡ με-
μετοχὴ εἰδική· ὁ ῥητωρ ἀφ' οὗ διὰ τῆς ἐκθέσεως τῶν προηγουμένων· ἐξεγύμνασε
τὸν Φίλ. ἀπὸ τὴν ἐμπιστοσύνην τῶν συμμάχων του, τὴν εὐνοίαν τῶν ὑπηκόων
τοῦ Μακεδόνων, τοὺς ἐμπειροπολέμους στρατιώτας, τὸ νηφάλιον τοῦ τρόπου του
καὶ τὸ νοῦνεχες, καὶ ἡδυνάτο τις μόλα ταῦτα νὰ τῷ παρατηρήσῃ τὴν τύχην του,
ἥτις ἐτι ἔμενεν εἰς αὐτόν, καὶ ἥτις κατὰ τὴν κοινὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων εἶνε ἀν-
τιρρόπης σχεδὸν τῶν ἄλλων ἀπώλεσεν ὁ Φίλιππος, ὡς ἀνωτέρω ἔρρεθη, καὶ τὴν με-
γίστην βοήθην ἔχει πρὸς ὅλα τὰ ἀνθρώπινα πράγματα, διὰ ταῦτα μεταβαίνει ἡ-
δη καὶ εἰς τὴν ἐξέτασιν αὐτῆς, ἵνα ἐνθαρρύνῃ καὶ κατὰ τοῦτο τοὺς Ἀθηναίους κατ'
ἐκείνου. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν φαίνεται, ὅτι συμμερίζεται τὴν δόξαν τῶν πολλῶν
περὶ τῆς ἰσχύος τῆς τύχης, μετὰ ταῦτα ὅμως προχωρῶν ἐκκρίνει γνώμην περὶ
αὐτῆς ἐμβριθεστάτην, ὅτι ἡ τύχη διευθύνει τὰ πάντα κατὰ θεῖαν βουλήν, συλ-
λαμβάνουσα μὲν καὶ βοηθοῦσα τοὺς εὐσεβεῖς καὶ δικαίους, καὶ τοὺς θέλοντας
νὰ ποιῶσι τὰ δέοντα, καταπολεμοῦσα δὲ καὶ τιμωροῦσα τοὺς ἀσεβεῖς, καὶ κα-
θημένους ἀργούς. Προκλ. Βασ. α. — ταύτη] — διὰ τοῦτο διὰ τὴν παρούσαν τοῦ
εὐτυχίαν· αἱ θετικαὶ ταύτη καὶ τοῦτο κατ' οὐσίαν τῆς σημασίας τῶν ποσῶς
δὲν διαφέρουσιν ἀπ' ἀλλήλων, ἀλλὰ κατὰ τὸ γένος μόνον, μόνον ὅτι καὶ τὸ γένος
αὐτῶν ὅπως ἀπερίσπαστοι διὰ τὴν ἐπιρρηματικὴν τῶν σημασίαν, εἰς τὴν μετέπεσον·
ὡς δὲ Ἀντωνυμία ἔχουσιν ἑλκεῖν τῆς ἐπί· — λογισμῷ χρῆται] κατὰ περίφορον
= φρονίμως συλλογίζεται· — τὸ ὅλον] βέλτιον ἐνταῦθα τὸ ἐναρθρον, παρὰ τὸ ἀναρ-
θρον, διότι δηλοῖ τὸ σύνολον· τὸ πᾶν εἶνε ἡ τύχη· τὸ δὲ ὅλον εἶνε κατηγορούμενον·
— παρὰ πάντα τὰ τῶν ἀνθρώπων πράγματα] τοῦτο ἡ κοινὴ δόξα· ἡ δόξα ὅμως
τῶν σοφῶν, καὶ μάλιστα Πλάτωνος, καὶ Δημοσθένους ἦτο, ὅτι ὁ θεὸς μὲν πάντα,
ἀλλὰ μετὰ τοῦ θεοῦ καὶ ἡ τύχη καὶ ὁ καιρὸς διακυβεύουσι πάντα τὰ ἀνθρώπινα·
οὐ μὴν ἀλλὰ] ἐν τῇ φράσει ταύτῃ, ἐπειδὴ ἔλειπε τὸ ῥήμα, μετὰ τοῦ ὁποῖου ἡ ἀπόφα-
σις συνδέεται, (ἥτις εἶνε ἡ κατ' ἀντίθεσιν ἐννοουμένη πρὸς τὴν κοινὴν δόξαν τὴν ὅτι ἡ
τύχη εἶναι τὸ πᾶν, τὴν ὁποῖαν παραδέχεται μὲν στιγμιαίως ἀλλ' ἀπορρίπτει ἐπειτα
διὰ τοῦ· οὐ μὴν καὶ οὕτως ἔχει, ὅτι δηλαδὴ διὰ τὴν παρούσαν εὐτυχίαν εἶνε καὶ
φοβερός ὁ Φίλιππος εἰς τὸ νὰ τὸν πολεμήσῃ τις· ἐν ταύτῃ, λέγω, τῇ προτάσει,
παράλειπτοντος τοῦ ῥήματος τῆς ἀποφάσεως, ἡ ἀποφατικὴ πρότασις συνεμίγη
μετὰ τῆς καταφατικῆς τῆς « οὐ μὴν, ἀλλ' ἔγωγε ἐλοίμην ἂν » ὥστε ὁ Ἀλλὰ
κυρίως εἶνε αἰτιολογικός, αἰτιολογῶν τὴν ἀποσιωπηθεῖσαν ἀντιθετὴν πρότασιν
τὴν « οὐ μὴν καὶ ἀληθῶς οὕτως ἔχει, ὅτι ἡ τύχη εὐνοεῖ τὸν Φίλιππον· διότι ἔ-
γω—ἐλοίμην ἂν τὴν τῆς ἡμετέρας πόλεως τύχην, ἢ τὴν ἐκείνου· — εἰ τις δοιή-
—ἐλοίμην ἂν] ἡ ὑπόθεσις ἰδεατὴ καὶ προβλεμματικὴ, ἡ δὲ συνέπεια τῆς ἀπο-
δόσεως ἐνδεχομένη· — τὴν τῆς πόλεως τύχην] οἱ ἀρχαῖοι ἐφρόνουν, ὅτι οὐ μόνον
ἕκαστος ἀνθρώπος ἴδιον ἔχει τύχην, ἀλλὰ καὶ ἕκαστη πόλις, καὶ ἕκαστον ἔθνος,
ὡς καὶ ἡμεῖς φερονόμεν, ὅτι ἕκαστος τῶν χριστιανῶν ἕνα ἔχει Ἀγγέλον φύλα-
κα, πρὸς ὃν ἀνάγεται καὶ ἡ ἐν τῷ Ἀποδείκνυν ἱκετικὴ εὐχὴ « Ἄγιε Ἀγγελε,
ὁ ἐρεστώδης τῆς ἀθλίας ψυχῆς, καὶ ταλαιπώρου μου ζωῆς » κτλ. ἕκαστον δὲ ὁ-
λόκληρον ἔθνος μὴ χριστιανὸν ἕνα μόνον ἄγγελον κατὰ τὴν Γραφὴν ἔχει φύλακα·
— πᾶσι πλείους ἀφ' ἑαυτῶν] ἐρρεῖται εἰς τὰ προηγουμένα ὅτι τὰ συγκριτικὰ λαμ-
βάνουσι καὶ ἐπιτακτικὰ μόρια καὶ πτωτικὰ ὁμοίως καὶ περὶ ἀπορρηγῆς εἴρηται, ὅτι
κυρίως εἶνε τὸ μέσον, δι' οὗ τις πράττει τι· εἰ δὲ περισσώτερον ἀπορρηγῆς εἰς τὸ νὰ

ἔχῃ τὴν ἀντίληψιν τῶν θεῶν εἶνε, ὅτι ὅποις εἴθε εὐσεβεῖς καὶ δίκαιοι, ἐκείνους
ἐπιόρκος, ἀδίκος καὶ πλεονέκτης· — καθήμεθα] τὴν βαθμίαν καὶ ἀμέλειαν ἐκ-
φράζει τῶν Ἀθηναίων μεταφορικῶς· — αὐτὸν ἀργοῦντα—ἐπιτάττειν] ἡ μὲν αἰ-
τιατικὴ αὐτὸν προσδιορίζει τὸ ἐννοούμενον τινὰ, ἡ δὲ Μετοχὴ προσδιορίζει τὸν
προσδιορισμὸν τοῦ ὑποκειμένου αὐτόν· — μήτι γε δὴ] — πολὺ ὀλιγώτερον συγ-
χωρεῖται ὁ ἀργὸν νὰ ἐπιτάττῃ τοὺς θεοὺς νὰ πράττωσι τι ὑπὲρ αὐτοῦ· αὐταὶ δὲ
αἱ φράσεις, μήτι γε, μήτι δὴ, μήτι γε δὴ, εἰ μὲν προηγῆται πρότασις
καταφατικὴ, ἐξηγουμένη συνήθως ἀπόσπ. μᾶλλον, ἢ πολλῶ μᾶλλον· εἰ μὲν προη-
γῆται ἀποφατικὴ, τότε ἐξηγουμένη ἀντιθέτως ἀπόσπ. ὀλιγώτερον· καὶ τὸ μὲν μὴ
ἐν ταύταις κατ' ἄλλους μὲν εἶνε ἀπαγορευτικόν· — ἵνα μὴ εἴπω, τὸ δὲ τι μετρια-
στικόν, καὶ τό γε ἐλαττωτικόν· κατ' ἄλλους δὲ τὸ δὴ ἐπιτείνει τὴν βεβαιωτικὴν
δύναμιν τοῦ γε, τὸ δὲ τι τὴν τοῦ μή· — οὐ δὲ θαυμαστὸν, εἰ—περιγίγνεται] ὁ
δὲ συμπερασματικός· τὸ δὲ εἰ ἔχει σημασίαν θετικὴν ἴσων τῷ ὅτι· ἐπειδὴ αὐ-
τὸ δὲν ἔχει μόνον σημασίαν καθαρῶς ὑποθετικὴν, ἀλλ' ἔχει καὶ διστακτικὴν ἢ
ἐρευνητικὴν, καθὼς, εἰ πέπαυται τῆς ἐδωδῆς, σκέψομαι· καὶ θετικὴν κυρίως,
ἥτις παρίσταται ὑπὸ ἐκφράσιν ὑποθετικὴν, καθὼς, θαυμαστὸν οὐδὲν πεποιήκα-
μεν, εἰ ἀρχὴν διδομένην ἐδεξάμεθα· ὅπου τὸ εἰ ἐδεξάμεθα· ἡδυνάτο νὰ ἐξη-
γηθῇ καταλληλότερον καὶ σαφέστερον θετικῶς διὰ τοῦ ὅτι· καὶ ἀπορηματικὴν·
ἐνταῦθα δὲ θετικὴν· τῷ ὅτι, καθὼς καὶ ὅλα τὰ ἐπόμενα, εἰ ἀντήρατε· εἰ οὐκ ἡ-
θελήσατε· εἰ ἀνηλίσκατε, εἰ προσκινδυνεύετε, εἰ ὀκνεῖτε, εἰ μέλλετε· ὅρ. Συντακτ.
Ἀσωπίου· καὶ μ' ἕνα λόγον τότε κυρίως ἐκφράζει ὑποθετικὴν σημασίαν τὸ εἰ, ὅ-
τε εἶνε ἀνάλλυσις ὑποθετικῆς Μετοχῆς, καθὼς, εἰ περιπατεῖ, κινεῖται· περιπα-
τῶν κινεῖται· ὅτε ὅμως· εἶνε ἀνάλλυσις ἢ ὀνομαστικῶν ἀπαρεμφάτων, ἢ ἀπορίας,
θαυμασμοῦ, καὶ ἐκπλήξεως, εἶνε ἀπορηματικόν, διστακτικόν, θετικόν· — στρα-
τευόμενος, καὶ πονῶν ἐκείνος αὐτός] καθὼς καὶ εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ πρώτου Ὀλυμ-
πιακοῦ λέγει, καὶ εἰς τὸν πρώτον κατὰ Φιλίππου· ἡ δὲ ὀριστικὴ αὐτὸς τὸς ἐτέθη
πρὸς ἐμφασιν ἔχουσα τὴν διασταλτικὴν τῆς ἔννοιαν· — μηδὲνα καίρων, μηδ' ὥ-
ραν] διὰ τί ἐτέθη τὸ μὴ δέναι, καὶ οὐχὶ τὸ οὐδέναι; διὰ τὸ εἶ· καὶ διὰ μὲν
τοῦ καιροῦ ἐννοεῖ πᾶσαν εὐκαιρὸν περιστάσιν, διὰ δὲ τοῦ ὥραν τὰς τέσσαρας ὥ-
ρας τοῦ ἔτους, ἔαρ, θέρος, φθινόπωρον, καὶ χειμῶνα· — οὐ δὲ θαυμάζω τοῦτ' ἐ-
γώ] ὁ δὲ ἐπανελήφθη· ἡ δὲ δεικτικὴ τοῦτο ἔχει τὴν δεῖξιν κατ' ἐπαναλήψιν
εἰς τὸ περιγίγνεται· τὸ δὲ ἐγὼ ἐτέθη εἰς τὸ τέλος πρὸς ἐμφασιν καὶ τόνον τοῦ
λόγου μετὰ τῆς διασταλτικῆς τοῦ ἐννοίας, — ὦν] — μηδὲν τούτων, ἃ ποιεῖν προσ-
ήκει· ἀλλὰ καθ' ἑλξιν ἐτέθη γενικὴ· — περιήμεν] — ἐνικώμεν· ἡ τοιαύτη σημασία
τοῦ περιείμι καὶ περιγίγνομαι πηγάζει ἀπὸ τὴν περὶ αὐτῶν περίεμι·
εἰμι περισσός· ἀνώτερος· ὁμοίως καὶ τὸ δεύτερον, γίνομαι ἀνώτερος· ἄρα καθὼς
ἀνώτερος, καὶ νικητής.

§. 10. Ἀλλ' ἐκεῖνο θαυμάζω] ὁ ἀλλὰ θετικῶς διὰ τὴν ἀνωτέραν ἀρσιν αὐτοῦ δὲ
θαυμάζω· ἡ δὲ δεικτικὴ εἶνε προπαρασκευαστικὴ ἔχουσα τὴν δεῖξιν εἰς τὰ ἐπόμε-
να, εἰ ἀντήρατε κτλ. ἐπανέλαβε δὲ πολλάκις τὸ θαυμάζω, διὰ τὴν αὐξήσιν
τὸν θαυμασμόν καὶ τὴν ἀπορίαν του· — Λακεδαιμονίαις μὲν ποτε] ἐπὶ τοῦ Κοριν-
θιακοῦ πολέμου, ὅστις ἔλαβεν ἀρχὴν ἀπὸ τὰ 395—394 π. Χ. Καὶ ἄλλοι μὲν
ἐννοοῦσι τὸν Βοιωτικὸν πόλεμον, καθ' ὃν οἱ Ἀθηναῖοι ἐδοθήσαν τοῖς ὠθηθαῖς
κατὰ Λακεδαιμονίων, καὶ ἐξέβαλον αὐτοὺς ἐκ τῶν ὠθῶν· ἄλλοι δὲ τὸν Κοριν-

θιακόν, ὡς ἔφθημεν εἰπόντες ἀνωτέρω, ἐν ᾧ ὅσοι τῶν Ἀθηναίων ἔπεσον, πομπῆς μεγάλης ἐνεταφιάσθησαν, ὅποτε καὶ ὁ Λυσίας ἐξεφώνησε τὸν Ἐπιπτοῦ εἶχον δὲ τότε οἱ Λακεδαιμόνιοι μεγίστην δύναμιν, τὴν ὁποίαν ἀπέκτησαν τὰ τὴν καταστροφὴν τῶν Ἀθηναίων ἐν τῷ τέλει τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου εἰς τὰ 404 π. Χ. μόλα ταῦτα οἱ Ἀθηναῖοι ἐτόλμησαν ν' ἀντιπαραταχθῶσι πρὸς αὐτοὺς ἔχοντας τοσαύτην δύναμιν.—ὕπὲρ τῶν ἐλληνικῶν δικαίων] ὁρᾷ τὴν θέσιν τοῦτο, διὰ τὴν κατρακυλίσαν ἀκολούθως σχεδὸν μόνη τις ἡ ἀντιθέσις τῶν Λακεδαιμονίων μὲν ὑπὲρ τῶν ἐλληνικῶν δικαίων ἀντήρατε· νυνὶ δ' ὁκνεῖτε ὑπὲρ τῶν ὑμετέρων αὐτῶν κτημάτων»· ὁμοίως καὶ παρακάτω «ἴν' οἱ ἄλλοι ἴσθηντες»· τύχῳσι τῶν δικαίων (τὴν αὐτονομίαν των δηλαδὴ), τὰ ὑμέτερά αὐτῶν κτήνη ληστέα καὶ τοὺς μὲν ἄλλους σεσώκατε—τὰ δὲ ὑμέτερά αὐτῶν ἀπολωλέκατε· ἀντήρατε] ἐσηκώσατε ὅπλα κατ' αὐτῶν· εἶνε δὲ τὸ ἀνταίρειν τοῦ τοῦ συναίρεσθαι] λαμβάνεται δὲ πολλάκις καὶ ἀμεταδράτως, ὡς ἐν τῷ τῶρα—καὶ πολλὰ ἰδίᾳ πλεονεκτῆσαι] τοῦτο σημαίνει τὸ νὰ ἐπιθυμῇ τις νὰ τὰ περισσότερα παρὰ τὸ δίκαιον καὶ τὴν κοινὴν ἰσότητά, καὶ τὸ νὰ κινήσῃ τὸν λίθον πρὸς τὴν ἀπόκτησιν τούτων· ἐν ᾧ λοιπὸν οἱ Ἀθηναῖοι ἠδύνατο νὰ ὡς ὁ θῶσι νὰ ἰδιαιτέρως κατὰ πολλὰ, εἰάν συνεχώρουν εἰς τοὺς Λακεδαιμονίους νὰ ὡς ὁ κῶσι τοὺς Ἕλληνας, μὲ ὅλα ταῦτα δὲν τὸ κατεδέχθησαν· ἀλλὰ ζητήσαντες τὸν τρόπον ἤθελον ὠφελῆσθαι ἰδίᾳ οἱ Ἀθηναῖοι· πρῶτον καὶ κύριον ἤθελον ὠφελῆσθαι ἀναλίσκοντες τὰ χρήματά των, μὴ ἀπολλύντες τὰ στρατεύματά των, καὶ λοιπὰ τὰ εἰς τοὺς πολέμους ἀναπόδραστα· καὶ δεῦτερον ἴσως καὶ παρὰ τῶν Λακεδαιμονίων ἐλάβανόν τι, ἵνα μὴ λάθῳσι μέρος εἰς τὸν πόλεμον ὑπὲρ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων, καὶ κατὰ τῶν Λακεδαιμονίων—ἐξόν] οὐδετεροαπόλυτος γὰρ, τῆς ὁποίας ὑποκείμενον εἶνε τὸ πλεονεκτῆσαι, ἀποδίδεται δὲ εἰς τὸ οὐκ ἔσθαι—τύχῳσι] τύχῳσι ἐπείπευ νὰ εἴπῃ· διότι ὁ ἵνα ἐξαρτᾶται ἀπὸ τοῦ μένου τοῦ ἀνὴρ ἴσκει· τίθεται ὅμως καὶ ὑποτακτικὴ ἀπὸ παραρρηγμένης ῥητικῆς ἐξαρτωμένη, ὅταν ἡ συνέπεια καὶ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς πράξεως ἀκόμη, καθ' ὃν χρόνον ὁ λέγων ὁμιλεῖ, ἢ ὅταν μεταφέρῃ ἑαυτὸν νοερώς εἰς τὸν χρόνον, καθ' ὃν ταῦτα, περὶ ὧν ὁ λόγος, ἐγενεῖν, καὶ τότε ὡς νὰ τίθεται ἡ ὑποτακτικὴ ἀπὸ ἐνεστώτος Ὀριστικῆς· ἢ καὶ τέλος, ὅταν ὁ λόγος ῥῆται ὡς αὐτοῦ ὑπόστατος καὶ ἀνεξάρτητος· ἢ καὶ ἐμφανίζηται βεβαίᾳ καὶ ἀνὰ τὴν συνέπειαν, ὡς ἐνταῦθα, ἀπὸ τὰ ἡγούμενα—καθ' ἓνα αὐτῶν ἕκαστον ἐστὶ τὸ ἕκαστον πρῶτον εἶνε ἀντικείμενον τοῦ σεσώκατε, καὶ δεῦτερον ἕκαστον πρὸς τὸ «πάντας τοὺς ἄλλους»· ἢ δὲ γενικὴ τῆς Ὀριστικῆς ἐπαμφοδὴ δηλαδὴ εἶνε τοῦ ὅλου γενικὴ πρὸς τὸ ἕκαστον, καὶ πρὸς τὸ καθ' ἓνα· καὶ ἀνὰ μέρος σημαίνει τὸ μερικώτερον πρὸς ἐπίτασιν τοῦ ἕκαστου, τὸ ἓνα σημαίνει μερισμὸν προσδιορίζει· καὶ μερικεύει ἐτι μᾶλλον τὴν ἔννοιαν· μερίσι—χωριστὰ ἕκαστον αὐτῶν μερικῶς σεσώκατε—τὰ ὑμέτερά αὐτῶν ὑπάρχει αὐτοπάθεια, ἐκεῖ αἱ κτητικαὶ προσλαμβάνουσι καὶ τὰς γενικὰς ῥητικῶν, ὅπου δὲ λείπει ἡ αὐτοπάθεια, μόναι αἱ κτητικαὶ τίθενται, καθὰ τὰ ὑμέτερά αὐτῶν κομίσθη, καὶ, ὡς Φίλιππος τὰ ὑμέτερα αὐτῶν ὑμᾶς ῥεῖ· ποῖα δὲ εἶνε, τὰ ὅποια ἀπαλέσαντες κἀθηνται· Ἀμφίπολις, Πύδαια, Μεθώνη, κτλ.—μηδὲ εἰς] τὸ διαλελυμένον ἔχει μεγαλητέραν ἐμμενῆσιν συνθέτου μὴ δὲ εἰς—δύναται] τοῦτο ἐνταῦθα ἰσοδυναμεῖ τῷ θέλει· καὶ

χί ὅτι δὲν δύνανται νά λογισθῶσιν, ἀλλὰ δὲν θέλουσιν· ἐπειδὴ τὰ πάθη τασούτων
 σκοτιζοῦσι τὸν νοῦν, ὥστε δὲν δύναται ὁ ἄνθρωπος νά συλλογίζηται τὸ ὀρθόν, τὸ
 ἀληθές, καὶ τὸ συμφέρον του· — πόσον-χρόνον] ἐννέα ἤδη ἔτη πολεμοῦσι πρὸς τὴν
 Φίλιππον περὶ τῆς Ἀμφιπόλεως· ὥστε τὸν δεῦτερον τοῦτον Ὀλυμπιακὸν λόγον
 ἐξεφώνησεν ὁ ῥήτωρ τὸ 350 π. Χ. ἂν ἡ ἐκπόρθησις τῆς Ἀμφιπόλεως ἐγενεῖν εἰς
 τὰ 358 π. Χ. τὸ ἥ ἐ πόσον χρόνον πολεμεῖτε εἶνε ἀντικείμενον τοῦ λογίσασθαι·
 — καὶ τί ποιοῦντων ὁ χρόνος διελήλυθε] αἱ ἐρωτηματικά Ἀντωνυμῖαι εἰς τὴν ἀρ-
 χὴν τῶν ἐξαρτωμένων προτάσεων τιθέμεναι, γίνονται ὀρθωτικά λόγου, καθὼς
 αἱ Ἀναφορικά, ἀλλ' ἐνίοτε δὲν ἀναλύουσι τὴν πρότασιν, εἰς ἣν συντακτικῶς ἀ-
 ποδίδονται, ἀλλὰ τὴν ἐπομένην, ὡς ἐνταῦθα· δὲν ἀνέλυσε τὴν μεταχρῆν ποιοῦν-
 των, ἀλλὰ τὸ διεληλυθῆναι, ὅπερ εἶνε ἀντικείμενον καὶ αὐτὸ τοῦ λογίσασθαι, καὶ
 οὐχὶ τοῦ ποιοῦντων· ἡ δὲ σύνταξις ἔχει οὕτως εὐδύνανται τις λογίσασθαι
 τὸ πόσον χρόνον πολεμεῖτε Φιλίππῳ, οὐδὲ---λογίσασθαι τοῦτον τὸν χρόνον, ὑμῶν
 ποιοῦντων τι=οὐδὲν τοιοῦτον εἶνε καὶ τὸ εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ πρώτου κατὰ Φι-
 λίππου τὸ σήλικην ποτ' ἐχόντων δύναμιν Λακεδαιμονίων, ὑμεῖς οὐδὲν ἀνάξιον
 τῆς πόλεως ἐπράξατε· τὸ δὲ αὐτοῖς ἐτέθη εἰς τὸ τέλος τῆς περιόδου καθ' ὅ-
 περὶ διδασμὸν διὰ τὴν ἔμφασιν· — ἵστε γὰρ δήπου] ἐπαναλαμβάνει τὴν ἀνωτέρω
 πρότασιν διὰ τοῦ γάρ, διὰ νά τὴν ἀναπτύξῃ καλῆτερα· — ὅτι---ἅπας ὁ χρόνος
 διελήλυθε] τὸ ὅτι ἀνέλυσε τὸ ὀνοματικὸν Ἀπαρέμφατον διεληλυθῆναι, ὅ-
 περ εἶνε ἀνάπτυξις τῆς προπαρασκευαστικῆς Ἀντωνυμίας τοῦτο, καὶ ἐπομέ-
 νως ἀντικείμενον τοῦ ἵστε· — μελλόντων αὐτῶν] = ὑμῶν αὐτῶν, καὶ οὐχὶ ἄλλων.
 — ἑτέρους τινάς] τὸ ἕτερος λαμβάνεται ἐπὶ ἑνὸς τῶν δύο ἀντικειμένων· πῶς
 λοιπὸν ἐνταῦθα ἔλαβε χώραν ἡ ἑτερος; καὶ ἐνταῦθα κατ' ἀκριβοῦς ἡσυχάζοντι τὰ
 ἀντικείμενα δύο εἶνε· ἐν αὐτοῖς οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ ἕτερον ὅλοι οἱ ἄλλοι οἱ μὴ Ἀθη-
 ναῖοι· τινες δὲ ἦσαν αὐτοῖς οἱ ἕτεροι; οἱ ξένοι, ὁ Χάρης, ὅστις κατὰ Διοδώρον Κ.
 15 §. 95 ἀκόλαστος μάλιστα πάντων ἦν, ὃς ἀπὸ πολλὰ παρανομῶν, ἀγαθὸν μὲν
 οὐδὲν διεπράξατο, τῇ δὲ πόλει διαβόλας· καὶ ὁ Χαρίδemos, στρατηγὸς μηδα-
 μνοὶ καὶ ἀνάξιοι, τοὺς ὁποίους οἱ ῥάθυμοι καὶ κοῦφοι Ἀθηναῖοι ἐπεμπον εἰς τὸν
 ὑπὲρ πατρίδος πόλεμον· οἱ δὲ ἀντὶ νά πολεμῶν ὑπὲρ αὐτῆς, ἰδίους εὗρισκον πα-
 λέμους· ὑπαινίττεται δὲ αὐτοὺς, ἵνα τοὺς Ἀθηναίους ἐπιπλήξῃ· — αἰτιωμένων ἀλ-
 λήλους] = προφασίζομένων ὁ εἰς κατὰ τοῦ ἄλλου ὡς αἰτίου τῶν κακῶν· διότι ἡ
 λέξις ἐπίση οὕσα λαμβάνεται καὶ ἐπὶ καλοῦ καὶ ἐπὶ κακοῦ· — κρινόντων] = ἀγόντων
 εἰς κρίσιν τοὺς στρατηγούς. — πάλιν ἐλπίζόντων] = νέας ἐλπίδας λαμβανόντων· ἐ-
 πειδὴ λίαν εὐμετάβλητοι ἦσαν οἱ Ἀθηναῖοι, ὅπερ ἀποδεικνύει τὴν κουρόνησιν των·
 οὗτοι γὰρ εὐμετάβλητοι, οἱ δὲ νουνεχεῖς ἐστηκότες καὶ στοθεροί· καὶ ὁ ῥήτωρ ἐπί-
 τῆδες τὰ ἐπαναλαμβάνει ἐπιτροχάδην, ἵνα τὸ κοῦφον αὐτῶν κομψότατα ἐξελέγξῃ·
 ἐπειδὴ ἐκείνους τοὺς στρατηγούς, τοὺς ὁποίους ὡς ἀναξίους κατέκρινον, αὐτοὺς πάλιν
 μετ' ὀλίγον εἰς τὰ πράγματα ἐκάλουν, καὶ ἐνεπιστεύοντο τὰ συμφέροντα τῆς πα-
 τρίδος, μεγάλα ἐλπίζοντες οἱ κουρόνοες· — ταῦτα ποιοῦντων] τοῦτοις, ἂ νυνὶ ποιεῖτε.
 §. 11. Εἴθ' οὕτως ἀγνωμόνως ἔχετε] τὸ εἶτα καὶ ἔπειτα, ὅταν ἐπέλῃσι τὸν
 τόπον τοῦ δεύτερον, τίθενται εἰς τὸν λόγον ἀντὶ τοῦ δέ· ὅταν δὲ πρὸς τῇ τά-
 ξει δηλώσῃ καὶ ἀντιθεσὶν τινα, τότε προσλαμβάνουσι καὶ τὸν δέ· ἀλλ' ὅταν τί-
 θεται ἐν ἀρχῇ ἐρωτήσεως μὲ σφοδρότητα τινα, τότε ἐμφαίνουσιν ἀγανάκτησιν,
 θαυμασμόν, καὶ εἰρωνεῖαν· τοῦτο δὲ ἐννοεῖται τὸ πρῶτον ὡς σημαντικὰ ἐπιρήματα

ισοδυναμεί πρὸς τὸ διαχεισθαι, τὸ ὁποῖον πολλάκις εἴρηται· τὸ δὲ ἀγνώμων, εἴ
οὐ τὸ ἀγνώμωνως, κυρίως σημαίνει τὸν ἐστερημένον γνώμης καὶ συνέσεως, ἔπειτα
καὶ τὸν ἀχάριστον· καθότι διὰ τὰς ἡμέρας τις ἀχάριστος, πρέπει νὰ ᾖ πρῶτον ἀρι-
τος καὶ αὐνέτος· ἡ δὲ ἔννοια, τόσον ἀσυλλόγιστος καὶ ἀπερίσκεπτος εἴσθε· διὰ
ταῦτο καὶ τὸ εἶτα ἐνταῦθα εἶνε κάπως ἐλεγκτικόν, καὶ τῆς ἀτοπίας τοῦ πράγ-
ματος ἐμφαντικόν· — ἐκ χρηστών] ἡ ἐκ σημαίνει μεταβολήν· — φαῦλα τὰ πράγ-
ματα] ἀδύνατον τὰ πράγματα τῆς πόλεως νὰ βελτιωθῶσι, καὶ νὰ γένωσι πάλιν
χρηστά ἐκ φαύλων διὰ τῶν ἰδίων τρόπων καὶ αἰτιῶν, δι' ἃς ἐξέθεσεν εἰς τὸν ἀ-
νωτέρω §. 10. ἀλλὰ διὰ τῶν ἐναντίων ἐκείνοις· δηλαδή διὰ τοῦ εἰσφέρειν χρή-
ματα, τοῦ ἐξίέναι εἰς τὸν πόλεμον τοὺς ἰδίους κτλ. — διὰ τούτων· τῶν αὐτῶν]
ἐμφασιν ἔχει μεγίστην οὕτως, ἢ ἂν ἔλεγε δι' αὐτῶν ταύτων· ἡ διὰ τούτων αὐ-
τῶν· — οὐτ' εὐλογον, οὐτ' ἔχον ἐστὶ φύσιν] οὔτε ὁ ὀρθὸς λόγος τὰ παραδέχεται
τοῦτο· οὔτε αὐτὰ τὰ πράγματα ἐκ φύσεως ἐπιδεκτικὰ τοιοῦτου τινός· — πολὺ
γὰρ ἔξον· πέφυκε] τὰ ἐναντία φαίνεται ὁ ῥήτωρ, ὅτι λέγει εἰς τὸν πρῶτον Ὀ-
λυνθιακόν· διότι ἐκεῖ μὲν λέγει «πολλάκις δοκεῖ τὸ φυλάξαι» ἀγαθὰ τοῦ κτή-
σασθαι χαλεπώτερον εἶναι· ἐνταῦθα δὲ «πολύ· ἔξον· ἔχοντας φυλάττειν, ἢ κτή-
σασθαι πάντα πέφυκε» τοῦτέστι τὸ κτήσασθαι εἶνε χαλεπώτερον τοῦ φυλάξαι
ὡς ἐκ τῆς φύσεως αὐτῶν τῶν πραγμάτων· οὐδεμία ὁμῶς ὑπάρχει ἀντίφασις καὶ
ἐναντιότης, ἀλλ' ἐκάτερον ἰδίᾳ γίνεται· καθότι ἐκεῖνο μὲν ὁ ῥήτωρ ἀποδίδει εἰς
τὴν κοινὴν δόξαν ὅς ἐστι, λέγει· τοῦτο δὲ εἰς τὴν φύσιν αὐτῶν τῶν πραγμάτων·
πέφυκε λέγει· καὶ ἐκεῖ μὲν μερικεύει τὴν δυσκολίαν τοῦ φυλάττειν διὰ
τοῦ πολλὰκις ὅς ἐστι, καὶ οὐχὶ πάντοτε, διὰ τὴν ἀπροσεξίαν καὶ ἔπαρσιν
τῶν ἀνθρώπων, οἵτινες τῷ ὄντι πολλάκις ἀποκτῶσι· ἀγαθὰ ἐκ τύχης, ἢ κλη-
ρονομίας, καὶ οὐχὶ ἐκ τῶν ἰδρώτων τοῦ προσώπου των· ἐνταῦθα δὲ τὸ κτήσα-
σθαι εἶνε χαλεπὸν ἐξ αὐτῆς τῆς φύσεως τῶν πραγμάτων· — οὐδέν· ὑπὸ τοῦ πο-
λέμου λοιπόν] τίς οὕτος ὁ πόλεμος; φανερόν ὅτι ὁ ἐπολέμουν κατὰ τοῦ φιλιπ-
που, ὅστις τοὺς ἀφῆρσε πόλεις καὶ χωρία. Ἀλλ' ἐνταῦθα ὁ ῥήτωρ φαίνεται, ὅτι
ἀντιφάσκει πρὸς τὰ ἐν τῷ ἐνδεκάτῳ παραγράφῳ τοῦ πρώτου Ὀλυνθιακοῦ· διότι
ἐκεῖ μὲν λέγει, ὅτι πρέπει νὰ φροντίσωσι διὰ τὰ λοιπὰ· «διὸ δεῖ καὶ σφόδρα τῶν
» λοιπῶν ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, φροντίσαι» ἐνταῦθα δὲ «οὐδέν ἐστιν ὑπὸ τοῦ
» πολέμου λοιπόν τῶν πρότερον, κτήσασθαι δὲ δεῖ.» ἂν οὐδὲν ὑπάρχη· λοιπόν
καὶ πρέπη ν' ἀποκτήσωσι, πῶς φροντίσωσι διὰ τὰ λοιπὰ, ἵνα μὴ χάσῃ καὶ
αὐτά; ἂν δὲ ὑπάρχωσι καὶ ἄλλα λοιπὰ, πῶς ἐνταῦθα λέγει, ὅτι οὐδέν λοιπόν
τῶν πρότερον ὑπὸ τοῦ πολέμου; οὐδεμία ὑπάρχει ἀντίφασις, ἀλλὰ τὸ αὐτὸ λέγει
καὶ ἐκεῖ καὶ ἑδῶ· τοὺς Ὀλυνθίους αἰνίττεται κακεῖ ἐνταῦθα· ὁ φίλιππος ἐπειδὴ
τριάκοντα καὶ δύο πόλεις ἐπὶ Θράκης ἀφῆρσεν ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων, καὶ ἐν αὐτῇ
τῇ Χαλκιδικῇ Ποτίδαιαν, Μεθώνην, Ἀμφίπολιν καὶ λοιπὰ, μόνη σχεδὸν ἔμεινεν
ἡ Ὀλυνθος, τὴν ὁποίαν ὡς λείψανον τῆς συμμαχίας τῶν εἰκότως παραίνει νὰ
φροντίσωσι, διὰ νὰ μὴ χάσῃ καὶ αὐτήν· τὰ ἴδια λέγει καὶ ἐνταῦθα· ἐπειδὴ
ἐκ τῶν συμμαχιῶν πόλεων οὐδεμία ἄλλη τοῖς ἔμεινεν, εἰ μὴ ἡ Ὀλυνθος, ἥτις
καὶ αὐτὴ τοσαύτον χρόνον ἐχθρὰ ἦν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, καὶ φίλη καὶ σύμμα-
χος τῷ φιλιππῷ, ἥδη δὲ ἀποστάσα ἐκείνου προσῆλθε πρὸς Ἀθηναίους, οἵτινες
δὲν ἐπιμελοῦνται ὡς πρέπει διὰ νὰ τὴν ἀνακτήσωσι, διὰ ταῦτα λέγει ἐνταῦθα
ὅτι ἀπὸ τὰς προτέρας τῆς συμμαχίας πόλεις οὐδεμία ἄλλη τοῖς ἔμεινεν, εἰ μὴ

αὐτῇ, τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ ἀποκτήσωσι.—πρὶν ἂν κρατήσῃτε]—πρὶν φέρεται εἰς τέλος ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἤρχισατε· ἐγνωστὸν δὲ τὸν ὑπὲρ Ὀλύμπου πόλεμον ἢ καὶ γενικῶς πάντα πόλεμον.—ἀπ' αὐτῶν τῶν ἔργων] ἢ ἀπὸ ἐνταῦθα σημαίνει ἀπορμήν, ἀφ' ἧς ὁρμώμενός τις δύναται νὰ ἐπιβῇ ὁ θῆν κρίσιν, καλοῦχι ἀπὸ τῆς ἐσφαλμένη ἀκούῃ τῶν συκοφαντῶν, ὡς ἐσυνείβηζον οἱ Ἀθηναῖοι νὰ καταδικάζωσι τοὺς στρατηγούς παρὰ συρόμενοι ἀπὸ τοὺς συκοφαντοῦτας ῥήτορας.—κολάζειν] τιμωρεῖν καὶ τιμωρεῖσθαι, κολάζειν καὶ ζημιοῦν εἶνε ῥήματα συνάνωμα, διαφέρει ὅμως ἑτέρου ἑτέρου. καθότι τὸ μὲν ζῆμι οὐκ εἶνε τιμωρία διὰ χρημάτων, καὶ θανάτου· τὸ δὲ κολάζειν τιμωρία πρὸς σωματισμὸν δι' ἁμάρτημα γεγόμενον· τὸ δὲ τιμωρεῖσθαι σημαίνει τὴν ὀφειλουμένην ποινὴν, ἥτις εἶνε ὀρισμένη ἀπὸ τοὺς νόμους· τὸ δὲ τιμωρεῖν δηλοῖ τὸ συναμφότερον, καὶ βοηθεῖαν καὶ τιμωρίαν· τιμωρίαν μὲν πρὸς τὸν ἀναφέρεται—πρὸς τὸν ἀδικοῦντα, βοηθεῖαν δὲ ὑπὲρ οὗ γίνεται, ἥτοι τοῦ ἀδικουμένου· δηλαδὴ τιμωρίαν τὸν ἐχθρὸν σου βοηθῶ αὐτὸν ἢ τιμωρία τοῦ ἐχθροῦ εἶνε βοηθεῖαν τοῦ φίλου.—τὰς προφάσεις δ' ἀφελεῖν, καὶ τὰ καθ' ὑμᾶς· ἐλεήματα] τὰς προφάσεις, τὰς ὁποίας οἱ στρατηγοὶ προφαρίζονται ὡς ἀποτυχίας αἰτία, καὶ τὰς ὑμετέρας προφάσεις τῶν εἰς εἰς τὸν πόλεμον ἀναγκαζόντων, καὶ τὸ νὰ μὴ παρέχητε εἰς τοὺς στρατιώτας μισθόν, τὸ νὰ κατασπαταλάτε τὰ στρατιωτικὰ χρήματα εἰς τὰς ἐσπράς καὶ πανηγύρεις· δὲν ἐννοεῖ ὅμως ὁ ῥήτωρ ἐνταῦθα ὡς ἔλλειψιν τῶν καὶ τὸ νὰ μὴ στρατεύωνται οἱ ἴδιοι· διότι οἱ στρατηγοὶ τοιοῦτόν τι δὲν ἐπροφαρίζοντο, ἀλλὰ τὰ προσηρημένα·—πικρῶς ἐξετάσαι]—αὐστηρῶς, καὶ χωρὶς ἐπιεικειᾶν· πικρὸν κυρίως εἶνε τὸ ἀντίθετον τοῦ γλυκοῦς, ἀλλὰ μεταφορικῶς λέγεται ἐπὶ πολλῶν, ὅσον λόγων, θανάτου, βελόν, δικαστοῦ κλ. ἀλλὰ διὰ τὸ νὰ δύνανται τις νὰ ἐξετάζῃ τοιοῦτοτρόπως τὰς πράξεις τῶν ἄλλων, πρέπει νὰ ᾔηται καὶ πράξεις αὐτοῦ πάντῃ ἀνεπίληπτοι.—τί πέπρακται τοῖς ἄλλοις] εἰπομεν καὶ ἐν τοῖς ἐμπροσθεν, ὅτι αἱ ἐρωτηματικαὶ Ἀντωνυμίαι τιθέμεναι εἰς τὴν ἀρχὴν τῶν ἐξαρτωμένων προτάσεων γίνονται ὀρθωτικαὶ λόγον· αὐτὴ δὲ ὁλόκληρος ἡ ἐξαρτωμένη πρότασις εἶνε ἀντικείμενον τοῦ ἐξετάσαι· ἢ δὲ δοτικὴ τοῖς ἄλλοις εἶνε παθητικὴ σημαίνουσα τὸ ἐνεργεῖν αὐτοῖν, ἥτις ἐξαίρετως τίθεται εἰς τοὺς παθητικούς παρακειμένους, καὶ εἰς τὰ εἰς τὸς ῥηματικά, καθὼς, ῥητὴν μοί ἐστι—ἀν μὴ παρ' ὑμῶν αὐτῶν πρῶτον ὑπάρξῃ τὰ δέοντα] ὁ ἀπρόσωπος οὗτος λόγος, ἐὰν μεταβληθῇ εἰς προσωπικόν, θὰ γείνηται ἂν μὴ ὑμεῖς αὐτοὶ πρῶτον πράξετε τὰ δέοντα—τοῦτον-τὸν πόλεμον] δύο εἶχον οἱ Ἀθηναῖοι τότε συγχρόνως πολέμους· ἓνα τὸν πρὸς Φίλιππον περὶ τῆς Ἀμφιπόλεως, ἑτέρον δὲ τὸν συμμαχικὸν καλούμενον, τὸν ὁποῖον ἐπολέμουν κατὰ τῶν ἀποστατησάντων συμμαχῶν Χίων, Ροδίων, Κόρων, κλ. εἰς τὰ 356 π. Χ. ἀλλ' ἐνταῦθα οὐδέτερον αὐτῶν ἐννοεῖ, οὐδὲ ὀριστικῶς ἄλλον τινά, εἰ μὴ ἀόριστος, εἰς ὅτινα δῆποτε δηλαδὴ πόλεμον τῆς πόλεως ἤθελον ἐκπεμπεῖν· ὥστε ἡ δεικτικὴ ἐνταῦθα Ἀόριστος ἐμφαίνει σημασίαν καὶ οὐχὶ ὀρισμένην—φεύγειν] τὸν στρατηγόν· ὑπαινίσσεται Χάρητα, ὅστις διὰ τὸ πληρώσει τοὺς μισθοὺς τῶν στρατιωτῶν του, νὰ ὤρεται καὶ ὁ ἴδιος, ἐγκαταλιπὼν τὸν τῆς πόλεως πόλεμον μετέβη ἐκ Πυρραντίου πρὸς Ἀρτάβαζον τὸν Σατράπην τῆς Περσίας ἀνευ διαταγῆς τῆς πόλεως, ὅστις εἶχεν ἀποστατήσει ἀπὸ τὸν βασιλέα τῆς Περσίας, καὶ συνάψας ὁ Χάρης μάχην ἐνίκησε τοῦ βασιλέως τοῦ Σατράπης, οἵτινες εἶχον ἐπὶ αὐριάνδας στρατιωτῶν· ὁ δὲ Ἀρτάβαζος διὰ τὴν βοήθειαν ταύτην ἐχάρισεν εἰς τὸν Χάρητα τὴν Ἀμφιπο-

κον καὶ τὰ Σίγειον· ὁ ἴδιος στρατηγὸς ἀντὶ νὰ κάμῃ χρῆσιν τοῦ στόλου, τοῦ ἑποίου ἦτο ναύαρχος, πρὸς ἀνάγκησιν τῆς Ἀμφιπόλεως καθ' ἃς εἶχε διαταγὰς, ἠνώθη με τοὺς πειρατάς· κατηγορηθεὶς δὲ διὰ τοῦτο δὲν ἐτόλμησε νὰ παρουσιασθῇ εἰς τὸ δικαστήριον· μετὰ τινα ὅμως χρόνον ὑπερισχύσαν τὸ κόμμα του τὸν κατέστησε πάλιν στρατηγόν·— ὅσους ἂν ἐκπέμψῃτε στρατηγούς·] οἱ Ἀθηναῖοι πολέμουσαν τὸν Φίλιππον καὶ κατ' ἔτος χειροτονοῦντες δέκα στρατηγούς διὰ τὸν πόλεμον, δὲν τοὺς ἀπέστελλον ὅλους, ἀλλ' ἓνα ἢ δύο, τοὺς δὲ λοιποὺς μεταχειρίζοντο ἐντὸς τῆς πόλεως διὰ τὰς πομπάς (ὅπερ ἦτο κατάχρησις των), διὰ τοῦτο καὶ τὸν Ἀριστοτολικὸν λόγον μεταχειρίζεται ὁ ῥήτωρ ἐνταῦθα α ὅσους ἂν ἐκπέμψῃτε ἢ πρὸς ἐπιπλῆξιν·— ἰδίους δ' εὐρίσκειν] ἐτέθη τὸ εὐρίσκειν διὰ νὰ δείξῃ τὴν σπουδὴν καὶ τὴν ἐρευναν, τὴν ὁποίαν μεταχειρίζοντο εἰς εὐρεσιν αὐτῶν, οἵτινες ἀπέβλεπον πρὸς ἰδίαν ἐαυτῶν ὠφέλειαν· πᾶς γὰρ ὁ ζήτων εὐρίσκει·— εἰ δεῖ καὶ περὶ τῶν στρατηγῶν εἰπεῖν] οἱ ῥήτορες πολλάκις χιτῶντο τοὺς στρατηγούς διὰ τὴν κακὴν ἐκβάσιν τῆς ἐκστρατείας· ὁ ῥήτωρ ἀναγκαζόμενος νὰ ὑπερασπισθῇ ὀλίγον καὶ τοὺς στρατηγούς, ἀφ' ἐνὸς μὲν ὁμολογεῖ τὴν ἀλήθειαν, ὅτι αὐτοὶ οἱ στρατηγοὶ δὲν ἐπεμελήθησαν καθὼς ἔπρεπε τὰ πράγματα· ἀφ' ἐτέρου ὅμως πάλιν ἀπολογεῖται ὑπὲρ αὐτῶν, ἀναφέρον τὴν αἰτίαν τῆς ἀμελείας τῶν στρατηγῶν εἰς τὸν δῆμον, ὅστις τοὺς μισθοὺς καθυστερεῖ τῶν στρατιωτῶν, καὶ τὰ λοιπὰ ἀναγκαῖα τοῦ πολέμου·— ὅτι] ἀπάντησις τῆς προηγουμένης ἐρωτήσεως α τίνας ἔνεκα κτλ. ν καὶ ἐξηγήσις τῆς αἰτίας, δι' ἣν οἱ στρατηγοὶ ἐγκατελίμπανον τοὺς πολέμους τῆς πόλεως, καὶ εὐρίσκον ἰδίους·— ἐνταῦθα μὲν·—ἐκεῖ δὲ] τὸ μὲν ἐνταῦθα ἐξηγεῖ τὸν πόλεμον τῆς πόλεως, τὸ δὲ ἐκεῖ, τοὺς ἰδίους πολέμους, τοὺς ὁποίους εὐρίσκον οἱ στρατηγοὶ πρὸς ἰδίαν αὐτῶν ὠφέλειαν·— τὰ ἄθλα] ἄθλον καὶ ἄθλος διάφέρει· ἄθλος μὲν ἀρσενικῶς λέγεται ὁ ἀγὼν· ἄθλον δὲ οὐδετέρως τὸ βραβεῖον κυρίως τοῦ ἀριστεύσαντος, ἐξ ἧς σημασίας πηγάζει ὅσα τις εἰς νόμιμον καὶ δίκαιον πόλεμον λαμβάνει ὡς βραβεῖα νίκης· τοιαῦτα δ' ἐνταῦθα ἐνοεῖ τὴν Ἀμφίπολιν, τὴν ὁποίαν ᾔθελον λάβῃ οἱ Ἀθηναῖοι ὡς ἄθλον, ἂν ἐνίκηον τὸν Φίλιππον·— Ἀμφίπολις] ἐπεξηγήσις τοῦτο τοῦ ἄθλα· διὰ τοῦτο καὶ ἀσυνδέτως ἐκφέρεται· ἐπειδὴ τὰ ἐπεξηγηματικὰ ἐκφέρονται χωρὶς συνδέσεως·— καὶ ληροῦ] εἵπομεν καὶ εἰς τὰ μενα ὅτι ἡ φράσις· καὶ εἰ-καὶ ἂν, αὐξάνει καὶ ὑψώνει τὴν δύναμιν τῶν ἐπαγομένων· ἡ δὲ· εἰ καὶ-ἂν καὶ, ἐξ ἐναντίας σμικρύνει καὶ περιστέλλει τὰ ἐπαγόμενα· ἐπαγόμενα δὲ εἶνε ἡ ἀπόδοσις τῶν ὑποθέσεων·— ὅμοις κομίσσῃ] τὸ ὅμοις ἐτέθη πρὸς ἀντιδιαστολὴν προσώπου· ὅμοις δηλαδὴ λήψεσθε τὴν Ἀμφίπολιν καὶ ὅχι ἄλλοι, οἱ στρατηγοὶ τυχόν· τὸ δὲ κομίσσῃσθε = λήψεσθε· καθότι διαφέρει τὸ μέσον τοῦ ἐνεργητικοῦ· ἔκεινος σημαίνει τὸ φέρω τι εἰς τινα, τοῦτο δὲ· φέρω τι εἰς ἑμαυτόν = λαμβάνω·— οἱ δὲ κίνδυνοι] τοῦτο μὲ τὰ ἀκλόουθα κενῶνται ἀντιθετικῶς πρὸς τὰ εἰρημένα, ἅπερ εἶνε (τὰ μὲν ἄθλα ὁμέτερα· ἡ Ἀμφίπολις ἂν κυριευθῇ, αἰεὶς παρευθὺς θὰ τὴν λάβῃτε) οἱ δὲ κίνδυνοι τῶν ἐφεστηκότων ἱδιοὶ·— τὰ δὲ λήμματα τῶν ἐφεστηκότων καὶ τῶν στρατιωτῶν] κατ' ἀντίθεσιν καὶ ταῦτα πρὸς τὰ ἄθλα, τὰ ὁποῖα ὡς εἴρηται εἶνε ὅσα τις λαμβάνει ὡς βραβεῖα· τὰ δὲ λήμματα σημαίνει τὰ λάφυρα, τὰ ὁποῖα ἐξ ἀρπαγῆς καὶ ληστείας ἀποκτᾷ τις· ἀλλ' ἐνταῦθα εἶνε ἡ Ἀμφίπολις, καὶ τὸ Σίγειον, τὰ ὁποῖα τοῖς ἐβράδευσεν ὁ Ἀρτάβης· τὰ πλοῖα, δι' ὧν πάλιν τὸν

Χάρητα αίνιττεται καθότι αὐτὸς κατὰ τὸν Θεόπομπον πολλάκις καὶ ἄλλοτε κατέσχε τὸ Σίγειον, καὶ ἐν αὐτῷ πολὺν χρόνον μὲ τὸν στόλον τῶν Ἀθηναίων διέμεινε· τὰ ἴδια ἔπραξε καὶ ὁ ξεναγὸς Χαρίδημος, καθὼς ὁ ἴδιος ῥήτωρ λέγει ἐν τῷ κατὰ Ἀριστοκράτους, ὅστις Χ. κατέλαβε τὰς πόλεις Σκῆψιν, Κεβρήνην, καὶ Ἰλιον διαφέρει δὲ λῆμα λήμματος· καθότι τὸ μὲν πρῶτον παραγόμενον ἀπὸ τοῦ λάω τοῦ θέλω σημαίνει κυρίως θέλῃσιν, διάθεσιν τῆς ψυχῆς καὶ φρόνημα· ἰδιαίτερος ὁ ἄρσος, εὐτολμία, μεγαλοφροσύνη, κατὰ τὸ α μαρνόμενοι δ' ἀρετῆς καὶ λήματος οὐκ ἐσάωσαν ψυχάς. » Δημοσθέν. περὶ Στεφ. §. 289. τὸ δὲ δεύτερον λῆμμα γινόμενον ἀπὸ τὸν παρακείμενον τοῦ λαμβάνω σημαίνει γενικῶς ἅπαν ὅτι λαμβάνει τις ὡς δῶρον, κέρδος, εἰσόδημα· β'. σημαίνει λογικῶς τὴν μείζονα πρότασιν, ἐξ ἧς παράγεται τὸ συμπέρασμα· καθὼς, α πᾶν ὦ » φέλιμον ἀγαπητέον (τοῦτο ἡ μείζων πρότασις, εἴτε τὸ λῆμμα), ἀλλὰ μὴν ἡ » Γραμματικὴ ἐστὶν ὠφέλιμος (τοῦτο ἡ ἐλάσσων πρότασις), ἡ Γραμματικὴ ἄρα » ἀγαπητέα· » (αὐτὴ εἶνε τὸ συμπέρασμα)· γ'. σημαίνει τίτλον, ἐπιγραφὴν, περὶ λῆψιν Συγγράμματος, ἢ Ποιήματος, καθὼς, λῆμμα Νινευῆ, βιβλίον ὁράσεως Ναοῦ· — τὰ πλοῖα, α σὺλδοι] καὶ ταῦτα κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὰ ἄθλα· ἀπὸ τὸν ἴδιον πάλιν ῥήτορα ἐν τῷ περὶ τῶν ἐν Χερσον. λόγῳ τοῦ §. 24-5, γίνεται δῆλον, ὅτι οἱ στρατηγοὶ τῶν Ἀθηναίων κατήγον τὰ πλοῖα καὶ τοὺς Ἑλλήνας ἐκ τῆς κοινῆς θαλάσσης, α ἀντὶ δὲ ἀξιώματος καὶ τῆς τῶν Ἑλλήνων ἡγεμονίας » ἡ πόλις ἡμῶν Μυοννήσου καὶ τῆς τῶν ληστῶν δόξης ἀνεπίμπλατο· » πιθανὸν δὲ νὰ ἀναφέρωνται ταῦτα ἐν μέρει καὶ πρὸς Χάρητα, ὅστις ἐνωθεὶς μὲ τοὺς πειρατὰς, ἔπραττεν ἴσως τοιαῦτα.

§. 12. Ἰμεῖς] κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὰ εἰρημένα, ἄθλα, λήμματα κλ. — ὅταν εἰς τὰ πράγματα] τὰ γεγονότα καὶ τὰς ἐκβάσεις τῶν ἐκστρατειῶν. — ἀποβλέψῃτε] ἢ ἀπὸ τῶν τάσιν, διεύθυνσιν, καὶ προσήλωσιν σημαίνει. — φαῦλως ἔχοντα] εἰδικὴ μετοχή· διότι τὰ ὁράσεως σημαντικὰ αἰτιατικῇ συντάσσονται συνάμικ εἰδικῇ μετοχῇ· τὸ δὲ ἔχειν μὲ ποιότητος ἐπὶ ῥῆμα συντάσσόμενον ἰσαδυναμῇ πρὸς τὸ διὰ κεῖσθαι· — δόντες λόγον] τὸ δίδοναι λόγον δὲν σημαίνει μόνον τὸ δίδειν λογαριασμὸν καὶ εὐθὺς τῆς διαχειρήσεως χρημάτων, ἢ ἄλλης ὁποιασδήποτε ἀρχῆς, ἐπιστάσεως, ἢ ἐπιμελείας, ἀλλὰ σημαίνει καὶ τὸ ἀπολογεῖσθαι, καὶ χορηγεῖν ἐξουσίαν καὶ ἄδειαν εἰς τινα, ὡς ἐνταῦθα, εἰς τὸ νὰ ἐκφέρῃ τὴν γνώμην του ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἢ νὰ ἀπολογηθῇ ἐν δικαστηρίῳ ὑπὲρ ἑαυτοῦ. — τὰς ἀνάγκας ταύτας] τὴν ἔλλειψιν τῶν χρημάτων, τὴν καθυστέρησιν τοῦ μισθοῦ τῶν στρατιωτῶν, διὰ τὰ ὅποια οἱ στρατηγοὶ ἠναγκάζοντο νὰ φεύγῃσι τὸν πόλεμον τῆς πόλεως, καὶ νὰ εὐρίσκουσιν ἰδίους. — ἀλλήλοισι ἐρίζειν καὶ διεστάναι] = νὰ ᾄσῃ διακεχωρισμένοι, καὶ νὰ διχονοῇτε, τὰ ὅποια εἶνε ἀποτελέσματα τῶν ἐρίων καὶ λογομαχιῶν. — τοῖς μὲν τοῖς δὲ] ταῦτα εἶνε μέρη τοῦ ὅλου ὡς ἴν' τινὲς μὲν ὑποθέτουσιν, ὅτι ἡ μὲν μία μερίς τῶν Ἀθηναίων παραδέχεται π. Χ. τὸν κατὰ Φιλίππου πόλεμον, καὶ τὴν βοήθειαν τῶν Ὀλυνθίων· ἡ δὲ ἑτέρα ἐγκρίνει τὰ ἐναντία, τὴν φιλίαν δηλαδὴ τοῦ Φιλίππου, καὶ τὸ νὰ μὴ βοηθῇσιν τοὺς Ὀλυνθίους· ἀλλ' ἡ σειρά τοῦ λόγου δὲν ἐπιτρέπει τοιαύτην ὑπόθεσιν καὶ παραδοχὴν· ὅθεν βέλτιον ν' ἀναφέρωμεν ταῦτα εἰς τοὺς ὑπὸ κρίσιν ἀγερμένους στρατηγούς, τοὺς ὑποίους ἄλλοι μὲν ἐδικαιολογοῦν ἀκούοντες τὴν ἀπολογίαν των, ἄλλοι δὲ τοὺς κατέκρινον· ἡ ἔννοια δὲ τοῦ λόγου ἀπὸ ἀνωθεν ἕως ἐδῶ εἶνε τοιαύτη.

τῶν ὑμεῖς ὅταν παρατηρήσῃτε τὴν κακὴν ἐξέασιν τῆς ἐκστρατείας, ἄγετε ὑπὸ κρίσιν τοὺς στρατηγούς ὡς μὴ διευθύναντας ταύτην καλῶς· ὅταν ὅμως ἀκούσητε τὴν ἀπολογίαν αὐτῶν, τοὺς συγχωρεῖτε καὶ τοὺς ἀθωώνετε, καὶ τότε καταντᾷ νὰ ἀλληλομαχῆτε, καὶ νὰ διχονοῇτε διαχωριζόμενοι οἱ μὲν εἰς ταύτην τὴν πατρίαν τὴν ὑπὲρ τῶν στρατηγῶν π. χ., οἱ δὲ εἰς ταύτην τὴν κατὰ· ἀλλ' εἰς τούτων τί ὄφελος προκύπτει εἰς τὴν πατρίδα, καὶ τὰ συμφέροντά της; αἱ δὲ δεικτικαὶ δὲν ἀναφέρονται πάντοτε εἰς ὠρισμένα πρόσωπα, ἢ πράγματα, ἀλλὰ πολλάκις καὶ εἰς ἀόριστα, ὡς ἐνταῦθα, ὅπερ καὶ ἡμεῖς ἐν τῇ καθομιλουμένῃ λέγομεν τὸ καὶ τὸ, τοῦτο καὶ τοῦτο, τοῦτα-κεῖνα· — πρότερον μὲν γὰρ εἰσεφέρετε κατὰ συμμορίας] ἢ λέξεις συμμορία παραγομένη ἐκ τοῦ σύμμορος, καὶ αὕτη ἐκ τοῦ μείναι, ὅπερ σημαίνει λαμβάνω τὸ μέρος μου, σημαίνει σύστημα, ἡ εταιρίαν ἀνθρώπων, οἵτινες συνήνωθῃσαν κατὰ πολιτικὴν διαίρεσιν· ἰδιαιτέρως δὲ σημαίνει τὸ εἰσοστημόριον τῶν πλουσίων πολιτῶν, οἵτινες προεσέφερον εἰς τὰς δημοσίας ὑπηρεσίας καὶ λειτουργίας ἐν καιρῷ ἀνάγκης, ἵνα μὴ στενοχωρῶνται οἱ πένυες· ὅπως δὲ σαφηνισθῇ καὶ διαλευκανθῇ τὸ χωρίον τοῦτο, πρέπει νὰ σημειωθῶσιν αἱ διάφοροι ἐρμηνεῖαι ἀρχαίων τε καὶ νεωτέρων Σχολιαστῶν. Καὶ κατὰ μὲν Οὐλπιανὸν ἔχει οὕτω. α Αἱ φυλαὶ ἐν Ἀθήναις ἦσαν δέκα, ἐξ ὧν ἐκάστη ἐκατὸν εἰκοσὶν ἄνδρας ἐπρόβχλιν, ὥστε τὸ σύνολον τῶν λειτουργῶν ἀνέβαινεν εἰς χιλίους διακοσίους· ἐμέριζον λοιπὸν αὐτοὺς ἑπτα εἰς δύο μέρη ἀνὰ 600· ἐκάτερον περιέχον ἄνδρας, εἴτε εἰς δέκα συμμορίας· ἐχώριζον δὲ πάλιν ἐκάτεραν μερίδα εἰς ἑτέρα δύο μέρη, ἀνὰ τριακοσίους μὲν ἄνδρας, πέντε δὲ συμμορίας· οὗτοι δὲ οἱ τριακοσίοι ἦσαν οἱ πένυ πλούσιοι, οἱ πρῶτοι, οἵτινες προεσέφερον τῶν ἄλλων, καὶ εἶχον αὐτοὺς τοὺς ὑποδεεστέρους ὑπακούοντας εἰς πάντα· ὥστε συνέβαινε νὰ ᾔνεσι πάντες εἰς δύο περιεκτικὰς μερίδας, ἐπεὶ δὲ οἱ ὑποδεεστέροι τῶν ἐκατέρωθεν μερίδων ἦσαν τρόπον τινὰ ὡς ἡνωμένοι μετὰ τοὺς ἐκατέρωθεν τριακοσίους τοὺς πλουσιωτέρους· εἶχε δὲ ἐκάστη μερίς τῶν τεσσαρίων ἰδίων στρατηγῶν καὶ ῥήτορα ἰδίον· (τοῦτο δὲν εἶνε ὀρθόν)· πάλιν ὅμως καὶ οἱ ῥήτορες καὶ οἱ στρατηγοὶ τῶν κατωτέρων ὑπέκινον εἰς τοὺς ἀνωτέρους·» Ταῦτα δὲ ὡς ἡμαρτημένα ἐν μέσῳ τὰ ἐξήλεγξαν πολλοὶ ἐκ τῶν νεωτέρων, καὶ μάλιστα ὁ περιώνυμος Ἀρχαιολόγος Βοϊκκιος κατ' Ἡροκλῆν Βασιάδην· λέγει ὁ Βοϊκκιος ἀκατὰ τὸν Οὐλπιανὸν οἱ πλουσιώτεροι ἐξακόσιοι ὄντες εἰς δύο διχορροῦντο μερίδας, ὧν ἐκάτερα ἀνὰ τριακοσίους εἶχον ἥτον πλουσίους, ὑπὲρ ὧν καὶ προεσέφερον οἱ μᾶλλον πλούσιοι· ἀλλ' οὐ δυνάμεθα κατανοῆσαι, ἵνα τί οἱ ἐξακόσιοι εἰς δύο διχορροῦντο ἵσας μερίδας, εἰ μὴ τι ἡ ἑτέρα ὑπερέειχε τῆς ἄλλης· τὸ μόνον χωρίον, ἐφ' οὗ ἐπερείδει ὁ Οὐλπιανὸς τὸ σχέδιον αὐτοῦ, καὶ ἐξ οὗ οὐκ ὀλίγα ψευδῆ συμπεράσματα συνάγει, εἶνε τὸ χωρίον τοῦτο, τοῦ Δημοσθένους τὸ ἐν τῷ δευτέρῳ Ὀλυμπιακῷ §. 12. ὁμολογοῦμεν, ὅτι τὸ χωρίον τοῦτο οὐχ' ὅλως ἡμῖν καταληπτὸν ἐστίν· ὃ δὲ ἐν τούτῳ καθορίζομεν εἶνε τοῦτο, ὅτι πολιτικὴ τις πλουσίων συμμορία πρὸς ἄλλην πλουσίων συμμορίαν ἀντεπαλιτεύετο· πρὶς ὑποστήριξιν δὲ αὐτῆς εἶχεν ἐκάτερα ἡγεμόνα ῥήτορα καὶ στρατηγὸν ὑπὸ τούτῳ, καὶ πολίτας τοὺς ὁμοφρονοῦντας· ταῦτα λέγει καὶ ὁ σοφὸς οὗτος· ὃ δὲ ἡμέτερος Βάμδας τὰ ἐξῆς. Ὁ Κέρωψ, καὶ μετὰ ταῦτα ὁ Σόλων εἶχον διαίρεσαι τὸν λαὸν τῶν Ἀθηναίων εἰς τέσσαρας φυλάς· τούτων δὲ ἡ ἐσχάτη συνίστατο ἐκ πολιτῶν, οἵτινες ἐπορίζαντο τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἐκ τῆς ἐργασίας αὐτῶν, θύεσε λεγόμενοι, καὶ τῶν μὲν δημοσίων ἀξιομάτων ἦσαν ἐξαρτημένοι, μετεῖχον ὅμως

ἐξίσου πάντων τῶν συμβουλίῳν, καὶ τοῦ δικαιώματος τοῦ ψηφισομένου ἐν δὲ τῇ
 δασμοφορίᾳ ἡ μὲν πρώτη φυλὴ συνεισέφερεν ἐν τάλαντον, ἡ δὲ δευτέρα ἡμιτά-
 λαντον, ἡ δὲ τρίτη ἑκατὸν δραχμάς, καὶ ἡ τελευταία τίποτα· ὕστερον ὁμοῦς αἱ
 τέσσαρες φυλαὶ ἠυξήθησαν εἰς δέκα, καὶ τότε ἐξελέγετο ἀπὸ ἐκάστης φυλῆς ἀριθ-
 μὸς τις πολιτῶν, αἵτινες διηροῦντο εἰς εἴκοσι κλάσεις λεγόμενας συμμορίας, καὶ
 συνεισέφερον εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς πόλεως ἐκαστὴ ἀναλόγως μετὰ τὴν δύναμιν τῆς·
 εἶχε δὲ πᾶσα συμμορία τὸν ἡγεμόνα αὐτῆς, ἥτοι ἀρχηγόν, καὶ αἱ συμμορίαι
 τῆς αὐτῆς τάξεως συνεισέφερον ἐξίσου· ἐπιοφασίζοντο δὲ διαφόρους αἰτίας, διὰ
 νὰ ἀποφύγῃσι τὰς συνεισφοράς· ταῦτα καὶ ὁ ἡμέτερος οὐ τοσοῦτον εὐλόγηται
 καὶ σαφὴ· κατὰ δὲ τὸν ἡμέτερον Βασιᾶδην εὐστοχιώτερά ἀναπτύσσει ὁ σοφὸς
 Σαύππιος τὸ χωρίον τοῦτο, καὶ τοι καὶ τούτου ἡ γνώμη ἐν μέρει δεχεται ἐν-
 στάσεις τινάς, ἂν ἐκεῖνου εἴνε τὰ ἐν ταῖς παρενθέσεσιν, ὡς κατωτέρω φανήσεται·
 ἰδοὺ καὶ ἡ γνώμη τούτου τοῦ σοφοῦ Ἑλληνιστοῦ. « Ἐπὶ Ναυμαίνικου ἀρχόντος
 εἰς τὰ 388 π. Χ. ἵνα ταχύτερον εἰς τὰς ἀνάγκας εἰσφέρῃσι τοῦ πολέμου ἐκ
 τιμῆματος εἴκοσι συνέστησαν συμμορίαι, ὧν ἐκαστὴ ἐξήκοντα εἶχε συμμορίτας·
 ἐξ αὐτῶν πάλιν δεκαπέντε ἦσαν οἱ πᾶντο πλούσιοι (διότι τριακῶσιοι ἦσαν ἀπασῶν
 τῶν συμμοριῶν οἱ πλουσιώτατοι τὴν πρώτην ἀποτελοῦντες τοῦ τιμῆματος τά-
 ξιν, καὶ τῶν ἄλλων προεισφέροντες, καὶ τὴν μεγίστην ἔχοντες τιμὴν καὶ ἰσχύιν)
 καὶ τεσσαράκοντα καὶ πέντε οἱ ἥττον πλούσιοι, καθ' ἑαυτοὺς μὲν οὐδὲν ἰσχύον-
 τες, τὸ δὲ δοκοῦν ἐκείνοις (τοῖς πεντεκαίδεκα, εἴτε τοῖς τριακῶσις) ποιοῦντες·
 ἐν δὲ τῶν δεκαπέντε τῶν πλουσιωτάτων δύο πάλιν ἦσαν ἐν ἐκαστῇ συμμορίᾳ
 ἑπιστάται, ὁ μὲν καλούμενος ἡγεμὼν, καὶ ὥσως τὰς ἐκκλησίας τῆς συμμορίας
 διοικῶν, ὁ δὲ ἑπιμελητὴς, φροντίζων ἴσως τὰ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις δεδογμένα, ὅ-
 πως ἐπιτελεσθήσονται· πρὸς ταύτας λοιπὸν ὁ ρήτωρ τὰς συμμορίας τῶν συνεισφο-
 ρῶν τὸν τρόπον παραβάλλει, καθ' ὃν ἐπ' αὐτοῦ ἐπολιτεύοντο οἱ Ἀθηναῖοι· δύο ὑ-
 παθέει ἐν ταῖς ἐκκλησίαις συμμορίας (τοῖς μὲν ταῦτα πεπεισμένοις, τοῖς δὲ ταῦ-
 τα)· καθὼς δὲ εἰς ἐκαστὴν τῶν εἴκοσιν ἐκείνων συμμοριῶν ἦτο ἡγεμὼν, καὶ ὑπὸ τοῦ-
 τῳ ἐπιμελητῆς, εἴτε πλὴν τῶν δύο τούτων δεκατρεῖς ἄλλοι συμμορίται πᾶντο πλού-
 σιοι καὶ ἰσχυροί· καὶ (ὡς) τελευταῖον οἱ ἄλλοι συμμορίται, οἱ τεσσαράκοντα καὶ πέν-
 τε, οἱ μὴδὲν ἰσχύοντες, ἀλλὰ τὸ κελεύμενον ποιοῦντες, οὗτοι καὶ ἐν ἑκατέρᾳ αὐ-
 τῶν (τῶν νῦν παλατικῶν συμμοριῶν καὶ πατριῶν) εἶνε ρήτωρ καὶ στρατηγός, καὶ
 οἱ βοησόμενοι, καὶ οἱ προσενεμημένοι. καὶ ὁ μὲν ρήτωρ ἐνταῦθα εἶνε ὡς ὁ ἐν ἐκεί-
 νοις ἡγεμὼν, ὁ δὲ στρατηγός ὁ ὑπὸ τούτῳ (τῷ ρήτορι), ὡς ὁ (ἐκεῖ) ἑπιμελητὴς,
 ὁ ὑπὸ τῷ ἡγεμῶνι, οἱ δὲ βοησόμενοι (πούτεστιν ὁ πολὺς ὄχλος ὁ βοῶν ἐν ταῖς ἐκ-
 κλησίαις) ὡς οἱ τριακῶσιοι, οἱ δὲ λοιποὶ παλῖται οἱ προσενεμημένοι οἱ μὲν εἰς
 ταύτην, οἱ δὲ εἰς ἐκείνην τὴν συμμορίαν εἶνε ὡς οἱ (ἐκεῖ) μὴδὲν ἰσχύοντες ἐν ταῖς
 συμμορίαις, ἀλλὰ τὸ προστατόμενον ποιοῦντες· δὲν πρέπει δὲ νὰ ὑπολάβῃ τις
 ἐκ τοῦ ἀπρότερον εἰσφέρειτε κατὰ συμμορίας, ὅτι ἤδη δὲν ὑπάρχουσιν ἐκεῖναι
 αἱ συμμορίαι· διότι ὁ σκοπὸς τοῦ ρήτορος ἐνταῦθα εἶνε νὰ ἐπιπλήξῃ τοὺς Ἀθη-
 ναίους, αἵτινες τὰς πρότερον ὑπὲρ τῆς πόλεως συσταθείσας συμμορίας τὰς με-
 τέβαλον σήμερον εἰς βλάβην αὐτῆς· διότι πρότερον, λέγει, εἰσφέρειτε κατὰ
 συμμορίας, τῶρα δὲ βουλευέσθαι περὶ τῶν κοινῶν πραγμάτων κατὰ συμμο-
 ρίας, καὶ κομματικῶς, ἐν ᾧ ἐξ ἐναντίας ἐπρεπεῖν ὑπὲρ τῶν κοινῶν συμφερόντων
 νὰ ὁμονοῇτε ὅλοι, καὶ οὐχὶ νὰ ᾔθε διηρημένοι, οἱ μὲν κηρυττόμενοι ὑπὲρ τοῦ

κρινόμενου τυχόν στρατηγού, οἱ δὲ κατὰ Ἰδοῦ καὶ τὰ μέρη τῆς ἀναπτύξεως τοῦ σοφοῦ Σαυππίου, ἅπερ καὶ αὐτὰ θεωροῦνται ἐπιλήψιμα, ἂν τὸ ἐν τῇ παρενθέσει (τοῦτέστιν ὁ πολὺς ὄχλος ὁ βοῶν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις) ᾗνε τοῦ Ἰδοῦ καθότι ἂν οἱ τριακόσιοι οἱ ἐν ἐκείναις ταῖς συμμορίαις ᾗνε οἱ πάνυ πλούσιοι καὶ ἰσχυροί, πῶς κατ' αὐτὰν οὗτοι ἀντεξετάζονται καὶ ἀντιστοιχοῦσι πρὸς τοὺς ἐνταῦθα βοηθούμενους, οἵτινες κατ' αὐτὸν τοῦτον ἀντιστοιχοῦσι πρὸς τὸν πολὺν ὄχλον τὸν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις βοῶντα; οἱ δὲ λοιποὶ τῶν πολιτῶν οἱ κατὰ τοῦτον πάλιν τὸν σοφὸν ὄντες ὡς οἱ μὴδὲν ἰσχύοντες ἐν ἐκείναις ταῖς συμμορίαις, ἀλλὰ τὸ προσταττόμενον ποιοῦντες τίνες ἤθελον ᾗνε; διάφοροι τοῦ πολλοῦ ὄχλου; ἄλλως; ὅπως οὗτοι οἱ ἐνταῦθα βοηθούμενοι ἀντιστοιχῶσι πρὸς τοὺς ἐκεῖ τριακοσίους, πρέπει νὰ ἀντεξετασθῶσιν οὕτω. Καθὼς ἐκεῖ οἱ πάντες συνελέγοντο ἐκ πασῶν τῶν φυλῶν χίλιοι διακόσιοι, διὰ νὰ προεισφέρωσιν, οὕτω καὶ ἐνταῦθα ἐκ τῶν μᾶλλον διακεκριμένων πολιτῶν συνέκειντο αἱ δύο ἀντιπολιτευόμεναι φατρίαι, οἵτινες θὰ ᾗσαν βεβαίως ὅχι ὀλίγοι· καὶ πάλιν καθὼς ἐκεῖ οἱ δεκαπέντε, οἱ μᾶλλον πλούσιοι καὶ ἰσχυροὶ ἢ γενικώτερον καθὼς ἐκάστη συμμορία εἶχε τοὺς δύο ἐπιστάτας, ἐξ ὧν ὁ μὲν ἐκαλεῖτο ἡγεμῶν, καὶ τὰς ἐκκλησίας τῆς συμμορίας του ἐκάστος κατὰ Σαυππίον διώκει, ὁ δὲ ἐκαλεῖτο ἐπιμελητής, φροντίζων κατ' αὐτὸν τὸν σοφὸν ὅπως ἐκτελεσθῶσι τὰ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις δεδογμένα, οὕτω καὶ ἐνταῦθα ἐκατέρα τῶν φατριῶν εἶχε καὶ τὴν ἴδιον ῥήτορα, καὶ στρατηγόν, ὅστις ὑπέειπε κατὰ πάντα τῷ ῥήτορι, ὡς ἐκεῖ ὁ φροντιστὴς τῇ ἡγεμονίᾳ· πάλιν καθὼς ἐκεῖ οἱ τριακόσιοι εἶχον τὴν πᾶσαν ἰσχύν ὡς τῶν ἄλλων προεισφέροντες, οὕτω καὶ ἐνταῦθα ἀντιστοιχοῦσι πρὸς ἐκείνους οἱ βοηθούμενοι ὑπὲρ τῶν δεδογμένων ὑπὸ τοῦ ῥήτορος τῆς φατρίας του ἰσχυροὶ καὶ αὐτοὶ, καὶ οἱ πρῶτιστοι ἴσως ἐκατέρας φατρίας καὶ πολλοί· οὕτως ὅπως οὖν ἡ παραβολὴ ἔχει ὀρθῶς· ἐὰν θμως βοηθούμενους ὑπολάβωμεν τὸν πολὺν ὄχλον, τότε ἡ παραβολὴ πῶς εὐδοθήσεται; εἶπε λογικὸν καὶ ὀρθὸν νὰ ἀντιπαραβάλληται ὁ πολὺς ἀνθρώπος πρὸς τοὺς τριακοσίους; οἱ δὲ λοιποὶ, οἵτινες προσενέμηνται οἱ μὲν εἰς ταύτην, οἱ δ' εἰς ἐκείνην τὴν φατρίαν, θὰ εἶνε βεβαίως οἱ λοιποὶ πολῖται ὁ χυδῆν λαός, ὁ ἀγόμενος καὶ φερόμενος ὑπὸ τῶν δημαγωγῶν ὡς ἑτεροκίνητος μηχανή, οἵτινες δύνανται καὶ νὰ ἀντιστοιχίσωσι πρὸς τοὺς ἐν ἐκείναις ταῖς εἰκοσι συμμορίαις συμμορίτας, τοὺς μὴδὲν ἰσχύοντας, ἀλλὰ τὰ κεινόμενα ποιοῦντας, τοὺς τεσσαράκοντα καὶ πέντε δηλαδή ἐκάστης συμμορίας· — νυνὶ δὲ πολιτεύεσθε] τὸ μὲν ἀπλῶς πολιτεύεσθαι σημαίνει τὸ πράττειν τὰ πολιτικά, τὸ δὲ πολιτεύεσθαι ὑπὲρ τινος = πράττειν τὰ πολιτικά οὐχὶ ὑπὲρ τῆς πατρίδος, ἀλλ' ὑπὲρ ἑτέρου τινος· — συμμορίας] ὅση καὶ ἐπὶ κακοῦ ἂν ἐκλαμβάνηται παρ' ἡμῖν, ὡς συμμορία κακαούργων, συμμορία ληστῶν, πάλιν ἐκείθεν ἐκ τῆς πρώτης πηγῆς λαμβάνεται· καθότι καὶ ἡ συμμορία τῶν ληστῶν καὶ τῶν κακούργων δὲν ἐμφαίνει ἄλλο τι, εἰ μὴ τὸ σύστημα καὶ τὴν ἐταιρίαν αὐτῶν· — ῥήτωρ ἡγεμῶν ἐκατέρων] τῶν πολιτικῶν δηλαδή φατριῶν, καὶ οὐχὶ τῶν προεισφερουσῶν συμμοριῶν ὁ ῥήτωρ ἐστὶν ἡγεμῶν καθότι ἐκείναι ὡς εἴρηται, δὲν εἶχον αὐτὲς ῥήτορας, αὐτὲς στρατηγούς· — καὶ στρατηγός ὑπὸ ταύτῃ] ὁ στρατηγός δηλονότι ἐκατέρας πολιτικῆς φατρίας ὑπέκειτο τῷ ῥήτορι τῆς αὐτοῦ φατρίας· — καὶ οἱ βοηθούμενοι, οἱ τριακόσιοι] ἐκείνοι δηλαδή οἱ ἰσχυροὶ κομματάρχαι καὶ πρόκριτοι ἐκατέρας φατρίας, οἵτινες μέλλουσι νὰ ὑποστηρίξωσι τὰ δεδογμένα ὑπὸ τοῦ ῥήτορος τῆς αὐτῶν φατρίας ἐν ταῖς ἐκκλησίαις, οἵτι-

νες ὡς πρῶτοι καὶ ἰσχυροὶ τῆς πατρὸς ἀντιστοιχοῦσι πρὸς τοὺς τριακασίους ἐκείνων τῶν 20 συμμοριῶν· τοῦτέστιν ἐν λόγον εἶχον αἱ τριακασίαι ἐκεῖ, τὸν αὐτὸν ἐνταῦθα καὶ οἱ βοησόμενοι, καὶ κατὰ συνέπειαν τὴν μεγαλύτεραν ἰσχὺν ὡς πρῶτιστοι τῆς πατρὸς· τὸ δὲ βοησόμενοι οὔτε ὑποκειμένον τοῦ κατηγορουμένου τριακασίαι εἶνε, οὔτε τὸ τριακασίαι κατηγορούμενον τοῦ ὑποκειμένου βοησόμενοι, οὔτε ἐναλλάξ, ἀλλὰ καὶ τὸ βοησόμενοι, καὶ τὸ τριακασίαι ἀμφοτέρω εἶνε ὑποκειμένα ἄλλων κατηγορουμένων ἐννοουμένων· ἐπεὶ δὲ ὁ λόγος εἶνε συνεπτυγμένος κατὰ βραχυλογίαν οὕτως· οἱ βοησόμενοι εἶνε ἐνταῦθα τοιοῦτοι, ὅπως οἱ τριακασίαι εἶνε ἐκεῖ·— οἱ δ' ἄλλοι προσενέμθησιν] οἱ ἄλλοι πολῖται εἶσθε διηρημένοι καὶ προστεθειμένοι οἱ μὲν εἰς τὴν μίαν, οἱ δὲ εἰς τὴν ἄλλην πατρίαν, δεχόμενοι τὰς γνώμας τῶν ῥητόρων, στρατηγῶν, καὶ τῶν πρώτων τῆς πατρὸς, χωρὶς νὰ ψηφίζετε Σεῖς ἐλευθέρως·— ὡς τούτους ὡς ἐκείνους] τὸ ὡς Ἀττικῶς ἰσοδυναμεῖ, λέγουσι, τῇ πρὸς ἐπὶ ἐμφύγων· αἱ δὲ δεικτικαὶ καὶ ἐνταῦθα ἀρριστίαν ἐμφαίνουσιν· ἀλλ' ἐπεὶ δὲ διήρκεσεν εἰς δύο πατρίδας τοὺς πολῖτας, δύναται νὰ σημαίνωσι καὶ ὠρισμένως ταύτας §. 13·— ταῦτα ἐπ' ἀνέναντας]— ἀνέναντας τὸ κατὰ συμμορίας καὶ στάσεις πολιτεύεσθαι·— καὶ ὑμῶν αὐτῶν ἔτι καὶ νῦν γενομένους] ἤγον κυρίου ἐαυτῶν, ἀνεξαρτήτως ὑπ' ἐκείνων, πρὸς οὓς προσενέμθησθε, καὶ ἐλευθέρους εἰς τὸ γνωμοδοτεῖν, ἀκόμη καὶ τῶρα δὲν πειράζει, μόνον ὅτι ἔπρεπε πρὸ πολλοῦ τοῦτο νὰ τὸ κάμητε·— κοινὸν καὶ τὸ βουλευέσθαι, καὶ τὸ λέγειν, καὶ τὸ πράττειν]—ἐλευθέρων εἰς ὅλους πρέπει νὰ κάμητε καὶ τὸ βουλ. καὶ τὸ λέγ. καὶ τὸ πράττειν·— τοῖς μὲν] ἐὰν ἀποδώσῃτε εἰς τοὺς ῥήτορας, τοὺς πολιτευομένους, καὶ στρατηγοὺς ὡς ἴδιον δικαίωμα τὸ νὰ βουλευώμενται αὐτοὶ μόνον περὶ τῶν συμφερόντων τῆς πόλεως, καὶ νὰ διοικῶσι ταῦτα κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτοῖς· τοῖς δὲ] τοῖς πλουσίοις καὶ στρατευσίμοις ἐὰν ἀποδώσῃτε τὸ νὰ ἀναγκάζονται νὰ τριπραρχῶσι, καὶ νὰ ἐξοδεύονται καὶ νὰ ἐκστρατεύωσι·— τοῖς δὲ] οὐχὶ ταῖς βοησομένοις, ἀλλ' ἀπλῶς τῷ ὄχλῳ ἐὰν ἀποδώσῃτε τὸ ψηφίζεσθαι μόνον κατὰ τούτων τῶν πλουσίων, τῶν ἀναγκαζομένων νὰ τριπραρχῶσι, καὶ νὰ εἰσφέρωσι καὶ κατὰ τῶν στρατευσίμων, οὓς τινὰς ἀναγκάζει μὲν ὁ ὄχλος νὰ ἐκστρατεύονται ὑπὸ τῶν δημαγωγῶν ὠθούμενος, ἀλλὰ τὰ στρατιωτικὰ χρήματα κατασπαταλεῖ ἀσώτως ἐν ταῖς ἐορταῖς καὶ τοῖς θεάτροις·— ὥσπερ ἐκ τυραννίδος]— ὡς τύραννοι τυραννικῶς ὑπαινίττεται Εὐδούλῳ, Ἀριστοφῶντι, Ὑπερίδῃ, καὶ Λυκούργῳ, οἵτινες διόκουν τὰ πολιτικὰ πάντα αὐθαирῶς, ὥστε ἡ δημοκρατία λεληθῶς μετέπεσεν εἰς ὀλιγαρχίαν·— ὑμῶν] ἡ γενικὴ ἐνταῦθα εἶνε καθαρῶς τοῦ ὄλου σημαντικὴ· καὶ οὔτε ἀντικείμενον τοῦ ἐπιτάττειν εἶνε κατὰ τὰ ἀρχικὰ ἐκλαμβανόμενου, οὔτε εἰς τὸ τυραννίδος ἀποδοθήσεται· καθότι ἐν τῷ χωρίῳ τοῦ αὐτοῦ ῥήτορος ἐν τῷ περὶ Στεφάνου §. 66. ὅπου λέγει α. τί τὴν πόλιν προσῆκε ποιεῖν, ἀρχὴν καὶ τυραννίδα τῶν Ἑλλήνων ὥρῳσαν ἑαυτῷ κατασκευαζόμενον Φίλιππον, ἡ γενικὴ Ἑλλήνων δὲν δύναται ν' ἀποδοθῇ ὡς προσδιορισμὸς εἰς τὴν ἀρχὴν καὶ τυραννίδα ἄμεσος, ἀλλ' ἐλλειπτικὴ κυρίως τῆς ἐπὶ—ἐπὶ τῶν Ἑλλήνων—προσπαθεῖν·—τα νὰ γείνη ἀρχὴν καὶ τύραννον τῶν Ἑλλήνων—εἰ—ἀποδώσετε] καλῶς ἐτέθη τὸ ἀποδώσετε· διότι ὥφειλον νὰ δωρήσωσιν εἰς αὐτοὺς τὸ ἐπιτάττειν ἀντὶ τῶν κυλακείων, καὶ τοῦ πρὸς χάριν δημηγορεῖν·—ἀναγκάζεσθαι]—τοῖς δὲ ἀποδώσατε τὸ ἀναγκάζεσθαι τριπραρχεῖν, εἰσφέρειν κτλ. τὸ δὲ τριπραρχεῖν δὲν σημαίνει τὸ νὰ γείνη τις πλοίαρχος, ἀλλ' ἄλλο τι· ἐν Ἀθήναις ὑπῆρχε τις νόμος παλαιός, καθ' ὃν

δεκαεξὲς πολῖται οἱ πάνυ πλούσιοι συνερχόμενοι ὥφειλον νὰ κατασκευάσωσι μίαν τριήρη, νὰ τὴν ἀρματώσωσι μὲ ἰστούς καὶ μὲ ἰστία—κατάρτια καὶ πανία, σχοινία, καὶ μὲ ὅλα τὰ ἀναγκαῖα ἐπιπλά, καταβάλλοντες ἕκαστος τὸ ἀνάλογον τῆς ὅλης δαπάνης, καὶ οὕτως ἐτοίμην τὴν προσέφερον δωρεὰν εἰς τὴν πόλιν· τὸ αὐτὸ ἐπραττε καὶ ἄλλη συμμορία ἐκ δεκαεξὲς συγγεμμένη ἥττον πλουσιωτέρων, ὥστε οἱ ἥττον οὗτοι πλούσιοι, καὶ οἱ βαθμηδὸν ἐτι ὀλιγώτερον πλούσιοι ἡδικούντα τὰ μέγιστα· τοῦτου λοιπὸν τοῦ τοιούτου τριηραρχικοῦ νόμου τὸ ἄτοπον κατιδὼν ὁ Δημοσθένης, ὡς ὁ ἴδιος ἐν τῇ περὶ Στεφάνου ὁμολογεῖ, ἐθηκε νόμον ἑτερον, καθ' ὃν πᾶς πολίτης, ὅστις εἶχεν οὐσίαν δέκα ταλάντων, ὥφειλε νὰ κατασκευάσῃ μόνος του μίαν τριήρη, καὶ νὰ τὴν προσφέρῃ εἰς τὴν πόλιν· ἂν δὲ εἶχε περιουσίαν πλεῖω τῶν δέκα ταλάντων, πάλιν ἀναλόγως· ὅσοι δὲ τῶν πολιτῶν δὲν εἶχαν οὐσίαν δέκα ταλάντων, ἀλλ' ἐλάττω, τότε συνήρχοντο περισσώτεροι, ἢ ὀλιγώτεροι, τῶν ὁποίων ἡ οὐσία συνεπλήρου τὰ δέκα τάλαντα, καὶ οὕτω κατασκευάζον καὶ αὐτοὶ μίαν τριήρη, εἰς ἣν ὅσοι ἤθελον πολλάκις ἐγίνοντο καὶ πλοίαρχοι· οὗτοι λοιπὸν οἱ κατασκευάζοντες ἐξ ἰδίων ἀναλωμάτων τὴν τριήρη ἐλέγοντο Τριηραρχοί· τοῦτο λοιπὸν ἐνισεῖ τὸ τριηραρχεῖν· ταῦτα δὲ, ὅτε ὁ ῥήτωρ ἐξεφώνει, φαίνεται, ὅτι ἐκίνει ὀλίγον καὶ τὴν κεφαλὴν του, ἵνα ἐκφράσῃ τὴν δικαίαν τῆς ψυχῆς του ἀγανάκτησιν· — ἐλλείπει] δὲν θέλει δυνῆθαι νὰ ἐκπληροῖ ἐν δέοντι τὰ προστεταγμένα καὶ ἐπιβαλλόμενα· δηλαδὴ δὲν θὰ δύναται οὔτε νὰ τριηραρχῇ, οὔτε νὰ συνεισφέρῃ, οὔτε νὰ στρατευῇται ἐν τῇ δέοντι καιρῷ· — τοὺς] τοὺς ἐλλείποντας καὶ τὸ ἡδικημένον μέρος, οἵτινες δι' ἀδυναμίαν δὲν ποιοῦσι τὰ προστεταγμένα. — ἐξέσται] ἄλλοι γράφουσι περὶ ἐσται· ἀλλὰ τὸ ἐξέσται, λέγουσι, περιέχει περισσοτέραν δριμύτητα· ὥσάν τάχα ἡ κόλασις καὶ τιμωρία τῶν πολιτῶν ἤθελεν ἦνε τοιοῦτον πρᾶγμα, τὸ ὅποιον συγχωρῶν τις νὰ γένη κατ' αὐτῶν ἤθελε χαίρῃ τρόπον τινά· ἦτοι ὡς νὰ τοῖς λέγῃ τάχα ὁ ῥήτωρ μὲ αὐτὸ, α ἐπίτηδες τοιαῦτα ἀδύνατα ἐπιτάττεται εἰς τοὺς πολίτας, ἵνα μὴ δύνωνται νὰ τὰ κάμνωσι, καὶ ἔπειτα νὰ εὐρίσκητε ἀφορμὴν νὰ τοὺς τιμωρῆτε, τὸ ὅποιον τρόπον τινά σὰς εὐχαριστεῖ· ἀλλὰ καὶ ἡ ἐννοια τοῦ περὶ ἐσται δὲν εἶνε εὐκαταφρόνητος, οὐδὲ ἀπάδει ὅλως, ὡς πηγάζον ἐκ τῆς προηγουμένης ὑποθέσεως α εἰ τοῖς μὲν ἀποδώσετε τὸ καὶ τὸ, τοῖς δὲ τὸ καὶ τὸ, οὐδὲν ἄλλο τότε γενήσεται, εἰ μὴ τοῦτο θέλει μείνῃ κατὰ συνέπειαν τὸ νὰ κολλάζητε τὸ ἐλλείπον καὶ ἡδικημένον μέρος τῶν πολιτῶν ἀντὶ νὰ τιμωρῆτε τοὺς ἐχθρούς· — λέγω δὴ] τὸ δὴ συμπερασματικόν, τὸ λέγω—συμβουλευόν· — κεφάλαιον] = κεφαλαιωδῶς· διότι εἶχει ἐπιρρήματικὴν σημασίαν, καὶ ὅχι ἀντικείμενον· διότι ἀντικείμενον τοῦ λέγω εἶνε τὰ Ἀπαρέμματα, εἰσφέρειν, ἐξέναι, διδόναι, αἰρεῖσθαι· — ἀφ' ὧσων ἕκαστος ἔχει—τὸ ἴσον] ἀναλόγως· δηλ. ἕκαστος τῆς δυνάμεώς του· ὁ μὲν πένης ἀπὸ τῶν ὀλίγων, ὀλίγα· ὁ δὲ πλούσιος ἀπὸ τῶν πολλῶν, πολλὰ, καὶ οὕτω δύναται νὰ φυλαχθῇ ἡ ἀναλογία εἰς τὰς συνεισφοράς· — πάντας ἐξέναι κατὰ μέρος] πάντας νὰ ἐξέργησθε εἰς τὸν πόλεμον κατ' ὀλίγους καὶ κατὰ σειρὰν ἀλληλοδιαδόχως, ἕως οὗ δὲν ἤθελε μείναι οὐδεὶς ἀστράτευτος· διὰ τοῦτο καὶ εἰς μὲν τὸ ἐξέναι εἶπε πάντας, εἰς δὲ τὸ στρατεύεσθαι ἀπαντες· διότι τὸ μὲν πρῶτον σημαίνει ὅλους κατὰ μέρος θεωρουμένους, τὸ δὲ δεύτερον σημαίνει τὸ σύνολον ὁμοῦ τῶν πολιτῶν, ὅπερ τότε μόνον ἤθελεν ἦνε ἐφαρμυσίμην, ἥταν ὅλοι οἱ στρατεύσιμοι ἐπύχοντο, μηδεὶς ἐξαιρουμένου· — πᾶσι

τοῖς παριοῦσι] ἐπὶ τὸ βῆμα· ἡγουν ἀνεξαίρετως εἰς πάντας τοὺς ῥήτορας, καὶ οὐ-
 χὶ καθὼς ποιεῖτε τώρα ἀποκλείοντες τοῦ λέγειν τοὺς ἄλλους τῆς μὴ φατρίας σας·
 — λόγον διδόναι] — τῷ δίδειν ἄδειαν νὰ ὁμιλῶσι, καὶ οὐχὶ ὡς τὸ ἀνωτέρω, ἀπο-
 λογεῖσθαι — τὰ βέλτιστα — αἰρεῖσθαι] ἐλευθέρως καὶ ἀμερολήπτως νὰ ἐκλέγητε οἱ
 ἴδιοι τὰ ὠφέλιμα, καὶ οὐχὶ ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἤθελεν εἶπῃ ὁ φίλος Σας· — ὁ δεῖνα,
 ἢ ὁ δεῖνα] τὸν Εὐβουλον καὶ ἐνταῦθα Ἀντιφῶντα, Ὑπερίδην, καὶ Λυκούργον τοὺς
 δημοκόλακας ῥήτορας καὶ δημαγωγούς ἐννοεῖ· τὸ δὲ δεῖνα εἶνε Ἀντωνυμία δει-
 κτική, ἀοριστίαν ἐμφαίνουσα· μεταχειρίζονται δὲ ταύτην, ἢ ὅταν δὲν θέλωσι νὰ
 εἰπωσι τὸ ὄνομα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου περιφρονητικῶς, ἢ ἀποκρυπτικῶς, ἢ ὅταν
 πραγματικῶς δὲν τὸ γνωρίζωσι καὶ ἀορίστως λέγουσι· — ποιῆτε] ὀρθῶς ἐτέθη ὁ
 ἐνεστώς, ἵνα δείξῃ εἰς τοὺς Ἀθηναίους, ὅτι δὲν ἀρκεῖ νὰ κάμωσιν ἅπαξ ταῦτα,
 ἀλλὰ διὰ παντὸς οὕτω νὰ ποιῶσι· — οὐ τὸν εἰπόντα] ἀοριστολογικὴ ἢ Μετοχή·
 ὅς ἂν εἴπῃ· — ἐπαινέσεσθε] ὁ Μέσος Μέλλων τοῦ ῥήματος τούτου εἶνε εὐχρηστότε-
 ρος, καθὼς καὶ τοῦ ἄδειν-ἄσσομαι, παύειν-παύσομαι, ἀκούειν-ἀκούσομαι, καὶ ἄλ-
 λων, Ἀττικῶς — καὶ ὑμᾶς αὐτοὺς ὕστερον] οἱ Ἀθηναῖοι ἐσυνείθιζον νὰ ἐπαινῶσι
 τοὺς ῥήτορας, ὅτε ἔλεγον τὰ ἀρέσκοντα εἰς αὐτοὺς, ἀλλ' ὕστερον ἐμέμφοντο διὰ
 τοῦτο αὐτοὶ ἑαυτοὺς, διότι εὐκόλως καὶ ἀπερισκέτως ἐπεΐθοντο, ὅτε κακὴν ἐλάμ-
 θανον ἔκβασιν τὰ πράγματα· ἥδη ὁμῶς λέγει, ὅτι ἂν αἰρήσθε τὰ βέλτιστα, καὶ
 οὐχὶ ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἤθελον Σας εἶπῃ οἱ κόλακες καὶ δημαγωγοὶ Σας, τότε
 καὶ τὸν ῥήτορα καὶ σύμβουλον ἐκεῖνον θὰ ἐπαινέσετε ὡς ὀρθῶς συμβουλευσάντα,
 καὶ ἑαυτοὺς, ὡς ἐκλέξαντας τὰ βέλτιστα καὶ ὠφέλιμα· ὑπαινίττεται δὲ ὁ ῥήτωρ
 ἐνταῦθα ἑαυτόν· — βέλτιον τῶν ὅλων πραγμάτων κτλ.] ἀλλὰ τοῦτο, τὸ ἐπαι-
 νέσαι δηλαδὴ καὶ τὸν ῥήτορα καὶ ἑαυτοὺς τότε ἔσται, ὅτε τὸ σύνολον τῶν πολι-
 τικῶν πραγμάτων, καὶ ἡ κατάστασις αὐτῶν βελτιωθῇ.

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΥ.

Ν. Παρολαβιόν.
Λαύρα
1880

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΟΙ ΤΡΕΙΣ ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΙ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

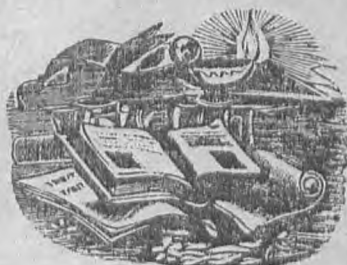
σχολιασθέντες, ῥητορικῶς ἀναλυθέντες, καὶ μεταφρασθέντες εἰς τὴν καθομι-
λουμένην γλῶσσαν κατὰ λέξιν, καὶ οὐχὶ κατ' ἔννοιαν ἀφηρημένως, πρὸς
εὐχερεστέραν κατάληψιν τῆς σπουδαζούσης Ἑλληνικῆς νεολαίας μετὰ
τῆς κατὰ Σύνταξιν ῥυθμίσεως τοῦ κειμένου κατὰ νεωτέραν Μέθοδον,
ἐν ᾗ προσετέθησαν ἐν παρενθέσει, ὅσα εἶναι δυνατὸν νὰ ἐπαναλαμ-
βάνωνται ἀπὸ κοινοῦ, ἢ ἔξωθεν νὰ ἐννοῶνται πρὸς μείζονα εὐκο-
λίαν τῶν Σπουδαστῶν εἰς τὴν Σύνταξιν, εἴτε Συντακτικὴν
τοῦ λόγου ἀνάλυσιν· ὡς δ' ἐπίμετρον προσετέθησαν καὶ
ὁδηγαί τινες περὶ τοῦ τρόπου τῆς Συμπτύξεως καὶ
Ἀναλύσεως τῶν λόγων

(Τρίτος).

ΥΠΟ

Χ. Κ. ΚΟΚΚΙΝΑΚΗ

Διδασκάλου τοῦ κατὰ Φανάριον Ἀγιοταφίτικοῦ Παρθεναγωγείου.

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ.

ΤΥΠΟΓΡ. Ι. Α. ΒΡΕΤΟΥ.

1870.

Δημόσια Κεντρικὴ Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΑΤΑ ΑΙΒΑΝΙΟΝ.

Ἐπεμψαν πρὸς Ὀλυνθίους οἱ Ἀθηναῖοι βοήθειαν, καὶ ἐφαντάσθησαν, ὅτι καὶ τι κατώρθωσαν δι' αὐτῆς· ὅτε δὲ ταῦτα ἀπηγγέλλοντο πρὸς αὐτοὺς, ὁ δῆμος ἐχάρη καθ' ὑπερβολήν, καὶ οἱ ῥήτορες προέτρεπον αὐτὸν εἰς τιμωρίαν τοῦ Φιλίππου· ὁ Δημοσθένης δὲ μὴ φοβούμενος, μήποτε ὁ δῆμος λαβὼν θάρρος διὰ τοῦτο, ὡς νικήσας κατὰ πάντα, καὶ ἰκανῶς βοηθήσας τοὺς Ὀλυνθίους, ἀμελήσῃ τὰ λοιπὰ, παρελθὼν περιστελλέει τὴν ἀλαζονείαν αὐτῶν, καὶ μεταφέρει τὴν προσοχὴν τῶν εἰς ἔμφρονα προφύλαξιν λέγων, ὅτι δὲν πρέπει νὰ σκέπτονται τώρα περὶ τῆς τιμωρίας τοῦ Φιλίππου, ἀλλὰ περὶ τῆς σωτηρίας τῶν συμμάχων· διότι ἤξευρε, ὅτι καὶ Ἀθηναῖοι καὶ ἄλλοι που τινὲς φροντίζουν περὶ τοῦ πῶς νὰ φυλάξῃ τὰ οἰκεῖα πράγματα, περὶ δὲ τῆς τιμωρίας τῶν ἐναντίων ὀλιγώτερον φροντίζουν· ἐν τούτῳ δὲ τῷ λόγῳ τοῖς συμβουλευεὶ καὶ φανερώτερα περὶ τῶν θεωρικῶν χρημάτων, (σὺ δὲ σημείωσον, ὅτι ἐν τούτῳ τῷ λόγῳ συμβουλευὼν ὁ ῥήτωρ φανερώτερον περὶ τῆς τῶν θεωρικῶν χρημάτων μεταβολῆς εἰς στρατιωτικὰ, οὐδένα φοβεῖται κίνδυνον ὥστε ἀμαρτάνουσιν οἱ λέγοντες, ὅτι καὶ τὸ ἀπλῶς συμβουλευσαί περὶ αὐτῶν κίνδυνον εἶχε) καὶ ζητεῖ νὰ ἀκυρωθῶσιν οἱ νόμοι οἱ ἐπιβάλλοντες τιμωρίαν εἰς τὸν ὅστις ἤθελε γράψῃ ψήφισμα (ἀκούεις; ψήφισμα λέγει, καὶ οὐχὶ ἀπλὴν συμβουλὴν), ἵνα γείνωσιν αὐτὰ στρατιωτικὰ, ὅπως ἕκαστος ἔχῃ ἄδειαν νὰ συμβουλεύῃ τὰ συμφέροντα· συμβουλευεὶ δὲ καὶ ἐν γένει πάντες νὰ μιμηθῶσι τοὺς προγόνους, καὶ νὰ ἐκστρατεύωσιν οἱ ἴδιοι πολῖται, ἐπιπλήττων αὐστηρότατα τὸν δῆμον, ὅστις κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους εἶχεν ὅλως χαυνωθῇ, καὶ τοὺς δημαγωγούς ὡς μὴ ὀρθῶς διέποντας τὰ τῆς πολιτείας πράγματα.

ΕΤΕΡΑ ΚΑΤΑ ΑΥΓΗΡΟΝ.

Δημάδης ὁ ῥήτωρ δεδωροδοκημένος ὑπὸ τοῦ Φιλίππου ἀντέστη ἰσχυρῶς, ἀλλ' εἰς μάτην, κατὰ τῆς γνώμης τοῦ Δημοσθένους· διότι ὑπερίσχυεν ὁ λόγος του, καὶ ἐπεμψαν οἱ Ἀθηναῖοι πρὸς Ὀλυνθίους βοήθειαν τριάκοντα τριήρεις, δισχιλίους στρατιώτας, καὶ στρατηγὸν τὸν Χάρητα· ἀλλ' αὐτὸς ἀντὶ νὰ διευθυνθῇ εἰς Ὀλυνθον πρὸς βοήθειαν αὐτῆς, ἤρκεσθη νὰ κάμῃ ἀπόβασιν κατὰ τὴν Παλλήνην, ὅπου ἔτρεψεν εἰς φυγὴν ὀκτακοσίους ἐθελοντάς ἐκ τῶν Φιλίππου στρατιωτῶν· καὶ μηδὲν ἐκτελέσας τῶν προσεταγμένων, ἐπανῆλθεν εἰς Ἀθήνας μὲ θρίαμβον, καὶ εἰστίασε τὸν ἔθνον μεγαλοπρεπῶς· ὁ δὲ κοῦφος δῆμος κρίνων ἐκ τούτου περὶ τοῦ μεγέθους τοῦ κατορθώματος, ἐψήφισεν νὰ στεφανώσῃσι τὸν στρατηγὸν μὲ χρυσοῦν στέφανον, ἐπειδὴ ἐνόμισεν τὸν Φίλιππον ὁλῶς νενικημένον. Οἱ Ἀθηναῖοι λοιπὸν ἄλλο τι δὲν ἐσκέπτοντο, παρὰ πῶς νὰ τιμωρήσῃσι τὸν Φίλιππον· βλέπων ὁ Δημοσθένης τὸ ἀνωφελὲς τῆς κατ' ἀρχὰς ψηφισθείσης βοηθείας, καὶ ὅτι ἡ Ὀλυνθος ἰσχυρῶς πολιτοικουμένη (1) ἐπεκαλεῖτο διὰ δευτέρας πρεσβείας νέαν βοήθειαν, ἀναβὰς εἰς τὸ βῆμα ἐδημηγόρησε τοῦτον τὸν τρίτον Ὀλυνθιακόν, ἐν ᾧ πρῶτον ἐλέγχει τὸ ἀνόητον θαρρὸς τῶν Ἀθηναίων, δεικνύων εἰς αὐτοὺς, ὅτι πρέπει νὰ σκέπτονται πῶς νὰ βοηθήσῃσι τοὺς συμμάχους, καὶ οὐχὶ πῶς νὰ τιμωρήσῃσι τὸν Φίλιππον· προσέτι συμβουλεύει αὐτοὺς νὰ ὠφελῇθωσιν ἐκ τῆς περιστάσεως, ἥτις εἶνε εὐνοϊκωτέρα ἀπασάν· δεικνύει πόθεν δύνανται νὰ πορίζωνται τὴν ἀναγκαίαν τοῦ πολέμου δαπάνην, μεταχειριζόμενοι εἰς τοῦτο μεγάλην ἐπιδεξιότητα διὰ τὸ ἐπικινδύνον τοῦ πράγματος· ἐνθαβρύνει αὐτοὺς κατὰ τοῦ Φιλίππου, καὶ διεγείρει διὰ τοῦ αἰσθήματος τῆς κατοισχύνης, τοῦ φόβου, τῆς δόξης, καὶ τοῦ παραδείγματος τῶν προγόνων· καὶ τελευταῖον παριστάνει τὰς ἀταξίας τῆς κυβερνήσεως, καὶ τα μέσα τῆς θεραπείας αὐτῶν· εἰπον δέ, ὅτι εἰς τὸ περὶ πόρου χρημάτων μετεχειρίσθη μεγάλην ἐπιδεξιότητα διὰ τὸ ἐπικινδύνον τοῦ πράγματος διὰ τὴν ἐξῆς αἰτίαν. Ὅτε οἱ Ἀθηναῖοι μετὰ τὸν Αἰγινήτικόν πόλεμον ἔκαμαν τριακοντούρεις σπονδὰς πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους, ἐψήφισαν νὰ ἐναποταμιεύωνται καθ' ἑκάστον ἔτος χίλια τάλαντα, καὶ ἀπηγόρευσαν ἐπὶ ποινῇ θανάτου νὰ μὴ προβάλλῃ μηδεὶς νὰ ἐγγιχθῇ τὸ ἐναποταμίευμα τοῦτο, εἰ μὴ ὅταν συμβῇ

(1) Ὁ Φίλιππος, ἀπ' οὗ ἐκურίσσετο πολλὰ φοροῖα τῆς ἐν Θράκῃ Χαλκίδος πλησίον τῆς Ὀλυνθου, καὶ κατέπληξε πάντα τὰ περίε, ἐλθὼν ἐπολιόρκησεν ἰσχυρῶς καὶ ταύτην ἤν πάλιν.

ἀνάγκη νὰ προφυλάξωσι τὴν Ἀττικὴν ἀπὸ τῆς ἐπιδρομῆς τῶν πολεμίων· ὁ νόμος οὗτος ἐτηρήθη κατ' ἀρχάς μετὰ μεγάλης ἀκριθείας· μετὰ ταῦτα ὅμως ὁ Περικλῆς διὰ νὰ ἐφευκῇ τὴν εὐνοίαν τοῦ δήμου, προτεινε νὰ διανέμηται εἰς τοὺς πολίτας δωρεὰ ὀβολῶν τινῶν ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν δημοσίων ἀγῶνων καὶ τῶν θυσιῶν, καὶ νὰ λομβῶν ἕκαστος μισθὸν τινα, διὰ νὰ συνέρχωνται εἰς τὰς συνελεύσεις, ὅτε προέκειτο περὶ πολιτικῆς τινος ὑποθέσεως· ἐπὶ συμφωνίᾳ ὅμως νὰ διακοπῇ τὴν ἢ διανομὴ αὕτη ἐν καιρῷ πολέμου· ὁ δῆμος ὅμως συνεθισθεὶς εἰς τὴν ἀπόλαυσιν ταύτην, δὲν ἠθέλησε πλέον νὰ στέρηθῃ αὐτήν, ἀλλ' ἐψηφίσθη νὰ γίνωνται ἐκ τῶν χρημάτων τούτων τὰ ἀναλώματα τῶν δημοσίων ἀγῶνων, καὶ μάλιστα ἀπεφασίσθη θάνατος κατ' ἐκείνου, ὅστις ἤθελε προτείνῃ (διὰ ψηφίσματος ὅμως) νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὸν ἀρχαῖον προσορισμὸν τῶν. Ὁ ἀπερίσκεπτος οὗτος διασκορπισμὸς ἐπέφερε δεινὰς συνεπειάς· δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ θεραπεύσῃ τὸ κακὸν, εἰ μὴ διὰ συνεισφορῶν, τῶν ὁποίων ἡ αὐθαίρετος ἀνισότης ἦτο εἰς τοὺς πολίτας παντοτεινὴ ἀφορμὴ μεμφιμοιρίων· καὶ ἐπέφερεν εἰς μὲν τὰς πολεμικὰς προπαρασκευὰς βραδύτητα ἀνευ οὐδεμιᾶς ὠφελείας εἰς τὴν δαπάνην, εἰς δὲ τὰς ἐπιχειρήσεις ἀποτυχίαν· ἐπειδὴ δὲ οἱ τεχνῖται καὶ ναῦται, οἵτινες ἦσαν ὑπὲρ τὰ δύο τρίτα τοῦ δήμου τῶν Ἀθηναίων, δὲν ὑπέκειντο εἰς τὰς συνεισφοράς, ἀλλ' ἐδίδαν μόνον τὸν προσωπικὸν φόρον, ὅλον τὸ βάρος ἐπιπτεν ἐπὶ τοῖς πλουσίοις, οἵτινες ἐγόγγυζον διὰ τοῦτο, καὶ κατηγόρουν τοὺς ἄλλους, ὅτι διενέμοντο τὰ δημόσια χρήματα εἰς πανηγύρεις, θεάτρα, καὶ ἄλλα τοιαῦτα ἀνωφελῆ. Ἀλλ' ὁ δῆμος θεωρῶν ἑαυτὸν κύριον, ὀλίγον ἐφρόντιζε περὶ τῶν γογγυσμῶν αὐτῶν, καὶ δὲν ᾔχαιριστεῖτο νὰ ἐλαττώσῃ τὰς ἡδονὰς του, διὰ νὰ ἐλαφρύνῃ τὸ βάρος τῶν συνεισφορῶν εἰς τοὺς κατέχοντας τὰς πολιτικὰς θέσεις καὶ τὰ ἀξιώματα. Καὶ πρὸς τούτοις κίνδυνος ζωῆς ἦτο, εἴαν τις ἤθελε τολμήσῃ καὶ μόνον νὰ προβάλλῃ (ψευδὲς τοῦτο· εἴοτι δὲν συμβιβάζεται μὲ τὰ προταθέντα ὑπὸ τοῦ ῥήτορος ἐν ταῦτοις τοῖς λόγοις) κατάργησιν τοῦ περὶ τῶν θεωρικῶν νόμου· δις ἐρρίψοκινδύνευσεν ὁ Δημοσθένης νὰ ἐμβάλλῃ λόγον περὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης, μετὰ μεγάλης ὅμως τέχνης καὶ συστολῆς· (δις ἐρρίψοκινδύνευσεν· καὶ πῶς ἐν ᾧ καὶ τοσοῦτους εἶχε προσωπικοὺς ἐχθροὺς, καὶ μάλιστα τὸν Εὐδουλον καὶ Δημάδην, καὶ Αἰσχίνην, οἵτινες ἠρέθιζον κατ' αὐτοῦ τὸν δῆμον, ὑπεξέφυγεν· οὐχὶ δι' ἄλλο, εἰ μὴ διότι τὸ γράφειν μόνον ψηφισμα περὶ τούτων θὰ ὑπέκειτο εἰς τὴν θανατικὴν ποινὴν). Ἀφ' οὗ ἀπέδειξε τὴν ἀφευκτὸν ἀνάγκην (καὶ τοῦτο βεβαίως ἡ τέχνη) τοῦ νὰ ἐτοιμάσῃ δύναμιν, δια νὰ ἀναχατίσῃ τὰς ἐπιχειρήσεις τοῦ Φιλίππου, ὑποδεικνύει, ὅτι ἄλλος πόρος χρηματικὸς ὑπὲρ τοῦ στρατεύματος δὲν ὑπάρχει, εἰ μὴ τὰ θεωρικὰ· προβάλλει λοιπὸν νὰ διορίσῃ νομοθέτας, οὐχὶ διὰ νὰ θέσῃ νέους νόμους· (διότι ὁ

πῆρχον μάλιστα πλειότεροι τοῦ δέοντος), ἀλλὰ διὰ νὰ ἐξετάσῃ καὶ νὰ καταργήσῃ τοὺς ἐναντίους εἰς τὰ συμφέροντα τῆς πόλεως· προσφυλάχθη ἀπὸ τῆς κεφαλικῆς ποινῆς τοῦ νόμου· διότι δὲν ἔγραψε ψήφισμα ἀκυρώσεως (βλέπετε;), ἀλλ' ἐζήτει μόνον (διὰ λόγου καὶ συμβουλῆς βεβαίως· ὥστε τοῦτο ἦτο ἀκίνδυνον) νὰ διορίσῃ νομοθέτας, διὰ νὰ κάμωσιν ἐξέτασιν τῶν νόμων· ἐδείκνυε μόνον τὴν ἀνάγκην (ἀλλ' ὅπως δὴποτε πάντοτε διὰ λόγου) τοῦ νὰ ἀκυρώσῃ τοιοῦτον νόμον, ὅστις κατεπίεζε τοὺς θερμότερους ζηλωτὰς ἐκ τῶν πολιτῶν, καὶ ἠνάγκαζεν αὐτοὺς νὰ ἐκλέξωσι δυοῖν θάτερον· ἢ αὐτοὶ νὰ ἀπολεσθῶσι, κάμνοντες ὑπὲρ τῆς πατρίδος γενναίαν συμβουλὴν, ἢ νὰ ἀφήσῃ τὴν πατρίδα νὰ ἀπολεσθῇ σιωπῶντες ὑπὸ φόβου.

ΤΟΥ Γ. ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΥ

§. 1. Καὶ ὁ λόγος οὗτος, ὡς καὶ οἱ προλαβόντες δύο, εἶνε τοῦ Συμβουλευτικοῦ εἶδους, καὶ τῆς Στοχαστικῆς στάσεως κατὰ Γένος. Σύγκειται δὲ ἐκ δύο προοιμίων, τὰ ὅποια καὶ τὰ δύο καλοῦνται ἐξ ὑπολήψεως τοῦ πράγματος, ἐξ ὧν τὸ μὲν πρῶτον ἀρχόμενον ἐκ τῆς ἀρχῆς τοῦ λόγου, καὶ λήγον μέχρι τοῦ «μάταιον ἡγοῦμαι περὶ τῆς τελευτῆς ὃν τινὸν ποιεῖσθαι λόγον» περιέχει καὶ πρότασιν, καὶ αἰτιολογίαν, καὶ συμπέρασμα. καὶ πρότασις μὲν εἶνε τὸ αὐτοῦ ταῦτά παρίσταται μοι» μέχρι τοῦ «οὐδ' ἀκούω» αἰτιολογία δὲ τὸ αὐτοῦς μὲν γὰρ λόγους κτλ.» μέχρι τοῦ σκέψασθαι δεόν.» καὶ συμπέρασμα τὸ αὐτὸν οὐκ κτλ.» κυρίως μέχρι τοῦ «ἀμαρτάνειν». Ἐκείθεν δὲ μέχρι τέλους τοῦ πρώτου προοιμίου εἶνε ἀνάπτυξις τοῦ συμπεράσματος.

§. 2. Τὸ δὲ δεύτερον προοίμιον τῆς αὐτῆς φύσεως καὶ αὐτὸ ὃν, ἦτοι ἐξ ὑπολήψεως, ἀρχεται μὲν ἐκ τοῦ «Ὁ μὲν οὖν παρὼν καιρὸς», λήγει δὲ μέχρι τοῦ «εἰς πᾶν προσλήλυθε μοχθηρίας τὰ παρόντα»· ἐγύμνασι δὲ καὶ τοῦτο κατὰ τοὺς προοιμιακοὺς κανόνας, τοιούτεσι πρότασιν, αἰτιολογίαν, καὶ συμπέρασμα· καὶ ἡ μὲν πρότασις ἀρχομένη ἐκ τοῦ «Ὁ μὲν οὖν παρὼν καιρὸς κτλ. λήγει μέχρι τοῦ «περὶ αὐτῶν εἰπεῖν»· ἐπειδὴ εἶνε διμερής· ἡ δὲ αἰτιολογία ἐκ τοῦ «πέπεισμαι γὰρ κτλ.» μέχρι τοῦ «τῷ μὴ συνιέναι»· καὶ τὸ συμπέρασμα ἐκ τοῦ «ἀξιῶ» μέχρι τοῦ «εἴνα τὰ λοιπὰ βελτίω γένηται.» καὶ αἰτιολογίαν μὲν δέχεται ἡ πρότασις, ὅταν δὲν ᾔνε οὐκοῦν σαφές, ὡς ἐνταῦθα εἰς ἀμφοτέρα τὰ προοίμια· ὅταν ὅμως ἡ πρότασις ᾔνε αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν αὐταπόδεικτος, εὐθὺς ὁ ῥήτωρ τότε μεταβαίνει εἰς τὸ συμπέρασμα, καθὼς ἐν τῷ πρώτῳ Ὀλυνθιακῷ, «Ἀντὶ πολλῶν κτλ.» ὅτε τοῖνον τοῦθ' οὕτως ἔχει---προσθήκει.

§. 3. Τὰ δὲ μέρη τοῦ λόγου εἶνε τρία. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἀρχεται ἐκ τοῦ «Ἀναγκαῖον δὲ ὑπολαμβάνω, ὅπερ καὶ εἰσβολὴ εἰς τοὺς ἀγῶνας λέγεται, καὶ λήγει μέχρι τοῦ εἶμεν ἅπαντες δῆπου». τὸ δὲ δεύτερον ἐκ τοῦ «ἀλλ' ὅτι μὲν δὴ δεῖ βοηθεῖν κτλ. μέχρι τοῦ «δὲ ἀπορίαν ἐφοδίων τοῖς στρατευομένοις». τὸ δὲ τρίτον ἐκ τοῦ «καὶ ταῦτ' οὐχ' ἵν' ἀπεχθάνωμαι κτλ.» μέχρι τοῦ «ἀλλ' ἐγὼ γε ὅτι καὶ νῦν γέγονε, θαυμάζω». Ἐκείθεν δὲ, ἦτοι ἐκ τοῦ «εἰάν οὖν ἀλλὰ νῦν γ' ἔτι κτλ. μέχρι τοῦ μετὰ πολλῶν καὶ καλῶν κινδύνων κτησάμενοι κατέλιπον», ἀρχεται ἡ ἐπανακεφαλαιώσις· ἀκαθεῖθεν ὁ ἐπίλογος, ὅστις ἄλλοτε μὲν εἰς συμβουλὴν ἀπολήγει συντομωτάτην, ὡς ἐν τῷ δευτέρῳ Ὀλυνθιακῷ· ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ δὲ εἰς εὐχὴν, ὡς ἐνταῦθα τε καὶ ἐν τῷ πρώτῳ Ὀλυνθιακῷ, καὶ τῷ πρώτῳ κατὰ Φιλίππου· ἐνίοτε δὲ ἀναμῖξ εἴς τε κατάραν καὶ εὐχὴν, καθὼς ἐν τῷ περὶ Στεφάνου, ὅπου ὁ ῥήτωρ εὐχεται μὲν ταχίστην ἀπαλλαγὴν τῶν φόβων, καὶ σιτηρίαν ἀσφαλῆ ἑαυτῷ τε καὶ τοῖς λοιποῖς χρῆστοις πολίταις, κατεύχεται δὲ κατὰ τῶν προδοτῶν καὶ συκοφαντῶν, ἐν ᾧ προηγουμένως εὐχεται καὶ ὑπὲρ αὐτῶν νοῦν καὶ καλὴν φώτισιν. «Μὴ δῆτ' ὦ πάντες θεοί, μηδεὶς ὑμῶν ταῦτ' ἐπι-

» νέσσειεν, ἀλλὰ μάλιστα μὲν καὶ τούτοις βελτίω τινὰ νοῦν καὶ φρένας ἐνθείητε·
 » εἰδ' ὅθ' ἔχουσιν ἀνιάτως, τούτους μὲν αὐτοὺς καθ' ἑαυτοὺς ἐξώλεις καὶ προά-
 » λεις ἐν γῇ καὶ θαλάσῃ ποιήσατε, ἡμῖν δὲ τοῖς λοιποῖς τὴν ταχίστην ἀπαλ-
 λαγὴν τῶν ἐπηρητημένων φόβον δότε καὶ σωτηρίαν ἀσφαλῆ.»

§. 4. Καὶ ἐν μὲν τῷ πρώτῳ προομίῳ ἐπισύρει τὴν προσοχὴν τῶν ἀκροατῶν
 μετρώμενος τοὺς ῥήτορας διὰ τὰ λάθη καὶ τὰ ἁμαρτήματα αὐτῶν, οἵτινες προτρέ-
 πουςι τοὺς Ἀθηναίους νὰ τιμωρήσῃσι τὸν Φίλιππον, ἐν ᾧ ὁ παρὼν καιρὸς ἀπαι-
 τεῖ τὴν σωτηρίαν τῶν συμμάχων. Ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ μέμφεται καὶ αὐτοὺς τοὺς
 ἀκροατὰς διὰ τὸ ὅτι δὲν θέλousι νὰ ποιῶσι τὰ δέοντα, καὶ οὐχὶ διότι δὲν αἰ-
 σθάνονται, ἀλλ' ἐσυνέβησαν νὰ ἀνέχωνται τὰς κολακείας τῶν δημοκολάκων τῶν
 πρὸς χάριν δημηγορούντων· διὰ ταῦτα καὶ τοὺς παρακαλεῖ νὰ ὑπομένωσι τοὺς
 λόγους του, χωρὶς νὰ δυσαρεστῶνται, ἂν ὁμιλῇ μετὰ παρρησίας, ἀλλὰ νὰ πα-
 ρατηρῶσι μόνον, ἂν λέγῃ τὴν ἀλήθειαν· καθότι ἐκ τῶν κολακειῶν αὐτῶν, καὶ
 τῶν πρὸς ἡδονὴν δημηγοριῶν κατήντησαν τὰ πράγματα εἰς ταύτην τὴν ἀθλίαν
 κατάστασιν.

§. 5. Καὶ πάλιν ἐν μὲν τῷ πρώτῳ μέρει τοῦ λόγου συμβουλευὼν νὰ μὴ με-
 ταθέσωσι εἰς Μακεδονίαν τὴν ἐν Ὀλύμβῳ δύναμιν, ἀνάγκης οὐσης νὰ σώσωσι
 τοὺς συμμάχους καὶ οὐχὶ νὰ τιμωρήσῃσι τὸν Φίλιππον, τοὺς ὑπομνηστικὴν παρε-
 ληλυότα τινὰ, τὰ ὅποια παραμελήσαντες κατέστησαν τὸν Φίλιππον μέγαν καὶ
 ὀχληρόν. Διὰ τοῦτο δὲ δὲν πρέπει τῶρα ν' ἀφήσωσι καὶ τὸν παρόντα ἀρμόδιον
 καιρὸν· εἰ δὲ μὴ, θὰ φανοῦσιν, ὅτι πράττουσιν ὅλα ὑπὲρ Φιλίππου, ὡς ἐάν ᾔ-
 σαν στρατηγοὶ του.

§. 6. Ἐπειτα καὶ ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον πρὸ πολλοῦ ἐπόθουν καὶ ἐλακταρίζον,
 τὰ νὰ γένωσι δηλονότι οἱ Ὀλυνθιοὶ ἐχθροὶ τοῦ Φιλίππου, ἐγείνεν αὐτόματον. Ἀ-
 νάγκη λοιπὸν νὰ βοηθῶσι τοὺς Ὀλυνθίους, ἵνα μὴ τοῖς προστριβῇ ὑπὸ τῶν Ἑλ-
 λήνων, οἵτινες γινώσκουσιν ἥδη, ὅτι ὑπεσχέθησαν νὰ βοηθήσωσι τοὺς Ὀλυνθίους,
 αἰσχύνῃ· καὶ φόβος οὐ μικρὸς τοῖς ἐπαπειλεῖται περὶ τῶν μελλόντων· καθότι ὁ
 Φίλιππος ἅμα τούτους κααστρέψῃ, εὐθὺς ἐπὶ τὴν Ἀττικὴν θὰ βαδίσει.

§. 7. Ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ μέρει ἐξετάζει τὸν τρόπον τῆς βοηθείας, συμβου-
 λεύων τοὺς Ἀθηναίους νὰ διορίσωσι νομοθέτας, οὐχὶ διὰ νὰ θέσωσι νέους νόμους·
 διότι εἶχον νόμους πλείοτους τοῦ δέοντος μάλιστα, ἀλλὰ διὰ νὰ ἐξετάσωσι
 καὶ νὰ καταργήσωσι τοὺς ἐναντίους εἰς τὰ συμφέροντα τῆς πόλεως, δεινῶν
 τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ ἀκυρώσωσι τοὺς περὶ τῶν θεωρικῶν νόμους, καὶ τινὰς ἐκ τῶν
 στρατιωτικῶν, ὅπως παύσωσι καταπιεζόμενοι οἱ θερμότεροι ἐκ τῶν πολιτῶν ζη-
 λῶται, καὶ τοῦ ν' ἀναγκάζωνται νὰ ποιῶσι δυσὶν ὁύτερον, ἢ νὰ κινδυνεύωσιν
 αὐτοὶ ν' ἀπολεσθῶσι, γράφοντες καὶ συμβουλευόντες, ἢ νὰ ἐγκαταλίπωσι τὴν
 πατρίδα ν' ἀπολεσθῇ σιωπῶντες ὑπὸ φόβου.

§. 8. Προσέτι συμβουλεύει, ὅτι τὰ ψήφισματα αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ δὲν σημαί-
 νουσι τίποτε, ἂν πρὸς ταῖς ψήφισμασι δὲν ὑπάρξῃ καὶ ἡ πρόθυμος πραγματο-
 ποίησις αὐτῶν· οὐδὲ πρέπει νὰ ἀποδίδῃ ἕκαστος τὴν αἰτίαν τῆς ἀυλιότητος τῶν
 πραγμάτων εἰς ἄλλους, ἕκαστος ὀφείλων νὰ ποιῇ τὰ δέοντα, καὶ μάλιστα ἐν
 τῷ παρόντι ἀρμόδιωτάτῳ καιρῷ, ὅστις ἐπέσεν εἰς χεῖρας τῶν παρὰ πᾶσάν των
 προσδοκίαν, συμβουλευὼν αὐτοὺς νὰ προτιμῶσι τὸ συμφέρον, παρὰ τὴν ἡδονὴν,
 καὶ οὐχὶ ἀναλίσκοντες ἀσώτως, ὅπου οὐ δεῖ, τὰ παρόντα χρήματα, νὰ ζητῶσιν

ἄλλους πόρους ὑπὲρ τοῦ πολέμου, καὶ νὰ ὑποφέρειωσι τοιαῦτα καὶ τασαῦτα οὐκ ἔδωκε δι' ἑλλειψιν χρημάτων. τὸ ὅποιον οἱ φρόνιμοι καὶ γενναῖοι ἄνδρες δὲν καταδέχονται.

§. 9. Ἐν δὲ τῷ τρίτῳ θέλων νὰ συμβουλευσῇ πῶς πρέπει ὁ ἀγαθὸς πολίτης νὰ πολιτευθῇ, καὶ ἀπολογούμενος ὑπὲρ τῆς παρρησίας του, λαμβάνει ἀφορμὴν νὰ ἐλέγξῃ τὴν πολιτείαν τῶν νῦν δημαγωγῶν καὶ τῆς ἐνεστώσης Κυβερνήσεως, παραβάλλων αὐτοὺς πρὸς τοὺς τότε πολιτικούς ἄνδρας τοὺς ἐπὶ τῶν προγόνων, οἵτινες νικηταὶ μὲν τῶν βαρβάρων ἐγένοντο, ἡγεμόνες δὲ τῶν Ἑλλήνων· καὶ τὴν μὲν πόλιν ἐκαλλώπισαν μὲ λαμπράς οἰκοδομὰς, τὴν δὲ πρὸς ἄλλήλους ἰσότητά τοσοῦτον ἐτίμων καὶ ἐσέβαντο, ὥστε τὴν Ἀριστείδου καὶ τὴν Μιλτιάδου καὶ ὅλων τῶν τότε λαμπρῶν ἀνδρῶν τὰς οἰκίας δὲν ἤθελε τὰς ἰδὴ τις λαμπροτέρας τῆς Καλλίβης τοῦ γείτονος· διὰ δὲ τὴν τούτων τῶν νυνὶ διαγωγῶν καὶ πολιτείαν πάντα ἀπώλεσαν, ἡγεμονίαν, συμμάχους, οἰκίαν χώραν, χρήματα ἅπρεα· ἀντὶ δὲ τῶν λαμπρῶν δημοσίων οἰκοδομημάτων ἐκείνων οὗτοι ἐπισκευάζουσιν ὁδοὺς κρήνας, τοίχων κονιάματα, καὶ τὰ τοιαῦτα μνησμένα πράγματα, αὐτοὶ ὅμως οἱ ἴδιοι ἐκ πωγῶν ἐγενεον πλούσιοι· αἰτία δὲ τούτων ἀπάντων εἶναι, ὅτι τότε μὲν ὁ δῆμος ἦτο κύριος, τώρα δὲ κατήντησεν ἐν μαίρᾳ ὑπηρετοῦ καὶ ἐξυπελισμένους, συνέπεια τῶν ὁποίων εἶναι καὶ τὰ ταπεινὰ φρονήματα, διότι εἶναι ἀδύνατον ἡθικῶς μικρὰ καὶ φαῦλα πράττων ἄνθρωπος, γενναῖα καὶ μεγάλα φρονήματα νὰ ἔχῃ.

§. 10. Ἐν δὲ τῇ Ἐπανακεφαλαιώσει κεφαλαιωδῶς ἐπαναλαμβάνων τὰ προτε-
ρημένα μετὰ τινος ἐπανορθώσεως συμβουλεύει τοὺς Ἀθηναίους νὰ στρατεύωνται οἱ ἴδιοι ὥς καὶ πρότερον, νὰ λαμβάνωσι τὰ θεωρικὰ καὶ οἱ στρατεύομενοι καὶ οἱ ἐν τῇ πόλει ποιοῦντες τὰ δέοντα, καὶ οὐχὶ νὰ κάθηνται ἄργοι, καὶ νὰ ἐρι-
τῶσι νὰ μανθάνωσιν, ἂν νικῶσι τὰ στρατεύματα τοῦ δεινὸς στρατηγοῦ, μὴ δὲ νὰ παραχωρῶσι τὴν τάξιν τῆς ἀρετῆς. τὴν ὅποιαν οἱ πρόγονοι μὲ πολλοὺς καὶ καλοὺς κινδύνους ἀπέκτησαν, καὶ εἰς αὐτοὺς ἐγκατέλιπον.

§. 11. Τὰ δὲ κεφάλαια, εἰς ἃ ὑπάγεται ὁλόκληρος ὁ λόγος, εἶναι τὸ Συμφέ-
ρον, τὸ Νόμιμον, τὸ Δίκαιον, τὸ Ἀναγκαῖον, τὸ Ἐνδοξον, καὶ τὸ ἐναντίον τούτου τὸ Ἄδοξον. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἐκ τῶν τριῶν μερῶν τοῦ λόγου ὑπάγεται εἰς τὸ Συμφέρον· τὸ δὲ δεύτερον εἰς τὸ Νόμιμον, καὶ τὸ τρίτον εἰς τὸ Δίκαιον· διότι ὁ ἔπαινος καὶ ὁ φόγος τῶν προσώπων κατὰ τοὺς ῥήτορας εἶναι ὑποκείμενα τοῦ Δικαίου· ὑποδιαιρεῖται δὲ τὸ Συμφέρον εἰς τὸ Ἀναγκαῖον, (καθότι ἂν ὁ Φίλιππος κυριεύσῃ τὴν Ὀλυνθον, θὰ ἔλθῃ καὶ ἐδῶ εἰς τὴν Ἀττικὴν) καὶ εἰς τὸ Ἐνδοξον (διότι ἂν σώσωμεν τοὺς Ὀλυνθίους, θὰ δοξασθῶμεν παρὰ πάντων τῶν Ἑλλήνων) καὶ εἰς τὸ Ἄδοξον· διότι ὅλοι πάλιν θὰ μᾶς ἐλέγχουσι, καὶ θὰ μεμψήνται διὰ τὴν ὑπόσχεσιν, τὴν ὅποιαν ἐδώκαμεν, νὰ βοηθήσωμεν τοὺς Ὀλυνθίους εἰς τὸν κατὰ Φιλίππου πόλεμον, καὶ ἔπειτα παρημελήσαμεν ἀθετήσαντες τὴν ὑπόσχεσιν.

§. 12. Δὲν ἀμείρει δὲ ὁ λόγος οὐδὲ πανηγυρικῆς ἰδέας ἐν τῷ τρίτῳ μέρει, ὅπου ἐπιχειρῶν νὰ συγκρίνῃ τὰ ἔργα τὰ ἐπὶ τῶν νῦν ῥητόρων καὶ δημαγωγῶν γινόμενα ἐν τῇ πόλει πρὸς τὰ ἔργα, τὰ ὅποια ἐγένοντο ἐπὶ τῶν ῥητόρων τῶν ἐπὶ τῶν προγόνων, ἐπαινεῖ ἐν συντόμῳ τὰς λαμπράς πράξεις τῆς ἰσοπολιτείας, καὶ ἰδιαιτέρας διαίτης ἐκείνων τῶν ἐνδόξων ἀνδρῶν, Μιλτιάδου, Ἀριστείδου, Περικλέους, Νικίου, καὶ ὅλων τῶν τότε λαμπρῶν.

ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΣ Γ'.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ Γ'.

§. 1. Οὐχὶ ταῦτά παρίσταται μοι γινώσκειν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅταν τε εἰς τὰ πράγματα ἀποβλέψω, καὶ ὅταν πρὸς τοὺς λόγους, οὓς ἀκούω· τοὺς μὲν γὰρ λόγους περὶ τοῦ τιμωρῆσθαι Φίλιππον ὁρῶ γιγνομένους, τὰ δὲ πράγματα εἰς τοῦτο προήκοντα, ὥστε ὅπως μὴ πεισόμεθα αὐτοὶ πρότερον κακῶς σκέψασθαι δέον· οὐδὲν οὖν ἄλλο μοι δοκοῦσιν οἱ τὰ τοιαῦτα λέγοντες, ἢ τὴν ὑπόθεσιν, περὶ ἧς βουλευέσθε, οὐχὶ τὴν οὖσαν παριστάντες ὑμῖν ἀμαρτάνειν· ἐγὼ δὲ ὅτι μὲν ποτ' ἐξῆν τῇ πόλει καὶ τὰ αὐτῆς ἔχειν ἀσφαλῶς, καὶ Φίλιππον τι-

ΚΕΙΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΣΥΝΤΑΞΙΝ

§. 1. Οὐχὶ παρίσταται μοι γινώσκειν ταῦτά (τοῖς γινωσκομένοις ὑπ' ἄλλων) ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, (νῦν) ὅταν τε ἀποβλέψω εἰς τὰ πράγματα, καὶ ὅταν (ἀποβλέψω) πρὸς τοὺς λόγους (ἐκείνους), οὓς ἀκούω· ὁρῶ γὰρ τοὺς μὲν λόγους γιγνομένους περὶ τοῦ τιμωρῆσθαι Φίλιππον, τὰ δὲ πράγματα (ὁρῶ) προήκοντα εἰς τοῦτο (τὸ μέρος τῆς καταστάσεως), ὥστε (ὁρῶ τὸ) σκέψασθαι (τὸν τρόπον τοῦ) ὅπως μὴ αὐτοὶ πεισόμεθα κακῶς πρότερον (τοῦ τιμωρῆσθαι Φίλιππον) δέον (ὅν)· οἱ λέγοντες οὖν τὰ τοιοῦτα δοκοῦσί μοι οὐδὲν ἄλλο (ποιεῖν, ἢ λέγειν), ἢ (δοκοῦσί μοι) ἀμαρτάνειν οὐχὶ παριστάντες ὑμῖν τὴν ὑπόθεσιν τὴν οὖσαν, περὶ ἧς βουλευέσθε· ἐγὼ δὲ οἶδα καὶ μάλα ἀκριβῶς (τοῦτο τὸ) ὅτι ἐξῆν μὲν ποτε τῇ πόλει (τὸ) ἔχειν τὰ αὐτῆς (κτῆματα) ἀ-

ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ

§. 1. Ὅταν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ῥίψω ἐν βλέμμα προσεκτικόν εἰς τὴν παροῦσαν κατάστασιν τῶν πολιτικῶν μας πραγμάτων, καὶ εἰς τοὺς λόγους, τοὺς ὁποίους ἀκούω, δέν μοι ἐπέρχεται ἡ ἰδέα τοῦ νὰ φρονῶ τὰ ἴδια μὲ τοὺς ἄλλους ῥήτορας καὶ συμβούλους· διότι τοὺς μὲν λόγους ἀκούω, ὅτι γίνονται περὶ τῆς τιμωρίας τοῦ Φιλίππου, τὴν κατάστασιν ὅμως τῶν πραγμάτων μας τὴν βλέπω, ὅτι κατήντησεν εἰς τοῦτον τὸν βαθμὸν τῆς ἀθλιότητος, ὥστε φρονῶ, ὅτι πρέπει νὰ σκεφθῶμεν τὸ πῶς δὲν θέλομεν κακοπάθῃ ἡμεῖς πρότερον. Διὰ τοῦτο οἱ ῥήτορες, οἵτινες σᾶς συμβουλεύουσι τὰ τοιαῦτα, δέν μοι φαίνονται, ὅτι κάμνουσιν ἄλλο τι, ἢ ὅτι ἀμαρτάνουσιν, ἐπεὶ δὲ δέν σᾶς παραστήνουσι τὴν ἀληθῆ ὑπόθεσιν, περὶ τῆς ὁποίας τῶρα βουλευέσθε· ἐγὼ δὲ, ὅτι μὲν ποτε ἦτο δυνατόν εἰς τὴν πόλιν καὶ τὰ κτῆματά της νὰ ἔχῃ εἰς ἀσφάλειαν, καὶ τὸν Φίλιππον νὰ τιμωρή-

μωρήσασθαι, καὶ μάλα ἀκριβῶς οἶδα· ἐπ' ἐμοῦ γάρ, οὐχὶ πάλαι γέγονε ταῦτα ἀμφοτέραι· νῦν μὲν τοι πέπεισμαι τοῦθ'· ἱκανὸν προλαβεῖν ἡμῖν εἶναι τὴν πρώτην, ὅπως τοὺς συμμάχους σώσωμεν· ἐάν γὰρ τοῦτο βεβαίως ὑπάρξῃ, τότε καὶ περὶ τοῦ τίνα τρόπον τιμωρήσεται τις ἐκεῖνον ἐξέσται σκοπεῖν· πρὶν δὲ τὴν ἀρχὴν ὀρθῶς ὑποθέσθαι, μάταιον ἡγοῦμαι περὶ τῆς τελευτῆς ὀντινοῦν ποιεῖσθαι λόγον.

§. 2. Ὁ μὲν οὖν παρὼν καιρὸς, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἴπερ ποτε, πολλῆς φροντίδος καὶ βουλῆς δεῖται· ἐγὼ δὲ οὐχ ὅ, τι χρὴ περὶ τῶν παρόντων συμβουλευσάμενος χαλεπώτατον ἡγοῦμαι, ἀλλ' ἐκεῖνο γ' ἀπορῶ, τίνα χρὴ τρόπον, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πρὸς ὑμᾶς περὶ αὐτῶν εἰπεῖν· πέπεισμαι γάρ, ἐξ ὧν παρὼν καὶ ἀκούων

σφαλῶς, καὶ (τὸ) τιμωρήσασθαι τὸν Φίλ. ταῦτα γὰρ ἀμφοτέρω γέγονεν ἐπ' ἐμοῦ, οὐχὶ (γέγονε) πάλαι· νῦν μὲν τοι πέπεισμαι εἶναι τοῦτο ἱκανὸν ἡμῖν (τὸ) προλαβεῖν τὴν πρώτην (τὸ) ὅπως σώσωμεν τοὺς συμμάχους· ἐάν γὰρ ὑπάρξῃ τοῦτο (τὸ σωθῆναι) βεβαίως τότε, ἐξέσται σκοπεῖν (ὑμᾶς) καὶ (τοῦτο τὸ) περὶ τοῦ τίνα τρόπον τιμωρήσεται τις ἐκεῖνον (τὸν Φίλ.). ἡγοῦμαι δὲ (εἶναι) μάταιον (τὸ) ποιεῖσθαι λόγον (τίνα) ὀντινοῦν (δεῖ ποιεῖσθαι) περὶ τῆς τελευτῆς (παντὸς πράγματος), πρὶν (τοῦ) ὑποθέσθαι (ὑμᾶς ἢ τινά) τὴν ἀρχὴν (τοῦ πράγμ.) ὀρθῶς.

§. 2. Ὁ μὲν οὖν παρὼν καιρὸς, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δεῖται πολλῆς φροντίδος καὶ βουλῆς, εἴποτε (εἰδεῖσθε πολλῆς φροντίδος· καὶ βουλῆς)· ἐγὼ δὲ ἡγοῦμαι οὐκ (εἶναι) χαλεπώτατον (ἐκεῖνο τὸ) ὅ, τι χρὴ συμβουλευσάμενος (με) περὶ τῶν παρόντων (πραγμάτων), ἀλλ' ἀπορῶ ἐκεῖνο (τὸ) τίνα τρόπον χρὴ, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰπεῖν πρὸς ὑμᾶς περὶ αὐτῶν· πέ-

ση, ταῦτα τὰ γινώριζω καὶ μὲ μεγάλην ἀκρίβειαν καὶ θετικότητά· καθότι ταῦτα καὶ τὰ δύο ἔχουσι γαίρη ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μου, καὶ ὅχι πάλαι· τῶρα ὅμως εἰμαι πεπεισμένος, ὅτι εἶνε ἱκανὸν εἰς ἡμᾶς κατὰ πρῶτον νὰ προλάβωμεν τοῦτο τὸ πῶς θὰ σώσωμεν τοὺς συμμάχους μας (τοὺς Ὀλυνηθίους δηλαδὴ)· καθότι ἐάν τοῦτο (ἡ σωτηρία δηλαδὴ τῶν συμμάχων) ὑπάρξῃ καὶ ἐπιτευχθῇ μετὰ βεβαιότητος, τότε θέλει μᾶς εἶνε συγχωρημένον καὶ δυνατόν νὰ σκοπῶμεν καὶ περὶ τοῦ πῶς θέλει τιμωρῆσαι τις ἐκεῖνον = τὸν Φίλιππον· πρὶν ὅμως νὰ ὑποτεθῇ ὡς θεμέλιον ἡ ἀρχὴ ὀρθῶς (ἥτις εἶνε ἡ σωτηρία τῶν Ὀλυνηθίων), φρονῶ, ὅτι εἶνε ματαιοπονία καὶ ἀνωφελὲς τὸ νὰ ὁμιλῇ τις ὅπως δὴ ποτε περὶ τοῦ τέλους, ὅπερ εἶνε ἡ τιμωρία τοῦ Φιλίππου.

§. 2. Τέλος ὁ μὲν παρὼν καιρὸς, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἔχει χρεῖαν πολλῆς φροντίδος καὶ βουλῆς, ἂν καὶ ἄλλοτε ποτε ἐλάβετε χρεῖαν φροντίδος καὶ σκέψεως πολλῆς· ἐγὼ δὲ φρονῶ, ὅτι δὲν εἶνε χαλεπώτατον ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ πᾶς συμβουλευσάμενος περὶ τῆς παρούσης καταστάσεως τῶν πραγμάτων μας, ἀλλ' ἀπορῶ ἐκεῖνο τὸ πῶς πρέπει, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, νὰ ὁμιλῶ πρὸς ὑμᾶς περὶ

συνοιδα, τὰ πλείω τῶν πραγμάτων ὑμᾶς ἐκπεφυγένοι, τῷ μὴ βούλεσθαι τὰ δέοντα ποιεῖν, ἢ τῷ μὴ συνιέναι· ἀξιῶ δὲ ὑμᾶς, ἂν μετὰ παρρησίας ποιῶμαι τοὺς λόγους, ὑπομένειν, τοῦτο θεωροῦντας, εἰ τ' ἀληθὴ λέγω, καὶ διὰ τοῦτο, ἵνα τὰ λοιπὰ βελτίω γένηται· ὁρᾶτε, γάρ, ὡς ἐκ τοῦ πρὸς χάριν δημηγορεῖν ἐνίοις, εἰς πᾶν προσήλυθε μοχθηρίας τὰ πράγματα.

— 30 —

§. 3. Ἀναγκαῖον δὲ ὑπολαμβάνω μετὰ τῶν γεγενημένων πρῶτον ὑμᾶς ὑπομνησάι. Μέννησθε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτ' ἀπηγγέλλη Φίλιππος ὑμῖν ἐν Θράκῃ, τρίτον, ἢ τέταρτον ἔτος τοῦτι, Ἡεραίων τείχος· πολιορκῶν· τότε τοίνυν μὴν μὲν ἦν Μαίμακτηριῶν· πολλῶν δὲ λόγων καὶ θυροῦσι γιγνομένου παρ' ἡμῖν, ἐφη-

πεισμαι γὰρ ἐξ (ἐκείνων), ὧν συνοῖδα παρῶν καὶ ἀκούων, ἐκπεφυγένοι ὑμᾶς τὰ πλείω τῶν πραγμάτων (ἐπὶ) τῷ μὴ βούλεσθαι (ὑμᾶς) ποιεῖν τὰ δέοντα (πράγματα), ἢ (ἐπὶ) τῷ μὴ συνιέναι (ὑμᾶς ταῦτα)· ἀξιῶ δὲ ὑπομένειν ὑμᾶς, ἂν ποιῶμαι τοὺς λόγους μετὰ παρρησίας, θεωροῦντες τοῦτο (τὸ) εἰ λέγω τ' ἀληθῆ, καὶ διὰ τοῦτο (ἀξιῶ ὑπομένειν ὑμᾶς τὴν παρρησίαν), ἵνα γένηται τὰ λοιπὰ (πράγματα) βελτίω (τῶν προτέρων)· ὁρᾶτε γάρ (τοῦτο τὸ) ὡς προσήλυθε τὰ πράγματα εἰς πᾶν (μέρος) μοχθηρίας ἐκ τοῦ δημηγορεῖν ἐνίοις (τῶν ῥητήρων) πρὸς χάριν.

§. 3. Ὑπολαμβάνω δὲ (εἶναι) ἀναγκαῖον (τὸ) ὑπομνησάι (με) ὑμᾶς μικρὰ τῶν γεγενημένων (πραγμάτων). Μέννησθε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, (τότε, ἢ τοῦ χρόνου) ὅτ' ἀπηγγέλλη Φίλιππος ὑμῖν πολιορκῶν Ἡεραίων τείχος ἐν Θράκῃ· τρίτον, ἢ τέταρτον ἔτος (ἐστί) τοῦτι· τότε τοίνυν μὴν μὲν ἦν Μαίμακτηριῶν· πολλῶν δὲ λόγων (γενομένων) καὶ (πολλοῦ)

αὐτῶν τῶν πραγμάτων· καθότι εἶμαι πεπεισμένος ἐξ ἐκείνων, τὰ ὅποια παρῶν καὶ ἀκούων γνωρίζω, ὅτι τὰ περισσώτερα ἀπὸ τὰ πράγματα σὰς ἔχουσι φύγη ἀπὸ τὰς χεῖρας διὰ τὸ ὅτι δὲν ἠθέλετε νὰ κάμνητε τὰ δέοντα, παρὰ διότι δὲν τὰ ἐννοεῖτε· κρίνω δὲ ἄξιον καὶ δικαίον, ἂν ὁμιλῶ μετὰ παρρησίας, νὰ ὑπομένητε σεῖς ταύτην μου τὴν παρρησίαν, μετὰ τὸ νὰ παρατηρῆτε τοῦτο τὸ, ἂν λέγω τὴν ἀληθειαν, καὶ διὰ τοῦτο νὰ ὑπομένητε, διὰ νὰ βελτιωθῶσι τὰ λοιπὰ σὰς πράγματα· διότι πρέπει νὰ παρατηρῆτε, ὅτι τὰ πολιτικά μας πράγματα ἔχουσι καταντήσῃ εἰς πᾶσαν μοχθηρίαν καὶ ἀβλιότητα, ἐπειδὴ μερικοὶ ῥήτορες δημηγοροῦσι πρὸς χάριν, καὶ οὐκ ἀληθῆ.

§. 3. Φρονῶ δὲ, ὅτι εἶνε ἀναγκαῖον νὰ σὰς ὑπενθυμίσω πρῶτον ὀλίγα ἀπὸ ἐκείνων, τὰ ὅποια ἔχουσι γένη ἀπὸ Σᾶς. Ὑπομείνετε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτε ὁ Φίλιππος ἐμνήσθη εἰς ἐσᾶς, ὅτι ἐπολιόρκει εἰς τὴν Θράκην τὸ Ἡεραίων τείχος· τοῦτο εἶνε τρίτον, ἢ τέταρτον ἔτος ἐκτοτε. Τότε λοιπὸν μὴν μὲν ἦτο Μαίμακτηριῶν (Ὀκτωβριονοέμβριος)· ἐπειδὴ δὲ ἔγειναν πολλοὶ λόγοι, καὶ κατὰ συνέπειαν

φίσαθε τετταράκοντα τριήρεις κατέλ-
κειν, καὶ τοὺς μέχρι πέντε καὶ τετταρά-
κοντα ἐτῶν αὐτοὺς ἐμβάλλειν, καὶ τὰ
λάνα ἐξήκοντα εἰσφέρειν καὶ μετὰ ταῦ-
τα διελθόντος τοῦ ἐνιαυτοῦ τούτου, Ἐ-
κατομβαιῶν, Μεταγειτινῶν, Βοηδρομιῶν
τούτου τοῦ μηνὸς μόλις μετὰ τὰ μυστή-
ρια δέκα ναὺς ἀπεστέιλате ἔχοντα κε-
νὰς Χαρίδμεον, καὶ πέντε τάλαντα ἀρ-
γυρίου· ὥς γὰρ ἡγγέλθη Φίλιππος ἀσθε-
νῶν, ἢ τεθνεὺς, (ἦλθε γὰρ ἀμφοτέρως)
οὐκέτι καιρὸν οὐδὲνα τοῦ βοηθεῖν νομι-
σαντες ἀφίετε, ὧ ἀνδρες Ἀθηναῖοι, τὸν
ἀπόστολον· ἦν δὲ οὗτος ὁ καιρὸς αὐτός
εἰ γὰρ τότε ἐκεῖσε ἐβοηθήσαμεν, ὥσπερ
ἐψηφισάμεθα, προθύμως, οὐκ ἂν ἠνώχλει
νῦν ἡμῖν ὁ Φίλιππος σωθεῖς.

θορύβου· γιγνομένου παρ' ὑμῖν (τότε), ἐ-
ψηφίσασθε· κατέλκειν (εἰς θάλασσαν)
τετταράκοντα τριήρεις, καὶ (ἐψηφ.) ἐμ-
βάλλειν αὐτοὺς (=παλ(τας) τοὺς (ὄντας)
μέχρι πέντε καὶ τετταράκοντα ἐτῶν,
καὶ (ἐψηφ.) εἰσφέρειν τάλαντα ἐξήκοντα.
Καὶ μετὰ ταῦτα (τὰ ψηφισθέντα διήλ-
θεν) Ἐκατομβαιῶν, Μεταγειτινῶν, Βοη-
δρομιῶν (τοῦ ἐπομένου ἔτους), τοῦ ἐνιαυ-
του τούτου (καθ' ὃν ἐψηφίσθη τὰ ἀν-
τιτάτω) διελθόντος (ὅλου)· μόλις ἀπε-
στέιλате Χαρίδμεον ἔχοντα δέκα ναὺς
κενὰς, καὶ πέντε τάλαντα ἀργυρίου μετὰ
τὰ μυστήρια (ἐπὶ) τούτου τοῦ μηνὸς
(τοῦ Βοηδρομιῶνος)· ἀφίετε γὰρ, ὧ ἀν-
δρες Ἀθηναῖοι, τὸν ἀπόστολον (τότε), ὡς
ἡγγέλθη Φίλιππος ἀσθενῶν, ἢ τεθνεὺς·
(ἦλθε γὰρ ἀμφοτέρως)· νομίσαντες οὐ-
κέτι (εἶναι) οὐδὲνα καιρὸν τοῦ βοηθεῖν·
οὗτος δὲ ὁ καιρὸς ἦν αὐτός (ὁ καιρὸς ὁ
ἀρμόδιος καὶ οὐχὶ ἄλλος)· εἰ γὰρ ἐβοη-
θήσαμεν τότε ἐκεῖσε προθύμως (οὕτως),
ὥσπερ ἐψηφισάμεθα (βοηθῆσαι), οὐκ ἂν
ἠνώχλει Φίλιππος ἡμῖν νῦν, σωθεῖς (τότε).

πολὺς ἐγένετο θόρυβος κοντὰ εἰς ἐσθλ., ἀπεφασίσατε νὰ καταβῶζῃτε εἰς τὴν θά-
λασσαν τεσσαράκοντα πολεμικὰ μεγάλα πλοῖα, καὶ νὰ ἐμβαινῶσιν εἰς αὐτὰ οἱ
μέχρι τεσσαράκοντα καὶ πέντε ἐτῶν ἡλικίας ἄνδρες, νὰ εἰσφέρητε καὶ ἐξήκοντα
τάλαντα καὶ μετὰ ταῦτα τὴν ἀπόφασίν σας, ἀφ' οὗ παρήλθεν ὅλος οὗτος ὁ ἐ-
νιαυτός, παρήλθε καὶ ἀπὸ τὸ ἐπόμενον ἔτος Ἐκατομβαιῶν, Μεταγειτινῶν, Βοη-
δρομιῶν καὶ μόλις ἐπὶ τούτου τοῦ μηνὸς, τοῦ Βοηδρ. μετὰ τὰ Ἐλευσίνια μυστή-
ρια ἀπεστέιλате τὸν Χαρίδμεον (μετὰ 12 περίπου μηνάς), ὅστις εἶχε (μόνον)
δέκα πλοῖα, (κ' ἐκεῖνα) κενὰ πολιτικῆς βοηθείας, καὶ πέντε (μόνον) τάλαντα ἀρ-
γυρίου· διότι ἄρα ἐμνήσθη ὁ Φίλιππος, ὅτι ἤσθενεν, ἢ ὅτι εἶχε ἀποθάνῃ· (διότι
καὶ αἱ δύο αὐτὰ εἰδήσεις μᾶς ἦλθον) ἠμελήσατε, ὧ ἀνδρ. Ἀθην., τὴν ἀποστολὴν
τοῦ στόλου, ἐπειδὴ ἐνομίσατε, ὅτι δὲν ὑπῆρχε πλέον κανεὶς ἀρμόδιος καιρὸς τοῦ
βοηθεῖν· ἦτο δὲ ὁ ἀρμόδιος καὶ κατάλληλος καιρὸς τοῦ βοηθεῖν αὐτὸς οὗτος ὁ
καιρὸς· διότι ἂν τότε ἠδελώσαμεν νὰ βοηθήσωμεν προθύμως ἐκεῖσε, καθὼς ἀπε-
φασίσαμεν, τὼρα ὁ Φίλιππος, ἐπειδὴ ἐσώθη τότε, δὲν ἤθελε μᾶς ἐνοχλῇ.

§. 4. Τὰ μὲν δὴ τότε πραχθέντα οὐκ ἂν ἄλλως ἔχοι· νῦν δ' ἐτέρου πολέμου καιρὸς ἦκει τις, δι' ὃν καὶ περὶ τούτων ἐμνήσθην, ἵνα ἢ μὴ ταυτὰ πάθῃτε· τί δὴ; χρησόμεθα, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τούτῳ; εἰ γὰρ μὴ βοηθήσετε παντὶ σθένει κατὰ τὸ δυνατόν, θεάσασθε, ὃν τρόπον ὑμεῖς ἐστρατηγηκότες πάντα ἔσεσθε ὑπὲρ Φιλίππου. Ὑπῆρχον Ὀλυνθιοὶ δυνάμιν τινα κεκτημένοι, καὶ διέκειθ' οὕτω τὰ πράγματα, οὔτε Φίλιππος ἐθάρρει τούτους, οὔθ' οὗτοι Φίλιππον ἐπράξαμεν ἡμεῖς· ἀκείνοι πρὸς ἡμᾶς εἰρήνην ἦν τοῦτο ὥσπερ ἐμπόδισμά τι τῷ Φιλίππῳ καὶ δυσχερές, πόλιν μεγάλην ἐφορμεῖν τοῖς ἑαυτοῦ καιροῖς διηλλαγμένην πρὸς ἡμᾶς· ἐκπολεμῶσαι δεῖν ὤμεθα τοὺς ἀνθρώπους ἐκ παντὸς τρόπου· καὶ ὁ πᾶν

§. 4. Τὰ μὲν δὴ πραχθέντα τότε οὐκ ἂν ἄλλως ἔχοι· νῦν δὲ ἦκει καιρὸς τῆς ἐτέρου πολέμου, δι' ὃν (καιρὸν) ἐμνήσθην καὶ περὶ τούτων (τοῦ Ἰπραιῖου τέλους κτλ.) ἵνα μὴ πάθῃτε ταυτὰ (παθήματα τοῖς προτέροις)· τί δὴ; (ποιήσμεν) χρησόμεθα τούτῳ (τῷ νῦν καιρῷ), ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι; (καὶ χρησόμεθα, κελεύω)· εἰ γὰρ μὴ βοηθήσετε (Ὀλυνθίοις) παντὶ σθένει κατὰ τὸ δυνατόν, θεάσασθαι τὸν τρόπον, (καθ') ὃν ὑμεῖς ἔσεσθε ἐστρατηγηκότες πάντα ὑπὲρ Φιλίππου. Ὑπῆρχον Ὀλυνθιοὶ κεκτημένοι δυνάμιν τινα, καὶ τὰ πράγματα διέκειθ' οὕτω, (ὡς ἐξῆς)· οὔτε Φίλιππος ἐθάρρει (ἐπὶ) τούτους, οὔθ' οὗτοι (ἐθάρρουν ἐπὶ) Φίλιππον ἐπράξαμεν ἡμεῖς εἰρήνην (πρὸς) ἐκείνους τοὺς Ὀλυνθίους), ἀκείνοι (οἱ Ὀλ. ἐπράξαν εἰρήν.) πρὸς ἡμᾶς τοῦτο (τὸ) ἐφορμεῖν πόλιν μεγάλην (τὴν τῶν Ὀλυνθίων) τοῖς καιροῖς ἑαυτοῦ, διηλλαγμένην πρὸς ἡμᾶς ἦν τῷ Φιλίππῳ ἐμπόδισμά τι καὶ δυσχερές (οὕτως), ὥσπερ (γίγνεται τι ἐμπόδισμα καὶ δυσχερές τινι βαδίζοντι)· ὤμεθα δεῖν ἐκ-

§. 4. Τέλος τὰ μὲν τότε πραχθέντα δὲν δύνανται νὰ γείνωσι κατ' ἄλλον τρόπον· τώρα δὲ ἦλθε τις καιρὸς ἀρμόδιος ἄλλου πολέμου, διὰ τὸν ὅποιον ἀνέφερον καὶ περὶ τούτων τῶν παρελθόντων, διὰ νὰ μὴ πάθῃτε τὰ ἴδια μὲ ἐκείνα· τί λοιπὸν πρέπει νὰ κάμωμεν; πρέπει νὰ μεταχειρισθῶμεν τοῦτον τὸν καιρὸν; πρέπει· διότι ἐάν δὲν βοηθήσῃτε τοὺς Ὀλυνθίους μὲ δυνάμιν τὴν δυνάμιν, ὅσον ἡμπορεῖτε, παρατηρήσατε πῶς θέλετε εἶσθε ὡς στρατηγοὶ τοῦ Φιλίππου εἰς ὅλα τοῦ τὰ πράγματα. Οἱ Ὀλυνθιοὶ εἶχον δυνάμιν ἀρκετὰ μεγάλην, καὶ αἱ πρὸς ἀλλήλους σχέσεις εὐρίσκοντο εἰς τὴν ἐξῆς κατάστασιν· δηλαδὴ καὶ ὁ Φίλιππος ἐφοβεῖτο τούτους, καὶ οὗτοι ἐφοβοῦντο τὸν Φίλιππον· ἐκάμαμεν ἡμεῖς εἰρήνην μὲ ἐκείνους τοὺς Ὀλυνθ. καὶ ἐκείνοι μὲ ἡμᾶς· τοῦτο ἦτο εἰς τὸν Φίλιπ. ὡς ἂν κάποιον ἐμπόδιον καὶ δύσκολον τὸ νὰ παραμονεύῃ τοὺς καιροὺς τοῦ πόλις μεγάλην φιλιωμένη μὲ ἡμᾶς· ἡμεῖς ἐστοχαζόμεθα, ὅτι ἔπρεπε κατόπιν νὰ καταστήσωμεν τοὺς τοὺς ἀνθρώπους μὲ κάθε τρόπον ἐχθροὺς τοῦ Φιλίππου· καὶ ἐκεῖνο, τὸ ὁ

τες ἐθρύλουν, τοῦτο πέπρακται νυνὶ ὁ-
πωσδήποτε· τί οὖν ὑπόλοιπον, ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι, πλὴν βοηθεῖν ἐρρωμένως καὶ
προθύμως; ἐγὼ μὲν οὐχ ὄρῳ· χωρὶς γάρ
τῆς περιστάσεως ἂν ἡμᾶς αἰσχύνης, εἰ
καθυφεμένθ' αὖ τῶν πραγμάτων, οὐδὲ
τὸν φόβον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μικρὸν
ὄρῳ τὸν τῶν μετὰ ταῦτα, ἐχόντων μὲν,
ὡς ἔχουσι, Θηβαίων ἡμῖν, ἀπειρηκότων
δὲ χρήμασι Φωκίων, μηδενὸς δ' ἐμπο-
δῶν ὄντος Φιλίππου τὰ παρόντα κατα-
στρεψαμένῳ πρὸς ταῦτα ἐπικλίνειν τὰ
πράγματα. Ἀλλὰ μὴν εἴ τις ὑμῶν εἰς
τοῦτο ἀναβάλλεται ποιήσιν τὰ δέον-
τα, ἰδεῖν ἐγγύθεν βούλεται τὰ δεινὰ,
ἐξὸν ἀκούειν ἄλλοθι γιγνόμενα, καὶ βοη-

πολεμῶσαι τοὺς ἀνθρώπους (= τοὺς Ὀ-
λυθ. πρὸς Φίλ.) ἐκ παντὸς τρόπου καὶ
τοῦτο, ὃ πάντες ἐθρύλουν, πέπρακται
νυνὶ (οὕτως) ὥπωςδήποτε (ἐπράχθη)· τί
οὖν ὑπόλοιπόν (ἐστίν), ὦ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι, (ἄλλο τοῦ) πλὴν βοηθεῖν (ὑμᾶς Ὀ-
λυθίοις) ἐρρωμένως καὶ προθύμως; ἐγὼ
μὲν οὐχ ὄρῳ (ὑπόλοιπον ἄλλο τοῦ βοη-
θεῖν ὑμᾶς Ὀλυθίοις ἐρρωμένως καὶ προ-
θύμως)· εἰ γὰρ καθυφεμένθ' αὖ τῶν πραγ-
μάτων, χωρὶς τῆς περιστάσεως ἂν ἡμᾶς
αἰσχύνης, οὐδὲ τὸν φόβον τὸν τῶν μετὰ
ταῦτα (συμβησομένων κακῶν) ὄρῳ (ὄν-
τα) μικρὸν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐχόντων
μὲν Θηβαίων ἡμῖν (οὕτως), ὡς ἔχουσιν
(ἀπεχθῶς) Φωκίων δὲ ἀπειρηκότων χρή-
μασι, μηδενὸς δ' ὄντος ἐμποδῶν Φιλίπ-
που καταστρεψαμένῳ τὰ παρόντα (=
τοὺς Ὀλυθίους) (κατὰ τὸ) ἐπικλίνειν
πρὸς ταῦτα τὰ πράγματα (= τὰς Ἀ-
θήνας). Ἀλλὰ μὴν εἰ τις ὑμῶν ἀναβάλ-
λεται εἰς τοῦτο (τὸ ἐπικλίνειν πρὸς ταῦ-
τα τὰ πράγ. τὸν Φίλ.) ποιήσιν τὰ δέον-
τα, (οὗτος) βούλεται ἰδεῖν τὰ δεινὰ ἐγ-
γύθεν (γιγνόμενα), ἐξὸν ἀκούειν γιγνώ-

ποιον ὅλοι ἐψιθύριζον, τοῦτο τώρα ἔχει γείνη μόνον τῶν, ὅπως καὶ ἂν ἔγινε· καὶ
τί ἄλλο λοιπὸν μᾶς μένει, ὦ ἄνδρ. Ἀθην., ἐκτὸς τοῦ νὰ βοηθῶμεν τοὺς Ὀλυγ-
θίους μὲ ὅλην μας τὴν δύναμιν καὶ μὲ προθυμίαν; ἐγὼ μὲν δὲν βλέπω ἄλλο τί-
ποτε καθότι κοντὰ εἰς τὴν αἰσχύνην, ἥτις ἤθελε μᾶς περικυκλώσῃ, ἐὰν ἀμελή-
σωμεν τι τῶν ἀναγκαίων πραγμάτων, οὐδὲ τὸν φόβον τῶν κακῶν, τὰ ὅποια
μέλλουσι νὰ συμβῶσι μετὰ ταῦτα, τὸν βλέπω=τὸν προαισθάνομαι μικρὸν, ὦ
ἄνδρ. Ἀθην., ἐὰν μὲν οἱ Θηβαῖοι διάκηνται πρὸς ἡμᾶς, ὅπως διάκηνται, ἐχθρι-
κῶς δηλαδὴ, οἱ δὲ Φωκεῖς ᾔνε ἀπηυδαμένοι καὶ ἐξηνητλημένοι ἀπὸ χρήματα εἰς
τὸ νὰ μὴ δύνανται νὰ κάμωσι τίποτε, κανεὶς δὲ δὲν θὰ ὑπάρχῃ νὰ ἐμποδίσῃ τὸν
Φιλίππον ἀπὸ τοῦ νὰ κλίνῃ=νὰ ἔλθῃ εἰς ταῦτα τὰ πράγματα=ἰδῶ εἰς τὰς Ἀ-
θήνας, ἀφ' οὗ καταστρέψῃ καὶ καθυποτάξῃ τὰ παρόντα, δηλαδὴ τοὺς Ὀλυγ-
θίους. Διὰ τοῦτο ὅστις ἀπὸ εἰσῆς ἀργοπαρεῖ μέχρι τούτου τοῦ καιροῦ διὰ νὰ κά-
μῃ τὰ δέοντα, οὗτος θέλει νὰ ἴδῃ τὰ δεινὰ ἀπὸ κοντὰ, ἐν ᾧ εἶνε δυνατόν νὰ τὰ

θούς ἑαυτῷ ζητεῖν, ἐξόν νῦν ἐτέροις αὐ-
τὸν βοηθεῖν· ὅτι γὰρ εἰς τοῦτο περιστή-
σεται τὰ πράγματα, εἰν τὰ παρόντα
προώμεθα, σχεδὸν ἴσμεν ἅπαντες δῆπου.

§. 5. Ἀλλ' ὅτι μὲν δὴ δεῖ βοηθεῖν,
εἴποι τις ἂν, πάντες ἐγνώκαμεν, καὶ
βοηθήσομεν· τὸ δὲ ὅπως, τοῦτο λέγε.
Μὴ τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, θαυμά-
σῃτε, ἂν παράδοξον εἴπω τι τοῖς πολ-
λοῖς· νομοθέτας καθίστατε· ἐν δὲ τούτοις
τοῖς νομοθέταις μὴ θῆσθε νόμον μηδένα·
εἰσὶ γὰρ ἱκανοὶ ὑμῖν, ἀλλὰ τοὺς εἰς τὸ
παρὸν βλάπτοντας ὑμᾶς λύσατε· λέγω
τοὺς περὶ τῶν θεωρικῶν σαφῶς οὕτως,
καὶ τοὺς περὶ τῶν στρατευομένων ἐνίους·

μενὰ ἄλλοθι, καὶ (βούλεται) ζητεῖν βο-
θοὺς ἑαυτῷ, ἐξόν βοηθεῖν αὐτὸν νῦν ἐτέ-
ροις· ἅπαντες γὰρ ἴσμεν δῆπου· σχεδὸν
(τοῦτο), ὅτι τὰ πράγματα περιστήσεται
εἰς τοῦτο (τὸ σημεῖον, ὅπερ ἐστὶ τὸ ἐλ-
θεῖν τὸν φίλ. ἐνθαδε= Ἀθήναζε), εἰν
προώμεθα τὰ παρόντα (πράγματα)=
(τοὺς Ὀλυνθίους).

§. 5. Ἀλλ' εἴποι τις ἂν (τὸ) πάντες
ἐγνώκαμεν (τὸ) ὅτι μὲν δὴ δεῖν βοηθεῖν
(Ὀλυνθίους) καὶ βοηθήσομεν· λέγε δὲ (ἡ-
μῖν) τοῦτο (τὸ ὅπως βοηθήσομεν ἐκεί-
νοις). Μὴ τοίνυν θαυμάσῃτε, ὦ ἄνδρες
Ἀθην. ἂν εἴπω τι παράδοξον τοῖς πολ-
λοῖς· καθίστατε νομοθέτας· (δράτε δὲ ἱ-
κανοὶ) μὴ θῆσθε μηδένα νόμον ἐν τούτοις
τοῖς νομοθέταις· εἰσὶ γὰρ (νόμοι) ἱκανοὶ
ὑμῖν· ἀλλὰ λύσατε (ἐν τούτοις τοῖς νο-
μοθέταις τοὺς νόμους) τοὺς βλάπτον-
τας ὑμᾶς εἰς τὸ παρὸν. λέγω (ἵνα λύ-
σῃτε τοὺς νόμους τοὺς κειμένους) πε-
ρὶ τῶν θεωρικῶν (χρημάτων) οὕτω
σαφῶς, καὶ ἐνίους τοὺς (κειμένους) περὶ
τῶν στρατευομένων, ὧν (νόμων) οἱ μὲν

ἀκούη, ὅτι γίνονται εἰς ἄλλο μέρος μακρὰν, καὶ θέλει νὰ ζητῇ βοηθοὺς διὰ τὸν
ἑαυτὸν του, ἐν ᾧ εἶνε δυνατόν νὰ βοηθῇ αὐτὸς ἄλλους· διότι ὅτι θὰ καταντήσου-
σι τὰ πράγματα εἰς ταύτην τὴν θέσιν (νὰ ζητῶμεν δηλ. ἡμεῖς βοηθοὺς διὰ τὸν
ἑαυτὸν μας, νὰ βλέπωμεν καὶ τὰ δεινὰ ἐκ τοῦ πλησίον), εἰν ἀφῆσωμεν τὰ παρόν-
τα, δηλ. δὲν βοηθήσωμεν τοὺς Ὀλυν., τοῦτο σχεδὸν ὅλοι τὸ γνωρίζομεν θετικῶς.

§. 5. Ὅθεν ὅτι μὲν βεβαίως πρέπει νὰ βοηθῶμεν τοὺς Ὀλυνθίους, ἤθελε
μὲ κάμῃ τις τὴν παρατήρησιν, τοῦτο ὅλοι τὸ ἔχομεν γνωρίζει, καὶ πρέπει
νὰ τοὺς βοηθήσωμεν, τὸν δὲ τρόπον, καθ' ὃν πρέπει νὰ τοὺς βοηθήσωμεν, τοῦ-
τον· λέγε μας· Μὴ λοιπὸν ἐξυπασθῇτε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἂν. Σας εἴ-
πω παράδοξόν τι εἰς τοὺς περισσοτέρους· διορίσατε νομοθέτας· ἀλλὰ διὰ τῶν
τῶν τῶν νομοθετῶν δὲν πρέπει νὰ θέσῃτε κανένα νέον νόμον, ὅχι· διότι σῆς ἔ-
χετε ἄρκετους νόμους, ἀλλὰ διὰ τῶν νομοθετῶν ταύτων πρέπει νὰ ἀκυρώσῃτε
τοὺς νόμους ἐκείνους, οἵτινες πρὸς τὸ παρὸν σας βλάπτουσι· λέγω δηλαδὴ οὕτω
φανερὰ φανερὰ νὰ ἀκυρώσῃτε τοὺς νόμους, οἵτινες κείνται περὶ τῶν θεωρικῶν
χρημάτων, καὶ μερικὸς ἐξ ἐκείνων, οἵτινες κείνται περὶ τῶν στρατευομένων, ἀ-

ὅν οἱ μὲν τὰ στρατιωτικὰ τοῖς οἴκοι μένουσι διανέμουσι θεωρικά, οἱ δὲ τοὺς ἀτακτοῦντας ἀθόρους καθιστᾶσι, εἴτα καὶ τοὺς τὰ δέοντα ποιεῖν βουλομένους ἀθυμοτέρους ποιοῦσιν· ἐπειδὴν δὲ ταῦτα λύσητε, καὶ τὴν τοῦ τὰ βέλτιστα λέγειν ὁδὸν παράσχητε ἀσφαλῆ, τηνικαῦτα τὸν γράψοντα, ἃ πάντες ἴστε, ὅτι συμφέρει, ζητεῖτε· πρὶν δὲ ταῦτα πράξαι μὴ σκοπεῖτε, τίς εἰπὼν τὰ βέλτιστα ὑπὲρ ὑμῶν ὑφ' ὑμῶν ἀπολέσθαι βουλήσεται· οὐ γὰρ εὐρήσετε, ἄλλως τε καὶ τούτου μόνου περιγίγνεσθαι μέλλοντος, παθεῖν ἀδίκως τι κακὸν τὸν ταῦθ' εἰπόντα καὶ γράψαντα, μηδὲν δὲ ὠφελῆσαι τὰ πράγματα, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ λοιπὸν μᾶλλον ἔτι, ἢ νῦν τὸ τὰ βέλτιστα λέγειν φοβερώτερον ποιῆσαι.

διανέμουσι τὰ στρατιωτικὰ (χρήματα) θεωρικά τοῖς μένουσιν οἴκοι, οἱ δὲ καθιστῶσι τοὺς ἀτακτοῦντας ἀθόρους, εἴτα ποιοῦσιν (αὐτοὶ οἱ νόμοι) καὶ τοὺς βουλομένους ποιεῖν τὰ δέοντα ἀθυμοτέρους· ἐπειδὴν δὲ λύσητε ταῦτα (= τοὺς βλάπτοντας νόμους) καὶ (ἐπειδὴν) παράσχητε τὴν ὁδὸν τοῦ λέγειν τὰ βέλτιστα ἀσφαλῆ, τηνικαῦτα ζητεῖτε τὸν γράψοντα (ψήφισμα σύμβουλον περὶ ἐκείνων), ἃ πάντες ἴστε, ὅτι συμφέρει (ὅτιν ταῦτα)· μὴ σκοπεῖτε δὲ (εὐρεῖν τὸ) τίς εἰπὼν τὰ βέλτιστα ὑπὲρ ὑμῶν βουλήσεται ἀπολέσθαι ὑφ' ὑμῶν, πρὶν πράξαι ταῦτα· οὐ γὰρ εὐρήσεται (τὸν τοιοῦτον), ἄλλως τε (οὐχ εὐρήσετε), καὶ τούτου μόνου μέλλοντος περιγίγνεσθαι (τοῦ) παθεῖν τὸν εἰπόντα καὶ γράψαντα ταῦτα κακὸν τι ἀδίκως, (τοῦ) ὠρελῆσαι δὲ (αὐτόν) τὰ πράγματα (κατὰ) μηδὲν (ἄλλο), ἀλλὰ καὶ (τοῦ) ποιῆσαι τὸ λέγειν τὰ βέλτιστα φοβερώτερον εἰς τὸ λοιπὸν (τοῦ χρόνου) ἔτι μᾶλλον, ἢ νῦν (ἔστι φοβερώτερον).

πὸ τοὺς ὁποίους οἱ μὲν διαμοιράζουσι τὰ στρατιωτικὰ χρήματα ὡς θεωρικά εἰς ἐκείνους, οἵτινες μένουσιν ἐν τῇ πόλει καθήμενοι ἀργοί, οἱ δὲ ἀθωώνουσι τοὺς ἀτακτοῦντας καὶ λείποντας τὴν τάξιν τῶν στρατευομένων. ἔπειτα ἀπὸ ὅλα ταῦτα κάμνουσιν ἀθυμοτέρους = ψυχραίνουσι καὶ τὸν ζῆλον ἐκείνων, οἵτινες θέλουσι νὰ κάμνωσι τὰ δέοντα· ὅπότεν δὲ ἀκυρώσητε ταῦτα, καὶ κάμνῃτε καὶ τὸν τρόπον τοῦ λέγειν καὶ συμβουλευεῖν τὰ ὠφέλιμα ἀσφαλῆ καὶ ἀκίνδυνον, τότε πρέπει νὰ ζητῇτε ἐκείνον, ὅστις μέλλει νὰ γράψῃ ψήφισμα περὶ ἐκείνων, τὰ ὅποια ὅλοι γνωρίζετε, ὅτι συμφέρουν· πρὶν ὅμως ἐκτελέσητε ταῦτα, μὴ παρατηρήτε νὰ εὕρητε τὸ, τίς ἀφ' οὗ εἶπῃ τὰ ὠφέλιμα πρὸς ὠφέλειάν σας, θέλει ἐπιθυμήσει νὰ θανατωθῇ ἀπὸ ἐσᾶς· διότι δὲν θὰ τὸν εὕρετε, καὶ δι' ἄλλον λόγον δὲν θὰ τὸν εὕρετε, καὶ διότι τοῦτο μόνον μέλλει τὸ κέρδος νὰ ὑπάρξῃ, τὸ νὰ πάθῃ ἀδίκως μέγα κακὸν = νὰ θανατωθῇ ἐκεῖνος, ὅστις ἤθελε συμβουλεύσῃ, καὶ ἤθελε γράψῃ ψήφισμα περὶ τούτου τοῦ ὠφελίμου πράγματος, διόλου δὲ δὲν μέλλει νὰ ὠφελῇ τὰ πολιτικά μας πράγματα, ἀλλὰ νὰ κάμῃ διὰ τῆς τιμωρίας του καὶ εἰς τὸ ἐξῆς ἀκόμη φοβερώτερον, παρ' ὅτι εἶνε τώρα, τὸ νὰ συμβουλεύῃ τις τὰ ὠφέλιμα.

§. 6. Καὶ λύειν γε, ὦ ἄνδρες Ἀθη-
 θηναῖοι, τοὺς νόμους δεῖ τούτους τοὺς
 αὐτοὺς ἀξιοῦν, ὥστε καὶ τεθείκασιν· οὐ
 γὰρ ἐστὶ δίκαιον τὴν μὲν χάριν, ἢ πᾶ-
 σαν ἐβλαψε τὴν πόλιν, τοῖς τότε θεῖσιν
 ὑπάρχειν, τὴν δ' ἀπέχθειαν, δι' ἧς ἂν
 ἅπαντες ἄμεινον πράξαμεν, τῷ νῦν τὰ
 βέλτιστα εἰπόντι ζημίαν γενέσθαι· πρὶν
 δὲ ταῦτα εὐτρεπίσαι, μηδαμῶς, ὦ ἄν-
 δρες Ἀθηναῖοι, μηδὲν ἀξιοῦτε τηλι-
 κοῦτον εἶναι παρ' ὑμῖν, ὥστε τοὺς νό-
 μους τούτους παραβάντα μὴ δοῦναι δί-
 κην, μηδ' οὕτως ἀνόητον, ὥστε εἰς προὔ-
 πτον κακὸν αὐτὸν ἐμβαλεῖν. Οὐ μὲν
 οὐδ' ἐκεῖνο γ' ὑμᾶς ἀγνοεῖν δεῖ, ὦ ἄν-
 δρες Ἀθηναῖοι, ὅτι ψήφισμα οὐδενὸς ἄ-
 ξιόν ἐστιν, ἂν μὴ προσγένηται τὸ ποιεῖν
 ἐθέλειν τὰ γε δόξαντα προθύμως ὑμᾶς·
 εἰ γὰρ αὐτάρκη τὰ ψηφίσματα ἦν ἢ ὑ-
 μᾶς ἀναγκάζειν, ἢ προσήκει, πράττειν,
 ἢ περὶ ὧν γράφει, διαπράξασθαι, οὐτ'

§. 6. Καὶ δεῖ, ὦ ἄνδρες Ἀθ. ἀξιοῦν
 (ὑμᾶς) λύειν γε τοὺς νόμους τούτους τοὺς
 αὐτοὺς, ὥστε καὶ τεθείκασιν (αὐτούς)· οὐ
 γὰρ ἐστὶ δίκαιον ὑπάρχειν τὴν μὲν χά-
 ριν, ἢ ἐβλαψε πᾶσαν τὴν πόλιν, τοῖς τό-
 τε θεῖσι (τοὺς νόμους), γενέσθαι δὲ (οὐ
 δίκαιόν ἐστι) τὴν ἀπέχθειαν, δι' ἧς ἂν
 ἅπαντες πράξαμεν ἄμεινον, (ἢ νῦν) ζη-
 μίαν τῷ εἰπόντι νῦν τὰ βέλτιστα· μη-
 δαμῶς δὲ, ὦ ἄνδρες Ἀθ. ἀξιοῦτε εἶναι
 μηδὲν παρ' ὑμῖν τηλικούτον πρὶν εὐτρε-
 πίσαι (ὑμᾶς) ταῦτα (τὰ ἀνω-έρω), ὥστε
 μὴ δοῦναι (τὸν τοιοῦτον) δίκην παρα-
 βάντα τοὺς νόμους τούτους, μηδ' (ἀξιοῦ-
 τε εἶναι μηδὲν) ἀνόητον οὕτως, ὥστε
 ἐμβαλεῖν αὐτὸν εἰς προὔπτον κακόν. Οὐ
 μὲν δεῖ ἀγνοεῖν ὑμᾶς, ὦ ἄνδρ. Ἀθην.
 οὐδ' ἐκεῖνό γε (τὸ) ὅτι ψήφισμα οὐδενὸς
 (λόγου) ἐστὶν ἄξιον, ἂν μὴ προσγένηται
 τὸ ἐθέλειν ποιεῖν ὑμᾶς τὰ γεδύξαντα προ-
 θύμως· εἰ γὰρ τὰ ψηφίσματα ἦν αὐτάρ-
 κη ἢ (κατὰ τὸ) ἀναγκάζειν ὑμᾶς πράτ-
 τειν (ἐκεῖνα), ἢ προσήκει (πράττειν), ἢ
 (κατὰ τὸ) διαπράξασθαι (τὰ ψηφίσματα

§. 6. Διὰ ταῦτα, ὦ ἄνδρ. Ἀθην., πρέπει νὰ κρίνητε ἄξιον καὶ νὰ λύωσι τοὺς
 νόμους τούτους αὐτοὶ οἱ ἴδιοι, οἵτινες καὶ τοὺς ἔχουσι θέσθ· διότι δὲν εἶνε δί-
 καιον τὴν μὲν χάριν, ἥτις ἐβλαψε πᾶσαν τὴν πόλιν, νὰ τὴν ἀπολαύωσιν ἐκεῖνοι,
 οἵτινες ἐθεσαν τότε αὐτοὺς τοὺς ἐπιβλαβεστάτους νόμους, τὴν δὲ ἔχθραν καὶ τὸ
 μῖσος, δι' ὧν ὅλοι ἠθέλαμεν εὐτυχῆσθαι, νὰ τὰ φορτωθῇ μὲ ζημίαν τοῦ ἐκεῖνος,
 ὅστις ἤθελε συμβουλευέσθαι τώρα τὰ ὠφέλιμα· πρὶν λοιπὸν τακτοποιήσῃτε καὶ κα-
 λασυγυρίσῃτε ταῦτα, διόλου, ὦ ἄνδρ. Ἀθην., μὴ ἔχετε τὴν ἀξίωσιν νὰ ὑπάρχη
 καὶ νὰ εὐρεθῇ κανεῖς κοντὰ εἰς ἐσᾶς τόσον μέγας, ὥστε ἀφ' οὗ παραβῇ τούτους
 τοὺς νόμους νὰ μὴ τιμωρηθῇ, μηδὲ νὰ ἦνέ τις τόσον ἀνόητος, ὥστε νὰ εἰπῇ τὸν
 ἑαυτὸν τοῦ εἰς φανερόν κακόν· προσέτι δὲν πρέπει νὰ ἀγνοῇτε, ὦ ἄνδρ. Ἀθην.,
 οὐδ' ἐκεῖνο τὸ ἐξ ἧς τὸ ὅτι ψήφισμα μόνον (λόγια δηλαδὴ κοῦφια μόνον) δὲν ἄ-
 ξίζει τίποτε, ἂν δὲν προστεθῇ εἰς αὐτὸ καὶ τὸ νὰ θέλῃτε νὰ κάμνητε μὲ προθυ-
 μίαν οὐκ ἐκεῖνα, τὰ ὅποια τῷ ὄντι σᾶς ἐφάνησαν εὐλογα· διότι ἐὰν τὰ ψηφίσμα-
 τα ἦσαν ἄρκετὰ αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ ἢ εἰς τὸ νὰ σᾶς ἀναγκάζωσι νὰ πράττῃτε ἐκεῖ-

ἂν ὑμεῖς πολλὰ ψηφίζομενοι, μικρὰ, μάλ-
λον δ' οὐδὲν, ἐπράττετε τούτων, οὔτε
Φίλιππος τοσοῦτον ὑβρίζει χρόνον· πά-
λαι γάρ ἂν ἔνελά γε ψηφισμάτων ἐδε-
δώκει δίκην, ἀλλ' οὐχ οὕτω ταῦτ' ἔ-
χει· τὸ γὰρ πράττειν τοῦ λέγειν καὶ
χειροτονεῖν ὕστερον ἢν τῇ τάξει πρότε-
ρον τῇ δυνάμει καὶ κρείττον ἐστι· τοῦτ'
οὖν δεῖ προσεῖναι, τὰ δ' ἄλλα ὑπάρχει·
καὶ γὰρ εἰπεῖν τὰ δέοντα παρ' ὑμῖν εἰ-
σιν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δυνάμενοι, καὶ
γινῶναι πάντων ὑμεῖς ὀξύτατοι τὰ ῥη-
θέντα, καὶ πράξαι δὲ δυνήσεσθε νῦν,
ἐὰν ὀρθῶς ποιῆτε· τίνα γὰρ χρόνον, ἢ
τίνα καιρὸν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦ
παρόντος βελτίω ζητεῖτε; ἢ πότε, ἃ δεῖ,
πράξετε, εἰ μὴ νῦν;

ἐκεῖνα), περὶ ὧν γράφει (τὰ ψηφ.) οὗτ'
ἂν ὑμεῖς ψηφίζομενοι πολλὰ, ἐπράττετε
μικρὰ τούτων (τῶν ψηφιζομένων) (δοτε
μοι εἰπεῖν) μάλλον δ' οὐδὲν, (ἂν ἐπράτ-
τετε), οὔτε Φίλιππος ὑβρίζει (ἂν ὑμᾶς),
τοσοῦτον χρόνον· ἐδεδώκει γὰρ ἂν (ὁ Φίλ.)
δίκην πάλαι ἔνεκά γε ψηφισμάτων· ἄλ-
λὰ ταῦτα (τὰ πράγματα) οὐχ' οὕτως
ἔχει· τὸ γὰρ πράττειν ἂν τῇ τάξει ὕς-
τερον τοῦ λέγειν καὶ χειροτονεῖν πρότε-
ρόν ἐστι καὶ κρείττον τῇ δυνάμει· δεῖ
οὖν προσεῖναι (τῷ λέγειν) τοῦτο (τὸ
πράττειν), τὰ δ' ἄλλα ὑπάρχει· καὶ γὰρ
εἰσιν, ὧ ἄνδρ. Ἀθην. (ῥήτορες, ἢ ἀνθρω-
ποι) παρ' ὑμῖν δυνάμενοι εἰπεῖν τὰ δέον-
τα, καὶ ὑμεῖς ὀξύτατοί (ἐστε) πάντων
(κατὰ τὸ) γινῶναι τὰ ῥηθέντα, δυνήσε-
σθε δὲ νῦν καὶ πράξαι (τὰ δέοντα καὶ
ῥηθέντα), ἐὰν ποιῆτε ὀρθῶς· τίνα γὰρ,
ὧ ἄνδρες Ἀθην. χρόνον, ἢ τίνα καιρὸν
ζητεῖτε βελτίω τοῦ παρόντος (χρόνου,
ἢ καιροῦ); ἢ πότε πράξετε (ἐκεῖνα) ἃ
δεῖ (πράττειν), εἰ μὴ νῦν (πράξετε);

να, τὰ ὅποια πρέπει, ἢ νὰ κατορθώσωσι μόνον τὰ ψηφίσματα ἐκεῖνα, περὶ
τῶν ὁποίων αὐτὰ διαλαμβάνουσιν, οὔτε σεῖς, οἵτινες διὰ τῶν ψηφισμάτων ἀπο-
φασίζετε πολλὰ, ἤθελετε πράττειν ὀλίγα, διὰ νὰ εἰπω δὲ ὀρθότερον τίποτε δὲν ἤ-
θέλετε πράττειν, οὔτε ὁ Φίλιππος ἤθελε μᾶς ἔχῃ ὑβρισμένους τοσοῦτον χρόνον·
διότι ὅσον ἀπὸ μέρους τῶν ψηφισμάτων πρὸ πολλοῦ ἤθελεν ἦνε τιμωρημένος, ἀλ-
λὰ τὸ πρᾶγμα δὲν ἔχει οὕτως· καθότι τὸ πράττειν καὶ ἐνεργεῖν τὰ δέοντα μό-
λον ὅτι κατὰ τὴν τάξιν εἶνε δεύτερον ἀπὸ τοῦ λέγειν καὶ ἀποφασίζειν, κατὰ τὴν
δύναμιν ὅμως εἶνε πρότερον καὶ ἀνώτερον ἐκείνων· τοῦτο λοιπὸν πρέπει νὰ δια-
δέχεται ἀμέσως τοὺς λόγους καὶ τὰ δεδογμένα, τὰ δὲ ἄλλα ὑπάρχουσι· καθότι
καὶ ῥήτορες ὑπάρχουσιν, ὧ ἄνδρ. Ἀθην., κοντά εἰς ἐσᾶς, οἵτινες δύνανται νὰ συμ-
βουλεύσωσι τὰ δέοντα, καὶ σεῖς εἰσθε ἀγχινοῦσται ἀπὸ ὅλους εἰς τὸ νὰ ἐννοή-
σητε τὰ λεχθέντα, θέλετε δὲ ἡμπορέσει καὶ τώρα νὰ τὰ πράξητε, ἐὰν κάμνητε
ὀρθῶς· ἐπειδὴ ποῖον χρόνον, ἢ ποῖον καιρὸν, ὧ ἄνδρ. Ἀθην., ζητεῖτε καλλήτερον
ἀπὸ τὸν παρόντα, τῶν Ὀλυνθίων δηλ.; ἢ πότε θὰ πράξετε ἐκεῖνα, τὰ ὅποια πρέ-
πει, ἂν δὲν τὰ κάμνητε τώρα; τὴν βοήθειαν δηλ. τῶν Ὀλυνθίων;

§. 7. Οὐχ ἅπαντα μὲν ἡμῶν προεί-
ληφε τὰ χωρία ἄνθρωπος; εἰ δὲ καὶ ταύ-
της κύριος τῆς χώρας γενήσεται, πάν-
των αἰσχιστα πεισόμεθα; οὐχ οὖς εἰ πο-
λεμήσαιεν ἐτοίμως σώσειν ὑπισχνού-
μεθα, οὗτοι νῦν πολεμοῦνται; οὐκ ἐχ-
θρός; οὐκ ἔχων τὰ ἡμέτερα; οὐ βάρβα-
ρος; οὐχ ὅ,τι ἂν εἴποι τις; ἀλλὰ πρὸς
Θεῶν! πάντα ἐάσαντες καὶ μονονουχί
συγκατασκευάσαντες αὐτῷ, τότε τοῦ,
αἰτίους, αἰτινὲς εἰσι, τούτων ζητήσομεν;
οὐ γὰρ αὐτοὶ γ' αἰτιοὶ φήσομεν εἶναι,
σαφῶς οἶδα τοῦτ' ἐγώ· οὐδὲ γὰρ ἐν τοῖς
τοῦ πολέμου κινδύνοις τῶν φυγόντων
οὐδεὶς ἑαυτοῦ κατηγορεῖ, ἀλλὰ τοῦ στρα-
τηγῶ, καὶ τῶν πλησίων, καὶ πάντων
μᾶλλον· ἥττηνται δ' ὅμως διὰ πάντας
τοὺς φυγόντας δῆπου· μένειν γὰρ ἐξῆν

§. 7. Οὐκ ἄνθρωπος προείληφεν ἅ-
παντα μὲν τὰ χωρία ἡμῶν; εἰ δὲ γενή-
σεται (αὐτός) κύριος καὶ ταύτης τῆς χώ-
ρας, (οὐ) πεισόμεθα αἰσχιστα (πράγματα
ἢ κακὰ) πάντων (τῶν προτέρων κακῶν);
οὐχ' οὗτοι νῦν πολεμοῦνται, οὐς ὑπισχνού-
μεθα σώσειν ἐτοίμως, εἰ πολεμήσαιεν
(Φιλίππῳ); οὐκ ἐχθρός (ἐστὶν ὁ Φίλ.);
οὐκ ἔχων (ἐστὶ) τὰ ἡμέτερα (χωρία);
οὐ βάρβαρος; οὐκ (ἐστὶν ὁ Φίλ. ἐκεῖνο)
ὅ,τι ἂν εἴποι τις; ἀλλὰ, πρὸς Θεῶν! ἐά-
σαντες (ἡμεῖς) πάντα (τ' ἀνωτέρω) καὶ
συγκατασκευάσαντες (ὅσα βούλεται) αὐ-
τῷ μονονουχί, τότε ζητήσομεν τοὺς αἰ-
τίους τούτων, αἰτινὲς εἰσιν (αἰτιοὶ); ἐγώ
γὰρ οἶδα σαφῶς τοῦτο (τὸ) οὐ φήσομεν
γ' εἶναι αἰτιοὶ (τουτων) αὐτοὶ (= ἡμεῖς)
οὐδὲ γὰρ οὐδεὶς τῶν φυγόντων (ἐκ τοῦ
πολέμου) ἐν τοῖς κινδύνοις τοῦ πολέμου
κατηγορεῖ ἑαυτοῦ, ἀλλὰ (κατηγορεῖ) τοῦ
στρατηγῶ, καὶ τῶν (ὄντων) πλησίων
(αὐτοῦ) καὶ πάντων (κατηγορεῖ) μᾶλλον,
(ἢ ἑαυτοῦ)· ἥττηνται δ' ὅμως διὰ πάν-
τας τοὺς φεύγοντας δῆπου· ἐξῆν γὰρ

§. 7. Αὐτός ὁ ἄνθρωπος δὲν ἐπρόλαβε· καὶ ἔχει κυριευμένα ὅλα μὲν τὰ συμ-
μαχικά μας χωρία; ἂν δὲ γείνη κύριος καὶ ταύτης τῆς χώρας τῶν Ὀλυνθίων,
τότε δὲν θὰ πάθωμεν πράγματα μεγίστης πάντων αἰσχύνης πρόξενα; δηλ. δὲν
θὰ κινδυνεύσομεν καὶ ἡμεῖς; δὲν πολεμοῦνται οὗτοι τῶν Φιλίππου, τοὺς
ὁποίους ὑπεσχόμεθα, ὅτι θὰ σώσομεν με προθυμίαν, ἐὰν ἐκεῖνοι ᾔθελον ἀνοίξῃ
πόλεμον; δὲν εἶνε οὗτος ἐχθρός μας; δὲν ἔχει εἰς τὴν κατοχὴν του τὰ ἰδικά μας
πράγματα; Ὅθεν δι' ἀγάπην τῶν Θεῶν! ἀφ' οὗ ἀφήσωμεν τῶν ὅλων ταῦτα καὶ
σχεδὸν συγκατασκευάσωμεν με αὐτὸν ὅσα ἐπιθυμεῖ, τότε θὰ ζητήσομεν τοὺς αἰ-
τίους τούτων τῶν παραμεληθέντων καὶ συγκατασκευασθέντων ὁποῖοι τινες εἶνε;
ἀλλὰ τότε δὲν θὰ εἴπομεν βεβαίως, ὅτι εἴμεθα ἡμεῖς αἱ ἴδιοι οἱ αἰτιοὶ, πολὺ ὥραϊα
τὸ ἥξεσθαι τοῦτ' ἐγώ· διότι οὐδὲ εἰς τοὺς κινδύνους τοῦ πολέμου κανεὶς ἀπὸ τοὺς
φυγόντας καὶ λειποτάκτας δὲν κατηγορεῖ ποτε τὸν ἑαυτὸν του, ἀλλὰ τὸν στρα-
τηγόν, καὶ τοὺς πλησίον του, καὶ ὅλους τοὺς ἄλλους μᾶλλον, παρὰ ἑαυτὸν· μὴ
ταῦτα μένουσι νικημένοι τῷ ὄντι ἐξ αἰτίας ὅλων τῶν λειποτακτῶν· καθὼς ἴστω

τῶ κατηγοροῦντι τῶν ἄλλων· εἰ δὲ τοῦτ' ἐποίει ἕκαστος, ἐνίκων ἂν· καὶ νῦν οὐ λέγει τις τὰ βέλτιστα· ἀναστὰς ἄλλος εἰπάτω, μὴ τοῦτον αἰτιάσθω· ἕτερος λέγει τις τὰ βελτίω· ταῦτα ποιεῖτε ἀγαθὴ τύχη· ἀλλ' οὐχ' ἡδέα ταῦτα· οὐκέτι τοῦθ' ὁ λέγων ἀδικεῖ, πλὴν εἰ δέον εὐξασθαι, παραλείπει· εὐξασθαι μὲν, ὡ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ῥᾶδιον εἰς ταῦτ' ὅσα βούλεται τις ἀθροίσαντα ἐν ὀλίγῳ· ἐλίσσθαι δὲ, ὅταν περὶ πραγμάτων προτεθῇ σκοπεῖν, οὐκ ἔθ' ὁμοίως εὐπορον, ἀλλὰ δεῖ τὰ βέλτιστα ἀντὶ τῶν ἡδέων, ἂν μὴ συναμφότερα ἐξῇ, λαμβάνειν.

τῶ κατηγοροῦντι τῶν ἄλλων μένειν (ἐν τοῖς τοῦ πολέμου κινδύν.). εἰ δ' ἕκαστος ἐποίει τοῦτο, ἐνίκων ἂν (τοὺς πολεμικοὺς)· καὶ νῦν οὐ λέγει τις τὰ βέλτιστα· ἄλλος ἀναστὰς εἰπάτω, μὴ αἰτιάσθω τοῦτον· ἕτερός τις λέγει βελτίω (τῶν ἄλλων), ταῦτα ποιεῖτε ἀγαθὴ τύχη· ἀλλὰ ταῦτα οὐκ (ἔστιν) ἡδέα· οὐκέτι ὁ λέγων ἀδικεῖ (κατὰ) τοῦτο, πλὴν (τοῦ εἰπεῖν τινα, ὅτι ἀδικεῖ) εἰ παραλείπει (τὸ) εὐξασθαι (γενέσθαι καὶ τὰ ἡδέα) δέον (εὐξασθαι τάχα)· τὸ μὲν εὐξασθαι, ὡ ἄνδρ. Ἀθηναῖοι, (τινὰ) ἀθροίσαντα εἰς ταῦτ' (μέρος) ἐν ὀλίγῳ (χρόνῳ) πάντα ὅσα βούλεται τις (γενέσθαι), ῥᾶδιόν (ἐστὶ τοῦτο)· οὐκέτι δὲ εὐπορόν (ἔστιν) ὁμοίως (τὸ) ἐλίσσθαι (τὰ ἡδέα), ὅταν προτεθῇ σκοπεῖν περὶ πραγμάτων, ἀλλὰ δεῖ λαμβάνειν τὰ βέλτιστα ἀντὶ τῶν ἡδέων, ἂν μὴ ἐξῇ (λαμβάνειν) συναμφότερα.

§. 8. Εἰ δέ τις ἡμῖν ἔχει καὶ τὰ θεωρικὰ ἔξω, καὶ πόρους ἑτέρους λέγειν στρατιωτικούς, οὐχ' οὗτος κρείττων;

§. 8. Εἰ δέ τις ἔχῃ ἡμῖν καὶ τὰ θεωρικὰ, καὶ λέγειν στρατιωτικούς πόρους ἑτέρους, οὐχ' οὗτός (ἔστι) κρείττων;

δυνατὸν εἰς τὸν κατηγοροῦντα τοὺς ἄλλους νὰ μένῃ· ἐάν δὲ ἕκαστος ἕκαστος τοῦτο, βεβαίως ἤθελον νικᾶ· καὶ τώρα δὲν συμβουλεύει ρήτωρ τις τὰ βέλτιστα· ὑπάγει καλὰ· ἀπ' οὗ σηκωθῇ ἄλλος, ὃς συμβουλεύῃ τὰ καλότερα, καὶ ὃς μὴ εὐρίσκη αἰτίαν τὸν πρῶτος εἰπόντα· ἄλλος τις ρήτωρ συμβουλεύει καλότερα· ταῦτα ποιεῖτε καὶ σεῖς μὲ ὦραν καλὴν· ἀλλὰ ταῦτα, τὰ ὅποια σὰς συμβουλεύει καλῶς, δὲν εἶνε καὶ εὐχάριστα· κατὰ τοῦτο πλέον ὁ ρήτωρ δὲν ἀδικεῖ, ἐκτὸς ἐάν, ἐν ᾧ ἦτο δῆθεν πρέπον καὶ νὰ εὐχηθῇ νὰ γείνωσι καὶ ἡδέα, τὸ παραλείπει· τὸ νὰ εὐχηθῇ τις, ὡ ἄνδρες Ἀθην., ἀπ' οὗ συναθροίσῃ εἰς ἓν ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ ὅλα, ὅσα ἐπιθυμεῖ τις, τοῦτο εἶνε εὐκόλον· τὸ νὰ ἐκλέξῃ ὅμως, ὅταν πρόκηται νὰ παρατηρῇ περὶ πραγμάτων (τί δηλαδὴ τὸ καλὸν καὶ τί τὸ μὴ καλὸν) τοῦτο πλέον δὲν εἶνε ὁμοίως εὐκόλον ὡς τὸ εὐχεσθαι, ἀλλ' ἀνάγκη νὰ προτιμᾷ ἀντὶ τῶν ἡδέων τὰ ὠφέλιμα, ἂν δὲν ᾖ δυνατὸν νὰ λαμβάνῃ καὶ τὰ δύο ὁμοῦ καὶ τὰ ἡδέα καὶ τὰ ὠφέλιμα.

§. 8. Ἐάν ὅμως σύμβουλος τις δύναται νὰ μᾶς ἀφῇ καὶ τὰ θεωρικὰ, καὶ ἄλλους πόρους στρατιωτικούς νὰ μᾶς λέγῃ—δεικνύει, οὗτος δὲν εἶνε ἀνώτερος

εἴποι τις ἄν' φῆμ' ἔγωγε, εἴπερ ἔστιν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι· ἀλλὰ θαυμάζω, εἴ τώ ποτε ἀνθρώπων ἢ γέγονεν, ἢ γενήσεται, ἂν τὰ παρόντα ἀναλώσῃ πρὸς ἃ μὴ δεῖ, τῶν ἀπόντων εὐπορήσῃ πρὸς ἃ δεῖ· ἀλλ', οἶμαι, μέγα τοῖς τοιαύτοις ὑπάρχει λόγοις ἢ παρ' ἐκάστου βούλησις. Διόπερ ῥᾶστον ἀπάντων ἐστὶν αὐτὸν ἐξαπατήσαι· ὃ γὰρ βούλεται, τοῦθ' ἕκαστος καὶ οἶεται, τὰ δὲ πράγματα πολλάκις οὐχ οὕτω πέφυκεν ὥρᾳτε οὖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ταῦθ' οὕτως, ὅπως καὶ τὰ πράγματα ἐνδέχεται, καὶ δυνήσεσθε ἐξίεναι, καὶ μισθὸν ἔξετε. Οὗτοι σωφρόνων οὐδὲ γενναίων ἐστὶν ἀνθρώπων ἐλλείποντάς τι δι' ἔνδειαν χρημάτων τῶν τοῦ πο-

εἴποι τις ἄν. ἔγωγέ φημι, ὦ ἄνδρ. Ἀθ. (εἶναι καρίτω τοῦτον), εἴπερ ἔστι (τις, ὅστις ἔχει ἔξ ἡμῖν καὶ τὰ θεωρικ. καὶ λέγ. ἑτέρ. πέρ. στρατιωτ.). ἀλλὰ θαυμάζω (τοῦτο τὸ) εἰ γέγονέ τω ποτε ἀνθρώπων, ἢ γενήσεται (τὸ) εὐπορήσαι τῶν ἀπόντων (χρημάτων) πρὸς (ἐκεῖνα τὰ πράγματα) ἃ δεῖ (ποιεῖν), ἂν ἀναλώσῃ τὰ παρόντα (χρήματα) πρὸς (ἐκεῖνα) ἃ μὴ δεῖ (ἀναλώσαι). ἀλλ', οἶμαι, ἢ παρ' ἐκάστου βούλησις ὑπάρχει μέγα (πράγμα) τοῖς τοιοῦτοις λόγοις. Διόπερ (τὸ) ἐξαπατήσαι (τινα) ἑαυτὸν εἰς ῥᾶστον ἀπάντων (τῶν πραγμάτων)· ἕκαστος γὰρ καὶ οἶεται (εἶναι δυνατόν) τοῦτο, ὃ βούλεται (γενέσθαι), τὰ δὲ πράγματα πολλάκις οὐ πέφυκεν (ἔχειν) οὕτως· ὥρᾳτε οὖν, ὦ ἄνδρ. Ἀθην. ταῦθ' οὕτως, ὅπως ἐνδέχεται (γενέσθαι) καὶ τὰ πράγματα, καὶ (ὅπως) δυνήσεσθε ἐξίεναι, καὶ (ὅπως) ἔξετε μισθόν· αὐ τοι (τὸ) φέρειν εὐχερῶς τὰ τοιαῦτα ὀνειδῆ ἐστὶν (ἴδιον) σωφρόνων ἀνθρώπων, οὐδὲ γενναίων, ἐλλείποντας (αὐτοὺς) τι τῶν τοῦ πολέ-

παντός ἄλλου συμβούλου; ἤθελε πάλιν τις μὲ κάμη παρατήρησιν· μάλιστα, τῷ ἀπαντῶν· ἐγὼ, ἂν ᾔην τοιοῦτός τις, ὦ ἄνδρ. Ἀθην., σύμβουλος· πλὴν ἀπορώ, εἴαν ποτε εἰς τινα ἀνθρώπον ἢ ἔχει γείνη, ἢ δύναται νὰ γείνη τὸ νὰ εὐπορήσῃ τὰ ἀπόντα πλέον καὶ δαπανηθέντα χρήματα εἰς ἐκεῖνα τὰ πράγματα, τὰ ὅποια πρέπει νὰ γένωσιν, ἂν ἐξαδέυσῃ τὰ παρόντα (εἰς χεῖράς του) χρήματα εἰς ἐκεῖνα τὰ πράγματα, εἰς τὰ ὅποια δὲν πρέπει νὰ τὰ ἐξαδέυσῃ· πλὴν κατὰ τὴν ἐμὴν κρίσιν, ἢ βούλησιν καὶ κλίσει τοῦ καθ' ἑνὸς εἰς τὰ τοιαῦτα πράγματα ὑπάρχει μέγα (ἐλατήριο)· διὰ τοῦτο εἶνε εὐκολώτατον ἀπὸ ὅλα τὸ νὰ ἐξαπατήσῃ τις ἑαυτόν· καθότι ἐκεῖνα, τὸ ὅποιον ἕκαστος ἐπιθυμεῖ, τοῦτο καὶ φαντάζεται καὶ σέπτεται· τὰ πράγματα ὅμως πολλάκις δὲν ἔχουσι φυσικὰ τοιοῦτον ῥοῦν· προσέχετε λοιπόν, ὦ ἄνδρ. Ἀθην., καὶ παρατηρεῖτε ταῦτα οὐχὶ κατὰ τὴν θέλησίν σας, ἀλλ' οὕτως, ὅπως εἶνε δυνατόν νὰ γένωσιν καὶ τὰ πράγματα, καὶ ὅπως θέλετε δυνηθῇ νὰ ἐξέρχῃσθε εἰς πόλεμον οἱ ἴδιοι, καὶ ὅπως θέλετε ἔχει μισθόν· δὲν εἶνε τῶν ὄντι ἴδιον οὕτε φρονίμων, οὔτε γενναίων ἀνδρῶν νὰ ὑποφέρωσι τὰ τοιαῦτα ὀνειδῆ

λέμου εὐχερῶς τὰ τοιαῦτα ἐνείδῃ φέρειν· οὐδ' ἐπὶ μὲν Κορινθίους καὶ Μεγαρέας ἀρπάσαντας τὰ ὅπλα πορεύεσθαι, Φίλιππον δ' ἔξν πόλεις Ἑλληνίδας ἀνδραποδιζέσθαι δι' ἀπορίαν ἐφοδίω τοῖς στρατευομένοις.

§. 9. Καὶ ταῦτ' οὐχ' ἐν' ἀπέχθωμαί τισιν ὑμῶν τῇνάλλως προήρημαι λέγειν· οὐ γὰρ οὕτως ἄφρων, οὐδ' ἀτυχῆς εἰμι ἐγώ, ὥστε ἀπεχθάνεσθαι βούλεσθαι μηδὲν ὠφελεῖν νομίζων· ἀλλὰ δικαίου πολίτου κρίνω τὴν τῶν πραγμάτων σωτηρίαν ἀντὶ τῆς ἐν τῷ λέγειν χάριτος αἰρεῖσθαι· καὶ γὰρ τοὺς ἐπὶ τῶν προγόνων ἡμῶν λέγοντας ἀκούω, ὥσπερ ἴσως καὶ ὑμεῖς, οὓς ἐπαινοῦσι μὲν οἱ παριόντες ἅπαντες, μιμοῦνται δ' οὐ πᾶν, τοῦτ' ἐν τῷ ἔθει καὶ τῷ τρόπῳ τῆς πολιτείας χρῆσθαι, τὸν Ἀριστείδην ἐκεῖνον, τὸν

μου δι' ἐνδεῖαν χρημάτων, οὐδὲ (ἐστὶν ἴδιον σωφρ. ἀνθρώπ. καὶ γενναίων τὸ) ἀρπάσαντας μὲν τὰ ὅπλα πορεύεσθαι ἐπὶ Κορινθίους καὶ Μεγαρέας, ἔξν δὲ Φίλιππον ἀνδραποδιζέσθαι (αὐτὸν) πόλεις Ἑλληνίδας δι' ἀπορίαν ἐφοδίω τοῖς στρατευομένοις.

§. 9. Καὶ οὐ προήρημαι λέγειν ταῦτα τῇνάλλως, ἐν' ἀπέχθωμαί τισιν ὑμῶν· οὐ γὰρ ἐγώ εἰμι ἄφρων, οὐδὲ ἀτυχῆς οὕτως, ὥστε βούλεσθαι (ἐγώ) ἀπεχθάνεσθαι (τισιν ὑμῶν) μηδὲν νομίζων ὠφελεῖν (ὑμᾶς)· ἀλλὰ κρίνω (εἶναι ἴδιον) δικαίου πολίτου (τὸ) αἰρεῖσθαι τὴν σωτηρίαν τῶν πραγμάτων ἀντὶ τῆς χάριτος (τῆς θεωρουμένης) ἐν τῷ λέγειν· καὶ γὰρ ἀκούω τοὺς λέγοντας τοὺς ὄντας ἐπὶ τῶν προγόνων ἡμῶν, ὥσπερ ἴσως (ἀκούετε) καὶ ὑμεῖς, οὓς ἐπαινοῦσι μὲν ἅπαντες οἱ παριόντες (ἐπὶ τὸ βῆμα), μιμοῦνται δ' (αὐτοὺς) οὐ πᾶν, (ἀκούω λέγω) χρῆσθαι τούτῳ τῷ ἔθει καὶ τῷ τρόπῳ τῆς πολιτείας, (οἶον) τὸν Ἀριστείδην ἐκεῖνον, τὸν

εὐκόλως, ἐπειδὴ εἴτε ἐλλειπεῖς κατὰ τι ἐκ τῶν ἀναγκαίων εἰς τὸν πόλεμον δι' ἔλλειψιν χρημάτων· οὐδὲ εἶνε ἴδιον φρονίμ. καὶ γενναίων τὸ ἀφ' οὗ ἀρπάσωσιν εἰς χεῖρας τὰ ὅπλα νὰ τρέχωσιν ἐναντίον τῶν Κορινθίων καὶ τῶν Μεγαρέων (ἀνθρώπων Ἑλλήνων), τὸν δὲ βάρβαρον Φίλιππον νὰ τὸν ἀφίνωσι νὰ ἐξανδραποδίξῃ πόλεις Ἑλληνίδας δι' ἔλλειψιν καὶ ἀπορίαν τῶν ἀναγκασιούτων εἰς τοὺς στρατευομένους ἐφοδίω.

§. 9. Καὶ ταῦτα δὲν προήρημαι ματαίως νὰ τὰ λέγω, μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ καταστήσω ἑμαυτὸν εἰς τινὰς ἐξ ὑμῶν ἀπεχθῇ καὶ μισητὸν· διότι δὲν εἰμαι τάσων ἀνόητος, οὐδὲ κακοδαίμων καὶ ἀτυχος, ὥστε νὰ θέλω νὰ καθιστῶ ἑμαυτὸν ἐχθρόν, χωρὶς τινος ἐλπίδος ὠφελείας· ἀλλὰ κρίνω, ὅτι εἶνε ἴδιον δικαίου πολίτου τὸ νὰ προτιμᾷ τὴν σωτηρίαν τῶν πραγμάτων = τῆς πόλεως ἀντὶ τῆς χάριτος καὶ κολακείας τῶν λόγων· διότι ἀκούω, καθὼς ἴσως ἀκούετε καὶ σεῖς, ὅτι οἱ ῥήτορες καὶ σύμβουλοι, οἵτινες ἦσαν ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τῶν προγόνων μας, τοὺς ὁποίους ὅλοι μὲν οἱ σημερινοὶ ῥήτορες ἐπαινοῦσι, δὲν μιμοῦνται ὅμως πολὺ, ἀλλὰ διόλου τοῦτο τὸ ἔθος· καὶ τοῦτον τὸν ὠφέλιμον, οὐχὶ δὲ κολακευτικὸν τρόπον τῆς δημοκρατίας μετεχειρίζοντο, ὁ περίφημος δηλαδὴ Ἀριστείδης, ὁ Νικίας, ὁ ὁμόνυμός μου

Νικίαν, τὸν ὁμώνυμον ἑμαυτῷ, τὸν Περι-
κλέα· ἐξ οὗ δ' οἱ διερωτῶντες ὑμᾶς οὗ-
τοι πεφῆνασι ῥήτορες ἐπὶ βούλεσθε; τί
γράφω; τί ὑμῖν χαρίσωμαι;» προπέπο-
ται τῆς παραυτίκα χάριτος τὰ τῆς πό-
λεως πράγματα, καὶ τοιαυτὴ συμβαίνει·
καὶ τὰ μὲν τούτων πάντα καλῶς ἔχει,
τὰ δ' ὑμέτερα αἰσχροῦς. Καίτοι σκέψα-
σθε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἅ τις ἂν κεφά-
λαια εἰπὲν ἔχει τῶν τ' ἐπὶ τῶν προγό-
νων ἔργων, καὶ τῶν ἐφ' ὑμῶν· ἔσται δὲ
βραχύς καὶ γνώριμος ὑμῖν ὁ λόγος· οὐ
γὰρ ἄλλοις ὑμῖν χρωμένοις παραδείγ-
μασιν, ἀλλ' οἰκείοις, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
εὐδαίμοσιν ἔξεσι γενέσθαι. Ἐκεῖνοι τοί-
νυν, οἷς οὐκ ἐχαρίζοντο οἱ λέγοντες, οὐδ'
ἐφίλουν αὐτούς, ὥσπερ ὑμᾶς οὗτοι νῦν,
πέντε μὲν καὶ τετταράκοντα ἔτη τῶν

Νικίαν, τὸν ὁμώνυμον (ὄντα) ἑμαυτῷ,
τὸν Περικλέα, (πάντας τούτους ἀκούω
χρῆσθαι τ. τ. ε. κ. τ. τρ. τ. π.). Πρα-
πέποται δὲ τὰ πράγματα τῆς πόλεως
τῆς παραυτίκα (θεωρουμένης) χάριτος, καὶ
συμβαίνει τοιαυτὴ ἐξ (ἐκείνου τοῦ χρό-
νου) ἐξ οὗ πεφῆνασιν οὗτοι οἱ διερωτῶν-
τες ὑμᾶς ῥήτορες (τὸ) «τί βούλεσθε
(γράφω, ἢ εἴπω); τί γράψω; (ἡδύ;); (κατὰ)
τί (βούλεσθε) χαρίσωμαι ὑμῖν;» καὶ τὰ
μὲν (πράγματα) τούτων (τῶν κολάκων)
πάντα ἔχει καλῶς, τὰ δ' ὑμέτερα (πράγ-
ματ.) αἰσχροῦς. Καί τοι, ὦ ἄνδρ. Ἀθην.
σκέψασθε (τὰ) κεφάλαια, ἅτις ἂν ἔχοι
εἰπεῖν, τῶν τ' ἔργων (τῶν γεγεννημένων)
ἐπὶ τῶν προγόνων, καὶ (τὰ κεφάλ. τῶν
ἐργ. τῶν γενομένων) ἐφ' ὑμῶν· ὁ δὲ λό-
γος (τούτων) ἔσται βραχύς καὶ γνώρι-
μος ὑμῖν· ἔξεσι γὰρ ὑμῖν γενέσθαι εὐ-
δαίμοσιν, οὐ χρωμένοις παραδείγμασιν
ἄλλοις, ἀλλ' οἰκείοις, ὧς ἄνδρ. Ἀθην.
Ἐκεῖνοι τοίνυν (οἱ πρόγονοι), οἷς οὐκ ἐ-
χαρίζοντο οἱ λέγοντες, οὐδ' ἐφίλουν αὐ-
τούς (οὕτως) ὥσπερ οὗτοι (οἱ ῥήτορες

Δημοσθένους, ὁ Περικλῆς· ἐξότου ὅμως ἔχουσι φυτρώσῃ οὗτοι οἱ ῥήτορες οἱ δημο-
κόλακες, οἵτινες σὰς ἐρωτῶσι μὲ περιέργειαν ἐπὶ ἀγαπᾶτε; τί ἐπιθυμεῖτε νᾶ γρά-
ψω; τίνα χάριν θέλετε νᾶ σὰς κάμω;» ἔχουσι προδοθῇ καὶ ἀποδόσθῃ τὰ πράγ-
ματα τῆς πόλεως διὰ τῆς προσωρινῆς ἡδονῆς τῶν λόγων, καὶ συμβαίνουσι κατὰ
συνέπειαν τοιαῦτα ὀλέθρια πράγματα· καὶ ἡ μὲν κατάστασις τούτων τῶν δημο-
κολάκων εἶνε καλὴ, ἡ ἰδικὴ σας ὅμως αἰσχροῦς. Διὰ ταῦτα πρέπει νᾶ σκευθῇτε,
ὦ ἄνδρ. Ἀθην., καὶ νᾶ παρατηρήσῃτε τὰ κεφάλαια, τὰ ὅποια ἤθελεν ἡμπορῇ
τις νᾶ εἴπῃ, τῶν ἔργων, τὰ ὅποια συνέβησαν ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τῶν προγόνων μας,
καὶ τὰ κεφάλαια τῶν ἔργων, τὰ ὅποια ἐγένοντο ἐπὶ τῶν ἡμερῶν σας· θέλει δὲ
γείνη ἡ ἐκθεσις αὐτῶν βραχεῖα καὶ γνώριμος εἰς ἐσᾶς· καθότι εἶνε δυνατόν εἰς
ἐσᾶς, ὦ ἄνδρ. Ἀθην., νᾶ γένητε εὐδαίμονες, ἐάν μεταχειρίζησθε ὀχι ξένα παρα-
δείγματα, ἀλλ' οἰκεία· ἐκεῖνοι λοιπὸν οἱ πρόγονοι, πρὸς τοὺς ὁποίους οἱ ῥήτορες
δὲν ἐχαρίζοντο, οὐδὲ τοὺς ἐφίλουν, ὅπως οὗτοι οἱ κόλακες φιλοῦσιν ὑμᾶς τώρα,
τεσσαράκοντα καὶ πέντε ἔτη ἦσαν ἄρχοντες τῶν Ἑλλήνων μὲ εὐχαρίστησιν αὐ-

Ἑλλήνων ἤρξαν ἐκόντων, πλείω δ' ἢ μύρια τάλαντα εἰς τὴν Ἀκρόπολιν ἀνήγαγον, ὑπέκρουσε δ' ὁ ταύτην τὴν χώραν ἔχων αὐτοῖς βασιλεὺς, ὥσπερ ἐστὶ προσῆκον βάρβαρον Ἑλλήσι, πολλὰ δὲ καὶ καλὰ καὶ πεζῇ καὶ ναυμαχοῦντες ἔστησαν τρόπαια αὐτοὶ στρατευόμενοι, μόνον δὲ ἀνθρώπων κρεῖττω τὴν ἐπὶ τοῖς ἔργοις δόξαν τῶν φθονούντων κατέλιπον· ἐπὶ μὲν δὴ τῶν Ἑλληνικῶν ἦσαν τοιοῦτοι· ἐν δὲ τοῖς κατὰ τὴν πόλιν αὐτὴν θεάσασθε ὅποιοι ἔντε τοῖς κοινοῖς καὶ ἐν τοῖς ἰδίοις.

§. 10. Δημοσίᾳ μὲν τοῖνυν οἰκοδομήματα καὶ κάλλη τοιαῦτα καὶ τοσαῦτα κατεσκευάσαν ἡμῖν ἱερῶν καὶ τῶν ἐν τούτοις ἀναθημάτων, ὥστε μηδενὶ τῶν ἐπιγιγνομένων ὑπερβολὴν λελεῖσθαι· ἰδίᾳ δὲ οὕτω σώφρονες ἦσαν, καὶ σφό-

καὶ δημοκόλακες) φιλοῦσιν ὑμᾶς νῦν, ἤρξαν μὲν τῶν Ἑλλήνων ἐκόντων πέντε καὶ τετταράκοντα ἔτη, ἀνήγαγον δὲ τάλαντα πλείω, ἢ μύρια εἰς τὴν Ἀκρόπολιν, ὁ δὲ βασιλεὺς ὁ ἔχων ταύτην τὴν χώραν ὑπέκρουσεν αὐτοῖς (οὕτως), ὥσπερ ἐστὶ προσῆκον (ὑπακούειν) βάρβαρον Ἑλλήσιν, ἔστησαν δὲ τρόπαια πολλὰ καὶ καλὰ καὶ πεζῇ καὶ ναυμαχοῦντες, αὐτοὶ στρατευόμενοι, μόνον δὲ ἀνθρώπων κατέλιπον τὴν δόξαν (τὴν θεωρουμένην) ἐπὶ τοῖς ἔργοις (ἐκείνων) κρεῖττω τῶν φθονούντων· τοιοῦτοι μὲν δὴ (οἱ πράγανοι) ἦσαν ἐπὶ τῶν Ἑλληνικῶν θεάσασθε δὲ (αὐτοὺς) ὅποιοι (ἦσαν) ἐν τοῖς κατὰ τὴν πόλιν αὐτὴν (θεωρουμένοις) ἔντε τοῖς κοινοῖς, καὶ ἐν τοῖς ἰδίοις (πράγμασι).

§. 10. Δημοσίᾳ μὲν τοῖνυν (οἱ πράγανοι) κατεσκευάσαν οἰκοδομήματα καὶ κάλλη τοιαῦτα καὶ τοσαῦτα ἡμῖν ἱερῶν καὶ τῶν ἐν τούτοις (τοῖς ἱεροῖς ὄντων) ἀναθημάτων, ὥστε λελεῖσθαι ὑπερβολὴν μηδενὶ τῶν ἐπιγιγνομένων· ἰδίᾳ δὲ ἦσαν

τῶν, ἐσύναξαν δὲ καὶ ἐθησαύρισαν εἰς τὴν Ἀκρόπολιν τάλαντα περισσότερα ἀπὸ δέκα χιλιάδας, ἐκλινε δὲ τὸν αὐχένα εἰς αὐτοὺς ὁ βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας (Περδίκκας), ὅστις εἶχε ταύτην τὴν χώραν, καθὼς εἶνε πρέπον νὰ ὑπακούῃ ὁ βάρβαρος εἰς τοὺς Ἑλλήνας, πολλὰ δὲ καὶ καλὰ τρόπαια ἔστησαν, ἐπεὶ δὲ ἐστράτευσαν αὐτοὶ οἱ ἴδιοι καὶ ὄχι ξένοι, καὶ διὰ ξηρᾶς καὶ διὰ θαλάσσης, πεζομαχοῦντες δηλ. καὶ ναυμαχοῦντες· μόνον δὲ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου ἀφῆσαν τὴν δόξαν, τὴν ὅποιαν ἀπέκτησαν διὰ τὰ λαμπρὰ τῶν ἔργα, ἀνωτέραν τῶν φθονεῶν· τοιοῦτοι λοιπὸν ὑπῆρξαν εἰς τὰ ἑλληνικά· εἰς δὲ τὰ πράγματα καὶ τὰ κοινὰ καὶ τὰ ἰδιαίτερα καὶ ἀτομικά, τὰ ὅποια θεωροῦνται ἐντὸς τῆς πόλεως, παρατηρήσατε ὅποιοι ἐστάθησαν.

§. 10. Δημοσίως λοιπὸν μᾶς κατεσκευάσαν οἰκοδομήματα καὶ κάλλη ἱερῶν καὶ τῶν εἰς ταῦτα ἀφιερωμάτων τοιαῦτα καὶ τοσαῦτα, ὥστε δὲν ἔχει μείνη οὐδεμίαν ὑπερβολὴν καλῆτερεύσεως εἰς τίνα ἐκ τῶν μεταγενεστέρων· ἰδιαιτέρως δὲ τὸσον σώφρονες ἦσαν καὶ σταθεροὶ παράπολιν εἰς τὸ ἦθος τῆς δημοκρατίας, ὥστε

δρα ἐν τῇ τῆς πολιτείας ἤθει μένοντες, ὥστε τὴν Ἀριστείδου, καὶ τὴν Μιλτιάδου, καὶ τῶν τότε λαμπρῶν οἰκίαν, εἰ-
 τις ἄρα οἶδεν ὑμῶν, ὅποια ποτ' ἐστίν, ὅρα τῆς τοῦ γείτονος οὐδὲν σεμνοτέραν
 οὖσαν· οὐ γὰρ εἰς περιουσίαν ἐπράττετο
 αὐτοῖς τὰ τῆς πόλεως, ἀλλὰ τὸ κοινόν
 αὖξιν ἑκαστος ᾤετο δεῖν· ἐκ δὲ τοῦ τὰ
 μὲν Ἑλληνικὰ πιστῶς, τὰ δὲ πρὸς τοὺς
 θεοὺς εὐσεβῶς, τὰ δ' ἐν αὐτοῖς ἴσως
 διοικεῖν, μεγάλην εἰκότως ἐκτέσαντο
 εὐδαιμονίαν· τότε μὲν δὴ τοῦτον τὸν
 τρόπον εἶχε τὰ πράγματα ἐκείνοις, χρω-
 μένοις, οἷς εἶπον, προστάταις· νυνὶ δὲ
 πῶς ἡμῖν ὑπὸ τῶν χρηστῶν τῶν νῦν τὰ
 πράγματα ἔχει; ἄρα γε ὁμοίως καὶ πα-
 ραπλησίως; καὶ τὰ μὲν ἄλλα σιωπῶ,
 πόλλ' ἂν ἔχων εἰπεῖν· ἀλλ' ὅσης ἅπαν-
 τες ὄρατε ἐρημίας ἐπειλημμένοι, καὶ Λα-

(οἱ πρόγονοι) σώφρονες οὕτω, καὶ μένον-
 τες σφόδρα ἐν τῇ ἤθει τῆς πολιτείας,
 ὥστε ὅρα (τις) τὴν οἰκίαν τοῦ Ἀριστεί-
 δου, καὶ τὴν Μιλτιάδου, καὶ τῶν (ὄν-
 των) τότε λαμπρῶν (τὰς οἰκίας) κατ'
 οὐδὲν οὖσαν σεμνοτέραν τῆς (οἰκίας) τοῦ
 γείτονος, εἰ τις ἄρα ὑμῶν οἶδε (τὴν οἰ-
 κίαν αὐτῶν) ὅποια ποτ' ἐστίν· οὐ γὰρ τὰ
 (πράγματα) τῆς πόλεως ἐπράττετο αὐ-
 τοῖς εἰς περιουσίαν (αὐτῶν), ἀλλ' ᾤετο
 ἑκαστος δεῖν αὖξιν τὸ κοινόν· ἐκτέσαντο
 δὲ (οἱ πρόγονοι) μεγάλην εὐδαιμονίαν
 εἰκότως ἐκ τοῦ διοικεῖν τὰ μὲν Ἑλλη-
 νικά (πράγμ.) πιστῶς, τὰ δὲ (ἀναφερό-
 μενα πράγματ.) πρὸς τοὺς θεοὺς εὐσε-
 βῶς (διοικεῖν), τὰ δὲ (ἀναφερόμενα) ἐν
 αὐτοῖς ἴσως (διοικεῖν)· τότε μὲν δὴ εἶ-
 χε τὰ πράγματα ἐκείνοις (τοῖς προγό-
 νοις) τοῦτον τὸν τρόπον, χρωμένους προ-
 στάταις (ἐκείνοις) οὓς εἶπον· νυνὶ δὲ πῶς
 ἔχει ἡμῖν τὰ πράγματα ὑπὸ τῶν χρη-
 στῶν τῶν νῦν (ὄντων); ἄρα γε (ἔχει) ὁ-
 μοίως καὶ παραπλησίως (ἐκείνοις); σιω-
 πῶ τὰ μὲν ἄλλα, ἔχων ἂν εἰπεῖν πολ-
 λά· ἀλλ' ἐπειλημμένοι (τοσαύτης) ἀπο-

τὴν οἰκίαν τοῦ Ἀριστείδου, καὶ τὴν Μιλτιάδου, καὶ ὅλων τῶν τότε λαμπρῶν καὶ
 ἐπισήμων ἀνδρῶν, ἐάν τις ὑμῶν ἐξ ὑποθέσεως τὴν γνωρίζῃ, ὅποια ἄρα γε εἶνε,
 τὴν βλέπει, ὅτι δὲν εἶνε διόλου λαμπροτέρα ἀπὸ τὴν οἰκίαν τοῦ γείτονος· καθό-
 τι τὰ κοινὰ πράγματα τῆς πόλεως δὲν ἐνηργούντο ἀπὸ αὐτοῦς μὲ σκοπὸν διὰ νὰ
 πλουτήσωσιν αὐτοὶ, ἀλλ' ἑκαστος ἐξ ἐκείνων ἔκρινε χρεὸς τοῦ, ὅτι ἔπρεπε νὰ αὖ-
 ξανῇ τὰ κοινὰ. Ἐκ δὲ τοῦ ὅτι διόχουν τὰ μὲν ἑλληνικά μὲ πίστιν καὶ εἰλικρί-
 νειαν, τὰ δὲ πρὸς τοὺς θεοὺς ἀναφερόμενα μὲ εὐσέβειαν, τὰ δὲ πρὸς τὸν ἴδιον
 ἑαυτὸν μὲ ἰσότητά, δικαίῳ τῷ λόγῳ ἀπέκτησαν μεγάλην εὐδαιμονίαν· τότε λοι-
 πὸν τοιοῦτοτρόπως διέκειντο τὰ πράγματα εἰς ἐκείνους τοὺς προγόνους, ἐπειδὴ
 μετεχειρίζοντο προστάτας καὶ κηδεμόνας ἐκείνους, τοὺς ὁποίους εἶπον· τῶρα δὲ
 πῶς διάκεινται τὰ πολιτικά μας πράγματα ἀπὸ τούτους τοὺς χρηστοὺς δημα-
 γωγοὺς; ἄρα γε ὁμοίως καὶ παραπλησίως πρὸς ἐκεῖνα; καὶ τὰ μὲν ἄλλα τὰ σιω-
 πῶ, μόνον ὅτι ἡμπορῶ νὰ εἰπῶ πολλά· ἐν ᾧ ὅμως εἶχουμεν ἐπιτύχῃ τοσαύτην ἐ-

κεδαιμονίων μὲν ἀπολωλότων Θηβαίων
δ' ἀσχύλων ὄντων, τῶν δ' ἄλλων οὐδε-
νός ὄντος ἀξιοῦμαι περὶ τῶν πρωτείων
ἡμῖν ἀντιτάξασθαι, ἐξὸν δ' ἡμῖν καὶ τὰ
ἡμέτερ' αὐτῶν ἀσφαλῶς ἔχειν, καὶ τὰ
τῶν ἄλλων δίκαια βραβεύειν, ἀπεστε-
ρήμεθα μὲν χώρας οἰκείας, πλείω δ' ἢ
χίλια καὶ πεντακόσια τάλαντα ἀνελώ-
καμεν εἰς οὐδὲν δέον· οὐς δ' ἐν τῷ πο-
λέμῳ συμμάχους ἐκτησάμεθα, εἰρήνης
οὐσης ἀπολωλέκασι οὗτοι, ἐχθρὸν δ' ἐφ'
ἡμᾶς αὐτοὺς τηλικούτον ἡσκήκαμεν· ἢ
φρασάτω τις ἐμοὶ παρελθὼν, πόθεν ἄλ-
λοθεν ἰσχυρὸς γέγονεν, ἢ παρ' ἡμῶν αὐ-
τῶν Φίλιππος.

§. 11. Ἄλλ' ὦ τᾶν, εἰ ταῦτα φαύ-
λως, τὰ γ' ἐν αὐτῇ τῇ πόλει νῦν ἄμει-
νον ἔχει· καὶ τί ἂν εἰπὴν τις ἔχοι; τὰς
ἐπάλξεις, ὥς κονιῶμεν, καὶ τὰς ὁδοὺς, ὥς

ρίας, ὅσας ἅπαντες ὁρᾶτε, καὶ Λακεδαι-
μονίων μὲν ἀπολωλότων, Θηβαίων δὲ
ὄντων ἀσχύλων, οὐδενός δὲ τῶν ἄλλων
(Ἑλλήνων) ὄντος ἀξιοῦμαι (κατὰ τὸ)
ἀντιτάξασθαι ἡμῖν περὶ τῶν πρωτείων,
ἐξὸν δ' ἡμῖν ἔχειν ἀσφαλῶς καὶ τὰ ἡμέ-
τερ' αὐτῶν, καὶ βραβεύειν τὰ δίκαια τῶν
ἄλλων (Ἑλλήνων), ἀπεστερήμεθα μὲν
χώρας οἰκείας, ἀνελώκαμεν δὲ τάλαντα
πλείω, ἢ χίλια πεντακόσια εἰς οὐδὲν δέ-
ον. Οὗτοι δὲ ἀπολωλέκασι τοὺς συμμά-
χους, εἰρήνης οὐσης, οὐς ἐκτησάμεθα ἐν
τῷ πολέμῳ, ἡσκήκαμεν δὲ τηλικούτον
ἐχθρὸν ἐφ' ἡμᾶς αὐτοὺς· ἢ φρασάτω τις
ἐμοὶ παρελθὼν (τὸ) πόθεν ἄλλοθεν Φί-
λιππος γέγονεν ἰσχυρὸς, ἢ (γέγον· ἰσχυ-
ρὸς) παρ' ἡμῶν αὐτῶν.

§. 11. Ἄλλ' ὦ τᾶν, εἰ ταῦτα ἔχει
φαύλως, τὰ γ' ἐν αὐτῇ τῇ πόλει (ὅντα
πράγματα ἔχει) νῦν ἄμεινον, (ἢ πρότερον).
καὶ τί ἂν τις ἔχοι εἰπὴν; (ἔχοι ἂν εἰ-
πεῖν) τὰς ἐπάλξεις, ὥς κονιῶμεν; καὶ τὰς

ρῆμیان ἀνταγωνιστῶν, ὅσων ὅλοι βλέπετε, ἐπειδὴ οἱ μὲν Λακεδαιμόνιοι ἔχον κα-
ταστροφῇ, οἱ δὲ Θηβαῖοι εἶνε ἀπησχολημένοι εἰς τὸν ἱερὸν πόλεμον, ἀπὸ δὲ τοὺς
ἄλλους Ἑλλήνας κανεῖς δὲν εἶνε ἀξιοῦμαι καὶ ἱκανὸς νὰ ἀντιπαραταχθῇ ἐναν-
τίον εἰς ἡμᾶς περὶ τῶν πρωτείων, ἐν ᾧ δὲ ἦτο δυνατόν εἰς ἡμᾶς καὶ τὰ ἰδικά
μας κτήματα νὰ εἴχομεν μὲ ἀσφάλειαν, καὶ νὰ ἐβραβεύομεν ὡς ἄρχοντες τὰ δι-
καια τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ὑπερασπιζόμενοι αὐτοὺς, μόλα ταῦτα ἔχομεν στερηθῇ
μὲν χώραν οἰκείαν, τὴν Ἀμφίπολιν καὶ λοιπὰ, ἔχομεν δὲ ἐξωδευμένα εἰς μάτην
καὶ ἀνωφελῶς περισσότερα ἀπὸ χίλια πεντακόσια τάλαντα· τοὺς δὲ συμμάχους,
τοὺς ὁποίους ἀπεκτησάμεν ἐν καιρῷ πολέμου, οὗτοι οἱ χρηστοὶ μᾶς δῆμαγωγοὶ
ἐγείναν παραίτιοι νὰ τοὺς χάσῃ ἢ πόλις ἐν καιρῷ εἰρήνης· οἱ ἴδιοι δὲ ἔχομεν ἐ-
ξασκήσει διὰ τῆς θάθυμίας καὶ ἀμελείας μᾶς ἐναντίον τοῦ ἰδίου ἐκυτοῦ μᾶς τά-
σον μέγαν καὶ ἰσχυρὸν ἐχθρὸν! εἰ δὲ μὴ, ἂφ' οὗ παρυσιασθῇ τις, ἀξιοὶ εἶπῃ,
πόθεν ἄλλοθεν ἔχει γείνη τόσον ἰσχυρὸς ὁ Φίλιππος, παρὰ ἀπὸ ἡμᾶς τοῦ ἰδίου.

§. 11. Καὶ ἂν, πλὴν, ὦ φίλε Δημόσθενες, ἐὰν ταῦτα τὰ ἐξωτερικὰ διάκηνται
εἰς κακὴν κατάστασιν, τὰ ἐν αὐτῇ ὁμῶς τῇ πόλει καὶ ἐσωτερικὰ τῷ ὄντι διά-
κεινται καλῆτερα, παρὰ πρότερον· καὶ τί καλῆτερον δύναται τις νὰ εἶπῃ; τὰς
ἐπάλξεις τοῦ τοίχους, τὰς ὁποίας ἀλείρομεν μὲ ἀσβεστον; τὰς ὁδοὺς, τὰς ὁ-

ἐπισκευάζομεν, καὶ κρήνας, καὶ λήρους; ὁδοὺς, ὡς ἐπισκευάζομεν, καὶ κρήνας, καὶ ἀποβλέψατε δὴ πρὸς τοὺς ταῦτα πολυτευομένους, ὧν οἱ μὲν ἐκ πτωχῶν πλούσιοι γεγόνασιν, οἱ δ' ἐξ ἀδόξων ἐντιμοὶ, ἐνιοὶ δὲ τὰς ἰδίας οἰκίας τῶν δημοσίων οἰκοδομημάτων σεμνοτέρας εἰσι κατεσκευασμένοι· ὅσῳ δὲ τὰ τῆς πόλεως ἐλάττω γέγονε, τοσοῦτῳ τὰ τούτων ἤυξηκεν· τί δὴ τὸ πάντων αἷτιον τούτων, καὶ τί δὴποτε ἅπαντ' εἶχε καλῶς τότε, καὶ νῦν οὐκ ὀρθῶς; ὅτι τὸ μὲν πρότερον καὶ στρατεύεσθαι τολμῶν αὐτὸς ὁ δῆμος δεσπότης τῶν πολιτευομένων ἦν, καὶ κύριος αὐτὸς ἀπάντων τῶν ἀγαθῶν, καὶ ἀγαπητὸν ἦν παρὰ τοῦ δήμου τῶν ἄλλων ἐκάστω καὶ τιμῆς, καὶ ἀρχῆς, καὶ ἀγαθοῦ τινος μεταλαβεῖν· νῦν δὲ τούναντιον, κύριοι μὲν οἱ πολιτευόμενοι τῶν ἀγα-

θῶν, ὡς ἐπισκευάζομεν, καὶ κρήνας, καὶ λήρους; ἀποβλέψατε δὴ πρὸς τοὺς πολυτευομένους ταῦτα (= ἐπάλλε: ὁδοὺς, καὶ κρήνας), ὧν οἱ μὲν γεγόνασιν πλούσιοι ἐκ πτωχῶν, οἱ δ' ἐντιμοὶ (γεγόνασιν) ἐξ ἀδόξων, ἐνιοὶ δὲ εἰσὶ κατεσκευασμένοι τὰς ἰδίας οἰκίας σεμνοτέρας τῶν δημοσίων οἰκοδομημάτων· ὅσῳ δὲ τὰ (πράγματα) τῆς πόλεως γέγονεν ἐλάττω, τοσοῦτῳ τὰ (πράγματα) τούτων (τῶν χρηστῶν δημαγωγῶν) ἤυξηκε· τί δὴ (ἐστὶ) τὸ αἷτιον πάντων τούτων; καὶ (διὰ) τί δὴποτε ἅπαντα (τὰ πράγματα τῆς πόλεως) εἶχε καλῶς τότε, καὶ νῦν (ἔχει) οὐκ ὀρθῶς; (τὸ αἷτιον τούτων ἐστὶ τὸ ἐξῆς)· ὅτι αὐτὸς ὁ δῆμος τολμῶν τὸ μὲν πρότερον στρατεύεσθαι (αὐτὸς) ἦν δεσπότης τῶν πολιτευομένων, καὶ κύριος (ἦν) αὐτὸς ἀπάντων τῶν ἀγαθῶν, καὶ (τὸ) μεταλαβεῖν (τινὰ) καὶ τιμῆς καὶ ἀρχῆς, καὶ ἀγαθοῦ τινος παρὰ τοῦ δήμου ἦν ἀγαπητὸν ἐκάστω τῶν ἄλλων (πολιτευομένων)· νῦν δὲ τούναντιον (ἐστὶ), κύριοι μὲν τῶν ἀγαθῶν (εἰσιν) οἱ πολιτευόμενοι, καὶ ἅπαντα διαπράττεται διὰ

ποιίας ἐπισκευάζομεν; τὴς βρύσεις καὶ τοιαύτας φλυαρίας; ῥίψατε μίαν φορὰν τὸ βλέμμα σας πρὸς ἐκείνους, οἵτινες πολιτεύονται καὶ ἐργολαβοῦσι ταῦτα, ἀπὸ τοῦς ὁποίους ἄλλοι μὲν ἀπὸ πτωχῶν ἔχουσι γαῖνη πλούσιοι, ἄλλοι δὲ ἐντιμοὶ ἀπὸ ἀδόξων, μερικοὶ δὲ ἔχουσι κατασκευάσει τὰς ἰδιαίτερας τῶν οἰκίας λαμπροτέρας καὶ μεγαλοπρεπεστέρας ἀπὸ τὰ δημοσία οἰκοδομήματα· ὅσῳ δὲ τὰ πράγματα τῆς πόλεως ἔχουσιν ἐλαττωθῇ, τόσῳ τὰ ἰδιαίτερα αὐτῶν καὶ ἀτομικὰ ἔχουσιν αὐξηθῇ· τί λοιπὸν εἶνε τὸ αἷτιον ὅλων τούτων; καὶ διὰ ποῖαν ἄρᾳ γε αἰτίαν ὅλα τότε τὰ κοινὰ πράγματα διέκειντο καλῶς, καὶ τώρα κακῶς; ἐπειδὴ πρότερον μὲν αὐτὸς ὁ ἴδιος δῆμος, ἐπειδὴ ἐτόλμα καὶ νὰ στρατεύηται, ἦτο δεσπότης καὶ ἀρχὴ τῶν πολιτευομένων, καὶ κύριος ὅλων τῶν ἀγαθῶν, καὶ ἡγαριστεῖτο ἕκαστος τῶν ἄλλων νὰ βραβευθῇ ἀπὸ τὸν δῆμον, καὶ νὰ μετέξῃ καὶ τιμῆς καὶ ἀρχῆς καὶ ἀγαθόν τι· τώρα δὲ γίνεται τὸ ἐναντίον· κύριοι μὲν τῶν ἀγαθῶν εἶνε οἱ πολιτικοὶ, καὶ διὰ μέσου τούτων τῶν δημαγωγῶν ἐνεργοῦνται ὅλα, σεῖς δὲ ὁ δῆ-

θῶν, καὶ διὰ τούτων ἅπαντα πράττεται, ὑμεῖς δ' ὁ δῆμος ἐκνευρισμένοι, καὶ περιηρημένοι χρήματα καὶ συμμαχοὺς ἐν ὑπέρητου καὶ προσθήκης μέρει γεγέννησθε, ἀγαπῶντες, ἐὰν μεταδιδῶσι, θεωρικῶν ὑμῖν, ἢ βοῖδια πέμψωσιν οὗτοι· καὶ τὸ πάντων ἀνδρείστατον, τῶν ὑμετέρων αὐτῶν χάριν προσοφείλετε· οἱ δ' ἐν αὐτῇ τῇ πόλει καθιέρξαντες ὑμᾶς ἐπάγουσιν ἐπὶ ταῦτα καὶ τιθασσέουσιν χειροθήεις αὐτοῖς ποιοῦντες· ἔστι δ' οὐδὲ ποτ', οἶμαι, μέγα καὶ νεανικὸν φρόνημα λαβεῖν μικρὰ καὶ φαῦλα πράττοντας· ὅποι' ἄττα γὰρ ἂν τὰ ἐπιτηδεύματα

τούτων (τῶν πολιτευομένων), ὑμεῖς δὲ ὁ δῆμος, ἐκνευρισμένοι καὶ περιηρημένοι χρήματα καὶ συμμαχοὺς, γεγέννησθε ἐν μέρει ὑπέρητου καὶ προσθήκης, ἀγαπῶντες (ἐπὶ τῷ) ἐὰν μεταδιδῶσιν (οἱ χρηστοὶ οὗτοι) θεωρικῶν (χρημάτων) ὑμῖν, ἢ πέμψωσιν οὗτοι αἱ στρατηγαὶ βοῖδια καὶ προσοφείλετε χάριν (αὐτοῖς) τῶν ὑμετέρων αὐτῶν, τὸ πάντων ἀνδρείστατον (δὲν τοῦτο)· οἱ δ' ἐν αὐτῇ τῇ πόλει (ὄντες) δημαγωγαὶ καθιέρξαντες ὑμᾶς (ἐν τῇ πόλει) ἐπάγουσιν (ὑμᾶς) ἐπὶ ταῦτα, καὶ τιθασσέουσιν ποιοῦντες (ὑμᾶς) χειροθήεις αὐτοῖς· οὐδέ ποτε δ', οἶμαι, ἔστι λαβεῖν (ὑμᾶς) μέγα καὶ νεανικὸν φρόνημα, πράττοντας μικρὰ καὶ φαῦλα (πράγματα)· ἀνάγκη γὰρ (ἔστιν) ἔχειν (τοὺς ἀνθρώπους) καὶ τὸ φρόνημα τοιοῦτον, ὅποι' ἄττ' ἂν ἦ τὰ ἐπιτηδεύματα τῶν ἀνθρώπων· οὐκ ἂν θαυμάσαιμι (διὰ) ταῦτα, μὰ τὴν Δήμητρα, εἰ (ταῦτα) γένοιτο βλάβη παρ' ὑμῶν ἐμοὶ εἰπόντι (ταῦτα) μείζων (τῆς βλάβης) τῶν πεποιημάτων γε-

μος, ἐπεὶ δὲ ἔχετε ἐκνευρισθῆ καὶ ἀδυνατήσῃ, καὶ χάσῃ καὶ χρήματα καὶ συμμαχοὺς, ἔχετε καταντήσῃ ἐν μοῖρᾳ ὑπέρητου καὶ προσθήκης, ἐπεὶ δὲ εὐχαριστεῖσθε, ἐὰν οὗτοι οἱ χρηστοὶ δημαγωγοὶ σας καὶ στρατηγοὶ σᾶς μεταδίδωσιν ὀλίγα χρήματα ἀπὸ τὰ θεωρικά, ἢ σᾶς πέμψωσι μερικά βοδάκια· καὶ τὸ πλέον ἀνδρείστατον ἀπὸ ὅλα, κοντὰ εἰς ταῦτα τοῖς χρεωστεῖτε καὶ χάριν διὰ τὰ ἰδικὰ σας πράγματα· ἄλλοι δὲ ἀφ' οὗ σᾶς μανδρώσωσι μέσα εἰς αὐτὴν τὴν πόλιν ὡς ἄλογα καὶ ἄγρια ζῶα, σᾶς ὀδηγοῦσιν εἰς ταῦτα, καὶ σᾶς ἡμερεύουσι μὲ τὸ νὰ σᾶς κάμνωσι πρᾶγος καὶ ἡμέρους εἰς ἑαυτοὺς μὲ ταύτας τὰς κολακείας. Οὐδέποτε δὲ, κατ' ἐμὴν κρίσιν, εἶνε δυνατόν νὰ συλλάβῃτε κατὰ νοῦν μέγα καὶ νεανικὸν φρόνημα, ἐν ὧσιν καταγίνεσθε εἰς μικρὰ καὶ φαῦλα πράγματα· καθότι ὁποῖά τινα ἤθελεν ἦναι τὰ ἐπιτηδεύματα καὶ ἔργα τῶν ἀνθρώπων, ἀνάγκη πᾶσα νὰ ἔχωσι καὶ τὸ φρόνημά των τοιοῦτον. Διὰ ταῦτα δὲν ἤθελον ἀπορήσῃ τῇ ἀληθείᾳ, ἐὰν εἰς ἐμὲ, ὅστις εἶπον ταῦτα ἐλευθέρως, ἤθελε γείνη ἐκ μέρους σας μεγαλύτερα βλάβη ἀπὸ τὴν βλάβην ἐκείνων, οἵτινες ἔχουσι γείνη παρὰ τὴν νὰ γείνωσιν αὐτά· διότι οὐδέ εἶνε δυνατόν (τῆς ἡλικίης σας ἕνεκα ταύτης διαφθορᾶς) νὰ ὑμῖν λέγῃ τις

γὰρ παρρησία περὶ πάντων αἰεὶ παρ' ὑμῖν ἐστίν, ἀλλ' ἔγωγε, ὅτι καὶ νῦν γέγονε, θαυμάζω.

§. 12. Ἐάν οὖν ἀλλὰ νῦν γ' ἐτι ἀπαλλαγέντες τούτων τῶν ἐθῶν ἐβελήσῃτε στρατεύεσθαι τε καὶ πράττειν ἀξίως ὑμῶν αὐτῶν, καὶ ταῖς περιουσίαις ταῖς οἰκοὶ ταύταις ἀφορμαῖς ἐπὶ τὰ ἔξω τῶν ἀγαθῶν χρήσῃτε, ἴσως ἂν ἴσως, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τέλειόν τι καὶ μέγα κτήσασθε ἀγαθόν, καὶ τῶν τοιούτων λημμάτων ἀπαλλαγείητε, ἃ τοῖς ἀσθενόσιν παρὰ τῶν ἱατρῶν σιτίοις δεδομένοις εἰσὶ καὶ γὰρ οὗτ' ἰσχύει ἐκεῖνα ἐντίθῃσιν, οὗτ' ἀποθνήσκουσιν ἐξ' αὐτῶν, ἃ νέμεσθε νῦν ὑμεῖς, οὔτε τοσαῦτά ἐστιν, ὥστε ὠφέλειαν ἔχειν τινὰ διαρκῆ, οὗτ' ἀπογνόντας ἄλλο τι πράττειν ἐξ, ἀλλ' ἐστὶ ταῦτα τὴν ἐκάστου ραθυμίαν ὑμῶν

νέσθαι αὐτά· οὐδὲ γὰρ ἐστὶ παρρησία αἰεὶ περὶ πάντων παρ' ὑμῖν, ἀλλ' ἔγωγε θαυμάζω (διὰ τοῦτο), ὅτι καὶ νῦν γέγονε (παρρησία).

§. 12. Ἐάν οὖν (εἰ μὴ πρότερον ἐβελήσῃτε) ἀλλὰ νῦν γ' ἐβελήσῃτε στρατεύεσθαι τε καὶ πράττειν ἀξίως ὑμῶν αὐτῶν, ἀπαλλαγέντες τῶν ἐθῶν τούτων, καὶ (ἐάν) χρήσῃτε ταύταις ταῖς περιουσίαις ταῖς (οὖσαις) οἰκοῖς ἀφορμαῖς ἐπὶ τὰ ἔξω (θεωρούμενα) τῶν ἀγαθῶν, ἴσως ἂν ἴσως, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κτήσασθε τέλειόν τι καὶ μέγα ἀγαθόν, καὶ ἀπαλλαγείητε (ἂν) τῶν τοιούτων λημμάτων, ἃ εἰσὶ σιτίοις δεδομένοις παρὰ τῶν ἱατρῶν τοῖς ἀσθενόσιν· καὶ γὰρ ἐκεῖνα (τὰ σιτία) οὗτ' ἰσχύει ἐντίθῃσι (τῷ σώματι), οὗτ' ἐξ(τούς) ἀσθενεῖς), ἀποθνήσκουσιν· καὶ ταῦτα (τὰ θεωρικά), ἃ νῦν ὑμεῖς νέμεσθε, οὔτε ἐστὶ τοσαῦτα, ὥστε ἔχειν (ταῦτα) ὠφέλειάν τινα διαρκῆ, οὔτε ἐξ (ὑμᾶς) πράττειν ἄλλο τι ἀπογνόντας (ὑμᾶς), ἀλλὰ ταῦτα ἐστὶν ἐπαυξάνοντα τὴν ραθυμίαν ἐκάστου

παρ' ὑμῖν γενικῶς περὶ παντός πράγματος με θάρρος καὶ παρρησίαν· ἀλλὰ καὶ τώρα διότι ὠμίλησα με ἀρκετὴν παρρησίαν ἐγὼ τῷ ὄντι θαυμάζω.

§. 12. Τέλος πάντων ἐάν πρότερον δὲν ἠβελήσατε, ἀλλὰ τώρα τοῦλάχιστον ἀκόμη, ἀφ' οὗ ἀπαλαχθῇτε ἀπὸ ταῦτα τὰ κάκιστα καὶ ὀλέθρια ἐθῆ ὧν τῶν ἀτόπων, ἐβελήσῃτε νὰ ἐκστρατεύητε οἱ ἴδιοι, καὶ νὰ πράττῃτε τὰ δέοντα ἀξίως τοῦ χαρακτῆρός σας, καὶ ἐάν ταύτας τὰς ἐν τῇ πατρίδι περιουσίας, δηλαδὴ τὰ θεωρικά, τὰς μεταχειρισθῇτε εἰς τὰ ἔξω ἀγαθὰ, δηλ. κατὰ τοῦ φιλ. πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν συμμάχων, ἴσως, ὧ ἄνδρ. Ἀθην., ἴσως ἠθέλετε ἀποκτήσῃ τέλειόν τι καὶ μέγα ἀγαθόν, καὶ ἠθέλετε ἀπαλαχθῇ ἀπὸ τὰ τοιαῦτα κέρδη, τὰ ὅποια ἡμιοῦσιν με τὰ ὀλίγα φαγητά, τὰ ὅποια δίδονται εἰς τοὺς ἀσθενεῖς ἀπὸ τοῦ ἱατροῦ· διότι καὶ ἐκεῖνα οὔτε δύναμιν προξενούσιν, οὔτε τοὺς ἀσθενεῖς ἀφίνουσιν νὰ ἀποθνήσκουσιν· καὶ ταῦτα τὰ θεωρικά, τὰ ὅποια τώρα σεῖς διαμοιράζεσθε, οὔτε τόσοι μεγάλα εἶνε, ὥστε νὰ σὰς προξενώσιν ὠφέλειάν τινα διαρκῆ, οὔτε σὰς ἀφίνουσιν, ἀφ' οὗ τὰ περιφρονήσῃτε, νὰ πράττῃτε ἄλλο τι, ἀλλ' ἐπαυξάνουσιν ταῦτα τὴν ραθυμίαν ἐκάστου ὑμῶν· τὸ λοιπόν, ἤθελεν ἴσως μοὶ κάμῃ πάλιν τις πα-

ἐπαυξάνοντα· οὐκοῦν σὺ μισθοφορὰν λέ-
γεις; φήσει τις· καὶ παραχρῆμά γε τὴν
αὐτὴν σύνταξιν ἀπάντων, ὦ ἄνδρες Ἀ-
θηναῖοι, ἵνα τῶν κοινῶν ἕκαστος τὸ μέ-
ρος λαμβάνων, οὗτο δέοιτο ἡ πόλις.
τοῦθ' ὑπάρχοι· ἔξεστιν ἄγειν ἡσυχίαν·
οἴκοι μένων βελτίων τοῦ δι' ἐνδειαν ἀ-
νάγκη τι ποιεῖν αἰσχροῦν ἀπηλλαγμένος·
συμβαίνει τι τοιοῦτον, οἷον καὶ τὰ νῦν·
στρατιώτης αὐτὸς ὑπάρχων ἀπὸ τῶν
αὐτῶν τούτων λημμάτων, ὥσπερ ἐστὶ
δίκαιον, ὑπὲρ τῆς πατρίδος· ἐστὶ τις ἔ-
ξω τῆς ἡλικίας ἡμῶν· ὅσα οὗτος ἀτά-
κτως νῦν λαμβάνων οὐκ ὠφελεῖ, ταῦτ'
ἐν ἴσῃ τάξει λαμβάνων, πάντ' ἐφορῶν
καὶ διοικῶν, ἀ χρὴ πράττεσθαι.

ἡμῶν· οὐκοῦν σὺ λέγεις μισθοφορὰν; φή-
σει τις· (οὐ μόνον μισθοφορὰν), ἀλλὰ καὶ
παραχρῆμά γε (λέγω εἶναι) τὴν αὐτὴν
σύνταξιν ἀπάντων, ὦ ἄνδρ' Ἀθ·, ἵνα ἕκα-
στος λαμβάνων τὸ μέρος τῶν κοινῶν (χρη-
μάτων) ὑπάρχοι τοῦτο, οὗτο δέοιτο ἡ πόλις·
ἔξεστιν ἄγειν ἡσυχίαν (ἡμᾶς)· μένων οἴκοι
βελτίων (ὑπάρχοι λαμβάνων τὸ μέρος),
ἀπηλλαγμένος τοῦ ποιεῖν αἰσχροῦν τι ἀ-
νάγκη δι' ἐνδειαν συμβαίνει τοιοῦτόν τι,
οἷον (συμβαίνει) καὶ τὰ νῦν· αὐτὸς ὑπάρ-
χων στρατιώτης ἀπὸ τῶν αὐτῶν τούτων
λημμάτων (ὑπάρχοι) ὑπὲρ τῆς πατρίδος
(οὕτως), ὥσπερ ἐστὶ δίκαιον (στρατεῦε-
σθαι, ἢ εἶναι στρατιώτην)· ἐστὶ τις ἡμῶν
ἔξω τῆς (στρατευσίμου) ἡλικίας· ὅσα οὗ-
τος (ὁ ἀστράτευτος καὶ ἀργός) λαμβά-
νων νῦν ἀτάκτως οὐκ ὠφελεῖ (οὐδέν),
ταῦτα λαμβάνων ἐν ἴσῃ τάξει (ὁ πρε-
σβύτερος ὑπάρχοι) ἐφορῶν καὶ διοικῶν πάν-
τα, ἀ χρὴ πράττεσθαι (ἐν τῇ πόλει).

ρατῆρησιν, σὺ, Δημόσθενες, λέγεις διὰ τούτων τῶν συμβουλῶν σου νὰ λαμβάνω-
μεν μισθὸν στρατιωτικόν; μάλιστα, οὐ μόνον τοῦτο λέγω, ἀλλὰ καὶ παρευθὺς,
ὦ ἄνδρ' Ἀθην., ἐννοῶ νὰ γείνη ἡ αὐτὴ σύνταξις ὅλων, δηλ. ἡ αὐτὴ ὅσας καὶ λῆ-
ψις παρ' ὅλων τῶν πολιτῶν περὶ ὅλων τῶν ἀναγκαίων εἰς τὴν πόλιν πραγμάτων,
διὰ νὰ ὑπάρχη ἕκαστος πολίτης τοῦτο, τὸ ὅποιον χρειάζεται ἡ πόλις, εἰάν ἕκα-
στος λαμβάνῃ τὸ μέρος ἐκ τῶν κοινῶν χρημάτων· δηλ. εἶνε δυνατόν νὰ ἔχωμεν
εἰρήνην· ἕκαστος τῶν πολιτῶν εἰάν λαμβάνῃ τὸ μέρος ἐκ τῶν κοινῶν χρημάτων,
δύναται νὰ ὑπάρχη βελτίων πολίτης, ὅταν μένῃ ἐντὸς τῆς πόλεως, ἐπειδὴ ἤθε-
λεν ἦνε ἐλεύθερος ἀπὸ τοῦ νὰ κάμνῃ τι αἰσχροῦν διὰ τὴν ἐξ ἐνδείας καὶ στερή-
σεως ἀνάγκην· συμβαίνει πάλιν εἰς τὴν πόλιν τοιοῦτόν τι, ὅποιον καὶ τώρα, δη-
λαδὴ πόλεμος· αὐτὸς ὁ ἴδιος πολίτης δύναται νὰ ὑπάρχη στρατιώτης ἀπὸ ταῦ-
τα τὰ ἴδια λήμματα ὑπὲρ τῆς πατρίδος, καθὼς εἶνε δίκαιον νὰ ᾖ ὑπὲρ τῆς πα-
τρίδος στρατιώτης· πάλιν, ὑπάρχει τις ἡμῶν ἔξω τῆς στρατευσίμου ἡλικίας· ὅ-
σα χρήματα, ἐν ᾧ λαμβάνει τώρα οὗτος ὁ ὅποιοςδήποτε πολίτης ἀτάκτως, χω-
ρὶς δηλαδὴ νὰ πράττῃ τι εἰς τὴν πόλιν, δὲν ὠφελεῖ, ταῦτα εἰάν λαμβάνῃ ὁ ἀρ-
μόδιος πολίτης μὲ ἴσῃν τάξιν, δύναται νὰ ὑπάρχη ἐφορὸς πάντων καὶ διοικητὴς
τῶν πραγμάτων ἐκείνων, τὰ ὅποια πρέπει νὰ πράττωνται εἰς τὴν πόλιν.

§. 13. Ὅλως δὲ οὐτ' ἀφελών, οὐτε προσθεῖς, πλὴν μικρὸν τὴν ἀταξίαν ἀνελών, εἰς τάξιν ἤγαγον τὴν πόλιν, τὴν αὐτὴν τοῦ λαθεῖν, τοῦ στρατεῦσθαι, τοῦ δικάζειν, τοῦ ποιεῖν τοῦθ' ὅ,τι καθ' ἡλικίαν ἕκαστος ἔχει, καὶ ὅτου καιρὸς εἴη, τάξιν ποιήσας· οὐκ ἔστιν, ὅπου μηδὲν ποιοῦσιν ἐγὼ τὰ τῶν ποιησόντων εἶπον, ὡς δεῖ νέμειν, οὐδ' αὐτοὺς μὲν ἀργεῖν καὶ σχολάζειν, καὶ ἀπορεῖν, ὅ,τι δὲ οἱ τοῦ δεινὸς νικῶσι ξένοι, ταῦτα πυνθάνεσθαι· ταῦτα γὰρ νυνὶ γίγνεται· καὶ οὐχὶ μέμφομαι τὸν ποιοῦντά τι τῶν δεόντων ὑπὲρ ὑμῶν, ἀλλὰ καὶ ὑμᾶς ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν ἀξιώ πρᾶττειν ταῦτα

§. 13. Ὅλως δὲ οὐτ' ἀφελών (τι), οὐτε προσθεῖς (τι), πλὴν μικρὸν ἀνελών τὴν ἀταξίαν, ἤγαγον τὴν πόλιν εἰς τάξιν, ποιήσας τάξιν τὴν αὐτὴν τοῦ λαθεῖν (τὸ μέρος τῶν κοινῶν χρημάτων), τοῦ στρατεῦσθαι, τοῦ δικάζειν, τοῦ ποιεῖν τοῦτο, ὅ,τι ἕκαστος ἔχει (ποιεῖν) καθ' ἡλικίαν, καὶ (ἐκεῖνο ποιεῖν), ὅτου καιρὸς εἴη (τοῦ ποιεῖν)· οὐκ ἔστι (μέρος τοῦ λόγου μου), ὅπου ἐγὼ εἶπον, ὡς δεῖ νέμειν (ὑμᾶς) τὰ (χρήματα) τῶν ποιησόντων (τὰ βέλτιστα τῇ πόλει) (τοῖς) ποιοῦσι μηδὲν (τῶν δεόντων), οὐδὲ δεῖ αὐτοὺς μὲν ἀργεῖν, καὶ σχολάζειν, καὶ ἀπορεῖν, πυνθάνεσθαι δὲ ταῦτα (τά) ὅτι οἱ ξένοι (στρατιῶται) τοῦ δεινὸς (στρατηγοῦ) νικῶσι· ταῦτα γὰρ γίγνεται νυνὶ· καὶ οὐχὶ μέμφομαι τὸν ποιοῦντα (στρατηγόν) τι τῶν δεόντων ὑπὲρ ὑμῶν, ἀλλ' ἀξιώ πρᾶττειν καὶ ὑμᾶς ταῦτα ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν, ἀφ'

§. 13. Καθολικῶς δὲ οὕτε χωρὶς νὰ ἀφαιρέσω τι, οὕτε χωρὶς νὰ προσθέσω τι εἰς τὰ καθεστῶτα, ἐκτὸς κατὰ μικρὸν, (ὅπερ ἐστὶ τὸ νὰ ἀφαιρέσωσι τοὺς περὶ τῶν θεωρικῶν νόμους καὶ ἐνόμους τῶν στρατιωτικῶν, οἵτινες παρεισέφρυσαν ἔξωθεν ὑπὸ τοῦ Εὐδούλου εἰς τὴν καθεστῶσαν νομοθεσίαν, καὶ νὰ λαμβάνωσιν ἅπαντες οἱ πολῖται τὸ μέρος ἐκ τῶν κοινῶν, ἀλλὰ νὰ πρᾶττωσιν ἐκ τῶν δεόντων ὅ,τι ἀνήκει εἰς ἕνα ἕκαστον, πλὴν τούτων οὐδὲν ἄλλο) ἀφ' οὗ ἀνῆρξα τὴν ἀταξίαν, ἔφερον τὴν πόλιν εἰς τάξιν, ἀφ' οὗ ἐτακτοποιήσα καὶ ἐδείξα τὴν αὐτὴν τάξιν καὶ τοῦ νὰ λαμβάνητε τὰ κοινὰ χρήματα, καὶ τοῦ νὰ στρατεύησθε οἱ ἴδιοι, καὶ τοῦ νὰ δικάζητε, καὶ τοῦ νὰ κάμνητε ἕκαστος τῶν πολιτῶν τοῦτο, τὸ ὁποῖον ἀναλόγως τῆς ἡλικίας του ὁ καθεὶς δύναται νὰ κάμνῃ, καὶ τοῦ ὁποίου ἡθέλην ἦν ἐκτάκτως καιρὸς· δὲν ὑπάρχει μέρος τοῦ λόγου μου, ὅπου ἐγὼ εἶπον, ὅτι πρέπει νὰ δίδητε εἰς τοὺς μηδὲν τῶν δεόντων ποιοῦντας τὰ χρήματα ἐκείνων τῶν πολιτῶν, οἵτινες μέλλουσι νὰ κάμνωσι τὰ δεόντα· οὐδὲ εἶπον, ὅτι σεῖς μὲν οἱ ἴδιοι πρέπει νὰ καθήσθε ἀργοὶ ἐν τῇ πόλει, καὶ νὰ ἀναπαύησθε καταγινόμενοι εἰς τὰς ἐορτάς, πανηγύρεις, καὶ θεάτρα, καὶ νὰ ὑπάρχητε εἰς ἀπορίαν καὶ ἐνδειαν, νὰ ἐρωτᾶτε δὲ διὰ νὰ μαθάνητε ταῦτα, ὅτι τὰ ξενικὰ στρατεύματα τοῦ δεινὸς στρατηγοῦ μας νικῶσι· διότι τῶρα ταῦτα γίνονται ἐν τῇ πόλει· ἀλλὰ ταῦτα λέγων δὲν μέμφομαι τὸν στρατηγὸν ἐκεῖνον, ὅστις κάμνει τι τῶν δεόντων πρὸς ὠφελείαν σας, ἀλλὰ κρίνω ἀξίον νὰ πρᾶττητε καὶ σεῖς οἱ ἴδιοι πρὸς ὠ-

ἐφ' οἷς ἑτέρους τιμᾶτε, καὶ μὴ παραχωρεῖν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῆς τάξεως, ἢ ἄνδρ. Ἀθην., τῆς τάξεως τῆς ἡν ὑμῖν οἱ πρόγονοι τῆς ἀρετῆς μετὰ ἀρετῆς, ἣν οἱ πρόγονοι κτησάμενοι μετὰ πολλῶν, καὶ καλῶν κινδύνων κτησάμε- πολλῶν καὶ καλῶν κινδύνων κατέλιπον νοι κατέλιπον. Σχεδὸν εἴρηκα, ἃ νομίζω ὑμῖν. Σχεδὸν εἴρηκα (ἐκεῖνα), ἃ νομίζω συμφέρειν ὑμεῖς δ' ἔλοισθε ὅ,τι καὶ τῇ συμφέρειν (ὑμῖν)· ὑμεῖς δ' ἔλοισθε (ἐκεῖ- πόλει καὶ ἅπασιν συνοίσειν ὑμῖν μέλλει. να), ὅ,τι μέλλει συνοίσειν καὶ τῇ πόλει καὶ ἅπασιν ὑμῖν.

φέλειαν τοῦ ἰδίου ἑαυτοῦ σας ταῦτα, διὰ τὰ ὅποια τιμᾶτε ἄλλους, καὶ νὰ μὴ παραχωρῆτε εἰς ἄλλους, ὧ ἄνδρ. Ἀθην., τὴν τάξιν τῆς ἀρετῆς, τὴν ὅποιαν οἱ πρόγονοι, ἀφ' οὗ μὲ πολλοὺς καὶ καλοὺς κινδύνους ἀπέκτησαν, τὴν ἄφησαν εἰς ἐ- σᾶς· σχεδὸν ἔχω εἰπῆ ἐκεῖνα, τὰ ὅποια νομίζω, ὅτι ὠφελοῦσι. Σεῖς δὲ εἴθε νὰ ἐκλέξητε ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον μέλλει νὰ ὠφελήσῃ καὶ τὴν πόλιν, καὶ ὅλους ἐσᾶς.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΕΙΣ ΤΟΝ ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΝ Γ'.

§. 1. Οὐχί-παρίσταται] ἡ ἐπέκτασις τοῦ οὐ δὲν γίνεται χωρὶς τινος ἐμφάσεως· τὸ δὲ παρίστασθαι σημαίνει κυρίως τὸ ἴσταςθαι τινα ἢ τι πλησίον ἄλλου· λέγεται δὲ μεταφορικῶς καὶ ἐπὶ τῶν ἐννοιῶν, τὰς ὁποίας συλλαμβάνει τις ἐν τῷ νῷ, καὶ κατέχων διασφίξει· διὸ ἐνταῦθα σημαίνει τὸ ὅτι δὲν παρουσιάζονται εἰς τὸν νοῦν τοῦ ῥήτορος αἱ αὐταὶ ιδέαι, αἵτινες παρίστανται εἰς τὸν νοῦν τῶν ἄλλων ῥητόρων τῶν προτρεπόντων τοὺς Ἀθην. νὰ τιμωρήσωσι τὸν Φίλιππον· ἡ δὲ σύνταξις· τὸ γινώσκειν ἐμὲ ταῦτά τοις γινωσκομένοις ὑπὸ τῶν ἄλλων ῥητόρων οὐ παρίσταται μοι·— ταῦτά-γινώσκειν] τὸ ἀπαρέμφατον εἶνε ὑποκειμενον τοῦ παρίσταται· ἡ ἐννοια· ἄλλα φρονῶ ἐγώ, ὅταν προσηλόνω τὸ βλέμμα μου εἰς τὴν θέσιν τῶν πολιτικῶν μας πραγμάτων, καὶ ἄλλα οἱ ἄλλοι· καθότι οἱ λόγοι ἐκείνων προτρέπουσιν ὑμᾶς νὰ τιμωρήσῃτε τὸν Φίλιππον· ἐγὼ ὅμως θεωρῶ ἐπ'αναγκῆς καὶ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ τὴν ἐντελῆ σωτηρίαν τῶν συμμάχων πρότερον· διὰ ταῦτα μοι φαίνονται, ὅτι ἀπατῶνται, καὶ σφάλλουσι μὴ συμβουλευόντες ὑμᾶς τὰ ἀληθῆ καὶ τὰ σύμφωνα μὲ τὴν παρούσαν θέσιν τῶν πραγμάτων· ἡ δὲ Ὀριστική Ἀντωνυμία προσλαμβάνουσα τὸ ἄρθρον, καὶ ὑπαγομένη τότε εἰς τὴν κλάσιν τῶν ταυτότητος καὶ ὁμοιότητος σημαντικῶν συντάσσεται δοτικῇ, ἥτις εἶνε ἡ ὑπονοουμένη αὐτῇ· ἐκείνοις τοῖς παριστανομένοις τῷ νοῖ τῶν ἄλλων ῥητόρων·—ὅταν εἰς τὰ πράγματα ἀποβλέψω·καὶ τοὺς λόγους] τὸ ἀποβλέπειν κυρίως σημαίνει τὸ προσηλόνειν, ἢ διευθύνειν τὸ βλέμμα πρὸς τι· ἐνταῦθα ὅμως σημαίνει τὸ σκοπεῖν καὶ παρατηρεῖν·—τοὺς μὲν γὰρ λόγους] τὸ σχῆμα τοῦ λόγου χιαστόν· λέγεται δὲ τοιοῦτον, ὅταν ἐκ δύο προηγουμένων τινῶν γίνηται πρῶτον ἡ ἀπόδοσις τοῦ δευτέρου, καὶ ἔπειτα τοῦ πρώτου, ὡς ἐνταῦθα· τὰ πράγματα προηγούνται τῶν λόγων, καὶ ὅμως ἐπὶ τῆς αἰτιολογίας προηγούνται οἱ λόγοι, καὶ ἔπονται τὰ πράγματα·—περὶ τοῦ τιμωρήσασθαι] τί διαφέρει τὸ ἐνεργητικὸν τοῦ μέσου εἴρηται ἐν τῷ δευτέρῳ Ὀλυνθιακῷ·—ὁρῶ γιγνομένους] οἱ λόγοι ἀκούονται, δὲν ὁρῶνται· ἀλλὰ τὰ αἰσθήσεως σημαντικὰ ἐνίοτε ἀνταλλάσσονται, καθὼς τὸ συνειθίζομεν καὶ ἡμεῖς λέγοντες εὐβλέπω οἱ λόγοι σου δὲν συμφωνοῦσι μὲ τὰς πράξεις σου·—εἰς τοῦτο προήκοντα] εἴρηται καὶ ἀλλαχού, ὅτι ὁ ἐνεστὼς τοῦ ἥκω σημασίαν ἔχει παρακειμένου· ἡ δὲ δεικτική ἔχει ὑπονοουμένην τὴν γενικὴν κατὰ τὰς ἐξελίξεις·—εἰς τοῦτο τὸ μέρος τῆς καταστάσεως·—εἰς τοιαύτην κατάστασιν, ὅπερ εἶνε ἰδιωτισμὸς τῆς ἀρχαίας, ὅστις ἐπὶ τῆς ἐπιθετικῆς συμφωνίας, εἴτε ἐπὶ τοῦ κατ' ἐπεξήγησιν προσδιορισμοῦ κατὰ τοὺς νεωτέρους, συνειθίζει νὰ μεταβάλλῃ τὸ οὐσιαστικόν, εἴτε τὸ προσδιοριζόμενον εἰς γενικὴν, τὸ δὲ Ἐπιθετικόν, εἴτε τὸν προσδιορισμὸν εἰς οὐδέτερον γένος, ὥστε ἀντὶ νὰ εἰπωσιν· ἡ Ἰωάνν.

κῆστοι ἢ λέγουσι: τὸ Ἰωνικὸν τῆς στολῆς ἐνίοτε ὅμως ἀττικώτερον μένει ἀ-
μετάβλητον καὶ τὸ γένος τοῦ ἐπιθέτου, καθὼς παρὰ Θουκυδίδην αὐτὸν πλείστον
τοῦ βίου κτλ. — καὶ οἱ σοφοὶ τῶν ἀνθρώπων κτλ. οὐ μὴν, ἀλλὰ καὶ ἡ δεικτικὴ
μένει ἐνίοτε μόνη χωρὶς τῆς γενικῆς, ὡς ἐνταῦθα ἤδη — ὥστε ὅπως μὴ πεισόμε-
θα — σκέψασθαι δεόν] αἱ ἐξ ἀπροσώπων ῥημάτων γινόμεναι οὐδέτεροι μετοχαί,
καθὼς εἶνε αἱ: ἐξόν, πρέπον, προσήκον κτλ. διττῶς εἰς τὸν λόγον λαμβάνονται·
πρῶτον ἀπολύτως, ὅποτε καὶ οὐδετεροαπόλυτοι μετοχαὶ ὀνομάζονται· δεῦτερον
ὡς κατηγορούμενα τῶν ῥημάτων, τὰ ὅποια συντάσσονται μὲ εἰδικὴν μετοχὴν, ἥ-
τις καὶ κατηγορηματικὴ μετοχὴ κατὰ τοὺς νεωτέρους λέγεται, ὅποια τὰ ὁράσεως
σημαντικὰ, τὰ γνωστικὰ, τὰ αἰσθήσεως σημαντικὰ, καὶ τὰ δηλωτικὰ ἐν γένει,
καθὼς φαίνονται· φανερόν, εἰμί, δηλός, εἰμι κτλ. οὐχὶ δὲ καὶ ἀντικείμενον, οὐδὲ προσ-
διορισμὸς τοῦ ἀντικειμένου· ἐνταῦθα δὲ τὸ δέον, ἐπεὶ δὴ σπανιώτατα εὐρίσκεται
κατὰ παράλειψιν τοῦ ἐσ-τὶ, εἶνε οὐχὶ κατηγορηματικὴ, ἀμέσως ἐξαρτωμένη ἐκ
τοῦ ὁρώ, ἀλλὰ κατηγορούμενον κυρίως τοῦ ἀντικειμένου σκέψασθαι, ὅπερ εἶνε
καὶ ὑποκείμενον τῆς ὑπονοουμένης μετοχῆς ὅν, ἥτις πάλιν εἶνε κυρίως κατηγο-
ρηματικὴ, εἴτε εἰδικὴ μετοχὴ ἐξαρτωμένη ἀμέσως ἐκ τοῦ ὁρῶ οὕτως: αὖτε ὁ-
ρῶ ὄν, δέον τὸ σκέψασθαι, ὅπως μὴ πεισόμεθα κτλ. αὐτὸ δὲ ὅπως καὶ ἐνταῦθα τρο-
πικόν· διὸ καὶ πρὸς μέλλοντα Ὀριστικῆς· καθότι τὰ τοιαῦτα συντάσσονται μὲ μέλ-
λοντα Ὀριστικῆς, ὅταν ἐξαρτῶνται ἀπὸ σκεπτικῶν, παραγγელματικῶν, ἢ τάσεως πρὸς
τι καὶ προντίδος σημαντικὰ ῥήματα, ὡς ἐνταῦθα τὸ ὅπως ἐκ τοῦ σκέψασθαι·
— οὐδὲν οὐν ἄλλο δοκοῦσιν· ἢ ἀμαρτάνειν] ὁ οὖν συμπερασματικὸς ἐνόησαν τὰ προη-
γούμενα μὲ τὰ ἐπόμενα οὕτως· ἐπεὶ δὴ ἡ θέσις τῶν πραγμάτων ἀπαιτεῖ πρῶτε-
ρον τὴν σωτηρίαν τῶν συμμάχων, καὶ οὐχὶ τὴν τιμωρίαν τοῦ Φιλ., διὰ ταῦτά
μοι φαίνονται οἱ τὰ τοιαῦτα λέγοντες, ὅτι δὲν ποιοῦσιν ἄλλο τι, ἢ ἀμαρτάνουσιν
ἀποπλανῶντες ἡμᾶς ἀπὸ τὴν ἀληθὴ ὑπόθεσιν, περὶ τῆς ὁποίας βουλευέσθε, ἥτις
εἶνε ἡ βοήθεια τῶν Ὀλουθίων, ἕως αὐτῶν σώσωμεν αὐτούς· ὅταν μετὰ τὸ αὐτὸν ἄλ-
λο, τί ἄλλο, ἐπιφέρειται ὡς ἡ ἐνοεῖται συνήθως ἐξωθεν τὸ εἶναι, γίγνεσθαι,
ποιεῖν, ἢ τι τοιοῦτον· εἶνε δὲ κυρίως ὁ ἡ ἀναλυτικὸς τῆς γενικῆς τῆς Ἑπιμε-
ριστικῆς ἀντινομίας ἄλλο οὐδὲν ἄλλο μοι δοκοῦσι ποιεῖν τοῦ δοκεῖν μοι ἀ-
μαρτάνειν· τὸ δὲ ἀμαρτάνειν εἰρωνικῶς ἐκφράζεται ὁ ῥήτωρ ὑπὸ ἐπιπλήξιν δη-
θεν ἐπισεικῇ, ἐν ᾧ ἐπερπε τὴν αὐτῆς ῥητορικῆς νὰ μεταχειρισθῇ ἐπιτίμησιν κατὰ
συμβούλιον, οἵτινες ἢ πραγματικῶς ἡγνόουν νὰ συμβουλευέσθαι τὰ ὠφέλιμα ἐν
σημύτοις μάχισται καιροῖς, καὶ διὰ ταῦτα ὤφειλον νὰ σιωπῶσιν, ἢ διαροδοκούμε-
νοι ὑπὸ Φιλίπ. ἐπιτίδης τὰ τοιαῦτα ἔλεγον — οὐχὶ τὴν οὖσαν] — τὴν ψευδῇ· ἀλ-
λὰ τὸ ἀρνητικὸν συνάπτεται μᾶλλον τῇ μετοχῇ παριστάντες· — ἐγὼ δὲ] ἀντιθε-
τικῶς πρὸς τοὺς ῥητορας· — ἐκεῖνοι μὲν οὕτως, ἐγὼ ὅμως ἄλλως· ὥστε καὶ ὁ δὲ
ἐναντιωματικὸς — ὅτι μὲν ποτ' ἐξῆν-οἶδα] τὸ ὅτι ἀναλυτικὸν καὶ ὀνομαστικόν
Ἐπαρεμφάτου, καὶ κατηγορηματικῆς μετοχῆς· καὶ ἂν μὲν ἐννοηθῇ ἐξωθεν τὸ
τοῦτο, τότε εἶνε ὀνομαστικὸν Ἐπαρεμφ. ἀνάλυσις, καθὼς, εἰδὼς τοῦτο τὸ ἐξεῖ-
ναι ποτ' ἂν ἡμῶς ὅχι, τότε εἶνε ἀνάλυσις εἰδικῆς μετοχῆς· ἐγὼ οἶδα ἐξόν πο-
τε ἔχειν καὶ τιμωρήσασθαι — ἐπ' ἐμοῦ γὰρ] οἱ Ἀθηναῖοι διὰ τοῦ Κλέωνος τοῦ
Μιλτιάδου ἀπέφικον τὴν Ἀμφίπολιν, ἥτις κατὰ Θουκυδίδην πρότερον ἐκαλεῖτο
Ἐννέα ὁδοί, ἀλλ' ὕστερον ἐγενεον αὐτόνομος· οἱ Ἀθην. θέλοντες πάλιν νὰ τὴν ἀ-
νακτήσωσιν ἐπεμφάν τὸν Ἰφικράτην· αὐτοὶ δὲ ἐπεκατέστησαν τὴν βοήθειαν τῶν

Μακεδόνων, πρὸς ἀμοιβὴν τῆς ὑποίας παρέδωκαν τὴν πόλιν εἰς ἐκείνους· ὁ δὲ Φίλιππος θέλων νὰ καταπαύσῃ τὸν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους πόλεμον, τὸν ὁποῖον ἤνοιξε, διότι κατῆγον οἱ Ἀθην. τὸν Ἀργαῖον εἰς τὸν θρόνον τῆς Μακεδονίας ἔχοντα ἐπ' αὐτοῦ δικαιώματα, ἀφῆκε πάλιν τὴν Ἀμφίπολιν αὐτόνομον· μετὰ ταῦτα πέμψας εἰς Ἀθήνας πρέσβεις εἰς τὰ (359 π. Χ.) καὶ γράμματα, τοῖς ὑπεσχέθη, ὅτι ἦτο ἑτοιμος νὰ κάμῃ πρὸς αὐτοὺς συμμαχίαν, καὶ τὴν πατρικὴν ν' ἀνανεώσῃ φιλίαν· ὁ δὲ δῆμος ἐπεμψε πρὸς αὐτὸν πρέσβεις τὸν Ἀντιφῶντα καὶ τὸν Χαρίδημον νὰ διαπραγματευθῶσι περὶ φιλίας καὶ συμμαχίας· ὁ δὲ παναῦρος Φίλ. οὐ μόνον φιλίαν καὶ συμμαχίαν πρὸς αὐτοὺς συνέθετο, ἀλλὰ καὶ ἐλπιδας τοῖς ἔδωκεν, ὅτι θὰ συμπράξῃ πρὸς ἀνάκτησιν τῆς Ἀμφιπόλεως, τὴν ὁποίαν πολὺ ἐπεθύμουν οἱ Ἀθην. νὰ ἀνοκτήσωσιν, ἂν ὅμως ἐκείνοι τῷ παραχωρήτῳ τὴν Πύδναν, ὅπερ καὶ ἐπέτυχεν, ἀλλ' ὑπεχρέωσεν αὐτοὺς νὰ τὸ φυλάξωσι μυστικόν· οἱ δὲ πρέσβεις ἐπανεληθόντες ἐκοινοποίησαν αὐτὸ πρὸς τὴν βουλὴν, φυλάξαντες αὐτὸ ἀπόρρητον πρὸς τὸν δῆμον, ἐξ οὗ κατήντησε πολυθρόνητος διὰ τὴν περιέργειαν τῶν Ἀθηναίων νὰ τὸ μάθωσιν, ὅπερ καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ Ὀλυμπιακῷ ἀναφέρει ὁ ῥήτωρ· ἀποκοιμίσας οὕτως ὁ Φίλ. τοὺς Ἀθηναίους, καὶ καταστρεψάμενος τοὺς Παίονας, καὶ Ἰλλυριοὺς, καὶ νικητὴς ἐκείθεν ἐπανακάμψας, ἐστράτευσε τὸ (358 π. Χ.) καὶ κατ' Ἀμφιπολιτῶν· αὐτοὶ δὲ οἱ πρότερον ὡς εὐεργέτη τῷ Φίλιππῳ θυσίας τελοῦντες, καὶ τοὺς Ἀθηναίους ἀποστρεφόμενοι, βλέποντες τὸν Φίλ. μετὰ τισαύτης δυνάμεως ἐρχόμενον ἐπ' αὐτοὺς, ἐπεμψαν πρέσβεις πρὸς Ἀθην. τὸν Στρατοκλῆ καὶ τὸν Ἰέρακα, οἵτινες παρελθόντες ἐπὶ τὸ βῆμα παρεκάλουν τοὺς Ἀθην. νὰ ἐκπλέωσι καὶ νὰ παραλαμβάνωσι τὴν πόλιν· ἀλλ' αὐτοὶ ἀπατηθέντες πάλιν ὑπὸ Φίλ. ἀπράκτους ἀπέπεμψαν τοὺς πρέσβεις τῶν Ἀμφιπολιτῶν· διότι ὁ Φίλ. πέμψας πάλιν ἐπιστολὴν πρὸς αὐτοὺς ὡμολόγει, ὅτι ἡ Ἀμφίπολις ὑπάρχει κτῆμά των, τὴν πολιορκεῖ δὲ διὰ νὰ τὴν παραδώσῃ εἰς αὐτοὺς. Κατὰ τὸν ἴδιον χρόνον (358 π. Χ.) καὶ οἱ Ὀλυνθιοὶ νομίζοντες τὴν αὕξησιν τοῦ Φίλ. ἐπιβλαβὴ εἰς ἑαυτοὺς, ἐπεμψαν πρέσβεις πρὸς Ἀθηναίους θέλοντες νὰ συνδιαλλαγῶσι καὶ νὰ συμμαχήσωσιν, ἀλλ' οἱ Ἀθην. προτιμῶντες τὴν φιλίαν ἐκαίνου παρὰ τὴν συμμαχίαν αὐτῶν ἀπέβαλον καὶ τούτους· αὕτη δὲ ἡ πρεσβεῖα τῶν Ὀλυνθίων εἶνε διάφορος τῆς παρούσης καὶ παλαιότερα· οὗτος δὲ ὁ καιρὸς ἦτο ὁ ἀρμοδιώτατος τότε πρὸς τὴν κατάλυσιν τῆς ἀρχῆς καὶ δυνάμεως τοῦ Φίλ., ὅστις τότε ἦτο εἰσέτι ἀσθενὴς καὶ ἀδύνατος, καὶ ὅμως τὸν ἔχασαν· τοῦτον λοιπὸν ὑπαινίττεται ὁ ῥήτωρ ἐνταῦθα λέγων· εἰγὼ δὲ ὅτι μὲν ποτ' ἐξῆν τῇ πόλει » καὶ τὰ αὐτῆς ἔχειν ἀσφαλῶς, καὶ Φίλιππον τιμωρήσασθαι, καὶ μάλα ἀκριβῶς » οἶδα· ἐπ' ἐμοῦ γάρ (358 π. Χ.), οὐχὶ πάλαι γέγονε ταῦτα ἀμφοτέρω· ἀλλ' οὐκ ἄτοπον ἴσως νὰ ἐννοήσωμεν καὶ τὸν τῆς Ἀμφιπόλεως — γέγονε ταῦτα ἀμφοτέρω] καὶ τὸ ἐξεῖναι τῇ πόλει τὰ αὐτῆς ἔχειν, καὶ Φίλιππον τιμωρήσασθαι — προλαβεῖν] πρὶν δηλ. τοῦ τιμωρήσασθαι Φίλιππον νὰ προλάβωμεν νὰ σώσωμεν τοὺς Ὀλυνθίους· — τὴν πρώτην] αὕτη καὶ αἱ παρόμαιαι μ' αὐτὴν αἰτιατικαί, οἷον, τὴν ταχίστην, μακράν, τὴν ἀρχὴν κλ. ἐκλαμβάνονται ὡς ἐπιρρήματα, καὶ οὐ μόνον πρόθεσιν τινὰ δὲν χρειάζονται πρὸς συμπλήρωσιν, ἀλλ' οὐδὲ οὐσιαστικόν τι· — τοῦτο] τὸ σώσαι τοὺς συμμάχους· — περὶ τοῦ τίνα τρόπον τιμωρήσεται τις ἐκεῖνον] εἴρηται πολλάκις, ὅτι αἱ ἐρωτηματικαὶ ἀντωνομῶνται μὴ οὐσαὶ ὀρθωτικαὶ· καὶ γὰρ ὡς μὴ ἀνασπειράται, γίνονται ὀρθωτικαί, ὅταν ἐρρίσκονται εἰς τὴν

ἀρχὴν τῶν ἐξαρτωμένων προτάσεων· ὁ ῥήτωρ δὲν εἶχε κατὰ νοῦν νὰ ἐκφέρῃ ἀ-
παρεμφατικῶς κατ' ἀρχὰς τὸν λόγον, ὥς τινες νομίζουσιν, οὕτω δηλ. περὶ τοῦ
τιμωρήσασθαι τὸν Φίλ. καὶ εἶτα τρόπον τινὰ μεταμεληθεὶς πρηνέβαλε τὸ ἀσθα-
τικὸν τοῦ λόγου, οὐχί, ἀλλ' ἀπ' ἀρχῆς αὐτὸ τοῦτο εἶχε κατὰ νοῦν, ὅπερ καὶ ἐ-
ξέφερε· διότι ὁ σκοπὸς του δὲν ἀπέβλεπε νὰ συμβουλευέσῃ ἀπλῶς περὶ τοῦ τιμω-
ρήσασθαι τὸν Φίλ., ἀλλὰ νὰ σκεφθῶσι τὸν τρόπον τῆς τιμωρίας·—πρὶν τὴν ἀρ-
χὴν—ὁρθῶς ὑποθέσθαι | πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ τέλους ἐν πᾶσιν ἡ ἀρχὴ πρέπει νὰ ᾖ
νε καλὴ, καθὼς καὶ τὸ γνωμικὸν ἀποφαίνεται ἀρχῆς καλῆς κάλλιστον καὶ τὸ
τέλος· ἀρχὴν δὲ καλὴν ἐννοεῖ τὴν ἐντελῆ σωτηρίαν τῶν Ὀλυθίων, τέλος δὲ
τὴν τιμωρίαν Φιλίππου.

§. 2. Εἴπερ ποτε]—περισσότερον ἀπὸ ἄλλην φράσιν· ὥστε δύναται ν' ἀνα-
πληρωθῇ ἡ φράσις αὕτη οὕτω· ἂν καὶ ἄλλοτε ποτε ἄλλος τις καιρὸς ἐδεῖτο, ὁ
παρὼν καιρὸς πολλῆς φροντίδος καὶ βουλῆς δεῖται·—οὐχ ὅ,τι χρὴ συμβουλευέσθαι,
ἀλλ' ἀπορῶ τίνα χρὴ τρόπον] γνωρίζει δηλ. τὸ τί πρέπει νὰ συμβουλευέσθαι, ἀλλ'
ἀπορεῖ πῶς νὰ τὸ συμβουλευέσθαι· ὑπαινίσσεται καὶ ἐνταῦθα τὰ θεωρικὰ χρήματα,
ἀπερ θέλει εἶναι ἡ μόνη σχεδὸν λύσις τῶν κακῶν, περὶ ὧν θεωρικὰ καὶ προοικονο-
μεῖ τὸν λόγον μακρόθεν, καταντῶν τὸ πρᾶγμα εἰς τὴν ἀνάγκην·—περὶ αὐτῶν]
ποίων· τῶν παρόντων πραγμάτων, ἡ περὶ τῆς συμβουλῆς· τὸ πρῶτον βεβαίως·
διότι ὁ ῥήτωρ ἐνταῦθα δὲν θέλει νὰ εἴπῃ, ὅτι ἀπορεῖ τί νὰ τοῖς συμβουλευέσθαι,
(τοῦτο τὸ γνωρίζει κάλλιστα) ἀλλ' ἀπορεῖ πῶς νὰ τοῖς τὸ συμβουλευέσθαι, τὸν
τρόπον δηλ.—ἐξ ὧν]—ἐξ ἐκεῖνων, ἃ σύνοιδα κτλ.—παρὼν καὶ ἀκούων] ἄρα γε
αἱ μετοχαὶ πρέπει νὰ ἐκληρωθῶσιν οὕτως, ὥστε ἡ μὲν πρώτη νὰ παριστᾷ τὴν ἄ-
μεσον γνώσιν καὶ μάθησιν, ἡ δὲ δευτέρα τὴν ἐμμεσον· τοὔτεστι τὰ μὲν ὁ ῥήτωρ
παρὼν ὁ ἴδιος ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἔμαθεν ἀμέσως ὡς ἐπ' αὐτοῦ καὶ ἐνώπιόν του
γεγενημένα, τὰ δὲ πρὸ αὐτοῦ τὰ ἔμαθεν ἐξ ἀκοῆς παρ' ἄλλων· δηλαδή ἐκ δύο
πηγῶν ἠρύσατο ταῦτα καὶ εἶναι πεπεισμένος ἐκ τε τῶν πρὸ αὐτοῦ συμβαινόντων
ὅτι τὰ περισσότερα πράγματα ἀπέτυχον κτλ· ἡ ἐκ μιᾶς μόνης πηγῆς, ἐκ τῶν
συμβαίνόντων δηλαδή ἐνώπιόν του, τὰ ὅποια παρὼν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ ἀκούων
ταῖς ἰδίαις ἀκοαῖς σύνοιδε· ταῦτο τὸ κατ' ἐμὲ προτιμότερον·—σύνοιδα] τὸ μὲν
ἀπλοῦν τούτου κυρίως σημαίνει γνωρίζω τι θετικῶς ἀπ' ἑμαυτοῦ, ὡς παρὼν ὁ
ἴδιος, ὅτ' ἐγένετο τὸ δεῖνα πρᾶγμα· τὸ δὲ σύνθετον σύνοιδα σημαίνει, ὅτι
γνωρίζω θετικῶς συνάμα μετ' ἄλλον τινά, καὶ μάλιστα μετ' αὐτόν τὸν πράξαντα
ἢ,τι δῆποτε, περὶ οὗ ὁ λόγος, καὶ δύναμαι νὰ καταθέσω καὶ μαρτυρίαν, χρειᾶς
τυχούσης, ἐπειδὴ ἦμην παρὼν, ὅτ' ἐγένετο· ἐκ τούτου προέκυψε καὶ τὸ σύνυ-
στα ἑμαυτῷ, ὁπότε ὁ πράξας εἰμι ἐγὼ ὁ ἴδιος· ἀλλ' ἐπειδὴ εἰς ταύτας τὰς
φράσεις τὸ οὐσιώδες τῆς ἐννοίας εἶναι οὐχὶ τὸ ὅτι συνάμα μετ' ἄλλον τινά γνωρί-
ζω τι, ἀλλ' αὐτὸ τοῦτο τὸ ὅτι γνωρίζω θετικῶς, διὰ ταῦτα τὸ συνειδέσθαι τινὲ
ἰσοδυναμεῖ μετ' τὸ ἀπλοῦν γνωρίζω, μενούσης ἀρχῆς τῆς συνπροθέσεως· εἴπομεν
δὲ καὶ ἀλλαχού, ὅτι τὸ συνειδέσθαι συντάσσεται πενταχῶς, διττῶς μὲν ἐπὶ ἐτε-
ροπροσωπίας, καθὼς, σύνοιδά σοι ἀδικοῦντι, καὶ σύνοιδά σοι ἀδικίαν· τριχῶς δὲ
ἐπὶ ταυτοπροσωπίας, καθὼς, σύνοιδα ἑμαυτῷ ἀδικοῦντι, σύνοιδα ἑμαυτῷ ἀδικίαν,
καὶ σύνοιδα ἑμαυτῷ ἀδικῶν·—ἐκπεφυγέναι] συνώνυμον τοῦτο τοῦ διαφεύγειν,
ἀλλ' ὑπάρχει λεπτή τις διαφορὰ· ὅθεν λέγεται ἐκφεύγω τὸν κίνδυνον, τὸν θά-
νατον, καὶ διαφεύγω· ἀλλὰ τὸ μὲν πρῶτον ἡτοῖ, ὅτι ἐξω γίνωμαι κινδύνου, καὶ

ἐπομένως σώζομαι, τὸ δὲ δεύτερον, ὅτι διὰ τινος μέσου, ὡς διὰ τῶν ἱατρικῶν καὶ τοῦ ἐπιστήμονος ἱατροῦ φεύγω τὸν θάνατον· ἐνταῦθα δὲ εἴρηται ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν πτηνῶν, τὰ ὅποια ἐκφεύγουσιν ἀπὸ τὰς χεῖρας τῶν ὀρνιθοθηρῶν· τὸ δὲ Ἀπαρέμφατον δὲν ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ σύνοιδα, τὸ ὅποιον ὡς γνωστικὸν συντάσσεται αἰτιατικῇ συνάμα εἰδικῇ μετοχῇ καὶ οὐχὶ Ἀπαρεμφάτω, ἀλλ' ἐκ τοῦ πέπεισμαι· καθότι ἡ ἔννοια τοῦ χωρίου τούτου εἶνε αὕτη· ἐγὼ πέπεικα ἐμαυτὸν κἀλλιστα, ὅτι τὰ πλείω τῶν πραγμάτων ἐκπέφουγεν ὑμᾶς οὐκ (ἐπὶ) τῷ μὴ συνιέναι ὑμᾶς (τὰ βέλτιστα) ἀλλ' ἐπὶ τῷ μὴ βούλεσθαι τὰ δέοντα ποιεῖν· τοῦτο δὲ ἔγνωκα ἐξ ὧν παρῶν καὶ ἀκούων σύνοιδα, οὐκ ἄλλων ἐμοὶ εἰπόντων·—ἢ] ὃ ἢ πάλιν καὶ ἐνταῦθα ἡ ἀναλυτικὸς τοῦ συγκριτικοῦ εἶνε (ὅχι τοῦ πλείω), ἀλλὰ τοῦ μᾶλλον, τὸ ὅποιον ὑπονοεῖται ὡς ἐκ τῆς ἐννοίας παρὰ τοῦ βούλεσθαι, ἢ ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ οὐ·—μετὰ παρρησίας]—ἐλευθερά, χωρὶς νὰ χαρίζωμαι εἰς τινα· ποιῶμαι τοὺς λόγους]—ὁμιλῶ· διαφέρει τὸ ποιῶ λόγον τοῦ ποιῶμαι λόγον· καθότι τὸ μὲν διὰ τοῦ μέσου ῥήματος ἐκφραζόμενον εἶνε ἴσον τῷ ὁμιλεῖν· τὸ δὲ διὰ τοῦ ἐνεργητικοῦ—τῷ συνθέτειν λόγους·—τοῦτο·εἰ τ' ἀληθῆ] τοῦτο δηλαδὴ θεωροῦντες τὸ ἂν λέγω τὴν ἀλήθειαν· ὥστε τὸ εἰ εἶναι ἀνάλλυσις ὀνομαστικοῦ Ἀπαρεμφάτου—τὸ λέγειν με·—καὶ διὰ τοῦτο] ἐπανάλαβε ἀπὸ κοινοῦ πάλιν τὸ ἀξιώ ὑπομένειν τὴν παρρησίαν διὰ τοῦτο διὰ τὸ ἵνα τὰ λοιπὰ βελτίω γένηται, εἰς ἀναπλήρωσιν τοῦ λόγου·—εἰς πᾶν·μοχθηρίας] ἰδιωτισμός καὶ ἐνταῦθα, περὶ οὗ ὅρα ἐν τῷ πρώτῳ πεπραγμένῳ ἐκτενῶς· τὸ δὲ μοχθηρία παράγεται ἀπὸ τὸ μοχθηρὸς, ὅπερ πάλιν ἀπὸ τὸ μόχθος, τὸ ὅποιον σημαίνει κόπον·—εἰς πᾶσαν μοχθηρίαν=κακὴν θέσιν καὶ κατὰστασιν· διότι καὶ ἡ κακία εἰς τὸ νὰ γείνηται μάχθον ἀπαιτεῖ.

§. 3. Μικρά]—ὀλίγα· τὸ μικρὸν κυριολεκτεῖται ἐπὶ συνεχοῦς πασοῦ, καὶ ἐπομένως ἐπὶ μεγέθους, τὸ δὲ ὀλίγον ἐπὶ πασοῦ διακεκριμένου, ἀλλὰ διὰ τὴν συγγένειαν ἀνταλλάσσονται·—τῶν γεγεννημένων] ἡ γενικὴ ἐνταῦθα σημαίνει τὴν σχέσιν τοῦ ὅλου πρὸς τὸ μέρος, τὸ ὅποιον παριστάνει τὸ μικρά·—ὑπομνησαι] ἡ ὑπὸ καὶ εἰς τὰς συνθέσεις πρῶτον σημαίνει τὸ ὑποκάτω κυρίως καὶ μεταφορικῶς, καθὼς, ὑφαλος, ὑποζύγιον κτλ. δεύτερον τὸ ἀνεπαίσθητως καὶ κρυφίως, καθὼς, ὑποχωρῶ·ὑποδέξομαι, καὶ ἐκ τούτων προκύπτει καὶ ἡ σημασία τοῦ ὀλίγον, ὡς ὑπόχαλκον, καὶ ὡς ἐνταῦθα· συντάσσεται δὲ τὸ ὑπομνησκείν με δύο αἰτιατικᾶς, ἄμεσον καὶ ἑμμεσον· ἐνταῦθα ἄμεσος εἶνε τὸ ὑμᾶς, ἑμμεσος τὸ μικρά·—μύνησθε] ἐνταῦθεν ἄρχεται τὸ διήγημα, δι' οὗ γίνεται ἡ ἀνάμνησις τῶν μικρῶν ἀντικείμενον δὲ τοῦ μύνησθε κυρίως εἶνε τὸ χρόνου· καθότι τὰ μνήμης καὶ λήθης σημαντικὰ μὲ γενικὴν συντάσσονται·—ὅτι] ἐνταῦθα τοῦτο δὲν εἶνε ὅτι, ἀλλ' ὅτε χρονικὸν ἐπὶ ῥῆμα προσδιορίζον τὸ ἀντικείμενον χρόνου τῆς κυρίας προτάσεως μὲ μνησθε, ὡς νὰ λέγη· μύνησθε τοῦ χρόνου, καθ' ὃν ἀπηγγέλθη φιλιππος κτλ. —ἀπηγγέλθη·πολιορκῶν] οὔτε τὸ ἀπρόσωπον εἰς προσωπικὸν μετετράπη ἐνταῦθα, οὔτε τὸ ἀπαρέμφατον εἰς μετοχὴν, ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ ἀπηγγέλθη ἀνάγεται γενικῶς εἰς τὴν κλάσιν τῶν Δηλωτικῶν, διὰ τοῦτο συνετάχθη μὲ μετοχὴν·κατηγορηματικὴν·—τρίτον ἢ τέταρτον ἔτος τουτί] ἐὰν ἡ πολιορκία συνέβη τὸν Μαιμακτηριῶνα μῆνα κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς 107: Ὀλυμπιάδος (ὅπερ ἐστὶ κατὰ Ὀκτώβριον τοῦ 352 π. Χ.) ὁ τρίτος·οὗτος Ὀλυμπιακὸς ἐξερωνήθη περὶ τοὺς πρώτους μῆνας τοῦ τετάρτου ἑτους τῆς 107 Ὀ-

λυμπιάδος, (ἦτοι τὸ 349 π. Χ.)· καὶ ὡς μὲν πρὸς τὴν χρονολογίαν ἡ φράσις· τρίτον ἢ τέταρτον ἔτος τουτί, οὕτως· ὡς δὲ πρὸς τὴν σύνταξιν καὶ ἐννοίαν εἰνεῖται μετὰ τὸ παρ' ἡμῖν λεγόμενον κατὰ παρένθεσιν· οὕτω π.χ. ὅταν ἡ χολέρα ἐνέσκηψεν, εἰνε τώρα τρία τέσσερα ἔτη, φθορὰν μεγίστην ἐπροξένησεν ἐνταῦθα — ἐν Κωνσταντινί, ὁπότε καὶ ἡ φιλάττη μοι λογία θυγάτηρ Πηνελόπη θύμα τελευταῖον αὐτῆς ἐν τῇ πατρίδι μου. Κίω ἔπεσε τῇ 14 Σεπτεμβρίου 1865· εἰνε δὲ ὀνομαστικαὶ ἀσχετοὶ καὶ ἀπόλυτοι, ἦτοι παρενθετικά, καὶ οὐχὶ ὥς τινες νομίζουσιν αἰτιατικά· καθότι διὰ τὸ νὰ ᾖ αἰτιατικά πρέπει νὰ φανερώσῃ χρονικὸν διάστημα, καθ' ὃ διήρκεσέ τι ἐνταῦθα ὁμοῦ δὲν σημεινούςι τοιοῦτόν τι· ἀρα εἰνε ὀνομαστικαὶ ἀπολύτως καὶ παρενθετικῶς τεθειμέναι — Ἡραῖον τείχος] φρούρια, τείχη, ὀρμητήρια, ἐπιτειχίσματα ὀνομάζονται πόλεις, ἢ μέρη ὠχυρωμένα· τοῦτο λοιπὸν τὸ Ἡραῖον τείχος ἦτο πόλις ἐν Θράκῃ, ἀποικία τῶν Σαμίων, οὔτινες ὑπὲρ πολυῖ ἐσέβοντο τὴν Ἡραν, ἐξ ἧς ἔλαβε καὶ τὸ ὄνομα, κειμένη ἐπὶ τῆς Προποντιδὸς οὐχὶ τόσον πολὺ μακρὰν ἀπὸ τὴν Πέρινθον (τὴν νῦν Ἡράκλειαν)· τοιαῦτα φρούρια ἐν Θράκῃ ὠχυρωμένα ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας κατὰ τῶν ἐπιδρομῶν τῶν βαρβάρων Θρακῶν ἦσαν καὶ ἄλλα, καθὼς τὸ Νέον τείχος, τὸ Δαύνιον τείχος, τὸ Σέρριον τείχος, τὸ μακρὸν τείχος κτλ. ἠθέλησε δὲ νὰ τὸ κυριεύσῃ ὁ μεγαλειόβολος Φίλιππος διὰ τὸ ἔχει ὀρμητήριον κατὰ τοῦ Βυζαντίου, εἰς ὃ ἐπωφθαλμίῃζε· — Μαυμακτηριῶν] οὗτος ἀντιστοιχεῖ ἐν μέρει μὲ τοὺς παρ' ἡμῖν Ὀκτώβριον καὶ Νοέμβριον, εἴτε ἀπλοελληνικώτερα Ἀἰδομητριάτην καὶ Ἀιστρατιάτην· διότι οἱ Ἀθηναῖοι εἶχον μῆνας Σεληνιακοὺς, αἵτινες κινεῖσθαι περιοδικῶς, ὡς καὶ τῶν Ὀθωμανῶν, τῶν ὁποίων ἡ μνηαία νηστεία ῥαμαζὰν περιοδεῖ κυκλικῶς ἅπαν τὸ Σεληνιακὸν ἔτος· ὁ δὲ Φίλιππος ἐπίτηδες ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τὸν χειμῶνα ἐπεχειρεῖ, ὁπότε οἱ Ἀθηναῖοι δὲν ἠδύναντο νὰ βοηθῶσι τὰ πολιορκούμενα μέρη· οὗτος δὲ ὁ μὴν ἦτο πέμπτος μὴν τῶν Ἀθηναίων (διότι δὲν εἶχον ὅλοι οἱ Ἕλληνες τοὺς αὐτοὺς μῆνας)· ὠνομάσθη δὲ οὕτως ἀπὸ τὸν Δία τὸν μαυμάκτην = ταρακτικόν· καθότι ὁ ἄρ, τὸν ὁποῖον ἀλληγορικῶς ὠνομάζον Δία, ἢ Ἡραν, ἐν ἀρχῇ τοῦ χειμῶνος φυσικὰ ταραττεται· — πολλῶν λόγων καὶ θαυροῦ γιγνομένου] ἡ σύνταξις ἐνταῦθα διφορεῖται· ἢ ἀπὸ τὸ ἐπόμενον ἔλκεται καὶ εἰς τὸ ἡγούμενον ἀναλογίως ἡ μετοχὴ γιγνομένου, ἢ ἐτέθη ἐνικῶς κατὰ τὸ προσεχέστερον· ὁ δὲ θαυρος ἦτο σύνθετος πράγμα· ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῶν Ἀθηναίων (καὶ οὐχὶ μόνον τώρα), οὔτινες ἄλλοτε μὲν ἀπαδέχοντο τὰ λεγόμενα, ἄλλοτε δὲ τὰ ἀπεδοκίμαζον· ἀλλ' ἤδη, ὁπότε τοῖς ἡγγέλθη ὁ Φίλιππος, ὅτι πολιορκεῖ τὸ Ἡραῖον τείχος, διὰ τί ἐθαυροῦν; ὁποῖα δικαιώματα εἶχον οἱ Ἀθηναῖοι ἐπὶ τοῦ Ἡραῖου τείχους, ὅπερ ἦτο, ὡς εἶπεν, ἀποικία τῶν Σαμίων; ἰδοὺ ὁ λόγος· ἢ ἐπειδὴ τὸ τείχος οὐσαν ἀποικίαν τῶν Σαμίων, τοὺς ὁποίους εἶχον συμμαχοῦς, φκαιοποιούντο καὶ αὐτοὶ διὰ τὸ συμμαχικόν, ἢ ὠφραῶμενοι τοὺς καταχθόνους σκοποὺς τοῦ Φιλίππου· διὰ τὸ Βυζάντιον, ὅπερ καὶ τὸ πιθανώτερον, ἤβελον ν' ἀντιταχθῶσιν· — ἐψηφίσασθε] τὸ ψηφίσεσθαι κυρίως σημαίνει τὸ νὰ θέτῃ τις ἐν τῇ Κάλπῃ τὴν ψφὸν του, καὶ νὰ ἐπικυρῶσι τὰ λεγθέντα· οἱ Συγγραφεῖς ὁμοῦ μεταχειρίζονται καὶ ἀντὶ τοῦ χειροτονεῖν τὴν ψηφίσασθαι· — καθέλκειν] ἐπειδὴ τὰ πλοῖα τῶν ἀρχαίων ἦσαν μικρά, τὸν χειμῶνα, ἢ ἐν καιρῷ εἰρήνης τὰ ἀνείλκον εἰς τὴν ξηρὰν, ἐνα μὴ σήπωνται· ὅτε δὲ ἀνάγκη τις τοὺς κατελάνθανε, τὰ καταβάζον εἰς τὴν θάλασσαν, τὰ ἐσυγύριζον, τὰ ἀρμάτωναν, καὶ τὰ ἔστελλον, ὅπου ἡ χρεία τὸ ἀπῆτει ἐκ τοῦ-

του τὸ καθέλκειν σημαίνει ἐμμέσως τὴν ἀποστολὴν τοῦ στόλου — τοὺς μέχρι πέντε καὶ τετταράκοντα ἐτῶν] τὰ στρατεύσιμα ἔτη ἐλάμβανον ἀρχὴν ἀπὸ τὸ 18: ἔτος μέχρι τοῦ 60· καὶ μέχρι μὲν τῶν 20 ἐγίνοντο περίπολοι = χωροφύλακες· ἀπὸ δὲ τῶν 20 ἐξήρχοντο καὶ εἰς ὑπερορίους καὶ ἐκδήμους στρατείας· ἀλλ' ἐπειδὴ οἱ Ἀθην. τότε ἐν τῇ παρακμῇ των μετεχειρίζοντο ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ξενικὰ στρατεύματα, τότε δὲ ἀπορροισάντες νὰ καταβάσωσι τεσσαράκοντα τριῆρεις, καὶ αὐτοὶ οἱ ἴδιοι νὰ ἐμβαίνωσι, καὶ ὄχι ξένοι, καὶ τάλαντα 60 νὰ εἰσφέρωσι, καὶ ἐν χειμῶνι νὰ ἐκστρατεύωσι, τὴν μεγάλην σπουδὴν καὶ προθυμίαν των εἰς τὸν πόλεμον ἐμφαίνουσιν — αὐτοὺς] = αὐτοὶ οἱ ἴδιοι καὶ οὐχὶ ξένοι — τάλαντα ἐξήκοντα] ἡ λέξις τάλαντον παράγεται ἀπὸ τὸ ῥῆμα τ α λ ά ω - τ λ ά ω, τὸ ὁποῖον σημαίνει ὑποφέρει· ἔχει πολλὰς σημασίας· σημαίνει ζυγαριάν, πληθυν. τὰς πλάστιγγας τῆς ζυγαριᾶς· συνεκδοχικῶς τὸ βῆρος, τὸν σταθμὸν τοῦ πράγματος, τὸ ὁποῖον ζυγίζεται· μεταφορικῶς τὴν πλάστιγγα τῆς τύχης· καὶ νόμισμα ἰδανικόν, καὶ οὐχὶ πραγματικόν, ἀπαρallάκτως πρὸς τὸ πουργι τῶν Ὀθωμανῶν, τὸ ὁποῖον ἰσοδυναμεῖ πρὸς γρόσια πεντακόσια· ἦσαν δὲ πολλῶν εἰδῶν τάλαντα· Ἀττικὰ, Κορινθιακά, Αἰγινητικὰ, Κύβοικὰ, Βαθυλωνιακά, Αἰγυπτιακά, κτλ. τὰ ὅποια εἶχον πολλὴν διαφορὰν πρὸς ἄλληλα· ἀλλὰ τὸ Ἀττικὸν ἰσοδυναμεῖ πρὸς 60 μνᾶς Ἀττικὰς, ἔτε πρὸς 6000 δραχμῶν ὡς πρὸς τὴν νομισματικὴν τοῦ Ἀζίαν = σχεδὸν πρὸς 24,000 γροσίων· ὥστε τὰ 60 τάλαντα ἰσοδυναμοῦσι πρὸς 1, 440,000 περίπου — τοῦ ἐνιαυτοῦ τούτου] ἀπ' οὗ ἀπεφάσισαν νὰ καταβάσωσιν εἰς τὴν θάλασσαν 40 τριῆρεις, καὶ 60 τάλαντα νὰ ἐτοιμάσωσι καὶ λοιπὰ, ἀρῆκαν καὶ ἀπέρασαν ἐννέα μῆνες τοῦ ἀρχαμένου ἐκείνου ἐνιαυτοῦ τοῦ (352 π. Χ.), καὶ τρεῖς ἀπὸ τῶν ἐπόμενων ἐνιαυτῶν τοῦ (351 π. Χ.), καὶ τότε μόλις ἀπεφάσισαν νὰ στείλωσι τὴν βοήθειαν εἰς τὸ Ἑραίων τεῖχος· ἀλλὰ καὶ τότε ἀντὶ τῶν τεσσαράκοντα τριηρῶν δέκα μόνον, ἀντὶ πολιτῶν ξένους, καὶ ἀντὶ 60 ταλάντων πέντε μόνον· διὰ τοῦτο ὁ ῥήτωρ τώρα τὰ ἀναφέρει, διὰ νὰ ἐξελέγξῃ τὴν κουφόνειαν καὶ διεφθαρμένην πλέον γνώμην τῶν Ἀθηναίων, καὶ τὸ ἄστατον αὐτῆς οὐχὶ μόνον εἰς ἐκεῖνα, εἰς τὰ ὅποια τοὺς προέτρεπον οἱ ῥήτορες, ἀλλὰ καὶ εἰς ἐκεῖνα, τὰ ὅποια ἔκριναν οἱ ἴδιοι ὡς ἄξια μεγίστης προσοχῆς — Ἑκατομβαιῶν] ἀπέρασεν· οἱ Ἀθηναῖοι ὠνόμασαν τοὺς μῆνας των ἀπὸ ἐπίσημόν τινα ἑορτὴν, τὴν ὁποίαν ἐτέλουν κατ' ἐκεῖνον τὸν μῆνα· π. χ. τὸν Ἑκατομβαιῶνα τὸν ὠνόμασαν οὕτως ἀπὸ τὴν ἑορτὴν Ἑκατόμβαια, τὴν ὁποίαν ἐτέλουν πρὸς τιμὴν τῆς Ἥρας· τὸν Μεταγειτινῶνα ἀπὸ τὰ Μεταγείτνια, τὰ ὅποια τότε ἐώρταζον πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀπόλλωνος, καὶ καθεξῆς — μετὰ τὰ μυστήρια] διπλᾶ ἐτέλουν οἱ Ἀθηναῖοι μυστήρια, μεγάλα καὶ μικρά· καὶ τὰ μὲν μεγάλα ἐλέγοντο καὶ Ἑλευσίνια τελούμενα μετὰ μεγάλης πομπῆς ἐν Ἑλευσίνι πρὸς τιμὴν τῆς Δήμητρος· τὰ δὲ μικρὰ πρὸς τιμὴν τοῦ Ἡρακλέους· ἀμφότερα δὲ ἐτελοῦντο κατ' ἕτος· διήρκουν δὲ τὰ μεγάλα ἐννέα ἡμέρας· ἤρχοντο ἀπὸ τὴν δεκάτην πέμπτην τοῦ Βοηδρομιῶνος (Σεπτεμβρίου καὶ Αὐγούστου) καὶ ἐτελεύτων εἰς τὰς 23 τοῦ αὐτοῦ μηνός· ποῖα δὲ μυστήρια ἐνόσθ' ἐνταῦθα· τὰ μικρὰ, ἢ τὰ μεγάλα, τὰ μεγάλα βεβαίως, τὸ ὁποῖον συνάγεται καὶ ἀπὸ τὸν μῆνα, καθ' ὃν ἐτελοῦντο, καὶ ἀπὸ τὸ ἄρθρον, τὸ ὁποῖον κατήνησεν ὡς χαρακτηριστικὸν αὐτῶν· καθότι οἱ Συγγραφεῖς ὅτε πρόκειται νὰ ἀναφέρωσι περὶ αὐτῶν, ἐνάθρως πάντοτε τὰ προφέρουσιν· ἦσαν δὲ ταῦτα ἡ ἐπισημοτέρα ἑορτὴ τῶν Ἀθηναίων, ἐν οἷς ξένος δὲν συνεχω-

ρείτο νὰ παρευρίσκηται — κενός] πολιτικῆς δυνάμεως κατ' ἀντίθεσιν τῆς πρώτης των ἀποφάσεως· ἀλλ' ἄρ' ἔτι κεναί μόνον πολιτῶν ἦσαν, πλήρεις δὲ ξένων, ἣ καὶ ἀμφοτέρων; τοῦτο φαίνεται πιθανώτερον· καθότι οἱ χρηστοὶ Ἀθηναῖοι τὴν στρατολογίαν τῶν ξένων τὴν ἀνέθετον εἰς τοὺς στρατηγοὺς τοὺς διὰ τοῦτο καὶ ξαναγοὺς ὀνομαζομένους, οὐδαμῶς οἱ ἴδιοι μεριμνῶντες· — Χαριδμημον] οὗτος δὲν ἦτο Ἀθηναῖος, ἀλλ' ἐκ τῆς Ἑρσεὺ πόλεως Βυβόας, διὰ τὰς πρὸς τὴν πόλιν ὁμῶς ἐκδουλεύσεις τοῦ ἐπαλιπαγραφῆθαι Ἀθηναῖος, τὸν ὁποῖον μετεχειρίζοντο ὡς ξαναγόν, ἀλλ' ἦτο δόλιος, ἀσελγής, ἄσωτος καὶ μέθυσος· — ἀργυρίου] ἀργυρὸς καὶ χρυσὸς διαφέρουσιν ἀπὸ τῶ ἀργύριον καὶ χρυσόν· καθότι τὰ μὲν πρῶτα σημαίνουσι τὰ μέταλλα, τὰ δὲ δευτέρως τὰ ἐκ τούτων νομίσματα· ἡ δὲ γενικὴ σημαίνει τὴν σχέσιν τῆς ὕλης πρὸς τὸ ἔργον· — ὡς δὲ ἠγγέλθη ἀφίετε] χρονικὸν τὸ ὡς· συγχρόνως δηλαδὴ τῇ ἀγγελίᾳ ταύτῃ καὶ σεῖς τὰ ἀπλώσατε=ἀδιαφορήσατε· ἀσθενῶν, ἡ τεθνεῶς] αἱ μετοχαὶ εἰδικαί ἐξαρτῶμεναι ἐκ τοῦ ἠγγέλθαι· τίνα δὲ ἀσθενεῖαν ἐννοεῖ; τινὲς λέγουσιν, ὅτι ἀσθενεῖαν ἐννοεῖ ὁ ῥήτωρ τὴν ἐκ τῆς πληγῆς τοῦ ὀφθαλμοῦ του, τὴν ὁποίαν ἐπαθεν ἐν τῇ πολιορκίᾳ τῆς ἐν Θεσσαλίᾳ Μεθώνης ὑπὸ τινος Μεθωνίου Ἀστέρος ὀνομαζομένου, ὅστις τόσον ἐπιτύχεις τοξότης ἦτο, ὥστε ἐστοιχημάτισε, λέγεται, νὰ ῥίψῃ ἀπὸ τοῦ τείχους τὸ βέλος τοῦ κατ' εὐθείαν εἰς τὸν ὀφθαλμὸν τοῦ Φιλίππου, ὅπερ καὶ ἐπέτυχεν, ἐπιγράφας ἐπὶ τοῦ βέλους καὶ τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην, ὡς λέγεται, Ἀστὴρ Φιλίππου θανάσιμον πέμπει βέλος, τὴν ὁποίαν ἀναγνοὺς ὁ Φίλ. ἀνταπήντησε, λέγουσιν, ὅτι ἀν λάβῃ τὸν Ἀστέρα θὰ τὸν κρεμάσει μετὰ τῶν Ἀστέρων, τὸ εἶδος τοῦ θανάτου ὑπαδὴλῶς. Ἀλλ' ὁ Φίλιππος, ἰδὼμεν ἀνωτέρω, ὅτι ἐπολιόρκει τὸ Ἑραῖον τεῖχος, πῶς εὐρίθη τὴν ἑν Μεθώνῃ πολιορκῶν αὐτήν, ὅπου ἀπολέσας τὸν ὀφθαλμὸν τοῦ ἡσθένει, καὶ κατὰ συνέπειαν φθάσασα ἡ εἰδήσις αὐτῇ εἰς Ἀθήνας ἔκαμε τοὺς Ἀθηναίους νὰ ἀναβάλωσι τὴν ἀποστολὴν τοῦ στόλου· διὰ νὰ συμβιβασθῶσι ταῦτα, ἡ ἄλλη ἀσθενεῖα πρέπει νὰ ὑποτεθῇ, ὅτι κατέλαβε τὸν Φίλιππον μετὰ τῆς πολιορκίας τοῦ Ἑραίου, ἢ ὅτι συγχρόνως ἐπολιόρκει ἀμφοτέρως, καὶ Μεθώνην καὶ Ἑραῖον, καὶ ἐν ταῦθα μὲν ἐγκαταλείπων στρατηγὸν τινὰ ἐπὶ τῆς πολιορκίας τοῦ Ἑραίου, αὐτὸς ὁ ἴδιος ἐπολιόρκει τὴν Μεθώνην· ἀλλ' οὐ μὲν πείθουσι καὶ ταῦτα, πρῶτον, ὅτι ὁ Φίλ. ἔπρεπε νὰ ᾔδει παρὼν καὶ εἰς τὰς δύο πολιορκίας, ἐπὶ τῆς ὁἰδίας, καθὼς ὁ ῥήτωρ ἐν τῷ πρώτῳ Ὀλυνθιακῷ μᾶς τὸν περιγράφει· καὶ δεύτερον, ἂν ἀπεφάσιζε νὰ πολιορκῇ συγχρόνως καὶ τὰ δύο, ποῦ πρῶτον ἔπρεπε νὰ παρευρίσκηται; εἰς τὴν Μεθώνην, ἢ εἰς τὸ Ἑραῖον, τὸ ὁποῖον περὶ πολλοῦ ἐποιεῖτο νὰ βάλῃ εἰς χεῖρας, ἵνα ἔχῃ αὐτὸ, ὡς προσέφημεν, ὀρμητήριον κατὰ τοῦ Βυζαντίου, εἰς τὸ ἐπωφελιμῆς· — καιρὸν τοῦ βοηθεῖν] τὸ ὀνομαστικὸν Ἀπαρέμφατον προσδιορίζον ὡς γενικὴ τὸ καιρὸν, ἐμφαίνει τὴν σχέσιν τοῦ συμβεβηκότος πρὸς τὴν ὑπόστασιν· — ἀφίετε] διαφορεῖται τὸ ῥῆμα τοῦτο ὡς πρὸς τὴν αὐξήσειν· καθότι καὶ ἀναυξήτως ἐκφέρεται ὡς ἐνταῦθα, καὶ μὲ αὐξήσειν· ἀφίετε, ἥτις γίνεται ἐξωθεν τῆς προθέσεως· — τὸν ἀπόστολον] = τὴν ἀποστολὴν πᾶν πλοίων· καθότι ἀποστολῆς μὲν λέγονται οἱ ἐπὶ τῆς ἀποστολῆς τῶν πλοίων· ἀπόστολοι δὲ αὐταὶ αἱ ἀποστολαὶ καὶ ἐκπομπαὶ τῶν πλοίων, ἐνίοτε δὲ καὶ αὐτὸς ὁ στόλος· — αὗτος ὁ καιρὸς αὐτὸς] τὸν ὁποῖον ἀφήσατε· δηλ. αὐτὸς αὗτος ἦτο ὁ ἀρμόδιος καὶ κατάλληλος καιρὸς, καὶ οὐχὶ ἄλλος· ἢ αὗτος ἔχει διασταλτικὴν ἐννοίαν· καθότι τότε,

ὅτε ὁ Φίλ. ἡσθένει, οὐ μόνον εἰς τὸ Ἑραῖον τείχος, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν Μακεδονίαν αὐτὴν, καὶ ὅπου ἀλλαγῇ ἤθελον, εὐκόλως καὶ ἀφόδως ἡδύναντο νὰ πελεύσῃ — εἰ ἐδοθησάμεν — οὐκ ἂν ἡνώχλει] ἡ μὲν ὑπόθεσις φανερά μὴ ἐπαληθεύσῃ, ἡ δὲ συνέπεια ἐνδεχομένη καὶ δεκτικὴ ἐπαληθεύσεως.

§. 4. Τὰ μὲν δὴ τότε πραχθέντα οὐκ ἄλλως ἔχου] = τὰ γενόμενα οὐκ ἀπογίνονται διότι τὸ ἀπαξ πραχθέν οὐδεὶς δύναται νὰ ποιήσῃ ἀγένητον, οὐδ' αὐτὸς ὁ θεός· ἀλλ' ὁ θεὸς ὡς παντοδύναμος οὐχὶ ὅτι δὲν δύναται νὰ ποιήσῃ ἀγένητον τὸ γενηθὲν, ἀλλ' ὅτι ἡ φύσις αὐτῶν τῶν πραγμάτων εἶνε ἀνεπίδεκτος τούτου· καθότι ὁ θεὸς δύναται νὰ ποιήσῃ τὰ πάντα, καὶ τὸν ἄνθρωπον νὰ πετῇ, καὶ τὴν ἀλόγον φύσιν νὰ ὁμιλῇ, ἀλλ' ἡ φύσις αὐτῶν δὲν εἶνε δεκτικὴ τῶν τοιούτων, καθὼς καὶ διδάσκαλος τις δύναται βεβαίως τὸν ἐκ τῆς Ἀλληλοδακτικῆς προδιδασθέντα μαθητὴν καὶ ποιητὰς νὰ τὸν παραδῶσῃ εὐθύς καὶ Ὁμηρον, ἀλλ' ἡ κατάστασις τοῦ παιδὸς εἰσέτι δὲν τὸ συγχωρεῖ· ἀλλὰ διὰ τοῦτο οὐδεὶς δύναται, νομίζω, νὰ μεμφθῇ τὸν διδάσκαλον ὡς ἀνίκανον καὶ ἀδύνατον· τὸ αὐτὸ ἐφαρμοστέον καὶ τῷ Θεῷ· τὸ ἀδύνατον δὲν θεωρεῖται ἐξ αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ἐκ τῆς φύσεως τῶν πραγμάτων· ἀλλ' ἄλλοι ὑπακούουσιν ἀδιανοήτως καὶ ἀπερισκέπτως λέγοντες, ὅς ἔκαμνεν ὁ θεὸς τὴν φύσιν τοῦ ἀνθρώπου νὰ ᾔη δεκτικὴ πτῆσεως, καὶ τὴν τῶν ἀλόγων ἐπίσης δεκτικὴν λόγου· ὁ θεὸς ἐν τῇ ἀπερίῳ αὐτοῦ σοφίᾳ ἐμέτρησε καὶ προεῖδε τὴν χωρητικότητά ἐνός ἐκάστου τῶν ὄντων, καὶ ἀναλόγως μετέδωκεν εἰς ἕν ἕκαστον τὸ δυνατόν τῇ φύσει αὐτῶν· ὅθεν μετέπειτα ἤθελε πέσῃ εἰς ἀτοπον καὶ ἀντίφασιν, ἐὰν ἐπειράτο τοιούτου τινός, καὶ παραλογισμὸν, ὅπερ καὶ ἐπὶ φρονίμου ἀνθρώπου ἤθελεν ἀπάθῃ, πολλῷ μᾶλλον ἐπὶ Θεοῦ — δευτέρου πολέμου καιρὸς ἦκει τις] ἡ μὲν γενικὴ καὶ ἐνταῦθα προσδιορίζει τὸ καιρὸς, ἐμφανίοντα ὁμοίως τὴν σχέσιν τοῦ συμβεβηκότος πρὸς τὴν ὑπόστασιν· ἡ δὲ ἀόριστος τις δὲν ἔχει σημασίαν μεγεθυντικὴν, ἀλλ' ἀόριστον· τὸ δὲ ἡ καὶ παρακειμένον — καὶ περὶ τούτων] τῶν τότε πραχθέντων ὡς πρὸς τὸ Ἑραῖον — ἵνα μὴ ταῦτά πάθῃτε] ὁ τελικὸς ἵνα ἐξαπατῶμενος ἀπὸ παρωχημένου ἔπρεπε νὰ συνταχθῇ με εὐκτικὴν, συνταχθῇ δὲ με ὑποτακτικὴν, διότι ὁ σκοπὸς, δὲ ὅν ὁ ῥήτωρ καὶ περὶ τῶν παρελθόντων ἀνέφερεν, ἀπέβλεπεν εἰς ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἐμελλε νὰ γείνωσι· — τί δὴ;] διὰ ταύτης τῆς ἐρωτήσεως, ἥτις καὶ προπαρασκευαστικὴ καλεῖται, θέλει νὰ ἐξυπνήσῃ τὴν φιλοτιμίαν καὶ προσοχὴν τῶν Ἀθηναίων — εἰ γὰρ μὴ βοηθήσετε] ὁ γὰρ αἰτιολογεῖ τὴν ἔξωθεν ὑπακούουμένην ἀπόκρισιν τῆς ἐρωτήσεως χ ρ η σ ὅ μ ε θ α — παντὶ σθένει κατὰ τὸ δυνατόν] διὰ τῆς δοτικῆς ἀπασαν τὴν δύναμιν καὶ πάντα τρόπον δυνάμεως τῶν Ἀθηναίων ἐννοεῖ, διὰ δὲ τοῦ ἐμπροθέτου τὸ ὅσον ἀνέκει εἰς πᾶσαν τὴν δύναμιν των — θεάσασθε] ἡ ἀπόδοσις τῆς ὑποθέσεως εἰς προστακτικὴν, διότι ἡ συνέπεια περιέχει συμβουλήν καὶ παραίνεσιν — ἐστρατηγηκότες πάντα] τὸ στρατηγεῖν ὅταν σημαίνει τὸ ἡγεῖσθαι ὡς στρατηγόν, συντάσσεται με γενικὴν κατὰ τὰ ἀρχικά· ὅταν ὁμως ἰσοδυναμῇ πρὸς τὸ διατάττειν, ὡς ἐνταῦθα, τότε με αἰτιατικὴν· ἀλλάζουσαι γὰρ αἱ λέξεις σημασίαν ἀλλάζουσιν καὶ σύνταξιν· ἡ δὲ ἐννοια = θέλετε διατάττει ὅλα ὑπὲρ αὐτοῦ ὡς στρατηγοὶ αὐτοῦ — ὑπὲρ ὅσον κεκτημένοι] ἐντεῦθεν ἀρχεται νὰ ἀναπτύσσῃ τὸ πῶς θέλουσι διατάττει πάντα ὡς στρατηγοὶ τοῦ Φιλίππου· διὰ ταῦτα καὶ τὸ ἀσύμπλεκτον καὶ γοργόν μεταχειρίζεται σχῆμα σπείδων πρὸς τὸ τέρμα — ἐθάρρει τούτους] τὸ θαρρῆν καὶ τὸ θαρσεῖν ἀμεταβάτως σημαίνουσι τὸ ἔχω θάρρος·

μεταβατικῶς ὅμως μὲ δοτικὴν προσώπου καὶ αἰτιατικὴν πράγματος σημαίνει τὸ ἐμπιστευόμεναι εἰς τινὰ πράγμα τι, ὡς, θαρρῶ σοι τὸ ἀπόρρητον· ὅταν δὲ συντάσσῃται μὲ μόνην δοτικὴν, τότε δύναται=τῷ ἔχω πίστιν εἰς τινὰ, ὡς, ἐθαύρησάν οἱ Ὀλυνθιοὶ τῷ Μακεδόνι· μὲ αἰτιατικὴν δὲ μόνην=ἔχω θάρρος καὶ πεποίθησιν εἰς ἑμαυτὸν=εἰς τὰς δυνάμεις μου κατὰ τινος=δὲν τὸν φοβοῦμαι, ὡς ἐνταῦθα· — ἐπράξαμεν-εἰρήνην] τίνα εἰρήνην ἔννοσι· τὴν παρούσαν, ἢ ἄλλην; τὴν παρούσαν βεβαίως, ἣν ἐποίησαν Ὀλυνθ. πρὸς Ἀθην. ὁπότε ἤρξαντο νὰ ὑποπεύωνται τὸν Φιλίππον, ὁρῶντες αὐτοῦ πολλὴν καὶ ταχεῖαν τὴν αὐξήσιν, οὐ πιστὴν δὲ τὴν γνώμην, ὥστε ἐγκαταλιπόντες τὴν φιλίαν καὶ τὴν μετ' αὐτοῦ συμμαχίαν διέλυσαν τὸν πρὸς Ἀθηναίους πόλεμον, ὃν ἐπολέμουν κατ' αὐτῶν ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τοῦ Φιλίππου, καὶ εἰρήνην ἐποίησαν, ἥτις προηγήθη βεβαίως τῆς πρεσβείας. Τοῦτο μαθὼν ὁ Φιλίππος, ὅς καὶ πάλαι ἀφορμὴν ἐζήτει κατ' αὐτῶν, καὶ ταύτην εὐρὼν πόλεμον ἐξήνεγκε κατὰ τῶν Ὀλυνθίων· αὐταὶ ἐπεὶ κατωτέρας εἶχον δυνάμεις τῶν τοῦ Φιλίππου, προσέτρεξαν εἰς τὴν βοήθειαν τῶν Ἀθηναίων, ἐπικαλοῦμενοι τὴν συνδρομὴν των, οἵτινες κατὰ τὰ λεγόμενα τοῦ ῥήτορος ὑπεσχέθησαν εἰς τοὺς Ὀλυνθίους οὐ μόνον νὰ τοὺς βοηθήσωσιν, ἀλλὰ καὶ νὰ τοὺς ἀπαλλάξωσιν ἀπὸ παντὸς κινδύνου, ἐὰν ἔχρωι τοῦ Φιλίπ. κατασταθῶσι· καὶ τοῦτο ὁ ῥήτωρ ἐνταῦθα ἔννοσι· διηγεῖται δὲ ταῦτα ἐπιτροχάδην, ἵνα δείξῃ, ὅτι ἂν καὶ τώρα δὲν βοηθήσωσι τοὺς Ὀλυνθίους, καθὼς πρέπει, θά φανῶσιν ἀνεπαίσθητως, ὅτι πράττουσιν ἅπαντα ὑπὲρ Φιλίππου, ὡς νὰ ᾔνε στρατηγοὶ του· ἐπεὶ δὲ προηγείται τὸ ῥῆμα, καὶ κατόπιν ἀκολουθεῖ τὸ πρωτοπρόσωπον ὑποκείμενον, καὶ ἔπειτα τὸ τριτοπρόσωπον, διὰ ταῦτα καὶ τὸ ῥῆμα ἐτέθη εἰς πρῶτον, ἐπεὶ δὲ εἶνε πλησιέστερον εἰς τὸ πρῶτον πρόσωπον τὸ ὑποκείμενον, ἐν ᾧ ἂν ἦτο εἰς τὸ τρίτον, καὶ τὸ ῥῆμα τότε ἔπρεπε νὰ τεθῇ κατὰ τὸ τρίτον πρόσωπον, ὡς εἶνε τὸ ἀνέκων αὐτοὶ καὶ ἡμεῖς μετ' ἐκείνων· ἐνταῦθα δὲ ὑπάρχει καὶ εἰδὸς τι βραχυλογίας, ἔννοσι μὲν ἐκ τοῦ ἐπομένου πρὸς ἡμ. α. καὶ τῆς φράσεως πρὸς ἐκείνους κατ' ἀμοιβαιότητα· ἦτοι ἐπράξαμεν ἡμεῖς εἰρήνην πρὸς ἐκείνους, ἀκείνοι ἐπράξαν πρὸς ἡμᾶς (εἰρήνην)·—ἦν τοῦτο] τὸ ἐφορμεῖν·—ὡς περ ἐμπόδιμά τι] τοῦτο τὸ ἐφορμεῖν τοῖς ἑαυτοῦ καιροῖς μεγάλην πόλιν διηλλαγμένην πρὸς ἡμᾶς ἦτο εἰς τὴν Φιλίππον οὐχὶ πραγματικόν τι πρόσκομμα καὶ ἐμπόδιον, καθὼς οἱ λίθοι πραγματικὴν ἀληθῶς πρόσκομμα καὶ ἐμπόδιον γίνεται εἰς τοὺς τρέχοντας, ἀλλὰ πρόπον τινὰ μεταφορικῶς ὁ Φίλιπ. ἐθεώρει τοῦτο ὡς πρόσκομμα εἰς τοὺς σκοποὺς του·—ἐφορμεῖν]=παρφυλάττειν, παραμονεύειν τὰς περιστάσεις αὐτοῦ, τὰ κινήματα, καὶ ἀτυχήματα· διότι τὸ ἐφορμεῖν μετεχειρίζοντο, ὅτε ἐπετῆρουν ἀρμόδιον καιρὸν ἐπιθέσεως, διαφέρει δὲ τὸ ἐφορμεῖν τοῦ ἐφεδρεύειν· διότι τοῦτο μὲν κυριολεκτεῖται ἐπὶ τῶν πεζικῶν στρατευμάτων, ἐκεῖνα δὲ τὸ ἐφορμεῖν ἐπὶ τῶν ναυτικῶν· ἀλλ' οἱ Ἀθηναίων στρατιῶται ἐπεὶ δὲ ᾔσαν ἐμπειροὶ κατ' ἀμφοτέρα, μετεχειρίζοντο ἐπίσης καὶ τὰ δύο ῥήματα·—τοῖς ἑαυτοῦ καιροῖς] ἡ λέξις καιρὸς εἶνε μέση λαμβανομένη καὶ ἐπὶ καλοῦ καὶ ἐπὶ κακοῦ· καὶ ὅταν μὲν τις ᾔνε αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν ἱκανὸς νὰ κατορθώσῃ τι, ἢ αἱ περιστάσεις καὶ τὰ μέσα εὐνοϊκά, τότε λέγεται, ὅτι ἔχει καιρὸν, καθὼς λέγομεν καὶ ἡμεῖς· ἔλα τώρα ποῦ ἔχω καιρὸν=δύναμαι· διότι ὁ φυσικὸς καιρὸς ποτὲ δὲν λείπει· ὅταν δὲ ἡ φύσις τις ἀνίκανος, ἢ τὰ περιστατικὰ του ἐναντία, τότε λέγεται πάλιν, ὅτι δὲν ἔχει καιρὸν=δὲν δύναται, καὶ ἐκ τούτων καιροὶ τινος λέγονται αἱ δεινὰι περιστάσεις

οἷον, ἀτυχήματα, κίνδυνοι, καὶ τὰ ἐναντία τούτων—ἐκπολεμῶσαι] δηλαδή νὰ καταστήσωμεν τοὺς Ὀλυνθίους πολεμίους πρὸς τὸν Φίλιππον· διαφέρει τοῦτο τοῦ ἐκπολεμεῖν καθότι τοῦτο σημαίνει τὸ νὰ κυριεύσῃ τις πόλιν τινὰ διὰ πολέμου, τὸ δὲ ἐκπολεμῶν τὸ ἐμβαλεῖν εἰς πόλεμον τινὰ, καὶ ἐκ φίλου πολέμιον ποιῆσαι· τοῦτο καὶ οἱ Ἀθην. προσεπάθουν νὰ κατορθώσωσιν· ἀλλ' ἐνταῦθα ἀπορία τις ἀναφέρεται· πότε προσεπάθουν οἱ Ἀθηναῖοι νὰ ἐκπολεμώσωσι τοὺς Ὀλυνθίους πρὸς Φίλιππον; πρὸ τῆς εἰρήνης τῆς ἤδη ὑπαρχούσης μεταξὺ αὐτῶν καὶ Ὀλυνθίων, ἢ μετὰ τὴν εἰρήνην ταύτην; τινὲς λέγουσι πρὸ τῆς εἰρήνης, ὅτε ἦσαν ἀκόμη οἱ Ὀλυνθιοὶ φίλοι καὶ σύμμαχοι τοῦ Φιλίππου, ἐπειρῶντο οἱ Ἀθηναῖοι νὰ τοὺς καταστήσωσιν ἐχθροὺς πρὸς τὸν Φίλιππον, καὶ ὅπερ τότε ἐπτόθουν, ἰδοὺ τώρα γέγονεν αὐτόματον—ἐγένεεν ἐκ μέρους αὐτῶν τῶν ἰδίων Ὀλυνθίων, χωρὶς τῆς συμπράξεως τῶν Ἀθηναίων· διότι οἱ Ὀλυνθιοὶ ὑποπευθέντες τὴν αὐξήσει αὐτοῦ ἐφιλώθησαν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, ὅπερ μαθὼν ὁ Φίλιπ. πόλεμον ἐξήνεγκε κατ' αὐτῶν, ὅπερ ἴσον τῷ ἐκπολεμῶν καὶ ἐκπολεμῶσαι, ὅπερ ἴσον πάλιν τῷ ἐγένοντο πολέμιοι πρὸς ἀλλήλους Φίλ. καὶ Ὀλυνθιοί, τὸ ὅποιον πρὸς τοὺς Ἀθηναίους καὶ αὐτῷ θεωρεῖται αὐτόματον· ἀλλ' ἄλλοι λέγουσιν, ὅτι φίλων εἰσέτι ὄντων καὶ συμμάχων τῶν Ὀλυνθίων πρὸς τὸν Φίλιππον, πῶς ἠδύναντο οἱ Ἀθηναῖοι νὰ τοὺς ἐπηρεάσωσιν; ὅθεν ἡ προσπάθεια τῶν Ἀθηναίων εἰς τὸ ἐκπολεμῶσαι αὐτοὺς πρὸς Φίλιππον πρέπει νὰ ἤρχισε μετὰ τὴν πρὸς αὐτοὺς εἰρήνην καὶ συμφιλίωσιν· ἤτοι ἀπεστάτησαν μὲν οἱ Ὀλυνθιοὶ ἀπὸ Φίλ. καὶ ἐφιλώθησαν πρὸς Ἀθηναίους, ἀλλὰ μὲ τὸν Φίλ. δὲν ἔγειναν καὶ ἀμέσως ἐχθροὶ καὶ πολέμιοι, ἀλλ' ἔγειναν τότε, ὅποτε ὁ Φίλιππος μαθὼν τὴν μετ' Ἀθηναίων συμφιλίωσιν καὶ συμμαχίαν, πάλαι ζητῶν ἀφορμὴν ἐξήνεγκε κατ' αὐτῶν τὸν πόλεμον, καὶ τοῦτο εἶνε τὸ ἐκπολεμῶσαι, ὅπερ ἐπεθύμουν νὰ κατορθώσωσιν οἱ Ἀθηναῖοι, ἀλλ' ἔγεινεν αὐτόματον, ὅσον ἀπὸ μέρους τῶν Ἀθηναίων ὥστε ἡ δευτέρα γνώμη πιθανωτέρα· καθότι ἐπραξαν μὲν ἀμοιβαίως Ὀλυνθ. καὶ Ἀθην. εἰρήνην, ἀλλ' οἱ Ἀθην. δὲν εὐχαριστοῦντο μόνον εἰς τὴν εἰρήνην, ἀλλ' ἠθελον νὰ τοὺς καταστήσωσι καὶ πολεμίους πρὸς τὸν Φίλιππον· ἐκπολεμῶσαι δεῖν ὡς μεθα κτλ.· ὁ δὲ μεταξὺ Ὀλυνθίων καὶ Φιλίππου πόλεμος δὲν ἐξερράγη τὸ 354 π. Χ. ἀλλ' ἢ εἰς τὸ τέλος τοῦ (352 π. Χ.) ὅτε Φίλ. τὸ Ἡραῖον τεῖχος ἐπολιόρκει, ἢ εἰς τὰ (351 π. Χ.)· διότι ἐὰν ὑποληφθῇ, ὅτι εἰς τὰ (354) ἐξερράγη, ὡς τινες νομίζουσι, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι δεξάμενοι τὴν συμμαχίαν ἐκείνων ἐπολέμουν Φιλίππῳ ὑπὲρ ἐκείνων, πῶς ὁ Φίλ. ἀρῆσας τοὺς Ὀλυνθ. τὸ Ἡραῖον τεῖχος ἐπολιόρκει; εἴτα καὶ οἱ Ἀθην. ψηφισάμενοι τότε νὰ ἐτοιμάσωσι 40 τριήρεις, καὶ πολῖται νὰ εἰσέλθωσι, καὶ 60 τάλαντα νὰ εἰσφέρωσι, μόλις μετὰ ἐνιαυτὸν δέκα ναὺς ἀπέστειλαν κενὰς μὲ τὸν Χαρίδδμον, καὶ πέντε τάλαντα ἀργυρίου, ὅπερ φυσικὰ θὰ ἐγένεεν εἰς τὰ (351 π. Χ.)· ἂν ἡ παλιорκία τοῦ Ἡραίου συνέβη τὸ (352)· ἐκ τούτων λοιπὸν συνάγεται, ὅτι ὁ Ὀλυνθιακὸς πόλεμος ἐξερράγη ἢ εἰς τὸ τέλος τοῦ (352), ἢ ἐν τῷ (351)· καὶ ἡ εἰρήνη καὶ συμμαχία αὐτῶν πρὸς Ἀθηναίους οὐχὶ εἰς τὰ (354), ἀλλὰ εἰς τὰ (352 ἢ 351)· διότι ἄλλως δὲν συμβιβάζονται· ἐκτὸς ἂν εἴπῃ τις, ὅτι τὸ (354) ἔκαμαν τὴν εἰρήνην οἱ Ὀλυνθ. πρὸς τοὺς Ἀθην., ἀλλὰ παρευθὺς δὲν ἤνοιξε καὶ πόλεμος, ἂν πρέπη νὰ τεκμαιρωμεθα ἀπὸ τὰς ἐξῆς φράσεις τοῦ ῥήτορος· αὐχ οὐ, εἰ πολεμήσειαν, ἐτοιμῶς σώσειν ὑπισχνούμεθα, οὗτοι νῦν πολεμοῦνται······ ἐξ ὧν συνάγεται, ὅτι οἱ Ἀθην. συμφιλίω-

θέντες πρὸς τοὺς Ὀλυνθίους παρώξυνον αὐτοὺς καὶ κατὰ Φιλίππου μῆπαι ἔχοντας πρὸς αὐτὸν πόλεμον.— ὅπως δὴ ποτε] ὅπως καὶ ἂν ἐγένεον αὐτόματον; διὰ τῆς συμπράξεώς μας; τώρα τοῦτο εἶνε ἀδιάφορον νὰ τὸ μάθῃτε.— ἐγὼ μὲν] οὐχ ὁρῶ ἄλλο, ἀλλὰ τοῦτο ὁρῶ ὑπόλοπον τὸ βοηθεῖν ἐρρωμένως, καὶ προθύμως.— χωρὶς τῆς περιστάσεως] ἐκτὸς δηλαδὴ τῆς αἰσχύνης, ἥτις ἤθελε μᾶς προστριβῇ καὶ περικυκλωθῇ ἀπὸ τοὺς ἄλλους Ἕλληνας, αἵτινες ἔμαθον, ὅτι ἀπαφασίσκαμεν νὰ τοὺς βοηθῶμεν, καὶ τώρα δὲν τοὺς βοηθῶμεν.— εἰ καθυφεύμεθα] ἂν ἀμελήσωμεν· εἶνε δὲ τοῦτο μέσος Ἀόριστος εὐκτικῆς μᾶλλον, παρὰ Ὀριστικῆς· καθότι ἡ ὑπόθεσις, τῆς ὁποίας ἡ ἀπόδοσις ἐγκρατεῖται ἐν τῇ Μετοχῇ περισταστικῆς, εἶνε ἰδεατὴ καὶ προβληματώδης· εἶνε δὲ μέσον ἀντανakλόμενον—εἰ καθυφεύμεν αὐτοὺς ἐπὶ βλάβῃ ἑαυτῶν· ἡ πρώτη δὲ σημασία τοῦ ἐνεργητικοῦ κυρίως ἀρμόζει ἐπὶ τῶν ναυτικῶν, ὡς, καθυφεύειν καὶ καθυφεύειναι τὰ ἱστία (τὰ πανιά)· ὅθεν ἡ μὲν ὑπὸ σημαίνει τὴν ὑπόλυσιν τῶν ἱστίων, ἡ δὲ κατὰ τὴν κατάπτωσιν αὐτῶν ἄνωθεν.— οὐδὲ τὸν φόβον· μικρὸν ὁρῶ] ὁ οὐδὲ εἶνε ἐμφαντικὸς· οὐ μόνον τὴν αἰσχύνην λογιζομαι, ἀλλὰ καὶ τὸν φόβον ὁρῶ μέγαν.— τὸν τῶν μετὰ ταῦτα] διαφέρει ἡ φράσις· φόβος ὁ μετὰ ταῦτα· τῆς φράσεως· φόβος ὁ τῶν μετὰ ταῦτα· καθότι φόβος ὁ μετὰ ταῦτα εἶνε ἐκεῖνος, ὅστις θ' ἀκολουθεῖ μετὰ ταῦτα· φόβος δὲ ὁ τῶν μετὰ ταῦτα λέγεται ἐκεῖνος, τὸν ὁποῖον θέλει λάβῃ τις περὶ ἐκείνων, τὰ ὁποῖα ἔπονται μετὰ ταῦτα· καθότι ἐνταῦθα ἡ φράσις αὕτη δὲν σημαίνει τὸν φόβον τῶν Ἀθηναίων, τὸν ὁποῖον ἔχουσι καὶ φοβοῦνται διὰ τὰ μετὰ ταῦτα συμβεβηκότα, ἀλλ' ἐκφράζει τὸν φόβον, τὸν ὁποῖον θὰ τοῖς προξενήσασσι τὰ μετὰ ταῦτα· δηλαδὴ ἡ εἰσβολὴ τοῦ Φιλίππου εἰς τὴν Ἀττικὴν.— ἐχόντων ὡς ἔχουσι.]— ὄντων ἐχθρῶν, ἀλλ' ὁ ῥήτωρ πεφυλαγμένως ἐξεφράσθη τοῦτο, ἵνα μὴ δυσχερῆσθῃ τοιαύτας φράσεις μεταχειρίζομεθα καὶ ἡμεῖς, ὅταν δὲν θέλωμεν νὰ ἐξηγήσωμεν δυσάρεστα πράγματα· καθὼς, εἶπεν ὅσα εἶπεν.— ἔκαμεν, ὅτι ἔκαμε κτλ. Οἱ Θηβαῖοι ἐμίσουν πολὺ τοὺς Ἀθηναίους· διότι μετὰ τὴν ἐν Δεύκτροις καὶ Μαντινείᾳ μάχην ἐβοήθουν οἱ Ἀθην. τοὺς Λακεδαιμονίους· καὶ πάλιν ἐν τῇ Φωκικῇ πολέμῳ ἐβοήθουν τοὺς Φωκεῖς· καὶ πρότερον εἰς τὰ τέλας τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου τὸ αὐτὸ μίσος· εἰδείξαν κατὰ τῶν Ἀθηναίων, γνωμοδοτήσαντες τὴν καταστροφὴν τῶν Ἀθηνῶν· τούναντιον δὲ εἶπον οἱ Φωκεῖς, ὅτι δὲν πρέπει νὰ καταστήσωσι τὴν Ἑλλάδα ἐπερόφθαλμον· διότι ἡ Σπάρτη καὶ αἱ Ἀθῆναι ἦσαν ὡς δύο ὀφθαλμοὶ τῆς Ἑλλάδος.— ἀπειρηκότων· χρήμασι Φωκῶν] οἱ Φωκεῖς συλῆσαντες τοὺς θησαυροὺς τοῦ ἐν Δελφοῖς ναοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος κατ' ἀρχὰς τοῦ Φωκικοῦ εἴτε ἱεροῦ πολέμου εὐδοκίμου, δαπανῶντες ἐξ ἐκείνων, ἀλλ' ἂν οὐ ἐξήντησαν αὐτοὺς πρὸς διατροφὴν τῶν ξενικῶν, εἰς ἀθλίαν ὑπερὰ κατήντησαν κατάστασιν, μὴ δυνάμενοι πλέον νὰ εὐτυχίσωσιν εἰς τὸν πόλεμον δι' ἐνδειαν χρημάτων· τὰ δὲ ῥήματα ἀπειρηκέναι· ἀπειπεῖν, ἀπαυδαῖν, ὅταν μὲν ἦνε μεταβατικά, δηλοῦσι κυρίως τὸ ἀρνεῖσθαι τι, παραιτεῖσθαι τινος· ὅταν ὅμως ἦνε ἀμετάβατα, ἐφαρμόζονται ἐπὶ τῶν ὑπὸ ὑπερβολικῶν κόπων, καὶ κακῶν συναντημάτων καταβαλλομένων τσοῦτον, ὥστε ἀπελπίζοντες φρονέουσιν, ὅτι δὲν εἶνε ἱκανοὶ πλέον νὰ πράττωσιν τι· τὸ δὲ αἶτιον, διὰ τὸ ὁποῖον ἀποκάμει τις τίθεται κατὰ δοτικὴν· γίνεται δὲ τὸ ἀπειρηκέναι ἀπὸ τοῦ ἀχρηστοῦ ἀπερεῶ·— μηδενὸς ἐμποδῶν ὄντος] τὸ ἐμποδῶν εἶνε σύνθετον ἀπὸ τῆς ἐν καὶ τὰ ποδῶν, ἀλλὰ μεταπερὶν εἰς ἐπὶ ῥήμα μετῆλλαξε καὶ τὸν τόνον του, καθὼς

καὶ τὸ οὐδεὶς ἀπὸ τοῦ οὐδὲ εἰς κτλ. εἶνε δὲ κατηγορούμενον τοῦ ὑποκειμένου μηδεὶς· ἐπεὶ δὲ κατηγορούμενον τίθεται καὶ πᾶν μέρος λόγου κλιτὸν καὶ ἀκλιτὸν, καὶ ὁλόκληρος λόγος, καὶ ἀπαρέμφατον· ἐτέθη δὲ μηδενὸς καὶ οὐχὶ οὐδενός, ἐπεὶ δὲ τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος δὲν εἶνε θετικὸν, ἀλλὰ προσδοκώμενον· — τὰ παρόντα] εἰς τίνας παρόντα; εἰς τὸν Φίλιππον, ἢ εἰς τοὺς Ἀθηναίους; τὸ πρῶτον φαίνεται πιθανώτερον ὡς ἐκ τοῦ κατασφραγίσαι· — πρὸς ταῦτα τὰ πράγματα] τὰ τῆς Ἀττικῆς δηλ. τὴν Ἀττικὴν διὰ τοῦτο καὶ δεικτικῶς εἶπε πρὸς ταῦτα τοῦτο καὶ ἐν τῷ πρώτῳ Ὀλυνθιακῷ ἠπέλυσεν· — ἐπικλίνει] τὸ κλίνειν καὶ τὰ τούτου σύνθετα κυριολεκτοῦνται ἐπὶ τοῦ ζυγοῦ· ζυγαριᾶς· μεταφορικῶς δὲ καὶ εἰς ἄλλα ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐπὶ καλοῦ, ἀλλ' ἐνίοτε καὶ ἐπὶ κακοῦ, ὡς ἐνταῦθα· διαφέρει δὲ τὸ ἐπικλίνει τοῦ ἀποκλίνει· καθότι τὸ μὲν πρῶτον σημαίνει καταφορὰν, καταδρομὴν κατὰ τινος, τὸ δὲ δευτέρον τάσιν καὶ διεύθυνσιν εἰς τι, καθὼς ὁ αὐτὸς οὗτος ῥήτωρ ἐν τῷ πρώτῳ Ὀλυνθιακῷ εἶπε περὶ Φιλίππου ἀπάλιν βῆσας οὐκ ἐπὶ τὸ ῥᾶν θυμεῖν ἀπέκλινεν· — εἰς τοῦτο] = μέχοι τούτου τοῦ καιροῦ· — ἀναβάλλεται ποιήσας] = κτυπᾷ ὀπίσω τὸν καιρὸν τοῦ νὰ πράξῃ τὰ δεόντα, τοῦτέστι περιμένει νὰ ἔλθῃ ἐκεῖνος ὁ καιρὸς, καθ' ὃν ὁ Φίλιππος θὰ ἔλθῃ εἰς τὴν Ἀττικὴν, καί τότε νὰ πράξῃ ὅσα πρέπει· συνέταξε δὲ αὐτὰ μετέλλοντα Ἀπαρέμφατου κατὰ τὰ ἐλπιστικά, διότι ἐνυπολαμβάνει ἰδέα τινος τοῦ ἐλπίζεσθαι· τὸ δὲ ἀναβάλλειν σημαίνει πολλὰ, ἴδε Λεξικόν, πρὸς δὲ καὶ τὸ αἴθῃ εἰς τὰ ὑπίσω, καθὼς καὶ τὸ ἀνακροῦν = δὲν ἀφίνω νὰ προχωρῇ εἰς τὰ ἐμπρός· διὸ καὶ μέτω ἀναβάλλομαι = ἀφίνω νὰ παρέλθῃ ἡ εὐκαιρία, ἡ προθεσμία κτλ. καθὼς ἐνταῦθα. Διαφέρει δὲ τὸ ἀναβάλλεσθαι τοῦ ὑπερτίθεσθαι· καθότι τὸ πρῶτον σημαίνει, ὡς προσέφημεν, ἀφίνω νὰ παρέλθῃ ἡ προθεσμία· ἡ εὐκαιρία κτλ. τὸ δὲ δευτέρον σημαίνει τὸ, ληξάσης τῆς προθεσμίας, μεταθέτειν αὐτήν, ἢ ὑποινδῆσθαι πράξιν εἰς ἄλλον καιρὸν· — τὰ δεινὰ] τοῦ πολέμου· — ἰδεῖν· ἀκούειν] ἀντίθετα ταῦτα· — ἐξόν] οὐδετεροαπόλυτος μετοχὴ, τῆς ὑποίας τὸ ὑποκείμενον εἶνε τὸ ἀκούειν· — ἀλλοθι] ἐν Ὀλύνθῳ μακρὰν τῆς Ἀττικῆς· — γιγνώμενα] εἰδικὴ Μετοχὴ ἔξαρτωμένη ἐκ τοῦ ἀκούειν, ὅπερ ὡς αἰσθησεως σημαντικὸν συντάσσεται με αἰτιατικὴν συνάμα εἰδικὴ Μετοχὴ· — εἰς τοῦτο περιστάσεται] εἰς τοιαύτην περίστασιν θὰ καταστήσῃσι τὰ πράγματα, ὥστε ζητεῖν βοηθοὺς· — ἐάν τὰ παρόντα προώμεθα] = ἐάν ἀφήσωμεν ἀδοκητῶς τοὺς Ὀλυνθίους· τὸ δὲ παρόντα ἔχει ἀναφορὰν εἰς τοὺς Ἀθηναίους.

§. 5. Ἀλλ' ὅτι μὲν δὴ δεῖ βοηθεῖν, εἶποι τις ἂν ὑποπορᾷ τὸ σχῆμα τοῦ λόγου, ὡς καὶ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν εἵπομεν· θέτει δὲ ὁ ῥήτωρ τὴν ὑποπορὰν, εἴτε παρατήσιν ταύτην εἰς τὸ στόμα τινός των ἀκροατῶν ἐπίτηδες, ἢ διὰ τῆς ἀνθυποπορᾶς ἐπιφέρει ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον ἐπιθυμεῖ καὶ θέλει νὰ συμβουλευσῇ· ἢ οὐ διὰ τῆς ἐξιστορήσεως τῆς παρελθούσης ἀθλίας καταστάσεως των πραγμάτων ἀπέδειξε τὴν ἀνάγκην τῆς βοηθείας των Ὀλυνθίων, ἥτις ὑπάρχει συμφερωτάτη εἰς τὴν πόλιν, ἔρχεται διὰ τῆς ἀνθυποπορᾶς νὰ συμβουλευσῇ καὶ ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον δῆθεν οἱ ἀκροαταὶ τοῦ ἐπιθυμοῦσιν ν' ἀκούσωσιν, ὅπερ εἶναι ὁ τρόπος τῆς των Ὀλυνθίων βοηθείας· διὸ καὶ ἀμέσως μεταβαίνει εἰς τὴν ἀνάπτυξιν αὐτοῦ, νομοθέτας λέγων καθίστατε· — πάντες ἐγνώκαμεν] τὸ εἰσέτι ἀμφίβολον ὡς ὁμολογούμενον λέγει, δι' οὗ ὑποχρεοῦνται ὑπὸ φιλοτιμίας καὶ οἱ ἀκροαταὶ νὰ τὸ παραδεχθῶσιν ὡς τοιοῦτον· εἶνε δὲ τοῦτο τρόπος προλήψεως, ὅπερ ἡ ἀγχίνουσα των

ρήτορων ἐπειροεῖ· — τὸ δὲ ὅπως, τοῦτο λέγει] — τὸν τρόπον τῆς βοηθείας· — μὴ θαυμάσητε] ἀρχὴ τῆς ἀνθυποποροῦς καὶ προδιόρθωσις, δι' ἧς προλαμβάνει ὁ ρήτωρ καὶ θεραπεύει τοὺς πολλοὺς· ἂν παράδοξον εἴπω] ἡ ὑπόθεσις προσδοκώμενη, τῆς ὁποίας ἡ συνέπεια εἶνε προस्ताγή, ἢ παραίνεσις· ἐντεῦθεν δὲ μεταβαίνων εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ τρόπου τῆς βοηθείας, προσικονομεῖ πάλιν μακρόθεν τὴν περὶ τῶν θεωρικῶν συμβουλὴν· παράδοξον δὲ λέγεται τὸ παρὰ τὴν δόξαν καὶ τὴν ἐλπίδα τινὸς λεγόμενον. τί δὲ ἦτον αὐτὸ τὸ παράδοξον; αὐτὸ, τὸ ὅποιον ἀμέσως ἐπιφέρει· — νομοθέτας καθίστατε] τοῦτο εἶνε τὸ παράδοξον· καὶ διὰ τί δίδοται ἐν ᾧ πάντες περιέμενον νὰ ἀκούσωσι τὸν τρόπον τῆς βοηθείας, αἵνης καὶ παρὰ πᾶσαν τῶν προσδοκίαν ἀκούουσι νὰ τοῖς λέγῃ· διορίσατε νομοθέτας· καὶ διὰ τί ὁ διορισμὸς τῶν νομοθετῶν νὰ τοῖς φανῇ παράδοξος; πρῶτον, διότι δὲν ἀνταποκρίνεται εὐθὺς εἰς τὴν προσδοκίαν τῶν, καὶ δεύτερον, ἐν ᾧ κατ' ἔτος ἐκλέγοντο συνήθως ὑπὸ τοῦ δήμου χίλιοι καὶ εἰς νομοθέται, διὰ νὰ ἀκυρώσωσιν ἀρχαίους νόμους μὴ συμβιβάζομένους πρὸς τὴν ὁσημέραι πρόδον εἰς τὸν πολιτισμὸν, ἢ διὰ νὰ νομοθετήσωσι νέους συμφώνους μὲ τὸ πνεῦμα τῆς ἐποχῆς καὶ τῆς προόδου, δικαίως ἤθελε τοὺς ἐκπληξῇ τὸ ἀκουσμά αὐτοῦ τοῦ ἐκτάκτου διορισμοῦ τῶν νομοθετῶν· δὲν πρέπει δὲ νὰ συγχέωνται οἱ νομοθέται πρὸς τοὺς θεσμοθέτας· καθότι πρῶτον μὲν ἐκεῖνοι ἦσαν, ὡς εἴρηται, χίλιοι καὶ εἰς ἐκλεγόμενοι ὑπὸ τοῦ δήμου δι' ὃν εἴπομεν σκοπὸν· οὗτοι δὲ ἦσαν ἐξ τὸν ἀριθμὸν, ἐξαιρούμενοι ἐκ τῶν ἐννέα ἀρχόντων, οἵτινες ἦσαν φύλακες καὶ ἐπιτηρηταὶ τῶν κεκυρωμένων νόμων, φροντίζοντες νὰ ἀναθεωρῶσιν αὐτοὺς, καὶ νὰ ἐμποδίζωσι πᾶσαν κατὰχρησιν αὐτῶν· πρὸς τοὺς τοὺς Θεσμοθέτας εἰσηγγέλλοντο οἱ κατηγορούμενοι διὰ συκοφαντίαν, διαβολὴν, κακοήθειαν καὶ ἀσεβειαν, ἀλλὰ τὸ ἀμάρτημα τῆς ἀσεβείας ἀνεφάρετο καὶ εἰς τὸν βασιλέα, μὲ ταύτην ὁμῶς τὴν διαφορὰν· εἰς τοῦτον ἡ κατηγορία ἐγένετο διὰ λόγου, καὶ συνήθως φράσις περὶ τοῦτου ἦτο τὸ φαίνεσθαι τὸν ἀσεβῆ· εἰ δὲ τοὺς Θεσμοθέτας ἐγγράφως, καὶ διὰ τοῦτο συνελθίζον νὰ λέγωσι γράφειν, καὶ γραφῇ· ἐδίκαζον δὲ οἱ Θεσμοθέται καὶ τὰ περὶ τῶν δούλων καὶ ἐμπορῶν· ὥστε διάφορα ἦσαν τὰ χρέη τῶν νομοθετῶν ἀπὸ τὰ τῶν Θεσμοθετῶν· δυσπαράδεκτον δὲ κατὰ τινὰς φαίνεται τὸ καθίζειν ἐκτάκτους νομοθέτας ἐν καιροῖς ἀναγκαίοις ἐπιθεωρητάς τῶν νόμων, ἐν ᾧ ὑπῆρχον πρὸς τοῦτον τὸν σκοπὸν οἱ χίλιοι καὶ εἰς· ὅθεν διὰ νὰ λέγῃ ὁ ρήτωρ, μὴ θαυμάσητε, ἂν παράδοξον εἴπω τι τοῖς πολλοῖς, δὲν πρέπει βεβαίως νὰ ὑπῆρχεν ἡ τοιαύτη συνήθεια· διότι ἐὰν ὑπῆρχε, δὲν ἤθελε φανῇ παράδοξον· ἢ δὲ φράσις καθίζειν εἶνε συνήθης ἐπὶ διορισμοῦ νομοθετῶν, δικαστηρίου, βουλῆς, ἐνέδρας καὶ τῶν τοιούτων· διότι καθήμενοι καὶ ἐνεδρεύουσι, καὶ βουλευόμενοι, καὶ δικάζουσι, καὶ νομοθετοῦσι· — ἐν δὲ τούτοις] — διὰ τούτων, ἦτοι διὰ τῆς γνώμης καὶ συγκαταθέσεως τούτων, τὸ διὰ μέσου σημαινούσης τῆς ἐν· καθότι καὶ ὁ νόμος τοῦτο ἐκέλευεν, ὡς ὁ ρήτωρ ἐν τῷ κατὰ Τιμοκράτους λόγῳ λέγει §. 33. « τῶν δὲ νόμων τῶν κειμένων (τῶν κυρίων δηλαδὴ θεωρουμένων) μὴ ἐξεῖναι λύσαι μηδένα, ἐὰν μὴ ἐν νομοθέταις· τότε δ' ἐξεῖναι τῷ βουλευμένῳ τῶν Ἀθηναίων λύειν, ἕτερον τιθέντι ἀντ' ὅτου ἂν λύῃ· — μὴ θῆσθε, ἀλλὰ λύσατε] τὸ μὲν πρῶτον εἶνε μέσον Διάμεσον, τὸ ὅποιον ἐρμῶζει εἰς τὸν δῆμον, ἐν ᾧ εἰς τοὺς νομοθέτας τὸ ἐνεργητικὸν τιθέναι ἀνάκει, τὸ δὲ δεύτερον ἐξέφερεν ἐνεργητικῶς, ἐν ᾧ καὶ ἡ ἐννοια αὐτοῦ ἀνέγκηεν εἰς

μεσότητος — εἰσὶ γὰρ ὑμῖν ἱκανοὶ] καθὼς ἡ εἰσοδος πολλῶν ἰατρῶν ἀπώλεια καθίσταται τοῦ ἀρρώστου, οὕτω καὶ οἱ πολλοὶ νόμοι ἀπώδειξις τῆς καχεξίας τῶν πολιτειῶν — λύσατε] τὸ λύειν κυριολεκτεῖται ἐπὶ τῶν δεδεμένων πραγμάτων, ἢ προσώπων, μεταφορικῶς καὶ ἐπὶ παντός ἡθικοῦ δεσμοῦ, ἐπὶ ἀκυρώσεως νόμων, ἀποδόσεως χρεῶν — λέγω] ἐπεξηγηματικὸν ἴσων τῷ δηλαδὴ — τοὺς περὶ τῶν θεωρικῶν] ὠνομάσθησαν θεωρικά· διότι ἐλάμβανον αὐτὰ εἰς τὰς θέας, δι' ὧν ἡγόραζον θεοῖν ἐν τῷ θεάτρῳ, ὡς οἱ λαμβάνοντες σήμερον εἰσιτήριον· πῶθεν δὲ ταῦτα ἐκ στρατιωτικῶν εἰς θεωρικά μετεποιήθησαν, εἴπομεν μὲν καὶ ἐν τῷ πρώτῳ Ὀλυμπιακῷ, λέγομεν δὲ καὶ ἐνταῦθα ἀκριβέστερον καὶ πλατύτερον. Ἀφ' οὗ οἱ Ἕλληνες διὰ τὴν πρὸς τὸν Πανστανίαν μῖσος ἀνέθεσαν τὴν ἡγεμονίαν τῆς Ἑλλάδος εἰς τοὺς Ἀθηναίους τὸ (470 π. Χ.) μετὰ τὴν ἐν Σαλαμῖνι καταστροφήν τοῦ Ξέρξου, ἵνα δύνανται νὰ ἐξακολουθῶσι τὸν κατὰ Περσῶν πόλεμον, ἔπρεπε νὰ ἔχωσι καὶ στόλον ἀξιοχρεῶν, καὶ στρατὸν, καὶ πόρους καὶ λοιπὰ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἔπρεπε νὰ ὀρίσῃσι καὶ φόρον τινὰ ἐτήσιον, τὸν ὅποιον ὤφειλεν ἐλάσσειν ἑλληνικὴ πόλις νὰ εἰσφέρῃ· πρὸς τοῦτο ἐξελέχθη ὁ δίκαιος Ἀριστείδης, ὅστις τοσαύτην δικαίαν διανομὴν εἰς ὅλους ἐποίησεν, ὥστε οὐδεὶς διὰ τοῦτο ἐγόγγυσεν, ἢ παρεπονέθη· οἱ δὲ παρὰ τῶν Ἀθηναίων ὡς ἡγεμόνων πεμπόμενοι εἰσπράκτορες, Ἑλληνοταμίαι ὀνομαζόμενοι, τετρακόσια καὶ ἐξήκοντα τάλαντα κατ' ἔτος εἰσέπραττον, ἐξ ὧν τὰ δέοντα δαπανῶντες εἰς τὰς χρεῖας τοῦ πολέμου, καὶ εἰς τὰ κοινὰ τῶν συμμάχων πράγματα, τὰ περιόντα, τὰ περισσεύοντα τὰ ἐναπέθετον εἰς τὴν Δῆλον νῆσον (αὕτη τὴν σήμερον ὀνομάζεται Ντζίλαις κειμένη πρὸς τὰ Νοτιανατολικά τῆς Σύρου), ὅπου κατὰ Θουκυδίδην ὑπῆρχε τὸ κοινὸν Ταμεῖον, καὶ αἱ συνελεύσεις τῶν συμμάχων ἐγίνοντο. Ἀλλ' ὁ Περικλῆς μετὰ δέκα σχεδὸν ἔτη ἀδίκως καὶ παρὰ τὰς κοινὰς συνθήκας μετέφερεν αὐτὰ ἐκ Δήλου εἰς Ἀθήνας, καὶ ἔθεσε τὸ Ταμεῖον εἰς τὸν ἀπιστόδομον τῆς Ἀκροπόλεως, καὶ ἤρχισε νὰ δαπανᾷ αὐτὰ πρὸς καλλωπισμὸν τῆς πόλεως, καὶ εἰς διανομὰς καὶ θεωρίας τοῦ δήμου ἐξ αἰτίας τοιαύτης· πρὶν ἢ κατασκευαθῇ λίθινον θέατρον, ὑπῆρχον ξύλινα παραπήγματα· ἐπειδὴ δὲ ἕκαστος ἐφιλοτιμεῖτο νὰ καταλάβῃ θέσιν, συνέβαινον διαπληκτισμοὶ καὶ πού καὶ τραύματα, ὁ Περικλῆς θέλων νὰ ἐμποδίσῃ τὸ τοιοῦτον, διέταξεν ἕκαστος νὰ ἀγοράζῃ θέσιν διδοὺς ἕνα ὀβολόν· διὰ νὰ ἐλκύσῃ δὲ τὴν εὐνοίαν τοῦ δήμου, ὅστις ἐλυπεῖτο, διότι δὲν ἠδύνατο νὰ ἀγοράζῃ τόπον εἰς τὸ θέατρον, ἐνομοθέτησεν, ἵνα λαμβάνῃ ἕκαστος τῶν πενήτων δύο ὀβολούς, ἐξ ὧν διὰ μὲν τοῦ ἐνὸς ἡγόραζε θεοῖν, τὸν ἕτερον δὲ ἐδαπάνει εἰς τὰς ἄλλας χρεῖας τοῦ ἐντεύθεν ἢ πηγῇ τῶν θεωρικῶν σημειωτέον ὅμως, ὅτι ὅτι τὰ προερχόμενα ἐκ τῶν φόρων δὲν τὰ διένεμον θεωρικά, ἀλλὰ μέρος μόνον, τὰ δὲ λοιπὰ ἐφυλάττοντο ἐν τῇ Ἀκροπόλει εἰς τὰς ἀνάγκας τοῦ πολέμου. Ἀφ' οὗ ὅμως ἐξεργάγη ὁ Πελοποννησιακὸς πόλεμος, ὅστις διὰ τὰς πολλὰς ἀνάγκας συνέβη δαπανηρότατος, οἱ Ἀθηναῖοι ὀλίγω ὕστερον μετὰ τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ μόλις ἐναπέθετον ἐν τῇ Ἀκροπόλει χίλια τάλαντα κατ' ἔτος, διὰ νὰ δαπανῶνται τότε μόνον, ὅταν ἐμελλον νὰ εἰσβάλλωσι εἰς τὴν Ἀττικὴν διὰ τὴν ξηρὰν καὶ θαλάσσης πολέμιοι· ἐάν δὲ τις ἤθελε ψήφισιν νὰ μεταχειρισθῶσι αὐτὰ εἰς ἄλλην χρῆσιν, ἢ ποιῇ αὐτοῦ ἥτο θάνατος· ὅτε δὲ εἰσβάλλον οἱ πολέμιοι εἰς τὴν Ἀττικὴν κατὰ τὴν ξηρὰν καὶ θαλάσσαν, τότε οἱ Ἀθηναῖοι οὐ μόνον τὰ χρήματα ταῦτα καταλάωσαν, ἀλλὰ καὶ τὰ πάντα ἀπώλε-

μοι! κατὰ τοὺς νόμους τούτους ὅσοι εἶχον τοὺς τρόπους νὰ ἀγοράζωσι τοιαῦτα τέλη, καὶ νὰ γίνωνται, Μουλτεζίμιδες, κατ' Ὀθωμανοὺς φάναι, ὅλοι θὰ ὑπῆρχον ἀστράτευτοι.—ἐνίους] τοὺς μὲν περὶ τῶν θεωρικῶν κειμένους πάντας ἀπαιτεῖ νὰ λυθῶσι· διότι πάντες, ὅσοι καὶ ἂν ἦσαν, ἦσαν ἐπιβλαβεῖς ἐκ τῶν στρατιωτικῶν ὅμως ἀπαιτεῖ ν' ἀκυρωθῶσι τινές, οἱ βλάπτοντες μόνον, ὡς οἱ ἀνωτέρω· τὸ σχῆμα τοῦ λόγου εἶνε τὸ λεγόμενον καθ' ὅλον καὶ μέρος· πρῶτον εἶπε καθολικῶς λύσατε τοὺς βλάπτοντας, εἶτα μερικῶς τοὺς περὶ τῶν θεωρικῶν, καὶ τοὺς περὶ τῶν στρατευομένων· ἔπειτα ἔτι μερικώτερον εἶπεν, ἐνίους· τὸ καθ' ὅλον καὶ μέρος τοῦ λόγου σχῆμα εἶνε παρεκτροπὴ τοῦ ὀρθοῦ καὶ κανονικοῦ λόγου, ὅστις ἀπαιτεῖ τὸ μὲν ὅλον νὰ τίθεται κατὰ γενικὴν, τὸ δὲ μέρος εἰς ἣν ἀπαιτεῖ τὸ ῥῆμα πτωσιν, πρὸς ὃ φέρεται· τοιαῦτα σχήματα ἰδιάζουσι μάλιστα εἰς τοὺς ἐποποιούς, ἐνίοτε δὲ καὶ εἰς τοὺς δραματοποιούς· ὡς τὰ Ὀμηρικὰ ἐκεῖνα «Ἐκτορα δ' αἰνὸν ἄχος πύκασε φρένας ἀμφιμελαίνας— τὸν δ' ἄορι πλῆξ' αὐχένα» κτλ. τὰ ὅποια εἰς τὸ ὁμαλωτέρον καὶ μᾶλλον εὐσύντακτον ἤθελεν ἦνε νὰ τεθῇ τὸ ὅλον κατὰ γενικὴν οὕτω, τὸ αἰνὸν ἄχος πύκασε τὰς φρένας τοῦ Ἐκτορος—καὶ (ὃ δεῖνα) ἐπληξεν ἄορι τὸν αὐχένα τούτου.—ὦν]= νόμων βλαπτόντων· ἡ γενικὴ εὐσα τοῦ ὅλου γενικὴ ἀναφέρεται εἰς τὸ ὅλον τῶν νόμων· ἡ ἀναφορικὴ ἀντωνυμία ἐνταῦθα συγχρόνως εἶνε καὶ αἰτιολογικὴ· καθότι δι' αὐτῆς καὶ τοῦ ἐξ αὐτῆς ἐξαρτωμένου λόγου ἐξηγεῖται ὁ λόγος, δι' ὃν ἀπαιτεῖ νὰ λυθῶσιν οἱ βλάπτοντες νόμοι.—ταῖς οἰκαί μένουσι] οὐ μόνον οἱ ἀρχαῖοι νόμοι ἐκέλευον τὰ περιόντα χρήματα τῆς διοικήσεως νὰ ᾖνε πάντα στρατιωτικά, ἀλλὰ καὶ ὁ ἐπὶ τῆς διοικήσεως, εἴτε ὁ ὑπουργὸς τοῦ πολέμου, ὅστις μετὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον, ἀπ' οὗ πάλιν οἱ Ἀθηναῖοι ἤρχισαν νὰ ἀναλαμβάνωσι, καὶ φόρους νὰ εἰσπράττωσιν ἐκ τῶν ἀνακτηθέντων συμμάχων, καὶ τὰ θεωρικὰ νὰ ἀνανεώσωσιν, ἀντικατέστησε τοὺς Ἑλληνοταμίας, δὲν ἀπέδιδε πάντα τὰ χρήματα εἰς τοὺς Ἐπιστάτας τῶν θεωρικῶν, ἀλλὰ μέρος μόνον, τὰ δὲ λοιπὰ ἐφυλάττοντο ἐν ὥρᾳ πολέμου· ἤδη κατὰ τοὺς νόμους τοῦ δημοκόλακος Εὐβούλου πάντα τὰ περιόντα χρήματα τῆς διοικήσεως πρέπει νὰ διανεμῶνται θεωρικὰ· τοῦτο μέμφεται ὁ ῥήτωρ, ὅτι λαμβάνοντες αὐτὰ καὶ καταδαπανῶντες ἀσώτως οὐδὲν πράττουσι πρὸς ὠφέλειαν τῆς πόλεως, ἐν ᾧ ἔπρεπε κατὰ τοὺς ἀρχαίους νὰ ᾖνε πάντα στρατιωτικά ἐν καιρῷ πολέμου—τοὺς ἀτακτοῦντας] οὐχὶ τοὺς ἐν τῷ πολέμῳ λειποτάκτας, ἀλλὰ τοὺς ὅλως ἀστρατεύτους μένοντας ἀπεναντίας τοῦ νόμου τοῦ Σόλωνος, ὅστις αὐστηρῶς ἐνομοθέτησε νὰ ἐκστρατεύηται πᾶς Ἀθηναῖος κατὰ σειράν· εἰ δὲ μὴ, ἐκρητύτετο ἄτιμος, ὅπερ ἐστὶν ἔχανεν ὅλα τὰ δικαιώματα τοῦ πολίτου· μεταγενέστεροι ὅμως νόμοι τοσοῦτον παρέλυσαν τὴν στρατιωτικὴν τάξιν, ὥστε ἀτιμωρητὶ ἕκαστος διέφευγε τὰς στρατείας· καὶ τούτους τοὺς περὶ ἐκστρατεύσεως νόμους τοῦ Σόλωνος ἤθελεν ὁ ῥήτωρ νὰ ἀνεγείρῃ πάλιν.—ταῦτα] κατ' ἐπανάληψιν ἢ δεικτικὴ εἰς τὸ νόμους, καὶ συγκεφαλαιωτικῶς· τὴν τοῦ τὰ βέλτιστα λέγειν ὁδόν] ἡ ἀλλεπάλληλος συσώρευσις τῶν ἄρθρων καλεῖται κύκλος· καθότι τὸ μὲν πρῶτον ἀποδίδεται εἰς τὴν τελευταίαν λέξιν, τὸ δεύτερον εἰς τὴν προηγούμενην, καὶ τὸ τρίτον εἰς τὴν πρώτην· ἡ δὲ ὁδὸς=τρόπος ἐλέχθη μεταφορικῶς—παράσχητε ἀσφαλῆ] ὥστε νὰ παρουσιάζηται ἕκαστος τῶν πολιτῶν, καὶ νὰ ἐκφράξῃ ἐλευθέρως καὶ ἀφόβως τὴν γνώμην του, τὴν ὅποιαν νομίζει ὠφέλιμον εἰς τὴν πόλιν.—τὸν γράψοντα] ψήφισμα δηλαδὴ· φανερόν λοιπὸν καὶ ἐντεῦ-

θεν, ὅτι ὁ μόνον γράψας ψήφισμα, ἵνα τὰ θεωρικά γείνωσι στρατιωτικά ἐκινδύνευε, καὶ οὐχὶ πᾶς ὅστις ἤθελε συμβουλεύσῃ διὰ τὰ γείνωσι· διότι ἰδοὺ καὶ ἐνταῦθα, καὶ ἐν τῷ πρώτῳ ὁ ῥήτωρ συμβουλεύων, ἵνα τὰ θεωρικά γείνωσι στρατιωτικά, καὶ ὅμως οὐδαμῶς κινδυνεύει, ἐν τῷ ψήφισμα δὲν τοῦ μὲν γὰρ γράψῃ ἐπιφυλαττόμενος νὰ πράξῃ καὶ τοῦτο ἀφ' οὗ τοὺς περὶ τῶν θεωρικῶν νόμους ἀκυρώσῃ· καθότι πρὶν, λέγει, κάμντε τοῦτο, μὴ ἐλπίζετε νὰ εὕρητε τὸν γράψοντα· διότι δὲν εἶνε τις τόσον ἀνδρείος νὰ κινδυνεύῃ διωρεῖν, καὶ χωρὶς μάλιστα νὰ ὠφελήσῃ παντάπασι· ὥστε ἂν καὶ τὸ συμβουλεύειν ἀπλῶς μόνον ἦτο ἐπικινδυνόν, πρὸ πολλοῦ ὁ ῥήτωρ μας ἤθελε καταικίῃ τὰ Ἡλύσια πεδία, καθ' ὅσον μάλιστα πρὸς τοῖς ἄλλοις ἀντιπολιτευομένοις εἶχε καὶ τὸν Εὐβούλον τὸν θέντα τὸν νόμον τοῦτον — ἂ πάντες [ὅτε] εἶνε δὲ ταῦτα ἐκεῖνα, τὰ ὅποια λέγει εἰς τὸν 12 §. καὶ τὰ ὅποια εἰς ἐκεῖνον περιστρέφονται τὴν ἔννοιαν τοῦ νὰ γίνωσι τὰ θεωρικά στρατιωτικά, τὸ ὅποιον καὶ διὰ τῆς φράσεως αὐτῆς οἱ οἰκοὶ περιουσίαις ὑποδῆλοι — [ζητεῖτε] διαφέρει τοῦτο τοῦ αἰτεῖν· τὸ πρῶτον σημαίνει τὸ προσπαθεῖν, καὶ σκαλίζειν νὰ εὕρῃ τίς τι· τὸ δεύτερον τὸ νὰ παρακαλῇ τις καὶ ὡς ἐπαίτης νὰ ζητῇ — τίς βουλήσεται] ὁλόκληρος λόγος ἐξαρτώμενος ἀντικείμενον τοῦ σκοπεῖτε — τὰ βέλτιστα ὑπὲρ ὑμῶν ὑφ' ὑμῶν ἀπολεσθῇ] ἀντίθεσις λόγων· ὁ ὑπὲρ ὑμῶν τὰ βέλτιστα εἰπὼν ὑφ' ὑμῶν ἀπολεσθῇσεται· καὶ τίς τόσον ἐτρελλάθη; ἀνόητοι λοιπὸν καὶ κοῦφοι εἴθε σεῖς, ἐὰν ἐλπίζετε νὰ εὕρητέ τινα· — ἄλλως τε καὶ] δύο εἰδῶν εἶνε αἱ φράσεις αὗται· μία αὕτη, καὶ ἑτέρα ἢ χωρὶς τοῦ καὶ· καὶ αὕτη μὲν ἢ μετὰ τοῦ καὶ σύγκειται ἀπὸ δύο κῶλα, τὰ ἄλλως τε, καὶ τὸ καὶ· ἐξ ὧν τὸ μὲν ἄλλως τε ἐξηγεῖ τὸ καὶ δι' ἄλλων λόγων, τὸν ὅποιον τώρα παραλείπω· τὸ δὲ ἄλλο τὸ διὰ τοῦ καὶ ἐκφράζει τὸ καὶ διὰ τοῦ ταντὸν ἐξ ἧς λόγων· ἐξ ὧν γίνεται δῆλον, ὅτι τὸ μὲν ἄλλως τε ἀναφέρεται εἰς τὰ παραλειφθέν, τὸ δὲ καὶ εἰς τοῦτο, τὸ ὅποιον προσθέτομεν ὡς ἐξαίρετόν τι καὶ μέγα· ἢ δὲ ἑτέρα ἄλλως τε ἢ χωρὶς τοῦ καὶ σύγκειται ἀπὸ ἑνὸς κῶλον μόνον, τὸ ὅποιον ἀναφέρεται εἰς τοῦτο, ὑπὲρ προσθέτομεν ὡς ἐξαίρετον τῶν ἄλλων — καὶ δι' ἄλλων λόγων μεγίστων τὸν ἐξ ἧς — τοῦτο παθεῖν] τὸ ἀπαρμυματοῦ κατ' ἐπεξηγήσιν ἐτέθη τοῦ τοῦτον — τὸν-εἰπόντα καὶ γράψοντα] αἱ μετοχαὶ ἀοριστολογικαί — ὅς ἂν εἴπῃ, καὶ γράψῃ· καὶ ὅς μὴ ἀντικρούσῃ τις λαμβάνων ἀφορμὴν ἐκ τοῦ εἰπόντα, ὅτι ὁ ῥήτωρ καὶ ἐνταῦθα τὸν εἰπόντα λέγει· διότι πρῶτον μὲν σχεδὸν συνωνύμως ταῦτα καὶ τὰ δύο ἐτέθησαν καὶ ἐκ παραλλήλου, ὥστε ἡ πρώτη μετοχὴ τοσοῦτον συνεσκήσθη ὑπὸ τῆς δευτέρας, ἥτις τὴν κυρίαν καὶ καθ' αὐτὴν ἐννοιαν ἐκφράζει, ὥστε οὐδὲ λόγος κἂν γίνεται πλέον περὶ αὐτῆς· δεύτερον δὲ κατὰ σχῆμα πρῶτόν τερον — τὰ πράγματα] — τὴν πόλιν — εἰς τὸ λοιπὸν] ἡ αἰτιατικὴ σημαίνει χρόνον συνεχῇ καὶ διαρκῇ· ἢ δὲ γενικὴ τὴν ἐκ διαλειμμάτων ἐπανάληψιν πράξεώς τινος — μάλλον-ἔτι-φοβερώτερον] τὸ μάλλον ἐνταῦθα προσδιορίζει τὸ πεισῆσαι καὶ οὐχὶ τὸ συγκριτικὸν ὄνομα φοβερώτερον· τὸ δὲ ἔτι ἐπιτείνει τὸ συγκριτικόν· καθότι ἂν ὑποτεθῇ, ὅτι τὸ συγκριτικὸν ἐπιφύημα προσδιορίζει καὶ ἐπιτείνει τὸ συγκριτικὸν ὄνομα, τότε κάλλιον ἦτο νὰ ἐτίθετο τὸ ὑπερθετικὸν φοβερώτατον· ἐπειδὴ βαθμοὶ συγκρίσεως συνδυαζόμενοι ὁ εἰς ὡς προσδιορίζων καὶ ὁ ἕτερος ὡς προσδιοριζόμενος ὅποιον βαθμὸν ποιότητος θ' ἀποτελέσουσι; συγκριτικὸν πάλιν, ἢ ὑπερθετικόν; ἂν τὸ πρῶτον, ἥκει λοιπὸν μόνος ὁ εἰς· ἂν τὸ δεύτερον, διὰ τί νὰ μὴ τεθῇ ἀπ' ἀρχῆς τὸ ὑπερθετικόν; δέχον-

ται μὲν τὰ συγκριτικὰ καὶ ὑπερθετικά προσδιορισμούς ἐπιθέτων καὶ ἐπιρρήματων θετικῶν πρὸς ἐπίτασιν, ἀλλὰ τότε μόνον, ὅταν ὁ λέγων θέλῃ νὰ παραστήσῃ βαθμὸν ἀνώτερον μὲν κατὰ τι τοῦ συγκριτικοῦ, κατώτερον ὅμως τοῦ ὑπερθετικοῦ, ὡς, πολλῶ-πολὺ βέλτιον-καὶ ἄγαν ἢ ἐτι βέλτιον· εἰς δὲ τὰ ὑπερθετικά παραθέ- τει ἐπιθετικὸν τινα ἢ ἐπιρρήματικὸν προσδιορισμὸν, καθὼς, πολὺ φοβερώτατος λίαν-σφόδρα φοβερώτατος, ὅταν θέλῃ νὰ φανερώσῃ βαθμὸν ἀνώτερον τοῦ ὑπερθε- τικοῦ· ἐπειδὴ μονολεκτικῶς διὰ μόνου τοῦ ὑπερθετικοῦ δὲν δύναται νὰ τὸν πα- στήσῃ· ἢ τὸ μ ἄ λ λ ο ν καλλίον εἶε νὰ προσδιορίξῃ τὸ ὑπονοούμενον ἐξωθεν ὡ- φ ε λ ῆ σ α ι, ἢ ἄλλῃ τις γενική νὰ ἐξυπακούηται εἰς τὸ μ ἄ λ λ ο ν οὕτω. μᾶλ- λον παντὸς ἄλλου· ἢ ἐννοία εἶνε αὕτη· ὁ πρὸ τῆς ἀκυρώσεως τῶν περὶ τῶν θεω- ρικῶν νόμων τολμήσας νὰ γράψῃ ᾠψήφισμα πρὸς λύσιν, καὶ νὰ συμβουλευτῇ ἐπο- μένως τὰ δέοντα πρὸς τῷ ὅτι ποσῶς δὲν θέλει ὠφελῆσαι τὴν πόλιν, θὰ κάμῃ τοῦ λοιποῦ καὶ αὐτὸ τὸ λέγειν τὰ βέλτιστα ἐτι φοβερώτερον μᾶλλον παντὸς ἄλ- λου ὠφελήματος ἢ πράγματος.

§. 6. Καὶ λύειν γε] ὁ καὶ συμπλέκει τὸ λύσατε μὲ τὸ δεῖ· ὁ δὲ γε βεβαίως τὸ λύειν—τοὺς αὐτοὺς] ἡ ὀριστικὴ ἀντωνυμία ὅταν προσλαμβάνῃ ἄρθρον, κεῖται ἀντὶ τοῦ ὁ ἰδίας, σώζουσα καὶ τὴν διασταλτικὴν τῆς ἐννοίαν·—οἵπερ καὶ τεθεί- κασι] ὁ καὶ ἐνταῦθα ἐτέθη, ἵνα προκαλέσῃ τὴν ἐπιδοτικὴν δύναμιν τοῦ πρώτου καὶ· δηλαδὴ ἐκεῖνοι, οἵτινες καὶ τοὺς ἔθεσαν, ἐκεῖνοι πάλιν βεβαίως πρέπει καὶ νὰ τοὺς λύσωσιν—ἢ πᾶσαν ἐβλαψε τὴν πόλιν] πῶς ἡ χάρις ἐβλαψε τὴν πόλιν· καὶ καιρίως μαλιστα· καθότι οἱ δημοκόλακες θηρεύοντες τὴν εὐνοίαν τοῦ δήμου, οὔτε τὰ βέλτιστα ποτε τοῖς εἶπον, ἀλλὰ τὰ ἡδέα, καὶ τοὺς νόμους τούτους τοὺς περὶ τῶν θεωρικῶν ἔθηκαν, ἐξ ὧν οὗτοι ἐκαρποῦντο χάριτας καὶ ὑποχρεώσεις ἐκ μέ- ρους τοῦ δήμου—θεῖσι] τοὺς νόμους τούτους—τὴν δ' ἀπέχθειαν] ἀντίθετα σχήματα, τὰ ὅποια οὐ μόνον καλλοῦν εἰς τὸν λόγον προξενοῦσιν, ἀλλὰ καὶ τό- νον· ἡ χάρις βλάπτει, ἡ ἀπέχθεια ὠφελεῖ—ἅπαντες] οὐχὶ μόνον τινες, ἀλλὰ τὸ σύνολον τῶν πολιτῶν—ἄμεινον πράτταμεν] περιφραστικῶς=τῷ εὐτυχῆσαιμεν· τὸ εὖ καὶ ἄμεινον πράττειν διαφέρει τοῦ εὖ ποιεῖν· καθότι τὸ μὲν πρῶτον ἰσοδύ- ναμον τῷ εὐτυχεῖν, τὸ δὲ δεύτερον ἴσον τῷ εὐεργετεῖν· καὶ πάλιν ἐξ ἐναντίας τὸ κακῶς πράττειν ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ δυστυχεῖν, τὸ δὲ κακῶς ποιεῖν ἀντίθετον τοῦ εὖ ποιεῖν—ζημίαν γενέσθαι] διὰ τούτων μέμφεται τὴν κουφονοίαν τῶν Ἀ- θηναίων, οἵτινες ἀντὶ νὰ μισῶσι καὶ ν' ἀποστρέφονται τοὺς δημοκόλακας, καὶ νὰ εὐγνωμονῶσι τοὺς φιλοπάτριδας καὶ ἀγαθοὺς συμβούλους, πράττουσιν ἐξ ἐναν- τίας·—εὐτρεπίσαι] τακτοποιῆσαι—τηλικούτου] οὐ μόνον ἐπὶ ἡλικίας, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ μεγέθους φυσικοῦ καὶ ἡθικοῦ παραλαμβάνεται, ὡς ἐνταῦθα=τόσον μέγαν καὶ ἰσχυρόν·—ὥστε] τοῦτο τὸ μῦθον συντάσσεται μὲ ὀριστικὴν, ὅταν ἡ συνέπεια εἶνε ὠρισμένη καὶ βεβαία· μὲ εὐκτικὴν, ὅταν ἡ ἐνδεχομένη, καὶ μὲ ὑποτακτι- κὴν ἰσοδυναμοῦσαν τῇ εὐκτικῇ, ὅταν ἡ συνέπεια παρίσταται ὡς προσταγῇ, πα- ραίनेσις, καὶ παράκλησις, καὶ μ.² Ἀπαρέμματα, ὅταν ἡ συνέπεια παρίσταται ὡς ἀποτέλεσμα συμφωνῶν καὶ σύμμετρον πρὸς τὴν ιδιότητα τῆς κυρίας προτάσεως, καθὼς, κραυγὴν πολλὴν ἐποίουν, ὥστε καὶ τοὺς πολεμίους ἀκ.² τούτεστιν ὅταν τὸ ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει παρίσταται ὡς ἱκανὸν νὰ παράξῃ τοῦ ἐν λαμ- τὸ ἀποτέλεσμα· καθὼς, τοιοῦτοι ἦσαν, ὥστε τοὺς ἡμ.² ἀσκήκτας ἀργύρου. εἰ- βάλλοντες ἀγρίαν· δηλαδὴ ἦσαν ἱκανοὶ νὰ ποιῶσι τοῦτο, ἀν. ο.² ὡς τὸ ἐποίουν.

νε ἄδελον· τὸ ἴδιον ἐμφαίνει καὶ ἐνταῦθα·—παρὰβάντα]—βαίνω ἔξω τῶν νόμων· ἡ μεγάλη του ὅμως χρῆσις τὸ κατέστησε καὶ μεταβατικόν·—δοῦναι δίκην] τὸ δίκην δίδοναι λέγεται κυρίως ἐπὶ τῶν διδόντων ἄδειαν εἰς τινα νὰ κρίνῃ περὶ τίνος πράγματος ἀφορῶντος τὸν δίδοντα ἄδειαν, καὶ τὸ ὅποιον ὑπόκειται εἰς δίκην, τὸ δὲ δίκην λαμβάνειν, ἐπὶ τοῦ δεχομένου νὰ δικάσῃ· ἀλλ' ἐπειδὴ μετὰ τὴν κρίσιν ἐπέρχεται ἡ τιμωρία εἰς τὸν δίδοντα τὴν ἄδειαν νὰ κρίνῃ τις περὶ ἑαυτοῦ, διὰ τοῦτο τὸ μὲν δίδωμι δίκην ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ τιμωρεῖσθαι καὶ καλᾶζεσθαι, τὸ δὲ λαμβάνειν δίκην πρὸς τὸ τιμωρεῖν καὶ κολάζειν·—εἰς προὔπτον κακόν] εἰς κακόν, τὸ ὅποιον κείται πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν=φανερὸν· καθότι τὸ προὔπτον γίνεται ἀπὸ τὸ προόπτομαι·—αὐτὸν ἐμβάλεῖν ἐν ἀλυσὶς μέσου=ἐμβάλεσθαι, —Οὐ μὴν οὐδ' ἐκέλευε] εἰς ἐτέρου κεφαλαίου εξέτασιν μεταβαίνει ἐντεῦθεν· ἀφ' οὗ τὴν ἀκώρῳσιν ἀπήτησε τῶν βλαπτόντων τὴν πόλιν νόμων πρὸς ἀσφάλειαν ἑαυτοῦ τε καὶ παντός φιλοπάτριδος συμβούλου, ἐλέγχων διὰ τούτων τὴν κοινὴν φρόνιάν των, δι' ἣν τὰ ἀρεστά μᾶλλον καὶ ἡδὲα προστίμων τῶν κοινῶν συμφερόντων, καὶ τὴν ἀνάγκην παριστάνει τοῦ ἐκτελεῖν τὰ ψηφίσματα καὶ ψηφίζόμενα ὧν περὶ ὑπὸ τῆς μεγάλης τῶν βουθυμίας μικρᾶ, ἡ οὐδὲν ἐπαρττον, τὸ ὅποιον ἀνατιβήτως μέγιστον ὑπάρχει ἐμπόδιον τῶν ἀρίστων βουλῶν καὶ σκέψεων·—ἂν μὴ προσγένηται] βεβαίως δὲν ἀξίζει τίποτε καὶ τὸ ἀριστον ψηφίσμα, ἂν δὲν ὑπάρξῃ πρὸς αὐτῷ καὶ ἡ πρόθυμος ἐκτέλεσις του·—εἰ γὰρ αὐτάρκη] ἱκανὰ αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ· ἡ δὲ ὑπόθεσις προφανῶς μὴ ἐπαληθεύουσα·—ἀναγκάζειν] ἀπρόθετος προσδιορισμὸς τοῦ αὐτάρκη=κατὰ τὸ ἀναγκάζειν·—ἢ διαπράξασθαι] καὶ τοῦτο ἀπρόθετος προσδιορισμὸς τοῦ ἰδίου· ἐτέθη δὲ ὁ Ἀδριανός, διότι σημαίνει τὸ ἔπαξ γενέσθαι προσδοκώμενον· ἐν ᾧ τὸ ἀναγκάζειν κατ' ἐνεστώτα, ἐπειδὴ ἐκφράζει τὸ κατὰ διάρκειαν·—περὶ ὧν γράφει] τὸ ὑποκείμενον ἐνταῦθα εἶνε τὰ ψηφίσματα, τὸ ὅποιον εἶνε καινοπρεπές· ἀλλὰ καθὼς κατὰ προσωποποιεῖν τὰ ψηφίσματα ἀναγκάζουσι· διαπράττονται, οὐδὲν τὸ καλῶν, νομίζομεν, νὰ εἴπῃ τις, ὅτι καὶ γράφουσι· καὶ ἀλλαχοῦ ὁ ῥήτωρ προσωποποιεῖ τὰ ψηφίσματα· τοιαῦτα δὲ ἀπραγματοποιήτα ἐννοοῦνται οὐ μόνον τὰ κατὰ Φίλιππου, ἀλλὰ καὶ γενικῶς πάντα ὅσα πατ' ἔγραψον·—οὗτ' ἂν ὑμεῖς ἐπράττετε· οὗτε Φίλιππος· ὁρῶν] ταῦτα καὶ τὰ δύο εἶνε ἀπόδοσις τῆς ὑποθέσεως, ἡ συνέπεια τῆς ὁποίας εἶνε ἐνδεχομένη καὶ δεκτικὴ ἐπαληθεύσεως· ὅριον δὲ ἐννοεῖ τὴν περιφρόνησιν, μεθ' ἧς προσεφέρετο πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, οὐδὲν ὡς φοβούμενος·—τασούτων χρόνον] δέκα σχεδὸν ἔτη κατὰ συνέπειαν· καθότι ἡ ἀπρόθετος αἰτιατικὴ τοῦτο σημαίνει· διότι ἀφ' οὗτο ἐξερέχῃ ὁ περὶ Ἀμφιπόλεως πόλεμος μέχρι τοῦδε δέκα περίπου παρηλθόν ἔτη· ὥστε ὁ παρὼν λόγος τὸ 349 π. Χ. ἐκπεφώνηται·—πάσαι γὰρ ἂν ἐνεκά γε ψηφισμάτων] τὸ ἐνεκά γε δηλοῖ τὸ ὅσον ἀφορᾷ, ὅσον ἐξήρηται, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἐνυπολαμβάνει ἡ ὑπόθεσις· ὡς νὰ λέγῃ, ἐὰν ἐξήρητο, τὸ πρᾶγμα ἀπὸ τὰ ψηφίσματα μόνον, πρὸ πολλοῦ ὁ Φίλιππος ἤθελε τιμωρηθῇ·—τὰ πράττειν] ἀπλῶς τὴν ἐνέργειαν σημαίνει· καθότι ὅταν ὁ λέγων παρατηρῇ μόνον τὴν ἐνέργειαν, καὶ ὄχι καὶ τὸ μέρος, εἰς ὃ ἀναφέρεται ἡ ἐνέργεια, τότε τὰ μεταβατικὰ ῥήματα τίθενται εἰς τὸν λόγον ἀμεταβάτως, ἥτοι χωρὶς ἀντικείμενον·—ὑστερον· πρότερον] ταῦτα καὶ τὰ δύο κυρίως λαμβάνονται ἐπὶ τάξεως καὶ χρόνου, ἀλλὰ μεταφορικῶς τίθενται καὶ ἐπὶ τῆς ἀξίας· τὸ ὑστερον ὅμως ἐνταῦθα ἐλόφθη χρονικῶς, τὸ δὲ πρότερον ἐπὶ τῆς ἀξίας·—τοῦτ' οὖν] κατ' ἐπανάληψιν ἡ δεικτικὴ

πρὸς τὸ πράττειν·—τὰ δ' ἄλλα] τὰ παρευθὺς κατόπιν λεχθησόμεθα· δηλ. οἱ ἀγαθοὶ σύμβουλοι, ὑμεῖς οἱ ὀξύτατοι εἰς τὸ νοῆσαι τὰ παρ' ἄλλων λεχθέντα· ταῦτα εἶνε τὰ ἄλλα·—καὶ γὰρ] τὸ τὰ δ' ἄλλα ὑπάρχει μὲ τὸ τὸ εἰσὶ παρ' ὑμῖν δυνάμενοι ταυτίζεσθαι· ἐπειδὴ πολλάκις ὁ λέγων διὰ τὴν ἀναπτύξιν σαφέστερα τὴν προηγουμένην πρότασιν τὴν ἐπαναλαμβάνει·—δυνάμενοι] τοῦτο δὲν εἶνε κατηγορούμενον, ὥστε συγχωνευθὲν μὲ τὸ συνδετικόν νὰ γείνη δύνανται, ἀλλ' εἶνε προσδιορισμὸς τοῦ ἐξυπακουομένου ἀνθρώποι·—καὶ γινῶναι πάντων ὀξύτατοι] καὶ τὸ ἀπαρέμφατον καὶ ἡ γενικὴ συγχρόνως προσδιορίζουσι τὸ ὀξύτατοι, ἀλλὰ τὸ μὲν τὸν κατὰ τι προσδιορισμὸν, ἡ δὲ τὸν βαθμόν·—καὶ πράξει δέ] ἐάν ὁ Δὲ ἐκκλησθῇ ἐναντιωματικὸς, ὁ Καὶ εἶνε ἐπιδοτικὸς· δηλαδή οὐ μόνον παρ' ὑμῖν εὐρίσκονται ἀνθρώποι ἱκανοὶ νὰ συμβουλευέσῃσι τὰ δέοντα, καὶ ὑμεῖς εἰσθε ὀξύτατοι πάντων εἰς τὸ νὰ γνωρίσητε τὴν ὁρθότητα τῶν λεγομένων, ἀλλὰ καὶ νὰ πράξητε αὐτὰ τῶρα θέλετε δυνήθη, ἂν ὁρθῶς ποιῆτε·—ποιῆτε] τοῦτου ἡ σημασία εἶνε καθολικωτέρα τοῦ πράττειν, τὸ ὅποιον εἶνε ἀντίθετον τοῦ λέγειν·—τίνα χρόνον ἢ τίνα καιρὸν] καιρὸς καὶ χρόνος διαφέρει· ὁ μὲν καιρὸς εἶνε μέρος ὀρισμένου χρόνου, καθὼς οἱ τέσσαρες καιροὶ τοῦ ἐνιαυτοῦ, ἔαρ, θέρος, φθινόπωρον, καὶ χειμῶν· χρόνος δὲ περιοχὴ πολλῶν καιρῶν, καὶ ἀδιάκτοπος σειρὰ χρονικῶν στιγμῶν, ἐξ ὧν ἀορίστως χρονικαὶ τινες στιγμαὶ ἀποβλέπουσαι πρὸς ὠφέλειάν μας δύνανται νὰ λεχθῶσιν εὐκαιρία ἡμῶν, τὸ ἐναντίον δὲ, ἀκαιρία· διὰ ταῦτα ὁ καιρὸς δύναται νὰ σημαίη καὶ ποιότητα, ὁ δὲ χρόνος ποσότητα· παρ' ἡμῖν δὲ ὁ καιρὸς σημαίνει καὶ τὰ δύο, καὶ ποιότητα καὶ ποσότητα, ὡς, καλὸς καιρὸς· καὶ πολὺς καιρὸς·—χρόνος· ὁ δὲ χρόνος λαμβάνεται παρ' ἡμῖν ὀρισμένος ἀντὶ τοῦ ἔτους· ἡ ἐννοία· καταλληλότερον χρόνον καὶ ἀρμοδιωτέραν περίστασιν ἀπὸ τὴν παροῦσαν δὲν δύνασθε νὰ εὑρητε· ὥστε τοῦτου δοθέντος πότε θὰ πράξετε τὰ δέοντα, ἂν ὄχι τῶρα;

§. 7. Οὐχ ἅπαντα ἡμῶν τὰ χωρία] τὸ οὐ τίθεται εἰς τὴν ἀρχὴν τῶν ἀνεξαρτήτων ἐρωτήσεων, ὅταν αὐταὶ ἀπαιτῶσι μάλιστα θετικὴν ἀπόκρισιν, καὶ ἀπεβάλ- λουσαι διὰ τῆς ἐρωτήσεως τὴν ἀρνησιν, περιέχουσιν ἐν ἑαυταῖς ἀπολύτου καταφάσεως στοιχεῖα· ἀλλ' ἐνίοτε δὲν ἐμποδίζει τι νὰ ὑπάρχῃ καὶ ἀποφατικὴ ἀπόκρισις παρ' ἐλπίδα τοῦ ἐρωτῶντος, καθὼς, αὐτὸς αἰσχρὸν ἡγεῖται διῆτα τὰ ψευδῆ λέγειν; οὐκ ᾗ δὲ γενικὴ ἡ μὲν σημαίνει τὴν σχέσιν τοῦ κτήτορος πρὸς τὸ κτῆμα, ἥτις καὶ ἄλλως κτητορολογικὴ καλεῖται·—ἀνθρώπος] περιφρονητικῶς·—ὁ ἀνθρώπος·—ταύτης] τῆς χώρας τῶν Ὀλυνθίων·—σώσειν· ὑπιοχνοῦμεθα] πότε οἱ Ἀθηναῖοι ὑπεσχέθησαν, ὅτι θὰ σώσωσι τοὺς Ὀλυνθίους, ἂν οὗτοι ἤθελον πολεμῆ τὸν Φίλιππον; οἱ σχολιασταὶ οὐδεμίαν ἄλλην ἀπόδειξιν τῆς ὑποσχέσεως τῶν Ἀθηναίων φέρουσιν, εἰμὴ τὴν ἐξ εἰκασίας τὴν ἀπορρέουσαν ἐκ τῆς εἰρήνης καὶ συμμαχίας τῶν Ὀλυνθίων πρὸς τοὺς Ἀθηναίους. Ἀφ' οὗ, λέγουσιν, οἱ Ὀλυνθιοὶ ἤρχισαν νὰ ὑποπτεύωνται τὸν Φίλιππον, ἐπειδὴ ἔβλεπον τὴν πολλὴν του αὐξήσιν καὶ ταχέϊαν πρόοδον, καὶ τὴν γνώμην του ἀπῆλθον (ταῦτα ἐκ τῆς ὑποθέσεως τοῦ Δ'. Ὀλυνθιακοῦ), ἔκαμαν εἰρήνην πρὸς τοὺς Ἀθηναίους· οἱ δὲ Ἀθην. παρώ- ζονον αὐτοὺς κατὰ Φιλίππου εἰς πόλεμον· ἀλλ' αὐτοὶ οἱ Ὀλύμβ. φαίνεται, ἢ δὲν ἐτόλμων, ἢ δὲν ἤθελον, ἀλλὰ μόνον τὴν φιλίαν καὶ τὴν μετ' ἐκείνου συμμαχίαν νὰ διαλύσωσιν ἤθελον· ὁ Φίλ. ὅμως τοῦτο μαθὼν, δηλ. τὴν ἀπόρριψιν τῆς φιλίας του καὶ συμμαχίας, καὶ τὴν μετ' Ἀθηναίων εἰρήνην καὶ συμμαχίαν ὡς προσβολὴν του

πρῶτον θεωρῶν, εἶτα καὶ τὴν σύστασιν τῶν πόλεων Ἀθηνῶν καὶ Ὀλύνθου φοβούμενος, ὡς δοκεῖ, πόλεμον κατ' Ὀλυνθίων ἐξήνεγκεν ἐπειδὴ δὲ αἱ δυνάμεις τῶν Ὀλυνθίων ἦσαν ὀλιγώτεραι καὶ κατώτεραι τῶν τοῦ Φιλίππου, οἱ Ἀθηναῖοι ὑπέσχοντο εἰς αὐτοὺς (καὶ πόθεν τοῦτο δῆλον;) ὅτι θὰ τοὺς ἀπαλλάξουσιν ἀπὸ παντὸς κινδύνου· καὶ τοῦτο, λέγουσι, δηλοῖ ἐνταῦθα τὸ σώζειν, τὸ ὅποιον ἐμφαίνει συνάμα καὶ τὴν μεγαληγορίαν—τὰ παχιά λόγια καθ' ἡμᾶς, τῶν Ἀθηναίων καὶ τὴν ἀλαζονείαν. Τὸ δὲ πολεμῆσαι ἐν ἀντίγραφῳ ἄλλα τὸ ἔχουσι πολεμῆσαι ἐν ἐκείνῳ, ὅπερ ἐγκρίνει καὶ ὁ Σχέφερος παρὰ Ἡρ. Βασιάδῃ, ὅστις λέγει, ὅτι τὸ πολεμῆσαι ἐν δὲν εἶνε ἀνεκτὸν ἐξελεγχόμενον ἀπὸ τὸ ἀκόλουθον σῶζειν· διότι σώζει τις, λέγει, τοὺς πολεμουμένους, καὶ οὐχὶ τοὺς πολεμοῦντας, πρὸς τοὺς ὁποίους, λέγει, πρέπει νὰ συμμαχῇ· ταῦτα δὲ ἰσχυροποιεῖται μάλιστα καὶ ἐκ τοῦ ὅτι ὁ Φίλιππος ἐπήνεγκε τὸν πόλεμον, καὶ οὐχὶ οἱ Ὀλύνθιοι· τὸ δὲ νὰ ἀποφαινῇται ὁ σοφὸς Σαύππιος παρὰ τῷ ἰδίῳ Βασ. ὡς ἐκ τρίποδος, ὅτι ἂν τις ἐπιστήσῃ τὸν νοῦν του εἰς τὴν παικιλίαν τῶν γραφῶν καὶ ἀκριβέστερον συνθεωρήσῃ, θὰ εὕρῃ ὅτι τὸ μὲν πολεμῆσαι ἐν εἶνε γνήσιον καὶ δὲν ἀντίκειται διόλου εἰς τὴν ἔννοιαν (πῶς δὲν ἀντίκειται), τὰ δὲ ἄλλα τὰ προσέθηκαν παῖδες Γραμματικῶν, τοῦτο πότε ὁ Φαίβος τοῦ τ' ἀπεκάλυψε; ναι, καὶ οἱ ὑπομέροντες πόλεμον πολεμοῦσιν, ἀλλὰ πολεμοῦμενοι πολεμοῦσι πόλεμον ἀμυντικόν· ὁ αὐτὸς λέγει καὶ παρακατιῶν περὶ τοῦ πολεμοῦνται, ὅτι τὸ πολεμοῦσι προτιμότερον, ἀποδείξιν ἐπαγόμενος ἀπὸ τῶν πρῶτον Ὀλυνθιακῶν τὸ ἀνείλοντο τὸν πόλεμον· ἀλλὰ ταῦτα τὸ ἀνείλοντο δὲν ἐφαρμόζεται ἐπὶ τῶν κηρυττόντων πόλεμον, ἀλλ' ἐπὶ τῶν παραδεχομένων ἀμυντικόν πόλεμον ἢ ἐκ φιλοτιμίας, ἢ ἀνάγκης, ἢ καὶ παρακινήσεως ἄλλων· εἶτα, λέγει, οἱ Ἀθην. παροξύνοντες αὐτοὺς εἰς πόλεμον, καὶ βοήθειαν ὑποσχόμενοι, ἔλεγον δῆθεν πρὸς αὐτοὺς εἰ πολεμῆσαι τε, οὐχὶ εἰ πολεμηθήσεσθε· (καὶ πόθεν δῆλον, ὅτι ταῦτα ἔλεγον πρὸς Ὀλυνθίους οἱ Ἀθηναῖοι;) σέβονται ἀλλήλους τὰς βαθείας μελέτας, καὶ ἐμυθρίεις φιλολογικὰς κρίσεις τοῦ σοφοῦ τούτου Ἑλληνιστοῦ, ἀλλ' οὐχὶ νὰ παραδεχόμεθα καὶ ἀδασανίστως πᾶν ὅ,τι ἂν εἴποι τις ὡς ἐκ τρίποδος· ὥστε κατ' ἐμὲ ἐνταῦθα προτιμητέα ἢ σχεφαίρου γνώμη, ἥτις συνάδει κάλλιστα καὶ πρὸς τὴν ἔννοιαν, καὶ τὰς φράσεις τοῦ ρήτορος σύμπισχονόμεθα σώσειν ἐτοιμῶς· ἡ δὲ ὑπόσχεται αὕτη θὰ ἔγενεν ἀναντιρρήτως τότε, ὅποτε οἱ Ὀλύνθιοι λύσαντες τὸν πόλεμον, τὸν ὅποιον ἀπὸ κοινοῦ μὲ τὸν Φίλιπ. ἐπολέμουν κατ' αὐτῶν, εἰρήνην ἐποίησαντο· ἀλλὰ δὲν ἤθελον, φαίνεται, νὰ πιασθῶσι καὶ μὲ τὸν Φίλ. ἕως οὗ τοῦτο προῆλθεν ἀπὸ τῶν Φιλίππων· τὸ ὅποιον ἀποδεικνύεται καὶ ἀπὸ τοὺς λόγους τοῦ ρήτορος ἀεὶ πολεμῶσαι δεῖν ὥρμεθα Φιλίππῳ ἐκ παντὸς τρόπου τοὺς ἀνθρώπους τούτους, προσεπάθουν οἱ Ἀθηναῖοι νὰ τοὺς παροξύνωσι κατ' ἐκείνου, ἀλλὰ δὲν ἠδύνατο, ἕως οὗ ἔγενεν αὐτόματον ὡς πρὸς τὴν προσπάθειαν τῶν Ἀθηναίων· ὅτε λοιπὸν τοὺς παρώξυνον κατὰ τοῦ Φιλίππου, τότε θὰ τοῖς ὑπέσχοντο καὶ ταῦτα, τὰ ὑποῖα ἤδη ὁ ρήτωρ λέγει· ἀλλ' ἐπειδὴ ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον πρὸ πολλοῦ καὶ πανταίως προσεπάθουν, καὶ ἐπεθύμουν, ἀλλὰ δυστυχῶς δὲν ἠδύνατο, ἰδοὺ ἤδη γέγονεν αὐτόματον, δικαίως οἱ Ὀλύνθιοι πολεμοῦνται, καὶ οὐχὶ πολεμοῦσι—πολεμοῦνται;] ναι· διότι ὁ Φίλιππος ἐξήνεγκε τὸν πόλεμον κατ' αὐτῶν—οὐκ ἔχων;]—ἔχων ἐστίν—ἔχει ὁ Φίλιππος;—οὐ βάρβαρος;] ναι· διότι τὸ ἀποφατικὸν μόριον, ὅταν τίθεται εἰς τὴν ἀρχὴν ἀπαλύτου ἐρωτήσεως, περιμένει κατα-

φατικὴν ἀπόκρισιν. Ἐπειδὴ δὲ οἱ Μακεδόνες ἦσαν φυλῆς Ἰλλυρικῆς, ὁ ῥήτωρ οὐ-
 δερμίαν ποιεῖται διακρίσιν μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῶν βασιλείων των, μόλον ὅτι οὗτοι
 φημίζονται, ὅτι κατὰγονται ἀπὸ τὸν Ἡρακλείδην Κάρανον 17 ἀπόγονον τοῦ
 Ἡρακλείους, ὅστις ἀποικίσας εἰς Μακεδονίαν μετὰ τινῶν Ἀογείων πρῶτος ἐσύ-
 στησε τὸ βασίλειον τῆς Μακεδονίας εἰς τὰ (814 π. Χ.), καὶ πολλοὶ ἄλλοι συγ-
 γραφεῖς Ἡρακλείδαν τοὺς βασιλεῖς τῶν Μακεδόνων ἀποκαλοῦσιν. Ὁ δὲ Ἰσοκρά-
 τής καὶ μέμνεται μάλιστα τὸν Δημοσθένην ὡς διαβάλλοντα τὸν Φίλιππον, καὶ
 εἰς ταραχὰς τὴν πόλιν τούτου ἐνεκα καθιστάντα, Ἡρακλείδην αὐτὸν ὁμολο-
 γῶν—οὐχ ὅτι ἂν εἴποι τις,] ἀπὸ τὰ μερικὰ πάλιν εἰς τὰ καθόλου μετέβη—
 ἀλλὰ] ἀντιθετικὸς ὡς πρὸς τὰς ἀποκρίσεις τῶν ἐρωτήσεων—πρὸς θεῶν] ἐλλει-
 πτικὸς λόγος, ἀναπληροῦται δὲ οὕτω ἱκετεύω, ἢ δέομαι δι' ἀγάπην τῶν θεῶν!
 —ἀπαντα ταῦτα] τὸ σύνολον τῶν ἀνωτέρω ἐκτεθέντων—καὶ μονονουχί συγ-
 γκατασκευάσαντες] τὸ μονονουχί εἶνε σύνθετον ἐκ τοῦ μόνον καὶ οὐχί, τὸ ὁποῖον
 σημαίνει τὸ ἐγγιστα τῆς πράξεως· δηλαδὴ ὅλα τὰ κάμνομεν, τοῦτο μένει μό-
 νον τὸ νὰ γεινώμεν καὶ συνεργοὶ τοῦ Φιλίππου ἡμεῖς οἱ ἴδιοι καθ' ἡμῶν αὐτῶν,
 καθὼς εἶπε καὶ πρὸ ὀλίγου εὐστρατηγηκότες ἐσσεθε πάντα ὑπὲρ Φιλίππου—
 τότε] ἄρ' οὐ δηλονότι ἀμελήσωμεν νὰ πράξωμεν τὰ δέοντα, καὶ φανῶμεν κατὰ
 συνέπειαν οἰονεῖ συνεργοὶ εἰς τοὺς σκοποὺς του; — τοὺς αἰτίους-τούτων] τῶν
 ἡμεληθέντων καὶ συγκατασκευασθέντων· ἡ δὲ γενικὴ ἐμφαίνει τὴν σχέσιν τοῦ
 αἰτιατοῦ πρὸς τὸ αἷτιον· — οὐ γὰρ αὐτοὶ γ' αἷτιοι·] ὁ γὰρ αἰτιολογεῖ τὴν περιμε-
 νομένην ἀποφατικὴν ἀπόκρισιν τῆν· δὲν πρέπει νὰ ζητήσωμεν τότε τοὺς αἰτίους·
 τὸ δὲ ῥῆμα τοῦ γὰρ κυρίως εἶνε τὸ οἶδ' α, τὸ δὲ οὐκ αὐτοὶ γ' αἷτιοι φήσμεν
 εἶναι· εἶνε τὸ ἀντικείμενον τοῦ οἶδ' α· ἡ δὲ πρωτοπρόσωπος Ἀντωνυμία τεθει-
 μένη εἰς τὸ τέλος τῆς προτάσεως ἐμφασιν ἔχει μεγάλην, καὶ κατ' ἀντιδιαστολὴν
 προσώπου· ἡ δὲ ἔννοια αὕτη· ἡμεῖς βεβαίως δὲν θ' ἀποφνηθώμεν, ὅτι εἴμεθα ἡ-
 μεῖς οἱ ἴδιοι αἷτιοι· διότι τοῦτο εἶνε πατροπαράδοτος ἐκ τοῦ Ἀδάμ κληρονομία
 τὸ ν' ἀποδιδώμεν εἰς ἄλλους τὸ σφάλμα, καθὼς κ' ἐκεῖνος πρῶτος τὴν αἰτίαν
 τῆς παραβάσεως τῆς ἐντολῆς τοῦ Θεοῦ εἰς αὐτὸν ἀνέφερε τὸν Θεόν, ὅστις ἐδωκεν
 εἰς αὐτὸν βοηθὸν τὴν Εὐαν. Διὸ καὶ ἡ Τουρκικὴ παροιμία ἀποφαίνεται, ὅτι τὸ
 σφάλμα καὶ πολὺτιμος ἐπενδύτης ἐάν ᾔη, οὐδεὶς τὸ παραδέχεται (καφτάν ὁλ-
 σά, κένε κίμσε καπούλ ἐτμές)· τὸ δὲ αὐτοὶ εἶνε προορισμὸς τοῦ ὑπονοουμένου
 ἡ μ ε ἰ ς, καὶ τὸ αἷτιοι κατηγορούμενον· τὸ δὲ ὅτι παραλείπεται, ὅταν τὸ ἐ-
 ξαρτῶμενον κῶλον ἀπαλύτως τίθεται, τὸ ὁποῖον συνήθως γίνεται μετὰ τὰ γνω-
 στικά καὶ λεκτικά ῥήματα, τόνον μέγαν εἰς τὸν λόγον ἐμπαιῶν—τῶν φυγόν-
 των] ἄλλαι ἐκδόσεις ἔχουσι τῶν φε υ γ ὁ ν τ ω ν, τὸ ὁποῖον καὶ αὐτὸ εὐδοῦται·
 διότι ὁ ἐνεστώς ἐνταῦθα δὲν σημαίνει τὸ ὅσοι ἂν φεύγωσιν ἐπὶ πολὺν χρόνον,
 ἀλλὰ μᾶλλον σημαίνει τὸ ὅσοι ἔχουσι σύστημα καὶ συνήθειαν νὰ φεύγωσι—
 πάντων μᾶλλον] ἡ ἐκταῦ—ἡττηνται διὰ πάντας τοὺς φεύγοντας] ἡ διὰ τὸ
 παρῶν αἷτιον καὶ τὸν ἀποχρῶντα λόγον σημαίνει—δήπου] τὸ μῦθον τοῦτο
 τιθέμενον εἰς τὸ τέλος τῆς περιόδου σημαίνει πολλάκις καὶ εἰρωνεῖαν τινά, ἀλλ'
 ἐνταῦθα εἶνε βεβαιωτικὸν μετ' ἐμφάσεως—εἰ-ἐποίει] τὸ μένειν ἕκαστον· ἡ ὑπό-
 θεσις προφανῶς μὴ ἀληθής· —ἐνέκων ἂν] ἡ συνέπεια ἐνδεχομένη, καὶ δεκτικὴ ἐπα-
 ληθεύσεως· ὁ λόγος ὑποτίθεται παρεληλυθώς, ἐν ᾧ ἡ ὑπόθεσις, ἂν ὑποτεθῇ ὡς
 καὶ ἡδη ἐξακολουθοῦσα νὰ γίνεταί, ἡ συνέπεια τότε θὰ εἶνε ἀπαραιτήτως ἀναγ-

καία·—καὶ νῦν οὐ λέγει τις τὰ βέλτιστα]· ἐπειδὴ ἔδειξεν ἀνωτέρω, ὅτι εἶνε ἀ-
πόλυτος ἀνάγκη νὰ βοηθήσῃ τοὺς Ὀλυνθίους, καὶ ὅτι διὰ τὰς ἀπαιτούμενας
δαπάνας τοῦ πολέμου εἶνε ἀνάγκη νὰ γείνωσι τὰ θεωρικά στρατιωτικά· (διότι
δὲν ὑπάρχουσιν ἄλλοι πόροι χρημάτων) τοῦτα δὲ εἰς τοὺς Ἀθηναίους ἦτο δυσά-
ρεστον, διὰ τοῦτο τῶρα τοῖς λέγει α καὶ νῦν οὐ λέγει τις τὰ βέλτιστα δηλ.
δὲν σὰς φαίνονται ταῦτα ἀρεστά τὰ ὑπ' ἐμοῦ λεγόμενα· πολὺ καλὰ· ὡς σηκωθῇ
ἄλλος νὰ ὁμιλήσῃ, καὶ ὅχι νὰ μέμνηται τὸν προαγορεύσαντα, καθὼς οἱ λειπο-
τάκται κατηγοροῦσι τοὺς ἄλλους διὰ τὴν γενομένην ἥτταν·—ἀναστὰς] ἐπειδὴ
ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ὁ μὲν δῆμος ἐκάθητο, οἱ δὲ ῥήτορες ἀναστάντες ἐβάδιζον ἐπὶ
τὸ βῆμα, διὰ τοῦτο εἶπε ἀναστὰς· φράσεις δὲ συνήεις ἐπὶ τῶν ῥητόρων εἶνε
τὸ ἀγίστασθαι, τὸ παριέναι, τὸ παρεῖναι, τὸ ἔρχεσθαι, τὸ
προσιέναι, τὸ πρόσδοον· πάροδον ποιεῖσθαι, τὸ ἀναβαί-
νειν εἰς τὸ πλῆθος·—μὴ τοῦτον αἰτιάσθαι] τὸν προαγορεύσαντα εἰς δὲ
τὰς ἀντιθέσεις ὁ καὶ πολλάκις παραλείπεται·—ἀγαθὴ τύχη]—μὲ ὥραν κα-
λὴν, καθὼς ἡμεῖς λέγομεν· ὑπὸ δὲ τὴν φράσιν αἷτερος λέγει τις βελτίω, ὁ αὐτὸν
ὁ ῥήτωρ ὑπαινίττεται, διὰ τοῦτο καὶ ἐπιφέρει·—ἀλλ' οὐχ ἡδεῖα ταῦτα] τὰ ὑπ' ἐ-
μοῦ λεγόμενα· διότι σὰς συμβουλεύω νὰ κάμῃτε τὰ θεωρικά στρατιωτικά·—οὐκέτι
τοῦτο] ὁ λέγων ἀδικεῖ] αἴτιος δηλαδὴ τούτων τῶν δυσαρέστων δὲν εἰμ' ἐγὼ, ἀλλ' ἡ
φύσις τῶν πραγμάτων· ἐπειδὴ δὲν δύναμαι συγχρόνως καὶ τὰ ἡδεῖα νὰ σὰς
συμβουλεύω καὶ τὰ ὠφέλιμα·—πλὴν εἰ] τὸ πλὴν κυρίως γενικὴ συντάσσεται,
ὥστε ἀναπληρούμενος ὁ λόγος ἔχει οὕτω· πλὴν τοῦ ἀδικεῖν, εἰ παραλείπει, εἰ-
ρωνικῶς πως· καθότι ὑπαινίττεται τοὺς δημοκόλλους, οἵτινες κῆροντο σὺν ἅμα
τὰ ἡδεῖα καὶ ὠφέλιμα·—δέον εὐξασθαι] τὸ δέον οὐδετεροαπόλυτος Μετοχή, ἡ
δὲ ἔννοια αὕτη· ὁ λέγων τὰ σωτήρια καὶ ὅχι τὰ ἡδεῖα δὲν ἀδικεῖ· τότε δὲ μόνον
ἤθελεν ἀδικεῖν, ἐάν αἱ εὐχαὶ μόνον ἦσαν αὐτάρχεις νὰ κατορθώσῃ τὰ πάντα, ὁ
δὲ ῥήτωρ ἤθελε παραλείπει αὐτὰς ὡς μὴ δῆθεν χρησιμευούσας διόλου· ἀλλὰ τὸ
πρᾶγμα τῶρα δὲν ἔχει οὕτω· διότι αἱ εὐχαὶ δὲν δύνανται μόναι νὰ κατορθώ-
σωσι τι, ἂν δὲν προστεθῇ εἰς αὐτὰς καὶ τὸ νὰ θέλωσιν οἱ εὐχόμενοι νὰ κάμνωσι
τὰ δέοντα· σὺν Ἀθηνᾷ γὰρ καὶ χεῖρα κινεῖν· καὶ ἡμεῖς λέγομεν ἁγίε Γεώργιε
βοήθει, ἀλλ' ἄπλωσε καὶ σὺ τὰ χεῖρά σου·—εὐξασθαι·ῥαδίον] ἔστι· οὐδὲν δύνα-
ται νὰ ἐμποδίσῃ τὸν εὐχόμενον νὰ συμπεριλάβῃ ὅλα τὰ ἡδεῖα εἰς μίαν στιγμὴν·
ὅταν ὅμως πρόκηται νὰ σκέπτονται οἱ φρόνιμοι ἄνθρωποι περὶ σπουδαίων πραγ-
μάτων, καὶ μάλιστα κοινῶν, τότε δὲν πρέπει νὰ διώκωσι τὰ ἡδεῖα, ἀλλὰ τὰ
βέλτιστα καὶ ὠφέλιμα, ἂν καὶ πολλάκις ἤθελεν ἦν ἀηδὴ καὶ δυσάρεστα, κα-
θὼς τοῦτο θεωρεῖται καὶ ἐπὶ τῶν ἱατρικῶν.

§. 8. Εἶδε τις ἔχει οὐχ οὗτος κρείττων; | ὑποφορά, δι' ἧς ὁ καθ' ὑπόθεσιν ἐ-
ναντίος ἀντίκειται τῷ συμβουλευόντι νὰ γείνωσι τὰ θεωρικά στρατιωτικά· ταύ-
την δὲ τὴν δι' ὑποφοράς ἀντίθεσιν τοῦ ἐναντίου τὴν λύει πρῶτον κατ' ἀντιπαρά-
στασιν δεχόμενος προθύμως τὴν πρότασιν τοῦ ἐναντίου, ἂν ἦν δυνατόν· εἶνε δὲ
Ἀντιπαράστασις σχῆμα ῥητορικόν, δι' οὗ διακρίνεται τις, ὅτι καὶ κατ' αὐτὴν τὴν
ὑπόθεσιν τοῦ ἐναντίου οὐχ ἦττον ἔχει δίκαιον ὁ ἀντιπαριστάμενος, ὡς ἐνταῦθα·
ἔπειτα τὴν ἀνασκευάζει καὶ κατ' ἐνστάσιν δεικνύων μετὰ θαυμασμοῦ τὰ ἀδύνα-
τον τῆς ὑποφοράς ταύτης. Ἐνστάσις δὲ εἶνε ἄλλο σχῆμα, δι' οὗ ἐνίσταται ὁ ἐν-
στάμενος εἰς τὰ προτεινόμενα, ὡς ὁ ῥήτωρ ἐνταῦθα ἀντιλέγει εἰς τὴν δι' ὑποφο-

ρᾶς πρότασιν τῷ ἐναντίου τὴν: εἴτις-ἔχει καὶ τὰ θεωρικά ἔαν, καὶ πόρους ἐτέ-
ρους λέγειν στρατιωτικούς, οὐχ οὗτος κρείττων;—φῆμ' ἔγωγε] τὰ κλιτὰ τοῦ λό-
γου μέρη μετὰ τὴν ἐκθλιψιν τοῦ φωνήεντος ἀναβιβάζουσι καὶ τὸν τόνον· ὁ δὲ
νοῦς λέγει, ὅτι οὗτος εἶνε τῷ ὄντι κρείττων, ἂν δύναται νὰ ὑπάρξῃ τις, ὅστις
καὶ τὰ θεωρικά νὰ μὴ ἐγγίξῃ, καὶ ἄλλους πόρους νὰ δεικνύῃ· —θαυμάζω, εἰ] ὁ
εἰ ἐνταῦθα ἀναλύει τὰ ὀνομαστικά· Ἀπαρέμφατα-γεγονέναι-καὶ γενήσεσθαι,
ἐπειδὴ ἡ ἐννοια εἶνε ἀμφίβολος· ὁ δὲ κατ' ἀνάλυσιν αὐτὸς λόγος ἐξηγεῖ τὸν θαυ-
μασμόν τοῦ ῥήτορος·—εὐπαρήσαι] ὑποκείμενον τοῦ γέγονε καὶ γενήσεται·
ἂ μὴ δεῖ] ὅταν οἱ ἀναφορικοὶ λόγοι ἀναφέρονται εἰς ἀόριστόν τι, τότε δέχονται
τὸ μὴ, καὶ τοὶ δι' ὀριστικῆς ἐκφέρονται· ὁμοίως καὶ ὅταν εἰς ἀβέβαιον καὶ ὑπο-
θετικόν· βλέπ. Ἀσωπίου Συντακτικόν· —μέγα-ὑπάρχει ἡ βούλησις] ἡ βούλησις
καὶ ἐπιθυμία ἐκάστου βοηθεῖ μεγάλως τοὺς τοιοῦτους κολακευτικούς λόγους, οἱ
ὅποιοι ἀφίπνουσι καὶ τὰ θεωρικά νὰ κατασπαταλῶνται, συντείνουσι δὲ καὶ εἰς ἐ-
πίνοιον ἀπραγματοποίητον ἄλλων στρατιωτικῶν πόρων διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ
πολέμου·—αὐτὸν ἐξαπατῆσαι] ὅσω εὐκολώτατον, τόσω καὶ βλαπτικώτατον· διό-
τι δὲν εἶνε ἄλλος ὁ ἐξαπατῶν, καὶ ἄλλος ὁ ἐξαπατῶμενος, ἀλλ' αὐτὸς ὁ ἐξαπα-
τῶμενος εἶνε καὶ ὁ ἐξαπατῶν, τὸν ὅποιον ὁ ἐξαπατῶμενος δυσκόλως δύναται νὰ
ἀποφύγῃ ὡς μὴ ἀπόντα ποτὲ, καθὼς λέγει ὁ Πλάτων ἐν Κρατύλλῳ·—ὁ βούλε-
ται-τούτο καὶ οἶσται] ἂ γὰρ ἐπιθυμεῖ ψυχῇ, καὶ πιστεύειν φιλεῖ· —τὰ δὲ πράγ-
ματα οὐχ οὕτω πέφυκε]—τὰ πράγματα δὲν ἔχουσι τοιαύτην φυσικὴν ιδιότητα,
ὥστε νὰ ἀκολουθῶσι τὴν θέλησίν μας, καὶ νὰ γίνωνται, ὅπως ἡμεῖς τὰ θέλομεν·
—ταῦθ' οὕτως-ὅπως] τὰ περὶ τοὺς στρατιωτικούς δηλαδή πόρους· —ἐνδέχεται]
τὸ ἐνδέχεται τριτοπροσώπως σημαίνει τὸ ἐνδεχόμενον· ἐνδεχόμενον δὲ λέγεται
τὸ δυνάμενον νὰ γείνη ἢ οὕτως, ἢ ἄλλως· ἐνταῦθα δὲ σημαίνει τὸ ὅπως εἶνε δυ-
νατὸν εἰς τὴν φύσιν τῶν πραγμάτων·—εἶνε ἐπιδεκτικά τὰ πράγματα τούτου, ἢ
ἐκείνου τοῦ τρόπου·—καὶ δυνήσεσθε-καὶ ἔχετε] καὶ τὰ δύο ἀπὸ τὸ τροπικόν ὅ-
πως ἐξαρτῶνται· ἀλλ' ἐπειδὴ εἶνε ἀδύνατον, λέγει, νὰ μεταβάλωμεν τὴν φύσιν
τῶν πραγμάτων, ἃς ἀλλάξωμεν τοῦλάχιστον ἡμεῖς διαγωγὴν, καὶ ἃς συμμορ-
φώσωμεν πρὸς τὴν φύσιν τῶν πραγμάτων, πράττοντες ταῦτα, τὰ ὅποια αὐτὴ
μᾶς ἐπιτρέπει, δηλ. ἃς ποιήσωμεν τὰ θεωρικά στρατιωτικά· —καὶ μισθὸν ἔξε-
τε] καὶ τότε βεβαίως θὰ ἔχετε μισθὸν διαρκῆ καὶ καθημερινόν, ὅταν τὰ θεωρικά
ποιήσητε στρατιωτικά· καθότι τὰ θεωρικά δὲν τὰ λαμβάνετε καθ' ἐκάστην, ἀλ-
λὰ μόνον ἐν καιρῷ θέας, ἐυρτῶν, καὶ πανηγύρεων·—οὐ τοι σωφρόνων] αἰτιολογι-
κῇ πρότασις χωρὶς τοῦ αἰτιολογικοῦ μορίου, ἢ ἔλλειψις τοῦ ὁποίου τὸν λόγον καὶ
τονώτερον ποιεῖ, καὶ τὴν ἐπίπληξιν δριμυτέραν ἀπεργάζεται· τὸ δὲ τοι ἰσαδυ-
ναμοῦν πρὸς τὴν Ἀόριστον ἀντωνυμίαν τινὶ βεβαιωτικὴν ἔχει δύναμιν· ἡ δὲ
γενικὴ ἐμφαίνει τὴν σχέσιν τῆς ὑποστάσεως πρὸς τὴν ιδιότητα· ἡ δὲ σύνταξις
ἔχει οὕτω: οὐ τοι σωφρόνων ἀνθρώπων ἐστὶν ἴδιον, οὐδὲ γενναίων τὸ φέρειν τὰ
τοιαῦτα ὀνειδῆ εὐχερῶς, ἐλλείποντάς τι τῶν τοῦ πολέμου δι' ἔνδειαν χρημάτων·
οὐδὲ ἐστὶ σωφρ. οὐδὲ γενναίων ἴδιον τὸ ἀρπάζαντας τὰ ὅπλα πορεύεσθαι ἐπὶ
Κορινθίους καὶ Μεγαρέας, Φίλιππον δὲ ἔαν ἀνδραποδίζεσθαι πόλεις Ἑλληνίδας
κτλ.—εὐχερῶς] εὐχερὲς ἀπὸ τὸ εὐ καὶ χεῖρ συντιθέμενον σημαίνει κυρίως τὸ εὐ-
κολόπραστον, καὶ ἀπλῶς τὸ εὐκολον, ἐνταῦθα ὅμως τὸ κούφως καὶ ἀνοήτως·—
τὰ τοιαῦτα ὀνειδῆ] ὠρισμένως εἶπε· διότι εἶνε γνωστά· ταῦτα δὲ εἶνε ἡ ἀδιαφο-

ρία τῶν Ἀθηναίων εἰς τὸ νὰ καταδουλόωνται πόλεις Ἑλληνίδες ἀπὸ βάρβαρον ἄνδρα — ἐπὶ Κορινθίους καὶ Μεγαρέας] ὁ ῥήτωρ διὰ νὰ κεντρήσῃ τὸ φιλότιμον τῶν Ἀθην. κατὰ τοῦ Φιλίππου, ἀνακαλεῖ μετ' ἐπιπληξέως εἰς τὴν μνήμην αὐτῶν τὴν ἔνδοξον ἐκστρατείαν τῶν πατέρων των, ἥτις ἔλαβε χώραν πρὸς ἡμᾶς περίπου ἑκατονταετηρίδος καὶ ἐπέκεινα (εἰς τὰ 460 π. Χ.). ὁ δὲ παρὼν λόγος ἐξεφωνήθη εἰς τὰ (349 π. Χ.). τὰ ἔργα τῶν προγόνων τὰ θεωρεῖ καινὰ καὶ εἰς τοὺς ἐκγόνους· διὰ τοῦτο λέγει· οὐ τοι σωφρόν. καὶ γεν. ἀρπάσαντας (ἡμᾶς) τὰ ὅπλ. πορεύεσθ. ἐπὶ Κορινθ. καὶ Μεγαρ. ὡς νὰ ἦσαν οἱ παρόντες καὶ συγχρονοὶ του· ἡ δὲ αἰτία τῆς μάχης τῶν Ἀθην. πρὸς τοὺς Κορινθίους ἦτο ἡ ἐξῆς· οἱ Κορίνθιοι ἠγανάκτησαν, διότι οἱ Μεγαρεῖς ὄντες σύμμαχοι αὐτῶν ἀπεστάτησαν ἀπ' αὐτῶν, καὶ προσεχώρησαν εἰς τοὺς Ἀθηναίους· διὰ τοῦτο καταβάντες οἱ Κορίνθιοι μετὰ τῶν συμμάχων των εἰς τὴν Μεγαρικὴν κατέλαβον τὴν Γεράνειαν. ὁρος μεταξύ Κορινθίας καὶ Μεγαρίδος, Παλαισθούνη τὴν σήμερον λεγόμενον, νομίζοντες, ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι δὲν θὰ δύνανται νὰ βοηθῶσι τοὺς Μεγαρεῖς, ἐν ᾧ τὰ στρατεύματα τῶν Ἀθην. ἄλλα μὲν ἐπολιόρουν τὴν Λίγιναν, ἄλλα δὲ ἦσαν εἰς τὴν Αἴγυπτον· ὥστε ἂν ἤθελον νὰ βοηθήσωσι τοὺς Μεγαρεῖς, θὰ ἐσῆκωναν ἐξ ἀνάγκης τὸ ἔτερον τῶν στρατοπέδων των· οἱ Ἀθηναῖοι ὅμως οὔτε τὸ ἐν Αἴγινῃ στρατεῦμά των ἐκίνησαν, οὔτε τὸ ἐν Αἰγύπτῳ, ἀλλ' ἀθροίσαντες τοὺς ἐν τῇ πόλει πρεσβυτάτους καὶ νεωτάτους, καθὼς λέγει ὁ Θουκυδίδης ἐν τῇ Πεντηκονταετηρίδι του, καὶ ὁ Λυσίας ἐν τῷ Ἐπιταφίῳ του, φθάνουσιν εἰς τὰ Μέγαρα, ἔχοντες ἐπὶ κεφαλῇς των στρατηγὸν τὸν Μυρωνίδην· καὶ ἡ μὲν μάχη ἐγένετο ἰσόρροπος· νομίζοντες δὲ ἑκάτεροι, ὅτι ἐνίκησαν, οἱ Ἀθηναῖοι ὡς μᾶλλον νικηταί μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῶν Κορινθίων ἔστησαν τρόπαιον· οἱ δὲ Κορίνθιοι ἐπιπληττόμενοι ἀπὸ τοὺς ἐν τῇ πόλει πρεσβυτέρους μετὰ δώδεκα ἡμέρας ἐλθόντες καὶ αὐτοὶ ἔστησαν τρόπαιον ὡς νικηταί· οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἐξελθόντες ἀπὸ τὰ Μέγαρα καὶ τοὺς ἱστάντας τὸ τρόπαιον διέφθειραν, καὶ τοὺς ἄλλους μαχόμενοι ἐνίκησαν· οἱ δὲ σχολιασταὶ τοῦ Δύγουστανου ἀντιγράφου καὶ τοῦ Ἀριστείδου ἄλλως πως τὰ ἐξιστοροῦσιν· οἱ Κορίνθιοι, λέγουσιν, ἀπηγόρευσάν ποτε εἰς τοὺς Ἀθηναίους νὰ στέλλωσι προσκυνητὰς καὶ θεωρίαν εἰς τὴν ἐορτὴν τῶν Ἰσθμίων· οἱ Ἀθηναῖοι ἔφερον αὐτοὺς ἔνοπλοι, καὶ ἠνάγκασαν τοὺς Κορινθίους νὰ τοὺς ἀφήσωσι νὰ ἀπεράσωσι διὰ τῆς χώρας των· ἄλλὰ πιθανώτερον πολὺ τὸ πρῶτον· ἡ δὲ ἀφορμὴ τῆς μετὰ πάλιν Ἀθηναίων καὶ Μεγαρέων διαφορᾶς εἶνε ἡ ἐξῆς· οἱ Μεγαρεῖς μετὰ δώδεκα ἔτη, ἦτοι εἰς τὰ (448 π. Χ.) ἀποστατήσαντες ἀπὸ τοὺς Ἀθηναίους ἠνώθησαν πάλιν μὲ τοὺς Λακεδαιμονίους καὶ Κορινθίους τοὺς ἐχθροὺς τῶν Ἀθηναίων, σφάξαντες καὶ τὴν φρουρὰν τῶν Ἀθηναίων· τὴν ἀγνωμοσύνην ταύτην τῶν Μεγαρέων ἐκδικούμενοι οἱ Ἀθηναῖοι ἐστράτευσαν κατ' αὐτῶν· καὶ τοῦτο ὑπαινίσσεται ἐνταῦθα ὁ ῥήτωρ. Μετὰ ταῦτα ἔλαβον καὶ ἄλλην ἀφορμὴν κατὰ τῶν Μεγαρέων· οἱ Ἀθηναῖοι τὴν ἐξῆς· τὴν μεταξύ Μεγάρων καὶ Ἀθηνῶν ἱερὰν γῆν, ἀφίσρωμα εἰς τὰς Ἑλευσινίας θεάς, ἐτόλμησαν οἱ Μεγαρεῖς νὰ ἐπεργασθῶσι παρανόμως· οἱ Ἀθηναῖοι κατ' εἰσήγησιν τοῦ Περικλέους ἐξέδωκαν ἐκεῖνο τὸ αὐστηρότατον κατὰ Μεγαρέων ψήφισμα τὸ ἀπαγορεύον εἰς αὐτοὺς τὴν εἰσοδὸν εἰς πᾶσαν ἀγορὰν τῆς ἐπικρατείας τῶν Ἀθηναίων καὶ λιμένας, τοὺς ὁποίους ἐλθόντας νὰ ἀπελαύνωσιν· ἄλλοι ὅμως λέγουσιν, ὅτι τὸ κατὰ Μεγαρέων αὐτὸ ψήφισμα τὸ ἐξέδωκεν ὁ Περικλῆς ἀπέναντι τῆς ὕβρεως, τὴν ὁποίαν νέοι τινὲς Μεγαρεῖς μεθύοντες ἀπῆλυ-

ναν κατὰ τῆς Ἀσπασίας, ἐπιπεσόντες κατὰ τῆς ἀμάξης αὐτῆς, καὶ διὰ τῆς βίας ἀρπάσαντες μίαν τῶν ἐν τῇ ἀμάξῃ θεραπευνίδων τῆς· οἱ δὲ Μεγαρεῖς ὀλίγον ὕστερον μετὰ τὴν ἔκρηξιν τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου εἰς τὰ (421 π. Χ.) ἐφόνευσαν καὶ τὸν κήρυκα τῶν Ἀθηναίων Ἀνθεμόκριτον, ὅστις ἀπεστάλην νὰ τοῖς εἴπῃ νὰ μὴ ἐπεργάζωνται τοῦ λοιποῦ τὴν ἱερὰν γῆν· οἱ δὲ Ἀθηναῖοι τότε πάλιν ἔτερον ἔγραψαν ψήφισμα κατ' αὐτῶν διὰ τινος Χαρίνου, διαλαμβάνον νὰ ὑπάρχῃ ἄσπονδος καὶ ἀκήρυκτος ἔχθρα πρὸς αὐτοὺς, καὶ οἱ στρατηγοὶ, ὅταν ὁμνύωσι τὸν πάτριον ὅρκον, νὰ προσεπομνύωσιν, ὅτι καὶ κατὰ πᾶν ἔτος δις νὰ εἰσβάλλωσιν εἰς τὴν Μεγαρικὴν·— ἀρπάσαντας τὰ ὄπλα] τὴν σπῶδὴν καὶ προθυμίαν ἐμφαίνουσι ταῦτα· τὸ ἴδιον ἐκφράζει πολλάκις καὶ ἡ καθομιλουμένη λέγουσα: τρέξ', ἀρπάξ' ἐπὶ τὸ, κ' ἔλα'—Φίλιππον] τὸν βάρβαρον δηλ. ἐκεῖνον· αἱ μὲν Κορίνθιοι καὶ Μεγαρεῖς ἦσαν Ἕλληνες, ὁ δὲ Φίλ. βάρβαρος· καὶ οἱ μὲν Κορίνθιοι ἐλεγχάτισαν τὴν χώραν τῶν Μεγαρέων Ἕλληνες Ἕλλήνων, οἱ δὲ Μεγαρεῖς ἐκαλλιεργήσαν μικρὸν τι μέρος τῆς ἱερᾶς χώρας Ἕλληνες πάλιν ἑλληνικῆς· ὁ βάρβαρος ὅμως Φίλιππος πολλὰς ἑλληνικὰς πόλεις ἐξηνδραπόδισεν, ὥστε ἐκεῖνα πρὸς ταῦτα εἶναι μικρὰ καὶ ἐλαφρά, καὶ μόλα ταῦτα κατὰ Κορινθίων καὶ Μεγαρέων Ἑλλήνων ὄντων καὶ περὶ μικρῶν πραγμάτων ἐσηκώσατε ὄπλα, κατὰ Φιλίππου ὅμως, ὅστις εἶνε βάρβαρος, καὶ ἀνδραποδίζει πόλεις ὀλοκλήρους ἑλληνικὰς, ἀδιαφορεῖτε νὰ τὸν πωλεμήσητε·—δι' ἀπορίαν ἐφοδίων τοῖς στρατευομένοις] διότι τὰ θεωρικὰ δὲν τὰ κάμνετε στρατιωτικά, ὥστε νὰ δύνασθε νὰ ἐφοδιάζητε τοὺς στρατιώτας μὲ σιτηρέσιον καὶ μισθόν· ἡ δὲ δοτικὴ στρατευομένοις ἢ κατ' ἀντίπτωσιν εἶνε, διὰ νὰ μὴ συμπέσωσιν ἀλλεπαλλήλως δύο γενεαὶ, ἢ πρέπει νὰ ἐννοηθῇ ἔξωθεν τὰ ὄντων ἀναγκαίων τοῖς στρατευομένοις, καὶ τότε ἡ δοτικὴ θὰ εἶνε προσωπικὸν ἀντικείμενον.

§. 9. Καὶ ταῦτ' οὐ προήρημαι τινάλλως] τὰ ἀνωτέρω δηλαδὴ· τὸ νὰ κάμνητε τὰ θεωρικὰ στρατιωτικά· τὸ δὲ τινάλλως μεταπεσὼν εἰς ἐπιρρήματικὴν σημασίαν προσδιορίζει τὸ λέγειν—δὲν ἠθέλησα νὰ τὰ λέγω ματαίως· χωρὶς νὰ ἐπιφέρω διόρθωσιν τινα εἰς τὰ πράγματα τῆς πόλεως, οὐδὲ τὰ εἶπον μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ καταστήσω τινὰς ἐξ ὑμῶν ἀπεχθεῖς εἰς ἑμαυτὸν· τόσον ἀνόητος δὲν εἶμαι· σύγκειται δὲ τὸ τινάλλως ἀπὸ τὸ ἄρθρον τὴν καὶ τὸ ἐπιρρήμα ἄλλως, ὅπου συνυπακούεται τὸ ὄνομα ὁ δὲ ν'· τοῦτέστι τὴν ὁδὸν τὴν φέρουσαν ὅχι εἰς τὸ προκειμένον μέρος, ἀλλ' εἰς ἄλλο· ἐπομένως ὁ πλανώμενος ἄνω καὶ κάτω δὲν βαδίζει τὴν ὁδὸν τὴν φέρουσαν εἰς τὸν πρὸς ἡν ὄρον, ἀλλ' ἀλλαχόσε· ὅθεν καὶ ματαιοπονεῖ·—[ν' ἀπέχθωμαι] ῥῆμα διαθέσεως Ἀποθετικῆς· διφορεῖται δὲ ὡς πρὸς τὴν σύνταξιν συντασσόμενον καὶ δοτικῇ καὶ αἰτιατικῇ· καὶ δοτικῇ μὲν συντασσόμενον σημαίνει ποιῶ ἑμαυτὸν εἰς τινα ἀπεχθῆ· αἰτιατικῇ δὲ, ποιῶ εἰς ἑμαυτὸν τινα ἀπεχθῆ·—[τισὶν ὑμῶν] ἡ γενικὴ ἐμφαίνει τὴν σχέσιν τοῦ ὅλου πρὸς τὸ μέρος· ὑπαινίττεται δὲ διὰ τοῦ τισὶ τοὺς κατασπαταλῶντας τὰ στρατιωτικά εἰς τὰς θεάς, οἵτινες μισοῦσι καὶ ἀποστρέφονται τοὺς πολίτας τοὺς προαιρουμένους τὴν σωτηρίαν τῆς πόλεως, καὶ οὐχὶ τὴν διὰ κολακείας εὐνοίαν τῶν ἀκροατῶν·—οὐχ οὕτως ἄφρων, οὐδ' ἀτυχής] ἄφρων μὲν λέγεται, ὅστις διὰ τὴν κουφονομίαν του στρεβλὰ διαλογίζεται, ἀτυχής δὲ, ὅστις ἐπλήρη τὰς φρένας διὰ δυσμένειάν τινος τῶν θεῶν, καὶ κατὰ συνέπειαν δὲν δύναται νὰ διανοηθῇ ὁρθῶς· ὥστε·βούλεσθαι] τὴν ἐκ τῶν προηγουμένων συνέπειαν ἐμφαίνει·—δικαίου πολλ-

του] ἀπὸ τὴν ἐπίπληξιν μεταβαίνει εἰς τὰ καθήκοντα τοῦ δικαίου πολίτου, ὅς-
 τις ἀντὶ τὰς κολακείας τὰ πάθη τοῦ δήμου καὶ τῶν κακῶς κυβερνώντων, καὶ νὰ
 ἐλκύῃ οὕτω τὴν εὐνοίαν διὰ τὴν ἰδιοτέλειάν του δὲν ἀνέχεται διὰ κολακείων νὰ
 προδίδῃ τὰ συμφέροντα καὶ τὴν σωτηρίαν τῆς πατρίδος· καὶ ἐνταῦθα λαμβάνει
 ἀφορμὴν νὰ παραβάλλῃ τοὺς ἐπὶ τῶν προγόνων ῥήτορας πρὸς τοὺς νῦν δημαγό-
 κας· ἡ δὲ δύνταξις οὕτω· (ἰδίον) δικαίου πολίτου κρίνω (εἶναι) τὸ αἰεῖσθαι τὴν
 τῶν πραγμάτων σωτηρίαν ἀντὶ τῆς χάριτος (τῆς θεωρουμένης) ἐν τῷ λέγειν·—
 καὶ γὰρ τοι] ὁ καὶ δὲν συνοδεύει τὸν γὰρ ἀπλῶς, ἀλλ' ὅταν θέλῃ ὁ λέγων μετὰ
 τῆς αἰτιολογίας νὰ παραστήσῃ καὶ ἔμφασιν τινα, ὡς ἐνταῦθα· αὐτὸ μόνον ὁ δίκαιος
 πολίτης οὕτω πράττει, ἀλλὰ καὶ οἱ ἐπὶ τῶν προγόνων οὕτως ἔπρακτον· ὁ δὲ
 τοι βεβαιωτικός·— τοὺς λέγοντας] = τοὺς ῥήτορας· ἡ μετοχή λαμβάνεται ἐν
 μαίρᾳ ὀνόματος, ὅταν μάλιστα τίθεται χωρὶς ἀντικείμενον·— ἀκούω] τὸ ἀκοῦσιν
 λαμβάνεται καὶ ἐπὶ ἱστορικῶν πραγμάτων, τὰ ὑποία ἡμεῖς δὲν εἶδομεν, ἀλλ' ἀ-
 π' ἄλλων τὰ ἐμάθομεν· ἀντὶνείται δὲ εἰς τὸ παρῆναι, καὶ εἰδέναι· λέγο-
 μεν καὶ ἡμεῖς τὸ ἔχω ἐξ ἀκοῆς· ἐκ φήμης, πρὸς ὃ ἀντίκειται τὸ ἦμην παρῶν,
 τὸ εἶδ' ἂν μετὰ 'μ. μ. ἀ. τ. α. μ. ο. υ'· ἔχει δὲ σημασίαν παρακειμένον· ἡ δὲ γενικὴ
 ἡ μ. ὦν προσδιορίζουσα τὴν ἐτέραν προγόνων ἐμφαίνει τὴν σχέσιν τοῦ ἐγγό-
 νου πρὸς τὸν γεννήτορα·—[ὥς] τοῦτο ἐκ τοῦ ἴσου γενόμενον σημαίνει κυρίως τὸ
 ἐξίσου, εἴτα τὸ ἀναμφιβόλως, ὡς ἐνταῦθα·—οὕς] ἀναφέρεται πρὸς τοὺς ἐπὶ τῶν
 προγόνων ῥήτορας· τινὲς ὅμως τὸ ἀναφέρουσιν εἰς τοὺς προγόνους· ὑπέπεσαν δὲ
 εἰς τοῦτο τὸ λάθος πρῶτον ἀπὸ τὴν ἀπροσεξίαν τῆς ἐπὶ τῆς ἐνοίας συντάξεως,
 καὶ δεῦτερον ἀπὸ τὴν ἐπομένην συνώνυμον λέξιν οἱ παριόντες· καθότι ὁ ῥή-
 τωρ ἐνταῦθα δὲν προτίθεται νὰ ἐπαινέσῃ τοὺς προγόνους, ἀλλὰ τοὺς ἐπ' ἐκείνων
 ῥήτορας, τοὺς ὁποίους καὶ συγκρίνει πρὸς τοὺς παρόντας· γενομένης ὅμως τῆς συν-
 τάξεως ἐπὶ τὸ σαφέστερον, αἴρεται ἐκ μέσου πᾶσα ἀμφιβολία, ἰδοὺ· ἀκαὶ γὰρ ἀ-
 κούω, ὥσπερ ἴσως καὶ ὑμεῖς (ἀκούετε), τοὺς ἐπὶ τῶν προγόνων λέγοντας, οὕς
 (λέγοντας) ἐπαινοῦσι μὲν οἱ παριόντες ἅπαντες (οἱ σημερινοὶ δηλ. ἐκείνους), μι-
 μούνται δ' οὐ πάνυ, τοῦτω τῷ ἔθει χρῆσθαι· ἦσαν δὲ οἱ ἐπαινούμενοι ὑπὸ τῶν
 σημερινῶν ὁ Ἀριστείδης, ὁ Νικίας, ὁ στρατηγὸς Δημοσθένης, ὁ Περικλῆς·— οὐ
 πάνυ] ὁ Ἐπιρρήματικός οὗτος προσδιορισμὸς κατὰ τὸ πνεῦμα τοῦ ῥήτορος κεῖ-
 ται·—τῷ οὐδαμῶς·— τοῦτω τῷ ἔθει τῆς πολιτείας] ἡ λέξις πολιτεία σημαίνει
 μὲν καὶ τὸ εἶδος τοῦ πολιτεύματος = τῆς δημοκρατίας, ἀλλ' ἐνταῦθα σημαίνει
 κάλλιον τὸν δημόσιον ἐκάστου βίον τὸν σύμφωνον πάλιν τῷ πνεύματι τῆς ὕψους
 δημοκρατίας· δηλ. οὕτως ἐπολιτεύοντο τοῦτέστι διώκουν τὰ κοινὰ πράγματα
 προτιμώντες πάντοτε τὴν σωτηρίαν τῆς πόλεως ἀντὶ τοῦ πρὸς χάριν τοῦ δήμου
 δημηγορεῖν·— χρῆσθαι] οἱ χρόνοι τῶν ἀπαρεμφάτων βυθίζονται κατὰ τὸ ῥῆμα
 τῆς κυρίας προτάσεως, ἐξ οὗ ἐξαρτῶνται· ἀλλὰ τὰ Ἀπαρέμφατον ἐνταῦθα εἶνε
 χρόνου παρατατικού, καὶ τοι ἐξαρτᾶται ἀπὸ ἐνεστώτος τοῦ ἀκούω, ὅπερ ἰσο-
 δυναμεῖ πρὸς τὸ μανθάνω ἐξ ἀκοῆς, ὅτι ἐχρῶντο· συμβιβάζεται δὲ πρὸς τὸν ἀ-
 νωτέρω λεχθέντα κανόνα καθὼς ἱστορικὸς ἐνεστώς·—ἐκείνων] = τὸν περίφημον· ἡ
 δεικτικὴ ἐκείνος λαμβάνεται ὅχι μόνον εἰς ἀπόντα καὶ μακρὰν ἀντικείμενα, ἀλλὰ
 καὶ ἐπὶ ὀνομαστῶν προσώπων, ὡς ἐνταῦθα, καὶ ἐπὶ θρυλουμένων πραγμάτων ὁ-
 μοῦ μὲ τὸ τοῦτο, καθὼς, τοῦτο ἐκεῖνο τὸ τῆς παροιμίας, ὅπου διὰ μὲν τοῦ ἐ-
 κείνου ἐξηγεῖται τὸ θρυλούμενον, διὰ δὲ τοῦ τοῦτο γίνεται ἡ ἐφαρμογὴ ἐπ'

ἐκείνου· — τὸν Νικίαν] ἀγαθὸς μὲν στρατηγός, ἀλλὰ δεισιδαίμων, δειλὸς, καὶ βραδυκίνητος, καθὼς ὁ Θουκυδίδης τὸν παριστάνει εἰς τὴν κατὰ τῆς Σικελίας ἐκστρατείαν· ἀλλ' ὁ ῥήτωρ ἐνταῦθα ἀποβλέπει εἰς τὰς δημηγορίας, ἃς ἐδημηγόρησεν ὁ Νικίας ὑπὲρ τῆς πόλεως ἐμποδίζων τὸν εἰς Σικελίαν ἐκπλουν· — τὸν ὁμῶνυμον] τὸν Ἀφιδναῖον Δημοσθένην τὸν Ἀλκισθένης, ὅστις διεδέχθη τὸν Ἀλκιβιάδην εἰς τὴν Σικελίαν, καὶ ἐθανατώθη ἐκεῖ μετὰ τοῦ Νικίου· — τὸν Περικλέα] ἐν ᾧ οὗτος ἦτο πρεσβύτερος τοῦ Νικίου καὶ Δημοσθένους, διὰ τί δὲν προέταξε τοῦτον ἐκείνων, ἀλλὰ τελευταῖον; ἐνταῦθα φαίνεται ὁ ῥήτωρ, ὅτι ἐμμήθη τὸν Ὅμηρον, ὅστις τοὺς ἀρίστους μαχητὰς θέτει εἰς τοὺς προμάχους, καὶ εἰς τοὺς τελευταίους, καὶ ἐν τῷ μέσῳ τοὺς δειλοὺς, ὅπως καὶ ἀναγκάει πολεμίζουσιν· ἐπειδὴ ὁ μὲν Νικίας ἦτο, ὡς εἴπομεν, δειλὸς καὶ δεισιδαίμων, ὁ δὲ Δημοσθένης στρατηγὸς μάλλον ἐμπειρος, ἢ ῥήτωρ δεινός· τοῦ δὲ Ἀριστείδου καὶ Περικλέους τὸν χαρακτηριστῆρα περιγράφει ἀρίστα τοῦ μὲν ὁ Πλούταρχος, τοῦ δὲ ὁ Θουκυδίδης ἐν τῇ δευτέρᾳ συγγραφῇ § 65· — ἐξ οὗ δ' οἱ ῥήτορες] ἐξοῦτος δὲ ἐφύτρωσεν οὗτοι οἱ ῥήτορες οἱ διερωτῶντες ὑμᾶς μὲ κολακευτικὴν ἀκρίβειαν· τοῦτο σημαίνει ἡ διὰ ἐνταῦθα· — τί βούλεσθε; τί γράψω;] = τί πράγμα, Ἀθηναῖοι, σὰς ἀρέσκει; τί ψήφισμα σὰς εὐχαριστεῖ; κατὰ τῆς κεφαλῆς τοῦ δημοκόλου Εὐδούλου καταφέρεται καὶ ὁ δέξιατος οὗτος πέλεκυς, ὅστις τὸν περὶ τῶν θεωρικῶν ἐθήκε νόμον, τὴν εὐνοίαν τοῦ δήμου πρὸς ἰδιοτέλειαν θηρώμενος· — τί ὑμῖν χάρισται;] τὸ μὲν χαρίζω ἡμεῖς τὸ μεταχειρίζομεθα ἐπὶ προσφορᾷ δώρων, τὸ χαρίζομαι ὅμως, ὅπως καὶ οἱ ἀρχαῖοι, ἐπὶ τοῦ λέγω ἢ πράττω τι πρὸς χάριν τινός· ἡ δὲ ὑποτακτικὴ ἔχει ἔλλειψιν τοῦ βούλεσθε = τί βούλεσθε, ἵνα χάρισται· λόγος αὐθυπότακτος· — προπέπεται] = ἀντεδωρήθη ἡ ἀπώλεια τῆς πόλεως διὰ τῆς παραιτίας = προσωρινῆς ἡδονῆς καὶ χάριτος = ἐπροδόθησαν τὰ συμφέροντα τῆς πόλεως· χάριν περιεργείας ἃς εἰπωμέν τι καὶ περὶ τοῦ ἐθίμου τῶν προπόσεων, καὶ ἔπειτα πῶς μεταφορικῶς ἐξελήφθη τὸ ῥῆμα προπίνειν εἰς τὴν σημασίαν τοῦ προδιδόναι. Δύα εἰδῶν ἦσαν αἱ προπόσεις, ἀρχαῖαι καὶ νεώτεραι. Καὶ αἱ μὲν ἐπὶ τῶν ἱερῶν ἦσαν ὡς ἀκολούθως· ὁ προσφωνῶν τινὰ πρόσφερεν εἰς αὐτὸν τὸ ποτήριον πλήρες οἴνου· πλὴν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δεξιούμενοι ἀλλήλους ἔπινον ἐξ ἰδίων ποτηρίων ὅσον ἤθελεν ἕκαστος, ὡς Ὅμηρος μᾶς τὸ διαβεβαίει· αἱ δὲ χρυσεοὶς δεπάεσαι δειδέχαι' ἀλλήλους, καὶ αὐτοὺς μὲν ἄρα χρυσεοῖσι κυπέλλοις υἷες Ἀχαιῶν δειδέχαι' ἀλλοθεν ἄλλος ἀνασταδύνει. Οἱ δὲ μεταγενέστεροι ὡς ἐξῆς· ὁ προπίνων, ἦτοι ὁ πίνων εἰς ὑγίαν τινός, ὡς ἡμεῖς λέγομεν, ἐκάλει ὀνομαστὶ τοῦτον, εἰς ὑγίαν τοῦ ὁποίου ἔπινεν, ἐκκενῶν τὸ ποτήριον, ὅπερ κεκόνον ἐνεχειρίζεν εἰς ἐκείνον, ἵνα καὶ αὐτὸς πληρώσας τὸ ποτήριον οἴνου ποιήσῃ τὸ αὐτὸ, καὶ τοῦτο ἐκαλεῖτο, φιλοτησίαν πίνειν, ἥτις ἔχει μὲν καὶ ἄλλα σημαίνόμενα, ἐνταῦθα ὅμως ἀρμόζει τὸ φιλικὸν ποτόν, τὸ πίνειν εἰς ὑγίαν τινός φίλου· ἐνίοτε ὅμως ὁ οἰκοδεσπότης, ἢ ὁ συμποσιάρχης εἰς τὰ συμπόσια προσπίνων εἰς ὑγίαν τινός, εὐθύς δὲν ἐνεχειρίζε τὸ ποτήριον εἰς ἐκείνον, εἰς ὑγίαν τοῦ ὁποίου ἔπινεν, ἀλλ' ἐπέταττεν εἰς ὅλους τοὺς παρακεκλιμένους νὰ πῶσιν ὅλοι ὑπὲρ αὐτοῦ τοῦ ὑπὲρ οὗ ἔγεινεν ἢ πρόποις (ὅπερ ἀπαραλλάκτως σχεδὸν ποιοῦμεν καὶ ἡμεῖς σήμερον) κατὰ κύκλον ἕκαστος καὶ ἐν μέρει ἀρχίζοντες ἀπὸ τὰ δεξιὰ, καὶ πρὶν νὰ πῶσιν ὅλοι δὲν συνεχωρεῖτο νὰ γείνη ἄλλη δι' ἄλλον πρόποις· πολλάκις δὲ ὁ ἐστίων = ὁ φιλεύων τινὰς ὅταν προέπινεν, ἐφιλοδώρει εἰς αὐτοὺς ἐ-

πάνω εἰς τὴν πρόποσιν ὄχι μόνον χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ πατήρια, ἀλλὰ καὶ ἄλλα δω-
ρα. Κατὰ δὲ τὸν Σχολιαστὴν τοῦ Πινδάρου Ὁλ. Ζ. 5. προπίνειν κυρίως εἶνε τὸ
νὰ χαρίζῃ τὸ ἀγγεῖον ὁμοῦ μὲ τὸν οἶνον. Ἡροκλ. Βασιᾶδ. Ἀπὸ ταύτας λοιπὸν τὰς
διαφόρους περὶ τῶν προπόσεων γνώμας ἐξάγεται, ὅτι τὴν λέξιν ταύτην οἱ μετα-
γενέστεροι Συγγραφεῖς τὴν ἐφήρμωσαν τροπικῶς καὶ ἐπὶ τῶν προδοσιῶν ὡς ἐ-
κείνοι πολλάκις προπίνοντες ἐφιλοδώρουν καὶ ἐχαρίζον χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ πατή-
ρια ὁμοῦ μὲ τὸν οἶνον, οὕτω καὶ οἱ προδότες καὶ δημοκόλακες προσέδιδον τὰς
πατρίδας τῶν, καὶ ἐθυσιάζον τὰ συμφέροντα αὐτῶν χάριν τῆς ἰδιοτελείας τῶν
πρὸς οὓς προσέδιδον καὶ ἐκολάκευον ὥς ἐκατήντησε σχεδὸν νὰ χάσῃ ἡδὴ τὴν πρῶ-
την τῆς σημασίαν, καὶ νὰ λάβῃ τὴν τῶν ἀνταλλαγματικῶν διὰ καὶ γενικῇ συν-
τάσσεται — τῆς παραυτίκα χάριτος καὶ ἡδονῆς] ἀντικείμενον τοῦ προπέπεται
κυρίως ὁμοῦς ἐλλειπτικαί τῆς ἀντί· παραυτίκα χάριν τινὲς ὀνομάζουσι τὴν ἀνευ
κόπων εὐθὺς ἐπερχομένην, καὶ οὐχὶ τὴν στιγμιαίαν· ἀλλὰ τὴν διάκρισιν ταύτην
ὁμολογῶ, ὅτι δὲν δύναμαι νὰ τὴν κατανοήσω· καὶ δὲν ἦσαν ἀρὰ γε στιγμιαῖαι
ἡ χάρις καὶ ἡ ἡδονή, ἀς ἡσθάνοντο οἱ κοῦφοι Ἀθηναῖοι καθ' ἣν στιγμὴν ὠμίλουν
οἱ δημοφύλακες τὰ ἀρεστά εἰς αὐτοὺς καὶ ὄχι τὰ συμφέροντα, θηρώμενοι τὴν εὐ-
νοϊάν τῶν ὑπὲρ τῆς ἰδιοτελείας τῶν; οὐδὲ παραδέχομαι, ὅτι διὰ τῆς φράσεως
ταύτης ὁ ῥήτωρ ἐννοεῖ τὴν ἀμειψαιότητα τῶν χαρίτων, ἀλλ' ἐννοεῖ μόνον τὴν
χάριν, ἥντινα οἱ δημοκόλακες ἐποιοῦν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους· διότι λέγει ἐξότου
ἀνεφάνησαν οἱ χρηστοὶ οὗτοι ῥήτορες, προπέπεται τὰ τῆς πόλεως πράγματα ἀντί
τῆς παραυτίκα χάριτος καὶ ἡδονῆς. — καὶ τοιαυτῇ] ὅποια βλέπετε, ὅτι συμβαί-
νουςι δεινὰ, καὶ ἀνάξια τοῦ χαρακτήρος Σας· — τοῦτων] τῶν δημοκόλακων ρη-
τόρων τῶν προπεπωκότων τὰ πράγματα τῆς πόλεως· ἡ δὲ γενικὴ κτηταρολογι-
κὴ — κεφάλαια] ἀντικείμενον τοῦ σκέψασθε καθ' ὑπερβίβασμόν, κεφάλαια δὲ
λέγει τὰ ἐν συντομίᾳ οὐσιωδέστερα κατὰ σύγκρισιν ἔργα ἐπὶ τῶν προγόνων
καὶ τὰ τῆς ἐποχῆς τοῦ· — ἅτις ἂν εἰπεῖν ἔχοι] ὁ ἀναφορικὸς λόγος ἐξηνέχθη δι' εὐ-
κτικῆς καὶ τοῦ ἀοριστολογικοῦ ἂν διὰ τὴν δυναμικότητα τοῦ λόγου· — ἔσται δὲ
βραχύς καὶ γνώριμος ὁ λόγος] καὶ βέβαια ἀφ' οὗ θὰ εἴπῃ τὰ κεφάλαια καὶ οὐ-
σιωδέστερα καὶ γνωστά εἰς τοὺς ἀκροτάς του· — οὐ γὰρ ἄλλοτρίοις παραδείγμα-
σι] καὶ τὰ ἄλλοτρια μὲν διεγείρουσιν εἰς μίμησιν τὸ φιλότιμον, ἀλλὰ τὰ οἰκεῖα
καὶ ἐξ οἰκεῖων παραδείγματα εἶναι πειστικώτερα· ὡς λέγομεν καὶ ἡμεῖς σὺν-
θυμήσῃ τίνος πατρὸς υἱὸς εἴται· εὐδαίμων ἐξεστὶ γενέσθαι] ὅταν τὸ ὑποκεί-
μενον τοῦ Ἀπαρεμφάτου ᾖν τὸ ἀντικείμενον τοῦ ῥήματος, τῆς κυρίας προτάσεως·
τότε ἔλξῃς καὶ ἀρρομυώσεως νόμῳ τίθεται συνήθως τὸ κατηγορούμενον ὁμοί-
πτωτον πρὸς αὐτό· καθὼς, ἐδέοντο Κύρου προθυμοτάτου γενέσθαι· καὶ μάλιστα
ὅταν προηγῇται μετοχῆς δοξαστικοῦ ἢ λεκτικοῦ ῥήματος, καθὼς τῶν δοκούντων
σοφῶν εἶναι τῶν φασκόντων δικαστῶν εἶναι· Πλάτ. παρομοίως καὶ οἱ προσδιο-
ρισμοί· ὡς ἐψηφίσασθε ἐξελθεῖν βοηθήσοντες. Δημοσθ. — ἐκεῖνοι τοίνυν] ἀρχαῖται
ἐντεῦθεν τῆς συγκρίσεως τῶν ἔργων· διαίρει δὲ τὸν λόγον εἰς τρία· πῶς ἐπο-
λιτεύοντο πρῶτον οἱ πρόγονοι πρὸς τοὺς Ἕλληνας, πῶς πρὸς τὴν πόλιν, καὶ πῶς
πρὸς τὰ ἰδιαίτερα· — οἷς αὐτοὺς] ὅταν ὁ ἀναφορικὸς λόγος σύγκειται ἀπὸ δύο κῶ-
λα, καὶ εἰς τὸ δεύτερον παραλείπεται ἡ ἀναφορικὴ ἐφελκομένη ἀπὸ τὸ ἡγούμε-
νον διὰ τὴν συμπλοκὴν, ἀλλ' ᾗνε ἀνάγκη νὰ ἐπαναληφθῇ κατ' ἄλλην πτῶσιν, τό-
τε τίθεται ἀντ' αὐτῆς ἡ αὐτὸς, καὶ σπανίως ἡ οὐτος· — οὐδ' ἐφίλουν] δὲν

θέλει νὰ εἶπῃ ὅτι δὲν τοὺς ἐφίλουν, ἀλλ' ὅτι τοὺς ἐφίλουν μὲν, ὅχι ὅμως ὡς δημοκόλακες καὶ προδοταί· διότι οὗτοι τοὺς φιλοῦσι καὶ ὑπόκρισιν, καὶ χαρίζονται πρὸς ἀπώλειαν τῆς πόλεως· ἀλλὰ τοὺς ἐφίλουν εἰλικρινῶς καὶ ἀληθῶς τὸ κοινὸν τῆς πόλεως συμφέρον ἐπιδιώκοντες.—πέντε καὶ τετταράκοντα] περὶ τοῦ χρόνου τῆς ἡγεμονείας τῶν Ἀθηναίων οἱ Συγγραφεῖς ὅχι μόνον πρὸς ἀλλήλους διαφωνοῦσιν, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ πρὸς ἑαυτούς· τὸ δ' ἀληθές οἱ Ἀθηναῖοι ἤρξαν τῶν Ἑλλήνων ἐβδμηκόντα καὶ τρία ἔτη, ἐξ ὧν τεσσαράκοντα μὲν καὶ πέντε ἤρξαν τῶν Ἑλλήνων ἐκόντων=ἐθελουσίως καὶ εὐχαρίστως ἀπὸ τῆς παραλαβῆς δηλ. τῆς ἡγεμονείας, ἣτις ἐγένετο τῷ 477 π. Χ. μέχρι τῆς ἀρχῆς τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, ὅστις ἐξεβράχθη τῷ 432 π. Χ. διάστημα χρονικὸν 45 ἐτῶν, καὶ τοῦτο ἐννοεῖ ὁ ῥήτωρ ἐνταῦθα· τὰ δὲ λοιπὰ 28 καὶ ἡ διήκεσεν ὁ Πελοποννησιακὸς πόλεμος, οὐκ ἦσαν κατὰ Θουκυδίδην ἐν ἡδυνῇ ἄρχοντες.—πλεῖω δ' ἢ μύρια τέλαντα] πῶς εἶχαν τεθησαυρισμένα τόσα χρήματα καὶ πόθεν; ὁ Περικλῆς διὰ νὰ ἐμπνεύσῃ θάρσος εἰς τοὺς Ἀθηναίους περὶ τοῦ ὀδινόντος πολέμου παραμυθούμενος τοῖς ἔλεγεν, ὅτι κατ' ἔτος ἐξακόσια μὲν περίπου τέλαντα φόροι ἤρχοντο εἰς τὴν πόλιν ἀπὸ τοὺς συμμάχους, ἐκτὸς τῶν ἄλλων προσόδων, οἶον, τελωνείων λιμένων, ἀγορῶν, δεκάτων κλ. ὑπῆρχον δὲ καὶ ἐν τῇ Ἀκροπόλει τότε ἔτοιμα ἔτι ἐξακισχίλια τέλαντα ἀργυρίου ἐπισήμου εἰς νόμισμα δηλ. κεκομμένου· τὸ ὅλον συνεποσοῦτο δέλα χιλιάδες παρὰ τριακόσια τέλαντα· ἐξ αὐτῶν δὲ ἑδωπηνήθησαν εἰς τὰ προπύλαια τῆς Ἀκροπόλεως καὶ ἄλλας οἰκοδομὰς καὶ εἰς ἱοτίδαιαν· ἐκτὸς δ' αὐτῶν εἶχον ἄλλα περίπου πενακόσια τέλαντα χρυσοῦ ἀσθήμου εἰς μὴ νομίσματα κεκομμένου, καὶ ἀργυρίου εἰς ἀναθήματα ἰδιαίτερα καὶ δημόσια, καὶ ὅσα ἱερὰ σκευὴ διὰ τὰς πομπὰς καὶ τοὺς ἀγῶνας, καὶ σκεύη Μηδικὰ· πρὸς τούτοις προσέθετεν ὁ Περικλῆς καὶ τὰ χρήματα τῶν ἄλλων ἱερῶν οὐκ ὀλίγα καὶ αὐτά, ἅπερ ἡδύνατο νὰ μεταχειρίζωνται ἐν ἀνάγκῃ· καὶ ἂν πολὺ πολὺ στενοχωρῶνται, δύνανται νὰ μεταχειρισθῶσι καὶ αὐτῆς τῆς Θεᾶς, τῆς Ἀθηνᾶς, τὰ περικείμενα εἰς τὸ ἀγαλμὰ τῆς χρυσία, ἢ τὰ ἐν τῷ Παρθενῶνι ἀναθήματα, ἅπερ κατ' αὐτὸν τὸν Περικλέα ἀνέβαινον εἰς τεσσαράκοντα τετλάντων γαθμύν(καντάρια) χρυσοῦ λαγαρισμένου, καὶ ἕλα ἡδύνατο νὰ τὰ σηκώσῃ χρεῖας τυχοῦσης. Θουκ. Β. β'. γ'. —εἰς τὴν Ἀκρόπολιν ἀνήγαγον] εἰς τὸν ὀπισθοδόμον τῆς Ἀκροπόλεως ὑπῆρχον δύο Ταμεῖα, ἐν τῇ Ἀθηνᾶς, καὶ ἕτερον τῶν συμμάχων, ὅπερ ἐν Ἀθήρ πρότερον ἦν εἰς Ἀθῆνας ἐκείθεν μετηνέχθη, καὶ ἐκεῖ ἐναπεταμεινόντο τὰ χρήματα· διὰ τοῦτο λέγει ἀνήγαγον· ταῦτα ὅμως οἱ Συγγραφεῖς ἄλλοτε μὲν τὰ διαστέλλουσιν, ἄλλοτε δὲ τὰ ταυτίζουσιν, ὡς ὁ Ἰσοκράτης ἐν τῷ περὶ Εἰρήν. §. 69. ἀναλογοῦσι δὲ ταῦτα πρὸς δραχμὰς σημερινὰς ἐξήκοντα ἑκατομμυρίων, χρυσίων δὲ περίπου 240 ἑκατομμυρίων.—ὑπήκουσε δ' ὁ ταύτην τὴν χώραν ἔχων αὐτοῖς βασιλεὺς] τῆς Μακεδονίας δηλαδὴ, ὅστις ἦν Περδίκας ὁ τρίτος· τρεῖς βασιλεῖς τῆς Μακεδονίας ὑπῆρξαν μ' αὐτὸ τὸ ὄνομα. Ὁ πρῶτος Περδίκας ἦτο ὁ Ἡρακλειδῆς, ὅστις ἐβασίλευσεν εἰς τὰ 664 π. Χ. μετὰ τέσσαρας βασιλεῖς ἀπὸ τὸν Γάρανον, ὅστις πρῶτος εὐρύστησε τὸ βασίλειον τῆς Μακεδονίας, ὡς προσηρῆται, εἰς τὰ 814 π. Χ. δεύτερος ὁ ἀπόγονος τοῦ προτέρου, καὶ υἱὸς τοῦ Ἀλεξάνδρου, βασιλεύων ἐν Μακεδονίᾳ ἐπὶ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, φίλος πάντοτε τῶν Λακεδαιμονίων, καὶ τρίτος ὁ υἱὸς τοῦ Ἀμύντου Β'. καὶ ἀδελφὸς τοῦ περιφύμου Φιλίππου· τίς ἦτον λαίπρον ἐκ τῶν τριῶν ὁ Περδίκας οὗτος, ὅστις ὑ-

ὑπήκουσε τοὺς Ἀθηναίους· ὁ τρίτος φαίνεται, ἀλλὰ πῶς ὑπήκουσεν; ὁ λόγος ὁλίγον ἐξηνέχθη μὲ τὸ ἄλλας καὶ μὲ τὸ πιπτερί τῆς ῥητορικῆς ὑπερβολῆς· οὗτος φοβούμενος καθ' ὑπερβολὴν τοὺς Ἀθηναίους ὡς γείτονας ἔλαβε πολλάκις τὰ ὄπλα κατ' αὐτῶν μήποτε τοὺς νικήσῃ, καὶ ἀπαλλαχθῇ τοῦ φόβου τούτου· ἀλλὰ καὶ ὡς μάλλον πάσχων καὶ καταπιεζόμενος ὑπὸ τοῦ πολέμου ἤλλαξε διαγωγὴν, καὶ ἀναγκάζετο πλέον νὰ ὑποβάλῃ καὶ νὰ κολακεύῃ ἄκων καὶ μὴ βουλόμενος τὴν φιλίαν καὶ συμμαχίαν τῶν Ἀθηναίων· οὗτοι δὲ ἐπειδὴ εἶχον μεγάλην δύναμιν μεταχειρίζοντο αὐτὸν ὡς ὑπήκουον, ἀναγκάζοντές τον νὰ στρατεύηται ὑπὲρ αὐτῶν, καὶ χρήματα νὰ δίδῃ διὰ τὸν πόλεμον, μὴ τολμῶν νὰ ἀπειθῇ εἰς τὰς διαταγὰς τῶν στρατηγῶν τῶν Ἀθηναίων· ἡ τοιαύτη δὲ διαγωγὴ τί διαφέρει τῆς ὑποταγῆς;—ὥσπερ ἐστὶ προσῆκον βάρβαρον [Ἑλλήσι] ὑπακούειν· μὲ ὅλον ὅτι ἀνωτέρω εἴρηται, ὅτι οἱ βασιλεῖς τῶν Μακεδόνων ἦσαν Ἑλληνικῆς καταγωγῆς, ὁ ῥήτωρ ὅμως διὰ νὰ παροξύνῃ τοὺς Ἀθηναίους κατὰ τοῦ Φιλίππου, συμπεριλαμβάνει καὶ αὐτοὺς εἰς τοὺς βαρβάρους, ὡς λέγει καὶ ὁ Εὐριπίδης εἰς τὴν Ἰφιγένειαν (ἐν Αὐλίδι στίχ. 1410.)

Βαρβάρων δ' Ἑλλήνας ἄρχειν εἰκός, ἀλλ' οὐ βαρβάρους
Μῆτερ, Ἑλλήνων· τὸ μὲν γὰρ δοῦλον, οἱ δ' ἐλευθεροί.

ὅπερ ὁ μέγας Ἀλέξανδρος ἐπραγματοποίησε·—πολλὰ καὶ καλὰ καὶ πεζῇ καὶ ναυμαχοῦντες] πᾶς πεζομαχίας καὶ ναυμαχίας καὶ τὰ τρόπαια ἅπερ ἔστησαν κατὰ τῶν βαρβάρων·—αὐτοὶ στρατευόμενοι] καὶ ὅχι ξένους εἰς τοὺς ὑπὲρ πατρίδος πολέμους πέμποντες·—μόνοι ἀνθρώπων] ἡ γενικὴ προσδιορίζει τὰ μ. ὅ. ν. οὐ καθότι τὰ χωρισμοῦ σημαντικὰ ὀνόματα γενικῇ συντάσσονται·—κρίττω τῶν φθονούντων] ἐνταῦθα ἡ γενικὴ τοῦ συγκριτικοῦ προσδιορισμός, ὅπερ γενικῇ καὶ αὐτὸ συντάσσεται· ἡ δὲ ἔννοια· τοσούτον μεγάλη εἶνε ἡ δόξα τῶν προγόνων, ὥστε οὔτε οἱ φθονεῖς δὲν δύνανται νὰ τὴν ἀμαυρώσωσι, διαστρέφοντες τὴν ἀλήθειαν τῶν γεγονότων· τὸ δὲ ἥττων φθονούντων σημαίνει τὸ ἐναντίον· ἀλλὰ τὸ κρίττων φθάνου λαμβάνεται καὶ ἐνεργητικῶς=δὲν φθονεῖ· τὸ δὲ ἥττων φθάνου=φθονεῖ·—κατέλιπον] ὁ Ἀόριστος σημασίαν ἔχει παρακειμένου· καθότι τὴ ἀποτέλεσμα διαμένει, ὅπερ εἶνε φυσικὴ ιδιότης τοῦ παρακειμένου· τοῦ δὲ Ἀορίστου εἶνε τὸ νὰ σημαίνῃ τὸ γινόμενον μόνον σχετικὸν μὲν πρὸς τὸ παρελθόν, ἄσχετον δὲ πρὸς τὸ παρὸν.

§. 10. Οἰκοδόμηματα] εἶνε αὐτὰ τὰ κτίρια, ὡς στοαί, προπύλαια, νεώσοικοι, μακρὰ τεῖχη, ὀχυρώματα τοῦ Πειραιῶς καὶ τῆς Ἀκροπόλεως· ἱερὰ δὲ, τὸ ῥῥδεῖον τοῦ Περικλέους, ὁ Παρθενών, τὸ Θησεῖον, τὸ Ἑρεχθεῖον, ἀγάλματα, ἀνάγλυφα, εἰκόνες κτλ. ἀναθήματα δὲ κυρίως μόνον ἐκεῖνα ἐλέγοντο, ὅσα ἡδύναντο νὰ κρέμονται ὡς στολισμός τοῦ ναοῦ, ὡς φιάλαι χρυσαῖ, καὶ ἀργυραῖ, τρίποδες, θυμιατήρια, στέφανοι, ἀσπίδες καὶ τὰ τοιαῦτα· ἐκ τούτων λέγουσιν, ὅτι ἦτο καὶ ἡ ἀμύξα τοῦ Ξέρξου, καὶ ὁ ἀκινάκης (τὸ χανταβρί) τοῦ Μαρδονίου· κάλλη δὲ καὶ αὐτὰ ταῦτα, καὶ αἱ ζωγραφαίαι, δι' ὧν ἐκοσμοῦντο τὰ ἱερὰ·—κάλλη ἱερῶν] ὁ Πλούταρχος λέγει ἐν τῷ βίῳ τοῦ Περικλέους, ὅτι οἱ πρόγονοι ἡμῶν κατεσκεύασαν οὐχὶ ἀπλῶς ἱερὰ καὶ ἀναθήματα, ἀλλ' αὐτὰ τὰ κάλλος ἐνεκόλαψαν ἐπ' αὐτῶν·—κατεσκεύασαν]=ἔτι οὐ πρότερον ὄντα μᾶς τὰ ἔκαμαν καὶ τὰ ἐκαλλώπισαν· ἀλλ' ἐξ οὐκ ἔντειν τὰ ἱ.

καμάν — ὥστε μηδενὶ ὑπερβολὴν λελείφθαι] τοσοῦτον δηλ. τελειότατα τὰ κατεσκευάσαν, ὥστε οὐδεὶς τῶν μεταγενεστέρων ὅχι νὰ τὰ ὑπερβάλῃ δὲν δύναται, ἀλλ' οὐδὲ νὰ τὰ κατασκευάσῃ ὅμοια — σώφρονες] μέτριοι καὶ ὅχι πολυτελεῖς καὶ ἀσωταί — ἐν τῷ τῆς πολιτείας ἡθεί] — δημοκρατίας· ἡ γενικὴ προσδιορίζουσα τὸ ἥθει ἐμφαίνει τὴν σχέσιν τῆς ὑποστάσεως πρὸς τὴν ιδιότητα· διότι τὸ ἥθος ἐνταῦθα πρέπει νὰ ἐκληφθῇ ὡς ἡθικὴ ιδιότης τῆς δημοκρατίας, καὶ οὐχὶ ὡς συμβεβηκός· ἥθος δὲ τῆς πολιτείας εἶνε τὸ δημοκρατικόν, ὅπου ἡ ἰσότης καὶ ἡ ἐλευθερία εὐδοκμοῦσι — μένοντες] τὴν σταθερότητα τῆς ἰσοπολιτείας καὶ ἀπλότητός των ἐμφαίνει ἡ μετοχή· — καὶ τῶν τότε λαμπρῶν] οὐ μόνον δηλ. τοῦ Ἀριστείδου καὶ Μιλτιάδου, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων, οἵτινες ἦσαν τότε λαμπροὶ — ἐνδοξοὶ μεταφορικῶς, ὡς ὁ Θεμιστοκλῆς, ὁ Περικλῆς, Κίμων κτλ. — εἴτις ἄρα οἶδεν ὑμῶν] τὴν εὐτέλειαν θέλει διὰ ταύτης τῆς φράσεως νὰ παραστήσῃ, καὶ ὅχι τὸν πικρὸν ἔλεγχον, ὡς ὁ Βρέμιος ὑπολαμβάνει· δηλαδή τοσοῦτον εὐτελεῖς εἶνε αἱ οἰκίαι αὐτῶν, ὥστε ἀμφιβάλλω ἂν τὰς γνωρίζητε· ἀλλὰ τα λαμπρὰ μέγαρα καὶ παλάτια τίς δὲν τὰ γνωρίζει; τὰς εὐτελεῖς ὅμως οἰκίας μόνον οἱ σχετικοὶ καὶ γείτονες δύνανται νὰ τὰς γνωρίζωσιν — ὅποια ποτ' ἔστιν] ὁλόκληρος ὁ λόγος οὗτος εἶνε ἀντικείμενον τοῦ οἶδ'· — εἰς περιουσίαν] ἵνα πλουτήσωσιν, ὡς οἱ νῦν — αὐτοῖς] ἡ δοτικὴ παθητικὴ = ὑπ' αὐτῶν αἱ φράσεις δὲ: πρᾶττειν τὰ κοινὰ-πρᾶττειν τὰ πολιτικά-πρᾶττειν τὰ τῆς πόλεως-καὶ ἀπλῶς πρᾶττειν σημαίνουσι τὸ κυβερνᾶν τὴν πόλιν· — ἐκ δὲ τοῦ διοικεῖν πιστῶς] ὅταν τις πρὸς τινα πολιτευθῇ πιστῶς καὶ εὐληκρινῶς, δὲν δύναται κ' ἐκεῖνος ἀμοιβαίως πρὸς αὐτόν νὰ ἐμπιστευθῇ; ἀλλ' ἂν πρέπη νὰ εἴπῃ τις τὴν μαύρην ἀλήθειαν, αὐτε οἱ Ἀθηναῖοι ἐπολιτεύοντο πιστῶς πρὸς τοὺς Ἕλληνας, οὐτε αὐτοὶ πολὺ ἐπίστευον εἰς ἐκείνους· ἀλλὰ πῶς ἠδύναντο νὰ τοὺς πιστεύωσιν, ἐν ᾧ ἔβλεπον οἱ ἀνθρώποι, ὅτι τὰ χρήματα, τὰ ὅποια εἰσέφερον κατ' ἔτος διὰ τὰς χρεῖς τοῦ πολέμου, τὰ κατηνάλισκον οἱ Ἀθηναῖοι πρὸς καλλωπισμὸν τῆς πόλεώς των, διὰ τὸ ὅποιον πολλάκις ἀπηθύοναν παράπανα πρὸς αὐτοὺς οἱ σύμμαχοι, ἀλλ' ὁ Περικλῆς τοὺς ἀπεστόμιζεν· ἐνταῦθα ὅμως ὁ ῥήτωρ ὡς ῥήτωρ ἐκφέρει· — τὰ δὲ πρὸς τοὺς θεοὺς] κυρίως ἔπρεπε νὰ εἴπῃ θεράπευειν, ἡ ὀργίζειν, τὸ διοικεῖν ὅμως δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ γενικώτερον καὶ εἰς τὰ θεία· διὰ τοῦτο ἀπὸ κοινοῦ ἐξυπακούεται καὶ ἐνταῦθα τὸ διοικεῖν — ἴσως] δικαίως ὡς φίλοι τῆς σωφροσύνης καὶ τῆς ἰσότητος — ἐκείνοις] τοῖς προγόνους· — χρωμένους] ἡ μετοχὴ ἀναφορικὴ· — οἷς εἶπον] ἡ δοτικὴ καθ' ἑλξιν, ἀντὶ οὗς εἶπον· γίνεται δὲ τὸ τοιοῦτον εἶδος τῆς ἑλξης, ὅταν τὸ ῥῆμα, τὸ ὅποιον ἔπεται τῇ ἀναφορικῇ, ᾗνε αἰτιατικόν· — ὑπὸ τῶν χρηστών] εἰρωνικῶς ἀντὶ λυσιμῶνων, οἵτινες διὰ τῆς κολακείας των ὑπνώμενοι τὴν εὐνοίαν τοῦ δήμου κατέστρεφον τὰ κοινὰ συμφέροντα τῆς πόλεως· — ἄρα γε ὁμοίως καὶ παραπλησίως;] ἐκ παραλλήλου καὶ τὰ δύο· τὸ δὲ ἄρα γε διαφέρει τοῦ ἀπλῶς ἄρα· καθότι τὸ μὲν πρῶτον τίθεται εἰς τὸν λόγον, ὅταν ὑπάρχῃ συνάφεια καὶ σχέσις τῶν προηγουμένων πρὸς τὰ ἐπόμενα· τὸ δὲ δεῦτερον τίθεται, ὅταν δὲν ὑπάρχῃ τοιοῦτόν τι, ἀλλ' ἀπλῇ καὶ ἀσχετος πρὸς τὰ ἡγούμενα ἀπορία ἐκφράζεται· — ἀλλ' ὅσης ἐπειλημμένοι] σφάλουσιν οἱ συντάσσοντες· ἀλλ' ἅπαντες ὁρᾶτε, ὅσης ἐρημίας ἐπειλημμένοι κτλ. καθότι πρῶτον μὲν κυρία πρότασις δὲν εἶνε τὸ ἅπαντες ὁρᾶτε, ἀλλὰ ἐξαρτωμένη καὶ παρεμπιπτούσα· δεῦτερον τὸ ἀντικείμενον τῆς κυρίας (ἂν ἦτο τοιαύτη) ταύτης προτάσεως ὁ-

ποῖον ἤθελεν ᾗνε; τρίτον, ἡ ἀναφορικὴ ἀντωνυμία ὅσῃς ὡς ὀρθωτικὴ λόγου ἀ-
 πατεῖ ῥῆμα ὀρθόν, ὅπερ κατὰ ταύτην τὴν ἐκδοχὴν ἤθελεν ᾗνε τὸ ἀπεστερ-
 μεθα· σύνταξις τοιαύτη ἀντιμάχεται τῇ ἐννοίᾳ τοῦ λόγου· συνταχθήσεται δὲ
 ὀρθότερον οὕτω, π' ἂλλ' ἐπειληγμένοι ἐρημίας, ὅσῃς ἅπαντες ὁρᾷτε, καὶ Λακε-
 δαιμονίων μὲν ἀπολωλότων—ἐξὸν δ' ἡμῖν—ἀπεστερήμεθα· καὶ οὕτω κυρία μὲν
 πρότασις εἶνε τὸ ἀπεστερήμεθα, τὸ δ' ὅσῃς ἐτέθη γενικὴ καθ' ἑλξιν ἐκ
 τοῦ ἡγουμένου ἐρημίας, αἱ δὲ λοιπαὶ μετοχαὶ εἶνε 'Απόλυτοι· ἐπὶ δὲ κάλλιον
 διαλευκάνεται τὸ χωρίον τοῦτο, ἐάν ἡ περίοδος πῇ μὲν συμπυκνωθῇ, πῇ δὲ ἀνα-
 λυθῇ οὕτως· α' ἂλλ' ἐν ᾧ ὑμεῖς ἐπειληρθε τοσαύτης ἐρημίας τῆς ὑρ' ἀπάντων
 (ὁμῶν) ὁρωμένῃς, ἐπειδὴ οἱ μὲν Λακεδαιμόνιοι ἀπολωλότιν, οἱ δὲ Θηβαῖοι εἰσὶν
 ἀσχοιοι, οὐδεὶς δὲ τῶν ἄλλων ἐστὶν ἀξίόχρεως, ἵνα περὶ τῶν πρωτείων ἡμῖν ἀν-
 τιτάξῃται, ἐστὶ δ' ἡμῖν δυνατόν, ἵνα καὶ τὰ ἡμέτερά αὐτῶν ἀσφαλῶς ἔχωμεν,
 καὶ τὰ τῶν ἄλλων δίκαια βραβεύωμεν, ἀπεστερήμεθα μὲν χώρας οἰκίας, πλεῖω
 δ' ἢ κτλ. ἡ δὲ ἐννοία τοῦ λόγου κατὰ συνέπειαν εἶνε αὕτη· α' ἂλλ' ἐν ᾧ ἐπε-
 τύχομεν τοσαύτην ἐρημίαν—εὐκαιρίαν—μοναξίαν ἀντιπάλων, ὅσῃς ὅλοι βλέπετε,
 ἐπειδὴ οἱ μὲν Λακεδαιμόνιοι ὅλως διόλου ἐξησθένησαν διὰ τῆς ἐν Λεύκτροις τῆς
 Βοιωτίας ἥτταν, εἰ δὲ θέλεις καὶ τὴν ἐν Μαντινείᾳ, οἱ δὲ Θηβαῖοι ἀσχοιοῦνται
 εἰς τὸν Φωκικὸν πόλεμον (δέκα ἔτη καὶ αὐτὸν διακρίσαντα), οὐδεὶς δὲ τῶν ἄλ-
 λων Ἑλλήνων ν' ἀντιταχθῇ εἰς ἡμᾶς δύναται περὶ τῶν πρωτείων, ἥτοι τῆς ἡγε-
 μονίας τῶν Ἑλλήνων, ἐν ᾧ δ' ἡμεῖς ἡδυνάμεθα διὰ ταῦτα καὶ τὰ ἡμέτερα πράγ-
 ματα νὰ ἔχωμεν ἀσφαλῶς, καὶ τὰ δίκαια τῶν ἄλλων Ἑλλήνων νὰ προστατεύω-
 μεν, ἐστερήθημεν (ἀπ' ἐναντίας) τὴν ἰδικήν μας χώραν—τὴν Χαλκιδικὴν δηλα-
 δὴ Χερσονήσον, ἐν ᾗ ἔκειτο καὶ Πύδνα, καὶ Ποτίδαια, καὶ τ' ἄλλα χωρία, καὶ
 Ἀμφίπολιν, εἰς ἧς τὸν πόλεμον κακῶς κατεδαπανήθησαν ὑπὸ τοῦ ἀναξίου στρα-
 τηγοῦ Χάρητος τοσαῦτα τέλαντα·—καὶ Λακεδαιμονίων] ὁ καὶ ὡς πρὸς τὴν
 ὀρθὴν πλοκὴν τῶν λέξεων περιττός φαίνεται· ἄλλ' ἐπειδὴ καίται, πρέπει νὰ ἀ-
 νιχνευθῇ ὁ λόγος αὐτοῦ· φαίνεται δὲ ὡς ἐπεξηγηματικὸς· ἐπειδὴ ὁμίλητε γενι-
 κῶς περὶ τῆς ἐρημίας, ἀναπτύσσει ἀκολουθῶς αὐτὴν καὶ ἐπεξηγεῖ διὰ τῶν ἐπη-
 μένων·—ἀπολωλότων] δὲν ἐννοεῖ τὴν παντελῆ καταστροφὴν καὶ ἐξόντωσιν των,
 ἀλλ' ἐπειδὴ ἡττήθησαν κατὰ κράτος ἐν Λεύκτροις, ὅπου ἐκ τῶν 700 καθ' αὐτὸ
 Σπαρτιατῶν 400 ἔπεσον, καὶ 600 ἐκ τῶν ἄλλων Λακεδαιμονίων, καὶ ὁ βασι-
 λεὺς αὐτῶν Κλεόμβροτος (εἰς τὰ 371 π. Χ.), Ἐπαμινώνδου στρατηγούντος καὶ
 εἰς τὰς δύο ἐν δὲ τῇ ἐν Μαντινείᾳ (362 π. Χ.) ἀπώλεσαν καὶ τὴν ἡγεμονίαν
 καὶ τὴν δύναμιν των ἀνεπιστρέπτει·—Θηβαῖων] οὗτοι πάλιν ἀπασχολοῦντο εἰς
 τὸν Φωκικὸν τὸν καὶ ἱερὸν καλούμενον, ὅστις ἐξερράχη τὸ (356 π. Χ.) καὶ ἐλη-
 ξε τὸ (346 π. Χ.), εἰς ᾧ ἐπὶ τέλους ἀπαυδῆσαντες ἐπεκαλέσθησαν τὴν βοή-
 θειαν τοῦ Φιλίππου·—ἀξίόχρεων] ἀξίόχρεως κυρίως λέγεται ὁ ἄξιος νὰ λύσῃ τὴν
 χρεὸς· μεταφορικῶς δὲ καὶ ὁ ἀξιοπίστος, ὡς λέγομεν ἀξίόχρεως μάρτυς, καὶ ἀ-
 πλῶς ὁ ἱκανὸς νὰ πράξῃ ὅ,τιδήποτε δύναται, ὡς ἐνταῦθα·—ἐξὸν (δ') ἡμῖν] ὁ
 δὲ ἐνταῦθα ὅλος περιττός· ἐπειδὴ τὸ ἐξὸν δὲν ἀναφέρεται εἰς τὰ ἡγουμένα
 κατὰ συμπλοκὴν, ἀλλ' εἰς τὸ ἐπόμενον ἀπεστερήμεθα· δηλ. ἐξὸν ἡμῖν διὰ
 τὰς ἀναφερόμενας περιστάσεις καὶ τὰ ἡμέτερα νὰ ἀσφαλίσωμεν, καὶ τὰ τῶν ἄλ-
 λων Ἑλλήνων δίκαια νὰ προστατεύωμεν, διὰ τοὺς δημοκόλακας ὁμῶς αὐτοῦ,
 καὶ τὴν ἡμετέραν κουφύοιαν οὐ μόνον αὐτὰ δὲν ἐπράξαμεν, ἀλλὰ καὶ τὴν εἰ-

κείαν χώραν ἐστερηθήμεν.—τὰ ἡμέτερ' αὐτῶν] πρὸς τῇ κτητικῇ ἀντωνυμίᾳ καὶ γενικῇ τῆς Ὀριστικῆς τίθεται προσδιορισμός, ὡς νὰ ὑπῆρχε γενικὴ φανερά τῆς προσωπικῆς, ἥτις ἄλλως ἐνυπολαμβάνει ἐν τῇ κτητικῇ, ἣν γενικὴν προσδιορίζει ἡ γενικὴ τῆς Ὀριστικῆς, ἐπὶ αὐτοπαθείας προστιθεμένη κατὰ τοὺς κανόνας τῆς γλώσσης, ἐν ᾧ ἐπὶ ἐτεροπαθείας μόνῃ ἡ κτητικὴ τίθεται.—βραβεύειν] τοῦτο κυριολεκτεῖται ἐπὶ τῶν βραβευτῶν· τοιοῦτοι δὲ ἐλέγοντο οἱ κριταί, οἵτινες διένεμον τὰ βραβεῖα εἰς τοὺς ἀγωνιζομένους, ὁποῖοι ἦσαν ἐν Ἀθήναις οἱ ἰδίως κριταί λεγόμενοι, καὶ οἱ ἀθλοθέται· εἰς δὲ τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνας κριταί ἦσαν οἱ Ἐλλαγονδίκαι, οἵτινες νόμους ὠρισμένους, καθ' οὓς ὤρειλον νὰ διανέμωσι τὰ βραβεῖα δὲν εἶχον, ἀλλὰ κατὰ τὴν κρίσιν των· οὕτως ἀπῆτει καὶ ὁ ῥήτωρ νὰ ὑπῆρχον καὶ οἱ Ἀθηναῖοι, ὥστε ὡς βραβεύται νὰ διορίζωσι τὰ τῶν ἄλλων δίκαια κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτοῖς, καὶ τοὺς μὲν ἀδικουμένους νὰ βοηθῶσι, τοὺς δὲ ἀδικούντας νὰ κολλάζωσι, καὶ τοὺς ἀξίους τιμῆς νὰ τιμῶσι.—ἀπεστερήμεθα]=ἀπεστερήσαμεν ἑαυτοὺς· μέσον ἀντανανκλώμενον.—χώρας οἰκείας] τὴν Χαλκιδικὴν Χερσονήσον, ἐν ἣ ἔκειτο Πύδνα, Ποτίδαια, Ἀμφίπολις, τὰλλα χωρία, καὶ πᾶς ὁ κύκλιος τόπος ἐκείνος.—χίλια καὶ πεντακόσια τάλαντα]=36,000,000 γρ., ἰσοδυναμοῦντος ἐκάστου ταλάντου πρὸς 24 χιλ. γρ., ἅπερ ματαίως ἐξωδεδύθησαν εἰς ξενικὰ στρατεύματα ἐν καιρῷ τοῦ ὑπὲρ Ἀμφιπόλεως πολέμου διὰ τὸν παράτολμον καὶ ἀνάξιον Χάρητα.—εἰς οὐδὲν δέον] ματαίως δηλ. καὶ ἀνωφελῶς εἰς τὰ ξενικὰ, καὶ εἰς ἀλαζονείας ἡγεμόνων.—οὓς δ' ἐν τῷ πολέμῳ συμμαχοῦσι] πόλεμος ἐνταῦθα κατ' Οὐλπιανὸν ἐννοεῖται ὁ συμμαχικός, ὅστις ἐξεβράχθη, ἀπαστατησάντων τῶν Χίων, Ῥοδίων, Βυζαντινῶν, καὶ ἄλλων τινῶν. οἱ Ἀθηναῖοι λοιπὸν πολεμοῦντες ταῦτοχρόνως καὶ τὸν ὑπὲρ Ἀμφιπόλεως πρὸς Φίλιππον, καὶ τὸν συμμαχικόν, καὶ ἄλλους μὲν τῶν συμμαχῶν υποτάσσαντες, ἄλλους ὅμως οὐ δυνηθέντες, εἰρήνην ἐποιήσαντο, καθ' ἣν ἀπώλεσαν τοὺς συμμαχοὺς αὐτονόμους ἀφελέντας· τῆς δὲ τοιαύτης εἰρήνης αἰτίας ὁ δημοκράτης, Εὐβούλος, οὕτω δικαιῶν τὰ πράγματα· ταῦτο λοιπὸν ὁ ῥήτωρ αἰνίττεται διὰ τῆς φράσεως αὐτοῦ ἐν τῷ πολέμῳ (τῷ συμμαχικῷ δηλ.) συμμαχοὺς ἐκτησάμεθα, εἰρήνης οὕσης, ἀπολωλέκασιν οὗτοι· ἐάν ἐλεγεν, εἰρήνης γενομένης, δὲν ὑπῆρχεν ἀμφιβολία τις, ὅτι τὸν συμμαχικὸν ἐννοεῖ· ἀλλ' ἐπειδὴ λέγει, οὕσης, ζητήτεον τίς ἦτο ὁ πόλεμος αὐτός, καθ' ὃν ἀπέκτησαν συμμαχοὺς, οὓς ἐν καιρῷ ὄχι γενηθείσης ἀλλ' ὑπαρχούσης εἰρήνης ἀπώλεσαν. Ὁ δὲ Τουρέλλος ταῦτα εἰς νεώτερα ἀναφέρει συμβάντα· δηλ. εἰς τὴν ἐκπύρθησιν τῆς Πύδνης, Ποτιδαίας, καὶ ἄλλων Θεσσαλικῶν πόλεων, αἵτινες συνεμάχουν πρὸς Ἀθηναίους, ὅτε οὗτοι ἐπολέμουν Φιλίππῳ ὑπὲρ Ἀμφιπόλεως, ὃ δὲ Φίλιππος ἐν τῇ εἰρήνῃ, ἣν ἐποιήσατο πρὸς τοὺς Ἀθηναίους τὸ δευτερον ἔτος τῆς βασιλείας του, τὰς ἐκυρίευσεν, ἀλλὰ καὶ ταῦτα ἐν μέρει δὲν εἶνε πιθανά· διότι ἂν ἐν καιρῷ τινος πολέμου ἀπέκτων αὐτὰ, τότε συμβιβάζεται· αὐτὸς ὅμως κατὰ τὰ λεγόμενά του δεικνύει μόνον, ὅτι ὡς συμμαχοὶ των ἐδοήθουν τοὺς Ἀθηναίους· ἂν ὑποδειχθῇ, ὅτι ἐν καιρῷ τοῦ πολέμου, καθ' ὃν οἱ Ἀθηναῖοι ἐπολέμουν πρὸς Φίλιππον ὑπὲρ Ἀμφιπόλεως, ἀπέκτων αὐτὰς αἱ Ἀθηναῖοι συμμαχοὺς, καὶ μετὰ ταῦτα ἐν τῇ εἰρήνῃ τῇ μείον διὰ λόγον τηρουμένην ὑπὸ Φιλίππου τὰς ἐστερεύοντο, καλῶς· ἄλλως ὅμως καὶ ταῦτα ἀσυμβίβαστα καὶ ἀπίθανα. Ὁ δὲ Κύριος Βασίλεως ἄλλως ὑποδείκνυται· οἱ Ἀθηναῖοι, λέγει, ἐπὶ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου ἀπώλεσαν εἰς τὴν (104 π. Χ.) τοὺς παλαιούς

των συμμάχους, ἀλλ' ὀλίγοῦ ὕστερον ἀρξάμενοι πάλιν νὰ ἀναλαμβάνωσι, τινὰς πάλιν τῶν συμμάχων ἀνέκτησαν, οὓς τινὰς πάλιν ἐπὶ τῆς Ἀνταλκιδείου εἰρήνης ἀπώλεσαν· ἀλλ' οὐδὲν καὶ ταῦτα πρὸς τὰ πορθμεῖα· διότι ὁριστικῶς οἱ Ἀθηναῖοι τότε δὲν ἔχασαν ἰδικούς τῶν συμμάχους, ἀλλ' ἡ Ἑλλὰς γενικῶς ἀπώλεσε τὰς ἐν τῇ μικρῇ Ἀσίᾳ Ἑλληνικάς πόλεις, ἀφεθείσας εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Περσῶν· πάλιν δὲ ἐπεικῶς προσφερόμενοι πρὸς τοὺς Ἕλληνας, καὶ ἀξίους ἔχοντας στρατηγούς, τὸν Χαβριαν, τὸν Ἰφικράτην, τὸν Τιμόθεον, ὅχι ὀλίγας πόλεις προσέλαβον, καὶ οὕτω πάλιν συνέστη τὸ νέον τῶν συμμάχων συνέδριον τὸ (378 π. Χ.), ὅπερ ὁ ῥήτωρ, λέγει, ἐνταῦθα ἐννοεῖ· ἀλλ' ὁ λόγος ἐνταῦθα δὲν εἶνε περὶ συστάσεως Συνδρίου, ἀλλὰ περὶ ἀπωλείας συμμάχων, κτηθέντων μὲν ἐν τῷ πολέμῳ, ἀπολεσθέντων δὲ ἐν τῇ εἰρήνῃ· καὶ ὁ πόλεμος ὁρισμένος καὶ ἡ εἰρήνη ἐπίσης· ἐναρθρα γὰρ ἀμφοτέρω· ὥστε ἡ πιθανωτέρα πασῶν εἶνε ἡ κατ' Οὐλπιανόν· — ἀπολωλέκασιν οὗτοι] οἱ χρηστοὶ μας διαγωγοί, Εὐδούλος καὶ συντροφία· ὁ παρακείμενος οὗτος σημαίνει ἐνέργειαν· οὗτοι ἐγένον αἵτιοι νὰ χάσῃ ἡ πόλις τοὺς συμμάχους· ὁ δὲ ἀ π ὅ λ ω λ α πάθος = ἐχάθηκα. — τηλικούτων ἡσκήσαμεν] τὴ ἡσκήσαμεν ἐνταῦθα δὲν σημαίνει, ὅτι αὐτοὶ ὡς γυμνασάρχοι τὸν ἐγύμνασαν εἰς τὰ τοῦ πολέμου καὶ ὡς διδάσκαλοι, καθὼς ὁ Ἀγησίλαος ἔκαμε τοὺς Θηβαίους ἀντιπάλους τῶν Λακεδαιμονίων διὰ τῶν συνεχῶν ἐισβολῶν καὶ ἐκστρατειῶν, ἐφ' ᾧ καὶ ὁ Ἀνταλκίδας ἰδὼν αὐτὸν πληρωμένον, καλὰ, τῷ εἶπεν, ἀπολαμβάνεις τὰ διδάκτρα παρὰ τῶν Θηβαίων, οὓς τινὰς ἐδίδαξας νὰ μάχωνται, ἐν ᾧ δὲν ἤθελον, οὐδὲ ἤξευρον, ἀλλ' ἐγύμνασαν τὸν Φίλιππον εἰς τὰ τοῦ πολέμου, ἀφ' οὗ ἐξήνεγκαν κατ' αὐτοῦ πόλεμον, καὶ αὐτοὶ μὲν ἐκάθηντο ἐν τῇ πατρὶδι βραθυμοῦντες, τὸν ἐπολέμουν δὲ δι' ἐπιστολῶν καὶ ψηφισμάτων· ὁ δὲ Φίλιππος τοιαύτης ἐρημίας τῶν ἀντιταζομένων ἐπιτυχῶν, ἐξήσκει καὶ ἐγύμναζεν ἐκὺτὸν ἡσύχως καὶ κατ' ὀλίγον εἰς τὰ τοῦ πολέμου, καὶ οὕτω μείζων ἐγένετο βαθμῶδην, νέας πάντοτε προσκτώμενος δυνάμεις. Διὸ καὶ οἱ χρηστοὶ μας Ἀθηναῖοι δυοῖν θάτερον ἔπρεπε νὰ ποιῶσιν, ἢ διόλου νὰ μὴ κηρύξωσι ποτε κατ' ἐκείνου πόλεμον, ἢ νὰ τὸν ἐξηκολούθουν ἐρῶμένως καὶ παντὶ σθένει, διὰ νὰ μὴ ἐγένετο τὴν τῶν τότε μέγας καὶ ἰσχυρός.

§. 11. Ἀλλ' ὦ τῶν] ὑποπορὰ· ὅρ. Οὐλυνθ. Α'. §. 13. λέγεται ἡ ὑποπορὰ αὕτη μετ' εἰρωνίας· διὰ δὲ ταύτης μεταβαίνει εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν τῆς πόλεως διὰ τινος ἀντιθέσεως, δι' ἧς παραδεχόμενος τὰ ἡγούμενα λέγει εἰρωνικῶς τὰ ἐπόμενα οὕτως· ἂν, κύρ· Δημοσθένει! τὰ ἐκτὸς τῆς πόλεως πράγματα ἔχωσιν ἀθλίως, ὡς εἶπας, τὰ ἐντὸς ὅμως εἶνε ἄμεμπτα· ἐπετηδεύθη δὲ ταύτην τὴν ὑποπορὰν, ἵνα καταλλήλως μεταβῇ καὶ εἰς τὴν ἐκθεσιν τῶν ἐν τῇ πόλει, καὶ νὰ παραστήτῃ καὶ ταῦτα οὐχ' ἥττον ἐπίμεμπτα· — καὶ τί ἂν εἰπεῖν τις ἔχῃς] ἐντεῦθεν ἀρχεται ἡ ἀνθυποπορὰ, δι' ἧς εἰρωνικῶς ἀπαριθμεῖ τὰ ὑπὸ τῶν σημερινῶν δημοκρατικῶν γιγνόμενα ἐν τῇ πόλει· — τὰς ἐπάλλξεις] βοηθητήριον, προμαχῶν· ἡ λέξις παράγεται ἐκ τοῦ ἀλ ἐξ ὡ μέλ. ἀ. ἀλεξήσω = βοηθῶ· πολεμιστρά, καὶ τουργιστὶ μπετένι· τοιαῦτα δὲ εἶνε τὰ ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ τοίχους κατὰ διαλείμματα ὑψώματα, λεπτότερα τοῦ τοίχους, ὅπισθεν τῶν ὁποίων ἰστάμενοι οἱ ἀρχαῖοι ἐπολέμουν· κεῖνται δὲ μετὰξὺ δύο πύργων τοῦ τοίχους· αὕτη δὲ μετὰς ἐπομένως αἰτιατικῆς, ὁδοῦ, κρήνης, λήρους, εἶνε ἀντικείμενα τοῦ εἰπεῖν ταῦτα δὲ πάντα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ Εὐδούλου καταγράφονται, ὅστις κατ' ἐκεῖ-

νους τοὺς χρόνους ἦτο ἀπάντων τῶν δημοσίων ἔργων ἐπιμελητής·—κρήνας] κρήνη λέγεται κυρίως ἡ μάσσα τοῦ νεροῦ, ὡς παραγομένη ἀπὸ τοῦ κ ἄ ρ α·καρήνη, καὶ συγκοπῇ κρήνη· ἔπειτα λέγεται καὶ ἡ βρύσις·—καὶ λήρους;] μυρολογίας, φλυαρίας· ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα τιθέμενα εἰς τὸ τέλος τῶν ἀπαριθμήσεων συμκρίνουσι καὶ γελοῖα καθιστῶσι τὰ προλεχθέντα ὡς πρὸς τὰς γενομένας ζημίας·—ἀπαυλέψατε] εἰρηται ἐν τῷ πρώτῳ παραγράφῳ, ὅτι τὸ ἀπαυλέπειν κυριολεκτεῖται ἐπὶ τὸ προσηλόνειν, ἢ διευθύνειν τὸ βλέμμα πρὸς τι· ἐνταῦθα ὁμοίως εἶνε ἴσον πρὸς τὸ λάβετε ὑπ' ὄψιν σας, σκέφθητε, συλλογίσθητε·—πρὸς τοὺς ταῦτα πολιτευομένους·]—τοὺς ὅσοι πολιτεύονται κατὰ ταῦτα·—ἐπιστατοῦσιν εἰς τὰς ἐπαλξεις, τὰς ὁδοὺς, τὰς κρήνας·—ἐκ πτωχῶν] διαφέρει τοῦτο τοῦ πέννης· καθότι πέννης λέγεται ὁ ζῶν φειδομένως, καὶ προσέχων·—ἐπιμελούμενος εἰς τὰ ἔργα του, χωρὶς νὰ τῷ περισσεύῃ μὲν τίποτε, ἀλλ' οὐδὲ πάλιν νὰ στερῇται· πτωχὸς δὲ ὁ μηδὲν ἔχων·—ὁ ἐπαίτης καὶ ζητιάνος· γίνεται δὲ ἀπὸ τὸ πτώσω τὸ φοβεῖσθαι καὶ τρομάζω· ἡ δὲ ἐκ σημαίνει μεταβολήν· τοιοῦτοι δὲ ἦσαν, ὁ Δημάδης, ὁ Φρύων, ὁ Φιλοκράτης, ὁ Αἰσχίνης καὶ ὁ Κῦβουλος· ἄλλοι οὗτοι ψώρα καὶ τῶν γονέων· διὰ τοῦτο ἐπραττον καὶ τὰ πολιτικά εἰς περιουσίαν ἐαυτῶν·—πλουτισμόν· πόσοι δὲ καὶ τὴν σήμερον τοιοῦτοι! ὅλοι σχεδὸν οἱ Κοτζαμπάσιδες καὶ τσαρπατζίδες λεγόμενοι τοιοῦτοι, καὶ εἰς πολλῶν τὰ βοήθονα ἐμβῆκα ὡς ἐμπῆς·—σεμνοτέρως] πολυτελεστεράς καὶ μεγαλοπρεπεστεράς, ὥστε νὰ κινῶσι τὸν θαυμασμόν τῶν ὁρώντων· μέμφεται δὲ ταύτας, διότι κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν μόναι αἱ δημόσιαι οἰκοδομαὶ ἐπρεπε νὰ διακρίνονται ὡς τοιαῦται, καὶ ὄχι καὶ αἱ ἰδιωτικαί, αἱ ὅποια ὤφειλον νὰ ᾔναι ἴσαι μετὰς τῶν λοιπῶν πολιτῶν· καθότι ἡ σεμνότης τῶν ἰδιωτικῶν οἰκιῶν δύο τινὰ ὑπέφαινε· πρῶτον τὴν ἀρπαγὴν τῶν δημοσίων χρημάτων, καὶ δεύτερον, τὸ καὶ φωδερώτερον εἰς τοὺς πολίτας, τὴν εἰς τὸ τυραννεῖν 'διάθεσιν·—πάντων αἰτίων] ἡ γενικὴ προσδιορίζουσα τὸ αἴτιον σημαίνει τὴν σχέσιν τοῦ αἰτιατοῦ πρὸς τὸ αἴτιον· αἰτία δὲ ἔλων τοῦτων εἶνε καὶ ὅσα εἶπε προηγουμένως, καὶ τὰ ὅσα παρακατιῶν θέλει εἶπῃ·—τί δήποτε] τὸ δήποτε δὲν ἀναφέρεται μόνον εἰς τὸ παρελθόν, ἀλλ' εἰς τὸ τριμερές τοῦ χρόνου·—ὅτι τὸ μὲν πρότερον] ἀπάντησις τῆς ἐρωτήσεως·—καὶ στρατεύεσθαι] ὁ καὶ, λέγουσι, παρέσχε πράγματα εἰς τοὺς φιλολόγους, οἵτινες ἀναπτύσσουσι τὰ κῶλα ἄλλοι ἄλλως, καὶ ἄλλοι ἄλλως, οὐχὶ ὁρθῶς· μόνος δὲ ὁ Σαύπιος ἀνέπτυξε, λέγουσιν, ὁρθῶς, ὅστις τὸ ἀναπτύσσει οὕτως α ὁ δῆμος αὐτὸς ἦτο πρότερον δεσπότης καὶ κύριος πάντων, ἐπειδὴ αὐτὸς καὶ στρατεύεσθαι ἐτόλμα· καὶ ταῦτα αὐτῷ λέγων καὶ ἀναπτύσσων ὁ Σαύπιος τί μᾶς εἶπε περὶ τοῦ καί; τίποτε· ἄρ' αὖ γε ἐκ μόνου τοῦ στρατεύεσθαι εἶχεν ὁ δῆμος τὴν δεσποτείαν καὶ κυριότητα ἐπὶ τῶν πολιτευομένων, ἢ τὴν εἶχε πρῶτον ἐκ τῆς νομοθεσίας τοῦ πολιτεύματος, καὶ ἔπειτα κατὰ δεύτερον λόγον εἶχε τὴν κυριότητα καὶ δεσποτείαν καὶ ἐξ αὐτοῦ τοῦ στρατεύεσθαι; ἐπειδὴ τὸ πάλαι ὡς ἐπὶ τὰ πλεῖστον αὐτὸς ὁ ἴδιος ἐστρατεύετο, οἱ δὲ πολιτευόμενοι ἢ οὐδόλως, ἢ σπανίως· ἂν δὲ τοῦτο ᾔνε ἀδιαφιλονείκητον, ὁ καὶ εἶνε ἐπιδοτικός· δηλ. ὁ δῆμος ὄχι μόνον πολιτευόμενος κατὰ τοὺς νόμους τῆς δημοκρατίας, καὶ ποιῶν τὰ δέοντα ἦτο δεσπότης καὶ κύριος, ἀλλὰ καὶ στρατεύόμενος, ὅπερ σήμερον δὲν πράττει, καθήμενος οἱκοὶ ἀργός, ἀγόμενος καὶ φερόμενος ἀπὸ τοῦς δημοκόλας· δύναται καὶ ἄλλως νὰ θεωρηθῇ ἐπιδοτικός μετα-

τιθέμενος πρὸ τοῦ τολμῶν, οὕτως: αὐτὸν μόνον δὲν ἐδεΐλεια, ἀλλὰ καὶ ἐτάλμια, ἀντιθετικῶς πρὸς τὴν παροῦσαν ῥαθυμίαν καὶ δεΐλιαν. — τολμῶν] οὐδόλως φοβούμενος τοὺς κινδύνους· ἡ δὲ μετοχὴ κατὰ παράθεσιν, καὶ ἐπιθετικῶς προσδιορίζει τὸ ὑποκείμενον αὐτὸς ὁ δὲ ἡμῶς. — αὐτὸς ὁ δῆμος] ἦτο κύριος πάντων τῶν ἀγαθῶν, καὶ δεσπότης τῶν πολιτευομένων, καὶ ἔτι ὡς τώρα οἱ πολιτευόμενοι κύριοι καὶ δεσπότες τοῦ δήμου· ἡ δὲ ἐπανάληψις τῆς Ὀριστικῆς Ἀντωνυμίας μέγαν τόνον δίδει εἰς τὸν λόγον. — ὑμεῖς δ' ὁ δῆμος] τὸ ὁ δῆμος πρῶτον ὡς ἐπεζητήσις τοῦ ὑμεῖς, καὶ ἀναγκαῖος προσδιορισμός, ἵνα μὴ φανῇ, ὅτι συμπεριλαμβανόμενοι καὶ οἱ πολιτευόμενοι· δεύτερον συνετάχθη κατὰ τὸ σημαίνόμενον ὡς περιληπτικὸν ὄνομα. — ἐκνευρισμένοι.] ἐκνευρίζω δηλοῖ κόπτω τὰ νεύρα τοῦ σώματος, ἐπομένως μεταφορικῶς χαυνόνω-ἀδυνατῶ· ναὶ μὲν νεύρα προσέτι λέγονται τροπικῶς καὶ τὰ χρήματα· καθότι διὰ τούτων τὰ πάντα κατορθοῦνται· ἀλλ' ἐνταῦθα τοῦτο δὲν σημαίνει τὴν ἀπώλειαν τῶν χρημάτων, ὅπερ λέγει διὰ τῆς ἐπιφερομένης φράσεως «περιηρημένοι χρήματα» ἀλλ' ἐμφαίνει τὴν σωματικὴν μαλθακότητα καὶ χαλνύσιν· διότι καὶ ἡ ῥώμη τοῦ σώματος εἰς τὰ νεύρα ἐγκείται. — καὶ περιηρημένοι.] ἡ μὲν περὶ σημαίνει τὸ περίεξ, τὸ δὲ ῥῆμα σὴ κόνω, ἄρα σηκόνω τὰ περίεξ τινὸς κείμενα πράγματα· ἐπομένως=ἀφαιρῶ, καὶ μεταφορικῶς=ἀποβάλλω χάνω. — ἐν ὑπηρετοῦ καὶ προσθήκης μέρει.] =εἰς τῆς ἐν υπηρετοῦ= ἐπηρετής, καὶ εἰς τῆς ἐν προσθήκης=ὡς πρόσθετον μέρος, καὶ οὐχὶ κύριον τῆς πόλεως· πρότερον ὁ δῆμος ἦτο κύριος καὶ δεσπότης τῶν πολιτευομένων, καὶ τώρα ἐπηρετής των. — ἀγαπῶντες, ἐάν.] =εὐχαριστοῦμενοι· φεῦ! τῆς ἀθλιότητος! ὑμεῖς, οἵτινες τὸ πάλαι ἐπεθυμεῖτε μεγάλα πράγματα, ὡς τὴν ἡγεμονίαν τῶν Ἑλλήνων, καὶ αὐτοῦ τοῦ μεγάλου βασιλείως τὴν ταπείνωσιν καὶ ὑπακοὴν πρὸς ὑμᾶς, εὐχαριστεῖσθε τώρα εἰς μικρὰ καὶ εὐτελῆ! ὁ νοῶν νοεῖτω, καὶ ὁ ἔχων ὧτα ἴστω· ἐν ἀκούετω· τὸ δὲ ἀγαπᾶν ὅταν ἐκλαμβάνηται ἀντὶ τοῦ στέργειν δὲν συντάσσεται δοτικῇ μόνον, ἀλλὰ καὶ αἰτιατικῇ, καὶ μετοχῇ, καθὼς, ἀγκυρῶσι λαμβάνοντες τὰ χωρία κτλ. καὶ Ἀπαρεμφάτω, καθὼς, ἀγαπήσαμεν· ἂν μὴ ὅτι δικὴν λαβεῖν, ἀλλὰ μὴ προσοφείλειν· τὸ δὲ Ἀπαρεμφάτον ὅταν μὲν σημαίνῃ ἀμφιβολίαν (τὴν ὅποιαν πάντοτε ἐμφαίνει ὁ δι' Ἀπαρεμφάτου ἐκφερόμενος λόγος, ἐκτὸς τῶν Ἀπαρεμφατικῶν λόγων, οἵτινες ἐξαρτῶνται ἀπὸ ῥήματα γνωστικά, δεικτικά, δηλωτικά, οἵτινες ἀναλύονται καὶ διὰ τοῦ ὅτι καὶ πρὸς Ὀριστικὴν)· ἐμφαίνῃ, λέγω, ἀμφιβολίαν, ἀναλύεται διὰ τῶν ὑποθετικῶν μορίων ἐάν· ἂν ἦν κλ. καὶ πρὸς ὑποτακτικὴν καὶ εὐκτικὴν· ὅταν δὲ τὸ θετικὸν καὶ βέβαιον διὰ τοῦ ὡς καὶ ὅτι καὶ πρὸς Ὀριστικὴν. — μεταδιδῶσι θεωρικῶν] τοῦτο εἶνε τὰ Ἀπαρεμφάτον τὸ ἀναλυθὲν διὰ τοῦ ἐάν, ὅπερ ὁλόκληρον μὲ τὰ ἐπακόλουθα του εἶνε ἀντικείμενον τοῦ ἀγαπῶντες· τὰ δὲ Μεταδοτικά συντάσσονται δοτικῇ προσώπου, καὶ γενικῇ πράγματος ἑλλειπτικῇ τοῦ μέρους· τὰ δὲ θεωρικὰ δὲν τὰ διένεμον ἀπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ, ἀλλὰ πολλάκις εἰς τὰς ἐορτάς· καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν μόνον εἰς ἐκείνας, καθ' ἃς ὑπῆρχον θεάματα, ὕστερον δὲ καὶ εἰς ἐκείνας, αἵτινες δὲν εἶχον· ἡ δὲ ἐνιαυσίος σπατάλη τῶν θεωρικῶν καταντούσε περὶ τὰ τριάκοντα τάλαντα, ὅπερ ἐστὶ γρόσια 720,000· 30 × 24,000, ἰσοδυναμοῦντος τοῦ τάλαντου πρὸς 24 χιλιάδας δραχμῶν, ἐξ ὧν ἐκάστη=γρόσια τέσσαρα· — ἡ βατρία πέμψωσι.] οἱ νεώτεροι ἐκδίδονται προτιμῶσιν τὴν γραφὴν Βοηδρόμια· ἀλλ' οἱ παλαιοὶ βασιζόμενοι εἰς τὸν Σχολιστὴν, καὶ εἰς τὰ ἱστορούμενα ὑπὸ τοῦ Θεοπόμπου, γράφουσι

βοήθια πέμψουσιν· καὶ οἱ μὲν νεώτεροι λέγουσιν, ὅτι τὸ Βοηδρόμια πέμπειν ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὴν ἑορτάζειν μετὰ πομπῆς, καθὼς καὶ ἄλλαι ὁμοίαι φράσεις «Ὁλύμπια νικᾶν, ἑορτὴν Παναθήναια, χοροὺς πέμπειν, Διονύσια χορηγεῖν, θεσμοφῶρια ἐστῆν κτλ. λέγουσι προσέτι: τίνος ἕνεκα ὁ ῥήτωρ δὲν εἶπε καθολικῶς «πομπὴν πέμψωσιν», ἢ τίνος ἕνεκα δὲν ἀνέφερε καὶ τὰς ἄλλας λαμπροτάτας ἑορτάς, εἰς τὰ Παναθήναια, τὰ Διονύσια, τὰ Ἐλευσίνια κτλ. ἐν αἷς ἐτελοῦντο πολυτελέστατοι πομπαί, ἀλλὰ μόνον τὰ Βοηδρόμια ἀνέφερεν; ἡ αἰτία τούτου, λέγουσιν, εἶνε, ὡς φαίνεται, αὕτη· εἰς ἐκείνας, λέγουσιν, αἱ πομπαὶ ἦσαν ἀνέκαθεν ὀρισμέναι, εἰς δὲ τὰ Βοηδρόμια ὑπερὸν προσετέθη καὶ τοῦτο τὸ ἀγαθόν, καὶ ἴσως ὀλίγον πρότερον τοῦ νὰ ἐκφωνηθῇ ὁ παρὼν λόγος· καθότι λέγουσιν, ὅτι, ἐπειδὴ οἱ χρηστοὶ ἐκεῖνοι δημαγωγοὶ ἐπολιτεύοντο πρὸς χάριν τοῦ δήμου, ἐμυχλυνόντο πάντοτε πανηγυρικὴν τινα θέαν, ἢ ἐστίαν, ἢ πομπήν· οὕτω λοιπὸν νέας προσέθετον ἑορτάς (ὅπως νῦν ὁ ἅγιος Πατήρ) νέας θυσίας, νέας πομπάς, νέας δημοθουσίας· ταῦτα μὲν οὗτοι· οἱ δὲ παλαιοὶ λέγουσιν, ὅτι ὁ δόλιος καὶ ἀσελγέστατος Χάρης, καὶ ἄλλοι στρατηγοί, ἵνα ἐλκύσωσι πρὸς ἑαυτοὺς τὴν εὐνοίαν τοῦ δήμου, ἐπεμψαν εἰς αὐτοὺς βοῦς ἐκ τῆς λείας, οὓς διαιμοιράσθησαν κατὰ φυλάς· ἢ ἐννοεῖ, λέγουσιν, ὁ ῥήτωρ τὰς ἐστιάσεις τοῦ δήμου, καὶ τὰς κρεωδαισίας, ἢ κρεανομίας, αἵτινες ἐγίνοντο δημοσίᾳ δαπάνῃ· ταῦτα μὲν καὶ τῶν παλαιῶν κατὰ τὸν Σχολιαστήν· κατὰ δὲ τὸν Θεόπομπον λέγουσιν, ὅτι ὁ Χάρης μέρος μὲν τῶν χρημάτων, αἵτινα εἰσεφέροντο εἰς τὸν πόλεμον, ἐξώδευεν εἰς ταύτην τὴν ἑβρὴν, μέρος δὲ ἄφησεν εἰς Ἀθήνας, δηλαδὴ εἰς τοὺς φίλους τοῦ ῥήτορος, καὶ εἰς τοὺς γράφοντας τὰ ψήφισματὰ, καὶ εἰς ἐκείνους ἐκ τῶν ἰδιωτῶν, οἵτινες ἐδίκαιον, διὰ τὰ ὅποια ποτὲ ὁ δῆμος τῶν Ἀθηναίων δὲν ἠγανάκτησε κατ' αὐτοῦ, ἀλλὰ διὰ ταῦτα καὶ πλείον τῶν πολιτῶν τὸν ἡγάπα, (καθότι αὐτὸς δὲν ἦτο γνήσιος Ἀθηναῖος, ἀλλ' Ὁρεῖτης πεπολιτογραφημένος) καὶ δικαίως εὐεσέσθαι πῶν· διότι καὶ αὐτοὶ τοιοῦτατρόπως ἔζων, ὥστε περισσότερα ἐξώδεκιν εἰς τὰς κοινὰς ἐστιάσεις καὶ κρεανομίας, ἢ εἰς τὴν διοίκησιν τῆς πόλεως· Χάρης ἐφίλευσε τοὺς Ἀθηναίους ἐν τῇ ἀγορᾷ, θύσας τὰ ἐπινίκια τῆς μάχης, ἧτις ἐγένετο κατὰ τῶν ξένων τοῦ Φιλίππου· τὴ δὲ υποκοριστικὴν βοῶντῖα περιφρονητικῶς τὸ μετεχειρίσθη, ἵνα δείξῃ, ὅτι τοσοῦτον χαμερπεῖς καὶ οὐτιδανοὶ κατήντησαν τὴν σήμερον, ὥστε ἀνταλλάσσουναι τὰ συμφέροντα τῆς πόλεως ἀντὶ τῶν εὐτελῶν τούτων δωρεῶν· ἐντεῦθεν προτιμωτέρα μοὶ φαίνεται ἡ γνώμη τῶν παλαιῶν παρὰ τὴν τῶν νεωτέρων, ὡς καταλληλοτέρα, καὶ μᾶλλον ἀρμόζουσα εἰς τὴν ἐννοίαν τοῦ προκειμένου χωρίου διὰ τὴν ἐξῆς λόγους· ὁ ῥήτωρ εἰς δύο διαιρεῖ τοὺς δημακότακας, εἰς τοὺς στρατηγοὺς, καὶ εἰς τοὺς πολιτευομένους· καὶ οἱ μὲν στρατηγοί, ἵνα ἐλκύσωσι τὴν εὐνοίαν τοῦ δήμου, ἐπεμψαν εἰς αὐτοὺς ἔξωθεν ἐκ τῆς λείας τοὺς βόας, οὓς τινες διαμοιρασθέντες κατὰ φυλάς εἰσιτῶντο· οἱ δὲ πολιτευόμενοι οἱ μένοντες ἐν τῇ πόλει κλείοντες αὐτοὺς ὡς ζῶα, καὶ μανδρίζοντες ἐντὸς αὐτῆς, καὶ μὴ ἀφίοντες νὰ ἐξέρχωνται εἰς τὸν πόλεμον διὰ τῶν τοιούτων ληρμάτων, ἐτιθάσσευον καὶ ἡμέρουιν αὐτοὺς ἑαυτοῖς ὡς θηρία, καὶ υποδούλους ἐποιοῦν εἰς ἑαυτοὺς· ἐὰν δὲ παραδεχθῶμεν τὴν γνώμην τῶν νεωτέρων Βοηδρόμια, τίνες ἤθελεν ἦναι οἱ πέμποντες, ἦτοι οἱ μετὰ πομπῆς ἑορτάζοντες, καὶ τίνες οἱ ἄλλοι οἱ ἐπάγοντες αὐτοὺς ἐπὶ ταῦτα, καὶ τιθασσεύοντες, οἵτινες χειροῦθαι ἑαυτοῖς ἐποιοῦν· καθότι εἶνε ἀνάγκη νὰ ᾖ ἄλλοι οἱ πέμποντες, καὶ ἄλλοι οἱ ἐπάγοντες

κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ ῥήτορος αὐτὴν αἱ δ' ἐν αὐτῇ τῇ πόλει κτλ. » ἐξ οὗ γί-
νεται ὁ λόγος, ὅτι ἄλλοι ἦσαν οἱ πέμποντες ἐξω τῆς πόλεως, καὶ ἄλλοι οἱ ἐντός·
ἐπειδὴ ἂν καὶ οἱ πέμψαντες, καὶ οἱ καθεύξαντες, καὶ οἱ ἐπάγοντες, καὶ τιθασ-
σεύοντες ἦσαν οἱ ἴδιοι, οἱ ἐντός τῆς πόλεως μένοντες, ποτὲ ποτὲ βεβαιώτατα δὲν
ἤθελεν ἐκφέρει τὸν λόγον οὕτω· ἔπειτα καὶ ἡ ῥύμη τοῦ λόγου ἀπαιτεῖ νὰ ψεῖξη
αὐτοὺς αὐστηρῶς διὰ τὴν κουφονοίαν των, δι' ἣν ὤφειλον χάριν εἰς τοὺς τοιοῦτους
ἕνεκα τῶν ἰδίων πραγμάτων, δηλ. τῆς μεταλήψεως τῶν θεωρικῶν, καὶ τῆς ἀπο-
στολῆς τῶν βηδίων καὶ κριωδαισιῶν· κατὰ δὲ τὴν ἑτέραν ἐκδοχὴν, ἂν καὶ διὰ τῶν
πομπῶν καὶ πανηγύρεων ἐκολάκευον τὸν δῆμον, κατὰ τὸ πνεῦμα τοῦ ῥήτορος δὲν
ἐμφαίνεται τοσαύτη κολακεία καὶ κουφονοία, ὅση κατὰ τὴν πρώτην·—καὶ τὸ πάν-
των ἀνδρείωτάτων]—χαμερπύεσθαι, καὶ ἴδιον τῶν φοροδεῶν· εἰρωνικῶς εἶπεν ἀν-
δρείωτάτων·—τῶν ὑπετέρων αὐτῶν] κατ' αὐτοπάθειαν·—χάριν προσοφέετε] ἡ
πρὸς σημαίνει προσθήκην· ἡ προσθήκη ὅμως τῆς χάριτος δὲν ἀναφέρεται εἰς τὸ,
πρὸς τῶν ἀγαθῶν καὶ εὐχαριστεῖσθαι εἰς μικρὰ καὶ εὐτελῆ, ὀφείλετε εἰς αὐτοὺς καὶ
χάριν, ἀλλὰ πρὸς τὸ ὅτι ταῦτα τὰ δῶρα εἶνε πράγματα ἰδικὰ σας τοῖς χρεωστειτε
καὶ χάριν διὰ τὰ ἰδικὰ σας πράγματα· πράγμα ὅλιος εὐθὺς καὶ μωρὸν· τὸ βοη-
δρόμια ἄρα πρέπει νὰ γραφῇ βοήθια·—καθεύξαντες] ἐγκλείσαντες ὑμᾶς ὡς ζῶα ὡς
εἰς τι ζωοτροφεῖον ἐντός τῆς πόλεως· τὸ δὲ εἶργειν ὡς πρὸς τὸν πνευματισμὸν
διφορεῖται· διότι καὶ φιλοῦται καὶ δασύνεται· καὶ δέχεται μὲν ψιλὴν, ὅταν ση-
μαίνει τὸ καλύει καὶ ἐμποδίζω· δασεῖαν δὲ, ὅταν σημαίνει τὸ ἐγκλείω·περιορίζω,
φυλακόνω·—ἐπάγουσι] τὸ ἄγειν καὶ ἐπάγειν λέγεται ἐπὶ τῶν βοσκῶν, οἵτινες
κρατοῦντες κλάδον τινα ἐλαίας, ἢ ἄλλου τινὸς δένδρου, ἢ καὶ καρπὸν εἰς χει-
ρὰς των, καὶ προδεικνύοντες αὐτὸν εἰς τὰ προβατόγριδα, τὰ σύρουσι κατόπιν των,
ὅπου θέλουσι·—τιθασσεύουσι] τοῦτο τὸ ῥῆμα σημαίνει τὸ νὰ ποιῇ τις τὰ ἄγρια
θηρία ἡμερὰ ἐκ τούτου λαμβάνεται μεταφορικῶς καὶ ἐπὶ ἀνθρώπων· ἔστι δ'
οὐδέποτε, ὅμαι, μέγα κτλ.] τῷ ὄντι· ἀναλόγως τῶν πράξεων ἐνὸς ἐκάστου ὑ-
πάρχουσι καὶ τὰ φρονήματα· ἂν αἱ πράξεις ταπειναί, καὶ τὰ φρονήματα χαμερ-
πῆ· ἂν δὲ μεγάλα καὶ ὑψηλαί, καὶ τὰ φρονήματα ἀνάλογα· διότι ἡ ταπεινὴ
πράξις σμικρύνει καὶ ταπεινώνει ἀναλόγως καὶ τὸ φρόνημα τῆς ψυχῆς διὰ τῆς ἐ-
ξέως· αἱ δὲ γενναῖαι ὑψοῦσι τὸ πνεῦμα· τὴν ἀλήθειαν ταύτην ἐκφράζει καὶ ὁ
Λογγίνος εἰς τὸ περὶ ὕψους λόγου ἑνάτον κεφάλαιον· ἔρ. Βαρίνου Λεξικόν· αὐτὸ δὲ
» γὰρ εἶνε δυνατόν μικρὰ καὶ δουλοπρεπῆ φρονούντες καὶ πράττοντες οἱ ἄνθρω-
» ποι παρ' ὅλον τὴν βίον, νὰ πράξωσι καὶ θαυμαστὸν τι καὶ ἄξιον τοῦ παντός
» αἰῶνος». Ταῦτα δὲ, ὡ φίλοι παῖδες, τοὺς ἑαυτοῦ πατριώτας ὁ ῥήτωρ διδά-
σκων καὶ παραινῶν, καὶ ὑμᾶς ὑπὸ τὸ πρόσωπον ἐκείνων διδάσκει καὶ παραινῇ,
ὅτι ὀφείλετε ὅλως δυνάμει νὰ ἐγκολπωθῆτε τὴν παιδείαν, τὴν καλλίστην καὶ
γονιμωτάτην τιθῆναι τῶν ἐλευθερίαν ἐπιτηδευμάτων, μεγάλων φρονημάτων, καὶ
ἐνδόξων πράξεων· διότι ἡ ἐλευθερία εἶνε ἱκανὴ νὰ θρέψῃ τὰ φρονήματα τῶν με-
γαλοφρόνων·—νεανικόν] γενναῖον, ὅπως ἀρμόζει εἰς τοὺς νέους—παλληκαρίσιον
καθ' ἡμᾶς· σημαίνει ὅμως ἐνίοτε καὶ τὴν προπέτειαν καὶ κουφότητα τῶν νέων·
καθὼς λέγομεν καὶ ἡμεῖς «νεανικά φρονήματα», ἥτοι παιδαριώδη καὶ ἀνόητα·
—φαῦλα]—εὐτελῆ· τὸ δὲ φαῦλον κατ' εὐστάθιον γίνεται· ἡ παρὰ τὴ φαῦλαρον
κατ' ἀναγραμματισμὸν, ἡ παρὰ τὸ φαῦλον καὶ κατ' ἀναγραμματισμὸν πάλιν καὶ
προσθήκην τοῦ ρ· κατὰ τὸν ἑτυμολόγον ἐπὶ κακῆς σημασίης λεγόμενον·—ὅπου

ἅττα τὰ ἐπιτήδεύματα] ἐπιτήδευμα λέγεται τὸ ἐπάγγελμα, περὶ ὃ καταγίνε-
ταις τις, καὶ ὁ τρόπος τοῦ βίου· τὸ δὲ ἅττα διαφέρει τοῦ ἅττα· καθότι τὸ μὲν
φιλοῦται, τὸ δὲ δασύνεται· ταῦτα δὲ καὶ τὰ δύο ἰωνικῶς προσφέρονται ἅττα
καὶ ἄσσα· καὶ τὸ μὲν φιλούμενον ἰσοδυναμεῖ τῇ ἀρίστῳ ἀντωνυμίᾳ, τινὰ· τὸ δὲ
δασυνόμενον τῇ ἀναφορικῇ αἰ — τοιοῦτον καὶ τὸ φρόνημα] καὶ οὐ μόνον τὰ φρο-
νήματα, ἀλλὰ καὶ τὰ ὄνειρα· καθότι ὅ,τι κανεῖς ἐργάζεται συνεχῶς, ἐκεῖνο καὶ
φαντάζεται. — ταῦτα] τοῦτο τὸ ταῦτα πολλαχῶς σχετίζεται· καὶ ἀντικείμενον
τοῦ θαυμάσαιμι εἶνε, καὶ ἀπρόθετος προσδιορισμὸς τοῦ θαυμάσαιμι, καθὼς, διὰ
ταῦτα οὐκ ἂν θαυμάσαιμι, καὶ ἀντικείμενον τοῦ εἰπόντι, καὶ ὑποκείμενον τοῦ
γένοιτο, καὶ ἀπρόθετος προσδιορισμὸς τοῦ γένοιτο· ζητητέον τῶρα ὅποιον τὸ
καταλληλότερον εἰς τὴν ἔννοιαν· καὶ ὁ μὲν Σαῦπιος παρὰ τῷ Ἡρόκλητῳ Βασιάδῃ
λέγει, ὅτι τοῦτο ἔπρεπε νὰ ᾔητο ὑποκείμενον τοῦ γένοιτο = οὐκ ἂν θαυμάσαι-
μι, εἰ ταῦτα (ἃ νῦν διεξῆλθον) μεῖζων ἐμοὶ γένοιτο βλάβῃ, ἀλλὰ καθ' ἑλξιν ἐ-
τέθη ἀντικείμενον εἰς τὸ ῥῆμα τῆς πρωτευούσης προτάσεως· διὰ τοῦτο ὁ Σχαι-
φερος δὲν ἀναφέρει, λέγει, αὐτὸ ὁρθῶς εἰς τὸ εἰπόντι· οὐδὲ ὅστις, λέγει ὁ
Σαῦπ., ὑπολάβει αὐτὸ ἀντικείμενον τοῦ θαυμάσαιμι, καὶ τὰ ἐπόμενα ὡς ἐπεξή-
γησιν αὐτοῦ, οὐδὲ αὐτός, λέγει, ὁρθῶς ποιεῖ· πρὸς θεοῦ! τί λέγει ὁ σοφὸς οὗτος;
καὶ φημι κατόφρημι, κοῦκ ἔχω τί φῶ! ἐάν κατ' αὐτὸν ἐτέθη καθ' ἑλξιν ἀντικεί-
μενον εἰς τὸ ῥῆμα τῆς κυρίας προτάσεως, (ποία δὲ εἶνε ἡ κυρία αὕτη πρότασις;
δὲν εἶνε τὸ θαυμάσαιμι;) ἂν ὅμως ἄλλος τις ὑπολάβῃ αὐτὸ ἀντικείμενον
τοῦ θαυμάσαιμι, σφάλει, τί ἄλλο πρέπει νὰ εἰπωμεν; δὲν ἀντιφάσκει αὐτὸς
πρὸς ἑαυτὸν; ἐκτὸς ἐάν εἴπῃ τις, ὅτι κυρία πρότασις δὲν εἶνε τὸ θαυμάσαι-
μι, ἀλλ' ἄλλο τι· ἐγὼ μὲν τῇ ἀληθείᾳ ὁμολογῶ, ὅτι δὲν ἐννοῶ ταῦτα· ὅσον δὲ
τὸ κατ' ἐμὲ διττῶς δύναται νὰ συνταχθῇ τὸ χωρίον τοῦτο, εὐδοουμένης κατ'
ἄμφω τῆς ἐννοίας· α'. αὐτὸ ἂν θαυμάσαιμι, εἰ ταῦτα γένοιτο (ὑποκείμενον τοῦ
γένοιτο) ἐμοὶ μεῖζων βλάβῃ (τῆς βλάβης) τῶν πεπονηκότων = τῶν οἵτινες ἐγέ-
νοντο αἵτιοι γενέσθαι αὐτά· ὥστε οὕτω τὸ μὲν ταῦτα νὰ ᾔητο ὑποκείμενον τοῦ
γένοιτο, τὸ δὲ βλάβῃ κατηγορούμενον· β'. οὐκ ἂν θαυμάσαιμι, εἰ γένοι-
το ἐμοὶ εἰπόντι ταῦτα μεῖζων βλάβῃ (διὰ ταῦτα) τῆς βλάβης τῶν πεπονηκότων
αὐτὰ γενέσθαι· ὥστε κατὰ τὴν δευτέραν ταύτην σύνταξιν τὸ μὲν βλάβῃ νὰ ᾔ-
ητο ὑποκείμενον τοῦ γέναιτο, τὸ δὲ μεῖζων προσδιορισμὸς τοῦ ὑποκειμένου
βλάβῃ, καὶ τὸ ταῦτα ἐλλειπτικὸς προσδιορισμὸς τοῦ γένοιτο μεῖζων
βλάβῃ· δύναται δὲ νὰ τεθῇ καὶ ὡς ἀντικείμενον τῆς μετοχῆς εἰπόντι, καὶ
οὐχ ἥτον εὐδοῦται ἡ ἐννοια· — μὰ τὴν Δῆμητρα] τὸ μὰ, λέγουσιν, εἶνε ἀποφα-
τικόν, τὸ δὲ ναι καὶ νη καταφατικόν· ἀλλὰ δὲν ἔχει οὕτω· καθότι πολλάκις καὶ
τὰ δύο λαμβάνονται ἐκ παραλλήλου καταφατικῶς, καθὼς ὁ Ὅμηρος λέγει ἐν τῷ
Λ. τῆς Ἰλιάδος στ' εἰ. ἀνὰ μὰ τὸ δε σκηπτρον κτλ. ἢ ἀλλὰ τὸ μὰ ὅταν προσ-
λάβῃ καὶ τὸ οὐ, τότε γίνεται ἀποφατικόν, καθὼς, οὐ μὰ Δία κτλ. ζητεῖται δὲ
διὰ τί ὁ ῥήτωρ ἐν τῷ συχνὰ πυκνὰ εἰς τοὺς ὅρκους τοῦ ἐπικαλεῖται τὸν Δία, ἐν-
ταῦθα τὴν Δῆμητρα; ἔχει ἄρα γε ἰδιαιτέραν τινὰ σημασίαν, ἢ ἐπὶ ἧλθεν εἰς τὴν
μνήμην του τότε τυχαίως πως καὶ ἀδιαφόρως ἐκ συνήθειας; οἱ μὲν λέγουσιν, ὅ-
τι ὥμοσεν εἰς τὴν Δῆμητρα διὰ τὰ ἀνωτέρω βοῦδια, ἅτινα ἀνήκουσιν εἰς ταύ-
την ὡς πρώτην κατὰ τὴν μυθολογίαν διδάξασαν τὴν γεωργίαν. ἥτις μάλιστα
διὰ τῶν βοῶν ἐκτελεῖται, ἄλλοι δὲ, ἐπειδὴ αὕτη ἀλληγορεῖται εἰς τὴν γῆν, ἢ

τις εἶνε ἡ μήτηρ πάντων, οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἐκαυχῶντο εἰς τὸ γηγενές των καὶ τὸ αὐτόχθων· τὸ πιθανώτερον ὅμως εἶνε, ὅτι οὐδεμίαν πρέπει ἰδίαν σημασίαν νὰ ἀποδώσῃ τις, ἀλλὰ τυχαίως πως ἐπεκαλέσθη αὐτὴν καὶ ἐξ ἔθους, ὡς καὶ παρ' ἡμῖν οἱ μὲν μὰ τὸν Θεόν, οἱ δὲ μὰ τὸν Χριστόν, ἄλλοι μὰ τὴν Παναγίαν, καὶ ἄλλοι ἄλλως.—ὅτι καὶ νῦν γέγονεν] ἐμοὶ δηλ. παρρησία τὸ λέγειν ἐλευθέρως περὶ τῶν πολιτικῶν ὑμῶν ἀμαρτημάτων, θαυμάζω· ὁ δὲ καὶ ὡς ἐπιδοτικός φαίνεται, ἀλλὰ κατὰ τινα ἀντίθεσιν, οὕτως, ἐν ᾧ ἄλλοτε δὲν ἐδόθη οὔτε εἰς ἐμὲ, οὔτε εἰς ἄλλον τινὰ παρρησία, τώρα ὅμως ἐδόθη εἰς ἐμὲ, δι' ἧς καὶ θαυμάζω.

§. 12. Ἐὰν οὖν ἀλλὰ νῦν γ' ἐντεῦθεν ἀρχεται ἡ ἐπανακεφαλαίωσις· ὁ δὲ λόγος ἐνταῦθα ἔχει ἔλλειψιν· ἐπρεπεν, ὡς ἡ συνέχεια τοῦ λόγου ἀπῆτει, νὰ εἴπῃ· ἐὰν μέχρι τοῦδε πρότερον δὲν ἠελήσατε νὰ ἐκστρατεύητε, τοῦλάχιστον τώρα ἐὰν θελήσητε νὰ στρατεύσθε κτλ. ἴσως ἠθέλετε κτήσει τι· ὁ δὲ οὖν συμπερασματικῶς συνάπτων τὰ ἡγούμενα πρὸς τὰ ἐπόμενα οὕτως ἀπειδὴ μέχρι τοῦδε διὰ τῆς βραθυμίας καὶ ἀμελείας σας δὲν ἠθέλετε νὰ ἐκστρατεύητε οἱ ἴδιοι, ἀλλ' ἐνεπιστεύεσθε εἰς ξένους, διὰ ταῦτα τὰ πολιτικὰ σας πράγματα κατήντησαν εἰς τὴν ἀθλίαν ταύτην κατάστασιν· ὅθεν σὰς συμβουλεύω τώρα νὰ ἔλθῃτε πλεόν εἰς ἑαυτοὺς, νὰ ἀνανήψῃτε ἐκ τοῦ ληθάργου, καὶ νὰ θελήσῃτε τώρα τοῦλάχιστον νὰ ἐκστρατεύητε κτλ. ὁ δὲ Ἀλλὰ εἶνε ἀντιθετικὸς πρὸς τὴν ἐξωθεν ὑπονοουμένην πρότασιν, ὁ δὲ γέ· ἐλαττωτικὸς· ἀπαλλαγέντες] μέσον ἀντανανκλῶμενον = ἀπαλλάξαντες ἑαυτοὺς·—τοῦτων τῶν ἐθνῶν] ἅπερ εἶνε τὸ νὰ μένωσιν ἐν τῇ πόλει ἀστράτευτοι, καὶ τὰ δημόσια χρήματα νὰ καταναλίσκωσιν ἀσώτως καὶ ἀνωφελῶς εἰς τὰς θείας καὶ πανηγύρεις· ἀξίως ὑμῶν αὐτῶν] συμφώνως πρὸς τὸν πάλαι λαμπρὸν χαρακτῆράς σας, δι' οὗ οὐ μόνον τὴν πόλιν ἡξίσετε καὶ διετηρεῖτε, ἀλλὰ καὶ τὰ δίκαια τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ἐβραβεύετε ὑπερασπιζόμενοι· ἐπειδὴ δὲ ἡ πρωτοπρόσωπος καὶ δευτεροπρόσωπος σύνθετος ἐπὶ πληθυντικῷ ἀριθμοῦ δὲν σχηματίζεται μονολεκτικῶς ὡς ἡ τριτοπρόσωπος, ἥτις καὶ ἐπὶ τῶν τριῶν προσώπων λέγεται, καθὼς, ἑαυτῶν=ἡμῶν αὐτῶν πρωτοπροσώπως ἑαυτῶν=ὑμῶν αὐτῶν δευτεροπροσώπως, καὶ ἑαυτῶν τριτοπροσώπως, ἀλλὰ διηρημένως, διὰ ταῦτα ἐτέθη ἡ γενικὴ τῆς δευτεροπροσώπου ὑμῶν μετὰ τῆς γενικῆς τῆς Ὀριστικῆς αὐτῶν, καὶ ἀνεπλήρωσαν τὴν δευτεροπρόσωπον σύνθετον·—καὶ ταῖς περιουσίαις—ἀφορμαῖς χρήσθε]=χρήσθε ταῖς οἰκοὺς οἰσας περιουσίαις ὡς ἀφορμαῖς· περιουσίας δὲ ἐννοεῖ τὰ θεωρικά· καλεῖ δὲ ταῦτα περιουσίας, διότι αὐτὰ ἐπερίσσευν ἐξ ὅλων τῶν ἀναλωμάτων, ἅπερ ἐδαπανῶντο εἰς τὰς ἐπιδιορθώσεις τῶν κοινῶν, καὶ τῆς διοικήσεως, καὶ ἐπρεπε νὰ χρησιμεύωσιν ὡς στρατιωτικὰ εἰς τὸν πόλεμον· διὰ τοῦτο καὶ ἀνέκαθεν ὠνομάζοντο αὐτὰ περιόντα χρήματα τῆς διοικήσεως·—ταύταις] περιφρόνησιν ἐμφαίνει ἡ δεικτικὴ ταῦτα δηλαδή τὰ οὐτιδανὰ λήμματα, ἅπερ αὖξουσιν τὴν βραθυμίαν καὶ ἀμελείαν ὑμῶν, οὐδὲν ὕψους προξενούντα οὔτε πρὸς ὑμᾶς, οὔτε πρὸς τὴν πόλιν· συμβουλεύει λοιπὸν ὁ ῥήτωρ, ὅπως μεταχειρισθῶσιν αὐτὰ εἰς τὰ ἔξω τῆς πόλεως πράγματα, καὶ ὅχι καθήμενοι ἀργοὶ ἐντὸς τῆς πόλεως νὰ τὰ κατασπαταλῶσιν ἀσώτως, ἀλλὰ λαμβάνοντές τα νὰ ἐξέρχωνται κατὰ Φιλίππου, καὶ νὰ προσπαθῶσι νὰ ἀνακτήσωσι τὰ χωρία καὶ πόλεις, ἅπερ ἀπώλεσαν, καὶ δι' αὐτῶν νὰ δυνήθωσι ν' ἀναλάβωσι πάλιν καὶ τὴν ἡγεμονίαν τῶν Ἑλλήνων·—ἴσως ἀν' ἴσως] σχῆμα ἐπαναδιπλώσεως καλεῖται τοῦτο· μεταχειρίζονται δὲ οἱ ῥήτορες

ρες, ὅταν θέλωσι νὰ περιβάλλωσιν τὴν ἔννοιαν μὲ μέγιστον τόνον, καθὼς ἐνταῦθα·
 ἵνα δείξῃ, ὅτι ἡ κατάστασις τῆς πόλεως ἕνεκα τῆς ἀξιωματικοῦ διαγωγῆς αὐ-
 τῶν εἰς παγγράλεπον περιῆλθε θέσιν, μετεχειρίσθη τὸ σχῆμα τῆς ἐπαναδιπλώ-
 σεως, ἀμφιβάλλον περὶ τῆς ἀπλλαγῆς ἀπὸ τῆς δεινῆς ταύτης θέσεως—ἀ τοῖς
 σιτοῖσι] διὰ τῆς παρομοιώσεως ταύτης ὁρθότατα παραβάλλει τὴν πολιτικὴν κα-
 χερίαν τῶν Ἀθηναίων, οἵτινες ἐνόσουν κακίστην καὶ θανατηφόρον ἥθικὴν νόσον, ὥ-
 στε καθὼς οἱ ἱατροὶ δὲν δύνανται νὰ διορίσωσιν εἰς τοὺς οὕτω διακειμένους ἀσθε-
 νεῖς τροφὴν στερεωτέραν καὶ πλειοτέραν, οὕτω καὶ αὐτοὶ νοσοῦντες ἥθικῶς δὲν
 ταλμῶσι νὰ ἐξέρχωνται αὐτοὶ οἱ ἴδιοι εἰς τὸν ὑπὲρ πατρίδος πόλεμον, ὅπου δύ-
 νανται καὶ νὰ πλουτήσωσιν, ἀλλ' εὐχαριστοῦνται εἰς τὰ γλίσχρα ταῦτα λημμά-
 τια τῶν δύο ὁσίων—ὥστε ἔχειν] τελικὸν τὸ ὥστε—διαρκῇ] ὠφέλειαν παντο-
 τεινῇ· ὑμεῖς, λέγει, τὰ δημόσια ταῦτα χρήματα τὰ διανεμέσθε, ἀλλ' οὐχ ἤτ-
 τον πάλιν εἰσθε πτωχοὶ καὶ ἐνδεεῖς· καθότι οὔτε συμμάχους πλέον ἔχετε φόρου
 ὑποτελεῖς, οὔτε ἀποικίας, αἵτινες θέλουσι δεχθῇ τοὺς ἐνδεεστεροῦς τῶν πολιτῶν,
 οὔτε μὴν ἐμπορίων εὐροῦν· Σαῦπ. παρὰ Βασιάδῃ· —οὐ· ἀπογνόντας] τὸ ἀπογι-
 νώσκειν ἐνταῦθα δὲν σημαίνει τὴν ἀπελπισίαν καὶ οἰοῖται πρηνεσθῆναι, δι' ἣν
 τις αὐτοχειρίζεται, ἀλλὰ τὴν ἀποδοκιμασίαν καὶ καταπρόληψιν· διὸ καὶ τινες
 ἀπορρίπτουντες τὴν ἀναπτύξιν τοῦ Φυγκαινελλοῦ, παρ' Προκλεῖ, ὅστις ἀναπτύσσει
 τὸ χωρίον οὕτως αὐτὸ ἐξ ἀπογνώων, ὥστε ἄλλοι τὴν τῶν δεινῶν πράττειν· ἐ-
 πιφέρουσιν ἐτέραν οἰοῖται ὁρθότεραν, οὕτως, αὐτὸ ἐξ ὑμᾶς τούτων μὲν ἀπογνῶναι
 —ἀπαλλαγῆναι, ἄλλο δὲ τι τῶν δεινῶν πράττειν· ὥστε τί διαφορά ὑπάρχει
 μεταξὺ τῶν δύο τούτων ἀναπτύξεων ἐγὼ μὲν οὐ καθορῶ· διότι τὰ ἀποδοκιμάζειν
 καὶ καταφρονεῖν τοῦ ἀπελπίζεσθαι διαφέρει μόνον κατὰ τὸ αἴτιον καὶ αἰτιατόν· πρῶ-
 τὴν τις ἀπελπίζεται, καὶ ἔπειτα καταφρονεῖ· ἀπελπίσθην ἀπ' αὐτὸν τὸν ἄνθρω-
 πον λέγομεν καὶ ἡμεῖς, ὅταν δὲν ἐλπίζωμεν ἢ δι' ἡμᾶς αὐτοὺς ὠφέλειαν τινὰ
 ὑπ' αὐτοῦ, ἢ βελτίωσιν τινὰ διὰ τὸν ἴδιον· καὶ ταῦτα εἶνε τοιαῦτα, ὥστε δὲν
 μᾶς ἀρνούσι νὰ τὰ περιφρονήσωμεν ὅλως διόλου, καὶ νὰ κυτάξωμεν ἄλλοτι, ἀλλ'
 ὑποθάλλουσι καὶ γαργαλίζουσι τὴν αἴραν ἡμῶν ῥαθυμίαν· —ἀλλ' ἔστιν ἐπαυξά-
 νοντα] = ἐπαυξάνουσι· πρότασις ἀνεπτυγμένη· —οὐκοῦν σὺ μισθοφορὴν] ὑποφορὰ
 καὶ τοῦτο, καὶ ἀρκετὰ περηνεσημένον· διὰ τοῦτο καὶ πολλοὶ τῶν ἀρχαίων καὶ
 νεωτέρων ἐξώκειλαν ἐπὶ τῶν βράχων τῆς ἀποτυχίας ἐρμηνεύοντες· καὶ ὁ μὲν Οὐλ-
 πιανὸς λέγει· ἀν' ὑποφορὰ τοῦτο, π. χ. λέξει τις· μισθοφορὴν συμβουλευεῖς ἡ-
 μᾶς· ἀλλὰ τοῦτο ἦτο ἀρκετὰ βαρὺ εἰς τοὺς Ἀθηναίους εὐδοχοῦντας· ὁμοίως φαί-
 νεται, ὅτι τὸ ἀναπτύσσει καὶ ὁ πατὴρ τοῦ περὶ Συντάξεως λόγου· ὡς φησι Βασιάδ.
 ὁ δὲ Πρίσκιος οὕτω· λέγεις, ὅτι πρέπει νὰ λαμβάνωμεν μισθὸν ὡς ξένοι παρὰ τῆς
 πόλεως; ὁ ῥήτωρ ὁμῶς δὲν ἐννοεῖ οὐδὲ τοῦτο· καθότι ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἀκόμη τοῦ
 Περιελάου· ἤγιστοι ἡ μισθοφορία, ἥτις οὐδ' ἂν ἐπὶ δημοσθέους ἦτο ἐπαχθὴς καὶ
 αἰσχρὰ εἰς τοὺς Ἀθηναίους, οἵτινες δὲν ἤσχύνοντο νὰ λαμβάνωσιν εὐτελὴ λημ-
 μάτια· ἡ ἐννοια ὅθεν εἶνε αὕτη· τί οὖν; τὰ χρήματα ταῦτα, τὰ ὁποῖα ἕως τῶρα
 ἐδικτανῶντο εἰς τὰς θεωρίας καὶ ἐστιάσεις, κελεύεις νὰ γείνωσι στρατιωτικά,
 (τοῦτο ἐννοεῖ διὰ τῆς μισθοφορᾶς) διὰ νὰ λαμβάνωσιν ἐξ αὐτῶν οἱ στρατευόμενοι
 τὸν μισθόν; τὰ ἴδια εἶπε σχεδὸν καὶ ἐν τῷ πρώτῳ Ὀλυμπιακῷ· α τί οὖν ἂν τις
 εἴποι, σὺ γράφεις ταῦτα· εἶναι στρατιωτικά; καὶ ὁ μὲν ῥήτωρ προηγούμενως καὶ
 κυρίως τοῦτα ἔθελεν, ἀλλ' ἐπειδὴ ἐγνώριζε καλῶς τοὺς Ἀθηναίους, ὅτι εὐκόλως

ἀπὸ τούτων τῶν θεωρικῶν δὲν θ' ἀπομακρυνθῶσι, προσπαθεῖ τώρα νὰ ἀρῇ ἐκ μέσου τὴν ἀταξίαν τῆς λήψεως, συμβουλευὼν νὰ τὰ λαμβάνωσι μὲν καὶ πάλιν, ἀλλ' ἄλλως πως, καὶ οὐχὶ καθὼς τὰ ἐλαμβάνον μέχρι τοῦδε, ἀργοὶ δηλαδὴ καθήμενοι καὶ οὐδὲν ποιοῦντες· ὅθεν διὰ τοῦ (καὶ παραχρημὰ γε τὴν αὐτὴν σύνταξιν ἀπάντων) παραινεῖ νὰ λαμβάνωσιν ὅλοι οἱ πολῖται ἀπὸ ταῦτα τὰ χρήματα ἐν καιρῷ μὲν εἰρήνης ὅχι καθὼς τώρα ληυμάτια τινα, δύο δηλ. μόνον ὁδολοῦς, ἀλλὰ νὰ λαμβάνωσι τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀρκούντα· τοῦτο δὲ τὸ παραινεῖ διὰ τοῦ (ἐξέστιν ἄγειν ἑσυχάν· οἴκοι μένων βελτίων, τοῦ δι' ἐνδείαν ἀνάγκη τι ποιῆν αἰσχυρὸν ἀπὸ πηλαγμένους)· ἐν δὲ καιρῷ πολέμου οἱ μὲν ἐν ἡλικίᾳ νὰ λαμβάνωσιν, ἀλλὰ στρατευόμενοι, ὅπερ παραινεῖ διὰ τοῦ (στρατιώτης αὐτὸς ὑπάρχων ἀπὸ τῶν αὐτῶν τούτων ληυμάτων)· οἱ δὲ πρεσβύτεροι οἱ ὑπὲρ τὴν στρατεύσιμον ἡλικίαν νὰ λαμβάνωσι μὲν καὶ αὐτοί, ἀλλὰ νὰ γίνωνται βουλευταί, δικασταί, διοικηταί, συνεργόμενοι εἰς τὰς ἐκκλησίας, ὅπερ παραινεῖ διὰ τοῦ (ἔστι τις ἐξω τῆς ἡλικίας· ὅσα οὗτος ἀτάκτως—ἀνευ ἔργου νῦν λαμβάνων οὐκ ὠφελεῖ, ταῦτ' ἐν ἰσῇ τάξει λαμβάνων, πάντ' ἐφορῶν καὶ διοικῶν, ἀ χρὴ πράττεσθαι)· καὶ αὐτῶ θὰ συμβῇ, ὥστε ἡ μὲν ἀταξία νὰ ἀρθῇ ἐκ μέσου, νὰ γείνη δὲ ἡ αὐτὴ τάξις τοῦ λαμβάνειν καὶ τοῦ στρατεύεσθαι, τοῦ λαμβάνειν καὶ τοῦ δικάζειν, τοῦ λαμβάνειν καὶ τοῦ ποιῆν τούτο, ὅτι ἐκαστος δύναται κατὰ τὴν ἡλικίαν του, καὶ αὐτὸς πράγματι· ὅθεν ἦν ὁ ἀρμόδιος καιρὸς, καθὼς εἶπε τοῦτο πρότερον καὶ ἐν τῇ πρώτῃ Ὀλυμπιακῇ διὰ τοῦ «καὶ μίαν σύνταξιν εἶναι τὴν αὐτὴν τοῦ τε λαμβάνειν καὶ τοῦ ποιῆν τὰ δεόντα»· ἐπειδὴ δὲ κατὰ τὸ σχέδιον τοῦτο τοῦ ῥήτορος οὗτοι μόνοι ἐκ τῶν Ἀθηναίων ἐσυγχωροῦντο νὰ λαμβάνωσιν ἀπὸ τὰ δημόσια, ὅσοι ἐποίουν τι τῶν δεόντων, ὅπερ ἐκφράζεται διὰ τοῦ (οὐκ ἔστιν, ὅπου μηδὲν ποιοῦσιν ἐγὼ τὰ τῶν ποιησόντων εἶπον ὡς δεῖ νέμειν), οἱ ἐν ἡλικίᾳ ἄρα ἐν καιρῷ πολέμου ἢ δὲν ἔπρεπε νὰ λαμβάνωσι τίποτε, ἢ ἐάν ᾔθελον νὰ λαμβάνωσιν, ἔπρεπε καὶ νὰ στρατεύωνται· οὕτω λοιπὸν ὁ ῥήτωρ διὰ τῆς ὥρας ταύτης εἰσηγήσεως πειρᾶται νὰ ποιῇ ἐν μέρει τοῦλάχιστον τὰ θεωρικὰ στρατιωτικά· Ἰσοκλ. Βασιλόγης—καὶ παραχρημὰ γε] οὐ μόνον μισθοφορὰν λέγω, ἀλλὰ καὶ παρευθὺς τὴν αὐτὴν σύνταξιν ἀπάντων· τοῦτο εἶνε ἡ ἀνθυποφορὰ· ἡ δὲ γενικὴ ἀπάντων τοῦ ἀποδοτέα· εἰς τοὺς πολῖτας, ἢ εἰς τὰ ἀναγκαῖα εἰς τὴν πόλιν; καὶ εἰς τὰ δύο ἀρμόζει κατὰ τὴν ἐκθεσιν, τὴν ὅποιαν ποιεῖ παρακάτω· ὁ δὲ γε τίθεται εἰς τὰς ἀποκρίσεις, ὅταν τις συνομολογῇ μὲν τὰ παρ' ἄλλων λεγόμενα, ἐπιφέρει ὅμως καὶ ἕτερόν τι, ἵνα βεβαιώσῃ ταῦτα περισσύτερον—σύνταξιν] ἡ λέξις αὕτη παραγομένη ἐκ τοῦ τάττομαι, καὶ συντιθεμένη ἐκ τῆς Σύν σημαίνει πολλά· ἀ τὸ συντάττειν, καὶ τὴν ἐν τάξει σύνθεσιν, διάταξιν τῶν ὅλων· καθὼς, ἢ κατὰ τάξιν διακόσμησις τοῦ παντός· β'. τὴν σχέσιν, καθὼς, «τὴν τοῦ ἀνθρώπου σύνταξιν πρὸς τὸ ὅλον»· γ'. συνισφορὰν κατ' ἀναλογίαν εἰς ἀνθρώπους ἢ χρήματα· δ'. φάρον κατ' εὐφημισμὸν, καθὼς, ἀσύνταξιν ἐν τῷ παρόντι οὐδενὶ διδόντες, ἡμεῖς ποτε ἤξιώσαμεν λαβεῖν»· Ἰ. περὶ δ. ἐ. μισθὸν διωρισμένον αἰτηρέσιον, καθὼς, ἀδελπάνην καὶ σύνταξιν οὐχ ὅσην ἐδίδου τοῖς ἄλλοις, ἀλλὰ τετραπλὴν ἐκείνῃ παρείχε». Πλάτ. ζ'. συνθήκην, συμφωνίαν, ὀργανισμὸν πολιτικόν· ζ'. σύνθεσιν συγγραμμάτων, πραγματείαν, σύγγραμμα, καθὼς ταῦτα, πέν ταῖς πρὸ τοῦ συντάξεσι δεδηλωκαμεν». Πολύβ. Ν. Β. ἡ. κατὰ γραμματικούς σημαίνει τὴν ὁρθὴν καὶ κανονικὴν πλοκὴν τῶν λέξεων πρὸς ἀπαρτισμὸν λόγου· ἐνταῦθα δὲ σημαίνει ὅχι τὴν

κατὰ Ρείσκιον συνεισφορὰν, οὐδὲ τὴν μισθοφορίαν κατ' ἄλλους, ἀλλὰ οἰονεῖ ἔνωσιν τινα δύο πραγμάτων, ὡς τοῦ λαμβάνειν δηλαδή καὶ τοῦ ποιεῖν τὰ δεόντα κατ' Οὐλίπιανόν·— ἵνα ὑπάρχῃ] ὁ ἵνα ἐνταῦθα ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ἐξωθεν ὑπακουομένου ῥήματος τοῦ λέγειν· ὁπότε λοιπὸν ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ λέγειν ἐνεστῶτος, διὰ τί φέρεται εἰς Εὐκτικὴν, καὶ ὅχι ὑποτακτικὴν· ὁ λόγος εἶνε ὁ ἐξῆς· ὁ ἵνα καὶ ὁ ὅπως καὶ ὅλα τὰ τελικὰ μόρια φέρονται πρὸς ὑποτακτικὴν μὲν, ὅταν ἐξαρτῶνται ἀπὸ Ἐνεστῶτος, ἢ Μέλλοντος, πρὸς Εὐκτικὴν δὲ, ὅταν ἐξαρτῶνται ἀπὸ παρωχημένου· φέρεται δὲ ὁ ἵνα καὶ πρὸς Εὐκτικὴν ἀπὸ Ἐνεστῶτος ἐξαρτῶμενος, ὡς ἐνταῦθα, ὅταν ὁ σκοπὸς ἐκφέρεται ὡς ἰδέα τοῦ λέγοντος μᾶλλον, παρὰ ὡς τέλος, ὅπερ μέλλει νὰ ἐπιτευχθῇ δι' ἀγώνων καὶ ἰσχυρίσεων· ὡς ἐδῶ· ὅρ. Ἀσωπ. Συντ. Περίοδ. Β'. Κερ. ΙΚ'. §. 176.— τὸ μέρος] ὅπερ ἀνήκει εἰς ἕκαστον· τὸ ὄρθρον ἔχει δύναμιν κτητικῆς Ἀντωνυμίας· ὅρ. πάλιν Ἀσωπ. Συντ. Περίοδ. Β'. Κερ. Κ'. §. 23.— τοῦθ' ὑπάρχει] τὸ τοῦτο εἶνε κατηγορούμενον τοῦ ὑποκειμένου ἕκαστος, ἡ δὲ μετοχὴ λαμβάνων προσδιορισμὸς τοῦ ἕκαστος καὶ χρονικὴ = ἵνα ὑπάρχῃ ἕκαστος βελτίων, στρατιώτης, ἔφορος, καὶ δικαιοκτής· ἡ δὲ ἔννοια αὐτῇ τὴν αὐτὴν φημι σύνταξιν ἀπάντων (τῶν πραγμάτων βελτίων), ἵν' ἕκαστος λαμβάνων τῶν κοινῶν τὸ μέρος αὐτοῦ, εἴη τοῦτο, ὅτου δεοῖτο ἡ πόλις· ἡγοῦν, ἵνα ἐν μὲν εἰρήνῃ εἴη βελτίων πολίτης μένων οἴκοι, καὶ λαμβάνων καὶ τότε ὅτι εἰς ἕκαστον ἀνήκει ἀναλόγως τῆς ὑπηρεσίας αὐτοῦ, ἐπειδὴ ἡ πόλις ἔχει ἀνάγκην εὐπορούντων πολιτῶν· ἐν δὲ πολέμῳ (ἵνα) εἴη στρατιώτης, λαμβάνων τὰ ἀνήκοντα εἰς στρατιωτὴν, ἐπειδὴ στρατιωτῶν ἀνδρείων δεῖται ἡ πόλις, ὁ δὲ ὑπὲρ τὴν στρατεύσιμον ἡλικίαν μένων οἴκοι καὶ λαμβάνων τὸ μέρος (ἵνα) εἴη καὶ αὐτὸς ἔφορος τῶν κοινῶν καὶ ἐπιμελητής· ἐπειδὴ ἡ πόλις καὶ τοιούτων πολιτῶν ἔχει χρεῖαν·— ἔξεστιν ἄγειν ἡσυχίαν] ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα μετὰ τῶν ἐπομένων εἶνε ἀνάπτυξις τοῦ ἵνα ἕκαστος τὸ μέρος λαμβάνων τῶν κοινῶν ὑπάρχει τοῦθ' ὅτου δεοῖτο ἡ πόλις, τὰ ὅποια δι' ὑποφορὰς ἀποφαίνεται, καὶ δι' ἀνθυποφορὰς ἀπαντᾷ· ἐκ δὲ τῶν Μετοχῶν ἡ μὲν πρώτη εἶναι ὑποθετικὴ, ἡ δὲ δευτέρα αἰτιολογικὴ·— τοῦ ποιεῖν τι αἰσχρὸν ἀπηλλαγμένος] τί δὲ εἶνε τὸ αἰσχρὸν, οὗτινος ἤθελεν ἦνε ἀπηλλαγμένος· αἰσχρὸν κατ' ἐμὲ εἶνε τὸ νὰ καταδέχωνται ὡς ἐπαίται νὰ λαμβάνωσι τοὺς δύο ὁβολοὺς καθήμενοι ἀργοί, νὰ τρέχωσιν εἰς τὰς κοινὰς ἐστιάσεις καὶ κρεανομίας ἀναγκαζόμενοι ὑπὸ τῆς πενίας καὶ ἐνδείας, ὅπερ εἰς τοὺς ἐλευθέρους μεγάλην προστρίβει αἰσχύνην ὡς δουρικὰ καὶ ταπεινά·— συμβαίνει τι τοιοῦτον] πόλεμος δηλαδή·— στρατιώτης αὐτὸς ὑπάρχων] ἵνα μὴ ὑποπέσῃ ὁ λόγος εἰς τὸ ἀνακόλουθον σχῆμα, βελτίων εἶνε νὰ ἐννοηθῇ τὸ εἶναι, καὶ τότε τὸ ὑπάρχων νὰ ἐληφθῇ κατηγορούμενον = ἵνα εἴη ὑπάρχων στρατιώτης, ὅπερ χρειάζεται ἡ πόλις·— ὥσπερ ἐστὶ δίκαιον] νὰ ὑπάρχῃ στρατιώτης ὑπὲρ τῆς πατρίδος, ἐξ οὗ δῆλον, ὅτι ἀνωτέρω ὑπὸ τὴν λέξιν αὐτὴν δὲν ἐννοεῖται μερικῶς ὁ οἶκος μένων, ἀλλὰ γενικῶς πᾶς πολίτης, ὅστις ὀρεῖται νὰ στρατεύηται ὑπὲρ τῆς πατρίδος ὡς στρατιώτης, καὶ οὐχὶ οἱ ξῆνοι, καθὼς ὁ ἴδιος ῥήτωρ περὶ τὰ τέλη τοῦ λόγου λέγει καὶ οὐχὶ μέμφομαι τὸν ποιούντά τι τῶν δεόντων ὑπὲρ ἑμῶν, ἀλλὰ καὶ ἑμᾶς ὑπὲρ ἑμῶν αὐτῶν ἀξιώ πράττειν ταῦτα, ἐφ' οἷς ἐτέρους τιμᾶτε κτλ·— ἐξῶ τῆς ἡλικίας] τῆς στρατεύσιμου, ὑπὲρ τὰ 60 δηλ. ἔτη. Οἱ Ἀθηναῖοι ἀπὸ τοῦ 18 ἔτους τῆς ἡλικίας καταγράφοντο εἰς τὸν στρατιωτικὸν Κατάλογον· καὶ ἔκτοτε μέχρι τοῦ 20 ἔτους

ἔμενον ἐν τῇ πόλει ὑπηρετοῦντες ὡς χωροφύλακες· ἀπ' αὐτοῦ δὲ μέχρι τοῦ 60 ἔτους ὤφειλον ὅλοι νὰ στρατευώνται ὑπὲρ τῆς πατρίδος καὶ εἰς ὑπερορίους ἐκστρατείας· οὗτοι λοιπὸν οἱ ὄντες ἐν στρατεύσειμῳ ἡλικίᾳ ἐκαλοῦντο οἱ ἐντὸς τοῦ Καταλόγου, οἱ ἐν τῷ Κατάλογῳ. οἱ ἐντὸς τῆς ἡλικίας κτλ. οἱ δὲ ὑπὲρ τὰ 60 ἔτη ἐλέγοντο οἱ ὑπὲρ τὸν Κατάλογον, οἱ ὑπὲρ τὰ ἐξήκοντα ἔτη γεγονότες, οἱ ὑπὲρ τὰ στρατεύσιμα ἔτη γεγονότες.—ἐν ἴσῃ τάξει· πρῶτον μὲν ἐλάμβανεν (οὗτος ὅστις δὴποτε) αὐτὰ ἀτάκτως, οὐδὲν δηλαδὴ ποιῶν τῶν δεόντων, τῶρα δὲ ἅς τὰ λαμβάνῃ ἐν τάξει ὁ ποιῶν τι τῶν δεόντων· δηλ. ἅς τὰ λαμβάνῃ μὲν ἐπίσης ὅστις δὴποτε (ὅπερ ἴσον αὐτῇ ἴσῃ τάξει), ἀλλὰ νὰ ποιῇ τὰ δεόντα· ἡ δευκτικὴ οὗτος ἀοριστίαν ἐμφαίνει ἰσοδυναμοῦσα τῷ τις· τὸ δὲ ἴση ἐρμηνεύουσι τινες οὕτως· ἅς τὰ λαμβάνῃ δηλ. ἐν ἴσῃ τάξει πρὸς τὴν τάξιν τῶν στρατευομένων· τοῦτέστι καθὼς ἐκείνοι λαμβάνοντες, τὰ δεόντα ποιοῦσιν, οὕτω καὶ οὗτος ἅς τὰ λαμβάνῃ ποιῶν τὰ δεόντα· δεόντα δὲ εἰς αὐτὸν ἐξω τῆς ἡλικίας εἶνε τὸ ἐφορᾶν καὶ τὸ διοικεῖν, ὅπερ οὐδεμίαν ἔχει διαφορὰν τῆς παρὰ Βασιλίδῃ ἐξηγήσεως τοῦ Σαυππίου· διότι λαμβάνων ὁ ὑπὲρ τὰ 60 ἔτη γεγονὼς τὸ μέρος τῶν κοινῶν θὰ ἐφορεύει καὶ θὰ διοικεῖ, ὅπερ ἀποτελεῖ τὴν σύνταξιν, ἥτινα εἶπεν ἀνωτέρω — πάντ' ἐφορῶν καὶ διοικῶν] — ἵνα οὗτος ὁ ἐξω τῆς ἡλικίας ταῦτα ἐν ἴσῃ τάξει λαμβάνων ὑπάρχοι ἐφορῶν καὶ διοικῶν πάντα, ἃ χρὴ πράττεσθαι ἐν τε τῇ βουλῇ, ἐν ταῖς Ἐκκλησίαις, καὶ ἐν τοῖς δικαστήροις.

§. 13. Πλὴν μικρὸν τὴν ἀταξίαν ἀνελών] τὸ πλὴν συντάσσεται πολλαχῶς· καὶ γενικῶς, ὡς, πλὴν Ἀεσδάμαντος, πλὴν Θεοφράστου μόνου. Ἀριστοφ. καὶ Αἰτιατικῇ· ὡς, ὅρῳ γὰρ ἡμᾶς οὐδὲν ὄντας ἄλλο, πλὴν εἰδῶν' ὅσοι περ ζῶμεν, ἡ κοῦρην σκιάν' Ὀφρ. ἅπαντα μᾶλλον· ποιεῖ με, πλὴν ἀνθρωπον Μέναν, παρὰ Στωβ. καὶ Ἀνομαστικῇ, ὡς, οὐ γὰρ ἐστὶν ἄλλος πλὴν ἐγώ. Ἀριστ. πάντες ἀνθρώποι ἡδέως παραδέχονται τὰς ἐφορτάς, πλὴν οἱ τύραννοι· Ξ. ἐδρας πάντες ὑπανίστανται βασιλεῖ, πλὴν οὐκ Ἐφορος ἀπὸ τῶν Ἐφορικῶν δῖφρων· ὁ αὐτός· καὶ ῥήματι ὀρθῶ, καθὼς, πλὴν Ἀπαλλωνίδης τις ἦν· Ξ. πλὴν ἐγνώκα τίνος ποιῆς χάριν· Ἐπίγρ. πλὴν τοὺς πατέρας ἡμῶν προσέλετο Κύριος ἀγαπᾶν αὐτούς. π. γραφ. πλὴν καὶ ὑμεῖς οἱ καθ' ἓνα ἕκαστος τὴν ἐκείνου γυναῖκα οὕτως ἀγαπάτω ὡς ἐαυτόν. Ν. Διάθ. πολλὴ στρατιὰ, πλὴν ἄπερος μάχης· Ἡρωδ. Ν. Β. κυρίως ὅμως τὸ πλὴν, συντάσσεται γενικῶς, ἥτις εἰς ὅλα τὰ προηγούμενα παραδείγματα πρέπει ἀναλόγως νὰ ἐννοηθῇ· τὰ περισσότερα ἀντίγραφα ἔχουσι πλὴν μικρῶν, ἀλλ' ἡ γενικὴ ἐπενοήθη διὰ τὸ πλὴν· ὁ ῥήτωρ ὅμως δὲν θέλει νὰ εἴπῃ, ὅτι μικρὸν τινα ἀφείλεν, ἢ προσέθηκεν, ἀλλὰ τούναντι μάλιστα, ὅτι οὐδὲν οὔτε ἀφείλεν, οὔτε προσέθηκε, οὔτε μετεκίνησεν τι τῶν καθεστῶτων, οὔτε νέους εἰσήνεγκε νόμους, πλὴν ὅτι μικρὸν τὴν ἀταξίαν ἀνείλε, ποιήσας τὴν αὐτὴν σύνταξιν τοῦ τε λαμβάνειν καὶ τοῦ ποιεῖν τὰ δεόντα, δι' ὧν προσπαθεῖ νὰ ποιήσῃ τὰ σχέδιά του εὐπαραδέκτα· τὸ δὲ μικρὸν τὸ ἐπρόφερε, φαίνεται, μετὰ τινος ὑποκρίσεως καὶ ὑποκοριστικῶς, διὰ νὰ δείξῃ, ὅτι καὶ πρὸς διόρθωσιν τῆς ἀταξίας παρήνεσε τοὺς Ἀθηναίους νὰ μετακινήσωσι μικρὰ τινα, δηλαδὴ τοὺς περὶ τῶν θεωρικῶν νόμους, καὶ τινὰς τῶν στρατευομένων· Προκλ. — εἰς τὰς ἡγαγὼν τὴν πόλιν] δι' ὧν εἶπον ἀνωτέρω, ὅτι δὲν συγχωρεῖται δηλαδὴ εἰς ἄλλον τινα νὰ λαμβάνῃ τὰ θεωρικά, ἢ μόνος ὁ ποιῶν τὰ δεόντα — τοῦ λαβεῖν, τοῦ στρατεῦσθαι, τοῦ δικάζειν, τοῦ ποιεῖν] διὰ τί τὸ μὲν πρῶτον ἐτέθη κατ' Ἀόριστον, τὰ δὲ ἄλλα κατ' ἐνεστώτα; καθότι ἡ λῆψις

σημαίνει τὸ ἀπαξ γεγονὸς καὶ τελεσθῆναι, οἱ δὲ ἐνεστώτες τὸ κατὰ διάρκειαν δύναται ὁμῶς ὁ Ἀόριστος νὰ σημαίνει καὶ τὸ εἰσὸς γίνεσθαι — οὐκ ἔστιν ὅπου] δὲν ὑπάρχει μέρος τοῦ λόγου μου, ὅπου ἐγὼ ἐξεφράσθην, ὅτι πρέπει νὰ δίδωνται τὰ χρήματα ἐκείνων, οἵτινες μέλλουσι νὰ ποιῶσι τὰ δέοντα, νὰ δίδωνται λέγω, εἰς ὑμᾶς, ὅταν δὲν ποιῆτε οὐδὲν τῶν δεόντων ὁ δὲ Σαύππιος παρ' Ἡρόκλει Βασιάδῃ λέγει, ἀστεῖος ὁ ῥήτωρ ἐνταῦθα, μετὰ τινος ὅμως πικρίας καὶ ἀστεῖος μὲν φαίνεται, ὅταν λέγῃ θέλω ταῦτα τὰ χρήματα νὰ διανεμῶνται εἰς ὑμᾶς, ἀλλ' ὅταν ποιῆτε τὰ δέοντα, οὐδὲ γὰρ ὑπάρχει μέρος τοῦ λόγου μου, ὅπου ἐγὼ εἶπον, ὅτι πρέπει ὑμεῖς, ὅταν δὲν ποιῆτε τίποτε, νὰ λαμβάνητε ταῦτα ὅπερ εἶνε τῶν ποιησόντων· πικρὸς δὲ, διότι δὲν λέγει τῶν ποιούντων = ὅσοι ποιοῦσιν, ἀλλὰ τῶν ποιησόντων = τῶν ὅσοι μέλλουσι νὰ ποιῶσι, δι' οὗ δεικνύει, ὅτι οὐδεὶς τῶν Ἀθηναίων ἐπαίει τότε τὰ δέοντα — αὐτοῦσμέν] ἡ δὲ ἀντιθεσις εἶνε: οἱ δὲ ξένοι, ἀλλ' ἐμμέσως, καὶ οὐχὶ ἀμέσως· διότι ἀμέσως εἶνε τὸ πυνθάνεσθαι ταῦτα — ἀργεῖν καὶ σχολάζειν] ἀργεῖ μὲν ὁ παντάπασι καθήμενος ἀργός, σχολάζει δὲ, ὅστις ἐργάζεται μὲν, ἀλλ' ἐνίοτε καὶ παύει πρὸς ἀνακούφισιν τῶν πόνων· ἐδῶ δὲ καὶ τὰ δύσημαίνοντα ἴδιον — ἀπορεῖν] νὰ ἦσθε ἀποροὶ καὶ ἐνδεεῖς, ὅπερ εἶνε συνέπεια τῆς λήψεως τῶν δύο ὀβολῶν, οἵτινες κρατοῦσιν ὑμᾶς ἐν τῇ πόλει ἀργούσας, ἐν ᾗ εἶνε δυνατόν νὰ πλουτῆτε ἀπερχόμενοι εἰς τὸν πόλεμον — οἱ τοῦ δεῖνος νικῶσι ξένοι] ἐκ τῆς φράσεως ταύτης τῆς ἀντιθετικῆς ὑπονοεῖται, ὅτι ὁ ῥήτωρ ὁμιλεῖ περὶ τινος νίκης πρὸ ὀλίγου γενομένης κατὰ τὴν εἰκασίαν τοῦ Ξειμάνου παρὰ Σαυππίου, ὅστις λέγει, ὅτι διὰ τούτων ἐννοοῦνται οἱ ξένοι τοῦ Χαριδῆμου· ὥστε κατὰ τὸν Φιλόχωρον ὁ μὲν Χαριδῆμος ἦτο τότε εἰς τὴν Ὀλυθον, ὁ δὲ Χάρης, πρὸς τὸν ἀναφέρουσι ταῦτα πολλοὶ μετὰ τοῦ σχολιαστοῦ ἦτο εἰς τὰς Ἀθήνας· — καὶ οὐ μέμφομαι] ταῦτα λέγων δὲν ἐπιθυμῶ νὰ ἀποστερήσω τοὺς ξεναγούς τῶν δικαίων τιμῶν, καὶ ἐπαίνων· καὶ διὰ τούτου ἀπωθεῖ πᾶσαν ὑποψίαν φθόνου — τὸν ποιοῦντα] ἀοριστολογικὴ ἢ μετοχή, ἥτις ἐξηγεῖται διὰ τοῦ ὅς τις ἦτο εἰς ποιεῖν· — καὶ μὴ παραχωρεῖν τῆς τάξεως τῆς ἀρετῆς] ἐννοεῖται ἐξῶθεν ἡ δοτικὴ ἀλλοίσις, ἡ τοῖς ξένοις· διότι τὸ παραχωρεῖν γενικῇ συντάσσεται πράγματι καὶ δοτικῇ προσώπου· ἡ δὲ γενικὴ ἀρετῆς ἐμφανίζει τὴν σχέσιν τῆς ὑποστάσεως πρὸς τὴν ἐπίκτητον ιδιότητα, ἡ συμβεβηκός· — ἦν] ἡ ἀναφορικὴ ἐνταῦθα κατήντησε σχεδὸν κατηγορικὴ, διότι δὲν ἀναφέρεται εἰς τὴν τάξιν, ἀλλ' εἰς τὴν ἀρετὴν, ἥτις ἐπεται εἰς τὴν ἀναφορικὴν κατὰ πρωτότερον σχῆμα λέξεως, καὶ οὐ λόγου· διότι ἡ τάξις ἀπῆται νὰ προηγηθῇ ἡ λέξις ἀρετῆς: οὕτω καὶ μὴ παραχωρεῖν, ὦ ἄνδρ. Ἀθηναῖοι, τῆς τάξεως τῆς ἀρετῆς, ἦν ὑμῖν οἱ πρόγονοι μετὰ πολλῶν καὶ καλλῶν κινδύνων κτησάμενοι κατέλιπον, ἀλλὰ διὰ νὰ ἀποφύγῃ φαίνεται, τὸ ἄχαρι τῆς φράσεως, ἐξέφερον οὕτω καθ' ὑπερβίασμόν· καθότι οἱ ἐνδοξοὶ τῶν συγγραφέων πρὸς τὸ κατὰλληλον καὶ ὀρθὸν τῆς συντάξεως καὶ τὸ κομψόν τοῦ λόγου ἐπιδιώκουσιν· οὐδὲ δυνάμεθα νὰ παρομειψώμεν τὴν φράσιν ταύτην πρὸς ἄλλας συνήθεις παρὰ τοῖς ἐνδοξοτέροις τῶν λογίων, ἐν αἷς ἐπεται εἰς τὴν ἀναφορικὴν τὸ πρὸς ὃ ἀναφέρεται κατὰ τὴν πτώσιν, καθ' ἣ ἐυρίσκεται ἡ ἀναφορικὴ, ὅπερ ἀποτελεῖ τὸ δεύτερον εἶδος τῆς ἐλξεως· ὡς ἐπὶ παραθεσίματοι αὐτῆς τροπῆς, ὡς πρὸς τῇ γῇ ναῦς ἐρθεῖραν = τῆς τροπῆς τῶν ἱερῶν, ὡς πρὸς τῇ γῇ ἐρθεῖραν· ἐνταῦθα, ὡς ὁρᾷς, τὸ φύσει ἡγούμενον τοῦ ἀναφορικοῦ ἐπιφερόμενον τὴν πτώσιν ἐμμελήθη καθ' ἑλξιν τοῦ ἀναφορικοῦ.

ἄλλο· ἔτεροι γὰρ εἰσὶν, οἷσιν εὐχομαι θεοῖς=ἔτεροι εἰσὶ θεοὶ, οἷς εὐχομαι· ἐν τοῦ-
τοις τοῖς παραδείγμασι τὸ ἡγούμενον εἰλκύσθη ἀπὸ τὸ ἐπόμενον· εἰς τὸ Δημο-
σθένειον ὁμῶς τοῦτο οὐδέν τι τοιοῦτον ἔγεινεν, ἀλλὰ μόνον ἡ θέσις τῆς λέξεως
ἡλλαξεν· ἂν ὁμῶς ἔλεγεν, ἥς ὑμῖν οἱ πρόγονοι--κατέλιπον, τότε ἀναντιρρήτως
ἤθελε γείνη ἑλξίς κατὰ τὸ πρῶτον εἶδος τῆς ἑλξεως, καθ' ὃ τὸ ἐπόμενον ἔλκε-
ται ἐκ τοῦ ἡγουμένου, ὥς καὶ τὰ πολύκροτα ταῦτα οὐκ ἔστιν ἦντινα οὐκ ἤρ-
ξεν ἀρχὴν-ἀπολαύω· ὧν ἔχω ἀγαθῶν-χρῶμαι οἷς ἔχω βιβλίοις·—πολλῶν καὶ
καλῶν κινδύνων] οὐκ ἐν τῷ πολλῷ τὸ εὖ, ἀλλ' ἐν τῷ εὖ τὸ πολὺ· βεβαίως δὲν
ἤρκει νὰ ἔλεγεν ὁ ῥήτωρ μόνον τῶν πολλῶν· καλοὶ δὲ κίνδυνοι εἶνε οὐ μόνον οἱ
ὑπὲρ ἐλευθερίας τῆς πατρίδος γενόμενοι, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνοι, δι' ὧν καὶ ὑπὲρ ἄλ-
λων τις τρόπαια ἐγείρει· τοιοῦτοι δὲ μάλιστα ἦσαν τῶν προγόνων·—σχεδὸν εἰ-
ρηκα] τοῦτο εἶνε ὁ κυρίως Ἐπίλογος· εἶπον, λέγει, σχεδὸν ὅλα, ὅσα νομίζω
συμφέροντα·—ὑμεῖς δ' ἔλοισθε] εὐχεται νὰ τοὺς φωτίσωσιν οἱ Θεοὶ νὰ ἐκλέξω-
σιν ἐκεῖνο, ὅπερ μέλλει νὰ ὠφελήσῃ καὶ καθολικῶς τὴν πόλιν, καὶ ἀτομικῶς ἕνα
ἕκαστον τῶν πολιτῶν· ὁ ῥήτωρ πάντοτε σχεδὸν εἰς εὐχάς, ἢ ἀράς, ἢ καὶ μεμιγμέ-
νας καταστρέφει τοὺς Ἐπιλόγους του. Προσθήκη εἰς τὴν σημείωσιν τῆς ἀναφο-
ρικῆς ἦν· ὅτι δὲ δύναται ἡ ἀναφορικὴ νὰ ἀποδοθῇ καὶ εἰς τὸ τὰ ξὶν, ὑπάρ-
χουσι παραδείγματα ἐκ τε αὐτοῦ τοῦ Δημοσθένους ὑποστηρίζοντα τὸ τοιοῦτον,
ὥς, ἀεγῶ τὴν τῆς εὐνοίας τάξιν ἐν τοῖς δεινοῖς οὐκ ἔλιπον καὶ ἐκ τοῦ Αἰσχί-
νου· ὥσπερ ἂν ὑμῶν ἕκαστος αἰσχυνθείη τὴν τάξιν λιπεῖν, ἢν ἂν ταχθῇ ἐν τῷ
πολέμῳ, οὕτω καὶ νῦν αἰσχυνθήτε ἐκλιπεῖν τὴν τάξιν, ἢν τέταχθε ὑπὸ τῶν
νόμων, φύλακες τῆς δημοκρατίας τὴν δὲ τὴν ἡμέραν· ἡ δὲ παρομοίωσις αὕτη
μετετλήθη ἐκ τῶν πολεμικῶν παρατάξεων· τάξιν δὲ τῆς ἀρετῆς ἐννοεῖ τὴν ἐκ-
στρατείαν αὐτῶν τῶν πολιτῶν, τὴν ἀφορμὴν λαβὼν ἀπὸ τοὺς ξένους τοῦ δεῖ-
νος στρατηγοῦ, θς ἦν ὁ Χάρης, ὡς λέγουσι· καὶ ἐπειδὴ ὁ λόγος περὶ τάξεως
μᾶλλον, ἢ περὶ ἀρετῆς, βέλτιον ἡ ἀναφορικὴ νὰ ἀποδοθῇ εἰς τὸ τὰ ξὶν ἀ-
μέσως, ἐμμέσως δὲ καὶ εἰς τὸ ἀρετὴν· ἄλλοτε, λέγει, οἱ πρόγονοι πανταχοῦ
προηγούντο, διὰ τὶ ἤδη καὶ οἱ ἀπόγονοι νὰ μὴ προηγῶνται ἀξίως τῶν προγόν-
ων, ἀλλὰ νὰ παραχωρῶσι ταύτην τὴν τάξιν εἰς ἄλλους, καὶ ἐκ τούτου νὰ
φαίνωνται ἔνοχοι λειποταξίου, καθὼς οἱ λειποτάκται στρατιώται;

ΤΕΛΟΣ ΤΩΝ ΣΗΜΕΙΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ΤΡΙΤΟΥ ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΥ.

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΑ.

Σελ. στίχ.

- 4 22 μεταχειριζόμενοι ἀντὶ μεταχειριζόμενος
7 5 ὃν τινοῦν ἀντὶ ὄντινοῦν
11 11 εἰς τὸ κατὰ σύνταξιν κείμενον, ὃν τινοῦν—ὄντινοῦν
13 11 ὁμ. εἰς τὸ κατὰ σύντ. κείμ. ἀνωτέρω—ἀνωτέρω)
17 15 ὁμ. εἰς τὸ κατὰ σύντ. κείμ. εὐρήσεται—εὐρήσετε
19 15 ἐν τῇ μεταφράσει τῶρα;—τώρα;
10 5 εἰς τὸ πρῶτον κείμεν. πολεμήσαιεν—πολεμήσειεν ἐκεῖνος
20 1 εἰς τὸ κατὰ σύνταξ. κείμ. ἀνθρωπος—ἀνθρώπος
20 5 εἰς τὴν μετάφρ. ἐὰν ἐκεῖνοι ἤθελον ἀνοίξῃ πόλεμον—ἐὰν ἐκεῖνος (ὁ Φίλ.)
ἤθελεν ἀνοίξῃ πόλεμον κατὰ τῶν Ὀλυνθίων;
21 7 εἰς τὴν μετάφρ. πασαλείπει—παραλείπει
23 14 εἰς τὴν μετάφρ. ἀλλὰ διόλου—ἀλλὰ διόλου,
27 1 εἰς τὴν μετάφρ. ἔχον—ἔχουν
29 5 εἰς τὸ πρῶτ. κείμ. ἐὰν μεταδιδῶσι, θεωρικῶν—ἐὰν μεταδιδῶσι θεωρικῶν
29 8 εἰς τὸ κατὰ σύντ. κείμεν. βοῦδια καὶ προσοφ. βοῦδια, καὶ προσοφ.
29 13 εἰς τὴν μετάφρ. ἐκ μέρους σας—ἐκ μέρους σας
30 13 εἰς τὸ πρῶτ. κείμεν. δεδομένοις—διδόμενοις
32 8 εἰς τὸ κατὰ σύνταξ. κείμ. καθ' ἡλίαν—καθ' ἡλικίαν
32 20 εἰς τὸ κατὰ σύνταξ. κείμ. ἀφ'—ἐφ'
44 43 εἰς τὰς σημειώσ. εἰ πολεμήσαιεν—εἰ πολεμήσειεν ἐκεῖνος (ὁ Φίλ.)
46 35 εἰς τὰς σημειώσ. παρατήσιν—παρατήρησιν
49 23 εἰς τὰς σημειώσ. πρέπει νὰ προστεθῶσι καὶ τὰ ἑξῆς: ὁ ἐλληνιστὴς
Σαῦππιος λέγει, ὅτι ὁ Δημοσθένης δὲν ἀναφέρει ῥητῶς νόμον ἀπει-
λοῦντα θάνατον κατὰ τοῦ γράψοντος ψήφισμα, ἵνα τὰ θεωρικὰ γεί-
νωσι στρατιωτικά· δὲν ἀναφέρει μὲν, ἀλλ' ὅταν λέγῃ σμηδένᾳ ἀξιοῦ-
» τε τηλικούτον εἶναι παρ' ὑμῖν, ὥστε τοὺς νόμους τούτους παρα-
» εἶντα μὴ δοῦναι δίκην, μὴδ' οὕτως ἀνόητον, ὥστε εἰς προὔπτον
» κακὸν αὐτὸν ἐμβαλεῖν» τί ἐμφαίνουσι ταῦτα; διὰ νὰ προαχθῇ ὁ
ῥήτωρ νὰ εἴπῃ ταῦτα, ἔπρεπε νὰ ὑπῇ χον νόμοι τιμωροῦντες τὸν πα-
ραβᾶτην αὐτῶν, ἄλλως δὲν ἤθελεν ἐκφρασθῇ οὕτω· ποίους νόμους ἐν-
νοεῖ ἐνταῦθα ὁ ῥήτωρ; ἀπλῶς τοὺς περὶ τῶν θεωρικῶν κειμένους;
καὶ ἂν τις ἐτόλμα νὰ παραβῇ τούτους, γράφων δηλονότι ψήφισμα,
ἵνα τὰ θεωρικὰ γείνωσιν πάλιν στρατιωτικά, μὴδενὸς νόμου κωλύον-
τος τοῦτο, πῶς ἤθελε δώσῃ δίκην οὗτος, ἢ πῶς ἤθελεν ἐμβάλλῃ ἐαυ-
τὸν εἰς προὔπτον κακόν; ὑπῆρχον ἄρα νόμοι κωλύοντες μὲ θανατικὴν
ποινὴν τὴν κατάργησιν τῶν θεωρικῶν.
55 17 εἰς τὰς σημειώσ. ὁ Φοῖβος—ὁ Φοῖβος
56 00 ἐπ' αὐτῆς τῆς κεφαλῆς ὁ ἀριθμὸς 58—56
64 21 εἰς τὰς σημειώσ. πενακόσια—πεντακόσια

Σελ. στίχ.

- 69 13 εἰς τὰς σημειώσ. διαγωγοὶ—δημαγωγοὶ
69 31 εἰς τὰς σημ. εἰρωνίας—εἰρωνείας
70 24 εἰς τὰς σημειώσ. φωδερρότερον—φοδερρότερον
71 44 ὁμ. Σχολιστὴν—Σχολιαστὴν
75 22 ὁμ. ἀπαλλαγέντες—·—ἀπαλλαγέντες
75 25 ὁμ. ἀξίως ὑμῶν αὐτῶν]—·—ἀξίως ὑμῶν αὐτῶν
75 29 ὁμ. τριτορόσωπος—τριτοπρόσωπος
76 31 ὁμ. νεωτέων—νεωτέρων
76 37 ὁμ. δημοσθένους—Δημοσθένους
79 38 ὁμ. δεῖξει—δείξῃ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ

ΤΩΝ ΦΙΛΟΜΟΥΣΩΝ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΩΝ.

Ὁ Παναγιώτατος καὶ οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Κύριος Γρηγόριος	5	Ὁ εὐγενέστατος καὶ φιλογενέστ. Κ. Ἀντώνιος Σουφατζόγλους	50
Ὁ Παναγιώτατος καὶ Μακαριώτατος Πατριάρχης Ἀλεξ. Κ. Σωφρόνιος	5	Ὁ εὐγενέστατ. καὶ φιλομουσότητ. Κ. Γ. Κωνσταντινίδης	25
Ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης τῶν Ἱεροσολύμων Κ. Κύριλλος	20	Ὁ εὐγενέστ. Καποῦ Κεχαγιάς τῆς Α.Θ. Παναγιότη. Κ. Σταυράκ' ἐφέντης	5
Ὁ Σεβ. ἁγ. Κυζίκου Κ. Νικόδημος	5	Ὁ ὑπογραμματεὺς τοῦ ἁγιοταφ. Μετ. Κ. Ἀθαν. Δημητριάδης	3
Ὁ Σεβ. ἁγ. Χαλκιδ. Κ. Γεράσιμος	5	Ὁ Ἱερολογιώτ. Ἱεροδιάκονος Κ. Βα- σίλειος Χ: Μιχαήλου ἐξ Ἀγιάσου	1
» » Νικομηδ. Κ. Διονύσιος	5	τῆς Μιτυλήνης	1
» » Νικαίας Κ. Ἰωαννίκιος	20	Ὁ πανοσιολογιώτ. Κ. Προκόπιος ἐξ Ἀγιάσου Ἐφημέριος τοῦ ἁγιοτα- φτικοῦ Μετοχίου	1
» » Δέρκων Κ. Νεόφυτος	5	Ὁ Ἱεροδιάκ. τοῦ αὐτοῦ Μετ. Σάμιος	1
» » Ἀμασειᾶς Κ. Σωφρόνιος	20	Ὁ Κ. Δημ. Χριστίδης φαρμακοποιὸς	1
Ὁ Πανιερ. ἁγ. Σμύνης Κ. Μελέτιος	10	Ὁ Κ. Εὐριπίδης Βαρούχας	1
» » Μιτυλ. Κ. Μεθόδιος	10	» Ἀδαμάντιος Ψελλιάδης ἐκ Τζουμπαλίου	1
» » Χίου Κ. Γρηγόριος	10	» Γεώργιος Ἐμμ. Παππά	1
» » Λαρίσσης Κ. Δωρόθεος	5	» Β. Δ. ρομπλ. κρεοπώλης.	1
» » Δράμας Κ. Ἀγαθάγγελος	5	» Δημήτριος Νεοχρόνης	1
» » Νύσης Κ. Καλλίνικος	5	Ὁ κ. Νικόλαος Ζ. Κεσσανλῆς	1
» » Γρεβενῶν Κ. Γεννάδιος	5	Ὁ κ. Τηλέμαχος Κ. »	1
» » πρῶην Νεοκαισ. Κ. Ἱερόθεος	3	Ὁ κ. Γεώργιος Κ. »	1
Ὁ Μέγας Πρωτοσύγγελος Κ. Εὐστά- θιος Κλεόβουλος	10	Ὁ κ. Ἀντ. Γεωργιάδης ἐκ Ταταούλων	1
Ὁ Δευτερεύων τῆς Α. Θ. Παναγιότη- τος Κ. Γεράσιμος	1		
Ἀνώνυμός τις	1		
Ὁ Πανοσιολογιώτ. Μέγας Ἀρχιμαν- δρίτης καὶ Ἀρχιγραμματ. τῆς Ἱερᾶς Συνόδου Κ. Ἰωακείμ Κοκκώδης	5		
Ὁ Πανοσιολογιώτ. ἁγ. Καθηγούμε- νος τοῦ Ἀγιοταφτικοῦ Μετοχίου καὶ ἀντιπρόσωπός τῆς Α. Θ. Μα- καριότητος τοῦ Πατριάρχου τῶν Ἱεροσολύμων Κ. Ἰάκωβος	5		
Ὁ Ἐλλογιώτ. Ἀρχιγραμ. τοῦ Ἀγιο- ταφ. Μετοχ. Κ. Παῦλος Νεοκλῆς	5		

ΟΙ ΤΗΣ ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΚΑΘΗΓΗΤΑΙ.

Ὁ πανοσιολογιώτ. ἁγ. Ἀρχιμαδρίτ. καὶ Διευθυντῆς τῆς τοῦ Γένους Με- γάλης Σχολῆς Κ. Φ. Βρυέννιος	2
Ὁ Ἐλλογιώτατ. Καθηγ. τῆς φιλο- σοφ. Κ. Ἀριστοκλῆς	2

Ὁ Ἑλλογιμ. Καθηγ. τῆς μαθηματικῆς	
Κ. Α. Σπαθάρος	2
» Καθηγ. τῆς Λατινογαλλικῆς	
Κ. Αἰμύλ. Νονότης	2
» Καθ. τῆς ποιητ. Κ.Ι. Φιλαλήθ.	2
» Καθηγ. τῆς ἑλληνικ. φιλο- λογίας Κ. Α. Χαρίλαος	1

ΟΙ ΦΟΙΤΗΤΑΙ ΚΑΙ ΜΑΘΗΤΑΙ ΑΥΤΗΣ.

Δι' ἐπιστάσις Νικολάου Σ. Ψάρα παι-
δονόμου τῆς Μεγάλης τοῦ Γένους Σχολῆς
τοῦ Β'. Τμήματος.

Βλάσιος ἐκ Σωζοπούλεως	
Παναγιώτ. Παλαιστής ἐκ Νικοπόλεως	
τῆς Νεοκαισαρείας	
Δανιὴλ Νικολάου Μοσχοπολίτης	
Ἀντώνιος Χ. Ἀποστολίδης	
Λαῖος Χ. Γεωργιάδης ἐκ Τζουμπαλίου	
Λουκάς Ἀργυρ. ἐκ Φαναρίου	
Γεώργιος Φραγκιᾶ ἐκ Πετρικαίου	
Νικόλαος Χρυσόπουλος ἐκ Πετρικαίου	
Γεώργιος Δινυσίου Βιδάλης ἐκ Φαναρίου	
Ἀναστάσιος Νικολάου ἐκ Τζουμπαλίου	
Βασίλειος παππαδόπουλ. Δροβιανίτης	
Μιχαὴλ Γαβριηλίδης	
Σταῦρος Σταυρίδης ἐκ Φωτηρᾶ	
Κωνσταντ. Παντελεήμονος ἐκ Φαναρίου	
Συμεὼν Μιχαηλίδης ἐκ Φαναρίου	
Μιχαὴλ Ἡλιάδης ἐξ Ὑψωμαθείων	
Συμεὼν Κωνσταντίνου ἐκ Παλατᾶ	
Ἰωάννης Ἀντωνίου ἐκ Φαναρίου	
Ἀλέξανδρος τσερλέντης ἐκ Γαλατᾶ	
Φωκίων Ἰσιδωρίδης ἐκ Φαναρίου	
Νικόλαος Παπλοματόπουλ. ἐξ Ὑψωμαθ.	
Ἀλέξανδρος Εὐθυβούλης ἐκ Φαναρίου	
Δημήτρ. Γ. Παραπαντόπουλ. Καρπενήσιος	
Θεμιστοκλῆς Δημητρ. ἐκ Φαναρίου	
Ἰωάννης Ἀνδρ. Καισαρεὺς	
Μιλτιάδης Γεωργίου Προογ.	
Λάσκαρις Ἀγγελίδης ἐκ Μαρωνείας	
Ἰωάννης Βαίου Λέσβιος	
Ἰωάννης Β. Κανέλλου Βυζάντιος	
Ἀθανάσιος Ἀποστόλου ἐκ Προύσης	

Πέτρος Π. Μυστακοπούλου Μαρωνείτης	
Σταῦρος Εὐαγγέλου Μαρωνείτης.	

ΟΙ ΕΝ ΚΙΩ ΤΗΣ ΒΙΘΥΝΙΑΣ.

Ἡ ἑλληνικὴ Σχολὴ αὐτῆς	5
Ὁ πρόξενος τῆς Μεγάλης Βρεττανίας	
Κ. Σπυρίδων Καγγελάρης	5
Ὁ ἑλλογιμ. δ δ. Κ. Ἀν. Φιλαλήθης	1
Ὁ δεύτερος δ δ. τῆς ἑλληνοτουρκικῆς	
Κ. Ναθαναὴλ ἐκ Μεσοποταμίας	1
Ὁ ἀλληλοδιδ. Κ. Γεώργ. Α. Μπάος	1
Ὁ ἄγ. Καθηγούμε. τῆς ἐν τῷ Κυπα- ρίσσω Μονῆς τοῦ Ἀγ. Γεωργ. καὶ Οἰκονόμος Κ. Παῦλος	1
Ὁ ἱατρός Κ. Σπυρίδων Βερέτας προ- ξενικὸς πράκτωρ τῆς Ἑλλάδος	3
Ὁ Κ. Ἀλέξανδρος Καγγελάρης	1
Ὁ Κ. Γεώργιος Καγγελάρης	1
Ὁ Κ. Κότσος Καγγελάρης	1
Ὁ Κ. Νικολάκης τσιμούρογλου	5
Ὁ Κ. Ἀθανασάκης Βλασιάδης	2
Ὁ Κ. Ἀλέκος Ζαφειρόπουλος	2
Ὁ ἱατρός Κ. Πετράκης Βαρζόκας	1
Ὁ Κ. Δημ. Ἀναστασιάδης ἐκ Κλεως	2
Ἡ Κ. Διευθύντρια τοῦ Παρθεναγω- γείου Κ. Ἑλένη Δελωνάρδου	1
Ὁ Κ. Λεωνίδας Πινάτσης	2
» Δημητρός Τσάλης	2
» Σωτήριος Παλασίου	2
» Ἰωάννης Μιτυληναῖος	2
» Γεωργάκης Πινάτσης	2
» Νικ. Μιχ. Κοτζαμπουργούκης	3
» Δημοσθένης Πινάτσης	2
» Ἀναστάς. Ἰωάν. Καβουνίδης	2
» Ἀπόστ. Ἰωαν. Καβουνίδης	2
» Νικόλαος Σχολιάδης	2
» Παναγιωτάκης Λασκαρόπουλ.	2
» Ἀθανάσιος Τσάλης	1
» Μανολάκης Τσάλης	1
» Βασιλάκης Ν. Βλασιάδης	1
» Θεολόγος Παππαδόπουλος	1
» Ἀποστολάκης Παπίας	1
» Ἰγνάτιος Χ. Ἀποστ. Μέλιος	1

Ὁ Κ. Σωτήριος χειρουργός	2	Ὁ ἱατρός Τριανταφυλλίδης	2
» Δημήτρ. χειρουργός	1	Ὁ ἱατρός Οἰκονομίδης	2
» Χ. Πέτρος Κιουλάφογλου	1	Ὁ κ. Π. Λουτράρης	2
» Χριστόδουλος Γρ. Παχειδής	1	Ὁ κ. Γ. Σχολιάδης	2
» Ἀπόστολος Παππᾶ Σάββα	1	Ὁ κ. Ἰωαννίκιος Χρυσόχοος	1
» Στέφανος Οἰκονόμου	1	Ὁ ἐν Καγιαμπασίῳ ἐλληνοδιδ. κ. Ἀ- γαθόνικος	1
» Κωνσταντῖνος Θ. Μπαλῆς	1	Ὁ κ. Εὐστράτιος φαρμακοποιός	1
» Λάζαρος Καλέκας	1	Ὁ κ. Λάζαρος Παπίας Κῆος	1
Ἡ Κ. Σμαράγδη Νικολ. Γιαραμάζη	1	Ὁ κ. Γεωργάκης » Κῆος	1
Ὁ Κ. Δημοσθένης Γ. Φλωρέντης	1		
» Ἀναστάσιος Φ. Καβουνίδης	2		
» Ἰωάννης Βορίδης	1		
» Γρηγόριος Σπ. Γιαβάσογλου	1	Οἱ μαθηταὶ τῆς ἐν Παλαιοῦ Πα- ζαριῶν ἑλληνικῆς σχολῆς.	
» Γεώργ. Σωτηρ. Γιαβάσογλου	1	Κωνσταντῖνος Κυπριανοῦ	1
» Δημοσθένης Τσαλιόγλου	1	Ἀπόστολος Β. Εὐθυμιάδης	1
» Ἰπποκράτης Σαχτιάνη	1	Ἰπποκράτης Κ. Διδυμῆπουλος	1
» Σπυρίδων Βασιλάτος	1	Χαράλαμπος Βορίδης	1
» Λεωνίδας Γρ. Παχειδής	1	Γεράσιμος Π. Θεοδωρίδης	2
Ἡ Κ. Μαριόριτσα Λεωνίδα Παχειδου	1	Δημοσθένης Ἀργύρη	1
» Κατήγκω Κοκκινάκη	1	Ἀριστείδης Ἐλευθεριάδης	1
Ὁ Κ. Ἀριστοτέλης Κοκκινάκης	1	Παῦλος Ἀργαλίδης	1
Ἡ Κ. Καλλιόπη Κοκκινάκη	1		
Ὁ Κ. Τιμολέων Κοκκινάκης	4		
» Θεαγένης Κοκκινάκης	1	Οἱ ἐν Χάλκηδονι.	
Ἡ Κ. Ἀναστασία Κοκκινάκη	1	Ὁ ἅγιος ἀρχιμανδρίτης κ. Ἀμβρόσιος	1
Ὁ Κ. Ἀναστάσιος Κοκκινάκης	1	Ὁ ἐλλογιμώτατος Α. Κωνσταντινίδης	2
Ἡ Κ. Εὐτέρπη Κοκκινάκη	1	Ὁ ἐλλόγιμος κ. Καλλιὰς Σιγνήος	1
Ὁ Κ. Νικόλαος Παπίας	1	Ὁ ἐντιμώτατος κ. Κύριλλος Παύλου	2
» Πανχυιωτάκης Παπίας	1	Ὁ ἐντιμώτατος κ. Γεώρ. Πιπέρογλου	2
		Ὁ μουσικολογ. κ. Ἰωάν. Κεῖβελης	1
		Ἡ ἐλλόγιμ. διευθύντρια Κυρία Μαρι- γὼ Παππᾶ Ἀγγελῆ	1

Οἱ ἐν Προύσῃ.

Ὁ Πανιερώτατος Ἅγιος Προύσης Κύ- ριος Νικόδημος	5
Ὁ Θεοφιλέστατος Ἅγιος Σταυρουπό- λεως Κύριος Κωνσταντῖνος	2
Ὁ ἱεροδιδάσκαλος κύριος	1
Ὁ ἐλλόγιμος ἐλληνοδιδ. κ. Στυλιανός	1
Ὁ ἀλληλοδιδάκτης κ. Β. Βελλιάδης	1
Ὁ ἱερολογ. ἱεροδιάκονος κ. Γρηγόριος Ζαφειρόπουλος	1
Ὁ πρόξενος τῆς Ἑλλάδος κ. Πετρίκκης	3
Ὁ διερμηνεὺς τοῦ Ἑλλήν. προξενείου κ. Μιλτιάδης	1

Οἱ ἐν Τζοῦμπαλίῳ.

Ὁ ἐλλόγιμ. δδ. τῆς ἑλλήν. σχολῆς κ. Κωνσταντῖνος Βάληνδας	1
Ἀγαθὰγγελος ἱεροδιάκ. Χρυσόπους ἐκ Τζιγκελικιοῦ	1

Οἱ μαθηταὶ τῆς ἑλλήν. σχολῆς.

Γεώργιος Κυριακός	1
Θεόδωρος Γ. Πανίδης	1

Γεώργιος Γ. Π. Μούτιτζ
 Τρύφων Π. Μαυρόπουλος
 Θεόδωρος Γεωργίου
 Πρόδρομος Δημητρίου
 Κωνσταντίνος Γεωργιάδης
 Ίσακ χα. Ίακώβου
 Νικόλαος Χαραλάμπους
 Παύλος Ρηγόπουλος
 Ἀχιλεὺς Προδρόμου

ΟΙ ΕΝ ΕΠΙΒΑΤΑΙΣ.

Ὁ κ. Φώτιος Ε. Ἀρχιγένης
 Ὁ ιεροδιδ. κ. Εὐσεβιος Γρασιμίδης
 Ὁ κ. Ἰωάννης Βασιάδης

ΟΙ ΜΑΘΗΤΑΙ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝ. ΣΧΟΛΗΣ.

Γεώργιος χα. Θεοφίλου
 Δημοσθένης Ἀναστασίου
 Γεώργιος Ἀργύρου
 Νικόλαος Ἀθηναγένης Σηλυμβριανός
 Εὐστάθιος Σεργιάδης Σηλυμβρ.
 Δημοσθένης Χρηστίδης Σηλυμβριανός
 μετὰ Θεοδώρου Σταυρίδου
 Ἀπόστολος Εὐστρατίου Σηλυμβριανός
 Χουμούζιος χα. Πασχάλη »
 Χ. Ε. Κάλφογλους »

ΟΙ ΕΝ Τῷ ΑΓΙΩΝΥΜῳ ΟΡΕΙ

Ὁ ἔλλογιμ. σχολάρχης τῆς Ἀθωνιάδ.
 σχολῆς ιερομόναχος κ. Κοσμᾶς
 Ὁ κ. Διον. Ἀντωνιάδης ἐκ Γαλατίας
 Ὁ κ. Διονύσιος Λαυριώτης
 Ὁ κ. Κύριλλος ιερομ. Σιμωνοπετρίτης
 Ὁ κ. Λουκᾶς Ἱερομόναχος Μαθ. τῆς
 Ἀθωνιάδ. Σχολ.
 Ὁ κ. Ζώσιμος Μοναχὸς ἐκ Μονῆς Ἐ-
 σφιγμένου
 Ὁ κ. Σπυρίδ. Ἱεροδιάκον. Ἰθέρτης
 Ὁ Κ. Βαρθολομ. Μοναχ. Φιλοθεΐτης
 Ὁ κ. Γεννάδ. Μοναχὸς Ῥώσος
 Ὁ κ. Καλλίνικος Μοναχ. Λαυριώτης
 Ὁ κ. Λανιήλ Μοναχ. Δοχειαρίτης

1 Ὁ κ. Προκόπιος Μοναχ. Δοχειαρίτης 1
 1 Ὁ κ. Νεόφυτ. Ι. Ζωγραφίτης 1
 1 Ὁ κ. Συνέπιος Ἱεροδιάκ. Δοχειαρίτης 1

ΑΙ ΜΑΘΗΤΡΙΑΙ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΑΓΓΕΛΙΚΟΥ
 ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΟΥ.

1 Ἡ πρώτην Διευθύντρια Κ. Ἀννα Δελε-
 νάρδου 2
 1 Ἡ νῦν Διευθύντρια Κ. Ζαφείρα Σπε-
 τσιώτου 2
 1 Ἰφιγένεια Καμπούρογλου 1
 3 Εὐφρην Κατσελίδου 1
 2 Πηνελόπη Ἀντωνίου 1
 1 Ἑλένη Πόποβιτζ 1
 1 Εὐανθία 1
 1 Κατίνα Καπλάνογλου 1
 1 Ταρσὴ Παντολεοντίδου 1
 1 Ἰουλία Χρυσαφίδου 1
 1 Μαρία Ἀλεξάνδρου 1
 1 Ἑλένη Καλλιθεόλου 1
 1 Ζαφείρα Φωτοπούλου 1
 1 Λεωνόρα Καλπακτσόγλου 1
 1 Καλλιόπη Παππᾶ 1
 1 Ζωὴ Ἀδαμίδου 1
 1 Σμαράγδα Χρηστάκη 1
 1 Καλλιόπη Ν. Ἀδαμίδου 1
 1 Πηνελόπη Δ. Βουτυρά 1
 1 Βασιλικὴ Κότσου Κάλφα 1
 1 Μαρία Σλατάνογλου 1
 1 Ταρσὴ Καλπακτσόγλου 1
 1 Ἀννα Ἰφαιστείδου 1
 1 Ἑλένη Β. Κανέλλου 1
 1 Διονυσία Δαμιανού 1
 1 Ἀθηνᾶ Χ. Κωνσταντίνου 1
 1 Χαρίκλεια Ἀδαμίδου 1
 1 Ἑλένη Λαμπρίδου 1
 1 Μαριάνθη Γεωργιάδου 1
 1 Ἑλένη Σταύρου 1
 1 Μαρία Καπλάνογλου 1
 1 Εὐθαλία Φωτίου 1
 1 Ἀννα Γεωργίου 1
 1 Μαρία Κωσταρή 1
 1 Ἀγαθονίκη Δημητριάδου 1

Εὐθαλία Δαφνούση
 Ἄννα Θεοδώρου
 Ἀναστασία Νικολάου
 Μαρὴ Α. Ἀναγνωστιάδου
 Βασιλικὴ Νικολάου
 Ἑλένη Ζ. Ἀλεξάνδρ. ἐκ Προύσης
 Πλουμὴ Διονυσίου
 Πιπίνα Θεοδώρου
 Οὐρανία Ἰακώβου
 Λαοδίκη Δημητρίου
 Ἑλένη Δ. Πατουλέλη
 Αἰκατερίνη Δ. Δεκαβάλλα
 Ἀναστασία Β. Ῥάλλη

1	Εὐτέρπη Ν. Ποτοσιάδου	1
1	Ἀγαθὸ Σ. Εὐφραιμίδου	1
1	Εὐτέρπη Δ. Μηλιάτου	1
1	Εὐδοξία Γ. Καϊλιάδου	1
1	Εὐθαλία Π. Σιμηριώτου	1
1		
1	ΟΙ ΕΝ ΤΡΙΓΑΙΑ.	
1	Ὁ Ἑλλόγιμος Δ. Δ. Κ. Δημήτριος	1
1	Χρυσόστομος	1
1	Ὁ κ. Γεώργ. Πολυχρονιάδης	1
1	Ὁ κ. Σωτηράκης	1
1	Ὁ κ. Ἰωσήφ Παππαδόπουλος	1
1	Ὁ κ. Ἰορδάνης Πετράκογλους	1

Ενταύθα ἐν Ὁμοθυμαδὸν
ἐν τῇ 54 ἑπομένη

Ἐπεὶ ἡμεῖς ἰδοὺς τὰς ἀποδείξεις
καὶ τὰς ἀποδείξεις τῆς ἀποδείξεως
ἐκ τῆς ἀποδείξεως τῆς ἀποδείξεως
καὶ τῆς ἀποδείξεως τῆς ἀποδείξεως
ἐκ τῆς ἀποδείξεως τῆς ἀποδείξεως

ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΒΕΡΟΙΑΣ

Constantinople

Constantinople

intra

Constantinople

Constantinople

Constantinople

Constantin

ANMOZIA DUA

319